
Shri Ganesha Puranam 1 purvakhaNDam or Upasanakhandam

శ్రీగణేశపురాణమ్ ౧ పూర్వఖండం అథవా ఉపాసనాఖండమ్

Document Information

Text title : Ganesha Puranam 1 purvakhaNDam or Upasanakhandam

File name : gaNeshapurANam1.itx

Category : purana, ganesha

Location : doc_purana

Proofread by : Manish Gavkar

Latest update : March 20, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

October 27, 2025

sanskritdocuments.org

శ్రీగణేశపురాణమ్ ౧ పూర్వఖండం అథవా ఉపాసనాఖండమ్

అథ శ్రీగణేశపురాణమ్ ।
ఆరమ్భ నమస్కారాః ।
శ్రీగణేశాయ నమః ।
శ్రీస్వానందేశాయ బ్రహ్మణస్పతయే నమః ।
శ్రీమహాసిద్ధ్యై నమః ।
శ్రీమహాబుద్ధ్యై నమః ।
శ్రీలక్ష్మాయ నమః ।
శ్రీలాభాయ నమః ।
శ్రీనగ్నభైరవరాజాయ నమః ।
శ్రీమద్గణకాయ పరబ్రహ్మగురవే నమః ।
శ్రీమన్ ముద్గలాయ పరమాచార్యాయ నమః ।
శ్రీ భృశూణ్ణీ గార్గ్య గృత్సమద, భృగు, వ్యాసాయ నమః ।
శ్రీమత్ సకలగాణేశగురుభ్యో ఆచార్యేభ్యశ్చ నమో నమః ।
శ్రీబ్రహ్మభూయ మహాసిద్ధిపీఠాధీశ్వర శ్రీమద్ధిరిజాసుత యోగీంద్రాయ నమః ।
శ్రీమద్గాణేశ జగద్గురవే శ్రీమద్గణేశయోగీంద్రాచార్యాయ నమః ।
శ్రీమదజ్కుశధారిణే సద్గురవే యోగీంద్రాయ నమః ।
శ్రీసద్గురూ హేరమ్బరాజాయ నమః ।

పూర్వార్ధస్య విషయానుక్రమణికా

ఉపాసనాఖండం

అధ్యాయాః విషయాః

౧ రాజాసోమకాంతస్య కథా

౨ సోమకాంతస్య అజ్ఞేభ్య గలితకుష్ఠరోగస్య ఉద్భవః, వన గన్తుం చ విచారః

౩ సోమకాంతస్య పుత్రేభ్య ఉపదేశః, ఆచారాది నిరూపణమ్

- ౪ రాజా వనం ప్రవిష్టః
 ౫ భృగుపుత్రవ్యవనేన సహసమీపగమనమ్
 ౬ భృగో ఆశ్రమే సోమకాస్తస్య నివాసః
 ౭ సోమకాస్తస్య పూర్వజన్మనః కథా
 ౮ భృగోర్ద్వాజ్కారేణ నానాశక్యానాం నివారణమ్
 ౯ భృగోర్రాజానం ప్రతి ఉపదేశః
 ౧౦ గణేశమజ్జలభావే వ్యాసస్య బ్రాహ్మిః, బ్రహ్మదేవసమీపగమనఞ్చ
 ౧౧ బ్రహ్మదేవేన వ్యాసాయ గణేశమస్తోపదేశః
 ౧౨ దేవైర్గజాననస్య దర్శనమ్
 ౧౩ గజాననస్యోదరాత్ సృష్టిప్రభవాయ బ్రహ్మదేవేనం స్తుతిః
 ౧౪ విష్ణుర్వ్యాకులో బ్రహ్మదేవ “తపః కురు” ఇతి ఆకాశవాణీం శృణోతి
 ౧౫ బ్రహ్మదేవస్య తపః, గణేశదర్శనం, తస్య పూజావిధిశ్చ
 ౧౬ మధుకైటభదైత్యయోరూతృత్తిః, బ్రహ్మదేవో దేవీం ప్రార్థయతే
 ౧౭ మహావిష్ణునా శక్కరం ప్రతి గజాననస్య షడక్షరీమస్తోపదేశః
 ౧౮ మహావిష్ణునా గణేశాయ దర్శనం వరప్రదానఞ్చ, సిద్ధక్షేత్రస్యోత్పత్తిః
 ౧౯ రాజాభీమస్య రాజ్ఞ్యాకమలయా పుత్రప్రాప్తిః, పుత్రస్య వర్ణనమ్
 ౨౦ కమలాపుత్రేణ దక్షేణ గణేశదర్శనమ్
 ౨౧ ముద్గలదక్షేణ గణేశమస్తస్య జాపః
 ౨౨ గణేశభక్తబల్లాలేన గణేశదర్శనమ్
 ౨౩ వైశ్యకల్యాణస్య అవస్థా
 ౨౪ దక్షేన కృతమనుష్ఠానం శుభస్యపనఞ్చ
 ౨౫ రాజా చంద్రనేనస్య మృత్యుః, రాజ్ఞ్యః సులభాయాః శోకః
 ౨౬ దక్షస్య రాజ్యప్రాప్తిః, వంశవిస్తారశ్చ
 ౨౭ రుక్మాగదాభిషేక వర్ణనమ్
 ౨౮ ముకుందేన రుక్మాజ్గదం ప్రతిశాపః నారదదర్శనఞ్చ
 ౨౯ రుక్మాజ్గదం ప్రతి నారదకృతోపదేశః
 ౩౦ అహిల్యాయాః పాతివ్రత్యభగ్గమ్
 ౩౧ గౌతమేన ఇన్ద్రం ప్రతి శాపః
 ౩౨ గౌతమేన షడాక్షరీమస్త్రేణ దేవానాం స్తుతిః
 ౩౩ షడక్షరమస్త్రప్రభావాత్ ఇన్ద్రస్య దివ్యదేహధారణమ్
 ౩౪ ఇన్ద్రేణ తపః గణేశదర్శనమ్, చిన్తామణీతీర్థస్యవర్ణనమ్

- 3X రుక్మాంగుదేన దివ్యదేహప్రాప్తిః, గజాననస్య లోకం ప్రతిప్రయాణఞ్చ
 3౬ ముకుందాఞ్జస్సంయోగేన గృత్యమదస్యాత్పత్తిః తస్య గర్వమానయోశ్చ ఖణ్డనమ్,
 మాత్రా పుత్రేణ చ పరస్పరం శాపః
 3౭ గృత్యమదో తపస్తపతి గజాననదర్శనం వరప్రాప్తిశ్చ
 3౮ గృత్యమదస్యాద్భుత (త్రిపురాసురస్య) త్రిపురస్య తపః, గణేశేన దత్తం వరదానఞ్చ
 3౯ త్రిపురాసురేణ ఇన్ద్రస్య పరాభవః
 ౪౦ త్రిపురాసురేణ బ్రహ్మదేవస్య పరాజయః, దేవైశ్చ తపః
 ౪౧ గజాననేన బ్రాహ్మణరూపేణ త్రిపురం పురతః సమర్పణమ్
 ౪౨ శక్కరత్రిపురయోర్మ్యుద్ధమ్
 ౪3 శక్కరస్య పరాజయ, పార్వత్యాశ్చ హిమాలయసమీప గమనమ్
 ౪౪ శక్కరేణ తపః, గజాననేన దర్శనమ్, శక్కరేణ వరప్రాప్తిః
 ౪X శక్కరాయ గణేశేన “గణేశసహస్రనామ” స్తుతిం కర్తుముపదేశయః
 ౪౬ గణేశసహస్రనామ
 ౪౭ శక్కరత్రిపురయోర్మ్యుద్ధమ్, త్రిపురదహనఞ్చ
 ౪౮ పార్వత్యారాగమనమ్, పార్థివపూజా (భాద్రపదస్య శుద్ధచతుర్థిపర్వంతమ్)
 మహాత్మ్యమ్
 ౪౯ గణేశస్య పార్థివపూజాయాం వర్ణనమ్
 X౦ పార్థివపూజా, పార్వతీహిమాలయయోర్సమ్వాదః
 X౧ పార్థివ గణేశ వ్రతే హిమాలయస్యపార్వత్యాశ్చ సహాగమనమ్
 X౨ పార్థివ గణేశ వ్రతే నృపచన్ద్రాఙ్గదస్య కథా
 X3 పార్థివ గణేశ వ్రతే నృపచన్ద్రాఙ్గదస్య కథా
 X౪ పార్థివ గణేశ వ్రతే రాజ్ఞిన్ద్రమత్స్యే నారదేన వ్రతం కర్తుముపదేశః పకోటా
 XX పార్థివ గణేశ వ్రతే పూజావ్రతప్రభావాత్ పార్వతీశక్కరయోర్మోలనమ్
 X౬ గణేశనామస్మరణప్రభావేణ పాపాత్మనా తన్తువాయేన భ్రుశుణ్ణీరూపధారణమ్
 X౭ సక్కుష్టచతుర్థీవ్రతేన కృతవీర్యస్యాపలబ్ధిః
 X౮ శూరసేనస్య రాజధాన్యాం ఇన్ద్రవిమానస్య పతనమ్
 X౯ సక్కుష్టచతుర్థీవ్రతమహిమా, కృతవీర్యస్య కథా
 ౬౦ అఙ్గరకచతుర్థ్యాః వ్రతస్య మాహాత్మ్యమ్
 ౬౧ సక్కుష్టచతుర్థీవ్రతమహిమా, చన్ద్రస్య శాపోఽనుగ్రహశ్చ, దూర్వాయార్మాహాత్మ్యమ్
 ౬౨ సులభక్షత్రియపత్నిసముద్రయా బ్రాహ్మణేన మధుసూదనేన చ అన్యోఽన్యం
 ప్రతిశాపః

- ౬౩ దూర్వాయాః ప్రశస్తిః, కాలానసాసురస్య కథా
 ౬౪ కౌణ్డిన్యమునేరాఖ్యానమ్
 ౬౫ రాజా జనకస్య సత్వహరణమ్
 ౬౬ విరోచనా త్రిశిరాభ్యాం ప్రదత్తయార్వయా గజాననస్య తృప్తిః
 ౬౭ ఏకస్యాపి దూర్వాజ్కురస్య కౌణ్డిన్యపత్న్యై ఆశ్రయప్రదానే సామర్థ్యమ్
 ౬౮ కృతవీర్యేణ సజ్కుష్టచతుర్థీవ్రతాచరణమ్
 ౬౯ సజ్కుష్టచతుర్థీవ్రతస్య సాక్షోపాక్లమహిమా
 ౭౦ పూర్వకాలే సజ్కుష్టచతుర్థీవ్రతం కేన కేన కృతమ్
 ౭౧ సజ్కుష్టచతుర్థీవ్రతోద్యాపనావిధిః
 ౭౨ కృతవీర్యేణాఙ్గహీనస్య పుత్రస్య ప్రాప్తిః
 ౭౩ కృతవీర్యపుత్రాయ ప్రవాలక్షేత్రానుష్ఠానం గణేశదర్శనం, (కృతవీర్యేణ) సహస్రభుజానాం చ ప్రాప్తిః
 ౭౪ సజ్కుష్టచతుర్థీవ్రతబోధకస్య చాణ్డాలస్య కథా
 ౭౫ రాజా శూరనేనేన చతుర్థీవ్రతాచరణం తత్ఫలఞ్చ
 ౭౬ దూర్వాపుత్రమధస్య కథా, చతుర్థీవ్రతస్య దూర్వానామ్నశ్చ మహిమా
 ౭౭ సహస్రార్జునస్య జమద్గ్నైరాశ్రమమాగమనమ్, భోజన ప్రసక్లశ్చ
 ౭౮ కార్తవీర్యేణ (సహస్రార్జునేన) కామధేనుం నేతుం ప్రయత్నః
 ౭౯ కామధేనునోత్పన్నేన వైన్యేన కార్తవీర్యస్య పరాభవః జమద్గ్నైశ్చ హత్యా
 ౮౦ రేణుకయా దేహత్యాగః
 ౮౧ దత్తాత్రేయస్య స్తుత్యా పితరాణామౌద్ధ్యద్వైహికమ్
 ౮౨ రామేణ మయూరేశక్షేత్రే తపః, మయూరేశేదర్శనమ్, పరశుప్రాప్తిశ్చ
 ౮౩ తారకాసురోత్పత్తిః
 ౮౪ శజ్కురస్య సమీపం కామదేవస్య భస్మీభవనమ్
 ౮౫ స్కన్దోపత్తేరితిహాసః
 ౮౬ శజ్కురేణ స్కన్దాయ గణేశవ్రతకథనమ్
 ౮౭ ఏలాపురక్షేత్రే స్కన్దేన తపః, లక్షవినాయకప్రభునా వరదానమ్ తారకాసుర వధశ్చ
 ౮౮ నారదస్యోపదేశానుసారం శేషేన కృతం తపః, గణేశప్రసాదనఞ్చ
 ౮౯ కామేన కృతం తపః, గణేశేన వరప్రదానమ్
 ౯౦ కామస్య పునర్జన్మ, శేషస్య కథా
 ౯౧ గజాననస్య స్తుతిః
 ౯౨ గజాననస్య సుముఖే త్యాదిద్వాదశనామ్నాం మహత్త్వమ్

౧.౧ సోమకాంత వర్ణననామ ప్రథమోఽధ్యాయః

ఓం నమస్తస్మై గణేశాయ బ్రహ్మవిద్యాప్రదాయినే ।

యస్యాగస్త్యాయతే నామ విఘ్నసాగరశోషణే ॥

ఋషయః ఉచుః ।

సూత సూత మహాప్రాజ్ఞ ! వేదశాస్త్రవిశారద ! ।

సర్వవిద్యానిధే త్వత్తో వక్తాఽన్యో నోపలభ్యతే ॥ ౧॥

జన్మజన్మాన్తరీయం నః స్థితం పుణ్యం మహాత్తరమ్ ।

తేన సద్గర్భనం జాతం సర్వజ్ఞస్య సతస్తవ ॥ ౨॥

వయం ధన్యతమా లోకే జీవితం నః సుజీవితమ్ ।

పితరో వేదశాస్త్రాణి తపాంస్యాశ్రమ ఏవ చ ॥ ౩॥

అష్టాదశపురాణాని విస్తరాచ్ఛాప్రవితాని నః ।

అన్యాన్యపి హినః శ్రోతుమిచ్ఛాన్తి ద్విజసత్తమ ॥ ౪॥

శాసకేయే మహాసత్రే సక్తా ద్వాదశవార్షికే ।

త్వత్కథామృతపానాన్నో నాన్యద్విశ్రామకారణమ్ ॥ ౫॥

సూత ఉవాచ ।

సాధు పృష్టం మహాభాగా భవద్భిః పుణ్యకర్మభిః ।

సాధూనాం సమచిత్తానాం మతిర్లోకోపకారిణీ ॥ ౬॥

మమాపి పరితోషోఽస్తి కథానాం కథనే ద్విజాః ।

అతోఽహం సాధువృత్తేభ్యః కథయిష్యే విశేషతః ॥ ౭॥

అన్యాన్యపపురాణాని వర్తతేఽష్టాదశైవ చ ।

గాణేశం నారదీయం చ నృసింహాదీన్యథాపి చ ॥ ౮॥

గణేశస్య పురాణం యత్తతాదౌ కథయామ్యహమ్ ।

దుర్లభం శ్రవణం యస్య మర్త్యలోకే విశేషతః ॥ ౯॥

యస్య స్మరణమాత్రేణ కృతకృతోఽభవేన్నరః ।

ప్రభావమస్య గదితుం నేశః శేషశ్చతుర్ముఖః ॥ ౧౦॥

సజ్జేపతో బ్రవీమ్యేతత్తథాపి భవదాజ్ఞయా ।

బహుజన్మార్జితైః పుణ్యైరస్య తు శ్రవణం భవేత్ ॥ ౧౧॥

పాఖణ్డినాం నాస్తికానాం న భవేత్ పాపకర్మిణామ్ ।
 నిత్యత్వాన్నిర్గుణత్వాచ్చ అనాదిత్వాచ్చ తత్త్వతః ॥ ౧౨॥
 గణేశస్య స్వరూపం న వక్తుం కేనాపి శక్యతే ।
 తథాప్యపాసనానక్షైర్నిర్గుణం తన్నిరూప్యతే ॥ ౧౩॥
 ఓంకారరూపీ భగవాన్ యో వేదాదౌ ప్రతిష్ఠితః ।
 యం సదా మునయో దేవాః స్మరన్తీద్రాదయో హృదీ ॥ ౧౪॥
 యం పూజయన్తి సతతం బ్రహ్మేశానేన్ద్రవిష్ణవః ।
 యో హేతుః సర్వజగతాం సర్వకారణకారణమ్ ॥ ౧౫॥
 యదాజ్ఞయా కః సృజతేఽథ విష్ణుర్యదాజ్ఞయా పాలనమాతనోతి ।
 యదాజ్ఞయా సంహరతే హరోఽపి యదాజ్ఞయా సఞ్చరతే దినేశః ॥ ౧౬॥
 యదాజ్ఞయా వాతి సమీరణోఽపి యదాజ్ఞయాపః ప్రవహన్తి దిష్ణు ।
 యదాజ్ఞయా భాని పతన్తి భూమౌ యదాజ్ఞయాఽగ్నిర్వలతి త్రివోకే ॥ ౧౭॥
 తస్య యచ్చరితం గుప్తం కస్యాపి న నివేదితమ్ ।
 తదహం వః ప్రవక్ష్యామి సాదరం శ్రూయతాం ద్విజాః ॥ ౧౮॥
 బ్రహ్మణా కథితం పూర్వం వ్యాసాయామితతేజసే ।
 భృగవే కథితం తేన సోమకాన్తాయ తేన చ ॥ ౧౯॥
 వ్రతైర్వజ్జైస్తపోభిశ్చ దానైస్తీర్థైశ్చ కోటయః ।
 భవన్తి యేషాం పుణ్యానాం తేషాం బుద్ధిః ప్రజాయతే ॥ ౨౦॥
 గణేశాఖ్యపురాణస్య శ్రవణే ద్విజసత్తమాః ।
 మాయా యేషాం న సంసారే న దారాపత్యభూమిషు ॥ ౨౧॥
 మయూరేశకథాయాం తే సాదరా మునిసత్తమాః ।
 శ్రూయతామస్య మహిమా సోమకాన్తప్రసంగతః ॥ ౨౨॥
 సౌరాష్ట్ర దేవనగరే సోమకాన్తోఽభవన్సృపః ।
 వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో ధర్మశాస్త్రార్థతత్పరః ॥ ౨౩॥
 దశనాగసహస్రాణి హయానాం ద్విగుణాని చ ।
 రథినాం షట్సహస్రాణి ప్రయాన్తమనుయాన్తి చ ॥ ౨౪॥
 పదాతయోఽప్యసఙ్ఖ్యాతా అగ్నిశస్త్రధరాస్తథా ।

కోదణ్డధారిణశ్చాన్యే నిషక్లద్వయధారిణః ॥ ౨౫ ॥
 బుద్ధ్యా బృహస్పతిం జిగ్యే సమ్పదా ధనదఞ్చ యః ।
 క్షమయా పృథివీం జిగ్యే గామీభర్యేణ మహోదధిమ్ ॥ ౨౬ ॥
 సూర్యాచన్ద్రమసౌ జిగ్యే భాసా కాన్త్యాచ యో నృపః ।
 ప్రతాపేనానలం జిగ్యే సాన్దర్యేణ మనోభవమ్ ॥ ౨౭ ॥
 యస్యామాత్యాః ప్రబలినః పఞ్చాసన్ దృఢవిక్రమాః ।
 నీతిశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞాః పరరాష్ట్రవిమర్దినః ॥ ౨౮ ॥
 రూపవాన్ప్రథమస్తత్ర విద్యాధీశస్తథాపరః ।
 క్షేమఙ్కరో జ్ఞానగమ్యః సుబలః పఞ్చమః స్మృతః ॥ ౨౯ ॥
 ఏతైర్నానావిధా దేశా ఆక్రాన్తాః స్వపరాక్రమాత్ ।
 ఏతేతి సున్దరా నానా భూషావస్త్రైరలఙ్కృతాః ॥ ౩౦ ॥
 రాజకార్య కరానిత్యం రాజ్ఞః ప్రియతమాభృశమ్ ।
 తస్య రాజ్ఞోభవదాభ్యర్యా సుధర్మా గుణశాలినీ ॥ ౩౧ ॥
 తద్రూపమవలోక్యైవ రతిరమ్భాతిలోత్తమాః ।
 లజ్జితా న సుఖం క్వాపి లేభిరే న చ మేనిరే ॥ ౩౨ ॥
 అనేకరత్నరచితే తాటక్యే కాఞ్చనే శుభే ।
 బిభ్రతీకర్ణయోః కణ్ఠే నిష్కం ముక్తాఫలాని చ ॥ ౩౩ ॥
 కటోరత్నమయీంకాఞ్చ తాదృశే నూపూరేంజ్ఞ్యగే ।
 అఙ్గలీయాన్యుత్తమాని చ కరపాదాఙ్గలీషు చ ॥ ౩౪ ॥
 వాసాన్యనేకవర్ణాని మహార్హణి సహస్రశః ।
 భగవద్భజనే దానే సక్తాచాతిథి పూజనే ॥ ౩౫ ॥
 సేవనేహర్నిశం భర్తుర్వచనే చ రతా సదా ।
 హేమకణ్ఠ ఇతి ఖ్యాతః పుత్రోభూదనయోః శుభః ॥ ౩౬ ॥
 గజాయుతబలో ధీమాన్ విక్రమీ శత్రుతాపనః ।
 ఏవమాసీతోమకాన్తః పృథివ్యాం రాజసత్తమః ॥ ౩౭ ॥
 సర్వాన్ రాజ్ఞో వశే కృత్వా చక్రే రాజ్యం ధరాతలే ।
 నిత్యం ధర్మరతో యజ్ఞా దాతాత్యాగీ ద్విజోత్తమాః ॥ ౩౮ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే సోమకాస్తవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ ౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౦+౩౮ = ౩౮

౧.౨ ద్వితీయోఽధ్యాయః

ఋషయః ఉచుః ।

శ్రీగణేశపురాణస్య మహిమా యాదృశో మునే ।

కథ్యతాం కృపయా శీఘ్రం సోమకాస్తవప్రసంగతః ॥

సూత ఉవాచ ।

శ్రూయతామృషయః సర్వే సోమకాస్తస్య దుష్కృతమ్ ।

అకస్మాదభవత్తస్య గలత్కుష్ఠోఽతిదుఃఖదః ॥ ౧॥

ధర్మశీలస్య రాజ్ఞోఽథ పూర్వకర్మవిపాకతః ।

శుభం వాప్యశుభం కర్మ న ముఞ్చతి నరం క్వచిత్ ॥ ౨॥

యస్యాం యస్యామవస్థాయాం కృతం భవతి కర్మ యత్ ।

తస్యాం తస్యామవస్థాయాం భుజ్యతే ప్రాణిభిర్భ్రువమ్ ॥ ౩॥

దుఃఖసాగరమగ్నోఽభూదప్లవో జలధౌ యథా ।

వేదనామలభద్ బహ్విం భుజ్యేనేవ దంశితః ॥ ౪॥

నానాక్షతసమాకీర్ణః స్తవద్రక్షస్తతస్తతః ।

పూయశోణితవాన్ రాజా కృమిభిర్విహ్వలీకృతః ।

అస్థిశేషోఽభవద్రాజా యక్షుణేవ సమావృతః ॥ ౫॥

చిన్నయా వ్యాకులీభూతః సర్వైన్ద్రియరుజాన్వితః ।

తతోఽమాత్యాఞ్జగౌ రాజా మనః సంరూఢ్య యత్సతః ॥ ౬॥

రాజోవాచ ।

ధిజ్ మే రాజ్యఞ్చ రూపఞ్చ ధిగ్బలం జీవితం ధనమ్ ।

కేనేదం కర్మబీజేన వ్యసనం సముపస్థితమ్ ॥ ౭॥

కాన్త్యా సోమో జితో యేన సోమకాస్తవతోఽభవమ్ ।

యేన మే సాధవో దీనాః శ్రోత్రియా ఆశ్రమా అపి ॥ ౮ ॥ (సస్తనన్యాసినోఽపి చ)

పాలితా పుత్రవజ్జానపదా లోకాస్తథా పరే ।

యేన మే నిర్జితా బాణైః శత్రవో ఘోరరూపిణః ॥ ౯॥

యేన మే సకలా పృథ్వీ కృతా స్వవశవర్తినీ ।

సమ్యగారాధితో దేవః పరమాత్మా సదాశివః ॥ ౧౦॥

దుష్టసంకమహీనేన చిత్తనిగ్రహకారిణా ।

యేన మే వపుషా పూర్వమిష్టగన్ధా నిషేవితాః ॥ ౧౧॥

తదిదాసీం పూతిగన్ధ మతో మే జీవితం వృథా ।

అతోఽహంకాననం యాస్యే సర్వేషామభ్యనుజ్ఞయా ॥ ౧౨॥

హేమకణ్ఠం సుతం సర్వే బుద్ధివిక్రమసంయుతమ్ ।

సింఘాన్తు రాజ్యహేతోర్మే పాలయన్తు పరాక్రమైః ॥ ౧౩॥

ఇదాసీం న ప్రదర్శిష్యే ముఖం లోకే కథఞ్చన ।

న మే రాజ్యైర్నదారైర్వా జీవితేన శ్రియాఽపి వా ॥ ౧౪॥

ప్రయోజనం మహామాత్యాః కరిష్యే స్వహితం వనే ।

సూత ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా నిపసాతోర్వ్యాన్తరుర్వాతహతో యథా ॥ ౧౫॥

పూయశోణితధర్మైర్మైర్వ్యాప్తోఽసౌ ద్విజసత్తమాః ।

కోలాహలోమహానాసీదమాత్యానాంఘ్రి యోషితామ్ ॥ ౧౬॥

హాహాకారశ్చ లోకానాం క్షణమాసీత్సుదారుణః ।

వస్త్రప్రోఞ్చనవతాదైరోషధైః క్షిప్రకారిభిః ॥ ౧౭॥

మన్త్రిమన్త్రప్రయోగైస్తం సచేతనమకారయన్ ।

స్వస్థే జాతే నృపే తస్మిన్నమాత్యా ప్రాబ్రువన్నిదమ్ ॥ ౧౮॥

అమాత్యాః ఊచుః ।

తవ ప్రసాదాదమరేన్ద్రతుల్యం భుక్తం సుఖం సర్వజనేష్వసిద్ధమ్ ।

కథం త్విదాసీం త్వద్వృతే వసామః కథఞ్చ జీవేమ పశుఘ్నుతుల్యాః ॥ ౧౯॥

కరోతు రాజ్యం తవ సూనురేకః ప్రభూతకోశో బలవాన్ రిపుఘ్నుః ।

విహాయ సర్వం సుఖమాద్య రాజన్ ! సహౌవ యామస్తు వనాయ గన్తుమ్ ॥ ౨౦॥

సూత ఉవాచ ।

తతః సుధర్మా వచనం జగాద వనే నృపం సేవితమేకవీరా ।

వ్రజే సహనేన ప్రధానవర్యా ప్రశిష్ట రాజ్యం సహ మే సుతేన ॥ ౨౧॥

దుఃఖస్య భోక్తా న పరోఽస్తి వైవ సుఖస్య వా పూర్వకృతస్య జన్తోః ।
యథా యథా కర్మఫలం ప్రసక్తం తదేవ భోగ్యం స్వయమేవ తాదృక్ ॥ ౨౨॥

మయాఽపి నానావిధభోగవత్యా సుఖేన రాజ్యం పరిభుక్తమస్య ।
స్త్రీణాం హి భర్తా గమనం సహైవ పరత్ర లోకే మునిభిః ప్రదిష్టమ్ ॥ ౨౩॥

తతః పుత్రో హేమకణ్ఠో వినీతః శోకసంకూలః ।
ఉవాచ తస్మిన్నమయే సోమకాన్తమిదం వచః ॥ ౨౪॥

హేమకణ్ఠ ఉవాచ ।

న మే రాజ్యేన దారైశ్చ ప్రాణైర్ధనచయైరపి ।
త్వాం వినా నృపశార్దూలం కృత్యం నైవాస్తి యత్ క్వచిత్ ॥ ౨౫॥

వినా స్నేహం యథా దీపో వినా ప్రాణం యథా తనుః ।
వృథా రాజ్యం తథా రాజంస్త్యాం వినా ధర్మపాలక ॥ ౨౬॥

సూత ఉవాచ ।

శ్రుత్వా హృష్టమనా రాజా పుత్రం ప్రోవాచ ధర్మతః ।
అమాత్యానాం సుధర్మాయాః పుత్రస్య వచనామృతమ్ ॥ ౨౭॥

రాజోవాచ ।

పితుర్వాక్యరతోనిత్యం శ్రద్ధయా శ్రాద్ధకృత్తథా ।
పిణ్డదో యో గయాయాన్తు స పుత్రః పుత్ర ఉచ్యతే ॥ ౨౮॥

అతో నీత్యా సమాయుక్తః కురూ రాజ్యం మమాజ్ఞయా ।
అమాత్యయుక్తః శాధి త్వం పుత్రవచ్చాఖిలాః ప్రజాః ॥ ౨౯॥

ధర్మశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో నీతిజ్ఞోఽఖిలదోషకృత్ ।
పితృనుద్ధరతే యన్తు పుత్రవాన్పుత్ర ఉచ్యతే ॥ ౩౦॥

అహం వనం గమిష్యామి గలత్కుష్ఠోఽతిగర్హితః ।
పత్న్యా సుధర్మయా సార్థమనుజాసీహి సువ్రత ॥ ౩౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ ౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౩౮ + ౩౧ = ౬౯

౧.౩ ఆచారాది నిరూపణన్నామ తృతీయోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ ।

తత ఉత్థాయ రాజాస గృహీత్వా దక్షిణేకరే ।

పుత్రం వివేశ హర్యాయగ్రం యత్ర మస్త్రయతే సదా ॥ ౧॥

యత్ర సింహాసనం దివ్యం కాంచనం బహురత్నయుక్ ।

ముక్తాప్రవాలరచితం భాతిశక్రపదం యథా ॥ ౨॥

తత్రాసతుః పితాపుత్రౌ భాతోద్వావప్యనేకధా ।

ప్రతిరత్నం గతౌ యస్మాత్సముదాయవృతావివ ॥ ౩॥

ఆచారం ప్రథమం ప్రాహ సీతిం నానావిధాం నృపః ।

పుత్రాయ కరుణాయుక్తో యశనే స్వకులస్య చ ॥ ౪॥

సోమకాన్త ఉవాచ ।

యామమాత్రావశిష్టాయాం నిశాయాం జాగృతః పుమాన్ ।

త్యక్త్వా శయ్యాం శుచిస్థానే ఉపవిశ్య గురూం స్మరేత్ ॥ ౫॥

దేవతాం చిన్తయిత్వేష్టాం ప్రణమేత్సుతిపూర్వకమ్ ।

ప్రార్థ్య పృథీవీం క్షమస్వేతి పాదస్పర్శం జగన్మయే ॥ ౬॥

ప్రాతర్నమామి గణనాథమశేషహేతుం బ్రహ్మదిదేవవరదం సకలాగమాధ్యమ్ ।

ధర్మార్థకామఫలదం జనమోక్షహేతుం వాచామగోచరమనాదిమనస్తరూపమ్ ॥ ౭॥

ప్రాతర్నమామికమలాపతిముగ్రవీర్యం నానావతారనిరతం నిజరక్షణాయ ।

క్షీరాబ్ధివాసమమరాధిపబన్ధమీశం పాపాపహం రిపుహరం భవ ముక్తహేతుమ్ ॥ ౮॥

ప్రాతర్నమామి గిరిజాపతిమిన్ద్రమాలిం వ్యాపూజినాంవృతముదస్తదయంమనోజే ।

నారాయణేస్థ్యవరదం సురసిద్ధజష్టం సర్పాం స్త్రిశూలడమరూదధతం పురారీమ్ ॥ ౯॥

ప్రాతర్నమామి దిననాథమఘాపహారం గాఢాన్ధకారహరముత్తమలోకవన్ద్యమ్ ।

వేదత్రయాత్మకముదస్తసురారిమాయం జ్ఞానైకహేతుమురుశక్తిముదారభావమ్ ॥ ౧౦॥

ప్రాతర్నమామి గిరిజాం భవభూతిహేతుం సంసారసిన్ధు పరపారకరీం త్రినేత్రామ్ ।

తత్త్వాదికారణముదస్తసురారిమాయాం మాయామయీం సురమునీన్ద్రనుతాం సురేశీమ్

॥ ౧౧॥

ఏవమన్యాంశ్చ సంస్మృత్య దేవాన్మునిగణాన్స్తథా ।

మాన్సైరూపచారైశ్చ పూజయిత్వా క్షమాపయేత్ ॥ ౧౨॥

తతో గచ్ఛేత్సోదపాత్రో గ్రామస్య వైఋతీం దిశమ్ ।
 మృదం గృహీత్వా సుశ్వేతాం బ్రాహ్మణః క్షత్రియోరుణామ్ ॥ ౧౩॥
 వైశ్యశూద్రౌ తథా శ్యామాం న నదీతీరతఃఖనేత్ ।
 నోర్వరాయా న వశ్మికాద్ బ్రాహ్మణాగారతః క్వచిత్ ॥ ౧౪॥
 తృణాదినాచ్ఛాదయిత్వా ధరాం మూత్రపురీషయోః ।
 కృత్వోత్సర్గం దివారాత్రావుదగ్గక్షిణదిజ్ముఖః ॥ ౧౫॥
 ఆదౌ గుదం ప్రమృజ్యైవ తృణకాష్ఠాదినా నరః ।
 పంచువారం మృదాద్భిశ్చ ఙాలయేత్తదనస్తరమ్ ॥ ౧౬॥
 దశవారం వామహస్తం సప్తవారముభౌకరౌ ।
 లింగతథైకవారం తు వామహస్తం త్రివారతః ॥ ౧౭॥
 మూత్రోత్సర్గే ఙాలయీత ద్వౌ కరౌ చ ద్వివారతః ।
 పాదౌసదైకవారం తు గృహస్థస్యైవమీరితమ్ ॥ ౧౮॥
 వ్రతవాన్ ద్విగుణం కుర్యాస్త్రీగుణం వనగోచరః ।
 యతిశ్చతుర్గుణం కుర్యాద్రాత్రావర్ధస్తుమానవాన్ ॥ ౧౯॥
 అర్ధం పాదం దివారాత్రౌ శౌచం స్త్రీశుద్ర ఏవ చ ।
 తత ఆచమ్య కాష్ఠం తు క్షీరకణ్ణకవృక్షయోః ॥ ౨౦॥
 గృహీత్వా ప్రార్థనాపూర్వం దంతాఙ్గాష్టాన్విశోధయేత్ ।
 బలమోజోయశస్తేజః పశుబుద్ధిధనానిచ ॥ ౨౧॥
 మేధాం బ్రహ్మధీయజ్ఞైశ్చైవ త్వం మే దేహి వనస్పతే ।
 తతః శీతజలైః స్నానం కృత్వా మలహారం పురా ॥ ౨౨॥
 తతో మన్తైశ్చ గృహోస్యైః సన్ధ్యోపాస్తి తతశ్చరేత్ ।
 జపం హోమంఞ్చ స్వాధ్యాయం తర్పణం దేవపూజనమ్ ॥ ౨౩॥
 వైశ్వదేవం తథాతిథ్యం భోజనం ద్విజసాక్షికమ్ ।
 పురాణశ్రవణం దానం పరనిన్దావివర్జనమ్ ॥ ౨౪॥
 పరోపకారం కుర్యాచ్చ ద్రవ్యప్రాణవచోమ్మతైః ।
 పరోపకారం నోకుర్యాదాత్మస్తవనమేవ చ ॥ ౨౫॥

గురుద్రోహం వేదనిన్దాం నాస్తిక్యం పాపనేవనమ్ ।
 అభక్ష్యభక్షణజ్ఞైవ పరదారనిషేవణమ్ ॥ ౨౬ ॥
 స్వదారవర్జనజ్ఞైవ కుర్యాదృతుగతిఞ్చరేత్ ।
 మాతాపితృగురూణాఞ్చ గవాంశుశ్రూషణం సదా ॥ ౨౭ ॥
 దీనాన్ధకృపణేభ్యశ్చ దద్యాదన్నం సవస్త్రకమ్ ।
 ప్రాణాత్యయేఽపి సత్యస్య త్యాగం నైవ సమాచారేత ॥ ౨౮ ॥
 ఈశ్వరానుగ్రహోయేషాం సాధూనాఞ్చ ప్రపాలనమ్ ।
 అపరాధానుసారేణ ధర్మశాస్త్రం విలోక్య చ ॥ ౨౯ ॥
 పృష్ట్యా వా పన్థితాన్ధన్తం కుర్యాన్నీతివిశారదః ।
 విశ్వాసో యస్య నైవస్యాత్తత్ర నో విశ్వనేత్కవచిత్ ॥ ౩౦ ॥
 విశ్వస్తేఽత్యస్త విశ్వాసో న కర్తవ్యోబుభూషతా ।
 కృత వైరేఽథ విశ్వస్తే కదాపి న చ విశ్వనేత్ ॥ ౩౧ ॥
 షడ్గుణానాం ప్రయోగేణ వర్ధయేద్రాష్ట్రమాత్మనః ।
 దానం స్వశక్త్యా కుర్వీత క్షీణతామన్యథా వ్రజేత్ ॥ ౩౨ ॥
 పరే వ్యాకులితేయానమధమం పరిచక్షతే ।
 చారదృష్టిర్దూతవక్త్రఉద్యదణ్ణో నృపో భవేత్ ॥ ౩౩ ॥
 దణ్డస్యైవ భయాల్లోకాః స్వే స్వే ధర్మే వ్యవస్థితాః ।
 ఆన్యథా నియమో న స్యాత్పారక్యం స్వీయమిత్యదః ॥ ౩౪ ॥
 అథమో యది నిన్దేతస్తుపిత యది వా క్వచిత్ ।
 నక్రుధ్యేన్నచతుష్యేచ్ఛ కిం తయా కిం తయాఽపి చ ॥ ౩౫ ॥
 పూర్వాపకారీ యది చ పునర్వా శరణం వ్రజేత్ ।
 పూర్వఞ్చ ధనికో యః స్యాత్పరిపాల్యః సదైవ హి ॥ ౩౬ ॥
 మన్తగుప్తిః సదాకార్యా తన్మూలం రాజ్యముచ్యతే ।
 కామాది షడ్రిపూన్హిత్యా తతోన్యాన్విజయీత చ ॥ ౩౭ ॥
 వృత్తిచ్ఛేదం వ్రజోచ్ఛేదం దేవతోచ్ఛేదమేవ చ ।
 ఆరామచైత్యయోచ్ఛేదం న కుర్యాన్నృపసత్తమః ॥ ౩౮ ॥
 పర్వకాలే దదేద్దానం యశనే త్యాగమేవ చ ।

న మిత్రవచ్చునాం కుర్యాత్త్రిషు గోప్యం వదేన్నచ ॥ ౩౯ ॥

ఋణతో బ్రాహ్మణం చైవ పఙ్కతో గాం సముద్ధరేత్ |
అన్యతం న వదేత్ క్వాపి సత్యం క్వాపి న హాపయేత్ ॥ ౪౦ ॥

అమాత్యానాం ప్రజానాం భృత్యానాంఞ్చిత్తహృద్భవేత్ |
బ్రాహ్మణేభ్యో నమస్కుర్యాద్దేవతాభ్యః సదైవ చ ॥ ౪౧ ॥

సూత ఉవాచ |

ఇత్యన్యదపి శిష్యాప్య హేమకణ్డం సుతం నృపః |
ఆచారం సహధర్మేణ నీతిశాస్త్రం యథా శ్రుతమ్ ॥ ౪౨ ॥

క్షేమఙ్కరం రూపవన్తం విద్యాధీశం తదైవ చ |
ఆహ్వయామాస చామాత్యానుముహూర్తం విలోక్య చ ॥ ౪౩ ॥

సమాఖరానుపకల్పైవ నానాస్థానగతాన్సృపః |
బ్రాహ్మణాన్వేదవిదుషో యజ్ఞకర్మ సునిష్ఠితాన్ ॥ ౪౪ ॥

రాజ్ఞోధమహతోరాజపత్నిశ్చ సుహృదః స్వకాన్ |
ఆహ్వయామాస నృపతిః శ్రేణీముఖ్యాంశ్చ నాగరాన్ ॥ ౪౫ ॥

అభిషేకావలోకాయ పుత్రస్య రిపుఘాతినః |
గణేశం పూజయిత్వేష్టదేవతాం యథావిధి ॥ ౪౬ ॥

వాచయిత్వాస్వస్త్వయనం మాతృపూజనపూర్వకమ్ |
కృత్వాఽభ్యుదయికం శ్రాద్ధం బ్రాహ్మణాంస్తర్వ్యవాన్ధసా ॥ ౪౭ ॥

కారయిత్వా మన్తఘోషైరభిషేకం సుతస్య సః |
ఉవాచ సోమకాన్తస్మిన్మన్త్రముఖ్యా నిదం వచః ॥ ౪౮ ॥

రాజోవాచ |

మమాయం సుత ఇత్యేవ మమాత్యాబుద్ధిరస్తువః |
భవతామేవహస్తేషు సుత ఏష నిరూపితః ॥ ౪౯ ॥

మమానుశాసనం యద్వత్కృతం నీతివిశారదైః |
తథాస్య శాసనం కార్యం శ్రేణీముఖ్యసమన్వితైః ॥ ౫౦ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే ఆచారాది నిరూపణన్నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥
3 ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః ౬౯ + ౫౦ = ౧౧౯

౧.౪ చతుర్థోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ ।

జాతేఽభిషేకే రాజాఽసౌ చకార ద్విజపూజనమ్ ।

మణిముక్తాప్రవాలాని దదౌ సాంఘం గవా యుతమ్ ॥ ౧॥

తోషయామాస సర్వాస్తాన్ గజగోఽశ్వధనాంశుకైః ।

నానాదేశ్యాని వాసాంసి సువర్ణాన్తరితాని చ ॥ ౨॥

నానావర్ణాని కాశ్మీరదేశజాని మహాన్తి చ ।

రాజభ్యో రాజపత్నిభ్యో గ్రామ ముఖ్యేభ్య ఏవ చ ॥ ౩॥

తద్భృత్యేభ్యో గుణిభ్యశ్చ దదౌ రాజాం యథర్హతః ।

అమాత్యేభ్యో దదావన్యాన్ గ్రామాన్ బహుధనాన్యపి ॥ ౪॥

తతో వనం యయా రాజా దుః శోకసమన్వితః ।

పూర్వ జన్మార్జితైదోషైరత్యస్తమలినోఽశుచిః ॥ ౫॥

తస్మిన్ప్రయాతే లోకానాం హాహాకారో మహానభూత్ ।

స్వం స్వం కార్యం విహాయైవ ప్రతిజగ్ముర్జనాధిపమ్ ॥ ౬॥

అమాత్యా రాజభార్యాచ హేమకణః సుహృద్గతః ।

ఉత్తిష్ఠన్ ప్రపపాతాగ్రే స్థలన్ ధావన్ రుదన్నపి ॥ ౭॥

అమాత్యానాగరాస్తం తు దుఃఖితా అప్యవారయన్ ।

గమ్యూతిద్వితయం గత్వా తస్థౌ రాజా శ్రమాన్వితః ॥ ౮॥

దృష్ట్వా వాపీం శీతజలాం నానావృక్షసమన్వితామ్ ।

ఉవాచ నాగరాన్ సర్వానమాత్యాన్ స్వజనానపి ॥ ౯॥

అపరాధం మయా యద్ యచ్చిరం రాజ్యం ప్రకుర్వతా ।

తత్ క్షన్తవ్యం నమామ్యేష బధ్యాన్జ్ఞులిపుటం జనాః ॥ ౧౦॥

కృపా విధయా పుత్రే మే యది దైవాత్ సమాగతే ।

విజ్ఞాపయామి వః సర్వాన్ మయి స్నేహో న హీయతామ్ ॥ ౧౧॥

గచ్ఛన్తు నగరం సర్వే సస్త్రీవృద్ధాః సమాగతాః ।

పుత్రేణ పాల్యమానా మే తిష్ఠన్తు విగతజ్వరాః ॥ ౧౨॥

అనుజానన్తు మాం సర్వే సుచిత్తో యామ్యహం వనమ్ ।
యుష్మాసు తు ప్రయాతేషు మనో మే నిశ్చలం భవేత్ ॥ ౧౩॥

ఉపకారం మహాన్తం మే కుర్వన్తు కృపయాఽఖిలాః ।
దుఃఖితో నిఘ్రం వక్తుం మర్తుకామోఽపి నోత్సహే ॥ ౧౪॥

మహత్పాపం మయైవైతజ్జన్మజన్మాన్తరార్జితమ్ ।
యద్వియోగో హి రాజ్యస్య లోకానాం హితకారిణామ్ ॥ ౧౫॥

పరన్తు కిం కరోమ్యేష యద్ గలత్కృష్టవానహమ్ ।
సర్వోఽపి స్వకృతం భుక్త్యై సుకృతం దుష్కృతం తథా ॥ ౧౬॥

సూత ఉవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా వచో రాజ్ఞో మూర్ఛితాః సుహృదస్తథా ।
ఘ్నన్తః కేచిత్ పాణితలైః శిరాంసి భృశదుఃఖితాః ॥ ౧౭॥

కేచిత్ పరస్పరం చక్రరభిజ్ఞాః పణ్ణితాశ్చ యే ।
సాన్తస్వనం పూర్వజాతానాం నృపాణాం చరితైర్పృవే ॥ ౧౮॥

అనిర్వాచ్యామవస్థాం తత్ సమీక్ష్యేయురథాఽపరే ।
యథా స్వరూపే విజ్ఞాతే యోగినో జ్ఞానవృత్తయః ॥ ౧౯॥

దుఃఖితం సోమకాన్తం తం వనం గన్తుం సముత్సుకమ్ ।
నియమ్య దుఃఖం ధైర్యేణ ధీరాః కేచిదథాబ్రువన్ ॥ ౨౦॥

జనా ఊచుః ।

పోషయిత్వా పాలయిత్వా న నస్తస్య త్యక్తుమర్హసి ।
యథా న త్యజతే శైత్యం జలమౌష్ణ్యం తనూనపాత్ ॥ ౨౧॥

మర్యాదాం జలధిర్వాఽపి సూర్యః ప్రాకాశ్యమేవ చ ।
కథం వా నగరం యామస్త్యాం వినా జనవత్సల ॥ ౨౨॥

యథోడుపతినా హీనం వ్యోమ తారాన్వితం నృపః ।
పురం తద్వన్న శోభేత త్వాం వినా శత్రుకర్షణ ॥ ౨౩॥

సహైవ యామస్తీర్థాని ద్విత్రాణి వయమప్యత ।
రూపం తే కాన్తిమత్ కాన్త ! భవితా తీర్థ సేవనాత్ ॥ ౨౪॥

తతః సహైవ యాస్యామో నగరం ధ్వజసంకూలమ్ ।

హర్షేణ మహతా యుక్తా వాద్యబద్ధిపురః సరాః ॥ ౨౫॥

సూత ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా క్రోధ దుఃఖ సమన్వితః ।

ఉవాచ రాజా తాన్నత్వా మైవం మైవం పునః ॥ ౨౬॥

తతోఽబ్రవీద్వేమకణ్ఠం సామాత్యో వత్సలం నృపమ్ ।

స్నేహా కారూణ్య భావేన వినయేన సమన్వితః ॥ ౨౭॥

పుత్ర ఉవాచ ।

వినా త్వాం నోత్సహే గన్తుం కర్తుం రాజ్యిశ్చ జీవితమ్ ।

న మయా దృష్టపూర్వస్తే విరహాన్తం సహే కథమ్ ॥ ౨౮॥

రాజోవాచ ।

ఏతదర్థ మయా పూర్వం ధర్మశాస్త్రం సునీతిమత్ ।

ఉపదిష్టం తవ శుభం న వృథా కర్తుమర్హసి ॥ ౨౯॥

శ్రూయతే జామదగ్న్యేన జననీ నిహతా పురా ।

పితృవాక్యానురోధేన నీతిజ్ఞేన సుధీమతా ॥ ౩౦॥

రామస్తు రాజ్యం త్యక్తైవ వనం యాతః సహోనుజః ।

అపృష్ట్యా కారణం సీతాం తత్త్యాజ లక్ష్మణో వనే ॥ ౩౧॥

హేమకణ్ఠ ! పురం శీఘ్రమమాత్మైస్త్రిభిరన్వితః ।

అతో మమాజ్ఞయా గచ్ఛ కురు రాజ్యం మయాఽర్పితమ్ ॥ ౩౨॥

విజ్ఞే యథా కార్యసక్తే చిత్తం తస్య పరాత్మని ।

యథాఽవస్థాపితే చిత్తే చిత్తం లోకస్య వర్తతే ॥ ౩౩॥

తథా మయి వనం యాతే స్వాన్తం మే త్వయి వర్తతే ।

దైవయోగేన సుభగో జాతోయాస్యే పునర్గృహమ్ ॥ ౩౪॥

భవిష్యతి తథా ధర్మో మద్వాక్యకారిణస్తవ ।

న తథా సహ యాతేన తస్మాద్గచ్ఛ వ్రజామి చ ॥ ౩౫॥

సూత ఉవాచ ।

అమాత్యా నాగరాః పుత్రః ప్రయాతుం కృతమానసాః ।

కష్టేన మహతాయుక్తా నమశ్చక్రుర్నృపం తదా ॥ ౩౬॥

అనుజ్ఞాతాస్తతస్తేన ఆశీర్భిభినన్ద్య చ ।

ప్రదక్షిణీ కృత్య నృపం నివృత్తా నగరం ప్రతి || 3౭||

అగ్నే కృత్వా మహాసేనాం గజాశ్వరథపత్నినీమ్ |

ఛత్రధ్వజయుతో మానీ హేమకణ్ఠోఽగమత్పురీమ్ || 3౮||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే సోమకాంతతపోవనగమనం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః || ౪||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౧౧౯ + 3౮ = ౧౫౭

౧.౫ సుధర్మాచ్యవన సంవాదో నామ పంచమోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ |

తతో మాతరమభ్యేత్య స్నేహకాతరయా ధియా |

తాం జగాద కథం మాతస్త్వజనేఽనపరాధినమ్ || ౧||

పుత్ర ఉవాచ |

సహైవ యాతు పుత్రోఽయమితి వాచ్యస్త్వయా పితా |

తవవాక్యానురోధేన యది మాం సహ నేష్యతి || ౨||

తదా వాం సేవనం కుర్యాం న మే రాజ్యే మతిస్తథా |

కిం తద్రాజ్యం సుఖం దద్యాద్భవద్భాష్యం రహితస్య మే || 3||

సుధర్మో వాచ |

ఏతావద్ధుఃఖశోకాభ్యాం యుక్తో రాజా న మే వచః |

కరిష్యతి మహాబాహో తస్మాద్గచ్ఛ మమాజ్ఞయా || ౪||

పాతివ్రత్యేన ధర్మేణ పరవత్యస్మి బాలక |

భర్తృరనోస్య న దేవోఽస్తి యోషితాం మాన్య ఏవ చ || ౫||

సూత ఉవాచ |

ఇత్యాకర్ష్య నమశ్చక్రే మాతరం ససుహృత్ సుతః |

ప్రదక్షిణీకృత్య తతోఽనుజ్ఞాం ప్రాప్య పురం యయా || ౬||

అలఙ్కృతైర్నాగరీకైః పతాకాధ్వజపల్లవైః |

సిక్తమార్గం సుగంధాఢ్యం యథేన్ద్రనగరం తథా || ౭||

దత్త్వా తామూలవాసాంసి విసృజ్య స్వజనాన్ నృపః |

ప్రవివేక గృహం శ్రీమద్ హర్షశోకసమన్వితః || ౮||

చకార రాజ్యం ధర్మేణ సుతవత్ పాలయన్ ప్రజాః ।
ధర్మార్థకామమోక్షేషు యథాశిక్షం మనోదధే ॥ ౯॥

ఋషయః ఊచుః ।

కథం రాజా సోమకాన్తః కిం వనం సముపాగతః ।
కింసహాయశ్చ కిం చక్రే కర్మ నో వద విస్తరాత్ ॥ ౧౦॥

సూత ఉవాచ ।

హేతవః కథయిష్యామి సోమకాన్తో యథా వనమ్ ।
గత్వా చకార యత్కార్యం సాదరం శ్రణుతానఘాః ॥ ౧౧॥

సుబలజ్ఞానగమ్యామమాత్యాభ్యాం సుధర్మయా ।
ధర్మపత్న్యా యతోఽరణ్యం ప్రవివేశ దురాసదమ్ ॥ ౧౨॥

అగ్రతః ప్రకృతిర్యాతా మధ్యే రాజాఽథ పృష్ఠతః ।
ధర్మపత్నీ సుధర్మాఽగాత్ సీతేవ రామపృష్ఠతః ॥ ౧౩॥

ఏకాశనాశ్చ చత్వార ఏకచిత్తాసనాలయాః ।
సమదుఃఖసుఖాశ్చాపి వనాద్వనముపాయయుః ॥ ౧౪॥

క్షుధాత్పషాశ్రమైర్వాపి నిమ్నోన్నతగతాధ్వభిః ।
అత్యంతం కర్షితాశ్చాయామాశ్రిత్యోపావిశన్ క్వచిత్ ॥ ౧౫॥

పునర్వనాన్తరం గత్వా దదృశుస్తే సరో మహత్ ।
యత్ర మాతఙ్గసదృశా నక్రా భాన్తి సకచ్ఛపాః ॥ ౧౬॥

తాలాస్తమాలాః సరలాః ప్రియాలా బకులాః శుభాః ।
సరలాః పనసా జమ్బునిమ్బాశ్వత్థవటాదయః ॥ ౧౭॥

వృక్షా నానాలతాజాలైర్వృష్టితాః పరితో బభుః ।
యత్రాస్తే తిమిరం గాఢం గిరిదర్శ్యదరే యథా ॥ ౧౮॥

యత్రవాయుః సుఖస్పర్శః పద్మకాదమ్బగన్ధవాన్ ।
యస్మాన్నయన్తి మునయః కుసుమాని ఫలానిచ ॥ ౧౯॥

యత్ర హంసా బకాః శ్యేనాః శుభాః కాకాశ్చ కోకిలాః ।
సారికాశ్చక్రవాకాశ్చ గానా రావాన్ వికుర్వతే ॥ ౨౦॥

న యత్ర శీతోష్ణకరాంశుసన్ధిర్నాలతాపుష్పకుజాశ్రితానామ్ ।
క్షుతృఙ్ఘ్రయం యత్ర న చైవ మృత్యుః స్వర్గే యథా పుణ్యవతాం ద్విజేన్ద్రాః ॥ ౨౧॥

తత్ర గత్వా జలం సర్వే పపుః శీతం శ్రమాపహమ్ ।

స్నాత్వా నిత్యక్రియాం కృత్వా ఫలాని బుభుజశ్చ తే ॥ ౨౨॥

సుష్వాప చ క్షణం రాజా కచ్చే కోమలవాలుకే ।

ధర్మపత్నీ సుధర్మా చ పాదసంవాహనే స్థితా ॥ ౨౩॥

తస్యానుమతమాజ్ఞాయ ద్వావమాత్యావగచ్ఛతామ్ ।

ఆదాతుం కన్దమూలాని ఫలాని చ బిసాని చ ॥ ౨౪॥

దదర్శ తత్రాద్భుతరూపముగ్రం బాలం సుధర్మా ప్రభయా జ్వలన్తమ్ ।

ఉత్కృష్టరూపస్య కృతే స్మరం తం జాతం పురా బాలమితి స్మ మేనే ॥ ౨౫॥

దృష్టైవ తం సా జహృషే సుధర్మా మేనే చ తం సాహితకారిణం చ ।

క్షుబ్ధం ప్రసన్నం హృదయం సమీక్ష్యాప్రకారిణం చోపకారం హి వక్తి ॥ ౨౬॥

పప్రచ్ఛ తం కశ్చ కుతః ప్రయాతః కస్యాపి పుత్రౌ జననీ చ కా తే ।

వదస్య శబ్దామృతధారయా మే సఖేవ కర్ణౌ పరితోషయాశు ॥ ౨౭॥

సూత ఉవాచ ।

ఇతి స్మ పృష్టః స జగాద బాలస్తాం రాజపుత్రీం సుధయా గిరా మే ।

పితా భృగుర్భామిని ! మే పులోమా మాతా జలార్ధీ స్వగృహాదిహాగామ్ ॥ ౨౮॥

చ్యవనః ఖలు నామ్నాహం పితురాజ్ఞాకరః శుభే ।

త్వం చ కా కతమోఽయం తే కథం వనమిదం గతః ॥ ౨౯॥

స్తవన్తి కథమగ్గాని వరాకాలే గిరేరివ ।

అతి దుర్గన్ధతా చాస్య కేన వా వద కర్మణా ॥ ౩౦॥

కృమిభార సమాకీర్ణమముం వా సేవసే కథమ్ ।

స్వయం చారూతరా భూత్వా సుకుమారీ సులోచనా ॥ ౩౧॥

చారూ ప్రసన్నవదనా చారూసర్వాఙ్గశోభినీ ।

కచ్చిత్పూర్వం న పిత్రా తే సుహృద్భిర్భ్రాతృభిర్ద్విజైః ॥ ౩౨॥

విజ్ఞాతోఽయం వరః కుష్ఠీకృమిభారాకులోఽపి చ ।

కథమేనం వృత్తవతీ దుర్గమం చాగతా వనమ్ ॥ ౩౩॥

సూత ఉవాచ ।

ఇతి పృష్టా సుధర్మా సా మునిపుత్రేణ ధీమతా ।

వ్యాచష్టే సకలం తస్మై శోకహర్ష సమన్వితా ॥ ౩౪॥

సుధర్మో వాచ ।

సౌరాష్ట్రదేశే విఖ్యాతం దేవతాఖ్యం పురం మహత్ ।

తత్రాయం సోమకాన్తో మే భర్తా రాజ్యం చకార హ ॥ ౩౫॥

అతిమానీ వదాన్యశ్చ శూరో దృఢపరాక్రమః ।

అసంఖ్యాతబలవేతో రిపురాష్ట్రవిమర్దనః ॥ ౩౬॥

యజ్వాఽతి సున్దరః శ్రీమాన్ సుహృదానన్దకారకః ।

వివేక్తా సర్వకార్యాణాం నీతిశాస్త్రవిశారదః ॥ ౩౭॥

రాజ్యం స్వం బుభుజే రాజా బహుకాలం ద్విజోత్తమ ।

ఇమామవస్థాం సమాప్నోతః పూర్వకర్మవిపాకతః ॥ ౩౮॥

అమాత్యద్వయ సంయుక్తో వనమేతత్ సమాగతః ।

భ్రమన్తిపృష్టలగ్నాఽస్య పుత్రే రాజ్యం ప్రయచ్ఛతః ॥ ౩౯॥

సుబలజ్ఞానగమ్యాభ్యాం ప్రకృతిభ్యామిహోగతా ।

రాజ్ఞోఽనుజ్ఞాం సమాదాయ ఫలార్థం తౌ గతౌ వనే ॥ ౪౦॥

ఇహాస్మాన్ రాక్షసాః ప్రేతా భూతాని మృగపక్షిణః ।

నానావిధా భీషయన్తి కథం నో భక్షయన్తి న ॥ ౪౧॥

న జానే దుఃఖభోగాయ స్థాపయన్త్యగ్రతోఽపి చ ।

దుఃఖన్యాన్తం న పశ్యామి కర్మణో దుష్కృతస్య చ ॥ ౪౨॥

కటుతిక్తామ్లవణమధురస్నిగ్ధభోజనే ।

న తథా రూచిరస్యాఽభూత్ పరీతస్య ద్విజాతిభిః ॥ ౪౩॥

యథేదానీం కన్దమూల కషాయామ్ల ఫలాదిషు ।

దరిద్రాణాం మహాహారః పాకోఽపి భక్షితస్య చ ॥ ౪౪॥

న తథాం శ్రీమతాం శక్తిరశనే పాక ఏవ చ ।

యః శేత కోమలే దివ్యే శయనే స్మ మనోరమే ॥ ౪౫॥

ఇదానీం యత్ర కుత్రాపి పశ్య కాలవిపర్యయమ్ ।

యస్య దిగ్వాపినశ్చాసన్ నానా పరిమలాః శుభాః ॥ ౪౬॥

పూయశోణితదిగ్ధస్య పూతిగ్ధోఽపి సామప్రోతమ్ ।

య ఆనన్దమయే సిన్ధౌ మగ్నోభూత్పణ్ణితైర్వృతః ॥ ౪౭॥

స ఇదానీం దుఃఖమయే కృమిభిః పరివారితః ।

కథం తరేమ దుఃఖాద్భిం న జానే భృగునన్దనః ॥ ౪౮॥

భవ పోత ఇవాగాధే మజ్జన్తం నౌరివార్ణవే ॥ ౪౯॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే సుధర్మాచ్యవన సంవాదో నామ పంచమోఽధ్యాయః
॥ ౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౧౫౭ + ౪౯ = ౨౦౬

౧.౬ భృగోరాశ్రమ గమనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా చ్యవనో భృగునన్దనః ।

త్వరయా స్వముపాదాయ కలశం జలసమ్భృతమ్ ॥ ౧॥

దుఃఖిత పరదుఃఖేన తూష్టిమేవాగమద్ గృహమ్ ।

తం భృగుః పరిపవ్రచ్చ విలమ్బకారిణం సుతమ్ ॥ ౨॥

భృగురువాచ ।

కిమపూర్వం త్వయా దృష్టం లక్ష్యసే చకితో యథా ।

విలమ్బశ్చ కథం జాతో వద పుత్ర మమాగ్రతః ॥ ౩॥

పుత్ర ఉవాచ ।

సౌరాష్ట్రదేశే విఖ్యాతే దైవతే నగరే మునే ।

సోమకాన్త ఇతి ఖ్యాతో రాజా రాజీవ లోచనః ॥ ౪॥

చక్రే రాజ్యం బహుతిథం ధర్మేణ పాలయన్ ప్రజాః ।

దుర్భగత్వం గతో దైవాత్ పుత్రే రాజ్యం నివేశ్య సః ॥ ౫॥

పత్న్యా సుధర్మయా యుక్తో భర్తురాజ్ఞాభృతా పితః ।

సుబలజ్ఞానగమ్యామ్భ్యాం ప్రకృతిభ్యామిహోగతః ॥ ౬॥

గలత్కుష్ఠీ కృమియుతో విభ్రమన్ దుర్గమం సరః ।

సహస్రభగతాం ప్రాప్తో యథేన్ద్రో గౌతమాన మునైః ॥ ౭॥

క్వ సా సుధర్మా చార్వణీ క్వ గలత్కుష్టవాన్ పతిః ।

ఇతి మే పృచ్ఛతో వృత్తం తదీయం గతవాన్ క్షణః ॥ ౮॥

తదీయైః కరుణావాక్యైర్మనో మే కలిలం త్వభూత్ ।

తతోఽహం కలశం పూర్ణం కృత్వా శీఘ్రముపాగతః ॥ ౯ ॥

సూత ఉవాచ ।

సర్వం చాకథయత్ తస్మై తయా యత్ కథితం వచః ।

శ్రుత్వా తచ్చ పునః పుత్రం చ్యవనం భృగురబ్రవీత్ ॥ ౧౦ ॥

భృగురవాచ ।

సర్వానానయ తాం శీఘ్రం పుత్ర ! గచ్ఛ మమాజ్ఞయా ।

ద్రక్ష్యామి కౌతుకం తేషాం స్వీయం వా దర్శయామి తాన్ ॥ ౧౧ ॥

సూత ఉవాచ ।

ఇత్థం స చోదితః పిత్రా చ్యవనః కరూణానిధిః ।

జగామ సరసో భూమిం సుధర్మాం ద్రష్టుముత్సుకః ॥ ౧౨ ॥

తస్మిన్నేవ క్షణేఽమాత్యై ఫలకన్దభరాన్వితౌ ।

సుబలజ్ఞానగమ్యా తావాగతౌ రాజసన్నిధిమ్ ॥ ౧౩ ॥

తత్ ఊచే స తు మునిః సుధర్మాం చారులోచనామ్ ।

పితా మే స్వాశ్రమం సర్వానాకారయతి సువ్రతే ॥ ౧౪ ॥

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సుధర్మా శోకవిప్లలా ।

తద్దైవ సావధానాఽభూత్ తనుః ప్రాణ ఇవాగతే ॥ ౧౫ ॥

సుశీలా రాజపత్నీ సా పీత్వా తద్వచనామృతమ్ ।

అగమత్ సా సుచార్యశ్శీ ప్రకృతిద్వయసంయుతా ॥ ౧౬ ॥

సోమకాన్తేన పతినా మునిపుత్రపురఃసరా ।

గణేశస్కన్ధసహితా శివేవ శివసంయుతా ॥ ౧౭ ॥

శుశుభే మార్గమధ్యే సా వాచస్పతిపురఃసరా ।

మన్తహోషయుతం ప్రాప భృగోరాశ్రమమణ్డలమ్ ॥ ౧౮ ॥

నానాపుష్పలతాకీర్ణం నానాపక్షినాదితమ్ ।

మార్జారా నకులాః శ్వేనా గజా గావో మయూరకాః ॥ ౧౯ ॥

భుజ్గ్ణాః పక్షిణః సింహో వ్యాఘ్రాః క్రీడన్తి యత్ర చ ।

న చ వాయుర్భృశం వాతి న సూర్యస్తవతే భృశమ్ ॥ ౨౦ ॥

న వర్షతి భృశం మేఘా వర్షతే చ తదిచ్చయా ।

వివిశుస్తే హర్షాయుతా మునిపుత్ర పురఃసరాః ॥ ౨౧ ॥

తత్రాద్భుతం వ్యాఘ్రమృగాజనస్థం దదర్శ సూర్యప్రతిమం భృగుం తమ్ ।
రాజాఽథ పత్నీ ప్రకృతిద్వయఞ్చ ననామ బద్ధాఙ్జులిరబ్రవీచ్ఛ ॥ ౨౨॥

రాజోవాచ ।

అద్యాశిషో మే సుఫలా ద్విజేన్ద్ర ! ద్విజేరితా ధర్మవయస్తపోఽపి ।
ఆజన్మతోఽహం పరిపూత ఏష పితుర్జనన్యాశ్చ సుజీవితం మే ॥ ౨౩॥

భవదృశిః సమృతి హస్త్యథైనః పూర్వార్జితైః పుణ్యచయైః కృతాఽపి ।
ఆగామికల్యాణకరీ ముసీన్ద్ర ! కాలత్రయే జన్మ కరోతి పూతమ్ ॥ ౨౪॥

సౌరాష్ట్రదేశే ఖలు దేవతాభ్యే పురే కృతం రాజ్యమమోఘదృష్టే ।
భీతేన పాపాద్ ద్విజదేవతాదిపూజా కృతా నీతిమతా ముసీన్ద్ర ॥ ౨౫॥

ఆకస్మికం మే దురితం కిమేతత్ ప్రాదుర్భూవోగ్రతరం దురన్తమ్ ।
యేనాఽహమీదృక్ కుదశాం ప్రణీతో జానే న కిఞ్చిత్ ప్రతికారమాత్ర ॥ ౨౬॥

అపాయతాం యాన్తి కృతా ఉపాయా యుష్మత్కృతోపాయముపాయమీహే ।
నిర్వైరతాం యాన్తి హి జాతివైరాస్తవాశ్రమే వాం శరణం ప్రపన్నః ॥ ౨౭॥

సూత ఉవాచ ।

శ్రుత్వేతి వచనం తస్య భృగుస్తు కరూణాయుతః ।
ఉవాచ సోమకాన్తం తం ధ్యానేనాలోక్య సువ్రతః ॥ ౨౮॥

భృగురువాచ ।

ఉపాయం వచ్చి నృపతే న చిన్తాం కర్తుమర్హసి ।
మమాశ్రమగతా దుఃఖం న హి విన్దన్తి జన్మినః ॥ ౨౯॥

జన్మాన్తరకృతం చైవ దురితం తే నృపోత్తమ ।
యేనేమాఙ్గమితోఽవస్థాం కథయిష్యే తదప్యహమ్ ॥ ౩౦॥

కుర్వన్తు భోజనం సర్వే చిరకాలం బుభుక్షితాః ।
వనాత్ వనాన్తరం యాతాః శ్రాన్తా క్లాన్తాననా భృశమ్ ॥ ౩౧॥

సూత ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా స్నాపయామాస సుతైలాభ్యఙ్గపూర్వకమ్ ।
భోజయామాస చాన్నాని షడ్రసాని త్వనేకశః ॥ ౩౨॥

బుభుజస్తేఽపి విశ్రాన్తా భృగోరమితతేజసః ।
ఆఙ్జయా మునివర్యస్య సమ్ప్రాప్తాః సుష్ఠవలఙ్కృతాః ॥ ౩౩॥

సుషుపుర్మృదుశయ్యాయాం హిత్యా చింతాం దురత్యయామ్ ।

మునినా కల్పితాయాం తే స్వరాజ్యజ్జమితా ఇవ ॥ ౩౪ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే భృగోరాశ్రమగమనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ ౬ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః ౨౦౬ + ౩౪ = ౨౪౦

౧.౭ సోమకాంత పూర్వజన్మ కథనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః

ఋషయ ఉచుః ।

తత్ర గత్వా కిమకరోత్ సోమకాంతో నృపస్తదా ।

ఉపాయః కథితః కో వా భృగుణా సర్వవేదినా ॥ ౧ ॥

కథయస్వ కథామేతాం శృణ్వతాం నో ద్విజోత్తమ ।

న తృప్తిమధిగచ్ఛామః పీత్వా త్వద్వచనామృతమ్ ॥ ౨ ॥

సూత ఉవాచ ।

సమ్యక్ పృష్టం మహాభాగా యూయం తు జ్ఞానసాగరాః ।

యః కథాంతం న ప్రయాతి శ్రోతా వక్తాఽథవా ద్విజాః ॥ ౩ ॥

లిఖ్యమానం వాచయతి పుస్తకం హరతేఽపి వా ।

నృపృచ్ఛతి చ యః శిష్యో గురుః పృష్టో న వక్తి చేత్ ॥ ౪ ॥

ఉభౌ తౌ మూకబధిరౌ లోకే దృష్టౌ ద్విజోత్తమాః ।

శృణ్వన్తు కథయిష్యామి సోమకాంతకథామతః ॥ ౫ ॥

తస్యా రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాం దిననాథే తథోదితే ।

స్నానం సన్ధ్యాం జపం హోమం కృత్వా స భృగుసత్తమః ॥ ౬ ॥

స్నాతాయ కృతజప్యాయ పత్నిప్రకృతిసంయుజే ।

పూర్వజన్మకథాం తస్మై రాజ్ఞే కథితుమారభత్ ॥ ౭ ॥

భృగురువాచ ।

కోల్లారనగరే రమ్యే విన్ధ్యాచలసమీపతః ।

చిద్రూప ఇతి విఖ్యాతో వైశ్యో బహుధనోఽభవత్ ॥ ౮ ॥

తస్య భార్యా తు సుభగా నామ్నా ఖ్యాతా సులోచనా ।

సుశీలా దానశీలా చ పతివాక్యపరా సతి ॥ ౯ ॥

తస్యాస్త్యం పుత్రతాం యాతో భవే పూర్వే నృపోత్తమ ।

కామన్ద ఇతి తే నామ చక్రతుస్తౌ ద్విజేరితౌ ॥ ౧౦ ॥

అతి స్నేహం దివారాత్రావతిలాలనమేకతే ।

వార్ధక్యకాలజే తౌ తు పితరౌ త్వయి చక్రతుః ॥ ౧౧ ॥

వివాహ చక్రతుస్తౌ తు ధనకౌతుకమజ్జలైః ।

మృగాక్షీ సుకుమారాక్షీ నామ్నా ఖ్యాతా కుటుమ్బినీ ॥ ౧౨ ॥

అనురక్తా త్వయి సదా ద్విజదేవాఽతిథి ప్రియా ।

బభూవ యోషిద్యోషితున్ రత్నభూతాఽతిసుందరీ ॥ ౧౩ ॥

కుటుమ్బినీతి స్వం నామ విదధే సార్థకం తుం సా ।

సప్తపుత్రా పంచుకన్యా పంచుబాణ ప్రియా ను కీమ్ ॥ ౧౪ ॥

తతో బహుతిథే కాలే పంచుత్వమగమత్ప్రతా ।

మాతా తవ సతీ తేన సహం దగ్ధా దివం గతా ॥ ౧౫ ॥

తతస్త్యం సఖివరైస్తద్ ద్రవ్యం నాశితవాన్ బహు ।

సీతం నష్టం భక్షితం చ వినాశమగమద్ ధనమ్ ॥ ౧౬ ॥

చిన్తయా ధర్మపత్నీ త్వాం నిరాకృతవతీ భృశమ్ ।

న గృహీతం తు తద్వాక్యం తతో విక్రీతవాన్ గృహమ్ ॥ ౧౭ ॥

గతా సా బాలకైః సార్థమనుజ్ఞాతా పితుర్గృహమ్ ।

అపత్యపోషణకృతే ఋతే త్వాం వంశకణ్ఠకమ్ ॥ ౧౮ ॥

తత ఉద్ధృత్తతాం యాతం ఉన్మత్త ఇవ మద్యపః ।

అన్యాయకారీ నగరే జాతో మత్త ఇవ ద్విపః ॥ ౧౯ ॥

పరస్వహారో వనితాసు జారో గ్రామేషు చోరో జనతాపకారః ।

ద్యూతేషు వీరో వృజినాఘసారో హింసావిహారో బలహీనతూరః ॥ ౨౦ ॥

యే యే జనాస్తే సుఖసంకృతృప్తాస్తేభ్యో గృహీత్వా బహువిత్తమాదః ।

నిక్షేపతః పితృకృతాత్సుహృద్యో మిషాత్ కుతశ్చిన్నగరస్తితేభ్యః ॥ ౨౧ ॥

శపథానన్యతాంశ్చకర్థం నూనమన్యతానాం ప్రమదాజనేషు సాక్ష్యమ్ ।

ఇతి సర్వజనాః సుభీతిమాపురూరగాత్ సద్మగతాదివోగ్రవీర్యాత్ ॥ ౨౨ ॥

అసహాయతాం తేన జనస్య యాతో గోక్షూరకః పాయసగో యధైవ ।

రాజ్ఞో గృహీత్వాఽనుమతిం జనాస్తే నిర్వాపయామాసురతో పురాత్ త్వామ్ ॥ ౨౩ ॥

వనే స్థితస్తవం బహుజన్తుఘాతీ స్త్రీబాలవృద్ధాన్ వినిహంసి నిత్యమ్ ।
 మహాజనం వీక్ష్య పలాయనే చ సింహం నిరీక్ష్యేవ వృకో మృగో వా ॥ ౨౪॥
 మత్స్యన్ బకాన్ సారసకుక్కుటాశ్చ వృకాన్ మృగాన్ వానరకోకిలాశ్చ ।
 హత్వాఽసి ఖడ్గాన్ శశకాశ్చ గోధా ముధా స్వదేహం వృజినాదపోషః ॥ ౨౫॥
 సింహాన్ వ్యాఘ్రాశ్చ జమ్బూకాన్నిఃసార్య గిరిగవ్హరాత్ ।
 నానాస్థానగతాశ్చోరాన్ మేలయిత్వా సుదుర్ధరాన్ ॥ ౨౬॥
 కాష్ఠైరోష్ఠైశ్చ పాషాణైశ్చకర్థం గృహముత్తమమ్ ।
 విశాలం క్రోశవిస్తారం నానాకౌతుకమణ్డీతమ్ ॥ ౨౭॥
 పిత్రా భీతేన పత్నీ సా ప్రాపితా బాలకైః సహ ।
 గృహాగతం తే సదనం రాజతో జనతోఽపి చ ॥ ౨౮॥
 నానాలక్ష్మీరవసనా బాలకా అపి తేజసా ।
 దేవాజనే వ శుశుభే త్వం చ చోరసమన్వితః ॥ ౨౯॥
 త్వం చ మార్గే జనాన్ దీనాన్ హత్వా హత్వా గృహాఙ్గతః ।
 చోరైః సబాలయోషిద్భిర్భాసి రాజేవ తద్రతః ॥ ౩౦॥
 కదాచిద్బ్రాహ్మణో విద్వాన్ విఖ్యాతో గుణవర్ధనః ।
 మధ్యాహ్నే మార్గమధ్యే తు త్వయా దృష్టః స ఏకకః ॥ ౩౧॥
 గృహీత్వా దక్షిణం పాణిం తం విప్రం ధృతవాససి ।
 స వేపమానస్తవద్బుద్ధిం జానన్ ధర్షణయా తయా ॥ ౩౨॥
 ఊచే త్వాం స్వాస్తకం మత్వా మూర్ఛితో జీవితేచ్ఛయా ।
 అత్యంతం కరూణావాక్యైరోద్బధయస్తాస్వం సహేతుకైః ॥ ౩౩॥
 గుణవర్ధన ఉవాచ ।
 ధనవాన్ సుభగో భూత్వా కథం మాం హస్తుమిచ్ఛసి ।
 ద్విజం నవోఢాభరారం శాస్తం చానపరాధినమ్ ॥ ౩౪॥
 దుర్బుద్ధివాసనాం త్యక్త్వా సద్ధర్మేషు మతిం కురూ ।
 ప్రథమా మే గతా కాంతా ప్రాప్తా కాంతతరాఽపరా ॥ ౩౫॥
 స్వాచారా పరమోదారా సాధ్వీ సర్వగుణాకరా ।
 పితృణామనృణార్థాయ ధర్మసంతానవృద్ధయే ॥ ౩౬॥

కృతా సాఽతిప్రయత్నేన గార్హస్థం ధర్మమిచ్ఛతా |
 మద్వినా తద్వినా వాం హి జన్మసీ భవతో వృథా || 3౭||
 పితా మే హి భవ త్వం చ మాతాపుత్రోఽస్మ్యహం తవ |
 జీవదాతా భయత్రాతా పితాశాస్త్రే నిగద్యతే || 3౮||
 దస్యవోఽపి హి రక్షన్తి ద్విజం వా శరణాగతమ్ |
 ద్విజం యోగ్యం శరణ్యం మామతత్త్వం భోక్తుమర్హసి || 3౯||
 నో చేత్ కల్పసహస్రం త్వం నిరయాన్ ప్రతిపద్యసే |
 భోక్తారః సర్వ ఏవైతే స్త్రీపుత్రాః సుహృదో జనాః || ౪౦||
 న పాపభాగినస్త్యేతే సుఖినస్త్యత్పుతారకాః |
 కియద్భిర్జన్మభిః పాపం భోక్ష్యసే న వితర్కయే || ౪౧||
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే సోమకాన్తపూర్వజన్మకథనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః
 || ౭||
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౨౪౦ + ౪౧ = ౨౮౧

౧.౮ నానా పక్షనివారణం నామాష్టమోఽధ్యాయః

భృగురువాచ |
 ఇతి తేనోదితం వాక్యం ముహుర్లానిం ప్రకుర్వతః |
 కరుణాయుతమాకర్ణ్య నోద్భిన్నం హృదయం తవ || ౧||
 వజ్రాత్ సారతరం కింన్ను బ్రహ్మణా త్వయి నిర్మితమ్ |
 హింసనాద్ బహుజన్తూనాం మనుష్యాణాం సహస్రశః || ౨||
 అతినిష్ఠురతాం ప్రాప్తం కృతఘ్నస్యేవ మానసమ్ |
 అవోచస్త్యం తతస్తన్తు కృతాన్త ఇవ నిష్ఠురః || 3||
 చోర ఉవాచ |
 కిం తే వాక్యచయైర్విప్రః ! వృథా మయి నియోజితైః |
 ఆశ్రోతరి చ పాణ్డిత్యం న్యుబ్ధకుమ్భే యథా జలమ్ || ౪||
 క్వేయం మమ మతిర్మాథ ! క్వోపదేశస్తవాప్యయమ్ |
 తత్త్వవిన్దేవ మధువే సామృతం మే న రోచతే || ౫||
 అర్థాసక్తయ న క్వాపి పితృబన్ధువిచారణా |

యథాకామాతురస్యాపి న భీతిర్హింశ్చ విద్యతే || ౬ ||

శుద్ధిః కాకై ద్యూతకారే సత్యం ధైర్యం నపుంసకే |

కామశాన్తిః స్త్రియూం సర్పే క్షమో దృష్ట్యా త్వయా ను కిమ్ || ౭ ||

అన్తికే త్వం నిసృష్టోఽసి వ్యాపారరహితస్య మే |

విధాత్రా దైవయోగేన న త్వాం ముజ్ఞామి కర్ణిచిత్ || ౮ ||

భృగురూవాచ |

ఇత్యుక్త్యా నిశితం ఖడ్గం హస్త ఆదాయ దక్షిణే |

చకర్తాఽథ శిరస్తస్య బిడాల ఇవ మౌషకమ్ || ౯ ||

ఏవం తే బ్రహ్మహత్యానాం సంఖ్యాయాం కర్తుం న శక్యతే |

స్త్రీబాలవృద్ధజన్తూనాం హత్యానాం చ విశేషతః || ౧౦ ||

సంఖ్యాయాం పరపాపానాం విభాగీ జాయతే యతః |

తతో బహుతిథే కాలే గతే కామన్ద ! తే జరా || ౧౧ ||

అగతాఽథ కఫో గ్లానిః స్వేదోహిక్మాఽథవేపథుః |

అభూత్ తస్మి చోపవిష్టే ప్రసుప్తే న చ సాఽభవత్ || ౧౨ ||

అనాదరం చ చక్రుస్తే పుత్రాం దాస్యోఽథ సేవకాః |

సుహృదశ్వ సుతాశ్వాపి నప్తారోఽథాపి మిత్రకాః || ౧౩ ||

ఏక ఏవాఽభవత్తత్ర దృష్ట ఆప్తో రహస్యకృత్ |

అనివార్యగతిర్విప్రః స చాపి ప్రేషితస్త్యయా || ౧౪ ||

ఆకారయితుం సర్వాంస్తాన మునీన్ కాననవాసినః |

తే చాపి త్వద్భయాదేవ ద్విజవాక్యాత్ సమాగతాః || ౧౫ ||

అబ్రవీస్తాన్ నమస్కృత్య మత్తో దానాని గృహ్యతామ్ |

తేఽబ్రువన్ న చ గృహ్ణీమో దానాని పతితస్య తే || ౧౬ ||

యాజునాధ్యాపనాద్ యౌనాత్ సమృద్ధాత్ భాషణాదపి |

పరం సజ్చారతే పాపం సహయానాసనాశనాత్ || ౧౭ ||

ఇతి తే భాషమాణాస్త్యాం గత్వా చ నిజమాశ్రమమ్ |

సన్నుః సచైలం సర్వేఽపి పావమానీస్తతోఽజపన్ || ౧౮ ||

తతోఽనుతాపో మనసి జాతః కామన్ద తే భృశమ్ |

ఆమయాత్ స్వజనైస్యాగాద్ బ్రాహ్మణైః పరివర్జనాత్ ॥ ౧౯ ॥

జీర్ణదేవాలయోద్ధారేఽభవత్తే మతిరూరితా ।

ధనం స్వం విపులం వీక్ష్య కుప్యరత్నాదిసంయుతమ్ ॥ ౨౦ ॥

తతోఽనాదిః పరామూర్తిర్గణేశస్య వనే శుభా ।

జీర్ణదేవాలయే క్షుద్రే స్థితా తే కథితా ద్విజైః ॥ ౨౧ ॥

తతోఽతివిస్తృతం దీర్ఘం చతుస్తోరణసంయుతమ్ ।

చతుర్ద్వారం సురూచిరం చతుఃశిఖరశోభితమ్ ॥ ౨౨ ॥

నానాస్తమృచితం నానావేదిభిః పరివారితమ్ ।

ముక్తాప్రవాలరత్నాద్వైః ఖచితం రూచిరాఙ్గణమ్ ॥ ౨౩ ॥

నానాపుష్పద్రుమయుతం నానాఫలద్రుమైశ్చితమ్ ।

చతుర్దిక్షు చారువారిమయవాపివిరాజితమ్ ॥ ౨౪ ॥

ప్రాసాదం నిర్మితవతస్తద్ద్రవ్యం తే వ్యయం గతమ్ ।

కిఞ్చిత్ స్త్రీయా చ పుత్రశ్చ సుహృద్భిర్భువభిర్బృతమ్ ॥ ౨౫ ॥

తతో నాతిచిరే కాలే పఞ్చత్వం చ గతో భవాన్ ।

యామ్యదూతైః కశాఘాతైర్బద్ధః సంతాడితో భృశమ్ ॥ ౨౬ ॥

కణ్ఠకైర్విధ్వంసస్యాఙ్గః శిలాయాం పోథితోఽపిచ ।

మజ్జితో నరకే ఘోరే పూయశోణితకర్దమే ॥ ౨౭ ॥

ఏవం నీతస్తు తైర్ధూతైశ్చిత్రగుప్తయమాన్తికే ।

యమేన పృష్టః కిం పుణ్యముత భోక్ష్యసి పాతకమ్ ॥ ౨౮ ॥

త్వమవోచః పుణ్యమహం పూర్వం భోక్ష్యామి సూర్యజ ।

తతః సౌరాష్ట్ర దేశేత్వం రాజత్వేన వినిర్మితః ॥ ౨౯ ॥

ఇతి తే కథితం పూర్వజన్మ పాపకరం మయా ।

శరణాగతకారుణ్యాత్ తపోబలసమాశ్రయాత్ ॥ ౩౦ ॥

కాన్తప్రాసాదకరణాత్ సోమకాన్తోఽభవో నృపః ।

కాన్తయా కాన్తతరయా భాసి కాన్త్యా శశీ యథా ॥ ౩౧ ॥

సూత ఉవాచ ।

భృగుణాఽభిహితం శ్రుత్వా సోమకాన్తో నృపాధమః ।

తద్వాక్యే సంశయాపన్న ఆసీదశ్మేవ నిష్క్రియః ॥ ౩౨ ॥

వేదశాస్త్రార్థ విదుషో భూతభావిభవద్విదః ।

తపస్విసో భృగోర్వాక్యే యతః స సంశయం దధౌ ॥ 33॥

నిరగన్ క్షణమాత్రేణ తస్యాఙ్గాత్ పక్షిణో భృశమ్ ।

నానావర్ణాకృతిధరా బభక్షుర్నృపతిం తదా ॥ 34॥

ఉడ్డియోడ్డియచఙ్చచ్చగ్గైర్దదంశుర్నృపశుం దృష్టైః ।

ఉత్కృతోశ్చోత్కృత్య మాంసాని జక్షుస్తే మునిసన్నిధౌ ॥ 35॥

తతోఽతిదుఃఖితతనుః శరణం పునరాగతః ।

అవదద్దీనయా వాచా భృగుం జ్ఞానతపోనిధిమ్ ॥ 36॥

రాజోవాచ ।

త్వద్వనే జాతివైరాణాం పరస్పర భయం న హి ।

త్వత్సమక్షం కథమిమే మృతం మాం మారయన్తి చ ॥ 37॥

త్వత్పాదప్రవణం దీనం సకుష్టం శరణాగతమ్ ।

ఇదాసీం మోచయ మునే సర్వంసత్త్వాభయఙ్కర ॥ 38॥

సూత ఉవాచ ।

ఇత్యుక్తః పునరప్యాహ భృగుస్తం దీనవత్సలః ।

మద్వాక్యసంశయాదిత్యమనుభూతం నృప ! త్వయా ॥ 39॥

ప్రతీకారం వదిష్యామి స్వస్థో భవ క్షణం నృప ।

మమ హుఙ్కారమాత్రేణ గమిష్యన్తి ద్విజా ఇమే ॥ 40॥

సూత ఉవాచ ।

ద్విజస్య హుఙ్కృతిం శ్రుత్వా ద్విజాశ్చన్తర్హితాస్తదా ।

తుతోష నృపతిశ్చాపి పత్స్యమాత్యసమన్వితః ॥ 41॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే నానా పక్షినివారణం నామాష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౨౮౧ + ౪౧ = 3౨౨

౧.౯ రాజోపదేశకథనం నామ నవమోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ ।

తతో భృగుః క్షణం ధ్యాత్వాం పునస్తం ప్రాహ భూపతిమ్ ।

అత్యున్న విష్ణవో దుఃఖ వీక్ష్య తత్పూర్వకర్మజమ్ ॥ ౧॥

భృగురువాచ ।

క్వ పాపనికరాస్తే తు క్వోపాయాః కథితా మయా ।

తథాఽప్యేకం బ్రవీమి త్వాముపాయమఘనాశనమ్ ॥ ౨॥

గణేశస్య పురాణస్త్యం శ్రోష్యసే యది సత్వరమ్ ।

తదైవ మోక్ష్యసే దుఃఖసాగరాన్నాత్ర సంశయః ॥ ౩॥

ఇత్యుక్త్వాం తం గణేశస్య నామాష్టశతముత్తమ్ ।

జప్త్వా జలం మన్తయిత్వా సిషేచ నృపతిం తదా ॥ ౪॥

సిక్తమాత్రే జలే తేన తన్నాసారస్థితో లఘుః ।

కృష్ణాస్యః ప్రాప తద్భూమౌ వవృధే తత్క్షణాదసౌ ॥ ౫॥

సప్తతాలప్రమాణోఽభూద్ వ్యాదితాస్యో భయఙ్కరః ।

కరాలజిహ్వో రక్తాక్షో దీర్ఘబాహుర్జటాధరః ॥ ౬॥

ముఖాదురూ వమన్నగ్నిం క్షణాచ్ఛ పూయశోణితే ।

నేత్రాణామన్ధతాం కుర్వన్నన్ధకార ఇవాపరః ॥ ౭॥

ఆలోక్య దుద్రువుః సర్వే తదాశ్రమనివాసినః ।

దంష్ట్రారావైర్దశదిశః పూరయన్తం తమద్భుతమ్ ॥ ౮॥

అపృచ్ఛత్ తం ద్విజవరస్తతనమక్షం తు పూరుషమ్ ।

విద్వాసపీతి కోఽసిత్యం నామ తే కిం వదస్య మే ॥ ౯॥

ప్రత్యువాచ మునిం తం తు పరిపృష్టో ద్విజేన సః ।

ప్రాణిమాత్రశరీరస్థో నామ్నాఽహం పాపపూరుషః ॥ ౧౦॥

త్వన్మన్తజలపాతేన నిసృతో రాజదేహతః ।

క్షుధాతురో భక్ష్యమిహే దేహి మహాయం న చేత్ తదా ॥ ౧౧॥

భక్షయిష్యే మునే లోకాన్ సోమకాన్త తవగ్రతః ।

వద మే వసతిం రమ్యామితో నిఃసారితస్యచ ॥ ౧౨॥

తతస్తు బహిరభ్యేత్య తమువాచ మునిః పునః ।

అస్మిన్ రసాలే సరలే విరసే వస కోటరే ॥ ౧౩॥

గలితానిచ పత్రాణి భక్షయస్వ మమాజ్ఞాయా ।

నోచేత్ త్వాం భస్మసాత్ కుర్యాం నాన్మతం మే వచోఽథమ ॥ ౧౪॥

సూత ఉవాచ ।

ఇతి తన్మూని వాక్యాన్తే శుష్కం స వృక్షమస్పృశత్ ।
భస్మసాదభవదస్పృశో ద్విజాస్తత్స్పృశమాత్రతః ॥ ౧౫॥

మునిః సన్దర్శనాద్భీతస్తస్మిన్ భస్మస్యలీయతః ।
తస్మిన్ విలీనే స మునిః సోమకాన్తం పునర్జగౌ ॥ ౧౬॥

భృగురువాచ ।

పురాణశ్రవణాద్ యత్తే జాతం పుణ్యం నృపోత్తమ ।
అయం యావచ్ఛాతతరూరత్ర చోత్తిష్ఠతే పునః ॥ ౧౭॥

తావత్సంపూదయాస్మింస్తద్భస్మస్యేవ దినే దినే ।
వివృద్ధేఽస్మింస్తరౌ రాజన్నిషాపస్తస్యం భవిష్యసి ॥ ౧౮॥

రాజోవాచ ।

గణేశస్య పురాణం యన్నదృష్టం న చ వై శ్రుతమ్ ।
కుత్ర తల్లభ్యతే బ్రహ్మన్ వ్యాకర్తా తస్య వా మునే ॥ ౧౯॥

మునిరువాచ ।

బ్రహ్మణా కథితం పూర్వం వేదవ్యాసాయ ధీమతే ।
వ్యాసాచ్ఛ విదితం మహ్యం పురాణం పాపనాశనమ్ ॥ ౨౦॥

అహం తేచ ప్రవక్ష్యామి తీర్థే స్నానం సమాచర ।
శ్రోష్యే పురాణమితిచ సజ్కుల్పం కురూ సువ్రత ॥ ౨౧॥

సూత ఉవాచ ।

భృగుణానోదితః స్నాత్వా భృగుతీర్థేఽతి విశ్రుతే ।
సోమకాన్తో ముదాయుక్తస్తతః సజ్కుల్పమాచరత్ ॥ ౨౨॥

గణేశస్య పురాణం యత్ తచ్చోష్యేఽద్య ప్రభృత్యహమ్ ।
సజ్కుల్పమాత్రే తు కృతేం బభౌ రాజా నిరామయః ॥ ౨౩॥

భృగుప్రసాదాన్నిరక్తః కృమిక్షతవిసర్జితః ।
గృహీత్వా తం భృగురగాద్విస్మితం హర్షితం నృపమ్ ॥ ౨౪॥

ఉపవిశ్యాసనే స్వీయేఽదాపయత్తస్య చాసనమ్ ।
ఉపవిష్టో బభాషే తం దివ్యకాన్తిర్నుపోత్తమః ॥ ౨౫॥

రాజోవాచ ।

భవత్పునాదాత్సకలా గరిష్ఠా సజ్కల్పమాత్రేణ గతా వ్యథా మే ।
ఆశ్చర్యభూతం సకలం వదస్య పురాణమేతద్ ద్విరదాననస్య ॥ ౨౬ ॥

భగురువాచ ।

శృణుష్వాపహితో భూత్వా తత్పురాణం వదామ్యహమ్ ।
అనన్తపుణ్యనిచయైర్యస్య శ్రవణగోచరా ॥ ౨౭ ॥

మతిరుత్పద్యతే పుసాం నాన్యథా పాపకారిణామ్ ।
యస్యాకర్ణనమాత్రేణ సప్తజన్మార్జితాన్యపి ॥ ౨౮ ॥

లఘుశుష్కార్థస్థూలాని పాపానిచ మహాన్త్యపి ।
తక్షణాద్ విలయం యాన్తి గణేశస్య ప్రసాదతః ॥ ౨౯ ॥

అవ్యయస్యాఽప్రమేయస్య నిర్గుణస్య నిరాకృతేః ।
మనోవాగనిరుప్యస్య కేవలాన్తరూపిణః ॥ ౩౦ ॥

యస్య స్వరూపం న విద్రుర్భ్రహ్మేశానాదయః సురాః ।
సహస్రవదనో యస్య మహిమానం న చ క్షమః ॥ ౩౧ ॥

యావద్ విశేషవిదపి ప్రవక్తుం రాజసత్తమ ।
మయా యథా శ్రుతం పూర్వం తత్పురాణం సుపుణ్యదమ్ ॥ ౩౨ ॥

అతీన్ద్రియజ్ఞానవతో వ్యాసాచ్చాఽమితతేజసః ।
యజ్జువిధ్వంసశోకార్తో దక్షః సుశ్రావ ముద్గలాత్ ॥ ౩౩ ॥

యస్య భక్తిర్పథా రాజన్ గణేశే సర్వసిద్ధిదే ।
స ఏతచ్ఛృణుయాన్నిత్యం న వాచ్యం తాదృశేతరే ॥ ౩౪ ॥

యది సర్వేఽపి కురీర్వరన్ విఘ్నరాజస్య నేవనమ్ ।
క్వ తదా విఘ్ననిచయా విహరేయుర్యథాసుఖమ్ ॥ ౩౫ ॥

దుఃఖాన్యనుభవేయః కే నానావిరహజాన్యత ।
చకారేదం పురా వ్యాసో భూతభవ్యభవిష్యవిత్ ॥ ౩౬ ॥

వేదార్థజ్ఞానరహితాన్ వేదాధ్యయనవర్జితాన్ ।
వర్ణాశ్రమాచారశూన్యాన్ జాతిసంకరకారిణః ॥ ౩౭ ॥

కలౌ విలోక్య తు జనాన్ కుటిలాన్ పాపకారిణః ।
అష్టాదశపురాణాని కృతవాన్ ధర్మగుప్తయే ॥ ౩౮ ॥

తావన్మ్యపపురాణాని తతోఽర్థాన్ బుబుధుర్జనాః |

తత ఏవ గణేశస్య రూపం జానన్త్యపీ జనాః || ౩౯ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే రాజోపదేశజ్ఞానోపదేశకథనం నామ నవమోఽధ్యాయః
|| ౯ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౩౨౨ + ౩౯ = ౩౬౧

౧.౧౦ వ్యాస ప్రశ్న వర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః

భృగురువాచ |

నారాయణాంశసమ్భూతః పారాశరోఽ మహామునిః |

అతీతానాగతజ్ఞానీ వేదశాస్త్రార్థతత్త్వవిత్ || ౧ ||

కృత్వా వేదం చతుర్భాగం తదర్థజ్ఞానసిద్ధయే |

స విద్యామదగర్వేణ పురాణం కర్తుమారభత్ || ౨ ||

సమాప్తిసాధనం నైవ కృతవాన్మృగ్గలం పురా |

గణేశస్య నతిం వాపి స్తుతిం వా తస్య వా క్వచిత్ || ౩ ||

తతో విఘ్నాభిభూతః సన్నర్థం కఙ్కన నాస్మరత్ |

భ్రాన్తిరేవాభవత్తస్య తాకికేఽతాకికే పథి || ౪ ||

నిత్యే నైమిత్తికే కామ్యే శ్రౌతే స్మార్తే చ కర్మణి |

వ్యాఖ్యాతుర్వేదశాస్త్రాణాం సర్వజ్ఞస్య సతోఽపి హి || ౫ ||

ఓషధీభిశ్చ మస్త్రైశ్చ భగ్నవీర్య ఇవాహిరాట్ |

తస్తమేభ స్వాత్మని భృశం తద్ధేతుం నాధ్యగచ్ఛత || ౬ ||

తతోఽగచ్ఛత్ సత్యలోకం ధాతారం ప్రఘ్ఠమాదరాత్ |

విస్మయాక్రాన్తహృదయో హ్రీణః పారాశరో మునిః || ౭ ||

నమస్కృత్య దేవగణాన్ దేవరీన్ కమలాసనమ్ |

పూజితో బ్రహ్మణా దత్తే నిషసాదాసనే శుభే || ౮ ||

పాణినా వాస్పృశత్ పాదౌ పారాశరోఽ మహామునిః |

ప్రణయావనతో భూత్వా బ్రహ్మణం ప్రఘ్ఠమారభత్ || ౯ ||

వ్యాస ఉవాచ |

బ్రహ్మన్నద్భుతమేతద్ధి కిం మే దైవాదుపస్థితమ్ ।
 వేదార్థాని పురాణాని కర్తుం మే బుద్ధిరాద్యతా ॥ ౧౦॥
 ఆవీక్షతోఽఖిలాఞ్లోకాన్ జ్ఞానాచారవివరీతాన్ ।
 కలౌకర్మజడాస్తభాన్నాప్తికాన్ వేదనిన్దకాన్ ॥ ౧౧॥
 విధిం చైవ నిషేధం చ జ్ఞాన్యన్తి మమ వాక్యతః ।
 మమైవ తు గతం జ్ఞానం భ్రాన్తః క్షీబ ఇవాఽభవమ్ ॥ ౧౨॥
 న హేతుం తత్ర పశ్యామి స్ఫూర్తిః కాఽపి న జాయతే ।
 తద్ధేతుం స్ఫూర్తిహేతుఞ్చ ప్రప్థుం త్వామహమాగతః ॥ ౧౩॥
 అన్యం కం శరణం యామి వినా త్వాం చతురానన ।
 సర్వజ్ఞః సర్వకర్తా త్వం మమ భ్రాన్తిం నివారయ ॥ ౧౪॥
 వద హేతుం మమ భ్రాన్తేర్నానారాయణస్వరూపిణః ।
 నిత్యాచారరతో బ్రహ్మాన్ సర్వజ్ఞస్య సతోఽపి చ ॥ ౧౫॥
 సూత ఉవాచ ।
 ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం విచార్యం కమలాసనః ।
 ప్రణతం మునిమభ్యాహ ప్రహసన్విస్మయన్నివ ॥ ౧౬॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 హస్త తే కథయిష్యామి గతిం సూక్ష్మాం హి కర్మణామ్ ।
 విచార్య సమ్యక్కర్తవ్యం కర్మసాధ్యతరచ్చ యత్ ॥ ౧౭॥
 అన్యథా కుర్వతః పుంసః కృతం భవతి చాన్యథా ।
 బుద్ధ్యా యుక్త్యాఽఽర్థవేనాపి గురూణి చ లఘూని చ ॥ ౧౮॥
 కార్యాణి సాధయేద్ధీమాన్ న గర్వాన్న చ మత్స్వరాత్ ।
 వాహనత్వం సమాపన్నో గర్వేణ తు ఖగేశ్వరః ॥ ౧౯॥
 మత్సరాన్నాశితం సర్వమామ్భికేయ సుతేన చ ।
 మత్సరాదేవ రామేణ క్షత్రముత్సాదితం పురా ॥ ౨౦॥
 యోఽనాదినిధనోదేవో జగత్కర్తా జగన్మయః ।
 జగద్ధాతా జగద్ధర్తా సదసద్వ్యక్తమవ్యయమ్ ॥ ౨౧॥
 యో కర్తుమన్యథా కర్తుం శక్తః కర్తుం చ సర్వదా ।
 యస్యాఽఽజ్ఞావశగా నిత్యం దేవా ఇన్ద్రపురోగమాః ॥ ౨౨॥

అహం విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ సూర్యాగ్నివరుణాదయః ।

యో విష్ణుహర్తా భక్తానాం విష్ణుకర్తేతరస్య చ ॥ ౨౩॥

తస్మిన్స్త్వం కృతవాన్ గర్వం స్వవిద్యాబలసంశ్రయాత్ ।

సర్వజ్ఞతాఽభిమానేన న కృతం పూజనం త్వయా ॥ ౨౪॥

స్మరణం వా గణేశస్య ప్రారమ్భేఽన్యస్య వా తథా ।

న కృతం చ త్వయా వ్యాస తేన భ్రాన్తిస్తవాఽనఘ ॥ ౨౫॥

ఆరమ్భే సర్వకార్యాణాం ప్రవేశే వాపి నిర్గమే ।

శ్రాతే స్మార్తే లౌకికే యో స్మృతోఽవిఘ్నం కరోతిచ ॥ ౨౬॥

యమాహుః పరమానందం యమాహుః పరమాం గతిమ్ ।

యమాహుః పరమం బ్రహ్మ వేదశాస్త్రార్థదర్శినః ।

తం గచ్ఛ శరణం వత్స ద్విరదాననమాదరాత్ ॥ ౨౭॥

స చేత్ప్రసన్నో భగవాన్ వాఙ్చితం తే కరిష్యతి ।

నో చేద్ వర్ష సహస్రేణ న స్వవాఙ్ఞామవాప్స్యతి ॥ ౨౮॥

వ్యాస ఉవాచ ।

కో సౌ గణేశః కిం చాస్య రూపం వేద్యం కథం చ తత్ ।

కస్య వాఽయం ప్రసన్నోఽభూత్ పూర్వం హి చతురానన ॥ ౨౯॥

కతి వా హ్యవతారాశ్చ కిం కిఙ్కార్య చ వై కృతమ్ ।

పూర్వం చ పూజితః కేన కస్మిన్కాలే స్మృతోఽపి చ ॥ ౩౦॥

మమ విక్షిప్తచిత్తస్య పృచ్ఛతః ప్రపితామహా ।

ఏతత్సర్వం సువిస్తార్యం బ్రూహి మే కరుణానిధే ॥ ౩౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే వ్యాసప్రశ్నవర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః ॥ ౧౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః 3౬౧ + 3౧ = 3౯౨

౧.౧౧ మన్తకథనం నామైకాదశోఽధ్యాయః

భృగురువాచ ।

జగాదభూయశ్చతురాననస్తమేవం కృతప్రశ్నవివక్షయాఽథ ।

క్రమేణ సర్వం కథయామి తేఽహం గణేశమన్త్రాన్ బహుధా విచార్య ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

అనన్తా హి మునే మన్త్రా గణేశస్య మహాత్మనః ।
ఉపాసనం వదిష్యామి శీఘ్రం సిద్ధికరస్య తే ॥ ౨॥

సప్తకోటిమహామన్త్రా గణేశస్యాగమే స్థితాః ।
తద్రహస్యం శివో వేద కిఞ్చిత్ కిఞ్చిదహం మునే ॥ ౩॥

షడక్షరైకాక్షరయోః శ్రేష్ఠత్వం తేషు విద్యతే ।
యయోః స్మరణమాత్రేణ సర్వసిద్ధిః కరే భవేత్ ॥ ౪॥

జీవనముక్తా భవన్త్యేవ యదుపాసనయా మునే ।
త ఏవ ధన్యాస్తే పూజ్యాస్తే నమస్యాః సురైరపి ॥ ౫॥

యదుపాసనయా దాస్యం యేషాం కుర్వన్తి సిద్ధయః ।
ఇచ్ఛావిహారాః సర్వజ్ఞా నానారూపా భవన్తి తే ॥ ౬॥

యే కుర్వన్తి గణేశస్య భక్తిం భావసమన్వితాః ।
న యేషాం భక్తిలేశోఽపి తేషాం జన్మ నిరర్థకమ్ ॥ ౭॥

నాలోకయన్ముఖం తేషాం విముఖా యే గజాననే ।
తేషాం దర్శనమాత్రేణ విఘ్నాని స్యుః పదే పదే ॥ ౮॥

విఘ్నాన్సుపశమం యాన్తి తదుపాసకదర్శనాత్ ।
నమస్యన్తి చ భూతాని స్థావరాణి చరాణి చ ॥ ౯॥

అతస్తేఽహం ప్రవక్ష్యామి మన్తమేకాక్షరం శుభమ్ ।
తదనుష్ఠానమాత్రేణ వాఙ్మఛితం సమవాప్స్యసి ॥ ౧౦॥

అనుష్ఠానం ప్రవక్ష్యామి యథోక్తం శమ్భునా మమ ।
స్నానం కృత్వా ధౌతవస్త్ర పరిధాయ శుచిర్నరః ॥ ౧౧॥

వైలాజినం కుశైః కృత్వా స్వాసనం సాధకః సుధీః ।
తస్మిన్ స్థిత్యా భూతశుద్ధిం ప్రాణానాం స్థాపనం తథా ॥ ౧౨॥

అన్తర్భాషిర్మాతృకాణాం న్యాసం కృత్వా త్వతన్త్రితః ।
ప్రాణాయామం తతః కృత్వా మూలమన్తం జపన్ హృది ॥ ౧౩॥

మన్తసన్ధ్యాముపాసీత ఆగమోక్తాం యథావిధి ।
ఆపాదమస్తకం దేవం ధ్యాత్వా నిశ్చలచేతసా ॥ ౧౪॥

మానసైరూపచారైస్తం పూజయేత్ సుసమాహితః ।
 తతో జపేద్యథాశక్తి పురశ్చరణమార్గతః ॥ ౧౫ ॥
 అనుకూలో భవేద్యావద్ వరం దాతుం గజాననః ।
 స్వరూపం దర్శయేద్యావత్తావజ్జపపరో భవేత్ ॥ ౧౬ ॥
 భృగురువాచ ।
 ఏవముక్త్వా మునిం బ్రహ్మో విలోక్య శుభవాసరమ్ ।
 ఏకాక్షరం మస్త్రరాజమేకార్ణం గణపస్య చ ॥ ౧౭ ॥
 అశిక్షయత్ తదా సర్వం సమ్భ్రాంతం మునిసత్తమమ్ ।
 బ్రహ్మోవాచ ।
 సూర్యకోటిప్రతీకాశం వరం దాతుం సమాగతమ్ ॥ ౧౮ ॥
 యదా ద్రక్ష్యసి తం దేవం తదా చిత్తం స్థిరీకురు ।
 మమైవ హృదయే నిత్యం స్థిరో భవ గజానన ॥ ౧౯ ॥
 వృణోష్యేతి వరం తస్మాత్ స తే దాస్యత్యసంశయమ్ ।
 హృది స్థితే తత్ర దేవే దివ్యం జ్ఞానమవాప్స్యసి ॥ ౨౦ ॥
 భూతం భావి భవచ్చైవ జ్ఞాస్యసి త్వమశేషతః ।
 హిత్వా భ్రాన్తిం దృఢాం వత్స నానాగ్రన్థాన్ కరిష్యసి ॥ ౨౧ ॥
 వ్యాస ఉవాచ ।
 గతా భ్రాన్తిర్మమ పితరుపదేశ కృతే త్వయా ।
 అనుష్ఠానం కరిష్యామి పితామహ తవాజ్ఞయా ॥ ౨౨ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఏకాన్తే నిర్జనే దేశే వ్యగ్రతాహేతువర్జితే ।
 అనుష్ఠానం కురూ విభో గజాననమనుస్మరన్ ॥ ౨౩ ॥
 నాస్తికే నిన్దకే క్రూరేనాచారే చ ఖలే శరే ।
 న వక్తవ్యో మస్త్రరాజస్తాదృశే శరణాగతే ॥ ౨౪ ॥
 దృఢభక్తౌ శ్రద్ధధానే వినీతే వేదవాదిని ।
 సాకాఙ్క్షే నిరనుక్రోశే శాస్త్రజ్ఞే చ ప్రకాశయ ॥ ౨౫ ॥
 ప్రాపయత్యేవ సరకాన్ దశపూర్వాన్ దశాపరాన్ ।
 మస్త్రరాజస్తు వక్తారమప్రకాశ్యే ప్రకాశితః ॥ ౨౬ ॥

యో జపేద్ భక్తిపూర్వం తు స లభేదీప్సితం ఫలమ్ ।

పుత్రపౌత్రసమాయుక్తో ధనధాన్యసమన్వితః ॥ ౨౭॥

ఏకదంతప్రభావేణ లభ్యా జ్ఞానం సునిర్మలమ్ ।

ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగానన్తే మోక్షమవాప్నుయాత్ ॥ ౨౮॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే మన్తకథనం నామైకాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౩౯౨ + ౨౮ = ౪౨౦

౧.౧౨ గజాననదర్శనన్నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా తు వచనం నిర్గతం బ్రహ్మణో ముఖాత్ ।

హర్షేణ మహతా యుక్తో మునిః పప్రచ్ఛ తం పునః ॥ ౧॥

వ్యాస ఉవాచ ।

అవధానం మయా ప్రాప్తం పీత్వా వాగమృతం తవ ।

ఇదాసీం శ్రోతుమిచ్ఛామి మన్తరాజమిమం పితః ॥ ౨॥

కో జజాప కథం సిద్ధిమవాప చ గజాననాత్ ।

ఏతం మే సంశయం ఛిన్ధి త్వత్తోఽన్యో నాస్తి మే గురూః ॥ ౩॥

భృగురువాచ ।

ఇత్యేవం మునినా పృష్టో జగాద వదతాం వరః ।

కృపయావనతం బ్రహ్మ తం వ్యాస రాజసత్తమ ॥ ౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

సాధు సాధు త్వయా పృష్టం పుణ్యవానసి సామృతమ్ ।

న హ్యపుణ్యవతాం బ్రహ్మాన్ కథాయాః శ్రవణే రతిః ॥ ౫॥

ఉపాసనామార్గమిమం సమ్యక్త్వాం బోధయామ్యహమ్ ।

స్నిగ్ధే ప్రజ్ఞాధికే శిష్యే యతో గోప్యం న కిఞ్చన ॥ ౬॥

ఓంకారరూపీ భగవానుక్తనే గణనాయకః ।

యథా సర్వేషు కార్యేషు పూజ్యతేఽసౌ వినాయకః ॥ ౭॥

నిర్విఘ్నకామనావద్భిరోఽచేద్విఘ్నం కరోతి సః ।

తథోఙ్కార బీజయుక్తా ఓంకార పల్లవాన్వితాః ॥ ౮॥

మన్తాః సర్వాగమే ప్రోక్తా అన్యే యే నిష్ఫలాశ్చ తే ।
 సదనద్ వ్యక్తమవ్యక్తం సర్వం హి గణనాయకః ॥ ౯ ॥
 ఏవం సర్వే దేవసిద్ధమునిరాక్షసకిన్నరాః ।
 గర్ధాస్వాశ్చరణా నాగా యక్షగుహ్యకమానవాః ॥ ౧౦ ॥
 ఉపాసకా గణేశస్య సర్వే లోకాశ్చరాచరాః ।
 అత ఏవ గణేశార్ధి పరం కింఞ్చిన్న విద్యతే ।
 ఇదాసీం కథయిష్యామి కథామేకాం పురాతనీమ్ ॥ ౧౧ ॥
 మన్తరాజజపేనాయం యథా తుష్టో గజాననః ।
 కదాచిద్దైవయోగేన ప్రలయే సముపస్థితే ॥ ౧౨ ॥
 వాయుభిః పర్వతా భిన్నాః పతితాః పరితో దిశమ్ ।
 తపన్తి ద్వాదశాదిత్యాః శోషయిత్వా జలం మహత్ ॥ ౧౩ ॥
 జ్వాలామాలీ మహావన్తిరఖిలం జ్వలయత్శపి ।
 సంవర్తకా మహామేఘా వర్షన్తి పరితో జలమ్ ॥ ౧౪ ॥
 హస్తిహస్తోపమాభిస్తు ధారాభిర్ద్విజసత్తమ ।
 ఉల్లజయన్తి మర్యాదాం సాగరాః సరితోఽపి చ ॥ ౧౫ ॥
 ఏవం సర్వే వినశ్యన్తి హ్యోబ్రహ్మస్థావరాదయః ।
 ఏవం మాయామయే నష్టే వికారేఽసౌ గజాననః ॥ ౧౬ ॥
 అణుభ్యోఽణుతరం రూపం కృత్వా క్వాపి వ్యవస్థితః ।
 తతః కాలే బహుతరే గతేఽన్ధతమసావృతే ॥ ౧౭ ॥
 ఏకాక్షరం పునర్బ్రహ్మ నాదయుక్తమజాయత ।
 వైకారికం పునారూపం యదా నాదమయం స్థితమ్ ॥ ౧౮ ॥
 మాయావికారమాసాద్య తదేవాభూద్ గజాననః ।
 తత ఏవ చ సమ్భూతా గుణాః సత్త్వం రజస్తమః ॥ ౧౯ ॥
 తతస్త్రయః సముత్పన్నా విష్ణుర్బ్రహ్మ హరోఽపి చ ।
 మామయా రచితం సర్వం త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ ॥ ౨౦ ॥
 తతస్తస్మాయయా భ్రాన్తా బభ్రుముస్తే సురాస్త్రయః ।
 తమేవ జనక స్వస్య ద్రష్టుం ప్రష్టుం సముత్సుకాః ॥ ౨౧ ॥

కిమస్యాభిః కర్మ కార్యమితి జిజ్ఞాసయా మునే ।
 ఏకవింశతిస్వర్గాణి పూర్వమూర్ధ్వం విలోక్యతే ॥ ౨౨॥
 అన్తరిక్షం తయా తిర్యక్ పశ్చాత్ పాతాలమాయయుః ।
 అదృష్ట్వా పరమాత్మానం తపశ్చేరూస్తతో భృశమ్ ॥ ౨౩॥
 నిరాహారా జపపరా దివ్యవర్షసహస్రకమ్ ।
 శ్రాన్తాః ఖేదమనుప్రాప్తాస్తతస్తే పృథివీం పునః ॥ ౨౪॥
 విచిన్వన్తో యయుర్దృష్టం వనాన్యుపవనాని చ ।
 సరితః సాగరాన్ శైలాన్ శిఖరాణి గుహాపి చ ॥ ౨౫॥
 తతో జలాశయం తే తు మహాన్తం దదృశుః సురాః ।
 నానాజలచరైర్వృక్షైః పక్షిభిర్వివిధైర్మృతమ్ ॥ ౨౬॥
 బలాకాభిశ్చక్రవాక్తైర్హస్తైః కారణైరపి ।
 నాదితం నలినీజాలం బిసఖణ్ణాశనే రత్నైః ॥ ౨౭॥
 స్నాత్వా విశ్రమ్య తత్తీరే సముత్తీర్య పురో యయుః ।
 నానావీచినమాయుక్తం మహాన్తం తం జలాశయమ్ ॥ ౨౮॥
 సుదుస్తరతరం పుంసాం ఝషనక్రసమాకులమ్ ।
 ఈక్షాం చక్రుః సుదుర్దర్శం ప్రలయానలసన్నిభమ్ ॥ ౨౯॥
 కోటిసూర్యప్రతికాశం తేజోరాశిం పురో మునే ।
 చిన్తామాపుః పరాన్తే తు తేజసా హృతదృష్టయః ॥ ౩౦॥
 తతో గగనమార్గేణ తేజోమధ్యాద్ వినిర్గతాః ।
 క్షుధాతృషాపరిశ్రాన్తా నిశ్వసన్తో ముహుర్ముహుః ॥ ౩౧॥
 నిన్దతశ్చ శపన్తశ్చ స్వాత్మానం జాతసాధ్వసాః ।
 తతోఽతి కరూణావిష్టో లోకాధ్యక్షోఽఖిలార్థవిత్ ॥ ౩౨॥
 దర్శయామాస తాన్ రూపం మనోనయననన్దనమ్ ।
 పాదాబ్జలీనఖశ్రీర్భిజితరక్తాబ్జకేసరమ్ ॥ ౩౩॥
 రక్తామృరప్రభావాత్తు జితసన్ధ్యార్కమణ్డలమ్ ।
 కటిసూత్రప్రభాజాలైరితహేమాద్రిశేఖరమ్ ॥ ౩౪॥
 ఖండఖేటధనుఃశక్తిశోభి చారూచతుర్భుజమ్ ।
 సునాసం పూర్ణిమాచన్ద్రజితకాన్తి ముఖామ్బుజమ్ ॥ ౩౫॥

అహర్నిశం ప్రభాయుక్తం పద్మచారుసులోచనమ్ |
అనేకసూర్యశోభాజిన్ముకుటభ్రాజిమస్తకమ్ || 3౬ ||

నానాతారాజ్కీతవ్యోమకాన్తిజదుత్తరీయకమ్ |
వరాహదంష్ట్రాశోభాజిదేకదన్తనిరాజితమ్ || 3౭ ||

ఐరావతాది దిక్పాలభయకారి సుపుష్కరమ్ |
దృష్టైవ సహసా దేవం ప్రణేముస్తే ముదా మునే |
పాదాముఖముపస్పృశ్య తతః స్తోతుం ప్రచక్రముః || 3౮ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే గజాననదర్శనన్నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః || ౧౨ ||
ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కైః - ౪౨౦ + 3౮ = ౪౫౮

౧.౧౩ బ్రహ్మాస్తుతివర్ణనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ |
పంచాస్యశ్చతురాస్యశ్చ సహస్రమస్తకోఽపి చ |
గజాస్యం వరదం దేవం కథమేతే ప్రతుష్టువుః || ౧ ||

బ్రహ్మోవాచ |
ప్రసాదోన్ముఖవిఘ్నేశకృపాపాఙ్గనిరీక్షణాత్ |
ప్రాప్తబుద్ధిప్రసాదాస్తే కేశాన్తం నునువుస్తదా || ౨ ||

బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరా ఊచుః |
అజనిర్వికల్పం నిరాకారమేకమ్ నిరానన్దమద్వైతమానన్దపూర్ణమ్ |
పరం నిర్గుణం నిర్విశేషం నిరీహం పరబ్రహ్మరూపం గణేశం భజేమ్ || 3 ||

గుణాతీతమాద్యం చిదానన్దరూపం చిదాభాసకం సర్వగం జ్ఞానగమ్యమ్ |
మునిధ్యేయమాకాశరూపం పరేశం పరబ్రహ్మరూపం గణేశం భజేమ్ || ౪ ||

జగత్కారణం కారణజ్ఞానరూపం సురాదిం సుఖాదిం యుగాదిం గణేశమ్ |
జగద్వ్యాపినం విశ్వవన్ద్యం సురేశం పరబ్రహ్మరూపం గణేశం భజేమ్ || ౫ ||

రజోయోగతో బ్రహ్మరూపం శ్రుతిజ్ఞం సదా కార్యసక్తం హృదా చిన్త్యరూపమ్ |
జగత్కారకం సర్వవిద్యానిధానం పరబ్రహ్మరూపం గణేశం నమామః || ౬ ||

సదాసత్త్వయోగం ముదా క్రీడమానం సురారీన్ హరన్తం జగన్పాలయన్తమ్ |

అనేకావతారం నిజాజ్ఞానహారం సదావిష్ణు రూపం గణేశం నమామః ॥ ౭ ॥
 తమోయోగినం రుద్రరూపం త్రినేత్రం జగద్ధారకం తారకం జ్ఞానహేతుమ్ ।
 అనేకాగమైః స్వం జనం బోధయంతం సదా శర్వరూపం గణేశం నమామః ॥ ౮ ॥
 తమస్తోమహారం జనాజ్ఞానహారం త్రయీవేదసారం పరబ్రహ్మపారమ్ ।
 మునిజ్ఞానకారం విదూరే వికారం సదా బ్రహ్మరూపం గణేశం నమామః ॥ ౯ ॥
 నిజైరోషధీస్తర్పయంతం కరోఘ్నిః సురోఘ్నాన్ కలాభిః సుధాస్రావిణీభిః ।
 దినేశాంశుసంతాపహారం ద్విజేశం శశాఙ్కస్వరూపం గణేశం నమామః ॥ ౧౦ ॥
 ప్రకాశస్వరూపం నభోవాయురూపం వికారాదిహేతుం కలాకాలభూతమ్ ।
 అనేకక్రియానేకశక్తిస్వరూపం సదా శక్తిరూపం గణేశం నమామః ॥ ౧౧ ॥
 ప్రధానస్వరూపం మహత్తత్త్వరూపం ధరావారిరూపం దిగీశాదిరూపమ్ ।
 అసత్సత్స్వరూపం జగద్ధేతుభూతం సదా విశ్వరూపం గణేశం నతాఃస్మః ॥ ౧౨ ॥
 త్వదీయే మనః స్థాపయేదజ్ఞీయుగ్మే జనోవిఘ్నసంక్షాన్న పీడాం లభేత ।
 లసత్సూర్యబిమ్బే విశాలే స్థితోఽయం జనో ధ్వాస్తపీడాం కథం వా లభేత ॥ ౧౩ ॥
 వయం భ్రామితాః సర్వథాఽజ్ఞానయోగాద్ధల్లభ్యాస్తప్రాజ్ఞీం బహున్ వర్షపూగాన్ ।
 ఇదాసీమవాప్తాస్తవైవ ప్రసాదాత్ ప్రపన్నాన్ సదా పాహి విశ్వమృరాద్య ॥ ౧౪ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఏవం స్తుతో గణేశస్తు సస్తుష్టోఽభూన్మహామునే ।
 కృపయా పరయోపేతోఽభిధాతుం తాన్ ప్రచక్రమే ॥ ౧౫ ॥
 శ్రీమద్గణేశ ఉవాచ ।
 యదర్థం క్షేశితా యూయం యదర్థమిహ చాగతాః ।
 ప్రీతోఽహమనయా స్తుత్యా వరం మత్తో వృణీత తమ్ ॥ ౧౬ ॥
 కృతం చ మమ యత్ స్తోత్ర భవద్ధిర్భావితాత్మభిః ।
 స్తోత్రరాజమితిఖ్యాతం భవిష్యతి మదాజ్ఞయా ॥ ౧౭ ॥
 ఇదం యః పఠేత్ ప్రాతరుత్థాయ ధీమాన్ త్రిసంస్థం సదా భక్తిర్యుక్తో విశుద్ధః ।
 స పుత్రాన్ శ్రియం సర్వకామాన్ లభేత పరబ్రహ్మరూపో భవేదంతకాలే ॥ ౧౮ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సస్తుష్టాస్తే తమబ్రువన్ ।
 తదీక్షయా రజః సత్త్వతమోగుణసముద్భవాః ॥ ౧౯ ॥

త్రయ ఉచుః ।

యది తుష్టోఽసి దేవేశ ! సృష్టిసంహారకారక ।

తవాఙ్ఘ్రికమలే నోఽస్తు భక్తిరవ్యభిచారిణీ ॥ ౨౦॥

కిం చాస్మాభిః ప్రకర్తవ్యమాజ్ఞాపయతు నో భవాన్ ।

అయమేవ వరోఽస్మాకం వాఙ్ఘ్రితో ద్విరదానన ॥ ౨౧॥

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తేషాం పునః ప్రాహ గజాననః ।

భవిష్యతి మహాభాగా మయిభక్తిర్ద్ధృఢా హి వః ॥ ౨౨॥

సంకృష్టాని యథా యూయం తరిష్యథ మహాన్త్యపి ।

భవత్స్యాత్స్యై ప్రవక్ష్యామి కార్యాణీచ పృథక్ పథక్ ॥ ౨౩॥

సృష్టికర్తా భవ బ్రహ్మాన్ రణోగుణసముద్భవః ।

పాలనం కురు విష్టో త్వం వ్యాపకః సత్త్వసంశ్రయః ॥ ౨౪॥

హర సంహర సర్వం త్వం తమోగుణసముద్భవః ।

బ్రహ్మోవాచ ।

వేదశాస్త్రపురాణాని సృష్టిసామర్థ్యమేవ చ ॥ ౨౫॥

దదౌ గణశోన్యాం విద్యాం బ్రహ్మణే మత్స్యమాదరాత్ ।

విష్టవే భగవాన్ ప్రాదాత్ యోగాత్ స్వచ్ఛందరూపతామ్ ॥ ౨౬॥

ఏకాక్షరం షడర్ణఙ్చ మన్తం సర్వాగమాస్తథా ।

హరాయ భగవాన్ ప్రాదాచ్ఛక్తిం సంహరణేఽపి చ ॥ ౨౭॥

తతశ్చాహం దీనమనాస్తైలోక్యేశం జగధురుమ్ ।

ఉవాచ ప్రాఙ్ఘలీర్భూత్వా వరదం తమిభాననమ్ ॥ ౨౮॥

బ్రహ్మోవాచ ।

యథాగృహీతశక్తిస్తు వాచ్యావాచ్యం వివక్తి న ।

తథాఽనేకవిధాం సృష్టిమద్ధష్ట్యా క్వాపి కీఙ్చన ॥ ౨౯॥

కర్తుం వాపి విభోరాజ్ఞావిభేదం కథముత్సహే ।

ఇతః కూప ఇతో వాపీత్యేవం ప్రాప్తం మయా కథమ్ ॥ ౩౦॥

తతో గజాననః ప్రాహ దివ్యం చక్షుః ప్రదాయ తమ్ ।

బ్రహ్మీణం వేదశాస్త్రజ్ఞ తథా వ్యాకులితం ప్రభుః ॥ ౩౧॥

గజానన ఉవాచ ।

బహిరస్తః శరీరే మే సఙ్ఖ్యాతీతాని పద్మజ ।
బ్రహ్మీణ్ణాని త్వమద్వైవ విభ్రమన్తి విలోకయ ॥ ౩౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతో గజాననేనాఽహం స్వోదరే శ్వాసవాయునా ।
నీతో దదర్శ ధాతాఽపి బ్రహ్మీణ్ణాని త్వనేకశః ।
ఔదుమ్బరాణీవ తరో తేషు వా మశకానివ ॥ ౩౩॥

భేదయామాస తత్రైకం పరమేణ స్వతేజసా ।
తదన్తః సకలాం సృష్టిం దదర్శాఽథ పునః పునః ॥ ౩౪॥

బ్రహ్మీణం చాపరం తత్ర విష్ణుమిన్ద్రం ప్రజాపతిమ్ ।
శక్కిరం భాస్కరం వాయుం వనాని సరితోఽమ్బుపమ్ ॥ ౩౫॥

సాగరాన్ యక్షగన్ధర్వానపృరఃకిన్నరోరగాన్ ।
ఋషీన్ పుణ్యజనాన్ సాధ్యాన్ మనుష్యాన్ పర్వతాన్ ద్రుమాన్ ॥ ౩౬॥

ఉద్భిజ్జాన్ జారజాన్ జన్తూన స్వేదజానణ్ణజానపి ।
పుష్కీళ్ళా సప్తపాతాలాన్యవ్యయాన్యేకవింశతిమ్ ॥ ౩౭॥

దదర్శ విశ్వం చాహం వై భావాభావం చరాచరమ్ ॥ ౩౮॥

యద్యచ్ఛాపం భేదయామాస చాంణ్డం తస్మిన్స్తస్మిన్ సర్వమేవం దదర్శ ।
దృష్ట్వా భ్రాన్తిం పూర్వవత్ సమృపేదే తేషామన్తం సర్వాథా నాధ్యగచ్ఛమ్ ॥ ౩౯॥

న స్థాతుం వైవ వా గన్తుం శశాక కమలాసనః ।
ఉపవిశ్య తతో బ్రహ్మీన్ తుష్టావ ద్విరదాననమ్ ॥ ౪౦॥

బ్రహ్మోవాచ ।

వన్దే దేవం దేవదేవం గణేశం బ్రహ్మీణ్ణానాం వైవ సఙ్ఖ్యా యదక్షే ।
అభ్రోడునాం సాగరే వా ఝషాణాం కః సఙ్ఖ్యాతా శర్కరాణాం చ తీరే ॥ ౪౧॥

లజ్జా న మే త్రాఽస్తి సురేన్ద్రవన్ద్య పాదారవిన్దం తవ యద్విలోక్య ।
భ్రాన్తోఽభవం జ్ఞాననిధౌ ప్రసన్నే మోక్షోఽపి తుచ్ఛః కిముతాఽన్యవార్తా ॥ ౪౨॥

దృష్టం చ నానార్థయుతం సురేశ బ్రహ్మీణ్ణకూటం జరతే త్వదీయే ।
స్థాతుం బహిర్గన్తుమపీహ నేశస్త్యదన్యదేవం శరణం న వైమి ॥ ౪౩॥

తతః ప్రసన్నో భగవాననన్తో వై గజాననః ।

బహిర్విష్కాసయామాస తదా మాం ఖిన్నమానసమ్ || ౪౪||

నాసికారన్ధ్రమార్గేణ హరిం మదనుయాయినమ్ |

తామసం చ హరం దేవో విష్ణునా సహ సక్రతమ్ || ౪౫||

నిఃసారయామాస విభుః శ్రుతిరన్ధ్రార్ధజానసః |

శయాతే సృ తదజ్ఞే తావుభౌ హరిహరౌ సుఖమ్ || ౪౬||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే బ్రహ్మస్తుతివర్ణనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః || ౧౩||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౪౫౮ + ౪౬ = ౫౦౪

౧.౧౪ బ్రహ్మచింతావర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః

రాజోవాచ |

తతః కిమకరోద్ బ్రహ్మ వీఞ్ఞాణాని సహస్రశః |

కథం చ సృష్టిమకరోదాజ్ఞాం ప్రాప్య గజాననాత్ || ౧||

భృగురువాచ |

అభవద్ గర్వసమృన్నః స్వాత్మన్యేవం విచారయత్ |

వేద్యి శాస్త్రాణి వేదాశ్చ పురాణాన్యాగమానపి || ౨||

జ్ఞానవిజ్ఞానసమృన్నః శాపానుగ్రహశక్తిమాన్ |

బ్రహ్మీణాని చ దృష్టాని సష్టినాం రచనాస్తథా || ౩||

ఇదాసీం సృష్టికరణేఽశక్యం మే నైవ కిం చన |

ఇత్యేవం సర్వసమృన్నే సృష్టయర్థం కమలోద్భవే || ౪||

విఘ్నా నానావిధా భూప ప్రాదురాసన్ సహస్రశః |

తం వేష్టయిత్వా బ్రహ్మీణం స్థితాః పరమదారుణాః || ౫||

యథా మత్తాః పుష్పర్షభైః సరఘా మధుజాలకమ్ |

త్రినేత్రాః పంచహస్తాశ్చ కూపాస్యాః తప్తపాణయః || ౬||

త్ర్యంబుకాయః పంచతుణ్డాశ్చ సప్తతుణ్డాః షడంబుకాయః |

దశాస్యాః పంచుపాదాశ్చ తాలదంతా వృకోదరాః || ౭||

నానారూపా మహాసత్త్వాః సఙ్ఖ్యాతుం న చ తే క్షమాః |

చకమ్పే ద్రుహిణస్తేషాం నానారావాన్ నిశమ్య తాన్ || ౮||

కేచిత్ తం ముష్టిభిర్ఘ్నుర్నేముశ్చ నునువుః పరే ।
 చతుఃశిఖాసు సజ్ఘహ్య దోలయామాసురాదరాత్ ॥ ౯॥
 చత్వార్యపి ముఖాన్యస్య జహసుస్తం తథా పరే ।
 నినిస్థుశ్చ ప్రశంసాఞ్చ చక్రుః కేచిత్ సిషేవిరే ॥ ౧౦॥
 మోచమాయామాసురపరే బబన్ధురపరే పునః ।
 మోచితుం పునరప్యన్యే విచకర్షురితస్తతః ॥ ౧౧॥
 ఆలిలిఙ్గుశ్చ తం కేచిచ్ఛుచుమ్ముః శిశువత్ పరే ।
 అష్టశ్శుశ్రుషు తం ధృత్వా ననరై కోష్ఠహస్తవాన్ ॥ ౧౨॥
 ఏవం స పరవాన్భ్రహ్మో చింతాశోకసమన్వితః ।
 అఖర్షం సృష్టిగర్షం తం తత్యాజ హృది సజ్గతమ్ ॥ ౧౩॥
 జగామ మహతీం మూర్ఛాం నిరాశః స్వస్య జీవనే ।
 ముహూర్తమాత్రే తు గతే సస్మార మనసా విభుమ్ ।
 ప్రార్థయామాస కారుణ్యాద్ రుదన్నివ గజాననమ్ ॥ ౧౪॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 న చాయుష్యం స్వల్పం వివిధజననే సక్తమనసో
 న మే తత్త్వజ్ఞానం భవజలధితారం సువిమలమ్ ।
 జనుర్భూమౌ లభ్యా తవ భజనతో యామి పరమాం
 కదా భుక్తిం ముక్తిం నిరుపమసుఖాం వాఽఖిలగురో ॥ ౧౫॥
 త్వత్కటాక్షామృతేనాక్తో భక్తః సీదతి తే విభో ।
 ఇయం లజ్జా తవైవాస్తాం న మే మృత్యుశ్చిరాయుషః ॥ ౧౬॥
 భృగురువాచ ।
 ఇత్యసౌ ప్రార్థయన్నేవ శుశ్రావ గగనేరితామ్ ।
 గిరం తపస్వేతి తతః ప్రార్థయామాస తాం పునః ॥ ౧౭॥
 అన్తర్హితాశ్చ తే విఘ్నాః శ్రుతాయాం నభసో గిరి ।
 నానారూపా మహావీర్యా ముక్త్యా తం కమలాసనమ్ ॥ ౧౮॥
 స ముక్తశ్చిన్తయామాస పద్మయోనిర్మహోయశాః ।
 వినా మన్తం వినా స్థానం కథం తప్యే తపో మహత్ ॥ ౧౯॥

ఇతి వ్యాకుల చిత్తోఽసౌ బభ్రామ జలమధ్యతః ।
 అనన్యమనసా ధ్యాయన్ గజాననమనామయమ్ ॥ ౨౦ ॥

ముకుటేన విరాజన్తం ముక్తారత్నయుజా శుభమ్ ।
 రక్తచన్దనలిప్తాఙ్గం సిన్ధూరారుణమస్తకమ్ ॥ ౨౧ ॥

ముక్తాదామలసత్కణ్ఠం సర్పయజ్ఞోపవీతినమ్ ।
 అనర్హ్యరత్నఘటితబాహుభూషణభూషితమ్ ॥ ౨౨ ॥

స్ఫురన్మరకతభ్రాజదఙ్గలీయకశోభితమ్ ।
 మహాహివేష్ఠిత బృహన్నాభిశోభిమహోదరమ్ ॥ ౨౩ ॥

విచిత్రరత్నఖచితకటినూత్రవిరాజితమ్ ।
 సువర్ణసూత్రవిలసద్రక్తవస్త్రసమావృతమ్ ॥ ౨౪ ॥

భాలచన్ద్రం లనద్దన్త శోభారాజత్కరం పరమ్ ।
 ఏవం ధ్యాయతి తస్మిన్స్తు పునరేవ నభోవచః ॥ ౨౫ ॥

ఉదియాయ వటం పశ్య వటం పశ్యేతి సున్దరమ్ ।
 శ్రుత్వేతి వచనం బ్రహ్మ పునశ్చిన్తామవాప సః ॥ ౨౬ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే బ్రహ్మచిన్తావర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥ ౧౪ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౫౦౪ + ౨౬ = ౫౩౦

౧.౧౫ గజానన పూజా నిరూపణనామ పంచదశోఽధ్యాయః

భృగురువాచ ।
 వ్యాసాయాకథయచ్ఛాగ్రే బ్రహ్మ లోకపితామహాః ।
 సోమకాన్త ప్రవక్ష్యామి తాం కథాం శృణు సాదరమ్ ॥ ౧ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
 తతోఽహం సుమహత్స్వప్నం దదర్శ మునిసత్తమ ।
 భ్రమతా భ్రమతా వ్యోమజలే దృష్టో వటో మహాన్ ॥ ౨ ॥

మహావాతాతపాద్భిస్తు నష్టే స్థావరఙ్గమే ।
 అవశిష్టః కశమయమేకఏవ వటో మహాన్ ॥ ౩ ॥

ఏవం సంశయమాపన్నస్తత్ప్రత్రే బాలకం లఘుమ్ ।
 చతుర్బాహుం సుముకుటం కుణ్డలాభ్యాం విరాజితమ్ ॥ ౪ ॥

మణిముక్తామయం దామ విభ్రత్కణ్ఠే సుశోభితమ్ ।

అర్ధచన్ద్రం రక్తవస్త్రం కటిసూత్రం తథైవ చ ॥ ౫॥

ఏకదన్తం నరవపుర్గజాస్యం తేజసా జ్వలత్ ।

దృష్టైవం తర్కయామాస బాలకం కథమత్ర వై ॥ ౬॥

పుష్కరేణ చ బాలోఽసౌ జలం మన్మస్తకేఽక్షిపత్ ।

తతోఽహమాజహాసోఽచైశ్చిన్తానన్దసమన్వితః ॥ ౭॥

మయ్యాహసతి బాలః స ఉత్తతార వటాత్తతః ।

స మమాక్కుం సమాగత్య మజ్జువాక్యం జగాద హ ॥ ౮॥

బాల ఉవాచ ।

లఘోర్లఘుతరోఽసి త్వం వృథా వృద్ధోఽపి మూఢధీః ।

విఘ్నైరభిహతోఽసి త్వం సృష్టిచిన్తాసమావృతః ॥ ౯॥

తపశ్చిన్తాపరో నిత్యం విభ్రమజ్జలమధ్యగః ।

సర్వవిన్తాహరం తేఽహుముపాయం చతురానన ॥ ౧౦॥

ఉపాదిశామి తే మన్తమేకాక్షరమిమం మమ ।

పురశ్చరణమార్గేణ దశలక్షం జపస్వ తమ్ ॥ ౧౧॥

తతః ప్రత్యక్షతాం యాస్యే దాస్యే సామర్థ్యముత్తమమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

దృష్టైవం స్వస్నమాశ్చర్యం ప్రతిబుద్ధోఽభవం హ్యహమ్ ॥ ౧౨॥

శుశోచ చ కదా మే స్యాద్ధర్మనం పరమేశితుః ।

దృష్టస్వప్నోఽభవం మగ్న ఆనన్దమయసాగరే ॥ ౧౩॥

తతః స్నాత్వా పరం మన్తం జజాప బహువాసరమ్ ।

ఏకపాదేన కమలే తిష్ఠన్ ధ్యాయన గజాననమ్ ॥ ౧౪॥

జితేన్ద్రియో జితాహారః కాష్ఠపాషాణవత్ స్థిరః ।

దివ్యవర్షసహస్రం స తపస్తేవే పరం మహత్ ॥ ౧౫॥

తతో మన్ముఖతో జ్వాలాః ప్రాదురాసన్ దురాసదాః ।

తాభిః సర్వాణి భూతాని పీడామాపుః సుదారుణామ్ ॥ ౧౬॥

తతో గజాననో దృష్ట్వా తాం నిష్ఠాం మమ సుదృఢామ్ ।

తుతోష పరయా భక్త్యా ప్రాదురాసీత్తతః పురః ॥ ౧౭ ॥

కోటిసూర్యసమానశ్రీర్వాలామాలీవ హవ్యభుక్ ।
దహన్నివ త్రిలోకీం స సంహరన్నివ రోదసీ ॥ ౧౮ ॥

పరశుకమలధారీ దివ్యమాయావిభూషః సకలదురితహారీ సర్వసౌందర్యకోశః ।
కరివరముఖశోభీ భక్తవాఙ్మాప్రప్రోషః సురమనుజముసీనాం సర్వవిఘ్నైకనాశః ॥ ౧౯ ॥

తేజోరాశిమహం దృష్ట్వా చకమ్పే వ్యాస సన్మునే ।
చిన్తామవాప పరమాం వ్యగ్రచిత్తో జపాచ్ఛ్యుతః ॥ ౨౦ ॥

ఆచ్ఛాదితానీక్షణాని స్మృతిశ్చ విలయం గతా ।
దృష్ట్వేద్యశీమవస్థాం తాం శీఘ్రం ప్రాహోఽథ విఘ్నరాట్ ॥ ౨౧ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

న భయం కురూ లోకేశ ! స ఏవాహం సమాగతః ।
యేన తే మన్త ఆదేశి స్వప్న ఏకాక్షరః శుభః ॥ ౨౨ ॥

తేన సిద్ధిరనుప్రాప్తా వరం దాతుం సమాగతః ।
సౌమ్యభావం ప్రపన్నోఽస్మి వరం వరయ సువ్రత ॥ ౨౩ ॥

దాస్యామి తే ప్రసన్నోఽహం యత్ తే హృది వర్తతే ।
మయి ప్రసన్నే సర్వం తదభవితా నాత్ర సంశయః ॥ ౨౪ ॥

మునిరువాచ ।

ఇత్థం నిశమ్య గణనాథ వచో విశుద్ధం బ్రహ్మో జహర్ష పరమం ప్రసమీక్షమాణః ।
సత్వా చరాచరగురూం సకలైః శిరోభిః ప్రాహ ప్రసన్నహృదయః సఫలం జనుర్మే ॥
౨౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

యో వేదానాం సశాస్త్రాణాం జ్ఞానినాం యోగినామపి ।
సర్వోపనిషదాం చైవ గోచరో న కదాచన ॥ ౨౬ ॥

స పుణ్యనిచయైర్మైఽద్య యాతః ప్రత్యక్షతాం విభుః ।
అనాదినిధనోఽనన్తోఽప్రమేయో నిర్గుణోఽపి చ ॥ ౨౭ ॥

యది ప్రసన్నో దేవేశ విఘ్నేశ కరూణాకర ।
తవ భక్తిం దృఢాం దేహి యయా దుఃఖం న నఃస్పృశేత్ ॥ ౨౮ ॥

ఇదాసీం దేహి సామరర్థ్యం నానా నిర్మాణనే మమ ।

విఘ్నానిచ శమం యాన్తు యది తుష్టోఽసి మే ప్రభో ॥ ౨౯ ॥

స్మృతమాత్రః సదా మే త్వం సర్వం కార్యం సమాపయ ।
అన్తే ముక్తిం స్థిరాం దేహి జ్ఞానఞ్చ విమలం మమ ॥ ౩౦ ॥

గజానన ఉవాచ ।

ఏవమస్తు కురుష్వ త్వం సృష్టిం నానావిధాం బహుమ ।
మాం స్మృత్వా సర్వవిఘ్నాని నాశం యాస్యన్తి సర్వతః ॥ ౩౧ ॥

దృఢా భక్తిః శుభం జ్ఞానం మత్ప్రసాదాద్భవిష్యతి ।
నిఃశక్యం కురూ కార్యాణి సర్వాణి చతురానన ॥ ౩౨ ॥

మునిరూవాచ ।

ఏవం లభ్యవరో బ్రహ్మ పూజయామాస తం విభుమ్ ।
యద్యచ్ఛితేఽచిన్తయత్ స తత్ తదేవోపతిష్ఠతే ॥ ౩౩ ॥

పూజార్థం దేవదేవస్య గణేశస్య ప్రసాదతః ।
దక్షిణావసరే ద్వే తు కన్యకే సముపస్థితే ॥ ౩౪ ॥

చారుప్రసన్ననయనవదనైః సువిరాజతే ।
అనేకరత్నఖచితనానాలక్ష్కారశోభితే ॥ ౩౫ ॥

దివ్యగన్ధయుతే దివ్యవస్త్రమాలావిభూషితే ।
తే తస్మై దక్షిణార్థం స కల్పయామాస పద్మభూః ॥ ౩౬ ॥

రమ్భాగర్భేణ సీరాజ్య దివ్యం పుష్పాఞ్జలిం దదౌ ।
సహస్రనామభిః స్తుత్వా ప్రదక్షిణమథాకరోత్ ॥ ౩౭ ॥

నమస్య ప్రార్థయామాస దీనానాం శక్కరో భవ ।
ఏవం సమ్ప్రాజితస్తేన బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా ॥ ౩౮ ॥

తతః ప్రసన్నో భగవాన్ విఘ్నహర్తా గజాననః ।
సిద్ధిబుద్ధీ గృహీత్వా తే హ్యన్తర్ధానమగాద్విభుః ॥ ౩౯ ॥

కస్తతః కారయామాస సృష్టిం పూర్వవదాయతామ్ ।
ఆజ్ఞయా పరమేశస్య ప్రసాదాచ్చ ప్రసన్నధీః ॥ ౪౦ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే గజానన పూజా నిరూపణనామ పంచదశోఽధ్యాయః
॥ ౧౫ ॥

౧.౧౬ దేవీప్రార్థనం నామ షోడశోఽధ్యాయః

రాజోవాచ ।

శ్రుత్వా కథాం గణేశస్య హర్షశ్చేతసి జాయతే ।
పునశ్చ వద విప్రర్షే న తృప్యామి కథామృతమ్ ॥ ౧॥

అన్తర్హితే భగవతి గణేశే పరమాత్మని ।
కథం వినిర్మమే సృష్టిం బ్రహ్మ తద్ వర్ణయ ప్రభో ॥ ౨॥

యచ్ఛాగ్రే కథయామాస వ్యాసాయాఖ్యానం విధిః ।
తదహం విస్తరేణైవ శ్రోతుమిచ్ఛామి సన్మునే ॥ ౩॥

భృగురువాచ ।

సిద్ధక్షేత్రస్య మాహాత్మ్యం వ్యాసాయాఽకథయత్ప్రభుః ।
ఆనుపూర్వ్యేణ తత్ తేహం కథయిష్యేఽసృజచ్ఛ యత్ ॥ ౪॥

స బ్రహ్మ నిర్మమే పూర్వం మనసా సప్త పుత్రకాన్ ।
ఆహతాస్సృష్టిసాహాయ్యం సృజధ్వం స్వస్వబుద్ధితః ॥ ౫॥

తే తు తద్వచనం శ్రుత్వా తపనే కృత నిశ్చయాః ।
తపస్తప్తాఽఽను విపులం పరం బ్రహ్మ సమాగతాః ॥ ౬॥

తతోఽన్యాన్ కల్పయామాస సప్త పుత్రాన్ ప్రజాపతిః ।
తేఽత్యస్త జ్ఞానసమృన్నా న చక్రుః సృష్టిముత్తమామ్ ॥ ౭॥

తతః స్వయం సమారేభే సనకాదీన్ విలోక్య తాన్ ।
ముఖతో బ్రహ్మణానగ్నిమసృజత్ కమలాసనః ॥ ౮॥

బాహురుపాదతోఽన్యాస్త్రీన్ వర్ణాం శ్చన్ద్రమసం హృదః ।
చక్షుభ్యాజ్ఞా రవిం శ్రోత్రాన్మారుతం ప్రాణమేవ చ ॥ ౯॥

అన్తరిక్షం తథా నాభేః శిరసో దివమేవ చ ।
భూమిం పద్భ్యం దిశః శ్రోత్రాదన్యాల్లోకానకల్పయత్ ॥ ౧౦॥

అన్యదుచ్ఛావచం విశ్వం స్థావరం జిజ్ఞమం చ యత్ ।
సముద్రాన్ సరితః శైలాన్స్త్రుణగుల్మమహీరుహాన్ ॥ ౧౧॥

తతః కతిపయాహాసు గతేషు మునిసత్తమాః ।
నిద్రితస్య మహావిష్ణోః శ్రోతాజ్ఞాతో మహాసురౌ ॥ ౧౨॥

మధుకైటభనామానౌ విఖ్యాతౌ భువనత్రయే ।
 ద్రష్ట్రాకరాలవదనౌ పిఙ్గాక్షౌ దీర్ఘనాసికౌ ॥ ౧౩॥
 మహాకాయౌ మహారావావత్యుచ్చౌ పర్వతావివ ।
 వర్షాముదిరశభౌ తౌ గర్జనౌ భృశగర్వితౌ ॥ ౧౪॥
 వచోభిర్బహుభిర్దుష్టౌ ధిక్కారం తస్య చక్రతుః ।
 విప్రాన్ దేవాన్ ఋషీన్ సాధూన్ శాస్త్రాణిచ నినిస్తతుః ॥ ౧౫॥
 తయోః శబ్దేన ధరణీ చకమ్పే శేష ఏవ చ ।
 ఉద్విగ్నమాసీత్ సకలం బ్రహ్మణ్డం స్వనతస్తయోః ॥ ౧౬॥
 తతస్తౌ క్రోధరక్తాక్షౌ కం తం ఖాదితుముద్యతౌ ।
 తతోఽసౌ వరదాం దేవీం విష్ణుమోహనకారిణీమ్ ॥ ౧౭॥
 విష్ణునేత్రగతాం నిద్రాం తుష్టావ కమలాసనః ।
 మధుకైటభనాశాయ ప్రబోధాయ హరేరపి ॥ ౧౮॥
 గజానన ప్రసాదేన విష్ణుహస్తాత్ తయోర్వధమ్ ।
 జ్ఞాత్వా సమ్యగ్విచార్యైవ చింతాహర్షసమన్వితః ॥ ౧౯॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 స్వాహాస్వధారూపధరా సుధా త్వం మాత్రార్థమాయాస్వరూపిణీ చ ।
 కర్త్రీ చ హర్త్రీ జననీ జనస్య సతోఽసతః శక్తిరసి త్వమేవ ॥ ౨౦॥
 శ్రుతిః స్వరా కాలరాత్రిరనాదినిధనాఽక్షయా ।
 జగన్మాతా జగద్ధాత్రీ సృష్టిస్థిత్యన్తకారిణీ ॥ ౨౧॥
 సావిత్రీ చ తథా సన్ధ్యా మహామాయా తృషా క్షుధా ।
 సర్వేషాం వస్తుజాతానాం శక్తిస్త్యమసి పార్వతి ॥ ౨౨॥
 త్రైలోక్యకర్తా త్వన్నాథో దైత్యదానవసూదనః ।
 నిద్రయా వ్యాప్తచిత్తోఽసౌ జ్ఞానవిజ్ఞానవాన్ హరిః ॥ ౨౩॥
 జగదుత్పాద్యతే యేన పాల్వతే హ్రీయతేఽపి చ ।
 సోఽపి త్వయావతారాణాం సజ్కతే వినియోజ్యతే ॥ ౨౪॥
 దుష్టాత్మానౌ మోహయైతౌ త్వం దైత్యౌ మధుకైటభౌ ।
 హస్తుమేతౌ దురాధర్షౌ జ్ఞానమస్య ప్రదీయతామ్ ॥ ౨౫॥
 అహమారాధితశ్చాభ్యాం పూర్వజన్మస్యతస్మిత్వమ్ ।

వరాన్ బహువిధాన ప్రాదామవధ్యౌ మమ తావుభౌ ॥ ౨౬ ॥

తయోరుచ్ఛాపచాన్ శబ్దానతోఽహమసహం బహు ।
మామేవ హస్తుకామా తౌ స్తుతౌ నానావిధైః స్తవైః ॥ ౨౭ ॥

తథాపి మద్వధాతౌ న నివృత్తౌ దుష్టభావతః ।
అతస్త్రాప్తం ప్రార్థయే దేవి విష్ణుబోధనహేతవే ॥ ౨౮ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే దేవీప్రార్థనం నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥ ౧౬ ॥

౧.౧౭ మన్రోపదేశో నామ సప్తదశోఽధ్యాయః

యావదుత్తిష్ఠతే విష్ణుస్తావత్తాభ్యాం త్రివిష్టపమ్ ।
ఆక్రాన్తమిన్ద్రసదనం యామ్యం కౌబేరమేవ చ ॥ ౧ ॥

తౌ దృష్ట్వా సర్వతో దేవాః పలాయనపరా బభుః ।
నిపేతుర్బభ్రముః కేచిన్ముమూర్ఛుశ్చస్థలుః పరే ॥ ౨ ॥

తతో దేవ్యా వినిర్ముక్తో నిద్రయా హరిరీశ్వరః ।
ఆశ్వాస్య సర్వ దేవాస్త్రాస్త్రామ్భ్యాం యుద్ధం చకార హ ॥ ౩ ॥

ఆక్రమం సర్వదేవానాం కృతం తాభ్యాం నివారితమ్ ।
శేషాదిసర్వనాగానాం ముసీనాం యక్షరక్షసామ్ ॥ ౪ ॥

శుశుభే స హరిస్తత్ర శఙ్ఖచక్రగదాధరః ।
కీరీటకుణ్డలధరో నీలమేఘుఘనచ్ఛవిః ॥ ౫ ॥

తతః స భగవాన్ శఙ్ఖం ప్రదధ్మౌ భృశవేగవాన్ ।
తేన శబ్దేన మహతా ఙ్గోభయామాస రోదసీ ॥ ౬ ॥

పాఞ్శుజన్యస్వనం శ్రుత్వా బిభిదే హృదయం తయోః ।
తతస్త్రా భయసంవిగ్నౌ పరస్పరమథోచతుః ॥ ౭ ॥

భూమణ్డలం చ పాతాలం స్వర్గాణామేకవింశతిః ।
ఆక్రాన్తాః సమ్యగావాభ్యాం తదాఽయం న శ్రుతః స్వనః ॥ ౮ ॥

వజ్రసారమయం యేన చకమ్పే హృదయం ద్వయోః ।
తస్మాదనేన యోధవ్యం పురుషేణ బలీయసా ॥ ౯ ॥

రణకణ్ణూతిశాన్త్యర్థం విజయామేతరాయ వా ।

రిపుమేనం హనిష్యావో గచ్ఛావో వా పునర్భవమ్ ॥ ౧౦॥

ఏవం తౌ నిశ్చయం కృత్వా యుయుత్సుం హరిమూచతుః ।

రణకణ్ణాతిశాస్త్యర్థం దృష్టోఽసి పురూషోత్తమ ॥ ౧౧॥

కథముత్తమతాం యాసి హ్యేవయోర్దృష్టిగోచరః ।

మునిరూవాచ ।

ఇతి వాక్యం తయోః శ్రుత్వా జగద విష్టరశ్రవాః ॥ ౧౨॥

హరిరువాచ ।

సమ్యగుక్తం మహాదైత్యై యథేష్టం యుధ్యతం మయా ।

న హి కామయతే కశ్చిన్మరణం స్వయమాత్మనః ॥ ౧౩॥

తావూచతుః ।

చతుర్భుజోఽసి దేవేశ బాహుయుద్ధం దదస్వ నౌ ।

మునిరూవాచ ।

ఏవముక్తో హరిస్తాభ్యాం తథేత్యాహ ముదాన్వితః ॥ ౧౪॥

త్యక్త్వాఽఽయుధాని యుయుధే ద్వాభ్యామేకశ్చతుర్భుజః ।

జమ్నుతుస్తా శిరో మూర్ధ్నా జఙ్ఘాభిరథ జఙ్ఘయోః ।

కూపరౌ కూర్పరైః స్వయైర్బాహు బాహుభిరేవ చ ॥ ౧౫॥

గుల్ఫౌ గుల్ఫైః కటిం తాభ్యాం నాసికాభ్యాం చ నాసికామ్ ।

ముష్టిభ్యాం ముష్టిదేశం చ పృష్ఠాభ్యాం పృష్ఠమేవ చ ॥ ౧౬॥

ఆస్ఫోటనవికర్షాభ్యాం బాహుభిర్మణ్డలైరపి ।

ఏవం పరస్పరం యుద్ధం ప్రావర్తత చిరం తదా ॥ ౧౭॥

సహస్రం పశ్చాగుణితమతిక్రాంతం మహామునే ।

వర్షాణాం న తు తౌ జేతుం శశాఙ్క హరిరీశ్వరః ।

తతో దధారరూపం స గాన్ధర్వం గీతకోవిదమ్ ॥ ౧౮॥

గత్వా వనాన్తరం చారూ వీణాగానం చకారః సః ।

హరిణాశ్వాపదా లోకా దేవగన్ధర్వరాక్షసాః ॥ ౧౯॥

స్వస్వవ్యాపారరహితాః సర్వే తత్పరతాం యయుః ।

ఆలాపం తస్య గిరిశః కైలాసే శ్రుతవాన్ ముహుః ॥ ౨౦॥

నికుమ్భం పుష్పదన్తం చ జగద భగనేత్రహా ।

ఏతమానయతం శీఘ్రం యోఽసౌ గాయతి కాననే || ౨౧||

తౌ గత్వా దర్శనం తస్య గృహీత్వా వై తమాచతుః |

తవ గీతస్వనం శ్రుత్వా శక్కురో హర్షనిర్భరః || ౨౨||

త్వాం సమాహ్వయతే దేవో గానం శ్రోతుం తవానఘ |

ఆవాభ్యాం సహ యాహి త్వం శీఘ్రం యామ తదన్తికమ్ || ౨౩||

తయోర్వాక్యమితి శ్రుత్వా గన్ధర్వో హరిభక్తిమాన్ |

తాభ్యాం సహ యయౌ తత్ర యత్ర దేవో మహేశ్వరః || ౨౪||

దదర్శ పార్వతీకాన్తం చన్ద్రార్ధకృతశేఖరమ్ |

గజచర్మపరీధానం రుణ్ణమాలా విభూషితమ్ || ౨౫||

రాజిత్పిఙ్గటజటాభారం సర్పయజ్ఞోపవీతినన్ |

ననామ భువివిశ్వేశం ప్రణతార్తివినాశనమ్ || ౨౬||

ఉత్థాప్య గిరిశః స్వేన పాణినా తమధోక్షజమ్ |

ఆసనఞ్చ దదౌ తస్మై పూజయామాస శక్కురః || ౨౭||

తతో జగాద స హరిరద్య మే సఫలం జనుః |

యతోఽద్య దర్శనం తేఽభూద్ ధర్మకామార్థమోక్షదమ్ || ౨౮||

తోషయామాస తం దేవోగన్ధర్వో గానతత్పరః |

వీణారవైః కలపదైరాలాపైర్వివిధైరపి || ౨౯||

స్కన్ధం గణేశ్వరం దేవీం పార్వతీం చ సురాన్పషీన్ |

తతో మహేశ్వరః ప్రీత్యాఽఽలిలిఙ్గ ప్రకటం హరిమ్ || ౩౦||

శఙ్ఖచక్రగదాపద్మపీతామృరధరం శుభమ్ |

ఉవాచ చ హరే ! మత్తో వృణు కామానశేషతః || ౩౧||

దాస్యామి తవ గానేన పరాంముదముపాగతః |

భృగురూవాచ |

తతః ఊచే స్వభూస్తన్తు వృత్తాన్తం దైత్యయోః పరమ్ || ౩౨||

హరిరువాచ |

మయి క్షీరాబ్ధిశయనే నిద్రితే మధుకైటభౌ |

ఉత్పన్నౌ కర్ణమలతో బ్రహ్మాణం భక్షితుం గతౌ || ౩౩||

తేన నిద్రా స్తుతా భర్గ తయాఽహం ప్రతిబోధితః ।
యుద్ధం చ కృతవాస్త్రాభ్యాం మల్లలీలాముపాగతః ॥ ౩౪॥

నాస్మి శక్తో విజేతుం తౌ తత ఏతత్కృతం మయా ।
ఇదాసీం తద్వధోపాయం వద మే కరుణానిధే ॥ ౩౫॥

భర్గ ఉవాచ ।
వినాయకమనర్వైవ గతోఽసి రణభూమికామ్ ।
శక్తిహీనశ్వ తేనాఽసి సుభృశం క్లేశవానపి ॥ ౩౬॥
గణేశం పూజయిత్వైవ వ్రజ యుద్ధాయ మారిష ।
స చ తౌ మాయయాఽఽమోహ్య వశతాం ప్రాపయిష్యతి ॥ ౩౭॥

మత్ప్రసాదేన దుష్టా తౌ వధిష్యసి న సంశయః ।
హరిరువాచ ।
కథం వినాయకం దేవముపాసే భర్గ తద్వద ॥ ౩౮॥

ఈశ్వర ఉవాచ ।
ఉక్తా గణేశ్వరస్త్వైవ మస్త్రాణాం సప్తకోటయః ।
తత్రాపి చ మహామస్త్రాస్తేష్వప్యేకాక్షరో మహాన్ ॥ ౩౯॥

షడక్షరశ్వ భగవన్ప్రయోరేకం వదామి తే ।
తత ఏకాక్షరం త్యక్త్వా సిద్ధారీచక్రయోగతః ॥ ౪౦॥

ఋణం ధనం శోధయిత్వా తం జగాద షడక్షరః ।
మహామస్త్రం గణేశస్య సర్వంసిద్ధిప్రదం శుభమ్ ॥ ౪౧॥

అస్యానుష్ఠానమాత్రేణ కార్యం తే సిద్ధిమేష్యతి ।
తతో జగమ స హరిరనుష్ఠానాయ సత్వరః ॥ ౪౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే మన్రోపదేశో నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౭॥
ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౫౯౮ + ౪౨ = ౬౪౦

౧.౧౮ సిద్ధక్షేత్రోత్పత్తి కథనం నామాష్టాదశోఽధ్యాయః

సోమకాన్త ఉవాచ ।
కథ జజాప హరిః కుత్ర వా మస్త్రముత్తమమ్ ।
సిద్ధిం చావాప స కథం వద మే తత్ సవిస్తరమ్ ॥ ౧॥

భృగురూవాచ ।

సిద్ధిక్షేత్రమితిఖ్యాతం భువి సిద్ధికరం పరమ్ ।

తత్ర గత్వా మహావిష్ణుస్తతాప పరమం తపః ॥ ౨॥

ధ్యాయన్ వినాయకం దేవం షడక్షరవిధానతః ।

ఆరాధయామాస తదా జిత్యా ఖాని ప్రయత్నతః ॥ ౩॥

బాణాస్త్రేణ తు కృత్యైవ పూర్వ దిగ్బంధమాదృతః ।

భూతశుద్ధిం విధాయైవ ప్రాణానాం స్థాపనం తథా ॥ ౪॥

కృత్వాఽన్తర్మాతృకాన్యాసమాధారాదిక్రమేణ తు ।

బహిశ్చ మాతృకాన్యాసం మస్తకాదిక్రమేణ చ ॥ ౫॥

ప్రాణానాయమ్య మూలేన ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ ।

ఆవాహన్యాదిముద్రాభిః పూజయిత్వా మనోమయైః ॥ ౬॥

ద్రవ్యైర్నానావిధైశ్చైవ షోడశైశ్చౌపచారకైః ।

జుజూప పరమం మస్త్రం విష్ణుర్వ్యోగేశ్వరేశ్వరః ॥ ౭॥

గతే వర్షశతే కాలే పరమాత్మా గణాధిపః ।

ప్రత్యక్షతాం యయా తస్య కోటి సూర్యాగ్నిసన్నిభః ॥ ౮॥

అతిప్రసన్నహృదయో బభాషే గరుడధ్వజమ్ ।

యాచస్య త్వం వరాన్మత్తో యాంస్త్యం కామయసే హరే ॥ ౯॥

దదామి తానహం సర్వాంస్తపసాఽనేన తోషితః ।

పూర్వమేవార్చితః స్యాం చేద్విజయస్తే ధ్రువం భవేత్ ॥ ౧౦॥

హరిరువాచ ।

బ్రహ్మేశానావిస్త్రముఖ్యాశ్చ దేవాం యం త్వాం ద్రష్టుం వైవ శక్తాస్తపోభిః ।

తం త్వాం నానారూపమేకస్కరూపం పశ్యే వ్యక్తాఽవ్యక్తరూపం గణేశమ్ ॥ ౧౧॥

త్వం యోఽణుభ్యోఽణుస్వరూపో మహద్భ్యో వ్యోమాదిభ్యస్త్యం మహాన్ సత్త్వరూపః ।

సృష్టిం చాస్తం పాలనం త్వం కరోషి వారంవారం ప్రాణీనాం దైవయోగాత్ ॥ ౧౨॥

సర్వస్యాత్మా సర్వగః సర్వశక్తిః సర్వవ్యాపీ సర్వకర్తా పరేశః ।

సర్వద్రష్టా సంహారకర్తా పాతా ధాతా విశ్వనేతా పితాఽపి ॥ ౧౩॥

ఏతాదృశస్య తే దేవ దర్శనాన్మమ సిద్ధయః ।

సమ్భవిష్యన్తి సర్వత్ర తథాఽప్యేకం వదామి తే ॥ ౧౪ ॥
 మమైవ యోగనిద్రాస్తే శ్రుతేర్మలసముదృవౌ ।
 మధుకైటభౌ మహాసత్వై కం తౌ ఖాదితుముద్యతౌ ॥ ౧౫ ॥
 తాభ్యామహం తతో యుద్ధం కృతవాన్ బహువత్సరమ్ ।
 తతఃక్షీణబలస్తాఽహం శరణం సముపాగతః ।
 అతో యథా తయోర్మత్తో వధః స్యాత్తద్విచార్యతామ్ ॥ ౧౬ ॥
 అన్యేషామపి దైత్యానాం జయేన యశ ఉత్తమమ్ ।
 దేహి మే పరమేశాన భక్తిం తే హ్యనపాయినీమ్ ॥ ౧౭ ॥
 యయామే కీర్తిరతులా త్రైలోక్యం పావయిష్యతి ।
 గణేశ ఉవాచ ।
 యద్యతే ప్రాథితం విష్ణో తత్రతే భవితా ధ్రువమ్ ॥ ౧౮ ॥
 యశో బలం పరా కీర్తిరవిఘ్నశ్చ భవిష్యతి ।
 మునిరువాచ ।
 ఏవముక్త్యా మహావిష్ణుం తత్రైవాఽన్తర్దధే విభుః ॥ ౧౯ ॥
 తత ఆనన్దపూర్ణోఽసౌ మేనే తావసురౌ జితౌ ।
 ప్రాసాదం నిర్మమే తత్ర స్నాటికం భూరిరత్నకమ్ ॥ ౨౦ ॥
 లసత్కాఞ్చనశిఖరం చతుర్ద్వార సుశోభనమ్ ।
 ప్రతిమాం స్థాపయామాస గణ్ణకీయోపతైః కృతామ్ ॥ ౨౧ ॥
 దేవాశ్చ మునయః సిద్ధివినాయక ఇతి ప్రథామ్ ।
 చక్రరత్ర యతః సిద్ధిః ప్రాప్తేయం హరిణా శుభా ॥ ౨౨ ॥
 సిద్ధక్షేత్రం తతస్తత్తు పప్రథే భువి సర్వశః ।
 తతో జగామ స హరిర్యత్ర తౌ మధుకైటభౌ ॥ ౨౩ ॥
 దృష్ట్వా తౌ హరిమాయాన్తం జహసతుర్నినిన్దతుః ।
 మేఘశ్యామం ముఖం తేఽద్య దర్శితం నౌ కుతః పునః ॥ ౨౪ ॥
 ఆవాన్తు తే మహాముక్తిం దాస్యావోఽతః పునః కిల ।
 లఘుతాఞ్చ ప్రయాతోఽసి కిమర్థం రణమాగతః ॥ ౨౫ ॥
 హరిరువాచ ।

సహసా దహతే సర్వం లఘురేవ హుతాశనః ।
 లఘుదీపో మహద్రాతౌ యథా సంహరతే తమః ॥ ౨౯ ॥
 తథా వా మహమద్వైవ శక్తో నాశాయ దుర్మదౌ ।
 మునిరువాచ ।
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వాఽతి క్రుద్ధౌ మధుకైటభౌ ॥ ౩౦ ॥
 సహసా జఘ్నుతుర్విష్ణుం ముష్టిభ్యాం హృదయే భృశమ్ ।
 తతః పునర్మల్లయుద్ధం తయోస్తస్య వ్యవర్ధత ॥ ౩౧ ॥
 యుద్ధ్యా బహదీనం తాభ్యాం వరం దాతుం సుముత్సుకః ।
 ఉపాచక్లక్ష్యమా వాచా హరిస్తౌ మధుకైటభౌ ॥ ౩౨ ॥
 మమ ప్రహారాన్ని యువాం సహార్థ బహులాః సమాః ।
 యువయోః పురుషార్థేన ప్రీతోఽహం దైత్యపుఙ్గవౌ ॥ ౩౩ ॥
 యువయోః సదృశౌ నైవ సమ్భూతో న భవిష్యతః ।
 తావూచతుః ।
 అన్మత్తస్త్వం వరాన్ బ్రూహి దాస్యవస్తాన్ హరే బహూన్ ॥ ౩౪ ॥
 ఆవాం హి తవ యుద్ధేన సన్తప్తౌ చ భృశం త్వయి ।
 మునిరువాచ ।
 తయోర్వచనమాకర్ణ్య మాయామోహితరోహరిః ॥ ౩౫ ॥
 శ్రుత్వా బభాణ దైత్యే మే వరాన్ దాతుం సముద్యతౌ ।
 తదా మే వద్యతాం యాతం వర ఏష వృతో మయా ॥ ౩౬ ॥
 తదా సర్వం జలమయం దృష్ట్వా తౌ మధుకైటభౌ ।
 ఊచతుః పరమప్రీతో తవ హస్తాన్ మృతిః శుభా ॥ ౩౭ ॥
 అన్నే త్వచ్చిన్ననాత్సద్యో ముక్తిం యాన్తి సనాతనీమ్ ।
 యత్ర నోర్వి జలమయీ తత్ర నౌ జహి మాధవ ॥ ౩౮ ॥
 సర్వం త్యజావో నో సత్యం సత్యే సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ।
 మునిరువాచ ।
 తయోరిత్థం వచః శ్రుత్వా జఘనే తౌ దధార హ ॥ ౩౯ ॥
 చక్రేణ క్షురధారేణ చిచ్ఛేద శిరసీ తయోః ।

తతో దేవా ముముదిరే వవర్షః కుసుమాని చ || 3౭||

గంధర్వా నన్పతుః సర్వే జగురప్సరసాంకణాః |

తతస్తు విష్ణురభ్యేత్య బ్రహ్మీణం పరమేష్ఠినమ్ || ౩౮||

కథయామాస వృత్తాత్తం సర్వం హర్షవినిర్భరః |

హరిరువాచ |

యదా౭శక్తో విజేతుం తౌ తదాహం గిరిశం గతః || ౩౯||

శక్యరేణోపదిష్టో౭హం షడర్ణం మన్తముత్తమమ్ |

ఆరాధయమహం తేన దేవం విఘ్నేశ్వరం విభుమ్ || ౪౦||

తేన దత్తా వరా మహాయం నానాకామఫలప్రదాః |

తత్ప్రభావాన్ మయా దుష్టా నిహతౌ మధుకైటభౌ || ౪౧||

స్తుతః సమ్పూజితః సో౭థ తదైవా౭న్తర్దధే విభుః |

విజ్ఞాతో మహిమా తస్య గణేశస్య మహాత్మనః || ౪౨||

శక్యరస్య ప్రసాదేన హనిష్యే దైత్యదానవాన్ |

దేవాశ్చ మునయః సర్వే స్తుత్వా దేవం గజాననమ్ || ౪౩||

బ్రహ్మీణం శక్యరం మాం చ యయుః స్వం స్వం నికేతనమ్ |

య ఇదం శ్ుణుయాన్నిత్యం మాహాత్మ్యం పాపనాశనమ్ || ౪౪||

కస్మాదపి భయం నస్యాలభతే సార్వకామికమ్ || ౪౫||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే సిద్ధక్షేత్రోత్పత్తికథనం నామాష్టాదశో౭ధ్యాయః ||

౧౮||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౬౪౦ + ౪౫ = ౬౮౫

౧.౧౯ కమలాపుత్ర వర్ణనం నామైకోనవింశతి తమో౭ధ్యాయః

భృగురువాచ |

శ్రుత్వాఖ్యానమిదం వ్యాసః షడర్ణం విధిమప్యథ |

పునరూచే విధాతారం నాతిపూర్ణాశయో యథా || ౧||

వ్యాస ఉవాచ |

సిద్ధక్షేత్రస్య మాహాత్మ్యం గణనాథస్య చైవ హి |

శ్రుతం పాపహరం సర్వం కామపుణ్యవివర్ధనమ్ ॥ ౨ ॥

పునశ్చ వద మే బ్రహ్మన్ వినాయకకథానకమ్ ।

తృప్తిం న యాతి పరమాం పిబన్నపి కథామృతమ్ ॥ ౩ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

పారాశర్య మహాఖ్యానం కథయామి తవగ్రతః ।

సర్వదేవాధిదేవస్య గణేశస్య విభోః శుభమ్ ॥ ౪ ॥

విదర్భదేశే రాజాఽభూద్ధానశూరో మహాబలీ ।

నామ్నా భీమ ఇతి ఖ్యాతో దాతా భీమపరాక్రమః ॥ ౫ ॥

కౌణ్డిణ్యనగరే తస్య నివాసోఽభూన్మహామతే ।

సామంతా కరదా యస్య కరదా ఇతరే నృపాః ।

వాజినాం వారణానాం చ పత్తీనాం కోటయో దశ ॥ ౬ ॥

రథానామగ్రతో యాన్తం యాన్తి తత్ప్రృష్టతౌఽపి చ ।

బ్రాహ్మణానాం సహస్రాణి యమాశ్రిత్య ముదం యయుః ।

తస్య భార్యా మహాభాగా నామ్నాఽభూచ్ఛారుహాసినీ ॥ ౭ ॥

వికసత్పద్మవదనా మృగశావకలోచనా ।

బ్రహ్మణ్యా దైవతపరా నిత్యం ధర్మపరాయణా ।

పతివ్రతా పతిప్రాణా పతివాక్యరతా సదా ॥ ౮ ॥

అపుత్రా దైవయోగేన జాతా సా వరవర్ణినీ ।

తాం నిరీక్ష్య తదా భీమశ్చారుసర్వాఙ్గశోభినీమ్ ॥ ౯ ॥

అవదద్దుఃఖితో వాక్యం పుత్రహీనో నృపోత్తమః ।

సర్వ రాజ్యం పరిత్యజ్య గన్తవ్యం వనముత్తమమ్ ॥ ౧౦ ॥

అపుత్రస్య గతివైవ స్వర్గో వా సుఖమేవ చ ।

దేవా హవ్యం న గృహ్లాన్తి పితరః కవ్యమేవ చ ॥ ౧౧ ॥

వృథా మే జననీ జన్మ పితా గేహం ధనం కులమ్ ।

విఫలం సకలం కర్మ వినా పుత్రేణ నిశ్చితమ్ ॥ ౧౨ ॥

స ఏవ నిశ్చయం కృత్వా ద్వావమాత్యౌ సమాహ్వాయత్ ।

మనోరజ్జాననామైకః సుమన్తుర్నామకోఽపరః ॥ ౧౩ ॥

ఆన్వీక్షికీం త్రయీం వార్తాం జానన్తౌ షోడశిః కలాః ।

ఆగత్య తక్షణాదేవన్మపం తం నేమతుర్మునే ॥ ౧౪ ॥
 తావువాచ తతో భీమో రాజ్యం మే పరిపాల్యతామ్ ।
 మమ వా మమ పత్న్యా వా దురితం పూర్వజన్మజమ్ ॥ ౧౫ ॥
 తేన నౌ నాస్తి సంతానముభయత్ర సుఖావహమ్ ।
 యద్యహం పునరాగన్తా తదా తన్మన దీయతామ్ ॥ ౧౬ ॥
 నో చేదుభాభ్యాం మే రాజ్యం విభజ్య పరిగృహ్యతామ్ ।
 ఏవం నిశ్చిత్స్య స నృపః స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ ॥ ౧౭ ॥
 కృత్వా దానాని బహుశో బ్రాహ్మణోభ్యో యయా పురాత్ ।
 సపత్నీకో నృపవరోఽమాత్యాభ్యాం సహ నాగరైః ॥ ౧౮ ॥
 గవ్యూతిమాత్రం గత్వా తు విససరాఽఖిలాస్తదా ।
 అమాత్యావూచతురాజన్నావాం యావః సహైవ తే ॥ ౧౯ ॥
 సుహృదో నాగరాశ్చైవ రురుదుర్భృశదుఃఖితాః ।
 తానువాచ న భీః కార్యాఽమాత్యై వోఽధిపతీ కృతౌ ॥ ౨౦ ॥
 యథాఽహం వస్తథైవైతౌ పాలనం స కరిష్యతః ।
 ఇతి తాన్ సమనుశ్వాస్య తావువాచ పునర్మృపః ॥ ౨౧ ॥
 దత్తం రాజ్యం భవద్యాభ్యం మే రక్షతం సర్వథా పురమ్ ।
 ఇతి సర్వాన్ విస్మజ్యైవ సపత్నీకో యయా పురాత్ ॥ ౨౨ ॥
 భ్రమమాణో దదర్శైకం కాసారం కమలైర్యుతమ్ ।
 పుష్పితద్రుమసంశోభి నానాజలచరాన్వితమ్ ॥ ౨౩ ॥
 తతోఽస్య నికటే రమ్యమాశ్రమం పశ్యతః శుభమ్ ।
 రాజా చ రాజపత్నీ చ సర్వానన్దవివర్ధనమ్ ॥ ౨౪ ॥
 యత్ర వైరం న చక్రుస్తే జాతివైరా గజాదయః ।
 సింహాశ్చ నకులాః సర్పా బిడాలా మూషకాదయః ॥ ౨౫ ॥
 దదర్శతుస్తత్ర మునిం విశ్వామిత్రం కుశాసనే ।
 శిష్యైః పరివృతం శాన్తం వేదాధ్యయనతత్పరైః ॥ ౨౬ ॥
 ప్రణీపత్య మహాత్మానం కృతాఙ్గాలిపుటావుభౌ ।
 పునః పునర్మమస్కారాన్ పాదౌ ధృత్వా ప్రచక్రతుః ॥ ౨౭ ॥

ఉత్థాప్య మునిశార్దూలో విశ్వామిత్రస్తపోనిధిః ।

ఉవాచ శ్లక్ష్యయా వాచా విజ్ఞాతార్థో నృపం తదా ॥ ౨౮॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

భవితా తే సుతో రాజన్ గుణయుక్తో మహాయశాః ।

కుతస్త్యమాగతః కిం తే నగరం నామ తద్వద ॥ ౨౯॥

తతస్తే పాపనాశార్థం యతిష్యే నృపసత్తమ ।

భీమ ఉవాచ ।

విదర్భం విషయే స్వామిన్ కౌడిన్యం నగరం మమ ॥ ౩౦॥

భీమ ఇత్యేవ నామ పత్నీయం చారుహాసినీ ।

పుత్రార్థం చ కృతో యత్పస్తపోదానవ్రతాదిభిః ॥ ౩౧॥

నాగతా కరూణా దేవే పూర్వజన్మకృతాదఘాత్ ।

త్యక్త్యా రాజ్యం వనే యాతౌ దృష్ట్వా త్వచ్ఛరణౌ మునే ॥ ౩౨॥

భ్రమన్ వనాని బహుశో దైవేనేహోపసాదితః ।

సాధూనాం సజ్గతిః సద్యో దదాతి ఫలముత్తమమ్ ॥ ౩౩॥

అతో మే భవదాశీర్భిరాతః పుత్రో న సంశయః ।

విద్యావ్రతతపోదానయజ్ఞస్వాధ్యాయకారిణః ॥ ౩౪॥

దయాదమవతస్తేఽద్య నాశీర్వ్యర్థా భవేన్మునే ।

పరస్తు కలుషమ్నే కిం పూర్వజన్మకృతం మునే ॥ ౩౫॥

వద తత్ర ప్రతికారం సర్వజ్ఞోఽసి మతో మమ ।

బ్రహ్మోవాచ ॥

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా విశ్వామిత్రో మహామునిః ।

తస్మై రాజ్ఞే పూర్వకథాం కథయామాస సాదరమ్ ॥ ౩౬॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

కులధర్మాస్త్యయాత్యక్తాః శ్రీమన్దాధేన దుర్మతే ।

వేదే శాస్త్రే పురాణే చ లౌకికే చ ప్రతిష్ఠితాః ॥ ౩౭॥

తే సర్వే పూర్వజా నిత్యం పుపూజార్గణనాయకమ్ ।

తస్య క్రోధవశాన్నైవ సస్తతిస్తవ జాయతే ॥ ౩౮॥

యేన తే కులదేవత్వం సమ్ప్రాప్తోఽసౌ గజాననః ।
భణైతత్తే మహావీర శృణు సాదరమాదితః ॥ ౩౯ ॥
సప్తమః పురుషస్త్వత్తః పూర్వం భీమో నృపోఽభవత్ ।
రూపవాన్ ధనసమ్పన్నో వల్లభో నామ సత్తమః ।
తస్యాపి బహుకాలేన శిశురేకోఽభవన్నృప ॥ ౪౦ ॥
అథ తస్యాఽభవద్ దేహో మూకో బధిర ఏవ చ ।
అతిదుర్గంధవత్పుయస్రావవాన్ కుబ్జ ఏవ చ ॥ ౪౧ ॥
తం దృష్ట్వా జననీ తస్య కమలా దుఃఖితా భృశమ్ ।
అచింతయత్ సాన్తమధ్యే లోకే సమ్యగపుత్రతా ॥ ౪౨ ॥
నైతాదృశం పుత్రవత్వం శ్లాఢ్యం దుఃఖకరం భృశమ్ ।
మరణం మే విధాత్రా కిం నాస్య వా క్రియతేఽధునా ॥ ౪౩ ॥
కథం వా ముఖద్యాఽహం దర్శయిష్యే సుహృజ్జనాన్ ।
ఏవం విలపతీ దుఃఖాద్ రురోద భృశదారూణమ్ ॥ ౪౪ ॥
శ్రుత్వా తద్రుదితం భర్తా సూతికాగారమాగమత్ ।
దృష్ట్వా తథావిధం బాలం భృశం పత్నీం చ దుఃఖితామ్ ॥ ౪౫ ॥
బభాణ మృదువాక్యేన సాన్తయన్ కర్మమార్గవిత్ ।
మా దుఃఖం కురూ కల్యాణి కర్మణాం గతిరీదృశీ ॥ ౪౬ ॥
పూర్వజన్మకృతాత్ పాపాజ్ఞాయతే దుఃఖభాజ్జురః ।
దుఃఖవాన్సుఖమాప్నోతి సుఖవానపి తత్పునః ॥ ౪౭ ॥
న హి శోచ్యో హి బాలోఽయం సమీచీనో భవిష్యతి ।
యథాఽస్య పూర్వవృత్తం స్యాత్ తథైవాస్య భవిష్యతి ॥ ౪౮ ॥
వయం చ ప్రయతిష్యామో మణిమన్త్రమహాషధైః ।
తపోభిశ్చ జపైర్దేవపూజాయాత్రావిధానతః ॥ ౪౯ ॥
సమ్యక్ కర్తుం శిశుం సుభ్రూః ప్రస్తుతం యత్సమాచర ।
ఏవం ప్రబోధితా సాధీస్య త్యక్త్వా శోకం శిశుం తతః ॥ ౫౦ ॥
జ్వాలయిత్వా జలైస్తం తు జహర్ష సఖిభిః సహ ।
సర్వ మాఖ్యుదయం చక్రే పుత్రస్య జననోచితమ్ ॥ ౫౧ ॥
పూజయామాస విప్రాన్ స సా తత్ పత్నోహ్యనేకకః ॥ ౫౨ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే కమలాపుత్ర వర్ణనం నామైకోనవింశతీతమోఽధ్యాయః
 || ౧౯ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౬౮౫+౫౨ = ౭౩౭

౧.౨౦ దక్షస్తుతిర్నామవింశతీతమోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ ।

తతః స బ్రాహ్మణాన్ సాధూన్ దైవజ్ఞాన్ వేదనిష్ఠితాన్ ।

ఆకార్య ప్రతిపూజ్యాదౌ రత్నవాసోధనాదిభిః ॥ ౧ ॥

పృష్ట్యా తాన్ దక్ష ఇత్యేవ నామచక్రే సుతస్య సః ।

జవమస్తప్రయోగాంశ్చ చకారౌషధసంశ్చయాన్ ॥ ౨ ॥

స్వయం చ ద్వాదశాబ్దాని చకార పరమం తపః ।

పుత్రరోగవిముక్త్యర్థం స్వసంతానస్య వృద్ధయే ॥ ౩ ॥

నాపశ్యద్రోగనిర్ముక్తం పుత్రం తం స నదా నృపః ।

తదా నిర్వేదమాపన్నో జగద క్రోధమూర్చ్ఛితః ॥ ౪ ॥

గచ్ఛ మే భవనాద్ రాజ్ఞ కమలే పుత్రసంయుతా ।

నేమం పుత్రం న చ త్వాహం ద్రష్టుం శక్త ఇతఃపరమ్ ॥ ౫ ॥

ఇతి నిర్భర్షితా తేన వల్లభేన తదా సుతమ్ ।

ఆదాయ కమలా తస్మాన్నగరాత్ ప్రస్థితా వనమ్ ॥ ౬ ॥

రుదతీ శోక సంవిగ్నా దుఃఖితాఽశ్రు ప్రమార్జతీ ।

వహస్తి పృష్టభాగే తం క్షుత్తృట్కృమవికర్షితా ॥ ౭ ॥

గ్రామాద్గ్రామాంతరం యాతా భిక్షాచారా భృశాతురా ।

తస్కరైర్లఙ్ఘితం తస్యా వసనం భూషణాదికమ్ ॥ ౮ ॥

తతో గ్రామాంతరం గత్వా న్యస్య పుత్రం శివాలయే ।

భిక్షయై పురమధ్యే సా బభ్రామ నృపవల్లభా ॥ ౯ ॥

కదాచిత్ సహ పుత్రేణ భిక్షీతుం సా పురం యయా ।

కస్యచిద్ ద్విజముఖ్యస్య వాయుస్పర్శన సోఽర్భకః ॥ ౧౦ ॥

భక్తరేతిశయాత్ సాక్షాత్కృతో లమ్బాద్దరేణ సః ।

చక్షుష్మాన్ శ్రుతిసమ్పన్నో దివ్యదేహోఽభవత్తదా ॥ ౧౧ ॥

జహర్ష కమలా త్యక్త్వా సర్వం దుఃఖం నిరీక్ష్య తమ్ ।
మజ్జులం సుఖదాం వాచ ముచ్చరన్తం ముహుర్ముహుః ॥ ౧౨ ॥

తర్కయామాస కమలా మణిమన్తమహౌషధైః ।
అనుష్ఠానైర్మహాహోమైర్నుసమ్యగ్యో బభూవ హ ॥ ౧౩ ॥

స కథం మారుతస్పర్కాత్ సమీచీనోఽభవత్సుతః ।
అథ తం పురుషం క్వాహం ద్రక్ష్యే దుష్కర్మనాశనమ్ ॥ ౧౪ ॥

ఇత్యుక్త్వా సుతమాలిక్య సా తస్థౌ విగతజ్వరా ।
తమాదాయ గతా భిక్షాం కర్తుం తన్నగరే పునః ॥ ౧౫ ॥

నాగరా భోజయామాసురూభావామన్త్య సాదరమ్ ।
నానాపక్వాన్నశాకాద్యైః శర్కరాఘృతపాయసైః ॥ ౧౬ ॥

ఏవం ప్రతిదినం తౌ తు భుక్త్వానుదివసం ముదా ।
ఆపతుర్ధనవస్త్రాణి నూతనాని వరాణి చ ॥ ౧౭ ॥

తమపృచ్ఛన్నాగరికః పితుస్తే నామ వే వద ।
కో దేశః కిం పురం జ్ఞాతిః కా చ తే వృత్తమేవ చ ॥ ౧౮ ॥

ఇతి తర్ధిరమాకర్ణ్య దక్షో నామ తమబ్రవీత్ ।
తతో మాతరమాగమ్య పితరం నగరం కులమ్ ॥ ౧౯ ॥

వృత్తం చ పరిపప్రచ్ఛ తతస్త్వం పునరబ్రవీత్ ।
కర్నాటే భానునగరే వల్లభో మే పితా మహాన్ ॥ ౨౦ ॥

క్షత్రియో బలసమ్పన్నః ఖ్యాతో రిపుబలార్ధనః ।
తస్యేయం కమలా జాయా సుతోఽహం దక్షసంజ్ఞకః ॥ ౨౧ ॥

ఉత్పన్నోఽహం యదా బ్రహ్మన్నన్ధో బధిర ఏవ చ ।
ఆనేకక్షతసమ్పన్నో మాతా త్యక్తుం తదోద్యతా ॥ ౨౨ ॥

పిత్ర నిషేధితా సా చ యత్నం బహు తథాఽకరోత్ ।
ద్వాదశాబ్దం తపస్తప్తాపి పితా పుణ్యం న్యవేదయత్ ॥ ౨౩ ॥

న చ మే పాటవం దేహే పశ్యతి స్మ పితా యదా ।
తదా విసర్జయామాస మాతరం మాం చ నాగర ॥ ౨౪ ॥

ఇతి సర్వం జగౌ తస్మై దక్షో మాతృముఖోద్గతమ్ ।
 ఆత్రాహం సుభగో జాతో వాయుస్పర్శన కస్యచిత్ ॥ ౨౫॥
 శ్రుత్యైవం తు గతే తస్మిన్ పురుషే పురవాసినీ ।
 దక్షో జగమ త్వరితో మాతరం ప్రతినన్దయన్ ॥ ౨౬॥
 తతస్తన్నగరే తౌ ద్వావుపదిష్ఠౌ ద్విజన్మనా ।
 గణేశారాధనవిధౌ కరుణాయుతచేతసా ॥ ౨౭॥
 తతః సా కమలా దక్షో నిర్వాణం పరమాస్థితౌ ।
 ఏకాంశుషేన తపసా గణేశారాధనే రతౌ ॥ ౨౮॥
 దేవనామచతుర్థ్యన్తమోఙ్కారపల్లవాన్వితమ్ ।
 అష్టాక్షరం పరం మన్తం జపన్తౌ భక్తితత్పరౌ ॥ ౨౯॥
 వాయుభక్షౌ శుష్కతనూ నిరీక్ష్య భగవాన్స్తదా ।
 ఆవిరాసీత్తయోరగ్రే కరూణాభిర్వినాయకః ॥ ౩౦॥
 చతుర్భుజో మహాకాయో వారణాస్యోఽతిసుందరః ।
 అనేక సూర్యసంకాశో నిశి సూర్య ఇవోదితః ॥ ౩౧॥
 రత్నకాఞ్చనముక్తావన్ముకుటభ్రాజమస్తకః ।
 పీతకౌశేయవనో హాటకాఙ్గదభూషణః ॥ ౩౨॥
 ఏకజానునిపాతేన సన్నివిష్ఠో మహాసనే ।
 కటిసూత్రం కాఞ్చనీయం ముద్రికా రత్నసంయుతామ్ ॥ ౩౩॥
 మహాహిం జఠరే బిభృదేకదన్తం గజార్థకమ్ ।
 ఏవం రూపం దదృశతుః పునశ్చ ద్విజరూపిణమ్ ॥ ౩౪॥
 జగాద స ద్విజస్తౌ తు భవన్నిర్వాణతోషితః ।
 ఆగతోఽహం వరం దాతుం వృణుతం మనసీప్సితమ్ ॥ ౩౫॥
 విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।
 ఏవం ప్రసన్నే విఘ్నే ప్రత్యక్షే ద్విజరూపతః ।
 ననామ పరయా భక్త్యాఽభణదృద్ధాఙ్గాలిశ్చ తమ్ ॥ ౩౬॥
 దక్ష ఉవాచ ।
 పూర్వనజన్మకృతం పుణ్యం ఫలితం మే ద్విజోత్తమ ।
 యన్మయాఽదర్శితం రూపం తే ద్వివిధం పరమం మహత్ ॥ ౩౭॥

వైనాయకం చ వైప్రం చ జన్మ మేఽజని సార్థకమ్ |
 కారణానాం పరం త్వం చ కారణం ఛందసామపి || 3౮||
 పరం జ్ఞేయం పరం బ్రహ్మ శ్రుతిమృగ్యం సనాతనమ్ |
 త్వమేవ సాక్షీ సర్వస్వ సర్వస్వాంతర్బహిస్తథా || 3౯||
 త్వమేవ కర్తా కార్యాణాం లఘుస్థూలశరీరిణామ్ |
 నానారూప్యేకరూపీ త్వం నిరూపశ్చ నిరాకృతిః || ౪౦||
 త్వమేవ శక్కురో విష్ణుస్త్వమేవేన్ద్రోఽనలోఽర్యమా |
 భూవాయుఖస్వరూపోఽపి జలసోమర్క్షరూపవాన్ || ౪౧||
 విశ్వకర్తా విశ్వపాతా విశ్వసంహారకారకః |
 చరాచరగురోర్గోష్టా జ్ఞానవిజ్ఞానవానపి || ౪౨||
 భూతం భావి భవచ్చైవ త్వమేవేన్ద్రియదేవతాః |
 కలా కాష్ఠా ముహూర్తాశ్చ శ్రీర్భృతిః కాన్తిరేవ చ || ౪౩||
 త్వమేవ సాంఖ్యం యోగశ్చ శాస్త్రాణి శ్రుతిరేవ చ |
 పురాణాని చతుఃషష్ఠికలా ఉపనిషత్తథా || ౪౪||
 త్వమేవ బ్రాహ్మణో వైశ్యః క్షత్రియః శూద్ర ఏవ చ |
 దేశో విదేశస్త్వం క్షేత్రం పుణ్యక్షేత్రాణి యాన్యుత || ౪౫||
 త్వం ప్రమేయోఽప్రమేయశ్చ యోగినాం జ్ఞానగోచరః |
 త్వమేవ స్వర్గః పాతాలం వనాన్యుపవనాని చ || ౪౬||
 ఓషధ్యోఽథ లతావృక్షకన్దమూలఫలాని చ |
 అణ్ణజా జారజా జీవాః స్వేదజా ఉద్భిజా అపి || ౪౭||
 కామః క్రోధః క్షుధా లోభో దమ్భోదర్పో దయా క్షమా |
 నిద్రా తన్మా విలాసశ్చ హర్షః శోకస్త్వమేవ చ || ౪౮||
 విశ్వామిత్ర ఉవాచ |
 ఇతి దక్షవచః శ్రుత్వా సుప్రసన్నో వినాయకః |
 మేఘగమీభరయా వాచా స్మయన్నివ జగాద తమ్ || ౪౯||
 గజానన ఉవాచ |
 ప్రీతోఽహం తే మహాభాగ స్తుత్యా గమీభరయాఽనయా |
 వరం దాతుం సముత్కృణ్ణస్తథాపి న దదామి తే || ౫౦||

యద్యహం వరదః స్యాం తే క్రుధ్యేద్భక్తో మమోపరి |
 స ఏవ దాస్యతి వరం యదఙ్గస్య ప్రభజ్జనాత్ || ౫౧||
 దివ్యదేహమనుప్రాప్తశ్చక్షుశ్రోత్రసమన్వితః |
 జాతస్త్యం తస్య నామాఽపి వదామి ముద్ధలేతి చ || ౫౨||
 స ధ్యాతమాత్రో విప్రేః స్వరూపం దర్శయిష్యతి |
 యాన్ యాన్ కామయసే కామాన్ స తే సర్వాన్ ప్రదాస్యతి || ౫౩||
 ఇత్యుక్త్వా పరమాత్మాఽసౌ తత్రైవాఽన్తరథీయత |
 తస్మిన్నన్తర్హితే దక్షో రురోద భృశదుఃఖితః || ౫౪||
 దరద్రేణ నిధౌ లభ్యే గతే తస్మిన్ యథైవ సః |
 గతాయాం గవి వత్సో వా రోరపీతి యథా భృశమ్ || ౫౫||
 ముఞ్చన్నత్రాణి నేత్రాభ్యాం పపాత ధరణీతలే |
 క్వ గతః క్వ గత ఇతి ముహుర్జల్పన్వినాయకః || ౫౬||
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే దక్షస్తుతిర్నామవింశతితమోఽధ్యాయః || ౨౦||
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౭౩౭ + ౫౬ = ౭౯౩

౧.౨౧ మన్రోపదేశ వర్ణనం నామైకవింశతితమోఽధ్యాయః

విశ్వామిత్ర ఉవాచ |
 ఇతస్తతో భ్రమన్ ధావన్ వల్లభస్యాత్మజస్తదా |
 న వివేద గతం వస్త్రం భూషణం చాతివిహ్వల || ౧||
 పప్రచ్ఛ బ్రాహ్మణాన్మార్గే వృక్షాశ్చైవ వినాయకమ్ |
 వినాయకో గతః కుత్ర క్వచిద్భ్రష్టో గదస్తు మే || ౨||
 స ఏవం బ్రాన్తహృదయోఽభ్రమచ్ఛక్తుః నృపోత్తమ |
 నిపపాత ధరాప్యష్టే క్షణం విగతచేతనః || ౩||
 ఏతస్మిన్నన్తరే స్వప్నోఽపశ్యద్ బ్రాహ్మణమగ్రతః |
 దత్తం తవేప్పితం బాల ముద్ధలేన మయా హి తత్ || ౪||
 యత్ త్వయా యాచితం పూర్వం విఘ్నేశాద్ దృష్టిగోచరాత్ |
 ఇత్యుక్త్వా ప్రస్థితే తస్మిన్ బ్రాహ్మణే నృపసత్తమ || ౫||

సుప్రోస్థిత ఇవ ప్రాయో దక్షోహృష్టమనాఽభవత్ |
 కస్మైచిత్ పరిపప్రచ్ఛ త్వరితాయ ద్విజాతయే || ౬ ||
 అన్తికం దర్శితం తేన బహుశిష్యోపశోభితమ్ |
 ముద్గలస్యాతిభక్తస్య గజాననరతస్య చ |
 ఆశ్రమం పరమం దివ్యం సర్వసత్త్వాఽభయప్రదమ్ || ౭ ||
 ముద్గలం మనసా ధ్యాయన్ భ్రమన్ యాతస్తదాశ్రమమ్ |
 నానాశ్చర్యయుతం రమ్యమలకానందనాతిగమ్ || ౮ ||
 దదర్శ ముద్గలం తత్ర పర్ధాస్యసనగం ద్విజమ్ |
 వేదవేదాఙ్గతత్త్వజ్ఞం సర్వశాస్త్రవిశారదమ్ || ౯ ||
 యోగాభ్యాసబలైర్నానారూపిణం సూర్యతేజసమ్ |
 వైనాయకీం మహామూర్తిం రత్నకాఞ్చననిర్మితామ్ || ౧౦ ||
 చతుర్భుజాం త్రినయనాం నానాలక్ష్మారశోభినీమ్ |
 ఉపచారైః షోడశభిః పూజయంతం విధానతః || ౧౧ ||
 ననామ దక్షస్తం దృష్ట్వా దణ్డవత్ పృథివీతలే |
 ముఞ్చన్నత్రాణీ నేత్రాభ్యాం నిశ్వసశ్చ ముహుర్ముహుః || ౧౨ ||
 విశ్వామిత్ర ఉవాచ |
 పప్రచ్ఛ ముద్గలస్తం తు కస్త్యం కస్మాదిహాగతః |
 నుదామి దుఃఖం కిం తేఽస్తి వద సర్వమశేషతః || ౧౩ ||
 ఏవం విప్రవచః శ్రుత్వా కమలానందనస్తదా |
 సావధానమనా భూత్వా జగాద ద్విజపుఙ్గవమ్ || ౧౪ ||
 దక్ష ఉవాచ |
 సత్యమేవ వదే బ్రహ్మన్నభిప్రాయం తవాన్తికే |
 కర్ణాటదేశే రాజాభూన్నగరే భానుసంఙ్గకే || ౧౫ ||
 వల్లభోనామ నీతిజ్ఞో జ్ఞానీ దాతా దయాన్వితః |
 తస్య పత్నీ తు కమలా జనయామాస మాం యదా || ౧౬ ||
 తదా దుర్గన్దిక్షతయుక్ శోణితస్త్రావినాసికః |
 అన్ధః కుబ్జః కర్ణహీనః శబ్దహీనః శ్వసన్బహు || ౧౭ ||
 అభవం నాగరా దృష్ట్వా త్యజైనమితి చాబ్రువన్ |

పితా మే ద్వాదశాబ్దాని నానాయత్నమథాఽకరోత్ || ౧౮ ||

శరీరపాటవార్థం మే నాలభత్ తన్మహేశ్వరాత్ |

ఉపాయం స తతో మాం చ మాతరం కమలాం చ మే || ౧౯ ||

బహిర్నిష్కాసయామాస నిర్దయేఽనాస్తరాత్మనా |

తతో మే జననీ ఖేదాదటమానా పురం పురమ్ || ౨౦ ||

ఆగత్య కౌణ్ఠిన్యపురం మహా సహ క్షుధార్థితా |

భిక్షాటనే క్రియమాణే పూర్వపుణ్యప్రభావతః || ౨౧ ||

అభవద్దర్శనం తే వామన్ధస్యేవ యథా దృశిః |

తవ గాత్రభవాద్వాయోః స్పర్శార్థోషా గతా మమ || ౨౨ ||

రఘునాథాఙ్ఘ్రిసంస్పర్శాదహల్యాయా యథా పురా |

దివ్యదేహం సమాపన్నః ప్రసాదాత్తవ సువ్రత || ౨౩ ||

న మయా విదితం కింఞ్చిజ్జనన్యా మే నివేదితమ్ |

అహం చ విస్మితో భూత్వా నిశ్చయం కృతవాన్ హృది || ౨౪ ||

యదఙ్గవాయుస్పర్శేన దివ్యదేహమహఙ్గతః |

తద్దర్శనం యదా స్యాన్మే తదా దేహం ధరామ్యహమ్ || ౨౫ ||

ఏవం భ్రమన్ బహుదినం తతోఽసౌ కరుణానిధిః |

ఆవిరాసీన్ మత్పురతః కోటిసూర్యసమప్రభః || ౨౬ ||

ఉభయోస్తపసా తుష్టో దేవదేవో గజాననః |

తం దృష్ట్వా కమలా కామాన్ సమ్ప్రాప్తా మనసీప్సితాన్ || ౨౭ ||

తతో మామబ్రవీద్ దేవః ప్రసన్నో మఙ్ఘులఙ్గిరమ్ |

యదర్థం నియమం కృత్వా భ్రమన్ ఖేదముపాగతః || ౨౮ ||

సోఽహం తే దర్శనం యాతో ముద్గలో బ్రాహ్మణోత్తమః |

శ్రుత్వా తద్వచనం హృష్టమభవన్ మానసం మమ || ౨౯ ||

తతో గజాననమహం స్తుతవాన్ వివిధైః స్తవైః |

ఉవాచ సుప్రసన్నాత్మా వరం వృణు మహామతే || ౩౦ ||

అహం చాకథయం తస్మై యద్యన్మే మనసీప్సితమ్ |

తతో బ్రాహ్మణరూపం తత్ త్యక్త్వాఽన్యద్ రూపమాదధే || ౩౧ ||

చతుర్భుజం మహాకాయం ముకుటాబోపమస్తకమ్ ।
 పరశుం కమలం మాలాం మోదకానావహాత్ కరైః ॥ ౩౨॥
 దివ్యామృతధరం భ్రాజద్విషాణకరపుష్కరమ్ ।
 కుణ్డలేప్త్రావహమృతోః సూర్యబిమ్బే ఇవాపరే ॥ ౩౩॥
 దివ్యాలంకారసంయుక్తం భుజజ్వలయోదరమ్ ।
 దేవర్షిగన్ధనర్వగణైః కిన్నరైరూపశోభితమ్ ॥ ౩౪॥
 తత ఆనన్దపూర్ణోఽహం దృష్ట్వా రూపం తథాఽభవమ్ ।
 పూర్ణచన్ద్రం యథా దృష్ట్వా పూర్ణో భవతి వారిధిః ।
 తనోక్తం ముద్గలః సర్వాన్ కామాస్తే పరిపూరయేత్ ॥ ౩౫॥
 తదేవాఽన్తర్హితం రూపం దృష్టం యావన్న సాదరమ్ ।
 యథా స్వప్నగతం సర్వం జాగరేర్నైవ దృశ్యతే ॥ ౩౬॥
 తతోఽహం నితరాం ఖిన్నో న్యపతం భువి మూర్చ్ఛితః ।
 ప్రతిలభ్య తతః సంజ్ఞాం వరం వృణోమితి సంస్మరన్ ॥ ౩౭॥
 యయాచే దేవదేవేశం సర్వవ్యాపినమీశ్వరమ్ ।
 గృహే మే సుస్థిరా లక్ష్మీర్భక్తిర్మే తాదృశీ తవ ॥ ౩౮॥
 దృష్టశ్చైత్ పూర్వపుణ్యేన ద్వయమేతత్ ప్రదీయతామ్ ।
 తతోఽహం శ్రుతవాన్ దత్తమితి వాచం నభోగతామ్ ॥ ౩౯॥
 తతో హృష్టమనా విప్ర తవ సాన్నిధ్యమాగతః ।
 ముద్గలస్తవం ద్విపాస్యోఽసౌ ద్విపాస్యస్తవం స ముద్గలః ॥ ౪౦॥
 ఇతి మే మనసి స్పష్టం భాతి సర్వం గజాననః ।
 భృగురువాచ ।
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ముద్గలో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౪౧॥
 సభాగ్యః కృతకృత్యోఽసి భక్తిమాన్ కమలాసుత ।
 మహిమా తవ భక్తిర్హి వక్తుం శక్యో న కేనచిత్ ॥ ౪౨॥
 తపామి సుదృఢం చాహం దశవర్షశతం తపః ।
 న మ ఏతాదృశో దేవో దృష్ట ఆసీత్ కదాచన ॥ ౪౩॥
 యః సర్వజగతాం నాథశ్చరాచరగురోర్గురూః ।
 యో రజఃసత్త్వతమసాం నేతా నిత్యం గుణాశ్రయః ॥ ౪౪॥

యో బ్రహ్మశివవిష్ణునాం శరీరాణి కరోతి హి ।
 భూతానాం చ విభూతీనాం మాత్రేన్ద్రియధియామపి ॥ ౪౫॥

యం న దేవా విదుః సమ్యక్ న వేదా నర్షయోఽపి చ ।
 ఏవం గజాననం త్వం హి ప్రత్యక్షం దృష్టవాన్ స్ఫుటమ్ ॥ ౪౬॥

అహం త్వచ్చరణౌ వస్తే యతస్త్వం భక్తిమాన్ పరః ।
 తతః పరస్పరం తౌ తు నేమతుశ్చాలిలిజ్గుతుః ॥ ౪౭॥

గురుబంధూ చిరం కాలమేకచితౌ సమాగతౌ ।
 తత ఏకాక్షరం మన్త్రం సజపథ్యానపూర్వకమ్ ॥ ౪౮॥

ముద్గలో రాజపుత్రాయ నమ్రాయోపదిదేశ హ ।
 ఉవాచ చైనం భూయోఽపి మన్తస్యాఽస్య దినేదినే ॥ ౪౯॥

అనుష్ఠానం కురుష్య త్వం ప్రసన్నస్తే భవిష్యతి ।
 గజాననో దదేత్ కామాన్ మనసా వాచ్ఛితాస్త్యయా ॥ ౫౦॥

ఏనం చేత్ త్యజనే మన్తం సర్వశో నాశమేష్యసి ।
 యద్యస్య భక్తిం సుచిరం లోకేఽస్మిన్ విచరిష్యసి ॥ ౫౧॥

ఇన్ద్రియోకపాలానాం గణో వశ్యత్వమేష్యతి ।
 ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగానస్తే మోక్షమవాప్స్యసి ॥ ౫౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే మన్త్రోపదేశ వర్ణనం నామైకవింశతితమోఽధ్యాయః ॥
 ౨౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౭౯౩ + ౫౨ = ౮౪౫

౧.౨౨ బల్లాలవినాయక కథనం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః

రాజోవాచ ।
 ఆశ్చర్యభూతం కథితం దక్షపుత్రస్య చేష్టితమ్ ।
 విస్మయో మే మహాస్తత్ర సజ్ఞాతో మునిసత్తమ ॥ ౧॥

అన్తః కుబ్జః స్రవద్రక్తః పూతిగన్ధసమన్వితః ।
 వాచా విహీనోఽమేధ్యశ్చ శ్వాసమాత్రావశేషితః ॥ ౨॥

కథం ముద్గలదేహోత్థవాయునా దివ్యదేహభాక్ ।

సజ్ఞాతః కేన పుణ్యేన ముక్తో వా పాతకాత్ కుతః ॥ ౩॥
 దివ్యవర్షసహస్రం యస్తతాప పరమస్తపః ।
 కథం తస్యాభవన్నైవ దర్శనం దేవ కాఙ్క్షితమ్ ॥ ౪॥
 కథం వల్లభపుత్రాయ దేవదేవ ఇభానసః ।
 ప్రత్యక్షోఽభూద్ వినాక్లేశైః స చ కః పూర్వజన్మని ॥ ౫॥
 ఏతత్ సంశయజాతం మే నుద సర్వజ్ఞ తే నమః ।
 న తృప్యామి పిబన్నిత్యం గజాననకథామృతమ్ ॥ ౬॥
 విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।
 సమ్యక్ పృష్టం త్వయా రాజన్ సంశయచ్ఛేదనాయ తే ।
 వదామి నిఖిల సమ్యక్ శృణుష్వైకమనా నృప ॥ ౭॥
 సింధదేశేఽతివిఖ్యాతా పల్లీ నామ్నాఽభవత్పురీ ।
 తస్యామాసీద్ ధనీ వైశ్యః శ్రేష్ఠః కల్యాణసంజ్ఞకః ॥ ౮॥
 వదాన్యః కుశలో ధీమాన్ ద్విజదేవపరాయణః ।
 ఇన్ధుమతీతి విఖ్యాతా పత్నీ తస్య శుభాననా ॥ ౯॥
 పతివ్రతా పతిప్రాణా పతివాక్యపరాయణా ।
 తయోః కాలేన సజ్ఞాతో గుణవాన్ పుత్ర ఉత్తమః ॥ ౧౦॥
 కల్యాణః ప్రదదౌ ధేనూర్వస్త్రాలక్ష్కారణాని చ ।
 బ్రాహ్మణేభ్యోఽథ రత్నానిం కాఞ్చనం భూరిదక్షిణామ్ ॥ ౧౧॥
 జ్యోతిర్విద్భిర్నిగదితం నామ చక్రే సుతస్య సః ।
 బల్లల ఇతి విఖ్యాతం బలత్వాచ్ఛుభం తదా ॥ ౧౨॥
 స చ కాలేన మహతా వయస్యైశ్చ సమన్వితః ।
 దేవపూజారతో నిత్యం గ్రామాద్ బహిరయాన్ముదా ॥ ౧౩॥
 ఏకదా తే వనం యాతా బల్లలప్రముఖాః సుతాః ।
 నానాక్రీడారతాః స్నాతా ఉపలం స్థాప్య సున్దరమ్ ॥ ౧౪॥
 గణేశబుద్ధ్యా సమ్పూజ్య దుర్వాఙ్కారసుపల్లవైః ।
 కేచిద్ ధ్యానరతాస్తస్య నామజాప్యం ప్రచక్రీరే ॥ ౧౫॥
 కేచిచ్ఛ నన్మతుస్తత్ర యథేష్టం దేవభక్తితః ।
 కేచిచ్ఛ గానకుశలా జగుర్దేవస్య తుష్టయే ॥ ౧౬॥

కేచిచ్చ కౌష్ఠైః పల్లవైశ్చ మణ్డపం చక్రురోజసా ।
 కేచిద్ భిత్తిపరీవేషం కేచిద్ ప్రాసాదముత్తమమ్ ॥ ౧౭ ॥
 కేచిన్నానసపూజాభిః కేచిత్పుష్పలతాదిభిః ।
 ధూపం దీపం చ వైవేద్యం ఫలతామ్బూలదక్షిణాః ॥ ౧౮ ॥
 నివేద్య పుపుజస్తస్మై ముదాపరమయాయుతాః ।
 కేచిచ్చ పణ్డితా భూత్వా పురాణాన్యబ్రువస్తథా ॥ ౧౯ ॥
 వ్యాచక్రుర్ధర్మశాస్త్రాణి గ్రన్థానన్యశ్చ కేచన ।
 ఏవం దేవరతాః సర్వే నిన్యూర్వై దివసాన్బహూన్ ॥ ౨౦ ॥
 న క్షుధా న తృషాం కోఽపి జానాద్ దేవస్య భక్తితః ।
 ఏకదా జనకాస్తేషాం కల్యాణవైశ్యమన్వయుః ॥ ౨౧ ॥
 అబ్రువన్ రోషితాః సర్వే స్వబల్లాలం నివారయ ।
 శిశూన సర్వాన్ సమాహూయ వనం యాతి దినే దినే ॥ ౨౨ ॥
 నాయాన్తి ప్రాతరాశాయ న మధ్యాన్తే నిశాముఖే ।
 కృశా నో బాలకా జాతాః స్వసుతం శిక్షయాధునా ॥ ౨౩ ॥
 నో చేద్ వయం నిబద్ధవైనం తాడ్యామ ఇతః పరమ్ ।
 పురాధిపమథాభ్యేత్యం త్వాం బహిః కరవామహే ॥ ౨౪ ॥
 ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వాఽశ్రుతపూర్వం కదాచన ।
 రోషావేశాత్ స కల్యాణో జపాకుసుమలోచనః ॥ ౨౫ ॥
 మహాన్తం దణ్డమాదాయ తాడనార్థం సుతం యయౌ ।
 దణ్డాఘాతేన గత్త్వైవ మణ్డపం ప్రబభ్రజ్జ హ ॥ ౨౬ ॥
 బాలకాశ్చ తతః సర్వే జగ్గుర్దశదిశో నృప ।
 ఏక ఏవ స బల్లాలో దృఢభక్త్యా స్థిరోఽభవత్ ॥ ౨౭ ॥
 దృఢముష్ట్యా స తం ధృత్వా దణ్డేనాఽతాడయత్ భృశమ్ ।
 యథా సర్వశరీరాత్తు ధారాః శోణితసమ్భవాః ॥ ౨౮ ॥
 ప్రాదురాసన్ వారిధారా వర్షాకాలే యథా గిరే ।
 చిక్షేప దూరతః పశ్చాద్ దేవం సిన్ధూరసున్దరమ్ ॥ ౨౯ ॥

బబన్ధ తం సుతం వృక్షే వల్లిపాశశతైర్పృథమ్ ।

పుత్రస్నేహం పరిత్యజ్య యమదూత ఇవాపరః ॥ ౩౦॥

ముక్తో దన్తైర్న హస్తాభ్యాం పాదాభ్యాం మ యథా భవేత్ ।

ఉవాచ పశ్చాత్ తం పుత్రం దేవస్త్వాం మోచయిష్యతి ॥ ౩౧॥

స దాతా భోజనం పానం గోపనం చ కరిష్యతి ।

యది చేద్ గృహమాయాసి తదా సత్యం మరిష్యసి ॥ ౩౨॥

మునిరువాచ ।

విభజ్య దేవాలయమాశు యాతః కల్యాణవైశ్యోఽతిరూపా నివిష్టః ।

స్వమన్దిరం బధ్య వన స్వపుత్రం దైవస్య యోగాదభవత్సుదుష్టః ॥ ౩౩॥

తస్మిన్ప్రియాతే న చ వైశ్యపుత్రః శుశోచ దేవం మనసా విచిన్త్య ।

విఘ్నారిరిత్యేవ కథం ను దేవనామాఽభవత్ సర్వజనేషు గీతమ్ ॥ ౩౪॥

దుష్టాంశ్చ విఘ్నాని న నాశయేన్త్వం దుష్టాన్తకత్వేన కశం ప్రసిద్ధః ।

శేషోఽవనిం వా సవితాఽథ దీప్తిం చన్ద్రోఽమృతం వహ్నిరథోష్ణతాం చ ॥ ౩౫॥

త్యజేత్స్వభక్తాన్న చ సన్త్యజేథా వేదేషు శాస్త్రేషు కథం ప్రసిద్ధిః ।

ఏవం విలప్యాఽథ నిజం శశాప కల్యాణసంజ్ఞం పితరం సుదుష్టమ్ ॥ ౩౬॥

యేనేదం మమ విధ్వన్తం దేవాలయమనుత్తమమ్ ।

గణేశమూర్తివిక్షేపం తాడనం చ మమాఽకరోత్ ॥ ౩౭॥

స చాన్దో బధిరః కుఙ్ఘో మూకో భవతి నిశ్చితమ్ ।

యది మే సుదృఢా భక్తిర్ద్విరదానన ఉత్తమా ॥ ౩౮॥

తదోక్తం మమ సత్యం స్యాత్తస్య సర్వం మయోదితమ్ ।

న బద్ధే భక్తిమనసీ శక్తోఽసౌ దేహబన్ధనే ॥ ౩౯॥

అనన్య బుద్ధ్యా పరిచిన్త్య దేవం త్యజామి దేహం విజనే వనేఽస్మిన్ ।

పలాయనం నైవ కృతం యదైవ తదైవ దేహోఽర్చిత ఏష దేవే ॥ ౪౦॥

తస్యైవం నిశ్చయం బుద్ధ్యా ప్రాదురాసీద్ గజాననః ।

బ్రాహ్మణస్య స్వరూపేణ బల్లాలస్య ప్రభావతః ॥ ౪౧॥

యథా నిశాతమోఽపాయే శ్రీసూర్య ఉదయావలే ।

తదైవ బన్ధనాన్యస్య తేజసా శిథిలాని చ ॥ ౪౨॥

జాతాని తత ఏనం స నమశ్చక్రేఽథ దణ్డవత్ ।

దేహస్య చారుతా జాతా న క్షతం న చ శోణితమ్ ॥ ౪౩॥

జ్ఞానం చ నిర్మలం జాతం దేవదేవస్య దర్శనాత్ ।

తుష్టావ వివిధైర్వాక్యైర్యథామతి గజాననమ్ ॥ ౪౪॥

బల్లాల ఉవాచ ।

త్వమేవ మాతాఽసి పితాఽసి బన్ధుస్త్వమేవ కర్తాఽసి చరాచరస్య ।

నిర్మాసి దుష్టాశ్చ ఖలాశ్చ సాధూన్ యోనౌ వియోనౌ వినియుజ్జ్యథాపి ॥ ౪౫॥

త్వమేవ దిక్పక్రనభోధరాభిగిరీన్ద్రకాలానలవాయురూపః ।

రపిన్ధతారాగ్రహలోకపాలవర్ణేన్ద్రియార్థౌషధిధాతురూపః ॥ ౪౬॥

మునిరువాచ ।

ఇతి స్తుతిం సమాకర్ణ్య సుప్రసన్నో గజాననః ।

ఆలిఙ్గ్య నిజభక్తం తమువాచ ఘననిస్వనః ॥ ౪౭॥

గజానన ఉవాచ ।

ప్రాసాదో యేన భగ్నో మే నరకే స పతిష్యతి ।

తవ శాపోఽపి తస్యైవం భవిష్యతి మమాజ్ఞయా ॥ ౪౮॥

అన్ధోఽథ బధిరః కుబ్జో మూకోఽన్యక్వావసంయుతః ।

మమ శాపం సమాసాద్య భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౪౯॥

పితా సమాత్మకం చైనం కరిష్యతి గహాత్ బహిః ।

అన్యత్ తే వాఞ్ఛతం బ్రూహి దుష్ప్రాపమపి తే దదే ॥ ౫౦॥

మునిరువాచ ।

బల్లాలోఽథాఽబ్రవీద్దేవం త్వయి భక్తిర్దృఢాఽస్తు మే ।

ఆస్మిన్క్షేత్రే స్థిరో భూత్వా లోకాన్ రక్షస్వ విఘ్నతః ॥ ౫౧॥

గణేశ ఉవాచ ।

త్వన్నామపూర్వం మన్నామ భవిష్యతి జనే శుభమ్ ।

బల్లాలవినాయకేతి నగరే సుప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౫౨॥

మయి చిత్తం స్థిరం తే స్యాద్ భక్తిరవ్యభిచారిణీ ।

యాత్రా మమ కరిష్యన్తి నగరే పల్లినంజ్ఞికే ॥ ౫౩॥

భార్యపదశుక్లవతుర్ధ్యాం యే తేషాం కామాన్ దదామ్యహమ్ ॥ ౫౪॥

భృగురువాచ ।

ఇతి దత్వా వరం దేవస్తత్ప్రేవాఽన్తరధీయత ।

తతో వినాయకం స్థాప్య బల్లలో బ్రాహ్మణైః సహ ॥ ౫౫ ॥

ప్రాసాదం కారయామాస నానా శోభాసమన్వితమ్ ।

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।

బల్లాలవైనాయకేతి కథితం తే కథానకమ్ ॥ ౫౬ ॥

యచ్ఛుత్యా సర్వపాపేభ్యో ముక్తః కామానవాప్పుయాత్ ॥ ౫౭ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే బల్లాలవినాయకకథనం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

౨౨ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః ౮౪౫+౫౭=౯౦౨

౧.౨౩ భవిష్యకథనం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః

భృగురువాచ ।

విశ్వామిత్రవచః శ్రుత్వా భీమః పప్రచ్ఛ తం పునః ।

వైశ్యాచరితవార్తాయాః శ్రవణే పరమోత్సుకః ॥ ౧ ॥

సోమకాన్త నృపశ్రేష్ఠ కథయామి శృణుష్వ తత్ ।

భీమ ఉవాచ ।

శ్రుతం దక్షస్య చరితం విశ్రాన్తం మమ మానసమ్ ॥ ౨ ॥

కథం కల్యాణవైశ్యస్య గతిరాసీద్ వదస్య తామ్ ।

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।

శృణుష్వైకమనా భీమ కథామేతాం వదామి తే ॥ ౩ ॥

బల్లాలశాపాత్ కల్యాణదేహాత్ సుస్రావ శోణితమ్ ।

ఆసంక్లృక్షతసంయుక్తః స్రావో వాధిర్యమన్దతా ॥ ౪ ॥

మూకతా పూతిగన్ధిత్వం జాతం తస్య దురాత్మనః ।

దదర్శేన్ధమతీ తస్య దశామాకస్మికీం తతః ॥ ౫ ॥

కిమిదం కిమిదం కస్మాజ్జాతమేవం శుశోచ తమ్ ।

జ్ఞానినోఽస్య వదాన్యస్య దేవద్విజరతస్య చ ॥ ౬ ॥

ధర్మశాస్త్రార్థనిష్ఠస్య స్వదారపరితోషిణః ।
 అవస్థేయం కథం జాతా మమ భర్తుర్నిరేనసః ॥ ౭॥
 మునిరూవాచ ।
 ఏవం విలప్య బహుధా నిశ్వసంతి పునః పునః ॥ ౮॥
 తేన బద్ధం వనే పుత్రం నిశమ్య రుదతీ ముహుః ।
 పౌరేః సహ యయా తత్ర యత్ర బద్ధో వనే సుతః ॥ ౯॥
 తత్ర దేవాలయం దేవం దదర్శ గణనాయకమ్ ॥ ౧౦॥
 చతుర్భుజం త్రినయనం సిన్ధూదారుణవిగ్రహమ్ ।
 బల్లాలం చ సుతం తత్ర పూజయంతం గజాననమ్ ॥ ౧౧॥
 ముక్తం నిర్వృణమవ్యక్తం నిరీక్ష్య పురవాసినః ।
 ఉవాచేన్దమతీ క్రుద్ధా భర్త్యయన్తీ పునఃపునః ॥ ౧౨॥
 కథం ప్రతారితాఽతథ్యవాదిభిర్భర్తుసన్నిధౌ ।
 తాదృశం తం పరిత్యజ్య పుత్రస్నేహాదిహాగతా ॥ ౧౩॥
 పశ్యన్తు దేవభక్తి మే పుత్రం కుర్వన్తమీదృశీమ్ ।
 మునిరూవాచ ।
 విస్మితాః సర్వ ఏవైతే న కిఞ్చిత్ ప్రోచురణ్యపి ॥ ౧౪॥
 కేచిదూచుర్మహాభక్తైర్మహిమా కేన గమ్యతే ।
 వీక్ష్య సిన్ధూరరక్తాఙ్గం రక్తచన్దనచర్చితమ్ ॥ ౧౫॥
 రక్తామృతం రక్తపుష్పమాలాభిరూపశోభితమ్ ।
 నిర్మమం నిరహఙ్కారమశుణ్ణమివ విఘ్నపమ్ ॥ ౧౬॥
 నిరీక్ష్య తాదృశం పుత్రం త్యక్త్వా శోకం ననన్ద సా ।
 ఆలిలిఙ్గ తదా తం తు స్నేహస్నుతపయోధరా ॥ ౧౭॥
 ఆహ తం స్వగృహం యావః పితృస్తే వ్యసనం మహత్ ।
 ఉత్థితం తత్ర కిఞ్చిత్తం కురూపాయం మహామతే ॥ ౧౮॥
 ఆవాం ధన్యతమా లోకే యయోః పుత్రస్త్వమీదృశః ।
 సర్వాఙ్గజితవాన్ రక్తస్నావవాన్ పూతిగన్ధవాన్ ॥ ౧౯॥
 శ్యామాస్యః కృశతాయుక్తో బధిరోఽథాన్ధ ఏవ చ ।

ఏవం విధః పితా తేఽస్తి తం నివేదితుమాగతా ॥ ౨౦॥

పితృధర్మేణ తేన త్వం తాడితోఽనర్థకృద్ యది ।

తత్రాపరాధో వైవాస్తి శ్రుతిస్మృతిపురాణతః ॥ ౨౧॥

పుత్రధర్మాన్నిరీక్షన్వ కుర్వారోగ్యవిచారణమ్ ।

త్వయా శ్లాఘ్యతమో లోకే పితా తే పితృవత్సల ॥ ౨౨॥

మాతాపితృవచః కార్యం సత్పుత్రేణ యశస్వినా ।

పూజనం చ తయోః కార్యం పోషణం పాలనం తథా ॥ ౨౩॥

ఔషధాన్మత్రతశ్చాపి దేవతాప్రార్థనాదపి ।

ఉపాయం కురూ పుత్ర త్వం మయి దృష్టిం నివేశయ ॥ ౨౪॥

యశస్తే భవితా లోకే సౌభాగ్యం మమ బాలక ।

ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా బల్లాలో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౨౫॥

బల్లాల ఉవాచ ।

కస్య మాతా పితా కస్య కస్య పుత్రోఽథవా సుహృత్ ।

విఘ్నరాజకృతం సర్వమానుషఙ్గళిలం స్మృతమ్ ॥ ౨౬॥

తస్మాన్మమ పితా భద్రే మాతా దేవో వినాయకః ।

యో యథా కురుతే కర్మ స తథా ఫలమశ్నుతే ।

మయా సమర్పితో జీవో దేవదేవే గజాననే ॥ ౨౭॥

తేన జీవస్తథా జ్ఞానం మమ దత్తం సుభక్తితః ।

ప్రాసాదభ్రజ్జనాద్ దేవక్షేపణాత్ తాడయాన్మమ ।

వినాయకాతిభక్తస్య తథా ప్రాప్తం ఫలం శుభే ॥ ౨౮॥

విచార్యమాణే న త్వం మే మాతా వా స పితాఽపి చ ।

సర్వస్య హి పితా దేవో మాతా దేవో గజాననః ॥ ౨౯॥

స ఏవ జ్ఞానదస్త్రాతా సంహర్తా కాలరూపవాన్ ।

సర్వస్వరూపో దేవేన్ద్రోబ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకః ॥ ౩౦॥

వృథా మే యేన దుష్టేన తాడనం నిర్భుజేన చ ।

కృతం దేవస్య విక్షేపః ప్రాసాదస్యాపి భ్రజ్జనమ్ ॥ ౩౧॥

తస్యాస్య దర్శనే దోషః పతితస్య మహాన్భవేత్ ।

స్నేహం త్యక్వా మదీయం త్వం పతిం స్వం పరిషేవయ ॥ ౩౨॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।

ఇతి పుత్రవచః శ్రుత్వా సా తం పునరథాబ్రవీత్ ।

మాతోవాచ ।

కృపయానుగ్రహోత్సేహోదుచ్ఛాపం వక్తుమర్హసి ॥ ౩౩॥

పుత్ర ఉవాచ ।

భవాన్తరేఽస్య జననీ భవితాసి వరార్థినీ ।

అయమేతాదృశః పుత్రో భవితా తవ సువ్రతే ॥ ౩౪॥

కల్యాణనామా భవితా వల్లభః క్షత్రియర్షభః ।

కమలేతి చ విఖ్యాతా నామ్నా త్వం చ భవిష్యసి ॥ ౩౫॥

దక్ష ఇత్యేవ పుత్రస్య నామ ఖ్యాతం భవిష్యతి ।

తతో ద్వాదశవర్షాణి వల్లభస్తస్యతే తపః ॥ ౩౬॥

అన్తాం బధిరత్వం చ క్షతాని మూకతాం తథా ।

వ్యపనేతుం తు దక్షస్య పరం నియమమాస్థితః ॥ ౩౭॥

అలభ్యా స ఫలం తస్మాత్సుపుత్రాం త్వాం శుభాననే ।

నిరాకరిష్యతే గేహాద్ విదేశస్థా భవిష్యసి ॥ ౩౮॥

కస్యచిద్ ద్విజవర్యస్య ద్విరదాననచేతనః ।

దైవాత్ స్పర్శేన భద్రే తే సమ్యక్పుత్రో భవిష్యతి ॥ ౩౯॥

తత్రైవ గణనాథస్య దర్శనం చ భవిష్యతి ।

తదా స దివ్యదేహత్వం ప్రాప్స్యతే ద్విరదాననాత్ ॥ ౪౦॥

ఇతి సర్వం సమాఖ్యాతముచ్ఛాపకారణం శుభే ।

భవిష్యం కథితం తేఽద్య యథేష్టం గమ్యతా త్వయా ॥ ౪౧॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।

ఏవం నిరాకృతా తేన జననీ నిరగాత్తతః ।

దుఃఖశో సమాయుక్తా కింఞ్చిద్ధర్షయతాఽపి చ ॥ ౪౨॥

స చారురోహ తద్దివ్యం విమానం భక్తిభావితమ్ ।

గజాననేన విహితం బల్లాలోఽథాఽగమద్దివమ్ ॥ ౪౩॥

ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం యత్ పృష్టోఽహమిహ త్వయా ।

యా గతిస్తేన వైశ్యేన సమ్ప్రాప్తా జన్మనోర్ధ్వయోః ॥ ౪౪॥

యథా జగాద బల్లాలః సర్వం తదభవత్తదా ।

సా జజ్ఞే కమలా భూత్వా సోఽభవత్ క్షత్రియర్షభః ॥ ౪౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే భవిష్యకథనం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥ ౨౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః ౯౦౨+౪౬ = ౯౪౮

౧.౨౪ స్వప్నకథనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః

భీమ ఉవాచ ।

దక్షేణ మునిశార్దూల రాజపుత్రేణ ధీమతా ।

అనుష్ఠానం కృతం కుత్ర కథం వా కస్య వా మునే ॥ ౧॥

ఏతద్విస్తార్య బ్రాహి త్వం శృణ్వంస్తుప్యామ్యహం న చ ।

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।

అవిదూరే పురస్తస్యాః కౌణ్డిన్యస్య మహావనమ్ ॥ ౨॥

రమ్య నానావృక్షయుతం నానాశ్వాపదసంక్కులమ్ ।

నానాపక్షిగణైర్ముక్తం లతాజాలవిరాజితమ్ ॥ ౩॥

సన్మనోనిర్మలపయః సరోవాపీవిరాజితమ్ ।

జీర్ణప్రాసాదమధ్యస్థగజాననవిరాజితమ్ ॥ ౪॥

తత్ర స్థిత్యా తపశ్చక్రే గజాననసుతోషకమ ।

ముద్గలేనోపదిష్టేన మస్త్రేణకాక్షరేణ సః ॥ ౫॥

తోషయామాస తం దేవం వర్ష్యైర్ద్వాదశసమ్మితైః ।

స్నానైర్వస్త్రైః సుగంధైశ్చ మాత్యైర్ధూపైశ్చ దీపకైః ॥ ౬॥

నైవేద్యం కన్దమూలైశ్చ భక్షణీయైరకల్పయత్ ।

మనసా కల్పయామాస దక్షిణాం క్షత్రియర్షభః ॥ ౭॥

ఏవం తస్యాగమన్ భూప దినాని త్వేకవింశతిః ।

తతః ప్రభాతసమయే స్వయమేవం దదర్శ సః ॥ ౮॥

ఏకం మహామతఙ్గణ్చ సిన్ధూరాక్తం సుశోభితమ్ ।

మదస్రావిసుగణ్ణాభ్యాం సున్దరం గిరిసన్నిభమ్ ॥ ౯॥

చారూప్రసన్నవదనం దస్తశోభిమహత్కరమ్ ।

భ్రమరాలిసమాకీర్ణం గజాననమివాపరమ్ ।

తేన తత్కణ్ఠదేశే తు రత్నమాలా సమర్పితా ॥ ౧౦॥

తత ఉత్థాప్య తం స్కన్ధే స్థాపయామాస దన్తిరాట్ ।

స దన్తి నగరం యాతః పతాకాధ్యజశోభితమ్ ॥ ౧౧॥

తతః స ప్రతిబుద్ధః సన్ పవ్రచ్చ జననీం నిజామ్ ।

కమలే వద మాతస్త్యమస్యాభిప్రాయమద్య మే ॥ ౧౨॥

ఆరోహణం గజస్కన్ధే శుభం వా యది వాఽశుభమ్ ।

కమలోవాచ ।

ధన్యస్త్యమసి దృష్టోఽయం గజరూపీ వినాయకః ॥ ౧౩॥

ఆరోహణఫలం రాజ్యప్రాప్తిరేవ న సంశయః ।

దక్ష ఉవాచ ।

యది రాజ్యస్య ప్రాప్తిః స్యాత్తదా తుభ్యం దదామ్యహమ్ ॥ ౧౪॥

నరయానం తథా గ్రామాన్ దీపికాం మౌక్తికస్తజమ్ ।

ధర్మం చ కారయిష్యామి గవాష్టాపదదానతః ॥ ౧౫॥

వ్రతాని నియమాన్తైవ దానాన్యన్యాన్యనేకశః ।

మునిరూవాచ ।

శ్రుత్వేత్థం కమలా హృష్టా జగాద తనయం ప్రతి ॥ ౧౬॥

త్వయి రాజ్య స్థితే పుత్ర పరమానందతా మమ ।

సద్ధర్మే రమతాం చేతః సతః సరాభృతస్తవ ।

ఆయుష్య విపులం తేఽస్తు ద్విజదేవార్చనే రతిః ॥ ౧౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే స్వప్నకథనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥ ౨౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కొః ౯౪౮ + ౧౭ = ౯౬౫

౧.౨౫ పంచవిశోఽధ్యాయః

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।

శృణు రాజన్ మహాశ్చర్యం దైవకాలకృతం శుభమ్ ।

కౌణ్డినేశ్య నగరే రాజా చన్ద్రసేనో మహామతిః ॥ ౧॥
 స్వకర్మపరిపాకేన నిధనం కాలయోగతః ।
 అగమద్ దివ్యయానేన ధర్మబాహుల్యతో దివమ్ ॥ ౨॥
 తచ్చ నాగరికాః శ్రుత్వా హాహాకారం ప్రచక్రరే ।
 ధావమానా యయుస్తత్ర త్యక్త్వా కార్యాణ్యనేకశః ॥ ౩॥
 శిరాంసి చ వినిఘ్నంతః పాణిభిః శోకకర్షితాః ।
 చస్థలుశ్చ పతన్తశ్చ దదృశుః ప్రేతభూపతిమ్ ॥ ౪॥
 నేముః పాదౌ ప్రగృహ్యైవ దుఃఖమోహవశం గతాః ।
 కేచిద్ధన్తం గృహీత్వైవ స్వస్వమూర్ఘ్నిన్యవేశయన్ ॥ ౫॥
 రూరుదుః సుస్వరం కేచిత్ పాణిపృష్ఠముఖస్వనాః ।
 మృతా ఇవ నిపేతుశ్చ స్నేహాతిశయతోఽపరే ॥ ౬॥
 తస్య పత్నీ తు సులభా రురోద కరుణస్వరా ।
 పాణిభ్యాం నిఘ్నతీ స్వీయం హృదయం భృశదుఃఖితా ॥ ౭॥
 వికీర్ణభూషణా మూర్ఘ్నమాగతా పతితా భువి ।
 సమానవ్యసనాభిః సా పురస్రీభిర్ధృతా తదా ॥ ౮॥
 విలలాప తదా కాంతా చన్ద్రసేనస్య సున్దరీ ।
 నిర్లజ్జా నిరనుక్రోశా నాథనాథేతి జల్పతీ ॥ ౯॥
 రే ధాతర్న దయా తేఽస్తి బాలవచ్ఛరితం తవ ।
 యునజ్జీ స్నేహభావేన వినియుజ్జ్యకృతార్థకమ్ ॥ ౧౦॥
 రాజన్ న పృష్ట్యా క్వ గతో వద మాం కరూణానిధే ।
 దినే దినే వదస్యేవ యామి భద్రాసనం ప్రియే ॥ ౧౧॥
 అద్య నిఘ్నరతాం కేన గమితోఽస్యాగసా మమ ।
 తత్క్షమస్వ నమామ్యేషా జనమధ్యే గతత్రపా ॥ ౧౨॥
 నయ మాం యత్ర యాతోఽసి ప్రియాం తే ప్రియకారిణీమ్ ।
 త్రిలోకీం పశ్యతీం శూన్యామపుత్రాం పతితా వినా ॥ ౧౩॥
 మునిరూవాచ ।
 సుమన్తుః ప్రకృతిస్తస్య మనోరజ్జాన ఏవ చ ।
 ద్వావప్యవోదితాం తత్ర కిం రాజస్య భవిష్యతి ॥ ౧౪॥

ఆవాభ్యామవిచార్వైవ క్వ గతో నృపసత్తమః ।
 కస్మాన్న వదసే రాజన్ కిమర్థం మౌనమాస్థితః ॥ ౧౫॥
 న పశ్యసి ప్రియాం భార్యామనాథామివ విష్టలామ్ ।
 సహైవ యావో నృపతే త్యక్తైవ సర్వం గృహాశ్రమమ్ ॥ ౧౬॥
 అనాథం నగరం తేఽద్య రాష్ట్రం వా కోఽథ పాస్యతి ॥ ౧౭॥
 మునిరూవాచ ।
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర బభాణ బ్రాహ్మణః సుధీః ॥ ౧౮॥
 వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞః ప్రస్తుతం నిష్ఠురం వచః ।
 సర్వే స్వార్థపరా యూయం నాప్తః కశ్చన విద్యతే ॥ ౧౯॥
 సుహృదాం రోదనాశ్రూణి ముఖే ప్రేతస్య యాన్తి హి ।
 పృథివ్యాం భారతాం యాతి ప్రాణహీనం కలేవరమ్ ॥ ౨౦॥
 బ్రహ్మాణ్డగోలకే కో ను మృతమన్యోఽనుగచ్ఛతి ।
 ఇయం చ సులభా రాజ్ఞి రోదతే జీవితాశయా ॥ ౨౧॥
 మృతకస్యానుగత్యర్థం న సా రోదితి కర్త్వితే ।
 యూయం సర్వే నాగరికాః స్వకార్య గమనాకులాః ॥ ౨౨॥
 సూర్యవంశ్యాః సోమవంశ్యా రాజానో మృతా న కీమ్ ।
 తస్మాదుత్థాయ సర్వేఽపి రాజ్ఞః కుర్వన్తు సంస్కృతిమ్ ॥ ౨౩॥
 మృతసంస్కారకారీ యః స ఏవాప్తో న చాపరః ।
 ఏతదర్థం హి లోకస్య జ్ఞాయసీ పుత్రగృధ్నతా ॥ ౨౪॥
 తస్మాదానీయతాం ధర్మపుత్రో వాఽప్యన్య ఏవ చ ।
 స హి క్రియామారభతు సర్వైర్దేయస్తిలాఙ్ఘలిః ॥ ౨౫॥
 మునిరూవాచ ।
 తతస్తే నాగరాః సర్వే ద్వావమాత్యో స్త్రియశ్చ తాః ।
 ప్రబోధితా బ్రాహ్మణేన చక్రుస్తస్యార్థవదేహికమ్ ॥ ౨౬॥
 సుమన్తునా కృతం సర్వం సర్వైర్దత్తస్తిలాఙ్ఘలిః ।
 పునఃస్నాత్వా తు తే సర్వే నగరం వివిశుశ్చిరాత్ ॥ ౨౭॥
 ఆశ్పన్తి పిచుమన్దస్య పత్రం నత్వేశ్వరం జనాః ।

సాన్తయిత్వా తు సులభాం యయుః స్వం స్వం నికేతనమ్ ॥ ౨౮॥

త్రయోదశాహా నిర్వృత్యే రాజ్ఞ్యే దత్త్వాఽమృరాణి తే ।

చక్రుస్తే భోజనం ప్రీత్యా ప్రత్యహం బహువాసరమ్ ॥ ౨౯॥

ఏకదా నాగరాః సర్వే ద్వావమాత్యౌ నృపప్రియా ।

సర్వే సంశయితా ఆసన్ ప్రజాపాలన కర్మణి ॥ ౩౦॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర ముద్గతో మునిరాయయౌ ।

ఉవాచ సర్వాశయవిదస్య రాజ్ఞో మహాగజః ॥ ౩౧॥

గహనో నామ గృహ్లాతు మాలాం పుష్కరనిర్మితామ్ ।

సమాజే యస్య కణ్ఠే తాం నిక్షిపేత్ స నృపో భవేత్ ॥ ౩౨॥

తథేతి చ తదా సర్వే సాధు సాధ్విత్యపూజయన్ ।

అతీన్ద్రియజ్ఞానవతో వచో ముద్గలశర్మణః ॥ ౩౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే పంచవిశోఽధ్యాయః ॥ ౨౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః ౯౬౫+౩౩ =౯౯౮

౧.౨౬ పరమృరావర్ణనం నామ షడ్వింశోఽధ్యాయః

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।

ఏకస్మిన్ద్రివసే శుభగ్రహాయుతేలగ్నై శుభే వాసరే ।

యోగే చారుఫలే జనే చ నగరే నానావిధే మేలితే ।

మాలాం రత్నమయీం దదౌ నరపతే రాజ్ఞి కరేణోః కరే ।

సమృద్ధ్య ద్విరదం కురుష్య నృపతిం తోకేషు యస్తే మతః ॥ ౧॥

తామాజ్ఞాం ప్రతిగృహాయ వారణపతిః సంరజ్ఞితో ధాతుభి-

ర్షభ్రామ ద్విజబన్ధిచారణగజైరాశాసితః సర్వతః ।

నానావాద్యకరైర్వృతౌ నృపభృతి రాజ్యార్థిభిః పూరూషై-

ర్జిప్రున్ సర్వజనం సభాపరిగతం యాతో బహిః పత్తనాత్ ॥ ౨॥

నార్యస్తన్నగరే శిశూనథ పతీన్ కృత్వా పురోఽవస్థితాన్

రాజ్యార్థం వివిధా నరాశ్చ బహుధా శ్రేణీముఖాశ్చ స్థితాః ।

తే సర్వే విమనస్కృతాం పరిగతాః స్వం స్వం గృహం చాగతా ।

యాతేఽస్మిన్ గహనే కరిణ్యథ పురో యాతా బహిశ్చాపరే ॥ ౩॥

గజస్తు యాతః కమలాసుతం తం సమ్పూజయంతం ద్విరదాననన్తమ్ ।
 దృష్టైవ తస్మిన్నిదధే స మాలాం పశ్యత్సు లోకేషు సురేషు నాకే ॥ ౪॥
 వస్త్రాణి మాల్యాని చ భూషణాని దక్షాయ దత్తాని తద్దైవ లోకైః ।
 జ్ఞాత్యా మతం పౌరజనస్య రాజా రాజ్ఞః ప్రకృత్యోరుభయోస్తదైవ ॥ ౫॥
 వవదుర్వాద్యసంఖ్యైశ్చ దివ్యా భౌమా అనేకశః ।
 ముముచుః పుష్పవర్షం తే దేవా హర్షయంతాః శుభమ్ ॥ ౬॥
 ఉపవిష్టాస్తదా లోకా యథాస్థానం యథాక్రమమ్ ।
 నేముశ్చ తం దక్షన్యపమమాత్యద్యయసంయుతమ్ ॥ ౭॥
 తామ్బూలాని చ వస్త్రాణి జనీభ్యః ప్రదదౌ నృపః ।
 బ్రాహ్మణాన్ పూజయిత్వైవ దత్త్వా దానాన్యనేకశః ॥ ౮॥
 సమ్పూజ్య మాతరం తాం తు వస్త్రాలంకారణాదిభిః ।
 దాపయామాస దానాని బ్రాహ్మణోభ్యో యథావిధి ॥ ౯॥
 నరయానే సమారోప్య స్వయమారరరుహే గజమ్ ।
 అలంకృతం సిక్తమార్గం పతాకాధ్వజసంయుతమ్ ॥ ౧౦॥
 అశ్వారుథావమాత్యో తౌ పురస్కృత్య యయౌ పురమ్ ।
 స్తువన్తి బన్ధినః పౌరా నృత్యన్యస్పరసః పురః ।
 గర్ధన్వా గాననిష్ఠాతా ధావిత్యా యాన్త్యముం పురః ॥ ౧౧॥
 జయశబ్దైర్నమః శబ్దో వాద్యశబ్దోఽగమద్ దివమ్ ।
 నృపద్వారం సమాసాద్య నత్వా కేచిద్ గృహం యయుః ॥ ౧౨॥
 సభాయాం వివిశుః సర్వే సంఖ్యాతీతా నృపాస్తదా ।
 నృయానం ప్రేషయామాస ముద్గలాయ మహామతిః ॥ ౧౩॥
 ఛత్రం ధ్వజం చామరం చ సుమన్తుం ప్రకృతిం తథా ।
 ఆయాన్తం ముద్గలం దృష్ట్వా స్వాసనాత్ పురతో యయౌ ॥ ౧౪॥
 స కిరీటేన శిరసా పాదయోః ప్రణనామ తమ్ ।
 న్యవేశయత్ స్వాసనే తం తేనాజ్ఞప్తోఽన్య ఆసనే ॥ ౧౫॥
 ఉపవిష్టో రాజసంఖ్యైః పూజయామాస తం మునిమ్ ।
 గాం చాపి ప్రదదౌ తత్ర బ్రాహ్మణాయ మహామతిః ॥ ౧౬॥

ఉవాచ తం నృపో దక్షో భో ముద్గల మహామునే ।
 అద్య తే మహిమా జ్ఞాతో లోకైరేతైర్మహానయమ్ ॥ ౧౭ ॥
 శరీరే చారుతా రాజ్యప్రాప్తిశ్చ త్వత్ప్రసాదతః ।
 క్వ సాఽవస్థా పూర్వతనోః క్వన్వక్ రాజ్యం మహామునే ॥ ౧౮ ॥
 వినాయకమహం జానే త్వామేవ మునిసత్తమ ।
 పునర్మే మస్తకే బ్రహ్మన్ నిధేహి కరపఙ్కజమ్ ॥ ౧౯ ॥
 యేనాఽహం సర్వకామానాం భాజనం స్యాచ్చిరం మునే ।
 విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।
 ఆకర్ణ్య వచనం తస్య ముద్గలోఽథాబ్రవీచ్ఛ తమ్ ॥ ౨౦ ॥
 న తే భయం రిపుకృతం భవిష్యతి కదాచన ।
 యం యం కామయసే కామం సర్వతస్తే భవిష్యతి ॥ ౨౧ ॥
 తతస్తస్మై దదౌ గ్రామాన్ వాసోరత్నధనాదికమ్ ।
 అన్యేషాం బ్రాహ్మణానాం చ గోధనాన్యంశుకాని చ ॥ ౨౨ ॥
 ఆశీర్భరభినన్ద్యాఽథ యయుస్తే బ్రాహ్మణా గృహమ్ ।
 అమాత్యాభ్యాం గృహిభ్యశ్చ దదౌ గ్రామాననేకశః ॥ ౨౩ ॥
 ప్రాసాదం కారయామాస గణేశస్య బృహత్తరమ్ ।
 కుణ్డినే నగరే తస్మిన్ ప్రాక్షనం సంస్థితం లఘుమ్ ।
 విసర్జయామాస సభాం ప్రవివేశ గృహం నృపః ॥ ౨౪ ॥
 ఆయయౌ వల్లభస్తత్ర శ్రుత్వాం వార్తాం జనేరితామ్ ।
 వీరసేనో నరపతిః స్వాం సుతాం పతిమిచ్ఛతీమ్ ॥ ౨౫ ॥
 దదౌ తస్మై స్వప్నుగతగణేశస్యాజ్ఞయా శుభమ్ ।
 దక్షాయ రాజ్ఞే మహతే త్రిలోకశ్రుతకీర్తయే ॥ ౨౬ ॥
 తస్మాం తస్యాఽభవత్పుత్రో బృహదాభునురితి శ్రుతః ।
 తతోఽభవత్ ఖడ్గధరః సులభస్తత్పుతోఽభవత్ ॥ ౨౭ ॥
 పద్మాకరస్తత్తనయో వపుర్దీప్తస్తు తత్సుతః ।
 చిత్రసేనస్తత్పుతోఽభూచ్చిత్రసేనాత్ త్వమేవ హి ॥ ౨౮ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 విశ్వామిత్రముఖాత్ సర్వం శ్రుత్వా వంశపరమ్పరామ్ ।

తతః స నరశార్దూలో భీమో నామ మహీపతిః ॥ ౨౯ ॥

సన్తోష్య తం మునిం ప్రార్థ్యం పప్రచ్ఛ ద్విజపుంగవమ్ ।
భీమ ఉవాచ ।

వినాయకః కదా మే స్యాత్ సుప్రసన్నో మహామునే ॥ ౩౦ ॥

తముపాయం వద విభో యేన మే తదనుగ్రహాః ।

కదాఽహం కృతకృత్యః స్యాం దృష్ట్వా దేవం గజాననమ్ ॥ ౩౧ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే పరమృరావర్ణనం నామ షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥ ౨౬ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౯౯౮+౩౧=౧౦౨౯

౧.౨౭ రక్మాజ్గదాభిషేక వర్ణనం నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

క ఉపాయస్తు మునినా విశ్వామిత్రేణ ధీమతా ।

కృపావతా తు భీమాయ కథితస్తం వదస్వ మే ॥ ౧ ॥

మన్మనోమోహపటలం మృత్యోరివ వినిఃసృతమ్ ।

తత్కథామృతపానేన పితామహ మృతా యథా ॥ ౨ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

భీమాయ కథితస్తేన య ఉపాయః శృణుష్వతమ్ ।

ఏకాక్షర మహామస్త్రం భీమాయా కథయన్మునిః ॥ ౩ ॥

పారాశర్య మునిశ్రేష్ఠ కథయామి శృణుష్వతమ్ ।

ఉవాచ తం ప్రసన్నాత్మా విశ్వామిత్రః సుధర్మవిత్ ॥ ౩ ॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।

అనేనారాధయ విభుం దైవతం గణనాయకమ్ ।

అనుష్ఠానం కురుష్వ త్వం ప్రాసాదే దక్షనిర్మితే ।

వినాయకః ప్రసన్నస్తే సర్వాన్ కామాన్ ప్రదాస్యతి ॥ ౫ ॥

ధర్మమర్థం తథా కామం మోక్షమన్యదపేక్షితమ్ ।

గచ్ఛ వా స్వపురం భీమ చింతాం కామపి మా కురూ ॥ ౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్తః స తదా తేన తం ప్రణమ్య యయౌ నృపః ।

సపత్నీకో దదర్శాఽథ పత్తనం స్వం జహర్ష చ ॥ ౭ ॥
 అమాత్యో సేనయా సార్థం నాగరైరీయతుర్పుపమ్ ।
 ఆలిలిక్కుర్పుపం కేచిన్నేముర్ధూరాత్తథాఽన్తికే ॥ ౮ ॥
 ప్రవివేశ పురం రాజా సర్వైః సాకం ధ్వజాలిమత్ ।
 సిక్తమార్గం చారుగన్ధం నానావాదిత్రశబ్దితమ్ ॥ ౯ ॥
 ఊచుః పరస్పరం లోకాః పురీయం శోభతేఽధునా ।
 యథా నారీ పతిం ప్రాప్య యథాఽన్తో వాఽపి సదృశమ్ ॥ ౧౦ ॥
 ఇతి శృణ్వన్న్యూయానస్థస్తథా సా చారుహాసినీ ।
 వస్త్రాలంకారశోభాఢ్యో స్తూయమానౌ మృదాన్వితౌ ॥ ౧౧ ॥
 ఉభౌ వివిశతూ రమ్యం పురం నానర్ధిసంజ్కలమ్ ।
 విసృజ్య సర్వలోకం తౌ వస్త్రాలంకారమౌక్తికైః ॥ ౧౨ ॥
 తామ్బూలైస్సేషు యాతేషు భవనం స్వమగచ్ఛతామ్ ।
 తతః శుభేదినే రాజా దక్షప్రాసాదమాగతమ్ ॥ ౧౩ ॥
 యత్కౌణ్డిన్యపురేఽకారి పురా దక్షేణ ధీమతా ।
 తత్రార్చయామాస విభుం సర్వదా తం వినాయకమ్ ।
 ఉపవాసపరో నిత్యం తన్మన్త్రమవలోడయన్ ॥ ౧౪ ॥
 భోజన శయనే యానే వచనే శ్వసనేఽపి చ ।
 తమేవ చింతయన్ నిత్యమనన్యమనసా నృపః ॥ ౧౫ ॥
 జలే స్థలే నభోమార్గే స్వర్గే దేవే నరే ద్రుమే ।
 భక్ష్యే పేయే నృపోఽపశ్యద్ వినాయకమనుత్తమమ్ ॥ ౧౬ ॥
 యం యం పశ్యతి తం నౌతి దృఢాలింగనతత్పరః ।
 నగరే తం జనాః సర్వే పిశాచ ఇతి మేనిరే ॥ ౧౭ ॥
 తతో వినాయకోఽభ్యేత్య ధృత్వా పాణితలే నృపమ్ ।
 ఆహ తం నృప ముక్తోఽసి కిం వాఞ్చసి వదస్య తత్ ॥ ౧౮ ॥
 తమువాచ నృపో నాన్యం జానే త్వచ్చరణామ్బుజాత్ ।
 తతో వినాయకః ప్రాహ పుత్రస్తే చారుదర్శనః ॥ ౧౯ ॥
 భవితా మత్ప్రసాదేన గుణీ స్వర్ణతనుర్నృపః ।

వ్రజ స్వం భవనం దేవద్విజపూజాపరో భవ ॥ ౨౦॥

స గత్వా భవనం రాజా తచ్చకార తదైవ చ ।

దేవానాం బ్రాహ్మణానాం చ పూజనం తర్పణం తథా ॥ ౨౧॥

అకరోత్ సర్వభావేన గణేశః ప్రీయతామితి ।

అల్పేనైవ తు కాలేన పుత్రస్తస్యాఽభవచ్ఛుభః ॥ ౨౨॥

దదౌ దానాన్యనేకాని పుత్రజన్మనిమిత్తతః ।

రుక్మాక్లదేతి నామాఽస్య చక్రే ద్విజవరోదితమ్ ॥ ౨౩॥

వవృధే బాలకో నిత్య శుక్లపక్షే యథా శశీ ।

చకార గురూసాత్ తం స శిషార్థం నృపతిః సుతమ్ ॥ ౨౪॥

స చ శ్రవణమాత్రేణ జగ్రాహ గురూణోదితమ్ ।

సర్వవిద్యానిధానేన దత్తం యత్కపిలేన చ ॥ ౨౫॥

సోఽపి విద్యానిధిరభూద గజకర్ణం ఇవాపరః ।

రూక్మాక్లదోఽతి బలవాన్ సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ ౨౬॥

తస్మై పట్టాభిషేకం స చకార గుణరాశయే ।

దదౌ చ ద్విజముఖ్యేభ్యో వాసోరత్నధనాని చ ॥ ౨౭॥

తతోఽధికాం మహాభక్తిం సోఽపి చక్రే వినాయకే ।

జజాపైకాక్షరం మన్తం పితుః ప్రాప్తం దినే దినే ॥ ౨౮॥

ఏకస్మిన్నివనేఽరణ్యం యువరాజా వివేశ హ ।

మృగయాం వ్యచరద్భూరి జఘాన గవయాన్ మృగాన్ ॥ ౨౯॥

అతిశ్రాన్తో దదర్శాఽథ మునేః కస్యచిదాశ్రమమ్ ।

నానావృక్షలతాజాలం త్వక్లవైరమృగాన్వితమ్ ॥ ౩౦॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే రక్మాక్లదాభిషేకవర్ణనం నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥ ౨౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౧౦౨౯ + ౩౦ = ౧౦౫౯

౧.౨౮ ప్రాయోపవేశనం నామాష్టావింశతితమోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ ।

తతో రూక్మాక్లదోఽపశ్యద్ృషిం వాచక్ష్మవిం శుభమ్ ।

ముకుందాం తస్య పత్నిం చ స్నిగ్ధమజ్జులభాషిణీమ్ ॥ ౧ ॥
అతిశ్రాన్తో నరపతిర్ముమశ్చక్ర ఉభావపి ।
తస్మిన్మనౌ గతే స్నాతుం యయాచే నృపసత్తమః ॥ ౨ ॥
మాతుర్ముకున్దే మే దేహి శీతలం జలముత్తమమ్ ।
వినా జలం మమ ప్రాణా గమిష్యన్తి యమక్షయమ్ ॥ ౩ ॥
ఆకర్ణ్య తస్య వాచం సా జగాద మదనాతురా ।
త్వాద్భుతం పురుషం క్వాపి మారాదప్యతిసున్దరమ్ ॥ ౪ ॥
న దేవేషు న నాగేషు యక్షగన్ధర్వపుణ్ణాయోః ।
పశ్యామి చారూ సర్వాఙ్గమతో మే హృదయం త్వయి ॥ ౫ ॥
అత్యాసక్తం త్వదధరామృతపానే చ దేహి తత్ ।
మునిరూవాచ ।
వ్యలీకం స తు శ్రుత్వైవ శ్రాన్తత్వాద్భుతదుఃఖిత ॥ ౬ ॥
తిలోత్తమోత్తమా తాం స జితేన్ద్రియతయా జగౌ ।
త్యజ ప్రాణిం న మే చిత్తం పారదార్యే విగర్హితే ॥ ౭ ॥
వినాయక ప్రభావేణ సక్తం నైవాత్ర కర్హిచిత్ ।
న జలం పాతుమిచ్ఛామి త్వయా దత్తం సుదుష్టయా ॥ ౮ ॥
ఋషేరాశ్రమ ఇత్యేవం యాతో యాస్య ఇతో శుభే ।
తం గన్తుముద్యతం పాణిం ధృత్వాఽవీవదదాతురా ॥ ౯ ॥
ముకున్దోవాచ ।
బలాత్కారేణ యోఽన్యస్య స్త్రియం ధర్షితుమిచ్ఛతి ।
స ఏవ నరకం యాతి న స్వయం యాతి తామపి ॥ ౧౦ ॥
కృతే త్రేతాయుగే బ్రహ్మ స్త్రీణాం స్వాతన్త్ర్యమభ్యధాత్ ।
న కరోషి యదా వాక్యం తదా భస్మ భవిష్యసి ॥ ౧౧ ॥
అథవా రాజ్యవిభ్రష్టం కరిష్యే వనచారిణమ్ ।
మనిరూవాచ ।
ఇత్యుక్త్వా ధావమానా సా కామమార్గేణపీడితా ॥ ౧౨ ॥
రభసాఽఽలిఙ్గాయామాస చుచుమ్పే వదనం హతాత్ ।

తతో రూక్మాఙ్గదస్తాం తు బలాచ్చిక్షేప దూరతః ॥ ౧౩ ॥
 మూర్ఛితా పతితా భూమౌ రమ్యేవ మరూతా హతా ।
 ఉత్థితాం తాం తదా ప్రాహ పరదారవిరక్తధీః ॥ ౧౪ ॥
 రూక్మాఙ్గదో మహాభాగే మునిపత్న్యవివేకిని ।
 పరపుంసి మనో యస్యాః సా వై నిరయభాగ్భవేత్ ॥ ౧౫ ॥
 న మే మనశ్చలేత్ క్వాపి యది శుష్యేన్ మహోదధిః ।
 ఏవం నిరాకృతా తేన తం శశాప రుషాన్వితా ॥ ౧౬ ॥
 యయాఽహం కష్టమగమం తథా త్వం కుష్టభాగ్ భవ ।
 యతస్తే హృదయం వజ్రాత్ సారభూతం న చ ద్రుతమ్ ॥ ౧౭ ॥
 ఇత్థం వదన్తి తాం రాజా నిర్భర్త్య బహుధా తతః ।
 త్వరయా నిర్గతస్తస్మాదాశ్రమాద్ భృశదుఃఖితః ॥ ౧౮ ॥
 స్వం దదర్శ శరీరం స శ్వేతం బకశరీరవత్ ।
 కుష్ఠరోగయుతం కాన్త్యా హీనం చ భృశకుత్సితమ్ ॥ ౧౯ ॥
 చిన్తార్ణవే తదా మగ్న ఇదమాహ గజాననమ్ ।
 అవరాధం మయా కిం తే కథమత్రాగతోఽప్యహమ్ ॥ ౨౦ ॥
 ప్రాప్తః కథం ను దుష్టాయా మునిపత్న్యాః సమాగమమ్ ।
 త్వయా నూనం సిద్ధిపతే దుష్టాః సంవర్ధితా భృశమ్ ॥ ౨౧ ॥
 అవతారాంశ్చ సాధూనాం రక్షణాయ బిభర్షి హి ।
 ఇయం న నాశితా దుష్టా సైవరిణీ రూపగర్వితా ॥ ౨౨ ॥
 కథం మమ శరీరం తత్ కాఙ్చానస్పర్ధి సుస్థరమ్ ।
 ఇవామవస్థా సమ్ప్రాప్తః కేన వా దుష్టకర్మణా ॥ ౨౩ ॥
 తవ భక్తిం యథా పూర్వం సదా కుర్వే యథావిధి ।
 త్వదన్యం నైవ శరణం యామి నాథ గజానన ॥ ౨౪ ॥
 నేదం శరీరం వక్త్రం వా దర్శయిష్యే జనం ప్రతి ।
 ప్రాయోపవేశనేనేదం శోషయిష్యే కలేవరమ్ ॥ ౨౫ ॥
 నిశ్చిత్స్యేవం నరపతిరాస న్యగ్రోధసన్నిధౌ ।
 భృత్యా ఇతస్తతోఽధావన్నేక్షస్తే స్మ చ తం నృపమ్ ॥ ౨౬ ॥

ప్రవృత్తాయాం నిశాయాం చ జగ్ముః స్వం స్వం నికేతనమ్ |

స్వామి సేవకయోర్జాతా గతిశ్చక్రాహ్వయోరివ || ౨౭||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే ప్రాయోపవేశనం నామాష్టావింశతితమోఽధ్యాయః ||

౨౮||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౧౦౫౯ + ౨౭ = ౧౦౮౬

౧.౨౯ నారదాగమనం నామైకోనత్రింశోఽధ్యాయః

మునిరువాచ |

తస్మిన్వటే సమాసీనః కస్మింశ్చిద్ధివసే నృపః |

దూరాద్దదర్శ దేవర్షిం నారదం మునిపుజ్యవమ్ || ౧||

ననామ ప్రార్థయామాస క్షణం విశ్రామ్యతామితి |

ఉత్తతార నభోమార్గాన్నారదః కరూణానిధిః || ౨||

పూజయిత్వా యథాశక్తి ప్రపచ్చ మునిమాదరాత్ |

అహం రుక్మాంజుదో నామ భీమపుత్రో మహాబలః || 3||

మృగయాం వ్యచరన్వాచక్మవేరాశ్రమమాగతః |

జలయాచ్ఛా కృతా తత్ర తృషితేన మయాఽనఘ || ౪||

తస్య పత్నీ భృశం నష్టా కామార్తా మామచుమ్భత |

తస్మిన్మునౌ గతే స్నాతుం దృష్టభావేన చేతసా || ౫||

ఉవాచ మాం భజన్వేతి కామబాణ ప్రపీడితా |

జితేన్ద్రియతయా దేవప్రసాదాత్సా నిరాకృతా || ౬||

అశపద్ధుఃఖితాఽత్యన్తం సా మాం నిష్ఠరచేతసా |

కుష్ఠీ భవ మహాదుష్ట సకామాం త్యజసే యతః || ౭||

బ్రహ్మోవాచ |

శ్రుత్వైవం దుష్టవచనం నిర్గతోఽహం తదాశ్రమాత్ |

శ్వేతకుష్ఠీ తదా జాతో వద మే నిష్కృతిం మునే || ౮||

వియోగాన్మమ భీమోఽపి మగ్నఃస్యాద్ దుఃఖసాగరే |

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్య నారదః ప్రాహ విశ్వవిత్ || ౯||

ఉపాయం తస్య కుష్టస్య నాశాయ కరుణాయుతః |

నారద ఉవాచ ।

ఆగచ్ఛతా మయా మార్గే దృష్టమాశ్చర్యముత్తమమ్ ॥ ౧౦॥

విదర్భే నగరం ఖ్యాతం కదమ్బమితి సంజ్ఞయా ।

తస్యాసాదే మయా దృష్టా మూర్తిర్వైనాయకీ శుభా ॥ ౧౧॥

చింతామణీరితి ఖ్యాతా సర్వేషాం సర్వకామదా ।

తస్యాఽగ్రతో మహాకుణ్డం గణేశపదపూర్వకమ్ ॥ ౧౨॥

కశ్చిచ్ఛూద్రో మహాకుష్ఠీ జరాజర్జరితో నృప ।

తీర్థయాత్రాప్రసజ్జేన కదమ్బపురమాగతః ॥ ౧౩॥

గణేశకుణ్డే స్నాత్వైవ దివ్యదేహమవాప సః ।

వినాయకస్వరూపైస్తు గణైరానతితమ్పరాత్ ॥ ౧౪॥

విమానవరమారూహ్య స గతః స్థానముత్తమమ్ ।

యత్ర గత్వా న శోచన్తి న పతన్తి పునః క్వచిత్ ॥ ౧౫॥

దృష్టో మయైవ రాజేన్ద్ర తత్ర స్నానాయ సామ్ప్రతమ్ ।

స్నాత్వా దేవం సమభ్యర్చ చిన్తితార్థప్రదం విభుమ్ ॥ ౧౬॥

దేహి దానాని విప్రేభ్యః సద్యః పూతో భవిష్యసి ।

జీర్ణాం త్వచం పరిత్యజ్య సురూపీ భుజగో యథా ॥ ౧౭॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి వాణీం నారదోక్తాం నిశమ్య నృపసత్తమః ।

న కిచ్ఛిదుక్తవాన్ వాక్యం మగ్న ఆనన్దసాగరే ॥ ౧౮॥

గన్తుం సముద్యతే తస్మిన్నారదే మునిపుంగవే ।

ప్రణీపత్య తతోఽపృచ్ఛత్ ప్రపూజ్య చ మునిం పునః ॥ ౧౯॥

రూక్మాజ్గద ఉవాచ ।

తస్మిన్మేత్రే పురా కేన సిద్ధిః ప్రాప్తా శుభాఽనఘ ॥ ౨౦॥

మూర్తిశ్చ స్థాపితా కేన మణిరత్నమయీం శుభా ।

వైనాయకీతి మే శంస పరం కౌతూహలం మునే ॥ ౨౧॥

భవాదృశానాం సాధూనాం పరోపకరణే మతిః ।

అన్యథా భ్రమణే కృత్యం న లోకేషు ప్రదృశ్యతే ॥ ౨౨॥

లోకేషు వర్షతే మేఘః శేషేణ ధ్రియతే ధరా ।

ఉపకారాయ సూర్యోఽపి భ్రమతేఽహర్నిశం ద్విజ ॥ ౨౩॥

సమస్య సర్వభూతేషు సర్వజ్ఞస్య తవగ్రతః ।

అనభిజ్ఞేన మూఢేన కిం వక్తవ్యం దయానిధే ॥ ౨౪॥

పుచ్చే తథాపి దేవర్షే సంశయచ్చేదనాయ వై ।

నారద ఉవాచ ।

సాధు పృష్టం త్వయా భూప లోకానుగ్రహకారక ॥ ౨౫॥

తృప్తోఽహం తవ వాక్యేన సర్వం చ కథయామి తే ॥ ౨౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే నారదాగమనం నామైకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కైః ౧౦౮౬ + ౨౬ = ౧౧౧౨

౧.౩౦ అహల్యాధర్షణం నామ త్రింశతితమోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ ।

కదాచిదమరావత్యాం శక్రం దృష్టుం గతోఽస్మ్యహమ్ ।

స మాం సమ్ప్రాజ్య విధివదువాచావనతో భృశమ్ ॥ ౧॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

కిఞ్చిదాశ్చర్వభూతం మే సన్తోషాయ మునే వద ।

భ్రమసే సర్వలోకాన్స్తవం విదితం సర్వమస్తి తే ॥ ౨॥

నారద ఉవాచ ।

మృత్యులోకే మయా దృష్టో గౌతమస్యాశ్రమో మహాన్ ।

నానావృక్షలతాజాలైర్నానాపక్షిగణైర్మృతః ॥ ౩॥

అహిల్యాసహితం తత్ర గౌతమం దృష్టవానహమ్ ।

రూపం విలోక్య తస్యాస్తు జాతోఽహం కామవిప్లవః ॥ ౪॥

యస్యా రూపేణ సావిత్రి శచిలక్ష్మీర్గిర్గిన్ద్రజా ।

ఉర్వశీ మేనకా రమ్భా లోకే ఖ్యాతా తిలోత్తమా ॥ ౫॥

కేశాబాలా యయాఽకారి సాఽనసూయాఽప్యరూఢతీ ।

ఛాయా సంజ్ఞా రవేర్భార్యా కశ్యపస్య చ యాఽదితిః ॥ ౬॥

సదృశీ నైవ కాపిస్యాన్నాగపత్నీషు వా క్వచిత్ ।

న చ మే రోచతే గానం న పూజా న చ భోజనమ ॥ ౭॥

బ్రహ్మచర్య చ మే స్వీయం నిద్రాం చ న లభే క్వచిత్ ।
త్వరావాసహ మాయాతో దృష్టం సాధ్వమరావతీమ్ ॥ ౮॥

తుచ్ఛాం పశ్య ఇమాం దేవీ వినా తామమరావతీమ్ ।
నారద ఉవాచ ।

ఇతి శక్రం బ్రువన్నస్తర్వితోఽహం నృపతే వర ॥ ౯॥

అస్తర్వితే మయి తదా మదద్వాక్యం మనసా స్మరన్ ।
జమ్భుభేదీ మత్సకేతువిధోమూర్ఛామవాప సః ॥ ౧౦॥

పశ్యే కదా మునేర్భార్యాం గౌతమస్యేత్యచిన్తయత్ ।
కదాఽధరామృతం ప్రాప్య ముచ్యేయం మదనానలాత్ ॥ ౧౧॥

జీవితం వైవ పశ్యేఽన్యస్తదాశ్లేషం వినా శుభమ్ ।
ఏవం నిశ్చిత్స్య సజ్కల్పం గౌతమోఽభూత్ స జమ్భుహా ॥ ౧౨॥

చిన్తయన్నేవ తాం మార్గే మునేరాశ్రమమాయయౌ ।
దదర్శ తామహల్యాం తు స్నాతుం యాతే స గౌతమే ॥ ౧౩॥

అభ్యన్తరగతః ప్రోచే ప్రియే శయాం శుభాం కురూ ।
సా చోవాచ జపం త్యక్త్వా కథమద్యాగతో గృహమ్ ॥ ౧౪॥

దీవైవ సురతేచ్ఛాం కిం కురూషేఽతివిగర్హితామ్ ।

గౌతమ ఉవాచ ।

అహం స్నాతుం గతో యావత్ తావదేవ వరాప్సరాః ॥ ౧౫॥

తత్రైవ స్నాతుమాయాతా జాతా నగ్నాఽక్షిగోచరా ।
బిమ్బాధరా సుచార్వణీ చారుపీనపయోధరా ॥ ౧౬॥

న లగ్నం మే మనో దేవి జపే కామాస్త్రపీడితమ్ ।
తతోఽహమాశ్రమం యాతో రతిం దేహి ప్రియేఽధునా ॥ ౧౭॥

నోచేత్కామాగ్నినా దగ్ధం మృతం మాం క్వ సు పశ్యసి ।
శపే త్వాం ప్రవ్రజిష్యే వా నిగ్రహిష్యే మనోభృశమ్ ॥ ౧౮॥

అహలోవోవాచ ।

స్వాధ్యాయం దేవపూజాం చ త్యక్త్వా కిం ప్రార్థ్యత రతిః ।
నోచితం తవ బ్రహ్మర్షే తథాఽప్యాజ్ఞాం కరోమ్యహమ్ ॥ ౧౯॥

భర్తుః శుశ్రుషణాదన్యో ధర్మో నాస్తి స్త్రియాః క్వచిత్ |

నారద ఉవాచ |

స్వరాకృతి స్వభావైః సా జ్ఞాత్వా తం స్వామినం నిజమ్ || ౨౦||

వివేశ శయనే రస్తుమహాల్యా సహ వజ్రణా |

నిఃశక్యం చుమ్బనాశ్లేషనీవీచిస్త్రంసనాదిభిః || ౨౧||

ఆకృత్యా గౌతమస్యైవం చిక్రీదే జమ్భహా తయా |

దివ్యాన్ధానుపాపూయ చకితా శక్కితా భృశమ్ || ౨౨||

తర్కయామాస మనసి కిమయం కూటరుపవాన్ |

కలజ్కోఽయం మమ భృశం చన్ద్రన్యేవ భవేన్నుకిమ్ || ౨౩||

ఉభే కులే మే నష్ట కిం దుష్టస్యాస్య తు సజ్గమాత్ |

దర్శయిష్యే కథం లోకేఽయశఃశ్యామ ముఖత్విదమ్ || ౨౪||

నయిష్యతి గతి కాం మే ప్రియో భర్తా తు మాం మునిః |

పప్రచ్ఛ తం శరం కోపాత్ కోఽసి త్వం కూటరుపధృక్ || ౨౫||

విశ్వస్తా స్వామిరూపేణ వదనో చేచ్ఛపామి తే |

ఇత్యుక్తః శాపభీతోఽసావావిశ్చక్రే నిజం వపుః || ౨౬||

దివ్యాభరణసంయుక్తం కిరీటకటకాన్వితమ్ |

కుణ్డలాద్భుతదీప్తాభిర్విలసన్ ముఖపఙ్కజమ్ || ౨౭||

ఉవాచ స తతస్తాం తు విద్ధి మాం త్వం శచీపతిమ్ |

లావణ్యదర్శనాత్తేఽహం విష్టలో మదనాగ్నినా || ౨౮||

న లేభే కుశ్రచిచ్ఛర్మ తత ఇత్థం కృతం మయా |

ఇతోఽపి మాం భజస్వ త్వం త్రైలోక్యేశ్వరమాదరాత్ || ౨౯||

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్య మునిపత్నీ రుషాన్వితా |

వమస్తీవ ముఖాజ్జ్వాలాం జగాద త్రిదశాధిపమ్ || ౩౦||

అస్య తే వపుషో మూఢ మద్భర్తరి సమాగతే |

అవస్థా కా భవేన్మన్ద న జానేఽహం శతక్రతో || ౩౧||

పాత్రత్రత్యం త్వయా భగ్నం దుష్ట పాపీయసా మమ |

కామవస్థాం గమిష్యామి శాపాద్ గౌతమవాగ్భవాత్ || ౩౨||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే అహల్యాధర్షణం నామ త్రింశతితమోఽధ్యాయః || ౩౦||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కైః ౧౧౧౨ + ౩౨ = ౧౧౪౪

౧.౩౧ శక్రశాపవర్ణనం నామైతత్త్రింశతితమోఽధ్యాయః

రూక్మాఙ్గద ఉవాచ |

ఆగతే గౌతమే కో వా వృత్తాంతోఽభూన్మహామునే |

వద మే సకలం తం తు జిజ్ఞాసా మహతీ మమ || ౧||

నారద ఉవాచ |

నిత్యకర్మ సమాప్యైవ స్వాశ్రమం గౌతమో యయా |

ఆకార్య నిజపత్నిం తాం దేహి పాదోదకం మమ || ౨||

కిమర్థ నాగతాఽద్య త్వం సమ్ముఖం మమ పూర్వవత్ |

నానితమాసనం కస్మాత్కథం చారు న భాషసే || ౩||

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్య వేపమానా లతేవ సా |

అధోముఖీ వినిర్గర్మ్య ముహూర్తాన్మునిమాయయా || ౪||

సాష్టాఙ్గం పతితా భమా తత్పాదోపరిమస్తకా |

విహ్వలా శాపభీతా సా శనైరథ జగౌ మునిమ్ || ౫||

ఉషసి త్వం ప్రయాతోఽసి స్నానం కర్తుం నిజం విధిమ్ |

తవరపథరో దుష్టో దేవేన్ద్రో మామువాచ హా || ౬||

దృష్టా వరాఽప్సరోభ్యోఽపి సున్దరీ కామినీ మయా |

న మే మనో జపే దైవే విధౌ నిత్యే స్థిరం భవేత్ |

పరావృత్యాగతస్తస్మాద్రతిం మే దేహి శోభసే || ౭||

త్వమేవేతి మయా భ్రాన్త్యా కృతం వాక్యం తథైవ తత్ |

దివ్యగన్ధానుపాఘ్రాయ వికల్పో మేఽభవత్పనః || ౮||

దురాత్మన్ కోఽసి నో బ్రూహి నోచేద్భస్మ భవిష్యసి |

ఇతి శాపభయాఙ్గాతః ప్రకటో బలసూదనః || ౯||

తావదేవ భవద్వాక్యం శ్రుతం తు మునిసత్తమ |

లజ్జయాఽనాగతా శీఘ్రమపరాధం క్షమస్వ మే || ౧౦||

స్వయం నివేదనేఽదోషోదోషోఽపర నివేదనే |

మత్ప్రాయుర్గృహరన్ధ్రశ్రీరతయశ్చౌషధాని చ || ౧౧||

మానాపమానదానాని ప్రకటాని న కారయేత్ |

ఇత్థం నిశమ్య స మునిః కోపవ్యాకులితేంద్రియః || ౧౨||

శశాప వనినాం స్వీయాం దుఃశీలం త్వం శిలా భవ |

నాజ్ఞాసీర్మే స్వరూపం తం స్వభావం చేష్టితాని చ || ౧౩||

పరే పుంసి నిమగ్నం తే యతశ్చేతోఽతికాముకే |

యదా దాశరథీ రామో భ్రమద్రాజా వనే వనే || ౧౪||

తస్యాఙ్ఘ్రి స్పర్శనాదేవ స్వం రూపం ప్రతిపత్స్యనే |

నారద ఉవాచ |

తదైవ సా శిలా జాతా తపోనిధీవచోబలాత్ || ౧౫||

తస్యాః శాపం సమాకర్ణ్య చకమ్పే పాకశాసనః |

ప్రకమ్పనస్య సంయోగాద్ హిమవత్ పర్వతో యథా || ౧౬||

తర్కయామాస మనసి కథం కార్యం మయాఽఘనా |

సముద్రమధ్యే కూపే వా తడాగే కమలేఽథవా || ౧౭||

లీనో భూత్వా తదా స్థాస్యే తదా జ్ఞాస్యతి మాం మునిః |

అతో బిడాలరూపేణ విచచార స వజ్రభృత || ౧౮||

గౌతమస్తమచక్షాణో గృహే ద్వారీ తథాశ్రమే |

క్వ గతో దానవరిపుర్యో మే భార్యా విదూషకః || ౧౯||

ధ్యానేన బుబుధే తం తు క్షణేన మునిసత్తమః |

న తే భస్మ కరిష్యామి దేవేన్ద్రోఽసి యతఃఖలః || ౨౦||

శపామి త్వాం శచీభర్తః సహస్రభగవాన్భవ |

శ్రుతవాన్స్వచనం యావద్రోషేణ మునినేరితమ్ || ౨౧||

తావద్దదర్శ్య స్వం దేహం సహస్రభగచిన్త్వితమ్ |

తతో దుఃఖార్ణవే మగ్నః శుశోచ బల వృత్రహా || ౨౨||

ఇన్ద్ర ఉవాచ |

అహం శిష్యాపితో వృద్ధైర్నానాధర్మాననేకశః ।
 వృద్ధానాం వచనం యన్నే న విచారితమాదరాత్ ॥ ౨౩॥
 స్వబుద్ధీర్హితకృత్సర్వా వినాశాయ పరేరితా ।
 గురోర్గ్రహీయసీ బుద్ధిః క్షయదా కామినీమతిః ॥ ౨౪॥
 కుతో నారదవాక్యేన యాతోఽహం తామనిన్దితామ్ ।
 దేవరాజోఽభవన్నాస్యం లోకాన్నా దర్శయే కథమ్ ॥ ౨౫॥
 దివ్యదేహో గతః క్వాద్య నిజభార్యాం వదే ను కీమ్ ।
 ధిగ్ మాం చ ధిక్స్మరం యేన ప్రాపితో గర్హితాం దశామ్ ॥ ౨౬॥
 ప్రాణీభిర్భుజ్జ్యోతే కర్మ శుభం వా యది వాఽశుభమ్ ।
 తిర్స్నజ్యోని సమాసాద్య క్షపయిష్యేఽఘమాత్మనః ॥ ౨౭॥
 నలినీకుడ్మలే తిష్ఠే హీన్ద్రగోపకరూపధృక ॥ ౨౮॥
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే శక్రశాపవర్ణనం నామైతత్రింశతితమోఽధ్యాయః ॥ ౩౦॥
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౧౧౪౪ + ౨౮ = ౧౧౭౨

౧.౩.౨ మన్తకథనం నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ ।
 శక్రే తు నలినీం యాతే తత్పురం త్వహమాగతః ।
 బృహస్పతి పురోగాంస్తాంస్తత్రాపశ్యం స్థితాన్ సురాన్ ॥ ౧॥
 తేభ్యో హ్యకథయం సర్వముభయోః శాపకారణమ్ ।
 అహల్యాయా మహేన్ద్రస్య సంయోగం చ విరూపతామ్ ॥ ౨॥
 సహస్రభగతాం యాతః శక్రో గౌతమశాపతః ।
 అహల్యాధర్షణాద్ దేవాస్తత్సంక్లాత్సా శిలాఽభవత్ ॥ ౩॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 శ్రుత్వా తే నారదోక్తం తత్ సర్వే దేవాః శుచాన్వితాః ।
 అతిదుఃఖాద్ రుదన్తస్మై నిశ్వాసోఽచ్ఛవాసవిభ్రమైః ॥ ౪॥
 దేవా ఊచుః ।
 యేనాకారి శతం యజ్ఞా దానవా యేన నిర్జితాః ।
 త్రైలోక్యం పాలితం యేన భుక్తమైద్రపదం శుభమ్ ॥ ౫॥

పూజితా బహవో దేవా బ్రాహ్మణా బ్రహ్మవిత్తమాః ।
 భుక్తా నానావిధా భోగా అన్యేషామతిదుర్లభాః ॥ ౬ ॥
 కుత్ర స్థాన్యత్యసౌ దేవో భోక్ష్యతే స్వప్స్యతే కథమ్ ।
 కమద్య శరణం యామః స్వకృతే తత్కృతేఽపి వా ॥ ౭ ॥
 పాలయిష్యతి కాంఽస్మావై పదమైస్త్వం శచీం తథా ।
 కథం ప్రసన్నతాం యాయాద్ గౌతమో మునిసత్తమః ॥ ౮ ॥
 స్వీయభార్యా వియుక్తః సస్త్రక్రూతాగః స్మరన్ రూషా ।
 అన్యోపాయం న పశ్యామో గౌతమస్య ప్రసాదతః ॥ ౯ ॥
 తస్మాన్నారద యాస్యామో గౌతమం సాన్త్వితుం మునిమ్ ।
 ఏవం తే నిర్యయుర్దేవా నారదేన సమన్వితాః ॥ ౧౦ ॥
 గౌతమం తే సమాసాద్య బద్ధాఙ్గాలిపుటా మునిమ్ ।
 తుష్టపుర్వివిధైర్వాక్యైస్తమేవ శరణం గతాః ॥ ౧౧ ॥
 దేవా ఉచుః ।
 తవ ప్రభావం వక్తుం నో మునే శక్తిర్న విద్యతే ।
 గరిమాణం వదేత్ కో ను మేరోర్హివతోఽపి చ ।
 వృష్టిధారా రజో భూమేర్గజాయాః సికతా అపి ॥ ౧౨ ॥
 కమమ్బుధేర్గుణాన్ విష్ణోర్గణయేత్ కో ను మూఢధీః ।
 ప్రాతరేవోప్తబీజానాం మధ్యాహ్నే సస్యసమృదః ॥ ౧౩ ॥
 సమాదితాస్త్యయాపూర్వమవితా ఋషిసత్తమాః ।
 వాలఖిల్యైర్యజి కృత్వాఽపర ఇన్ద్రో వినిర్మితః ॥ ౧౪ ॥
 బ్రహ్మాదిభిః ప్రార్థితాస్తే పక్షిణాస్తమకల్పయన్ ।
 పయసాం నిధిరేకేన ప్రాశితశ్చులకేన యత్ ॥ ౧౫ ॥
 అపరా సృష్టిరారభా గాధిపుత్రేణ ధీమతా ।
 స్తమ్భితో భుజ ఇన్ద్రస్య చ్యవనేన మహాత్మనా ॥ ౧౬ ॥
 తస్మాత్సర్వాత్మనా పుంసాం భవతాం సేవనం నతిః ।
 దర్శనం భాషణం పూజా స్పర్శనం పాపనాశనమ్ ॥ ౧౭ ॥
 ఉపకారే రతానాం చ దీనానుగ్రహకారిణామ్ ।

ఇన్ద్రార్థే శరణం యాతాన్కృపాం కర్తుం త్వమర్హసి ॥ ౧౮ ॥

గౌతమ ఉవాచ ।

భవతాం దర్శనం చర్మచక్షుషాం నైవ జాయతే ।

మమ పుణ్యేన జాతం తత్ కామసమ్పాదనం నృణామ్ ॥ ౧౯ ॥

జన్మాశ్రమతపోదానం దేహ ఆత్మా వ్రతాని చ ।

సార్థకానీక్షణేనైవ జాతాని భవతాం ఖలు ॥ ౨౦ ॥

ఇదానీం ప్రార్థితం కిం వస్తన్నిరుప్యం మమాగ్రతః ।

శక్యం చేత్ తక్కరిష్యేఽహం భవత్స్మృతిబలేన తత్ ॥ ౨౧ ॥

మునిరువాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా జహృషస్తే దివౌకసః ।

చన్ద్రోదయే యథా హర్షం ప్రాప్నోతి జలధిం స్ఫుటమ్ ॥ ౨౨ ॥

యథా వా బాలభాషాభిః పితరో ముదమీయతుః ।

ప్రార్థనా చక్రీరే సర్వే గౌతమం తం మహామునిమ్ ॥ ౨౩ ॥

దేవా ఊచుః ।

ఈశ్వరస్యాపరాధేన కామో భస్మత్వమాగతః ।

ఆగస్కారీ త్వయా శక్రో న చ ప్రాణైర్వియోజితః ॥ ౨౪ ॥

ఇదానీం స యథాస్యానం స్వకీయం ప్రాప్నుయాన్మునే ।

క్షమిత్వా తస్య చాగాంసి సర్వేషాం వచనాద్ధి నః ॥ ౨౫ ॥

కృతే తస్మిన్ప్రసాదే తు సర్వేషాం వాచ్ఛితం భవేత్ ।

నారద ఉవాచ ।

శ్రుత్వా దేవసమూహస్య వచనాని స గౌతమః ॥ ౨౬ ॥

ప్రహస్య ప్రత్యువాచేదం సర్వాన్ దేవగణాన్ప్రతి ।

గౌతమ ఉవాచ ।

నామాపి తస్య న గ్రాహయం పతితస్య కృతాగసః ॥ ౨౭ ॥

కపటస్య శరస్యాపి దుష్టస్యాప్యవివేకినః ।

అనుతాపవిహీనస్య నిష్కృతిర్నైవ విద్యతే ॥ ౨౮ ॥

తథాపి భవతాం వాక్యాత్కరిష్యే తత్ప్రియం సురాః ।

భవన్తోఽపి యదా రుష్టాస్తదాశాపః పతేన్యయి ॥ ౨౯ ॥

పూతో భవతి జన్తుర్లి బహుభిరోఽనుగృహ్యతే ।
అత ఏకం వదే మన్తం తస్మై తం ప్రదిశన్తు చ ॥ ౩౦॥

సర్వకర్తా సర్వహర్తా సర్వపాతా కృపానిధిః ।
వినాయకో దేవదేవో బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకః ॥ ౩౧॥

షడక్షరస్తస్య మన్తో మహాసిద్ధి ప్రదాయకః ।
ఉపదేశే కృతే తస్య దివ్యదేహో భవేత్తు సః ॥ ౩౨॥

భగాని తస్య యావన్తి తావన్నేత్రో భవిష్యతి ।
స్వరాజ్యం ప్రాప్స్యతే శక్ర ఇతి సత్యం వదామి వః ॥ ౩౩॥

అభిధాయ సురానితం తూష్టిమాసీత్య గౌతమః ।
తం చ తే పూజయిత్వా తు నమశ్చక్రుర్ముదాన్వితాః ॥ ౩౪॥

ప్రదక్షిణీకృత్య పునః ప్రాప్యాఽనుజ్ఞాం యయుః సురాః ।
ప్రశంసన్తో మునిం తత్ర యత్రాస్తే బలవృత్రహా ॥ ౩౫॥

గౌతమాజ్ఞానసమృన్నాత్ సాత్త్వికోఽన్యో న వర్తతే ॥ ౩౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే మన్తకథనం నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౩౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౧౧౭౨+౩౬ = ౧౨౦౮

౧.౩౩ త్రయస్త్రిశతితమోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ ।

ఊచుర్దేవా వృత్రహణం బహిర్యాహి శతక్రతో ।
వయం హి సహితాస్తత్ర నారదేన సురర్షిణా ॥ ౧॥

తం గత్వా గౌతమమునిం ప్రసాద్య త్వామిహాగతాః ।
ఉపాయన్నేన కథితో వరోదత్తస్తవాపి చ ॥ ౨॥

దోషే జాతే స్వయం సన్తః ఖ్యాపయన్తి జనేషు తమ్ ।
తత్ర ప్రతివిధి సమ్యక్ కుర్వన్తి తన్నిరర్థకమ్ ॥ ౩॥

ఆచ్ఛాదనే దోషవృద్ధిః ఖ్యాపనే తు లయో భవేత్ ।
తస్మాత్త్వమపి దేవేన్ద్ర బహిరాగత్య తం వద ॥ ౪॥

దేవర్షి ప్రతి తం బ్రూహి కురుపాయం మునీరితమ్ ।
 వైనాయకం మహామన్తం గృహాణ త్వం షడక్షరమ్ ॥ ౫॥
 బ్రహ్మ దదర్శ చాజ్ఞుష్టం వివాహే గిరిజేశయోః ।
 చస్కన్ద న తదా రేతో లజ్జతోఽవాజ్ఞుఖో గతః ॥ ౬॥
 జ్ఞాత్వా మహేశః కృతవాన్నిర్దోషం తముపాయతః ।
 ఇతి వాణీం స శ్రుత్వైవ దేవర్షిగణనిర్మితామ్ ॥ ౭॥
 ఆజగామ బహిః శక్రో నలినీకోశతో నృప ।
 సర్వేషాం తత్ర దేవానాం శ్రుత్వా వాక్యాని సాదరమ్ ॥ ౮॥
 పూయశోణితద్గ్రాజ్ఞో మలినః పూతిగన్ధవాన్ ।
 దృష్ట్వా తథా విధం దేవా నేముః సర్వే సురేశ్వరమ్ ॥ ౯॥
 ఆచాద్య స్పూణరన్ధ్రాణి వస్త్రాగ్రైర్నృపసత్తమ ।
 సుస్నాతం పునరాచాన్తం తమిన్ద్రం వాక్పతిస్తదా ॥ ౧౦॥
 షడక్షరం మహామన్తం గణేశస్యోపదిష్టవాన్ ।
 ఉపదేశే కృతే తేన దివ్యదేహోఽభవచ్చ సః ॥ ౧౧॥
 సహస్రనయనః శ్రీమాన్పృథౌ సూర్యం ఇవాపరః ।
 తతో వాద్యనినాదైశ్చ జయశబ్దైర్దివోకసామ్ ॥ ౧౨॥
 గన్ధర్వాణాం గానరవైర్నాదితా విదిశో దిశః ।
 ముముచుః పుష్పవర్ణాణి సర్వేదేవా ముదాన్వితాః ॥ ౧౩॥
 ఆశిషోఽథ దదుః సర్వే మునయో నారదాదయః ।
 ఆలిలింజుర్ముదాదేవాస్తుష్టువుశ్చాపరే చ తమ్ ॥ ౧౪॥
 కేఽపూ్యచున్తం సుమనసః సనాథా హి వయం త్వయా ।
 వినా త్వాం వైవ శోభామో వినా చన్ద్రం నభో యథా ॥ ౧౫॥
 వినా స్వపితరౌ బాలా న సుఖం యాన్తి సర్వథా ।
 తథా వినా వయం త్వాం హి లభామః శర్మ న క్వచిత్ ॥ ౧౬॥
 మునిరువాచ ।
 శ్రుత్వేథం దేవవచనం జహర్షం చ శతక్రతుః ।
 ఉవాచ చ ప్రసన్నాత్మా తథ్యం వాక్యం సురాన్ప్రతి ॥ ౧౮॥
 ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

మయా కృతం కర్మ సుదుష్కరం యద్దేవర్షి వాక్యేన విమోహితేన ।
 లబ్ధం ఫలం దుఃసహమద్య సర్వైరుద్ధారితోఽహం దురితప్రకోపాత్ ॥ ౧౮॥

సమామి సర్వానమరప్రబర్హాన్మషింశ్చ సర్వాన్ సుగురుప్రభావాన్ ।
 ఉద్ధర్తుమాత్మానమతోఽఖిలా మాం సంత్రాతుమర్హాః శరణం ప్రపన్నమ్ ॥ ౧౯॥

కథం ప్రయతోన్ని రచితో భవద్భిః ప్రసాదనాయాస్య హి గౌతమస్య ।
 కథం ను మస్త్రం పరమం మదర్థే స ఉక్తవాంస్తత్ కథయన్తు సర్వే ॥ ౨౦॥

దేవా ఊచుః ।
 ముని పురస్కృత్య గురూం వయం చ గతా ముని తం ప్రణిపత్య సమ్యక్ ।
 ప్రసాదితో వాగమృతైర్విచిత్రైః సంయాచ్యమానోఽప్యవదత్ స్వమస్త్రమ్ ॥ ౨౧॥

యస్యోపదేశేన సహస్రనేత్రో జాతో భవాన్సర్వసుఖాయ దేవ ।
 ప్రయాహి దేవత్వమరావతీం స్వాం ప్రశాధి సర్వాన్ విబుధాంశ్చ లోకాన్ ॥ ౨౨॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।
 నాహం ప్రయాస్యే న్యపురీం ప్రసాదం వినా గణేశస్య సురర్షివర్యాః ।
 ప్రజన్తు యూయం కృతసాధుకృత్యా ధామాని దివ్యాని ముదా రమన్తః ॥ ౨౩॥

ఏతావతాఽలం ప్రకటికృతోఽహం లజ్జావలీనో బహుదుర్గతిశ్చ ।
 ప్రసాదితో యన్మునిరుగ్రతేజా భవత్ ప్రసాదాద్బహునేత్రతా మే ॥ ౨౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే త్రయస్త్రిశతితమోఽధ్యాయః ॥ ౩౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః ౧౨౦౮ + ౨౪ = ౧౨౩౨

౧.౩౪ చింతామణితీర్థ వర్ణనం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ ।
 కదమ్బవృక్షస్య తలే నిధాయ నాసాగ్రదృష్టిం పరమాసనే సః ।
 మనో నిరూధ్యాఽథ జజ్ఞాప మస్త్రం షడక్షరం జమ్భురిపుర్నరేన్ద్ర ॥ ౧॥

సహస్రవర్షాణి గతాని తస్య మరూత్పతేర్మారుతభక్షణస్య ।
 వల్మీకగుల్మాని శరీరదేశే జాతాని వై భూధరవత్ స్థిరస్య ॥ ౨॥

తతఃప్రసన్నో భగవాన్ గణేశో యః సర్వగః సర్వవిదుగ్రతేజాః ।
 స్వతేజసా వన్దిశశినతేజాంస్యాచ్ఛాదయన్సర్వ విలోచనాని ॥ ౩॥

చతుర్భుజో రత్నకిరీటమాలీ చార్వణ్ణదః కుణ్డలమణిగణ్డః ।

ముక్తామయం దామ చ నూపురే చ బిభ్రన్మహార్షే కటిసూత్రమువైః ॥ ౪ ॥

యః పుష్కరాక్షః పృథుపుష్కరోఽపి బృహత్కరః పుష్కరశాలిమాలః ।
ఆవిర్భూభావాఖిలదేవమూర్తిః సిన్ధూరశాలి పురతో మఘానః ॥ ౫ ॥

తం దృష్ట్వా భయభీతోఽభూత్ కిమిదం కిమివాగతమ్ ।
కథం చ జీవితం మే స్యాదస్థిప్రాణమయస్య చ ॥ ౬ ॥

విఘ్నోఽయం కిం మహానద్య న జానే కేన నిర్మితః ।
స్వేదస్త్రావి శరీరం మే కమృతే బోధిపత్రవత్ ॥ ౭ ॥

ఇత్థం విక్లవితం తస్య బుబుధేఽఖిల దృగ్విభుః ।
వినాయకో మహేస్వం తమువాచ మజ్జులం వచః ॥ ౮ ॥

వినాయక ఉవాచ ।

మా భయం కురూ దేవేశ మాం న వేత్సి కథం సుర ।
యన్నిర్గుణం నిర్వికారం చిదానన్దం సనాతనమ్ ॥ ౯ ॥

కారణాతీతమవ్యక్తం జగత్కారణకారణమ్ ।
యం ధ్యాయసి సదా దేవం మస్త్రేణాఽనేన నిశ్చలః ॥ ౧౦ ॥

శ్రాస్తోఽసి బహు కాలం త్వమితి ప్రత్యక్షతాం గతః ।
తపసాఽనేన తుష్టోఽహం వరం దాతుమిహాగతః ॥ ౧౧ ॥

బ్రహ్మాణ్డానామనన్తానాముత్పత్తిప్రలయావనమ్ ।
మత్త ఏవేతి విద్ధి త్వం వృణు యద్వాఙ్మనోఽనఘ ॥ ౧౨ ॥

నారద ఉవాచ ।

శ్రుత్వా తస్య వచో రమ్యం బుబుధే బలభేదనః ।
భగవన్తం మహాకాయం దేవదేవం వినాయకమ్ ॥ ౧౩ ॥

ననామ పరయా భక్త్యా తత ఉత్థాయ సత్వరః ।
ఆవీదిచ్చచీకాన్తః ప్రత్యక్షం బ్రహ్మారుపిణమ్ ॥ ౧౪ ॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

బ్రహ్మాదయోఽపి నో దేవా విదుస్త్యాం సదిగీశ్వరాః ।
గుణాన్తవ మహాబాహో సృష్టిస్థిత్యన్తకారిణః ॥ ౧౫ ॥

పదం తు కృత్రిమం మహ్యం శతయజ్ఞసముద్భవమ్ ।
దత్తం తత్రాప్యన్తరాయా భవన్తి బహుధా మమ ॥ ౧౬ ॥

మయా కథం తు విజ్ఞేయో మహిమా తే గజానన |
 యస్య తేఽనుగ్రహః పూర్ణో భవిష్యతి మహేశ్వర || ౧౭ ||
 స ఏవ మహిమానం తే జానీయాద్ విఘ్నకారణ |
 తస్య తే గుణరూపాణి వక్తుం శక్తిర్భవిష్యతి || ౧౮ ||
 నిరాధారోఽఖిలాధారో నిత్యజ్ఞానోఽజరోఽమరః |
 నిత్యానందేన సమూర్ణో మాయావీ క్షర ఏవ చ || ౧౯ ||
 అక్షరః పరమాత్మాచ విశ్వరూపోఽఖిలేశ్వరః |
 ఉగ్రైస్తపోభిస్తాస్విం జ్ఞాత్వా నిర్విప్లవః సనకాదయః || ౨౦ ||
 షడక్షర ప్రభావేణ దృష్టోఽసి పరమేశ్వర |
 పురాఽయం బ్రహ్మణాఽఽదిష్టో మన్త్రో మేఽనుగ్రహేణ వై || ౨౧ ||
 ఉక్తవాంశ్చైవ మాం బ్రహ్మ యదాఽముం విస్మరిష్యసి |
 తదైవ భ్రశ్యసే స్థానదుర్దశాం చైవ యాస్యసి || ౨౨ ||
 తతో మయాఽతిలుభేన దుర్భాగ్యవశగేన తు |
 ధర్షితా మునిపత్నిం సా తతో దుర్గతిమాప్తవాన్ || ౨౩ ||
 పునశ్చ ధిషణోక్తేన తేన మన్త్రేణ దృష్టవాన్ |
 స్వరూపం తవ దేవేశ సహస్రనయనోఽధునా || ౨౪ ||
 అన్యమేకం వరం యాచే యతస్త్వం చిన్తితార్థదః |
 ఇదం కదమ్బనగరం చిన్తామణిపురం త్వితి || ౨౫ ||
 అనుష్ఠానఫలం ప్రాప్తం యత్ తే దృఢపదామ్బుజమ్ |
 ఇదాసీం తు వర యాచే యం తం మే దేహి విఘ్నప || ౨౬ ||
 తవ విస్మరణం దేవ న భవేన్మే తథా కురూ |
 మనో మే రమతాం తవ పాదామ్బుజే విభో || ౨౭ ||
 అద్య ప్రభృతి లోకేఽస్మిన్ ఖ్యాతిం యాతు గజానన |
 చిన్తామణీతి తీర్థం తు సరశ్చ ప్రథతామిదమ్ || ౨౮ ||
 ఆస్మిన్ స్నానేన దానేన ధర్మకామార్థముక్తయః |
 జనానాం సిద్ధాయః సన్తు ప్రసాదాత్ తే జగద్గురో || ౨౯ ||
 మునిరూవాచ |

ఆకర్ణ్య వచనం శాక్రం మేఘగమ్భీరనిస్వనః ।
 ఉవాచ శ్లక్షణ్యాయా వాచా విఘ్నేశో జగతాం పతిః ॥ ౩౦॥
 వినాయక ఉవాచ ।
 ఇదం సమృత్యుతే సర్వం యత్ త్వయా ప్రార్థితం విభో ।
 అన్య ఏకో వరస్తేఽస్తు స్వపదే త్వం స్థిరో భవ ॥ ౩౧॥
 అవిస్మృతిశ్చ సతతం మమ తేఽస్తు సురేశ్వర ।
 యదా చ సఙ్కటం తే స్యాత్తదా మాం స్మర వాసవ ॥ ౩౨॥
 ఆవిర్భావేన తే కార్యం సర్వం సమాదయేఽనిశమ్ ।
 ఇదం చింతామణిపురం ఖ్యాతం భువి భవిష్యతి ॥ ౩౩॥
 కదమ్బపురమిత్యేతత్ తీర్థం చింతామణీతి చ ।
 అత్ర స్నానేన సర్వేషాం సిద్ధయోఽపి కరేస్థితాః ॥ ౩౪॥
 చిన్తితం చ ప్రదాస్యామి చింతామణి వినాయకః ।
 నారద ఉవాచ ।
 ఏవం వరం తతో లభ్యా స్వః సిన్ధుమాయద్ హరిః ॥ ౩౫॥
 కృత్వాఽభిషేకం తద్ధ్వారా పూజయామాస తం విభుమ్ ।
 గజాననం మహాభాగం పరివారసమన్వితమ్ ॥ ౩౬॥
 పూజితః సురనాథేన తత్రైవాన్తర్దధే విభుః ।
 స్థాపయామాస శక్రోఽపి స్ఫాటికాం మూర్తిమాదరాత్ ॥ ౩౭॥
 వైనాయకీం శుభాం దివ్యాం సర్వావయవసున్దరామ్ ।
 కారయామాస విపులం ప్రాసాదం రత్నకాఞ్చువైః ॥ ౩౮॥
 నత్వా ప్రదక్షిణీకృత్య శక్రః స్వం పదమభ్యుగాత్ ।
 తదేతద్ భువి విఖ్యాతం చింతామణిసరో మహత్ ॥ ౩౯॥
 అద్యాపి సా శుభజలా గఙ్గా శక్రస్య శాసనాత్ ।
 కృత్వాఽభిషేకం తన్మూర్తౌ యాతిస్వం ధామ సర్వదా ॥ ౪౦॥
 ఏవం తే క్షేత్రమహిమా కథితోఽద్భుతదర్శనః ।
 సర్వ దోషహరః శ్రీమాన్ సర్వకామప్రదః శుభ ॥ ౪౧॥
 తత్ర గత్వా మహిపాల స్నానం కురూ యథావిధి ।
 సర్వదోషవినిర్ముక్తో భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౪౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతో యయా మునిః శీఘ్రమనుపుచ్ఛ్య చ తం నృపమ్ ।

ఆశీర్భరభినన్ద్యైవ స రూక్మాఙ్గదమాదరాత్ ॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే చిన్తామణితీర్థవర్ణనం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౩౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౧౨౩౨+౪౩=౧౨౭౫

౧.౩౫ కాదమ్బపుర గత వర్ణనం నామ పంచ్చత్తిశత్తమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

దేవర్షౌ తు గతే తస్మిన్న్పుపః కిమకరోత్ తదా ।

రూక్మాఙ్గదో మే కథయ కథామేతాం మనోరమామ్ ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

కృత్వోపదేశం సుమహాన్తమేవం గతే మునౌ నారద నామ్ని పుత్ర ।

రుక్మాఙ్గదో హర్షయుతో దదర్శ సేనాం స్వకీయాం చతురఙ్గణీతామ్ ॥ ౨॥

తయాఽపి దృష్టో నృపతిర్విరుపో యః స్వర్ణకాన్తి రతిభర్తృరుపః ।

ఆసీత్ పురేత్థం కథమేష జాతః సంశయ్య పప్రచ్ఛ నృపం నిమిత్తమ్ ॥ ౩॥

సేనాన్య ఊచుః ।

గిరీన్వనాని సరితో భ్రాన్త్యా చ వయమాగతః ।

క్షుత్తుట్పరీతా రాజేన్ద్ర త్వద్దర్శనసముత్సుకాః ॥ ౪॥

పదే పదే ప్రపశ్యంతః సమ్ప్రాప్తాస్తే పదామ్బుజమ్ ।

ఇమామవస్థాం దృష్ట్వా తే దుఃఖాద్దుఃఖతరం గతాః ॥ ౫॥

కిం నిమిత్తమభూత్ తన్నః కథయస్వ నృపోత్తమ ।

నృప ఉవాచ ।

అహమగ్రే సమాయాతస్తృషితః క్షుధితశ్చ హ ॥ ౬॥

అపశ్యం పురతః శీఘ్రం వాచక్ష్మవిగృహశ్రమమ్ ।

తత్ర గత్వా మయా దృష్ట్వా తస్య పత్నీ శుభాననా ॥ ౭॥

నామ్నా ముకున్దేతి శుభా యాచితా సా జలం మయా ।

సా తు దుష్టా స్వైరిణీ చ మామువాచాఽశుభం వచః ॥ ౮॥

రతి కురు మయా సార్థం నో చేచ్ఛాపం దదామి తే ।
 నిరాకృతా మయా సా తు బలాచ్ఛుద్ధేన చేతసా ॥ ౯॥
 తద్భర్తరి గతే స్నాతుం సా మాం దుష్టాఽశపద్ రుషా ।
 తతస్తు వృక్షములేఽహముపవిష్టో హి దుఃఖితః ॥ ౧౦॥
 ప్రభావాత్ పూర్వపుణ్యస్య దృష్టవాన్ నారదం మునిమ్ ।
 తేన మే కథితోఽరిష్టనాశకో విధిరూత్తమః ॥ ౧౧॥
 చింతామణిక్షేత్రగతో గణేశతీర్థసంశ్రితః ।
 మహిమా కథితస్తేన తస్య తీర్థస్య విస్తరాత్ ॥ ౧౨॥
 తత్ర స్నానం సమాఖ్యాతం మునినా దివ్యచక్షుషా ।
 ఆతః స్నాతుం గమిష్యామి స్వదోషస్యాఽపనుత్తయే ॥ ౧౩॥
 యాస్తు సర్వే మయా సార్థం తత్ర స్నాతుం యదీచ్ఛథ ।
 స్నాత్వా దత్త్వా యథాశక్తి సమూజ్య చ వినాయకమ్ ॥ ౧౪॥
 పూతాస్తయోః ప్రభావేణ యాస్యామః స్వపురం తతః ।
 క ఉవాచ ।
 ఇతి తే నిశ్చయం బుద్ధ్యా జగ్ము రాజపురఃసరాః ।
 దృష్ట్వా తీర్థం గణేశాఖ్యం దివ్యదేహో బభౌ నృపః ॥ ౧౫॥
 తప్తకాఞ్చనవర్ణాభో యథాపూర్వం మునీశ్వర ।
 తతో రుక్మాఙ్గదో మేనే నారదోక్తమృతం వచః ॥ ౧౬॥
 తత్ర స్నాత్వా దదౌ దానాన్యనేకాని నృపస్తదా ।
 రుక్మాఙ్గదో బ్రాహ్మణేభ్యో ముదా పరమయా యుతః ॥ ౧౭॥
 వినాయకం పూజయిత్వా తేజోరాశిం దదర్శ సః ।
 విమానమర్కప్రతిమం బ్రాహ్మణాః నేవకాశ్చ తే ॥ ౧౮॥
 వినాయకగణైరుష్టమస్పరః కిన్నరైర్యుతమ్ ।
 నత్వా నృపస్తాన్ పప్రచ్ఛ కే యూయం కుత ఆగతాః ॥ ౧౯॥
 దూతాః కస్య కిమత్రాస్తి కార్యం తద్ బ్రూత సాదరమ్ ।
 బ్రహ్మోవాచ ।
 శ్రుత్వా నృపతి వాక్యాని మఙ్జులాలాని విమానగాః ॥ ౨౦॥

దూతా వినాయకస్యోచుర్ధనోఽసి నృపసత్తమ |
 యేన తే సర్వభావేన ధ్యాతశ్చింతామణిః ప్రభుః || ౨౧ ||
 తీర్థయాత్రా కృతా సమ్యగ్ దానం దత్వా యథావిధి |
 చింతామణిః పూజితశ్చ కృతకృత్యోఽసి సాంప్రతమ్ || ౨౨ ||
 చిన్తితస్య ప్రదానాద్ హి చింతామణిరయం స్మృతః |
 వయం చ కృతకృత్యాః స్మో దర్శనాత్ తవ సువ్రత || ౨౩ ||
 మహిమానం న జానీమస్తవ భక్తేర్నృపోత్తమ |
 కాయేన వచసా బుద్ధ్యా జీవస్యాప్యర్పణేన చ || ౨౪ ||
 ఆరాధితాస్త్యయా దేవః సర్వ బ్రహ్మణ్ణనాయకః |
 వినాయకస్తస్య దూతాస్తేన చ ప్రేషితా నృప || ౨౫ ||
 ఉత్సుకః స ఉవాచాఽస్మాన్ మద్భక్తం శీఘ్రయాయినః |
 రుక్మాఙ్గదం విమానేన ఆనయన్తు మమాన్తికమ్ || ౨౬ ||
 ఇతి శ్రుత్వా వయం యాతా ఆరోహస్వ నభోగమమ్ |
 యాహి శీఘ్రతరం దేవ సహాఽస్మాభిర్విన్నాయకమ్ || ౨౭ ||
 బ్రహ్మోవాచ |
 ఇతి శ్రుత్వా వచస్తేషామాహ రుక్మాఙ్గదో నృపః |
 క్వాఽహం మన్దమతిర్దూతాః క్వ చాఖణ్డితవిగ్రహః || ౨౮ ||
 అప్రమేయోఽప్రతర్క్యశ్చ చిన్మాతో విభురవ్యయః |
 సర్గస్థిత్యప్యయానాం యః కారణం కారణాతిగః || ౨౯ ||
 తస్యాదరో మయి కథం న జానే తీర్థజం ఫలమ్ |
 జన్మాన్తరగతం కిం మే ఫలితం పుణ్యముత్తమమ్ || ౩౦ ||
 తేన వో దర్శనం జాతమగ్రేఽతిఫలదం శుభమ్ |
 యూయం ధన్యతరా యేషాం ప్రత్యక్షోఽహర్నిశం విభుః || ౩౧ ||
 ఇత్యుక్త్యా పూజయామాస నత్వా చరణపఙ్కజమ్ |
 ప్రార్థయామాస సర్వాంస్తాన్పితా మమ నృపోత్తమః |
 బ్రహ్మాణ్యః సత్యవాదీ చ భీమో భీమపరాక్రమః || ౩౨ ||
 వినా తం కథమాయామి మానరం చారుహాసినీమ్ |
 తయాఽఽప్యారాధితో దేవో దేవదేవో వినాయకః || ౩౩ ||

జన్మావధి న చాన్యం సా మనుతే దేవన్తాన్తరమ్ ।

దూత ఉవాచ ।

ఏవం చేత్తర్థి తీర్థోఽస్మిన్ కురు స్నానం తయోరపి ।

శ్రేయస్తస్మై చ తస్యై చ పిత్రే మాత్రే ప్రదీయతామ్ ॥ ౩౫॥

తతస్తావపి నేష్యామో విమానవరమాస్థితౌ ॥ ౩౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా కృత్వా ప్రతికృతిం కుశైః ।

కుశోఽసి కుశపుత్రోఽసి బ్రహ్మణా నిర్మితః పురా ॥ ౩౭॥

త్వయి స్నాతే తు స స్నాతో యస్యేదం గ్రన్థిబన్ధనమ్ ।

ఏవం మన్తం సముచ్చార్య సర్వేషామానుపూర్వశః ॥ ౩౮॥

గ్రామ్యాణాం సర్వలోకానాం చక్రే స్నానవిధిం నృపః ।

చిన్తామణిక్షేత్రగతే తీర్థే గణేశసంజ్ఞకే ॥ ౩౯॥

తతో రుక్మాఙ్గదో రాజా సబలో దూతవాక్యతః ।

విమానవరమారూహ్య కౌణ్డిన్యం పురమాయయౌ ॥ ౪౦॥

వాద్యఘోషైర్ప్రహ్మఘోషైర్గన్ధర్వాప్సరసాం రవైః ।

నాదితం గగనం తేన విమానేన దిశో దశ ॥ ౪౧॥

మాతాపితృభ్యాం ప్రదదౌ శ్రేయో రుక్మాఙ్గదో నృపః ।

సర్వేషామేవ లోకానాం స్నానశ్రేయో వినాయకే ॥ ౪౨॥

దత్తమాత్రే తు కౌశేయస్నానజే శ్రేయసి ధ్రువమ్ ।

వినాయకాఙ్ఘ్రియాఽన్యాని విమానాని సమాయయుః ॥ ౪౩॥

ప్రత్యేకం తే సమారుఢా ఏకైకం గగనేచరమ్ ।

ఏవం రుక్మాఙ్గదో భీమస్తన్మాతా చారుహాసినీ ॥ ౪౪॥

సర్వే లోకా యయుస్తత్ర యత్ర దేవో వినాయకః ।

ఏవం తన్నగరం సర్వమాబాలశ్వపచావధి ॥ ౪౫॥

పుణ్యాద్ గణేశతీర్థస్య స్నానజాత్ స్వర్గతిం గతమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తే కథితం సర్వం యద్యత్ పృష్టం త్వయా మునే ॥ ౪౬ ॥

చింతామణీక్షేత్రగతం మాహాత్మ్యం తీర్థసమ్భవమ్ ।

యః శృణోతి నరో భక్త్యా సోఽపి తద్గతిమాప్నుయాత్ ॥ ౪౭ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే కాదమ్బపురగతవర్ణనం నామ పంచుత్తీశత్తమోఽధ్యాయః
॥ 3౫ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౧౨౭౫+౪౭ = ౧౩౨౨

౧.3౬ గృత్యమదోపాఖ్యానం నామ షట్తీశత్తమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

శ్రుతం గణేశతీర్థస్య మాహాత్మ్య కమలాసన ।

రూక్మాఙ్గదస్య చరితం కౌణ్డిన్య పురవాసినామ్ ॥ ౧ ॥

తథాపి బ్రూహి మే బ్రహ్మాన్ ముకున్దాచరితం శుభమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

గతే రూక్మాఙ్గదే సా తు జిజ్ఞాసల మదనాగ్నినా ॥ ౨ ॥

దావాగ్నినా యథా గ్రీష్మే మహావనస్థీ సుత ।

ముకున్దా నాలభచ్ఛర్మ వనే శీతలమారూతే ॥ 3 ॥

లతాపుష్పమయే స్థానే చన్ద్రచన్దనతోఽపి చ ।

తస్యా న రోచతే హాస్యం గీతం నృత్యం కథాన్తరమ్ ॥ ౪ ॥

అన్నం జలం విష్టలాపాస్తచ్చిత్తాయా మునీశ్వర ।

క్షుత్పత్ శ్రమేణ తస్యాస్తు క్షణం నిద్రా సమాయయా ॥ ౫ ॥

తామిన్ద్రో బుబుధే కాన్తా ప్రసుప్తాం విజేనే వనే ।

కామాతురాం విష్టలాం చ రూక్మాఙ్గదకృతే సుత ॥ ౬ ॥

ధృత్వా రౌక్మాఙ్గదం రూపం బుభుజే కాముకాం తు తామ్ ।

ఆలిలిఙ్గ ముదా శక్రో ముకున్దా జహృషే భృశమ్ ॥ ౭ ॥

సాఽపి రూక్మాఙ్గదం తం తు చుచుమ్పే సుభృశం సుత ।

సోఽపి తస్యాః కుచౌ పీనౌ మమర్ద దృఢముష్ఠినా ॥ ౮ ॥

వ్యంశుకాం వ్యంశుకో రేమే నిఃశఙ్క స తయా సహ ।

తతః సా లజ్జమానేవ స్వగృహం ప్రత్యపద్యత || ౯ ||
 ఇన్ద్రో రుక్మాక్షుదో భూతస్తత్రైవాన్తర్దధే సుత |
 మేనే రుక్మాక్షుదో భుక్తస్తతో గర్భం దధౌ తు సా || ౧౦ ||
 సుషువే నవమే మాసి సువేలాయాం సుతం శుభమ్ |
 చారుసర్వానవద్యాక్షం రూపేణ మదనాతిగమ్ || ౧౧ ||
 తస్య శబ్దేన మహతా ధరణ్యా పతితస్య తు |
 సనాదం దశదిగ్విప్లవమభూత్థం భూరసాతలమ్ || ౧౨ ||
 పక్షిణో బభ్రముః సర్వే ఉడ్డియోడ్డియ సర్వతః |
 వాచక్ష్విః సమాయాతస్త్వక్ష్వై స్వం నిత్యకర్మ చ || ౧౩ ||
 ముకున్దాచరితం తేన వైవ బుద్ధం కదాచన |
 జాతకర్మాదికం సర్వం చకార భృషహర్షితః || ౧౪ ||
 దదౌ దానం యథాశక్తి బ్రాహ్మణేభ్యో యథార్హతః |
 దశాహే తు వ్యతీతే స నామకర్మాఽకరోన్మునిః || ౧౫ ||
 గృత్సమదేత్యనుజ్ఞాతో జ్యోతిఃశాస్త్రపరైర్విజైః |
 తతస్తు పఞ్చమేఽబ్దేఽస్య వ్రతబన్ధ చకార హ || ౧౬ ||
 వేదవ్రతాని చత్వారి చకార బటుకస్య సః |
 సకృన్నిగదమాత్రేణ గృహ్లాతి బ్రహ్మతేజసా || ౧౭ ||
 వేదశాస్త్రనిధిరాతః స్వకర్మం కుశలోఽపి చ |
 కదాచిత్ సుముహూరై తు పితా వాచక్ష్విః సుతమ్ || ౧౮ ||
 గణానాం త్వేతి ఋజున్తం మహాన్తముపదిష్టవాన్ |
 ఉవాచ చ మహామన్త్రో వైదికోఽఖిలసిద్ధిదః || ౧౯ ||
 ఆగమోక్తేషు మన్తేషు సర్వేషు శ్రేష్ఠ ఏవ చ |
 ధ్యాత్వా గజాననం దేవం జపైనం స్థిరమానసః || ౨౦ ||
 పరాం సిద్ధిం సమాప్యైవ ఖ్యాతిం లోకే గమిష్యసి |
 తతో గృత్సమదో విప్రా మన్తం ప్రాప్య పితుర్ముఖాత్ || ౨౧ ||
 అనుష్ఠానరతో భూత్వా జపధ్యానపరోఽభవత్ |
 ఏవం బహుతిథి కాలే మహాత్సప్సో మునేః |
 తస్మిన్ మగధదేశే యో రాజా మగధసంజ్ఞితః || ౨౨ ||

చారురూపా మహామానీ దానశరోఽరిమర్దనః ।
 నానాలక్కార శోభాఢ్యో మహార్హాసనసంశ్రితః ॥ ౨౩॥
 సుధర్మాసనగో ధీరః పురుహూత ఇవాపరః ।
 చతురంగబలోపేతో జ్ఞానో పణ్ణితమానదః ॥ ౨౪॥
 అమాత్యో ద్వౌ జ్ఞాననిధీ వాచస్పత్యధికో గుణాః ।
 అమ్బికా నామ భార్యఽస్య చారురూపా గుణాధికా ॥ ౨౫॥
 పతివ్రతా మహాభాగా శాపాసుగ్రహణే క్షమా ।
 తస్య రాజ్ఞః పితృశ్రాధే సమాజగ్ముర్ముహర్షయః ॥ ౨౬॥
 రాజ్ఞాహూతా వసిష్ఠాత్రిప్రముఖాః శ్రుతిపారగాః ।
 ఆకారితో గృత్యమదస్తపస్వీ శుచిమానసః ॥ ౨౭॥
 తతః శాస్త్రప్రసజ్గేన ప్రౌఢిం గృత్యమదోఽవదత్ ।
 తమత్రిర్ధిగిత్వేవమబ్రవీన్ మునిసన్నిధౌ ॥ ౨౮॥
 తపస్వీతి భవాన్మాన్యో న మునిస్త్యం యతస్తవ ।
 జన్మ రూక్మాఙ్గదాజ్ఞాతం రాజపుత్రాద్ విచారయ ॥ ౨౯॥
 నాస్మత్సమక్షో పూజార్హ ఇతో గచ్ఛ స్వమాశ్రమమ్ ।
 ఇత్యత్రివచనం శ్రుత్వా క్రోధదీప్త ఇవ జ్వలన్ ॥ ౩౦॥
 దహన్నివ త్రిలోకీం స భక్షయన్నివ తాన్మునీన్ ।
 అపేర త్వపలాయస్త సింహం దృష్ట్వా యథా మగాః ॥ ౩౧॥
 ఉవాచ తత్ర సదసి వసిష్ఠాదిన్ మునీన్పుతి ।
 గృత్యమద ఉవాచ ।
 యర్హి రూక్మాఙ్గదస్యాహం న భవేయం మునీశ్వరాః ।
 తదా శాపాగ్నినా యుష్మాన్కుర్యాం భస్మావశేషితాన్ ॥ ౩౨॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యుక్త్వా తాన్మునీన్ సర్వాన్ ప్రయయా మాతరం ప్రతి ।
 పప్రచ్ఛ తాం గృత్యమదో వద దుష్టేఽతి కాముకే ॥ ౩౩॥
 ముకుందే వద మే తాత నో చేదభస్మ భవిష్యసి ।
 ఆకర్ణైవం వచస్తస్య చకమ్పే భృశవిష్టలా ॥ ౩౪॥

ముకుందా మారూతేనేవ కదలీ కుజ్మలాన్వితా ।

ఉవాచ దీనయా వాచా బద్ధాఞ్జలిపుటా సతీ ॥ ౩౫॥

ముకుందోవాచ ।

మృగయాసక్త చిత్తోఽభూద్ భ్రష్టసార్థో నృపోత్తమః ।

త్రైలోక్యసుభగో దృష్టో మయా రూక్మాఙ్గదః శుభః ॥ ౩౬॥

అనుష్ఠానరతే వాచక్ష్మవౌ మే భర్తరి ప్రియే ।

అనివార్యాః స్త్రీయ ఇతి స్మృత్వా వాక్యం విధీరితమ్ ॥ ౩౭॥

తస్మిన్ నృపే సక్తమనా జాతాఽస్మి స పితా తవ ।

శ్రుత్వేత్థ వచనం తస్యా మానవాన్ స యయౌ మునిః ॥ ౩౮॥

లజ్జయాఽధోముఖః శాపమభ్యధాజ్జననీం ప్రతి ।

పుత్ర ఉవాచ ।

దుష్టే మూఢే పాపరతే కాననే కణ్ఠకీ భవ ॥ ౩౯॥

అసంఖ్యేయ ఫలా సర్వే ప్రాణిభిః పరివర్జితా ।

సాఽపి శాపం దదౌ తస్మై క్రోధావిష్టా సుతాయ హి ॥ ౪౦॥

జననీత్వమనాదృత్య యతః శప్తా ఖలు త్వయా ।

అతః శపామి త్వాం పుత్ర త్వత్తః పుత్రోఽతిదారుణః ॥ ౪౧॥

త్రైలోక్య భయదో దైత్యో భవిష్యతి మహాబలః ।

ఏవం శశపతుస్తౌ తు మాతాపుత్రౌ పరస్పరమ్ ॥ ౪౨॥

క ఉవాచ ।

సా తదైవ శరీరం తత్ త్యక్త్వాఽభూద్ బదరీ వనే ।

వర్జితా పక్షిసఙ్ఖాత్తైర్చారజైరణ్ణజైరపి ॥ ౪౩॥

తతోఽన్తరిక్షే వాగాసీద్ద్విగ్రాద్ గృత్సమదో హ్యభూత్ ।

స తు గృత్సమదో బ్రహ్మన్ననుష్ఠానాయ జగ్మివాన్ ॥ ౪౪॥

ఇదం గృత్సమదాఖ్యానం యః శృణోతి నరోత్తమః ।

న స సఙ్కటమాప్నోతి వాఞ్చితం లభతేఽఖిలమ్ ॥ ౪౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే గృత్సమదోపాఖ్యానం నామ షట్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః

॥ ౩౬॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౧౩౨౨+౪౫=౧౩౬౭

౧.౩౭ వరదాఖ్యానం నామ సప్తత్రింశత్తమోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచః ।

భ్రమన్మునిర్దదర్శాగ్రే వనం పుష్పకసంజ్ఞితమ్ ।

నానాద్రుమలతాకీర్ణం పుష్పప్రకారశోభితమ్ ॥ ౧॥

శోభితం నిర్ధరజలైర్నిర్జరైర్మునిసత్తమైః ।

ననామ తాన్ గృత్యమదో న్యవసచ్చ తదాజ్ఞయా ॥ ౨॥

తత్ర స్నాత్వా జపం చక్రే పాదాఙ్గుష్ఠాగ్రనిర్భరః(ధిష్ఠితః) ।

స్థిరేణ మనసా ధ్యాయన్దేవం విఘ్నేశ్వరం విభుమ్ ॥ ౩॥

నాసాగ్రన్యస్తదృష్టిః సన్నిరీక్షన్ స దిశోదిశ ।

జిత్వైవో జితశ్వాసో జితాత్మా మారుతాశనః ॥ ౪॥

దివ్యవర్షసహస్రం స తపస్తేపే సుదారుణమ్ ।

ఉస్మిల్య నయనేఽపశ్యద్ యదా గృత్యమదో మునిః ॥ ౫॥

తదా నేత్రోద్ధవో వహ్నిస్త్రిదశాన్ పర్యతాపయత్ ।

శశఙ్కైరే తదా దేవాః కస్యాయం పదభాగ్ భవేత్ ॥ ౬॥

అపరం గలితం పత్రం భక్షయన్నేకమేవ చ ।

యత్పమాస్థాయ పరమం స్థాణుభుతోఽతినిశ్చలః ॥ ౭॥

దశపంచసహస్రాణి తేపే నిశ్చలమానసః ।

తతోవినాయకో దృష్ట్వా తపసం తస్య దుర్ఘటమ్ ॥ ౮॥

అనుగ్రహాయ తస్యాఽథ ప్రాదురాసీత్ సుదీప్తిమాన్ ।

యథా ధేనుర్వత్సరవం శ్రుత్వా ధావతి సత్వరమ్ ॥ ౯॥

తథా వినాయకో దేవః శీఘ్ర గృత్యమదం యయౌ ।

భాసయన్దైజసా విశ్వం సహస్రరవిసన్నిభః ॥ ౧౦॥

చలత్కర్ణతాలో బృహద్దన్తిలీలో ముదా చారూఖేలో లసచ్చన్ద్రభాలః ।

బృహత్పద్మమాలో జగత్కార్యమూలః కరకఙ్కనాలో నమత్సేవిమేలః ॥ ౧౧॥

సింహారూఢో దశభుజో వ్యాలయఙ్ఘోపవీతవాన్ ।

కుఙ్కుమాగరుకస్తూరీచారూచన్దనచర్చితః ॥ ౧౨॥

సిద్ధిబుద్ధి యుతః శ్రీమాన్ కోటిసూర్యాధికద్యుతిః ।
 అనిర్వాచ్యస్వరూపోఽపి లిలయాఽఽసీత్పురో మునే ॥ ౧౩ ॥

తత్రేజసా హృతం తేజా మునేస్తస్య మహాత్మనః ।
 బ్రహ్మస్య తేజసా యద్వన్ నాక్షత్రం చాస్త్రజం మహాః ॥ ౧౪ ॥

నిమీల్య నయనే సోఽథ చకమ్పే భృశవిప్లవః ।
 పహత మూర్ఛితో భూమౌ విస్మృత ధ్యానమజ్గలః ॥ ౧౫ ॥

పునశ్చ మనసా ధ్యాయన్ గజాననమనామయమ్ ।
 మనసా తర్కయన్ విఘ్ననిమిత్తం వ్యాకులో మునిః ॥ ౧౬ ॥

కిమేతత్ క్షోభజననం సహసా సముపస్థితమ్ ।
 అద్య ప్రభృతి యత్ తప్తం తత్కథం మే వృథా గతమ్ ॥ ౧౭ ॥

పాహి దేవేశ సర్వాత్మన్ విఘ్నాదస్మాద్ భయానకాత్ ।
 త్వామృతే శరణం యామి కమన్యం జగదీశ్వరమ్ ॥ ౧౮ ॥

మహద్దుఃఖం మయా దేవ ప్రాప్త కేన చ హేతునా ।
 నాస్మత్పక్ష్యైః పూజనీయ ఇతి యద్ దహతే మనః ॥ ౧౯ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా జగాద స వినాయకః ।
 గణేశ ఉవాచ ।
 అనుగ్రహాయ సమ్రాప్తం విద్ధి మాం గణనాయకమ్ ॥ ౨౦ ॥

సనకాదిభిరప్రాప్యం చిరం నియమమాస్థితైః ।
 త్యక్త్వా భయం బ్రూహి యత్ తే వాఞ్ఛితం మునిసత్తమ ॥ ౨౧ ॥

ఏకాఙ్గష్టేన తపసా తోషితోఽహం త్వయాఽనిశమ్ ।
 బ్రహ్మోవాచ ।
 నిశమ్యేత్థం వచస్తస్య దేవదేవస్య శోభనమ్ ॥ ౨౨ ॥

దణ్డవత్ ప్రణనామైనం నిజానన్దపరిప్లుతః ।
 ఉవాచ పరమస్త్రితో వరదం తం వినాయకమ్ ॥ ౨౩ ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।
 అద్య మే సఫలం జన్మ తపసో నియమస్య చ ।
 అఖణ్డానన్దరూపో యో బ్రహ్మభూయో నిరాకృతిః ॥ ౨౪ ॥

ముచ్చన్నశ్రూణీ నేత్రాభ్యామానన్దేన ననర్త చ ।
విదానస్తఘనో వేద శాస్త్రాణామప్యగోచరః ॥ ౨౫॥
సద్యో దృష్టో మయా సాక్షాదతః కిం ప్రార్థయే విభో ।
తవాజ్ఞయా తథాఽప్యేకం ప్రార్థయే ద్విరదానన ॥ ౨౬॥
చతురశీతిలక్షాసు యోనిషు శ్రేష్ఠతాసు చ ।
మనుష్యాణాం మహాభాగ వర్ణాస్తత్ర మహత్తరాః ॥ ౨౭॥
తత్రాపి బ్రాహ్మణాః శ్రేష్ఠాస్తత్రాపి జ్ఞానినః పరాః ।
జ్ఞానిష్వనుష్ఠానపరాస్తేషు చ బ్రహ్మవేదినః ॥ ౨౮॥
బ్రహ్మజ్ఞానం తథా జ్ఞానం దే హి మే జగదీశ్వర ।
త్వయి భక్తిఞ్చ సుదృఢామవిస్మరణమేవ చ ॥ ౨౯॥
తవ భక్తేషు సర్వేషు శ్రేష్ఠతాం చ గజానన ।
అన్యం చైకం వరం యాచే తం చ మే దేహి శక్యర ॥ ౩౦॥
తవ భక్త్యైకనిలయం త్రైలోక్యాకర్షణక్షమమ్ ।
విఖ్యాతం త్రిషు లోకేషు నమస్యం సురమానుషైః ॥ ౩౧॥
ఏవం మాం కరూ విఘ్నేశ యది తుష్టోఽఖిలార్థకృత్ ।
వనం చ పుష్పకం నామ్నా ఖ్యాతి యాతు సురేశ్వర ॥ ౩౨॥
అస్మిన్ స్థిత్యా చ భక్తానాం కామాన్పూరయ నిత్యదా ।
ఇదం చ పుష్పకపురం చతుర్దిక్షు విశేషతః ॥ ౩౩॥
గణేశపురమిత్యేవం ప్రథాం యాతు గజానన ।
బ్రహ్మోవాచ ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా జగాద ద్విరదాననః ॥ ౩౪॥
గణేశ ఉవాచ ।
సాధు సాధు మహాబాహో ప్రసన్నే మయి దుర్లభమ్ ।
భక్తానాం త్రిషు లోకేషు న కిఞ్చిన్ మునిపుజవ ॥ ౩౬॥
త్వయా యత్ప్రార్థితం విప్ర తత్రే సర్వం భవిష్యతి ।
విప్రత్వం దుర్లభతరం ప్రసన్నేన మయాఽర్పితమ్ ॥ ౩౬॥

గణానాన్వేతి మస్త్రస్య వైదికస్య యతస్త్యయా ।

జపః కృతో మునేఽతస్త్యమృషిరస్య భవిష్యసి ॥ ౩౭॥

బ్రహ్మాదిషు చ దేవేషు వసిష్ఠాది మునిష్యపి ।

ఖ్యాతిం యాస్యసి సర్వత్ర పరం శ్రౌష్టయముపాగతః ॥ ౩౮॥

సర్వేష్వారభక్తార్కౌఠ్యేషు పూర్వం తే మమ చాపరమ్ ।

సృరణం యే కరిష్యన్తి తేషాం సిద్ధిరభవిష్యతి ॥ ౩౯॥

ఋతే జ్ఞానాద్ దేవతర్షచ్ఛస్తసాం కర్మ నిష్ఫలమ్ ।

పుత్రశ్చ బలవాన సర్వదేవానాం సుభయఙ్కరః ॥ ౪౦॥

భవిష్యతి మహాఖ్యాతి త్రిషు లోకేషు యాస్యతి ।

అజేయః సర్వదేవానాం వినా రుద్రం భవిష్యతి ॥ ౪౧॥

మద్భతో మద్గతప్రాణో మన్నిష్ఠో మత్పరాయణః ।

ఇదం చ నగరం దేవ యుగే పుష్పకసంజ్ఞితమ్ ॥ ౪౨॥

త్రేతాయాం మణిపూరం చ భానకం ద్వాపరేఽపి చ ।

కలౌ తు భద్రకం నామ ఖ్యాతం లోకే భవిష్యతి ॥ ౪౩॥

అత్ర స్నానేన దానేన సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం దత్వా వరాంస్తస్మై తత్రైవాఽన్తర్దధే విభుః ॥ ౪౪॥

తస్మిన్నన్తర్దధే తత్ర స్థాపయామాస వై మునిః ।

గణేశమూర్తిం ప్రాసాదం కారయామాస సున్దరమ్ ॥ ౪౫॥

వరదేతి చ తన్నామ స్థాపయామాస శాశ్వతమ్ ।

సిద్ధిస్థానం చ తత్రాసీద్గణేశస్య ప్రసాదతః ॥ ౪౬॥

కామాన్పుష్టాణి సర్వేషాం పుష్పకం క్షేత్రమిత్యపి ।

పూజయామాస తాం మూర్తి భక్తిభావ సమన్వితః ॥ ౪౭॥

ఇమాం కథాం యః శృణుయాన్ మునీన్ద్ర శ్రీవిఘ్నరాజస్య వరప్రకాశమ్ ।

లభేత కామానఖిలాన్ గణేశభక్తిం దృఢా సంసృతిమోచనీం చ ॥ ౪౮॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే వరదాఖ్యానం నామ సప్తత్రింశత్తమోఽధ్యాయః ॥ ౩౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కరః ౧౩౬౭ + ౪౮ = ౧౪౧౫

౧.౩౮ వరప్రదానం నామాష్ట త్రింశత్తమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

తతో గృత్సమదస్యాసీత్ కథం వృత్తిః సురేశ్వర ।

తన్మమాచక్ష్య యత్సేన శ్రద్ధధానస్య పద్మజ ॥ ౧ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతః సర్వే మునిగణా మానయామాసురాదరాత్ ।

బ్రహ్మాన్ మునివరశ్రేష్ఠం నేముర్గుత్సమదం చ తమ్ ॥ ౨ ॥

వరదానాద్గణేశస్య వస్తుస్తం యజ్ఞకర్మణి ।

సర్వారమ్భే గణేశస్య పూజనాదౌ చ సన్మరుః ॥ ౩ ॥

ఏవం విఖ్యాతిమగమత్ స మునిర్గణనాయకే ।

భక్తిం పరమికాం చక్రే జపన్మన్తం సునిశ్చలః ॥ ౪ ॥

కదాచిత్ స మునిర్వ్యాస చుక్షువే బలముత్తరమ్ ।

దిశో నభశ్చ పృథివీం నాదయన్ గిరిగవ్హరాన్ ॥ ౫ ॥

అపయశ్యత్ పురతో యావత్ తావద్బాలం భయఙ్కరమ్ ।

రక్తవర్ణ మహానాదం జపాకుసుమసన్నిభమ్ ॥ ౬ ॥

తేజోరాశిం చ ముష్ణన్తం నేత్రాలోకపథం ముహుః ।

దృష్ట్వా స తాదృశం బాలం చకమ్పే భయవిష్టలః ॥ ౭ ॥

తర్కయామాస మనసా విఘ్నః కోఽయమిహాగతః ।

న జానే గణనాథేన దత్తః పుత్రో మమాద్భుతః ॥ ౮ ॥

పశ్యతి స్మ పునః సోఽముం చారూషక్తం సులోచనమ్ ।

చారూరూక్మాఙ్గదం చారు ముకుటం చారూనూపురమ్ ॥ ౯ ॥

చారూణా కటిసూత్రేణ రాజత్కటితటం సుతమ్ ।

పప్రచ్ఛ తం మునిః కోఽసి కస్యాసి కిఞ్చిక్రీర్షసి ॥ ౧౦ ॥

క్వ చ తే పితరౌ స్థానం దద తేజోనిధేఽర్భక ।

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్య జగాద బాలకో మునిమ్ ॥ ౧౧ ॥

బాలక ఉవాచ ।

భుతభావిభవజ్ఞానీ కిం మాం త్వం పరిపృచ్ఛసి |
 తథా౭ప్యాజ్ఞావశో వమ్మి క్షుతాత్ తవ జనిర్మమ || ౧౨ ||
 త్వమేవ జనకో మాతా కృపాం కురూ మమోపరీ |
 పాలయస్య పితర్మాం త్వం దినాని కతిచిన్మునే || ౧౩ ||
 త్రైలోక్యాక్రమణే శక్తో దేవేన్ద్ర వశవర్తినమ్ |
 కరిష్యామి న సన్దేహో వీక్ష్యనే పౌరూషం మమ || ౧౪ ||
 బ్రహ్మోవాచ |
 ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య భయహర్షసమన్వితః |
 ఉవాచ శ్లక్షణాయా వాచా మునిర్భృత్యమదో వచః || ౧౫ ||
 యద్యయం జాతమాత్రో౭పి శక్తస్త్రైలోక్యకర్షణే |
 తస్మాదస్య ప్రదాస్యామి స్వం మన్త స్వాత్మజస్య హి || ౧౬ ||
 యేనాస్య వాఙ్చతం దేవః పరితుష్టో వినాయకః |
 ప్రదాస్యతి జగన్నాథో మమ కీర్తిర్భవిష్యతి || ౧౭ ||
 ఏవం సఙ్ఘాత్య మనసా తస్మై స్వం మన్తమాదిశత్ |
 గణానాం త్వేతి తం చాహ కుర్వనుష్ఠాసమాదరాత్ || ౧౮ ||
 జపస్వ వైదికం మన్త చిత్తం స్థాప్య గజాననే |
 సస్తుష్టస్తే యదా పుత్ర సర్వాన్ కామాన్ ప్రదాస్యతి || ౧౯ ||
 ఏవం ప్రాప్తమహామన్త్రో జగామ తపసే వనమ్ |
 ఏకాఙ్గిష్ఠేనా౭వతస్థ నిరాహారో జితేన్ద్రియః || ౨౦ ||
 ధ్యాయన్ గజాననం దేవం మనసా నిశ్చేలన సః |
 జపతస్తస్య వర్షాణి సార్ధాయుతమితాని చ || ౨౧ ||
 గతాని తస్య ముఖతో బభూవాగ్నిర్దిశో జ్వలన్ |
 భయం బభూవ దేవానాం దైత్యానా తలవాసినామ్ || ౨౨ ||
 తతస్తత్తపసా తుష్ట ఆవిరాసీద్ గజాననః |
 దిశో వితిమిరాః కుర్వంశ్చాదయన్ భానుమణ్డలమ్ || ౨౩ ||
 భ్రామయన్ పుష్కరం చారూ సువిషాణం ముదాయుతః |
 తద్ బృంహితరవం శ్రుత్వా బాలకో విష్టలన్నివ || ౨౪ ||

ఉస్మీల్య నేత్రే సోఽపశ్యద్దేవస్తం పురతః స్థితమ్ |
 చతుర్భుజం మహాకాయం నానాభూషావిభూషితమ్ || ౨౫||
 పరశుం కమల మాలా మోదకాన్ బిభ్రతజ్జురైః |
 తేజసా ధర్షితస్తస్య ధైర్యం కృత్వా ననామ సః || ౨౬||
 బద్ధాఙ్గులిపుటో భూత్వా ప్రార్థయామాస తం విభుమ్ |
 బాలక ఉవాచ |
 కిం మాం ధర్షయనే దేవ భక్తం త్వాం శరణాగతమ్ || ౨౭||
 భవ సౌమ్యతరో దేవ దేహి మేఽఖిలవాఙ్మితమ్ |
 బ్రహ్మావచ |
 ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య సఙ్గహార స్వకం మహాః || ౨౮||
 ఉవాచ పరమప్రీతో సావధాన భవార్భక |
 యం ధ్యామసి దివారాత్రౌ సోఽహం తే వరదోఽధునా || ౨౯||
 మమేదం పరమం రూపం స్వప్రకాశం జగన్మయమ్ |
 న విదుర్భ్రూహూర్మాద్రాద్యాః కుతో వేత్స్యన్తి మానవాః || ౩౦||
 దేవాశ్చ మునయః సర్వే న చ రాజర్షయోఽపరే |
 నాసురాః సిద్ధగన్ధర్వా న నాగా న చ దానవాః || ౩౧||
 సోఽహం తవ తపోబద్ధో వరం దాతుమిహాగతః |
 వరయస్వ వరాన్మత్తో యాన్యాంస్తస్యం మనసేచ్ఛసి || ౩౨||
 స ఉవాచ తతో బాలో ధన్యోఽహం తవ దర్శనాత్ |
 పితా ధన్యతరో మేఽద్య సార్థకం జన్మ మే తపః || ౩౩||
 స్తుతిం కర్తుం న జానామి బాలభావాత్సురేశ్వర |
 యతస్తస్యం సర్వజగతాం కర్తా పాతాఽపహారకః || ౩౪||
 త్వద్భాసా భాసయత్యేష రవిరగ్నిశ్చ చన్ద్రమాః |
 చరాచరం చేతయనే స్వమాహాత్మ్యాన్ మహామతేః || ౩౫||
 మహిమానం మహాన్తం తే కేశా అపి న వై విదుః |
 యది మే వరదోఽసి త్వం తన్నే దేది గజానన || ౩౬||
 త్రైలోక్యాకర్షణే శక్తిం విశిష్టాం దేహి మే విభో |

దేవదానవగన్ధర్వమనుష్యోరగరాక్షసా || 3౭||

వశ్యా మమ సదా సన్తు మునికిన్నరచారణాః |
మనసా చిన్తితం యన్మే తత్తత్ సిధ్యతు సర్వదా || 3౮||

ఇన్ద్రాదయో లోకపాలాః సేవాం కుర్వన్తు మే సదా |
ఇహ భోగాననేకాన్మే ముక్తిం చాన్తే ప్రయచ్ఛ చ || 3౯||

అన్యం చ తే వరం యాచే పురమేతత్ తవాజ్ఞయా |
ప్రథాం యాతు యతశ్చాత్ర తపముగ్రం తపో మయా || ౪౦||

గణేశపురమితి చ ఖ్యాతి యాతు జనేష్ఠదమ్ |

గణేశ ఉవాచ |

త్రయాణామపి లోకానామాక్రమం త్వం కరిష్యసి || ౪౧||

సర్వేభ్యో న భయం తేఽస్తి సర్వే వశ్యాశ్చ తే సదా |
ఆయసం కాఞ్చనం రౌప్యం మయా దత్తం పురత్రయమ్ || ౪౨||

అభేద్యం సర్వదేవానాం కామగం శక్కురం వినా |
త్రిపురేతి చ తే నామ ఖ్యాతిం లోకే గమిష్యతి || ౪౩||

యదైకేన చ బాణేన శివో భేత్స్యతి తే పురమ్ |
తదైవ యాస్యసే ముక్తిం నాత్ర కార్యా విచారణా || ౪౪||

అన్యత్తే వాఞ్చితం సర్వ మత్ప్రసాదాద్భవిష్యతి |

బ్రహ్మోవాచ |

దత్వేత్థం స వరాన్దేవస్తత్త్రివాఽన్తర్దధే విభుః |
విషాదమగమద్దేవ వియోగాత్ త్రిపురాసురః || ౪౫||

హర్ష చ విపులం లేభే వరాన్ప్రాప్య యథేప్పితాన్ |
త్రైలోక్యవిజయం కర్తుం యతతే స్మ తతో బలాత్ || ౪౬||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే త్రిపురాసురవరప్రదానం నామాష్టత్రింశత్తమోఽధ్యాయః
|| 3౮||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౧౪౧౫+౪౬=౧౪౬౧

౧.౦౩౯ ఇన్ద్రపరాజయోనామైకోన చత్వారింశోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

తతః కిమకరోద్ బ్రహ్మం త్రిపురో వరదర్పితః ।

తత్సర్వం కౌతుకం మహ్యం వక్తుమర్హస్యశేషతః ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతః కాశ్మీరపాషాణభవాం మూర్తిం గజాననీమ్ ।

స్థాపయామాస విధివద్బ్రహ్మణైర్మన్త్రకౌవిదైః ॥ ౨॥

మహాస్తం కాఞ్చనం దివ్యం మణిముక్తావిభూషితమ్ ।

గణేశపురమధ్యే స ప్రాసాదం కృతవాన్ శుభమ్ ॥ ౩॥

ఉపవారైః షోడశభిః పూజయామాస తం విభుమ్ ।

నమస్కారైరసంఖ్యాతైః స్తుతిభిః ప్రార్థనైరపి ॥ ౪॥

క్షమాప్య దేవదేవేశమనుజ్ఞాప్య యయౌ బహిః ।

దదౌ దాదాన్యనేకాని బ్రాహ్మణేభ్యో యథార్హతః ॥ ౫॥

తతస్తదభవత్థానం బంధాలే త్రిపురస్య హ ।

గణేశపురమిత్యేవం సర్వేషాం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౬॥

తతః స త్రిపురో దైత్యో గజాననవరోద్ధతః ।

నృలోకాన్పాలయామాస దేవానామాక్రమే రతః ॥ ౭॥

పదాతయస్తురక్ణాశ్చ గజాశ్చ రథినస్తథా ।

దశదిగ్భ్యో యయుస్తం తు సేవార్థం బలవత్తరాః ॥ ౮॥

రాజానః సేవకా జాతా ఆనుకూల్యేన తస్య హ ।

ప్రతికూలా గతా మృత్యుం యుద్ధం కర్తుమనీశ్వరాః ॥ ౯॥

ఏవమాక్రమ్య భూఖణ్డ తతోఽగాదమరావతీమ్ ।

తత ఇన్ద్రో దేవగణైర్నానాయుద్ధ కరైర్వృతః ॥ ౧౦॥

ఐరావతసమారూఢో యయౌ యుద్ధాయ దంశితః ।

సోఽపి సేనాం త్రిధా చక్రే చతురక్ణం మహాబలః ॥ ౧౧॥

భీమకాయం మహాదైత్యం వజ్రదంష్ట్రం చ దానవమ్ ।

ధనుర్యుద్ధే గదాయుద్ధే శస్త్రయుద్ధే చ కోవిదమ్ ॥ ౧౨॥

అస్తయుద్ధే మల్లయుద్ధే నిష్ఠాతం దైత్యపుంగవమ్ ।

భీమకాయమవోచత్ స నృలోకస్యాధిపా భవ ॥ ౧౩॥

కాలకూటం వజ్రదంష్ట్రం జగాద త్రిపురో బలీ ।

త్రిభాగయానయా యాహి సేనయా త్వం రసాతలమ్ ॥ ౧౪॥

శేషముఖ్యాన్ సర్వనాగాన్ వశాన్ కురూ మమాయజ్ఞా ।

అహం త్రిభాగయా శక్రమాక్రమిష్యేఽఖిలాస్సురాన్ ॥ ౧౫॥

భీమకాయో వజ్రదంష్ట్రో యథఽఽజ్ఞప్తో ప్రతస్థతుః ।

చతురంగబలైర్ముక్తః స్వయం నన్దనమాయయౌ ॥ ౧౬॥

దివ్యాన్ వృషాన్ బభజ్జున్తే వార్యమాణాస్తు సైనికాః ।

తత్ర స్థిత్యా దైత్యరాజో దూతాన్ శక్రాయ ప్రాహిణోత్ ॥ ౧౭॥

అత్రానయన్తు తం శక్రం దర్శనాయ త్వరాన్వితాః ।

వదన్తు మమ వాక్యం వా మృత్యులోకం వ్రజాఽధునా ॥ ౧౮॥

తత్ర త్వాం పాలయిష్యామి సామ్నా దేహ్యామరావతీమ్ ।

యది యుద్ధే చ తే బుద్ధిస్తదా శీఘ్రం ప్రయాహి మామ్ ॥ ౧౯॥

తే గత్వా శక్రమాచఖ్యుస్త్రిపురాసురచేష్టితమ్ ।

శ్రుత్వేత్థం వచనం తేషాం వజ్రాహత ఇవాచలః ॥ ౨౦॥

చకమ్పే చాచలరిపుర్వాయనేవ యథా తరూః ।

చిన్తయా వ్యాకులీభూతః కిమేతదితి చిన్తయన్ ॥ ౨౧॥

క్రోధానలేన జజ్వాల సంరక్తాఖిలలోచనః ।

కుర్వన్ఫస్మేవ లోకానాం శోషయన్నివ వారిధీన్ ॥ ౨౨॥

ఉవాచ దూతాన్ గచ్ఛన్తు యాస్తు యుద్ధాయ సత్వరాః ।

స్వయమైరావతారూఢో జగర్జ సురశత్రుహా ॥ ౨౩॥

తేన నాదేన మహతా ఙ్కోభయన్ భువనత్రయమ్ ।

శ్రుత్వా తద్వచనం తే తు గతా దూతా యథాగతమ్ ॥ ౨౪॥

విబుధాశ్చాపి సన్నద్ధా నానాశస్త్రాఽసిపాణయః ।

భిణ్డిపాలకరాః కేచిత్ కేచిచ్ఛక్యప్తి పాణయః ॥ ౨౫॥

ముద్గరాసిధారాః కేచిద్దనుర్బాణకరాః పరే ।

గదాభేటకరాః కేచిత్ కేచిత్తు దణ్డపాణయః ॥ ౨౬ ॥
 ఏవం దేవగణైర్యుక్తో వజ్రభృన్నిర్యయౌ బహిః ।
 కృతస్వస్త్వయనో విప్రైర్నానావాదిత్రనిస్వనైః ॥ ౨౭ ॥
 త్రిపురో దూతవాక్యేన జ్ఞాత్వా యుద్ధోద్యమన్తు తమ్ ।
 సన్నద్ధామకరోత్సేనాం ప్రహృష్టాం చతురగ్గణీమ్ ॥ ౨౮ ॥
 అసంఖ్యాతాం సమాదాయ హయారూఢోఽభినిర్యయౌ ।
 పరస్పరం దదృశతుస్తే నేనే వీరభూషణే ॥ ౨౯ ॥
 కోలాహలో మహానాసీద్ బృంహితైర్దైషితైరపి ।
 క్షేడితై రథఘోషైశ్చ వాద్యఘోషైరనేకథా ॥ ౩౦ ॥
 తతో హుజ్కారమాత్రేణ నోదితాస్త్రిపురేణ తే ।
 వీరా యుయుధిరే దేవైః స సమ్మర్దో మహానభూత్ ॥ ౩౧ ॥
 నాభూత స్వపరబోధోఽపి జఘ్నురేవ పరస్పరమ్ ।
 ఏవం సుతుములే జన్యే మృతాస్తే దానవా బహు ॥ ౩౨ ॥
 సుమనసోఽపి పతితా దైత్యశస్త్ర ప్రపీడితాః ।
 బభుస్తే సైనికాస్తత్ర పుష్పితా ఇవ కింశుకాః ॥ ౩౩ ॥
 అశయాః శయితాః కేచిదజ్ఞిహీనాస్తథాఽపరే ।
 క్రమేలకా గజాధ్యక్షా రథాశ్వాశ్చ పదాతినః ॥ ౩౪ ॥
 తతః పలాయనపరా దైత్యా యాతా దిశో దశ ।
 సింహం దృష్ట్వైవ సహసా మృగా జీవనకాఙ్క్షిణః ॥ ౩౫ ॥
 తతో నివార్య తత్త్రైన్యం వృన్దారకరిపుః స్వయమ్ ।
 క్రోధానలమహాజ్వాలో గర్జన్మేఘ ఇవాపరః ॥ ౩౬ ॥
 శక్రసాన్నిధ్యమగమద్ భక్షయన్నివ రోదసీ ।
 స్వఖణ్డేనాహనత్త్రివం హస్తం వజ్రధరం హరేః ॥ ౩౭ ॥
 వజ్రం పపాత తద్గస్తాత్ తదద్భుతమివాభవత్ ।
 తదాదాయాఽహనద్ దైత్యస్త్వైవైరావతం గజమ్ ॥ ౩౮ ॥
 ఐరావతః ప్రహారేణ పలాయనపరో యయౌ ।
 తతో జఘాన స హరిర్ముష్టినా దైత్యపుజవమ్ ॥ ౩౯ ॥

స క్షణం పతితో భూమౌ తత ఉత్థాయ వేగవాన్ |
 జఘాన ముష్టినా శక్రం ధరణ్యాం తమపాతయత్ || ౪౦||
 తత ఉత్థాయ మఘవా దైత్యం ప్రాహ రూషాన్వితః |
 ఇదానీం మల్లయుద్ధాయ సజ్జీభవాఽసురేశ్వర || ౪౧||
 తతః స విస్మయావిష్ట ఉవాచ బలగర్వితః |
 కీమర్థ త్వం నిజప్రాణే నిర్దయోఽసి సురేశ్వర || ౪౨||
 కృమికిటపతక్లౌణాం ప్రాణోఽతీవ ప్రియో మతః |
 గచ్ఛ దేవ ధరణ్యాం తే స్థానం దత్తం మయా శుభమ్ || ౪౩||
 బ్రహ్మోవాచ |
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా జగద బలవృత్రహా |
 యద్యహం జీవితాత్ త్వాం హి మోచయామి న చేద్రిపో || ౪౪||
 తదాఽహం ధరణీం యామి త్వదాజ్ఞావశగోఽధమ |
 త్వమేవ హతమూర్ధాఽద్య ధరణీం యాస్యసే ఖల || ౪౫||
 వదత్యేవం తు దేవేన్ద్ర దైన్యేన్ద్రో నిజఘాన తమ్ |
 ముష్టినా హృదయే దుష్టస్తతో యుద్ధమభూత్ తయోః || ౪౬||
 చాణూరకృష్ణయోర్యద్యత్ పరస్పరజయైషిణోః |
 హృదయం హృదయేనైవ హస్తం హస్తేన జఘ్నుతుః || ౪౭||
 జానుభ్యాం జానునీ చోరూ తాభ్యాం తౌ చ నిజఘ్నుతుః |
 మస్తకం మస్తకేనైవ కూర్పరం కూర్పరేణ తు || ౪౮||
 పృష్ఠం పృష్ఠేన పాదాభ్యాం పాదౌ తావభిజఘ్నుతుః |
 పాదోం గృహీత్వా దైత్యోఽస్య భ్రామయిత్వా ముహుర్ముహాః || ౪౯||
 తత్యాజ దూరతః శక్రం యథా న జ్ఞాయతే క్వచిత్ |
 ఆరూరోహ స్వయం తం తు చతుర్దంతం గజేశ్వరమ్ || ౫౦||
 తతో దేవగణాః సర్వే హిమవద్గిరిగర్భరమ్ |
 యయుః శక్రం విచిన్వన్తో దైత్యసన్త్రాసతాపితాః || ౫౧||
 కుత్ర వా పతితో దేవో ద్రక్ష్యామో వా కథం విభుమ్ |
 ఏవం సఞ్చిన్తయన్తస్తే భ్రమన్తో దదృశుశ్చ తమ్ || ౫౨||
 అధోముఖం సమాయాన్త దేవేన్ద్రం తం తదైవ హ |

ప్రణేముర్దేవసజ్ఞాస్తమాలిజిస్తథాఽపరే || ౫౩||

పూజయామాసురపరే బీజయామాస కశ్చన |
పాదసంవాహనం చాస్య చక్రుః కేచన భక్తితః || ౫౪||

తత్త్రివ న్యవసన్ సర్వే గుప్తరూపాః సురాస్తదా |
దైత్యస్వైరారావతారూఢో యయౌ తామమరావతీమ్ || ౫౫||

దేవస్థానాని దైత్యానామిన్ద్రాసనగతః స్వయమ్ |
దదౌ విభజ్య ప్రత్యేకం మానపూర్వం సురద్విషామ్ || ౫౬||

దివ్య వాదిత్రనిర్హోషైః శృణ్వన్ గాన్ధర్వనిస్వనాన్ |
కిన్దురైః సేవ్యమానస్తు రేమే చాప్పరసాం గణైః || ౫౭||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే ఇన్ద్రపరాజయోనామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ||
౩౯||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౧౪౬౧ + ౫౭ = ౧౫౧౮

౧.౪౦ స్తోత్ర నిరూపణం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ |

ఆక్రమ్య దేవధిష్ఠ్యాని దైత్యోఽగాద్ బ్రహ్మణః పదమ్ |
పరాక్రమం దైత్యకృతం శ్రుత్వా దేవ ముఖాత్ పురా || ౧||

బ్రహ్మ యయౌ నాభిపద్యం విష్ణుః క్షీరనిధిం యయౌ |
దైత్యస్య మానసౌ పుత్రౌ ప్రచణ్డశ్చణ్డ ఏవ చ || ౨||

ప్రచణ్డం స్థాపయామాస బ్రహ్మలోకేఽధినాయకమ్ |
తతశ్చణ్డం చ వైకుణ్ఠే చకార స్వామినం స్వయమ్ || ౩||

తతః కైలాసమగమత్ తం చ దౌర్భ్యామచాలయత్ |
భయభీతా చ గిరిజాఽఽలిలిజ్ఞే శక్కరం భృశమ్ || ౪||

తతః కైలాసమగమద్ యుద్ధాకాక్షీ మహాసురః |
తేన తుష్టో మహాదేవో దైత్యస్య పౌరూషేణ చ || ౫||

బహిర్యయౌ వరం దాతుం నిజభక్తసుఖప్రదః |
దదర్శ త్రిపురం దైత్యం వరం వృణ్యేత్యథాఽబ్రవీత్ || ౬||

స వప్రే యది తుష్టోఽసి దేహి కైలాసమద్య మే ।
 గచ్ఛ మన్దారశిఖరం యావన్మమ మనోరథః ॥ ౭॥
 శక్జురోఽపి దదౌ తస్మై కైలాసం స్వల్పకాలినే ।
 స్వయం జగమ గిరిశో మన్దారాద్రిం గణైర్వృతః ॥ ౮॥
 కైలాసశిఖరారూఢో జహర్ష త్రిపురాసురః ।
 ఏవం దేవాన్వశే కృత్వా పునరాయాద్ రసాతలమ్ ॥ ౯॥
 భీమకాయోఽపి బలవాన్ భూమణ్డల గతో బలాత్ ।
 వశే చకార నృపతీన్ ఋషీన్ సర్వాన్ బబన్ధ చ ॥ ౧౦॥
 అగ్నికుణ్డాని సర్వాణి దేవతృప్తికరాణి చ ।
 ఆశ్రమాంశ్చ బభణ్ణాఽఽశు తీర్థాని చ విశేషతః ॥ ౧౧॥
 తాపసాంస్రాసయామాస కారాగార సమాశ్రయాత్ ।
 స్వాహాస్వధావషట్కూరాన్ వేదస్యాభ్యసనాని చ ॥ ౧౨॥
 సదాచారాన్ సదా ద్వేష్టి సర్వగర్వసమన్విత ।
 వజ్రదంష్ట్రోఽథ సప్తాపి పాతాలాని వశేఽనయత్ ॥ ౧౩॥
 శేషం చ వాసుకిం చైవ తక్షకం సర్వభోగినః ।
 నిర్విషాన్ సవిషాంశ్చైవ చకార వశవర్తినః ।
 వజ్రదంష్ట్రో రత్నజాతం బుభుజేఽప్రేషయచ్ఛ తమ్ ॥ ౧౪॥
 నాగాజ్గజాభిశ్చ కుతూహలేన రేమే సదాఽసౌ సమదోఽతిహర్షాత్ ।
 భోగాన్ విభుజ్జన్ వివిధాని రత్నాన్యాదాయ యాతస్త్రిపురాన్తికే సః ॥ ౧౫॥
 పాతాలవశ్యతాం శంసన్ లేభే మానం తతోఽధికమ్ ॥ ౧౬॥
 వస్త్రాణి చ మహార్థాణి గ్రామాన్ దాసాననేకశః ।
 ఏవం త్రిలోకాన్ వశగాన్ కృత్వా దైత్యో ననన్ద హ ॥ ౧౭॥
 దేవాః సర్వే గుహావాసాశ్చిన్తయామాసురన్వహమ్ ।
 కథమస్య వధః కస్మిన్కాలే వాపి భవిష్యతి ॥ ౧౮॥
 కస్మాద్వేతి న జానీమో లభోఽనేన వరం కుతః ।
 ఏవం వ్యాకుచిత్రేషు సురేషు మునిసత్తమ ॥ ౧౯॥
 ఆయయా నారదస్తత్ర త్రైలోక్యచర ఇచ్ఛయా ।
 దదర్శం దీనాన్దేవాంస్తానుత్తతార నభః పథాత్ ॥ ౨౦॥

దృష్ట్వా సర్వే నారదం తముత్తస్థు సహసాఽఽదరాత్ |
ఆలిలింజుశ్చ నేముశ్చ పుపూజుశ్చ యథాక్రమమ్ || ౨౧||

విశ్రాంతం పరిపప్రచ్ఛుస్త్రిపురస్యవరాదికమ్ |

దేవా ఉచుః |

త్రిపురేణ సమాక్రాంతం త్రైలోక్యం సచరాచరామ్ || ౨౨||

స్థాథాని నో గృహీతాని కేశాస్తేనాపి నిర్జితాః |

శరణం కం వ్రజామోఽద్య కథం తస్య వధో భవేత్ || ౨౩||

వరాశ్చ కేన దత్తా నో వదాఽస్య త్రిపురస్య భోః |

నారద ఉవాచ |

కథయామి సమాసేన దైత్యస్య చేష్టితం మహత్ || ౨౪||

దివ్యవర్షసహస్రం స తతాప పరమం తపః |

ప్రసాదయామాస విభుం గణేశం దేవనాయకమ్ || ౨౫||

తేనాఽస్మై దుర్ధరా దత్తా వరాః సర్వభయఙ్కరాః |

దేవర్షిపితృభూతేభ్యో యక్షరక్ష పిశాచతః || ౨౬||

న నాగేభ్యో భయం దత్తం వినైకం శఙ్కరం విభుమ్ |

ప్రసాదయన్తు దేవేశం ద్వీరదాననమాదరాత్ || ౨౭||

ఆరాధయన్తు సర్వేఽపి విఘ్నేశం సర్వసిద్ధిదమ్ |

దేవా ఉచుః |

కథమారాధనం తస్య దేవదేవస్య ధీమతః || ౨౮||

కర్తవ్యం మునిశార్దూల కృపయా తద్వదస్వ నః |

నారద ఉవాచ |

అహమేకాక్షరం మన్తం కథయామ్యఖిలాన్ ప్రతి || ౨౯||

తేన మన్త్రేణ తే సర్వే మయా దత్తేన భక్తితః |

అనుష్ఠానం ప్రకుర్వన్తు సర్వేఽపి స్థిరమానసాః || ౩౦||

యావతం ప్రత్యక్షతామేతి దేవోఽసౌ గణనాయకః |

స ఏవ తద్వధోపాయం వదిష్యత్యఖిలాన్ప్రతి || ౩౧||

నాన్యోపాయం ప్రపశ్యామి తస్మాత్ కుర్వన్తుమే వచః ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా నారదః సర్వానుపదిశ్య మనుం చ తమ్ ॥ ౩౨॥

జగామ తత్క్షణాదేవ వీణాగానరతో మునిః ।

తతః సర్వే సురవరా గణేశధ్యానతత్పరాః ॥ ౩౩॥

ఏకపాదస్థితాః కేచిత్కేచితపద్మాసనస్థితాః ।

కేచిద్వీరాసనయుతాః కేచిన్మీలితతోచనా ।

నిరాహారా జితశ్వాసా జేపుర్మన్తం మునీరితమ్ ॥ ౩౪॥

తతో బహుగతే కాలే కరూణాబ్ధిర్గజాననః ।

అనుష్ఠానం నిరీక్ష్యైషాం దేవానాం చిరకాలజమ్ ॥ ౩౫॥

ఆవిర్భూభూవ గణపస్తేషామగ్రే వరప్రదః ।

ఉల్లసత్స్వర్ణముకుటశ్చారూకుణ్డలమణ్డితః ॥ ౩౬॥

దస్తన్యస్తకరో రాజత్కటిసూత్రవరాఙ్గదః ।

పాశం సృణీం చ పరశుం కమలం చ భుజైర్దధత్ ॥ ౩౭॥

రక్తచంద్రనకస్తూరీస్థూరశశిభూషణః ।

విద్యుత్త్రేణోలసత్కాన్తిః కోటిసూర్యసమప్రభః ॥ ౩౮॥

దృష్ట్వైవం సహసా దేవం వినాయకమనామయమ్ ।

తేజసా ధర్షితాః సర్వే భయమాపుశ్చ కేచన ॥ ౩౯॥

ప్రణేముః సహసా కేచిద్ దేవాస్తం ద్వీరదాననమ్ ।

పూజయామాసురపరే హర్షగర్హదభాషిణః ॥ ౪౦॥

స్వసంకృష్ట వినాశాయ తుష్టువు కోఽపి తం విభుమ్ ।

ప్రసాదసుముఖం దేవం సుముఖం సంకృటాపహమ్ ॥ ౪౧॥

దేవా ఊచుః ।

నమో నమస్తే పరమార్థరూప నమో నమస్తేఽఖిలకారణాయ ।

నమో నమస్తేఽఖిలకారణాయ సర్వేన్ద్రియాణామధివాసినేఽపి ॥ ౪౨॥

నమో నమో భూతమయాయ తేఽస్తు నమో నమో భూతకృతే సురేశ ।

నమో నమః సర్వధియాం ప్రబోధ నమో నమో విశ్వలయోద్భవాయ ॥ ౪౩॥

నమో నమో విశ్వభృతేఽఖిలేశ నమో నమః కారణకారణాయ |
 నమో నమో వేదవిదామదృశ్య నమో నమః సర్వవరప్రదాయ || ౪౪||
 నమో నమో వాగవిచారభూత నమో నమో విఘ్ననివారణాయ |
 నమో నమోఽభక్తమనోరథఘ్న నమో నమో భక్తమనోరథజ్ఞ || ౪౫||
 నమో నమోఽభక్తమనోరథేశ నమో నమో విశ్వవిధానదక్ష |
 నమో నమో దైత్యవినాశహేతో నమో నమః సజ్కటనాశకాయ || ౪౬||
 నమో నమః కారూణికోత్తమాయ నమో నమో జ్ఞానమయాయ తేఽస్తు |
 నమో నమోఽజ్ఞానవినాశనాయ నమో నమో భక్తవిభూతిదాయ || ౪౭||
 నమో నమోఽభక్తవిభూతిహస్త్రే నమో నమో భక్తవిమోచనాయ |
 నమో నమోఽభక్త విబన్ధనాయ నమో నమస్తే ప్రవిభక్తమూర్తే || ౪౮||
 నమో నమస్తత్త్వవిబోధకాయ నమో నమస్తత్త్వవిదుత్తమాయ |
 నమో నమస్తేఽఖిలకర్మసాక్షిణే నమో నమస్తే గుణనాయకాయ || ౪౯||

బ్రహ్మోవాచ |

ఏవం స్తుత సురైర్దేవో ద్విరదానన ఈశ్వరః |
 ఉవాచ పరమస్రీతో హర్షయత్ సురసత్తమాన్ || ౫౦||

గణేశ ఉవాచ |

స్తోత్రేణ తపసా చైవ సురాః సస్తుష్టిమాగతః |
 దదామి సకలాభీష్టం తద్ వృణుధ్వం సురేశ్వరాః || ౫౧||

దేవా ఊచుః |

యది తుష్టోఽసి దేవేశ త్రిపురం జహి దానవమ |
 సర్వైషామధికారాన్ నో గృహీత్వా యస్తు తిష్ఠతి || ౫౨||

త్వయైవాస్యాఽభయం దత్తం సర్వామరసమూహతః |
 అతః స్య సజ్కటం ప్రాప్తాః సజ్కటాన్మోచయాఽఽశు నః || ౫౩||

త్వామే శరణం ప్రాప్తా ఏష ఏవ వరో హి నః |

గణేశ ఉవాచ |

వారయిష్యే భయం సర్వం తస్మాద్ ఘోరతరాద్ హి వః || ౫౪||

భవత్కృతమిదం స్తోత్రమతిప్రీతికరం మమ్ |
 సజ్కష్టనాశనమితి విఖ్యాతం చ భవిష్యతి || ౫౫||

పరతాం శృణ్వంతాం చైవ సర్వకామప్రదం నృణామ్ |
 త్రిసంస్యం యః పఠేదేతత్ సజ్కష్టం నాప్పుయాత క్వచిత్ || ౫౬ ||

బ్రహ్మోవాచ |

ఇతి దత్త్వా వరం తేషాం సురాణాం జగదీశ్వరః |
 పశ్యతాం మునిదేవానాం తత్రైవాన్తర్దధే విభుః || ౫౭ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే స్తోత్రనిరూపణం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః || ౪౦ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౧౫౧౮ + ౫౭ = ౧౫౭౫

౧.౪౧ నారదాగమనోనామ ఏకచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ |

వరదేన గణేశేన ప్రభుణా సర్వకారిణా |
 కిం కృతం తన్మమాచక్ష్య పృచ్ఛతే చతురానన || ౧ ||

బ్రహ్మోవాచ |

తతో గజాననో విప్రరూపేణ త్రిపురం యయా |
 మహార్థాసనసంవిష్టం దదర్శ ద్విజసత్తమః || ౨ ||

స ఉత్థాయ సమస్కృత్య స్వాసనే చోపవేశయత్ |
 సమ్పూజ్య పరిపపృచ్ఛ కుత ఆగమ్యతే ద్విజ || ౩ ||

కా విద్యా కిం వ తే నామ పృచ్ఛతే బ్రూహి మే ద్విజ |
 ప్రయోజనం చ కిం తేఽస్తి శక్తిశ్చేత్ కరవామహే || ౪ ||

ద్విజ ఉవాచ |

సాయజ్ఞిహో వయం దైత్య సర్వజ్ఞాః సర్వవేదినః |
 ఇచ్ఛావిహారా లోకానాం భ్రమామో హితకామ్యయా || ౫ ||

కలాధరేత్యేవ నామ్నా విఖ్యాతా భువనత్రయే |
 ద్రష్టకామా వైభవం తే సమ్ప్రప్తా భవనం తవ || ౬ ||

అఖిలాః సమృద్ధస్తే తు దృష్ట్వా తృప్తాః స్మ సామ్ప్రతమ్ |
 న కైలాసే న వైకుణ్ఠే బ్రహ్మలోకేఽపి నేన్ద్రశీ || ౭ ||

పదే శాక్రే న వై సమృద్ధ్ యాదృశీ దృశ్యతే తవ |

దైత్య ఉవాచ |

నామమాత్రం కలాధారః కిం వా జానాసి తాం ద్విజ ॥ ౮ ॥

సమ్పదః సవేలోకేషు యాభ్య ఏతా ప్రశంససి ।

జానాసి చేద్ దర్శయ మే తాసాం మధ్యే మహోత్కటామ్ ॥ ౯ ॥

దృష్ట్వా దాస్యే వాఙ్చితం తే ప్రియం ప్రాణానపి ద్విజ ।

న స్మరే పరిహాసేఽపి వితథం భాషితం మునే ॥ ౧౦ ॥

కలాధర ఉవాచ ।

పరేషాం సమ్పదం దృష్ట్వా కిం స్యాత్ తవ సురద్విషః ।

విసయాత్ తే ప్రసన్నోఽహం కలయా తే దదామి వై ॥ ౧౧ ॥

కాఙ్ఘనం రాజతం లౌహం త్రిపురం శరసంస్థితమ్ ।

రమ తత్ర స్థిరో దైత్య చిరకాలం యథా సుఖమ్ ॥ ౧౨ ॥

అభేద్యం దేవ గన్ధర్వైర్మానుషైరూరగైరపి ।

కల్పితార్థప్రదం తత్రై కామగం కామదం శుభమ్ ॥ ౧౩ ॥

యదైవైకేన బాణేన కస్మిశ్చిత్ కాలపర్యయే ।

భేతస్యతే తద్ హరో దైత్య తదా నాశముపైష్యతి ॥ ౧౪ ॥

బ్రహ్మో వాచ ।

ఇత్యుక్త్వా ధనురాదాయ సంస్తభ్య శరమస్తరా ।

పురత్రయం నిర్మమేఽసౌ భువనత్రయసన్నిభమ్ ॥ ౧౫ ॥

విచిత్రైర్భవనై రమ్యైర్ద్ధిర్ధికారామ సంయుతైః ।

నానాపక్షిగణైర్బుష్టం సర్వకామప్రదం ఖగమ్ ॥ ౧౬ ॥

మాయయా మోహితో దైత్యస్తత్రస్థో చహృషే భృశమ్ ।

జగర్ష ఘనవదైత్యో లోకత్రయవికమ్పనః ॥ ౧౭ ॥

న మత్తః శ్రేష్ఠ ఇత్యేవం గర్వదర్పసమన్వితః ।

త్రైలోక్యం ఙ్గోభయామాస బ్రాహ్మణం తమథాబ్రవీత్ ॥ ౧౮ ॥

యాచస్య దుర్లభతంర తత్రై దాస్యే ద్విజోత్తమ ।

ఇత్యుక్త్వా స ద్విజః ప్రాహ తం దైత్యం నిస్పృహోఽపి సన్ ॥ ౧౯ ॥

ద్విజ ఉవాచ ।

అహం కైలాసమగమం దృష్టవాన్ మూర్తిముత్తమామ్ ।

శివేన పూజితాం సమ్యగ్ గాణేశీం చిన్త్తార్థదామ్ ॥ ౨౦ ॥

తామానయ త్వం మే దేహి శక్తిర్యద్యసురేశ్వర ।

నేతాదృశీ మయా మూర్తిస్తైలోక్యఞ్చరతేక్షితా ॥ ౨౧॥

అతో మమ మనస్తస్యామాసక్తం దైత్యసత్తమ ।

తాం ప్రాప్య కృతకృత్యోఽహం భవిష్యామ్యసురేశ్వర ॥ ౨౨॥

కీర్తిం తే ప్రథయిష్యామి త్రైలోక్యే సచరాచరే ।

న దాతా త్రిపురాచ్ఛ్చేష్టో వాఞ్శ్చతం యః ప్రయచ్ఛతి ॥ ౨౩॥

దైత్య ఉవాచ ।

శక్కర కిక్కురం మన్యే గణయే న చ దేవతాః ।

ఆనయిత్వా ప్రదాస్యామి తాం మూర్తిం ద్విజపుంజవ ॥ ౨౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా పూజయామాస తం కలాధరమాదరాత్ ।

దదౌ తస్మై దశగ్రామాన గోవస్త్రభూషణాని చ ॥ ౨౫॥

ముక్తాఫలాని భూరీణి మహార్హాణీతరాణి చ ।

రత్నాని చ ప్రవాలాని రాజ్కవాస్తరణాని చ ॥ ౨౬॥

దాసీదాసశతం నానాభూషాయుక్తం దదేఽసురః ।

సదశ్వాన్ సవరూథాంశ్చ స్వర్ణాక్షాన్ రాజతాన్ రథాన్ ॥ ౨౭॥

ప్రగృహ్యైతద్ బలాద్దత్తం ప్రయయా స కలాధరః ।

స్వాశ్రమం హర్షయన్ పత్నీం సర్వానాశ్రమవాసినః ॥ ౨౮॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం చ సర్వ వృత్తాంతం నారదోఽకథయత్పురాన్ ।

తేఽపి కాలం ప్రతీక్షన్తో దివసానతిచక్రముః ॥ ౨౯॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే కలాధరగమనం నామైకచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ॥

౪౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౧౫౭౫ + ౨౯ = ౧౬౦౪

౧.౪౨ యుద్ధవర్ణనం నామ ద్విచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

కృతవాన్ కిము దైత్యః స గతే తాస్మిన్కలాధరే ।

కథమానీయ దత్తాఽస్మై మూర్తిశ్చిన్తామణేః శుభా ॥ ౧॥

ఏతత్కథయ మే సర్వ విస్తార్య చతురానన ।
 లీలా గజాననీః శృణ్వన్ తప్యోష్యామి సమాసతః ॥ ౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।
 తస్మిన్తే యదకరోత్ స దైత్యో మునిసత్తమ ।
 తత్సర్వం కథయిష్యామి శృణుష్యావహితో మునే ॥ ౩॥

దూతౌ సమ్ప్రేషయామాస మన్దరాద్రిస్థితం శివమ్ ।
 అశిక్షయచ్ఛివం గత్వా బ్రూతం మద్వాక్యమాదరాత్ ॥ ౪॥

మూర్తిశ్చిన్తామణేస్తేఽస్తి గృహే సర్వార్థదా శుభా ।
 దేహి తాం దైత్యరాజాయ సామైవ గిరిజాపతే ॥ ౫॥

పాతాలే స్వర్గలోకే వా మర్ద్యే వా పునరద్భుతమ్ ।
 తత్సర్వం తేన దైత్యేన హ్యనీతం స్వగృహే తలాత్ ॥ ౬॥

శిష్నుమానీయతాం దేవ యావో దైత్యం మహాబలమ్ ।
 న దాస్యనే యదా సామ్నా తదా దైత్యః పరాక్రమీ ॥ ౭॥

గ్రహీష్యతి బలాత్తాన్తు తతో దుఃఖమవాప్స్యసి ।
 ఇతి దైత్యవచః శ్రుత్వా జగ్గుతుస్తాం శివం ప్రతి ॥ ౮॥

ఆహతుస్తా మహాదేవం దైత్యరాజేన శిక్షితమ్ ।
 ఇత్థం దూతవచః శ్రుత్వా త్రినేత్రః క్రోధమూర్ఛితః ॥ ౯॥

ఉవాచ దూతౌ దూతౌ వామితి కృత్వా ఙ్గమే వచః ।
 కామస్యేవ భవేద్ భస్మ నో చేద్వాం నాత్ర సంశయః ॥ ౧౦॥

కిం కార్యం తేన దైత్యేన తృణీభూతేన మే విభోః ।
 ఆయాతు యుద్ధమేవాన్తు మర్తుకామో మమాన్తికమ్ ॥ ౧౧॥

నేయం మూర్తిస్తేన శక్యా ప్రాప్తుం జన్మశత్రైరపి ।
 ప్రలయాగ్నిః పతజ్ఞేన కిం శాన్తిమధిగచ్ఛతి ॥ ౧౨॥

మేరోః పాతో మూషకేన శక్యః కర్తుం కిమోజసా ।
 అసంఖ్య జల నిష్కాశాచ్ఛుష్కః స్యాత్కిం మహోదధిః ॥ ౧౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।
 శ్రుత్వా తు శాఙ్కరీం వాణీం దైత్యో యాతౌయథాగతమ్ ।

అబ్రూతాం స్వామినం వాక్యం శమ్భునా యదుదీరితమ్ || ౧౪ ||

తదాకర్ణ్య ప్రజ్ఞాస్వల దైత్యో వాక్యార్థకోవిదః |

క్రోధానలేన దీప్తోఽసౌ త్రైలోక్యం ప్రదహన్నివ || ౧౫ ||

ఆజ్ఞాపయచ్చ యుద్ధాయ స్వసేనాం చతురణ్గణీమ్ |

నిర్గతా సహసా సేనా మన్దరాచలసమ్ముఖా || ౧౬ ||

భూతలం ఛాదయామాస నిర్మర్యాదో యథాఽమ్బుధిః |

అనేకనూర్యసజ్కాశా వికోశైః శస్త్రసంఘ్నయైః || ౧౭ ||

గర్జన్తి ఘనవద్ ఘోరం మృత్యోర్మానసకమ్పినీ |

దైత్యస్త్రిపురమారూహ్యా విమానసదృశం మహత్ || ౧౮ ||

మనోవేగం తతః పశ్చాజ్ఞాఘాంసుః శమ్భుమాయయా |

బృహన్మణిమయం చారూకవచం కుణ్డలేఽఙ్గదే || ౧౯ ||

ముక్తామాలాం ముద్రికాశ్చ కటిసూత్రం చ కాఞ్చనమ్ |

ముకుణ్డ రత్నఖచితం మహార్ఘం బిభ్రదుల్లసత్ || ౨౦ ||

యస్య శబ్దేన మహతా చకమ్పే హరమానసమ్ |

తద్ధనుః స నిషఙ్గం చ కౌర్మం ఖేటమసిం దృఢమ్ || ౨౧ ||

శుశుభే శక్తికా దివ్యాఽవహద్ యాం దైత్యపుణ్డవః |

గాయమానా నర్తమానా గన్ధర్వామ్బురసాం గణాః || ౨౨ ||

బన్ధినశ్చారణాశ్చాపి యయురస్యాగ్రతో ముదా |

శఙ్కరో దూతవాక్యేన శ్రుత్వా దైత్యం సమాగతమ్ || ౨౩ ||

అసంఖ్యబలసంయుక్తం యుయుత్సుం కాలకర్షితమ్ |

శూలపాణిరపి తదా సమ్పూజ్య ద్విరదాననమ్ || ౨౪ ||

ప్రణమ్య తం పరిక్రమ్య పురస్కృత్య బలం బలాత్ |

ఆయయా క్రోధదీప్తాక్షః స్వస్థలాద్ రణమణ్డలమ్ || ౨౫ ||

తే వీరా వీరశబ్దేన నాదయన్తో దిశో దశ |

అభిజగ్ముః ప్రహరణైః పరస్పరవధేప్పవః || ౨౬ ||

అభూతాం మీలితే సేనే రజస్త్రిమిరసజ్కలే |

స్వపరజ్ఞానరహితే జఘ్నుతూ రణమూర్ధని || ౨౭ ||

అభవత్తుములం యుద్ధం న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ।

గజాశ్వరథవీరాణాం హతానాం శోణితోక్షితే ॥ ౨౮॥

శాస్తే రజస్యయుధ్యన్త వీరా వీరైః పృథక్ పృథక్ ।

కేచిత్ ప్రాసైః కేఽపి ఖడ్గైః కేచిద్బాణైః శిలాశితైః ॥ ౨౯॥

ఋష్టిభిర్ఋష్టిభిః కేచిత్ కేచిత్ పరశుతోమరైః ।

హతానాం తత్ర వీరాణాం హయానాం చ పదాతినామ్ ॥ ౩౦॥

అస్సంజుదీ సమభవత్ కేశశైవల వాహినీ ।

శేటకూర్మా ఖడ్గమత్స్య శిరః కమలక్షూషణా ॥ ౩౧॥

ఛత్రావర్తా ఘోరతరా కబన్ధవృక్షవాహినీ ।

వీరసన్తోషజననీ గృద్ధగోమాయుహర్షకృత్ ॥ ౩౨॥

దృష్టత్వా నదీం తు గిరిశో యయౌ దైత్యాన్తికం బలీ ।

దైత్యోఽపి త్రిపురారూఢో యయౌ తస్య పురః పురః ॥ ౩౩॥

నాయకో సక్లతో దృష్ట్వా ద్వన్ద్వశోఽనేః పరస్పరమ్ ।

అవ్యాకులే యుయుధిరే దైతేయాః శామ్భవాస్తదా ॥ ౩౪॥

నానా ప్రహరణైర్దివ్యైః శత్రైర్స్తైర్ద్రుమైరపి ।

తేషాం యుద్ధాని నామాని కథయిష్యే సమాసతః ॥ ౩౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే యుద్ధవర్ణనం నామ ద్విచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ॥

౪౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కైః ౧౬౦౪ + ౩౫ = ౧౬౩౯

౧.౪౩ త్రిచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ ।

అయుధ్యేతాం ద్వన్ద్వశోఽథ గిరిశాసుర నాయకౌ ।

షణ్ముఖేన ప్రవణ్ణశ్చ నన్దినా చణ్ణ ఏవ చ ॥ ౧॥

యుయుధే పుష్పదన్తోఽపి భీమకాయేన వీర్యవాన్ ।

భృశుణ్డీ కాలకూటేన విషవత్ప్రాణహారిణా ॥ ౨॥

అయుధ్యేతాం వీరభద్రవజ్రదంష్ట్రా మహాబలౌ ।

ఇన్ద్రోఽపి యుయుధే తత్ర దైత్యామాత్యేన వీర్యవాన్ || 3 ||

దైత్యపుత్రేణ బలినా జయన్తో యుద్ధదుర్మదః |

కావ్యేన యుయుధే తత్ర సురాచార్యోఽస్త్రవిత్తమః || ౪ ||

దేవానాం చైవ దైత్యానామేవం ద్వన్ద్వాన్యనేకశః |

వర్ణితుం నైవ శక్యాని మయా వర్షం శతైరపి || ౫ ||

రథినో రథిభిః సార్థం గజినౌ గజిభిః సహ |

అశ్వారోహః స్వసద్భుజైః పదాతాశ్చ పదాతిభిః || ౬ ||

యుయుధః సంయుగే ఘోరే నానావాద్య నినాదితే |

హేపితైర్బృహితైః క్షేదైర్నమినాదైశ్చ శబ్ధితే || ౭ ||

కేచిచ్ఛ మల్లయుద్ధేన యుయుధుర్వివిధేన తు |

జఘ్నురక్గాని చాక్లేషు త్యక్తాశ్చ శస్త్రాణి సంయుగే || ౮ ||

తతః ప్రచణ్డో నవభిస్తాడయామాస షణ్ముఖమ్ |

ఆకర్ణాకర్షనిస్తైర్మైర్మైర్భ్రాణైః శిలాశితైః || ౯ ||

అప్రాప్తానేవ తాంశ్చిత్త్వా శరైః సన్నతపర్వభిః |

కార్తికేయః పఞ్చభిస్తు తాడయామాస సాయకైః || ౧౦ ||

సమ్మూర్చితోఽపతద్భూమా ప్రచణ్డో భ్రాన్తమానసః |

నన్దినాఽపి హతశ్చణ్డ పఞ్చభిర్నిశితైః శరైః || ౧౧ ||

మూర్ఛామవాప సహసా పతితో ధరణీతలే |

భీమకాయః పుష్పదన్తమవిధ్యద్భుజిశరైః || ౧౨ ||

చేదయామాస సమరే స్వశరైర్నిశితైః స తాన్ |

త్రిభిరేవాహనత్ చ సోఽపి భూతలమాశ్రితః || ౧౩ ||

కాలకూటం భృశుణ్ణీస్తు పాతయామాస పఞ్చభిః |

శరైర్మహాబలస్తత్ర వీరభద్రౌ రూషా యుతః || ౧౪ ||

వజ్రదంష్ట్ర తతో జఘ్ను చతుర్భిర్నిశితైః శరైః |

తాన్నివార్య స్వయం జఘ్ను వీరభద్రం త్రిభిః శరైః || ౧౫ ||

తానాపతత ఏవాశు వీరభద్రోఽచ్ఛినత్ త్రిభిః |

పాతయామాస వేగేన వజ్రదంష్ట్రం త్రిభిఃశరైః || ౧౬ ||

ఇంద్రోఽపి వజ్రపాతేన దైత్యామాత్యం న్యపాతయత్ |
 ఉద్యమ్య నిశితం ఖడ్గం దైత్యపుత్రః సమాయయౌ || ౧౭ ||
 హస్తకామో జయన్తం తం వీరేషు పతితేషు చ |
 తం నిరీక్ష్య తథా యాన్తం ఖడ్గం చిచ్ఛేద పత్రిణా || ౧౮ ||
 జయన్తోఽభ్యహనచ్ఛిస్తుం దైత్యసూనుం త్రిభిః శరైః |
 త్రైరాహతో వమన్ రక్తం న్యపతన్ మోహసంయుతః || ౧౯ ||
 ఏవం సర్వేషు సైన్యేషు ప్రభగ్నేషు సమస్తతః |
 దృష్ట్వా పలాయనపరాన్ దైత్యాన్ దేవగణార్ధితాన్ || ౨౦ ||
 అథావన్ పృష్ఠతః కేచిత్ ప్రమథా జయశాలినః |
 ఏవం జయత్సు దేవేషు స్వసైన్యే విద్రుతేఽపి చ || ౨౧ ||
 ఆయయౌ స్వయమేవేశం త్రిపురాధిష్ఠితోఽసురః |
 శస్త్రయుద్ధం పురా కృత్వా యుధ్యేతామస్రతో హ్యుభౌ || ౨౨ ||
 వారూణాస్త్రం జహౌ దైత్యో వృష్టిరోరతరాఽభవత్ |
 నీహారబహులే యుద్ధేన ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన || ౨౩ ||
 క్వచిద్ విద్యుత్ప్రకాశేన స్వపరజ్ఞానకారిణా |
 యుద్ధమాసీత్ తు తుములజ్ఞోరరూపం దురాసదమ్ || ౨౪ ||
 విలోక్య సైన్యం తత్సర్వం వృష్టివాతప్రపీడితమ్ |
 శిలాపాతభయాత్ యాతే స్వసైన్యే తు దిశోదశ || ౨౫ ||
 వాయవ్యమస్త్రం గిరిశో మోచయామాస సత్వరమ్ |
 మహావాతాన్మహామేఘా విశీర్ణాః ఖణ్డశోఽమ్బరే || ౨౬ ||
 వాతేన ఘూర్ణితా సేనా దైత్యానాం సర్వతో దిశమ్ |
 జగలుః పక్షిపచ్ఛాని వీరోష్ఠిషాణి దూరతః || ౨౭ ||
 పతితాశ్చూర్ణితాః కేచిద్ రథాశ్వగజపత్తయః |
 ఉన్మూలితా లతా వృక్షాశ్చాదయన్తి స్మ సైనికాన్ || ౨౮ ||
 పన్నగాస్త్రేణ తం వాయుం తథా దైత్యో న్యవారయత్ |
 ఆకర్ణ ధనురాకృష్య తృణాద్భ్రాణం ప్రగృహ్య చ || ౨౯ ||
 మస్త్రయన్ననలాస్త్రేణ శివసైన్యే న్యపాతయత్ |
 అజ్ఞారవృష్టిః సహసా పతితా సర్వదాహినీ || ౩౦ ||

ప్రలయం మేనిరే సర్వే జ్వాలా మాలాభిరర్దితాః ।
 జ్వాలాభ్యో దీప్యమానాభ్యో మహాభీతికరః పుమాన్ ॥ ౩౧॥
 ఆవిరాసీన్ మహాకాయో లిఖన్ మూర్ధా నభస్తలమ్ ।
 దంష్ట్రాకరాలవదనో మహారావః క్షుధాతురః ॥ ౩౨॥
 లాలయన్ రసనాం ఘోరాం శతయోజనవిస్తృతామ్ ।
 నాసాపవనవేగేన భ్రామయన్ కుజ్జురాన్ రణే ॥ ౩౩॥
 భక్షయామాస తాం సేనామురగామివ పక్షిరాట్ ।
 ఆపీపలద్ భర్గసేనా తేన పుంసా ప్రపీడితా ॥ ౩౪॥
 శివపృష్ఠం సమాసాద్య రక్ష రక్షేతి చాబ్రవీత్ ।
 మాభైష్టేత్యభయం తస్యై దత్త్వా వహ్నిం న్యవారయత్ ॥ ౩౫॥
 పర్జన్యాస్తప్రపాతేన తక్షణాద్గిరిజాపతిః ।
 బాణేనైకేన తం ఘోరం పురూషం స న్యపాతయత్ ॥ ౩౬॥
 తత ఉత్థాయ పురుషో బభక్ష శివసైనికాన్ ।
 యయుః పలాయనపరాః ప్రమథా భయవివ్హలాః ॥ ౩౭॥
 స్థలస్తో నిపతంతశ్చ నిశ్వసంతశ్చ కమ్పిరే ।
 శివోఽపి నిఃసహాయత్వాద్ దరీమేవాన్యపద్యత ॥ ౩౮॥
 షడాననాదయో వీరా అనుసతస్తుస్తమేవ హి ।
 జిఘృక్సుర్గిజాం దైత్యో విచిన్వైకాకినీం గిరౌ ॥ ౩౯॥
 విహాయ రణభూమిం తు యయౌ కైలాసమేవ సః ।
 దూరాద్ దృష్ట్వా తమాయాన్తం చకమ్పే గిరిజా తదా ॥ ౪౦॥
 ఉవాచ పితరం గత్వా దైత్యో మాం కిం ను నేష్యతి ।
 తస్యా ద్వచనం శ్రుత్వా నీత్వా తాం దుర్గమాం గృహామ్ ॥ ౪౧॥
 అవిజ్ఞాతాం స్వేతరేణ స్థాపయామాస నిర్భయామ్ ।
 సోఽపి దైత్యస్తతో హైమం గిరిం తద్గృహణేచ్ఛయా ॥ ౪౨॥
 ఆగతో న దదర్శాథ గిరిజాం క్వాపి సత్తమ ।
 భ్రమన్ దదర్శ తత్రైకాం మూర్తి చిన్తామణేః శుభామ్ ॥ ౪౩॥

సహస్రసూర్యసంకాశాం నానాలంకారశోభినీమ్ |
 త్రైలోక్యసంద్రాం సద్యో గృహీత్వా స్వస్థలం యయా || ౪౪||
 నానావాదిత్రనిర్హోషైః స్తువద్భిర్వన్దిభిర్వృతః |
 తతః పాతాలమగమత్ సర్వత్ర విజయీ బలీ || ౪౫||
 గచ్ఛతస్తస్య దైత్యస్య హస్తేఽప్యన్తర్లితా తదా |
 మూర్తిశ్చింతామణేః సా తు తదద్భుతమివాభవత్ || ౪౬||
 తమేవాశకునం మత్వా తత్పురం పునరావిశత్ |
 అత్యన్తం విమనాశ్చింతాం దురుతాం సముపాగతః || ౪౭||
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే త్రిచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః || ౪౩||
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౧౬౩౯ ౪౭ = ౧౬౮౬

౧.౪౪ తపోవర్ణనం నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ |
 తతః కిమకరోచ్ఛమ్భుః త్రిపురేణ పరాజితః |
 కథం తమజయద్దైత్యం త్రిపురం జయశాలినమ్ || ౧||
 బ్రహ్మోవాచ |
 తతః శమ్భుః పరాం చింతామాపేదే మనసా స కృత్ |
 స్వాహాస్యధావిహీనం తు భూతలం పరిచిన్తయన్ || ౨||
 కదా స్వస్థానగా దేవా భవిష్యన్తి గతజ్వరాః |
 కేనోపాయేన వాసఃస్యాద్ధుర్జయస్య పరాజయః || ౩||
 ఏవం చింతాతురే తస్మిన్ నారదో మునిసత్తమః |
 ఆయయో శంకరం దృష్టం దేవాన్ సర్వాన్ యదృచ్ఛయా || ౪||
 తం దృష్ట్వా జహృషే దేవో మర్త్యః ప్రాప్య యథాఽమృతమ్ |
 పూజయామాస విధివత్ కృతానసపరిగ్రహమ్ || ౫||
 ఆలిక్య తమువాచేత్థం శివశ్చింతాతురో భృశమ్ |
 దేవానాం హితమన్విచ్ఛన్ దైత్యస్య వధమేవ చ || ౬||
 శివ ఉవాచ |
 దైత్యేన సర్వదేవానాం కదనం కృతమోజసా |

తద్రణే భగ్నుసంకల్పాః సర్వే దేవాః పలాయితాః ॥ ౭॥

యాతా దశ దిశో బ్రహ్మాన్ కః కుత్రాస్తే న వేద్యుహమ్ ।
మమాప్యత్రాణి తేనాస్త్రైః ప్రభగ్నాని సహస్రశః ॥ ౮॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్రుత్వా శివవచః సోఽముమవాదీన్ మునిసత్తమ ।
మన్వానః పరమాశ్చర్యం త్రైలోక్యేశపరాభవమ్ ॥ ౯॥

నారద ఉవాచ ।

సర్వజ్ఞే సర్వవిద్యేశే సర్వేశే సర్వకర్తరి ।
సర్వాసనే సర్వహరే సర్వస్యాపి నియంతరి ॥ ౧౦॥

శక్తే కర్తుమకర్తుం వాఽన్యథాకర్తుమపి ప్రభో ।
అణిమాదిగుణోపేతే షడైశ్వర్యవిలాసిని ॥ ౧౧॥

కిం వక్తవ్యం మయా దేవ సర్వవక్తృవరే త్వయి ।
మునినా గానసక్తేన త్రిలోకిం భ్రమతాఽనిశమ్ ॥ ౧౨॥

తవ వాక్యానురోధేన విచార్య ప్రబ్రవీమ్యహమ్ ।
ఏవముక్త్యా క్షణం ధ్యాత్వా పునః ప్రాహ శివం మునిః ॥ ౧౩॥

మునిరువాచ ।

యుద్ధాయ గన్తుకామేన నార్చితో గణపస్త్వయా ।
అతః పరాభవం ప్రాప్తో వస్త్వినేత్రః పినాకధృక్ ॥ ౧౪॥

ఇదాసీమర్చయ పురా విఘ్నేశం విఘ్నవారణమ్ ।
ప్రసాద్య తద్వరం లభ్యా యాహి యుద్ధాయ సాదరమ్ ॥ ౧౫॥

పరాజేష్యసి తం దైత్యం నాత్ర కార్యా విచారణా ।

బ్రహ్మోవాచ ।

తేనాపి తపసా దేవో మహతారాధితః పురా ॥ ౧౬॥

తేన తస్మై వరో దత్తోఽఖిలవిఘ్నాఘహారిణా ।
మహేశ్వరం వినా మృత్యుర్న కేనాపి భవేత్తవ ॥ ౧౭॥

మునిరువాచ ।

తస్మాద్గిరిశ తస్యేదం కామగం తు పురత్రయమ్ ।
ఏకేషణా దారయస్య జయోపాయోఽయమీరితః ॥ ౧౮॥

ప్రహర్షమతులం లేభే శ్రుతోపాయం మునేః శివః ।
శ్రుత్వా గజాననగిరం పూర్వాక్షాం ప్రాహ తం మునిమ్ ॥ ౧౯ ॥

శివ ఉవాచ ।

సత్యముక్తం త్వయా బ్రహ్మం త్వద్వాక్యేన స్మృతం మయా ।
ఉపదిష్టా పూర్వమేవ మన్తా తేన మునే మమ ॥ ౨౦ ॥

షడక్షరైకాక్షరౌ తౌ సర్వసంకృతహారకౌ ।

యుద్ధేవ్యాసక్తచిత్రేన న జప్తా న చ సంస్మృతౌ ॥ ౨౧ ॥

సర్వవిఘ్నహరో దేవో న స్మృతో హి గజాననః ।

సర్వేషాం కారణం కర్తా పాతా హర్తా వినాయకః ॥ ౨౨ ॥

మునిరూవాచ ।

తం తోషయ మహాదేవ మహాదేవం గజాననమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

విసృజ్యం నారదం దేవో జగామ తపసే శివః ॥ ౨౩ ॥

దణ్డకారణ్యదేశే తు పద్మాసనస్థితోఽజపత్ ।

ప్రణీధాయ బలాత్ ఖాని నియమ్య ధ్యానతత్పరః ॥ ౨౪ ॥

సోఽతపత్తప ఉగ్రం తు శతవర్షాణి శక్యరః ।

తతస్తస్య ముఖామ్భోజాన్ నిర్గతస్తు పుమాన్ పరః ॥ ౨౫ ॥

పఞ్చవక్త్రో దశభుజో లలాటేన్దుః శశిప్రభః ।

ముణ్డమాలః సర్పభూషో ముకుటాఙ్గదభూషణః ॥ ౨౬ ॥

అగ్న్యర్కశశినో భాభిస్తిరస్కుర్వన్దశాయుధః ।

తద్భాసా ధర్మితో దేవోఽపశ్యదుగ్రం పురఃస్థితమ్ ॥ ౨౭ ॥

వినాయకం పఞ్చముఖం పఞ్చాస్యమపరం శివమ్ ।

తం దృష్ట్వాఽతర్కయద్దేవః కిమహం ద్వివిధోఽభవమ్ ॥ ౨౮ ॥

కింవా మమైవ రూపేణ త్రిపురోఽయమిహాగతః ।

త్రయస్త్రింశతోఽటిదేవేష్యపరః పఞ్చవక్త్రవాన్ ॥ ౨౯ ॥

అథవా స్వప్న ఏవాయం దృష్టో దీర్ఘతరో మయా ।

అథవా మే వరం దాతుమాగతోఽయం గజాననః ॥ ౩౦ ॥

సర్వవిఘ్నహరం దేవం యం ధ్యాయామి దివానిశమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం ఉవాచ ద్విరదాననః ॥ ౩౧॥

అన్తర్వస్తర్కితో దేవః సోఽయం విఘ్నహరో విభుః ।

న మే స్వరూపం జానన్తి దేవర్షిచతురారణాః ॥ ౩౨॥

న వేదాః సోపనిషదః కుతః షట్కాస్త్రవేదినః ।

అశేషభువనస్యాహం కర్తా పాతాఽపహరకః ॥ ౩౩॥

బ్రహ్మదిస్థావరచరత్రిగుణానామహం ప్రభుః ।

తపసాఽనేన తుష్టోఽహం వరం దాతుమిహాగతః ॥ ౩౪॥

వరాన్వృణు మహాదేవ యావతో మత్త ఇచ్ఛసి ॥ ౩౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే తపోవర్ణనం నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౪౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౧౬౮౬ + ౩౫ = ౧౭౨౧

౧.౪౫ శివస్య వరదానం నామ పంచుచత్వారింశోఽధ్యాయః

మునిరువాచ ।

తతః ప్రసన్నే విఘ్నేశే దేవేశే విఘ్నహరిణి ।

వరాన్ దిత్సతి శర్వాయ కిం కిం వప్తే సదాశివః ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

గణేశవచనం శ్రుత్వా శివోవాక్యమథాఽబ్రవీత్ ।

స్మృత్వా గజాననం తం తు స్వస్వరూపం వరప్రదమ్ ॥ ౨॥

శివ ఉవాచ ।

దశాపి నేత్రాణి మమాద్య ధన్యాన్యథో భుజాః పూజనతస్తవాద్య ।

తవానతేః పంచ శిరాంసి ధన్యాన్యథస్తుతేః పంచముఖాని దేవ ॥ ౩॥

పృథ్వీ జలం వాయురథో దిశశ్చ తేజశ్చ కాలః కలనాత్మకోఽపి ।

నభో రసో రూపమథాపి గన్ధః స్పర్శశ్చ శబ్దో మన ఇన్ద్రియాణి ॥ ౪॥

గన్ధర్వయజ్ఞాః పితరో మనుష్యా దేవర్షయో దేవగణాశ్చ సర్వే ।

బ్రహ్మాన్ద్రుద్రా వసవోఽథ సాధ్యాః త్వత్తః ప్రసూతాః స చరాచరశ్చ ॥ ౫॥

సృజస్యదో విశ్వమనన్యబుద్ధే రజోగుణాత్పాసి సమస్తమేతత్ ।

తమోగుణాత్సంహారసే గుణేశ నిత్యో నిరీహోఽఖిలకర్మసాక్షీ ॥ ౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతోఽహమబ్రువం దేవం గణేశం తం శివాజ్ఞయా ।

నామ చాకరవం తస్య యత్తచ్చుణు మహామతే ॥ ౭ ॥

త్వన్నామ బీజం ప్రథమం మాతృకాణామోజ్కారరూపం శ్రుతిమూలభూతమ్ ।

యతో గణానాం త్వమసీహ ఈశో గణేశ ఇత్యేవ తవాస్తు నామ ॥ ౮ ॥

ఓమత్సఘోక్తే గణనాయకేన తుతోష శర్వః ప్రదదౌ వరాంశ్చ ।

యః సర్వ కార్యేషు తవేశ కుర్యాత్ స్మృతిం తదన్తం స లభేదవిఘ్నమ్ ॥ ౯ ॥

వినా స్మృతిం తేన లభేచ్చ కోఽపి వాఙ్ఞార్కసిద్ధిం కృమికిటకోఽపి ।

వైవేస్వదీయైరథ వైష్ణవైశ్చ శాక్తైశ్చ సౌరేరథ సర్వకార్యే ॥ ౧౦ ॥

శుభాశుభే వైదికతాకికే వా త్వమర్చనీయః ప్రథమం ప్రయత్నాత్ ।

యన్మగ్గలం సర్వజనేషు దేవ సయక్షవిద్యాధరపన్నగేషు ॥ ౧౧ ॥

తస్యేశ్వరో మగ్గలమూర్తితాం త్వం తతో యతో మగ్గల కృత్ స్వభక్తే ।

అహం పురాఽనర్చయత్ప్రవేశ త్వయ్యస్మృతేర్దైత్యవరస్య యుద్ధే ॥ ౧౨ ॥

అవన్దనాచ్ఛాప పరాభవం తం తతస్తవాఙ్ఘ్రిం శరణం ప్రపన్నః ।

క్షమాపరాధం మమ సర్వశక్తే జయం ప్రయచ్ఛాఖిలజన్యకాలే ॥ ౧౩ ॥

యే సర్వథా త్వాం న భజన్తి దేవ జడా దరిద్రాః ప్రభవన్తు తేఽపి ।

భజతి తే భక్తియుతా మనుష్యాః ప్రాప్స్యన్తి సిద్ధిం నిఖిలార్థదాత్రీమ్ ॥ ౧౪ ॥

క ఉవాచ ।

ఇత్థం నిశమ్యాఖిలవాక్యసారవేత్తాఽవదద్వాక్యమిదం గిరీశమ్ ।

యదాయదా మే స్మరణం విదధ్యాస్తదాఽన్తికం తేఽహమియాముమేశ ॥ ౧౫ ॥

మన్నామబీజేన నిమన్తయైకం బాణం తు తేనైవ పురత్రయం తత్ ।

నిపాతయాన్మన్మహాసా మహేశ కృత్వా స దైత్యం ఖలు భస్మసాత్ త్వమ్ ॥ ౧౬ ॥

తతః స్వనామ్నామవదత్ సహస్రం గణాధిపోఽస్మై ప్రణతాయ సమ్యక్ ।

శివాయ భక్త్యా పరితుష్టచిత్తో జయప్రదం కామకరం జనానామ్ ॥ ౧౭ ॥

ఉవాచ చైనం రణకాల ఏతత్ పఠస్వ దైత్యాన్వినిహంసి శీఘ్రమ్ ।

త్రిసన్ధ్యమేతస్య జపాన్నరాణాం సిద్ధ్యన్తి కామాః సకలా అభీష్టాః ॥ ౧౮ ॥

శ్రుత్వా తు వాక్యం ద్విరదాననస్య తం పూజ్య సమ్యక్ శివ ఉజ్జహర్ష ।
సంస్థాపయామాస మహాగణేశం ప్రాసాదముచ్చైర్ద్వధమాశు చక్రే ॥ ౧౯ ॥

సస్తర్ప్య దేవాన్ మునిసిద్ధ సజ్ఘాన్ దానాని దత్వా ద్విజపుజ్యవేభ్యః ।
పునశ్చ సమ్పూజ్య సమశ్చకార దేవం గిరీశో వరదం గణేశమ్ ॥ ౨౦ ॥

ఉవాచ సర్వాన్ మణిపూరరియం తు విఖ్యాతిమాగచ్ఛతు సర్వతోకే ।
దేవేన సర్వైశ్చ తథోదిత్యైస్తైరన్తర్ధధుస్తే గణనాథ ముఖ్యాః ॥ ౨౧ ॥

అన్తర్ధితే మునిగణే ససురే గణేశే శర్వోఽప్యగాత్ స్వనిలయం స్వగణైరూపేతః ।
గన్ధర్వ యక్ష నివహైరమరాఙ్గానాభిర్వృత్తం నిజం పరముదా గిరిజామువాచ ॥ ౨౨ ॥

శ్రుత్వా తదాఽమృతవచః సకలం గిరీశాద్ దేవేశ్వరా ముముదిరే మునయః సదారాః ।
యోగీశ్వరాశ్చ నిహతం త్రిపురం స్వధిష్ణ్యమమంసతాప్యధిగతం గిరిశప్రసాదాత్ ॥ ౨౩ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే శివస్య వరదానం నామ పంచుచత్వారింశోఽధ్యాయః
॥ ౪౫ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౧౭౨౧ + ౨౩ = ౧౭౪౪

౧.౪౬ శ్రీమద్గణేశదివ్యసహస్రనామామృతస్తోత్రకథనన్నామ
షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

కథం నామ్నాం సహస్రం తద్ గణేశ ఉపదిష్టవాన్ ।
శివాయైతన్మమాచక్ష్య లోకానుగ్రహ తత్పర ॥ ౧ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

దేవః ఏవం పురారాతిః పురత్రయజయోద్యమే ।
అనర్చనాద్గణేశస్య జాతో విఘ్నాకులః కిల ॥ ౨ ॥

మనసా స వినిర్ధార్య తతస్తద్విఘ్నకారణమ్ ।
మహాగణపతిం భక్త్యా సమభ్యర్చ్య యథావిధీ ॥ ౩ ॥

విఘ్నప్రశమనోపాయమప్యచ్ఛదపరాజితః ।
సస్తుష్టః పూజయా శమ్భోర్మహాగణపతిః స్వయమ్ ॥ ౪ ॥

సర్వవిఘ్నైకహరణం సర్వకామఫలప్రదమ్ ।

తతస్తమై స్వకం నామ్నాం సహస్రమిదమబ్రవీత్ ॥ ౫॥

అస్య శ్రీమద్గణేశదివ్యసహస్రనామామృతస్తోత్రమాలామహామస్తస్య
గణేశఋషిః । శ్రీమహాగణపతిర్దేవతా । శ్రీస్వానన్దేశో బ్రహ్మణస్పతిర్దేవతా ।
నానావిధానిచ్ఛన్దాసి । గమితి బీజమ్ ।
తుణ్ణమితి శక్తిః । స్వాహాశక్తిరితి కీలకమ్ ।
సకలవిఘ్నవినాశనద్వారా శ్రీబ్రహ్మణస్పతిప్రీత్యర్థే (మహాగణపతిప్రీత్యర్థం) జపే వినియోగః
।

అథ న్యాసాః ।
గణేశ్వరో గణక్రీడ ఇత్యఙ్గష్టాభ్యాం నమః ।
కుమారగురురీశానేతి తరసీభ్యాం నమః ।
బ్రహ్మణ్ణకుమ్భశ్చిద్వ్యోమేతి మధ్యమాభ్యాం నమః ।
రక్తోరక్తామృరధర ఇత్యనామికాభ్యాం నమః ।
సర్వసద్గురుసంసేవ్య ఇతికనిష్ఠికాభ్యాం నమః ।
లుప్తవిఘ్నః సుభక్తామితి కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః ।

అథ హృదయాదీన్యాసాః ।
ఛన్దశ్చన్ద్రోవపురితి హృదయాయ నమః ।
నిష్కలో నిర్మల ఇతి శిరసే స్వాహా ।
సృష్టిస్థితిలయక్రీడ ఇతి శిఖాయై వషట్ ।
జ్ఞానం విజ్ఞానమానన్దం ఇతి కవచాయ హుమ్ ।
అష్టాఙ్గయోగఫలభృదితి నేత్రత్రయాయ వౌషట్ ।
అనన్తశక్తసహిత ఇత్యస్త్రాయ ఫట్ ।
ఇతి దిగ్బంధః ।

అథ ధ్యానమ్ ।
రక్తామ్బోద్ధిస్థపోతోల్లసదరూణసరోజాధిరుఢం త్రినేత్రమ్
పాశం చైవాఙ్కశాఖ్యం పరశుమభయదం బాహుభిర్దారయన్తమ్ ।
శక్త్యా యుక్తం గజాస్యం పృథుతరజతరం సిద్ధిబుద్ధీసమేతం
రక్తం చన్ద్రార్ధమౌలిం సకలభయహరం విఘ్నరాజం నమామి ॥

శ్రీసిద్ధిబుద్ధిసహితాయ సలక్షలాభాయ శ్రీస్వానన్దేశాయ బ్రహ్మణస్పతయే
సాఙ్గాయ సపరివారాయ సశక్తికాయ సాయుధాయ సహానాయ సావరణాయ నమః ।
ఇతి నామమన్త్రేణ మానసః పఞ్చోచ్చపచారైః సమ్పూజ్య పఠేత్ ।

శ్రీమహాగణపతిరూవాచ ।

అస్య శ్రీమహాగణపతిదివ్యసహస్రనామస్తోత్రమాలామహామన్తస్య
గణేశఋషిః ॥ మహాగణపతిర్దేవతా ॥ నానావిధానిచ్ఛన్దాంసి ॥

గం ఇతి బీజమ్ ॥ తుణ్డం ఇతి శక్తిః ॥ స్వాహా కీలకమ్ ॥

సకలవిఘ్నవిनाశనద్వారా శ్రీమహాగణపతిప్రీత్యర్థే జపే వినియోగః ।

శ్రీమహాగణపతిరూవాచ ।

ఓం గణేశ్వరో గణక్రీడో గణనాథో గణాధిపః ।

ఏకదంష్ట్రో వక్రతుణ్డో గజవక్త్రో మహోదరః ॥ ౬ ॥

లమ్బాదరో ధన్వన్తో ఏకబో విఘ్ననాయకః ।

సుముఖో దుర్ముఖో బుద్ధో విఘ్నరాజో గజాననః ॥ ౭ ॥

భీమః ప్రమోద ఆమోదః సురానన్దో మహోత్కటః ।

హేరమ్భః శమ్భరః శమ్భుర్లమ్భకర్ణో మహాబలః ॥ ౮ ॥

నన్దనోఽలమ్బతోఽభీరుః మేఘనాదో గణజ్ఞయః ।

వినాయకో విరూపాక్షో ధీరశూరో వరప్రదః ॥ ౯ ॥

మహాగణపతిర్బుద్ధిప్రియః క్షిప్రప్రసాదనః ।

రుద్రప్రియో గణాధ్యక్ష ఉమాపుత్రోఽఘనాశనః ॥ ౧౦ ॥

కుమార గురురీశాన పుత్రో మూషకవాహనః ।

సిద్ధి ప్రియః సిద్ధిపతిః సిద్ధిః సిద్ధివినాయకః ॥ ౧౧ ॥

అవిఘ్నస్తుమ్భరుః సింహవాహనో మోహినీప్రియః ।

కటఙ్కటో రాజపుత్రః శాకలః సమ్మితోఽమితః ॥ ౧౨ ॥

కూష్మాణ్డసామసమ్భూతిర్ధుర్జయో ధూర్జయో జయః ।

భూపతిర్భవనపతిర్భూతానాం పతిరవ్యయః ॥ ౧౩ ॥

విశ్వకర్తా విశ్వముఖో విశ్వరుపో నిధిర్భ్రుణిః ।

కవిః కవినామృషభో బ్రహ్మణోఽబ్రహ్మణస్పతిః ॥ ౧౪ ॥

జ్యేష్ఠరాజో నిధిపతిర్నిధిప్రియపతిప్రియః ।

హిరణ్మయపురాన్తస్థః సూయమణ్డలమధ్యగః ॥ ౧౫ ॥

కరాహతిధ్వన్తసిన్ధుసలిలః పూషదన్తభిత్ ।

ఉమాఙ్కకేలికుతుకీ ముక్తిదః కులపాలనః ॥ ౧౬ ॥

కిరీటీ కుణ్డలీహారీ వనమాలీ మనోమయః ।
 వైముఖ్యహతదైత్యశ్రీః పాదాహతిజతక్షితిః ॥ ౧౭ ॥
 సద్యోజాతఃస్వర్ణముజ్జామేఖలీ దుర్నిమిత్తహృత్ ।
 దుఃస్వప్నప్రహృత్ ప్రసహనో గుణీనాదప్రతిష్ఠితః ॥ ౧౮ ॥
 సురూపః సర్వనేత్రాధివాసో వీరాసనాశ్రయః ।
 పీతామృతః ఖణ్డరదః ఖణ్డేన్ద్రకృతశేఖరః ॥ ౧౯ ॥
 చిత్రాంజ్యశ్యామదశనో భాలచన్ద్రో చతుర్భుజః ।
 యోగాధిపస్తారకన్ఠః పురుషో గజకర్ణకః ॥ ౨౦ ॥
 గణాధిరాజో విజయస్థిరో గజపతిర్ధ్వజీ ।
 దేవదేవః సూరప్రాణో దీపకో వాయుకీలకః ॥ ౨౧ ॥
 వివశ్చిద్వరదోనాదోన్నాదభిన్న బలాహకః ।
 వరాహరదనో మృత్యుజయో వ్యాపూజనామ్బరః ॥ ౨౨ ॥
 ఇచ్ఛాశక్తిధరో దేవత్రాతా దైత్యవిమర్దనః ।
 శమ్భువక్త్రోద్భవః శమ్భుకోపహా శమ్భుహాస్యభూః ॥ ౨౩ ॥
 శమ్భుతేజాః శివాశోకహారీ గౌరీసుఖావహః ।
 ఉమాన్గమలజో గౌరీతేజోభూః స్వర్ధునీభవః ॥ ౨౪ ॥
 యజ్ఞకాయో మహానాదో గిరివర్షా శుభాననః ।
 సర్వాత్మా సర్వదేవాత్మా బ్రహ్మమూర్ధా కకుప్పుతిః ॥ ౨౫ ॥
 బ్రహ్మణ్డకుమ్భశ్విదోవ్యమభాలః సత్యశిరోరుహః ।
 జగన్జన్మలయోన్మేషనిమేషోఽగ్న్యర్క సోమదృక్ ॥ ౨౬ ॥
 గిరీన్ద్రైకరదో ధర్మోధర్మోష్ఠః సామబృంహితః ।
 గ్రహార్షదశనో వాణీజిహ్వో వాసవనాసికః ॥ ౨౭ ॥
 భ్రూమధ్యసంస్థితకరో బ్రహ్మవిద్యా మదోత్కటః ।
 కులాచలాంసః సోమార్కఘణ్ణో రుద్రశిరోధరః ॥ ౨౮ ॥
 నదీనదభజః సర్వాంజ్ఞలీకస్తారకానఖః ।
 వ్యోమనాభిః శ్రీహృదయో మేరుప్యష్టోఽర్ణవోదరః ॥ ౨౯ ॥

కుక్షిస్థయక్షగన్ధర్వరక్షఃకిన్నరమానుషః ।
 పృథ్వీకటిః సృష్టిలిక్కుః శైలోరుర్ద్రాస్రజానుకః ॥ ౩౦ ॥
 పాతాలజిహ్వా మునిపాత్ కాలాఙ్గస్థస్రయీతనుః ।
 జ్యోతిర్మణ్డలలాఙ్గలో హృదయాలాననిశ్చలః ॥ ౩౧ ॥
 హత్పద్మకర్ణికాశాలివియత్కేలిసరోవరః ।
 సద్భక్తధ్యాననిగడః పూజావారినివారితః ॥ ౩౨ ॥
 ప్రతాపీ కశ్యపసుతో గణపో విష్ణుపీ బలీ ।
 యశస్వీ ధార్మికః సోఽజా ప్రథమః ప్రథమేశ్వరః ॥ ౩౩ ॥
 చింతామణిద్వీపపతిః కల్పద్రుమవనాలయః ।
 రత్నమణ్డపమధ్యస్థో రత్నసింహాసనాశ్రయః ॥ ౩౪ ॥
 తీవ్రాశిరోఘృతపదో జ్వాలినీమౌలిలాలితః ।
 నన్దానన్దితపీఠశ్రీః భోగదాభూషితాసనః ॥ ౩౫ ॥
 సకామదాయినీపీఠః స్ఫురదుగ్రాసనాశ్రయః ।
 తేజోవతీశిరోరత్నం సత్యానిత్యావతంసితః ॥ ౩౬ ॥
 సవిఘ్ననాశినీపీఠః సర్వశక్త్యమ్బుజాశ్రయః ।
 లిపిపద్మాసనాధారో వహ్నిధామత్రయాశ్రయః ॥ ౩౭ ॥
 ఉన్నతప్రపదో గూఢగుల్ఫః సంవృతపాఠ్వికః ।
 పీనజిఙ్ఘః శిష్టజానుః స్థూలోరుః ప్రోన్నమత్కటిః ॥ ౩౮ ॥
 నిమ్ననాభిః స్థూలకుక్షిః పీనవక్షా బృహద్భుజః ।
 పీనస్కన్ధః కమ్బుకణ్ఠో లమ్బాష్ట్రో లమ్బనాసికః ॥ ౩౯ ॥
 భగ్నవామరదస్తుఙ్గ సవ్యదన్తో మహాహనుః ।
 హృస్వనేత్రత్రయః శూర్పకర్ణో నిబిడమస్తకః ॥ ౪౦ ॥
 స్తబకాకారకుమ్భాగ్రో రత్నమౌలిర్నిరఙ్కుశః ।
 సర్పహారకటీసూత్రః సర్పయజ్ఞోపవీతవాన్ ॥ ౪౧ ॥
 సర్పకోటీరకటకః సర్పగ్రైవేయకాఙ్గడః ।
 సర్పకణ్ఠోదరాబన్ధః సర్పరాజోత్తరీయకః ॥ ౪౨ ॥
 రక్తో రక్తామ్బురధరో రక్తమాల్యవిభూషణః ।

రక్షేక్షణో రక్షకరో రక్షతాత్వోష్టపల్లవః ॥ ౪౩॥

శ్వేతఃశ్వేతామ్బురధరః శ్వేతమాల్యవిభూషణః ।

శ్వేతాతపత్రరుచిరః శ్వేతచామరవీజితః ॥ ౪౪॥

సర్వావయవసమ్పూర్ణః సర్వలక్షణలక్షితః ।

సర్వాభరణశోభాఢ్యః సర్వశోభాసమన్వితః ॥ ౪౫॥

సర్వమృగలమాృగల్యః సర్వకారణకారణమ్ ।

సర్వదైకకరఃశార్ఙ్గీ బీజపూరీ గదాధరః ॥ ౪౬॥

శుక్లాక్షో లోకసుఖదః సుతస్తుస్తవర్ధనః ।

కిరీటీ కుణ్ణలీహారీ వనమాలీ శుభాంగదః ॥ ౪౭॥

ఇక్షుచాపధరః శూలీ చక్రపాణిః సరోజభృత్ ।

పాశీ ధృతోత్పలఃశాలీమృణ్ణారీభృత్స్వదస్తభృత్ ॥ ౪౮॥

కల్పవల్లిధరో విశ్వాభయదైకకరోవశీ ।

అక్షమాలాధరో జ్ఞానముద్రావాన్ ముద్గరాయుధః ॥ ౪౯॥

పూర్ణపాత్రి కమ్బుధరో విధృతాలినమూహకః ।

మాతులిగ్గధరశ్చూతకలికాభృత్ కుఠారవాన్ ॥ ౫౦॥

పుష్కరస్థస్వర్ణఘటీపూర్ణరత్నాభివర్షకః ।

భారతీసుందరీనాథో వినాయకరతిప్రియః ॥ ౫౧॥

మహాలక్ష్మీప్రియతమః సిద్ధలక్ష్మీమనోరమః ।

రమారమేశపూర్వాక్షో దక్షిణోమామహేశ్వరః ॥ ౫౨॥

మహివరాహవామాక్షో రతికన్ధర్వపశ్చిమః ।

ఆమోదమోదజననః సప్రమోదప్రమోదనః ॥ ౫౩॥

సమేధితసమృద్ధి శ్రీర్ధిస్థిస్థిప్రవర్షకః ।

దత్తసౌముఖ్యసుముఖః కాన్తికన్ధలితాశ్రయః ॥ ౫౪॥

మదనావత్యాశ్రితాఙ్గిః కృతదౌర్ముఖ్యదుర్ముఖః ।

విఘ్నసమ్పల్లవోపఘ్నః సేవోన్నిధమదధ్రవః ॥ ౫౫॥

విఘ్నకృన్నిఘ్నుచరణో ద్రావిణీశక్తిసత్కృతః । (శక్తిసంవృతః)

తీవ్రాప్రసన్ననయనో జ్వాలినీపాలితైకదృక్ ॥ ౫౬॥

మోహినీమోహనో భోగదాయినీ కాన్తిమణ్డితః ।
 కామినీకాన్తవక్త్రశ్రీరధిష్ఠితవసున్దరః ॥ ౫౭ ॥ (యుక్తశ్రీస్తేజస్యధిష్ఠితైకదృక్)
 వసున్దరామదోన్నద్ధ మహాశక్తినిధిప్రభుః । (నిధిప్రియః)
 నమద్వసుమతిమౌలిమహాపద్మనిధిప్రభుః ॥ ౫౮ ॥
 సర్వసద్గురూసంనేవ్యః శోభిష్కేశహృదాశ్రయః ।
 ఈశానమూర్ధా దేవేన్ద్రశిఖః పవననన్దనః ॥ ౫౯ ॥
 అగ్రప్రత్యగ్రనయనో దివ్యాస్త్రాణాం ప్రయోగవిత్ ।
 ఐరావతాదిసర్వాశావావారణావరణప్రియః ॥ ౬౦ ॥
 వజ్రాద్యస్త్రపరీవారో గణచణ్డసమాశ్రయః ।
 జయాజయపరీవారో విజయావిజయావహః ॥ ౬౧ ॥
 అజితార్చితపాదాబ్జో నిత్యానిత్యావతంసితః ।
 విలాసినీకృతోల్లాసఃశౌణ్డిసౌన్దర్యమణ్డితః ॥ ౬౨ ॥
 అనన్తానన్తసుఖదః సుమగ్గలసుమగ్గలః ।
 ఇచ్ఛాశక్తిజ్ఞానశక్తిక్రియాశక్తినిషేవితః ॥ ౬౩ ॥
 సుభగాసంశ్రీతపదః లలితాలలితాశ్రయః ।
 కామినీకామనః కామమాలినీకేలిలాలితః ॥ ౬౪ ॥
 సరస్వత్యాశ్రయో గౌరీనన్దనః శ్రీనికేతనః ।
 గురుగుప్తపదో వాచాసిద్ధో వాగీశ్వరీపతిః ॥ ౬౫ ॥
 నలినీకాముకో వామారామో జ్యేష్ఠామనోరమః ।
 రౌద్రీముద్రితపాదాబ్జో హుమ్భిజస్తుజ్గశక్తికః ॥ ౬౬ ॥
 విశ్వాదిజననత్రాణః స్వాహాశక్తిః సకీలకః ।
 అమృతాబ్ధికృతావాసో మదఘూర్ణితలోచనః ॥ ౬౭ ॥
 ఉచ్చిష్టగణ ఉచ్చిష్టగణేశో గణనాయకః ।
 సార్వకాలికసంసిద్ధిః నిత్యశైవో దిగమ్బరః ॥ ౬౮ ॥
 అనాపాయో౭నన్తదృష్టిరప్రమేయో౭జరామరః ।
 అనావిలో౭ప్రతిరథో హ్యుచ్యుతో౭మృతమక్షరమ్ ॥ ౬౯ ॥
 అప్రతర్కో౭క్షయో౭జయ్యో౭నాధారో౭నామయో౭మలః ।
 ఆమోఘసిద్ధిరద్వైతమఘోరో౭ప్రమితాననః ॥ ౭౦ ॥

అనాకారోఽబ్ధిభూమ్యగ్నిబలహ్నోఽవ్యక్తలక్షణః ।
 ఆధారపీఠః ఆధారః ఆధారాధేయవర్జితః ॥ ౭౧ ॥
 ఆఖుకేతన ఆశాపూరక ఆఖుమహారథః ।
 ఇక్షుసాగరమధ్యస్థః ఇక్షుభక్షణలాలసః ॥ ౭౨ ॥
 ఇక్షుచాతిరేకశ్రీరిక్షుచాపనిషేవితః । ౭౩ ॥
 ఇన్ద్రగోపసమానశ్రీరిన్ద్రసీలసమద్యుతిః ।
 ఇన్దీవరదలశ్యామ ఇన్ద్రమణ్డలనిర్మలః ॥ ౭౪ ॥
 ఇధ్మప్రియ ఇడాభాగ ఇడాధామేన్దిరాప్రియః ।
 ఇక్ష్వాకువిఘ్నవిధ్వంసీ ఇతికర్తవ్యతేప్పితః ॥ ౭౫ ॥
 ఈశానమౌలిరీశాన ఈశానసుత ఈతిహా ।
 ఈషణాత్రయకల్పాన్త ఈహామాత్రవివర్జితః ॥ ౭౬ ॥
 ఉపేన్ద్ర ఉడుభృన్మౌలిరుణ్డేరకబలిప్రియః ।
 ఉన్నతానన ఉత్తుజ్జ ఉదారత్రిదశాగ్రణీః ॥ ౭౭ ॥
 ఊర్జస్వాన్ ఊష్మలమద ఊహాపోహదురాసదః ।
 ఋగ్యజుః సామసమ్భూతిర్ధిస్థిస్థిప్రవర్తకః ॥ ౭౮ ॥
 ఋజుజితైకసులభ ఋణత్రయవిమోచకః ।
 లుప్తవిఘ్నః స్వభక్తానాం లుప్తశక్తిఃసురద్విషామ్ ॥ ౭౯ ॥
 లుప్తశ్రీర్విముఖారాచానాంలూతావిస్ఫోటనాశనః ।
 ఏకారపీఠమధ్యస్థ ఏకపాదకృతాసనః ॥ ౮౦ ॥
 ఏజితాఖిలదైత్య శ్రీరేజితాఖిలసంశ్రయ ।
 ఐశ్వర్యనిధిరైశ్వర్యమైహికాముష్మికప్రదః ॥ ౮౧ ॥
 ఐరమ్మదసమోన్మేష ఐరావతనిభాననః ।
 ఓంకారవాచ్య ఓంకార ఓజస్వానోషధీపతిః ॥ ౮౨ ॥
 ఔదార్యనిధిరౌద్ధత్యధుర్య ఔన్నత్యనిఃస్వనః ।
 అఙ్కశఃసురనాగానామఙ్కశఃసురవిద్విషామ్ ॥ ౮౩ ॥
 ఆసమస్తవిసర్గాన్త పదేషు పరికీర్తితః ।
 కమణ్డలుధరః కల్పః కపర్దీ కలభాననః ॥ ౮౪ ॥

కర్మసాక్షీ కర్మకర్తా కర్మాకర్మఫలప్రదః ।
 కదమ్బగోలకాకారఃకూష్మాణ్డగణనాయకః ॥ ౮౫॥
 కారుణ్యదేహః కపిలః కథకః కటిసూత్రభృత్ ।
 ఖర్వఃఖడ్గప్రియఃఖడ్గ ఖాతాన్తస్థఃఖనిర్మలః ॥ ౮౬॥
 ఖల్వాటశ్క్లృక్లనిలయఃఖట్యాక్షీ ఖదురాసదః ।
 గుణాఢ్యో గహనో గస్తో గద్యపద్యసుధార్ణవః ॥ ౮౭॥
 గద్యగానప్రియో గర్జో గీతగీర్వాణపూర్వజః ।
 గుహ్యోచారతతో గుహ్యో గుహ్యోగమనిరూపితః ॥ ౮౮॥
 గుహ్యశయో గుహ్యబ్ధిస్తో గురుగమ్యో గురోర్గురుః ।
 ఘణ్ణాఘర్షరికామాలీ ఘటకుమ్భో ఘటోదరః ॥ ౮౯॥
 జకారవాచ్యో జకారో జకారాకారశుణ్ణభృత్ ।
 చణ్ణశ్చణ్ణేశ్వరసుహృత్ చణ్ణీశ్చణ్ణవిక్రమః ॥ ౯౦॥
 చరాచరపతిశ్చింతామణీశ్చర్వణలాలసః ।
 చ్ఛశ్చన్ద్రోవపుశ్చన్ద్రో దుర్లక్ష్యశ్చన్ద్రవిగ్రహః ॥ ౯౧॥
 జగద్యోనిర్జగత్సాక్షీ జగదీశోజగన్మయః ।
 జపోజపపరో జాప్యో జిహ్వసింహాసనప్రభుః ॥ ౯౨॥
 ర్ములర్ముల్లోల్లసద్దానర్ముఙ్కారిభ్రమరాకులః ।
 టఙ్కారస్పారసంరావప్టఙ్కారిమణినూపురః ॥ ౯౩॥
 తద్వయీపల్లవాన్తస్థఃసర్వమన్త్రైకసిద్ధిదః ।
 డిణ్ణీమణ్ణో డాకినీశో డామరో డిణ్ణీమప్రియః ॥ ౯౪॥
 ఢక్కానినాదముదితో ఢౌకౌ ఢుణ్ణీవినాయకః ॥ ౯౫॥
 తత్త్వానాం పరమం తత్త్వం తత్త్వం పదనిరూపితః ।
 తారకాన్తరసంస్థానస్తారకస్తారకాన్తకః ॥ ౯౬॥
 స్థాణుఃస్థాణుప్రియఃస్థాతాస్థావరం జగ్గమం జగత్ ।
 దక్షయజ్ఞప్రమథనో దాతా దానవమోహనః ॥ ౯౭॥
 దయావాన్ దివ్యవిభవో దణ్ణభృద్దనాయకః ।
 దన్తప్రభిన్నాభ్రమాలో దైత్యవారణదారణః ॥ ౯౮॥

దంష్ట్రాలగ్నద్విపఘటో దేవార్థనృగజాకృతిః ।
 ధనధాన్యపతిర్ధన్వో ధనదో ధరణీధరః ॥ ౯౯ ॥
 ధ్యానైకప్రకటో ధ్యేయో ధ్యానం ధ్యానపరాయణః ।
 ధ్వనిప్రకృతిచీత్కారబ్రహ్మణ్ణావలిమేఖలః ॥ ౧౦౦ ॥
 నన్దో నన్దిప్రియో నాదో నాదమధ్యే ప్రతిష్ఠితః ।
 నిష్కలో నిర్మలో నిత్యో నిత్యానిత్యో నిరామయః ॥ ౧౦౧ ॥
 పరంవ్యోమ పరంధామ పరమాత్మా పరంపదమ్ ।
 పరాత్పరః పశుపతిః పశుపాశవిమోచకః ॥ ౧౦౨ ॥
 పూర్ణానన్దః పరానన్దః పురాణపురుషోత్తమః ।
 పద్మప్రసన్ననయనః ప్రణతాజ్ఞానమోచనః ॥ ౧౦౩ ॥
 ప్రమాణప్రత్యయాతీతః ప్రణతార్చినివారణః ।
 ఫలహస్తః ఫణిపతిః ఫేత్కారః ఫాణితప్రియః ॥ ౧౦౪ ॥
 బాణార్చితాజ్ఞీయుగులో బాలకేలీకుతూహలీ ।
 బ్రహ్మ బ్రహ్మోర్చితపదో బ్రహ్మచారీ బృహస్పతిః ॥ ౧౦౫ ॥
 బృహత్తమో బ్రహ్మపరో బ్రహ్మణ్యో బ్రహ్మవిత్ప్రియః ।
 బృహన్నాదాగ్ర్యచీత్కారో బ్రహ్మణ్ణావలిమేఖలః ॥ ౧౦౬ ॥
 భ్రూక్షేపదత్తలక్ష్మీకో భర్గో భద్రో భయాపహః ॥
 భగవాన్ భక్తిసులభో భూతిదో భూతిభూషణః ॥ ౧౦౭ ॥
 భవ్యో భూతాలయో భోగదాతా భ్రూమధ్యగోచరః ।
 మన్త్రో మన్త్రపతిర్మన్త్రి మదమత్తమనోరమః ॥ ౧౦౮ ॥
 మేఖవాన్ మన్దగతిర్మతిమత్కమలేక్షణః ।
 మహాబలో మహావీర్యో మహాప్రాణో మహామనాః ॥ ౧౦౯ ॥
 యజ్ఞో యజ్ఞపతిర్యజ్ఞగోప్తా యజ్ఞఫలప్రదః ।
 యశస్కరో యోగగమ్యో యాజ్ఞాకో యాచకప్రియః ॥ ౧౧౦ ॥
 రసో రసప్రియో రస్యో రజ్ఞాకో రావణార్చితః ॥
 రక్షోరక్షాకరో రత్నగరోభి రాజ్యసుఖప్రదః ॥ ౧౧౧ ॥
 లక్ష్యం లక్ష్యప్రదో లక్ష్యో లయస్థో లడ్డుకప్రియః ॥

లానప్రియో లాస్యపరో లాభకృల్లోకవిశ్రుతః ॥ ౧౧౨ ॥
 వరేణ్యో వహ్నివదనో వన్ద్యో వేదాన్తగోచరః ॥
 వికర్తా విశ్వతశ్చక్షుర్విధాతా విశ్వతోముఖః ॥ ౧౧౩ ॥
 వామదేవో విశ్వనేతా వజ్రవజ్రనివారణః ॥
 విశ్వబంధన విష్కంభాధారో విశ్వేశ్వరః విభుః ॥ ౧౧౪ ॥
 శబ్దబ్రహ్మశమప్రాప్యః శమ్భుశక్తిగణేశ్వరః ॥
 శాస్తా శిఖాగ్రనిలయః శరణ్యః శిఖరీశ్వరః ॥ ౧౧౫ ॥
 షడ్ ఋతుకుసుమస్రగ్వీ షడాధారః షడక్షరః ॥
 సంసారవైద్యః సర్వజ్ఞః సర్వభేషజభేషజమ్ ॥ ౧౧౬ ॥
 సృష్టిస్థితిలయక్రీడః సురకుణ్ణారభేదనః ॥
 సింహారితమహాకుంభః సదసద్వ్యక్తిదాయకః ॥ ౧౧౭ ॥
 సాక్షీ సముద్రమథనః స్వసంవేద్యః స్వదక్షిణః ॥
 స్వతస్త్వః సత్యసంకల్పః సామగానరతః సుఖీ ॥ ౧౧౮ ॥
 హంసో హస్తపిశాచీశో హవనం హవ్యకవ్యభుక్ ॥
 హవ్యం హుతప్రియో హర్షో హృల్లేఖామస్త్రమధ్యగః ॥ ౧౧౯ ॥
 క్షేత్రాధిపః క్షమాభర్తా క్షమాపరపరరాయణమ్ ॥
 క్షిప్రక్షేమకరః క్షేమానన్దః క్షోణీసురద్రుమః ॥ ౧౨౦ ॥
 ధర్మప్రదోఽర్థదః కామదాతా సౌభాగ్యవర్ధనః ॥
 విద్యాప్రదో విభవదో భుక్తిముక్తిప్రదాయకః ॥ ౧౨౧ ॥
 ఆభిరూప్యకరో వీరశ్రీప్రదో విజయప్రదః ॥
 సర్వవశ్యకరో గర్భదోషహాపుత్రపౌత్రదః ॥ ౧౨౨ ॥
 మేధాదః కీర్తిదః శోకహారి దౌర్భాగ్యనాశనః ॥
 శ్రీశోకహారి దౌర్భాగ్యనాశనః సర్వశక్తిభృత్ ॥ ౧౨౩ ॥
 ప్రతివాదిముఖస్తమోఘా రుష్టచిత్తప్రసాదనః ।

త్రిధామాస్త్రికరస్తేతాత్రివర్గఫలదాయకః ।
 త్రిగుణాత్మా త్రిలోకాదిస్త్రీశక్తీశస్త్రీలోచనః ॥ ౧౩౮॥
 చతుర్బాహుశ్చతుర్దశశ్చతురాత్మా చతుర్ముఖః ।
 చతుర్విధోపాయమయశ్చతుర్వర్ణాశ్రమాశ్రయః ॥ ౧౩౯॥
 చతుర్విధవచోవృత్తిపరివృత్తిప్రవర్తకః ।
 చతుర్థీపూజనస్తీతః చతుర్థీతిథి సమ్భవః ॥ ౧౪౦॥
 పంచాక్షరాత్మా పంచాత్మా పంచాస్య పంచాకృత్యకృత్ ।
 పంచాధారః పంచావర్ణః పంచాక్షరపరాయణః ॥ ౧౪౧॥
 పంచుతాలః పంచుకరః పంచుప్రణవభావితః ।
 పంచుబ్రహ్మమయస్ఫూర్తిః పంచువారణవారితః ॥ ౧౪౨॥
 పంచుభక్త్యప్రీయః పంచుబాణః పంచుశివాత్మకః ।
 షట్కాణపీఠః షట్చక్రధామా షడ్గ్రన్థిభేదకః ॥ ౧౪౩॥
 షడధ్వధావ్నవిధ్వంసీ షడజ్గులమహాహృదః ।
 షణ్ముఖః షణ్ముఖభ్రాతా షట్కూక్తిపరివారితః ॥ ౧౪౪॥
 షడ్వైరివర్గవిధ్వంసీ షడూర్విభయభజ్జనః ।
 షట్కర్కదూరః షట్కర్మనిరతః షడ్రసాశ్రయః ॥ ౧౪౫॥
 సప్తపాతాలచరణః సప్తద్వీపోరుమణ్డలః ।
 సప్తస్వర్లోకముకుటః సప్తసప్తివరప్రదః ॥ ౧౪౬॥
 సప్తాఙ్గరాజ్యసుఖదః సప్తర్షిగణమణ్డితః ।
 సప్తచ్ఛన్దోనిధీః సప్తహోతా సప్తస్వరాశ్రయః ॥ ౧౪౭॥
 సప్తాభ్యికేలికాసారః సప్తమాతృనిషేవితః ।
 సప్తచ్ఛన్దోమోదమదః సప్తచ్ఛన్దోమఖప్రభుః ॥ ౧౪౮॥
 అష్టమూర్తిధ్యేయమూర్తిరష్టప్రకృతికారణమ్ ।
 అష్టాఙ్గయోగఫలభూరష్టపత్రామ్బుజాసనః ॥ ౧౪౯॥
 అష్టశక్తిసమృద్ధశ్రీరష్టైశ్వర్యప్రదాయకః ।
 అష్టపీఠోపపీఠశ్రీరష్టమాతృసమావృతః ॥ ౧౫౦॥
 అష్టభైరవనేవ్యోఽష్టవసువన్ద్యోఽష్టమూర్తిభృత్ ।
 అష్టచక్రస్ఫురన్మూర్తిరష్టద్రవ్యహావిప్రీయః ॥ ౧౫౧॥

నవనాగాసనాధ్యాసీ నవనిధ్యనుశాసితా ।
 నవద్వారపురాధారో నవద్వారనికేతనః ॥ ౧౫౨ ॥
 నవనారాయణస్తుత్యో నవదుర్గానిషేవితః ।
 నవనాథమహానాథో నవనాగవిభూషణః ॥ ౧౫౩ ॥
 నవరత్నవిచిత్రాఙ్గో నవశక్తిశిరోధృతః ।
 దశాత్మకో దశభుజో దశదిక్పతివన్దితః ॥ ౧౫౪ ॥
 దశాధ్యాయో దశప్రాణో దశేన్ద్రియనియామకః ।
 దశాక్షరమహామస్త్రో దశాశావ్యాపివిగ్రహః ॥ ౧౫౫ ॥
 ఏకాదశమహారుద్రైః స్తుతఏకాదశాక్షరః ।
 ద్వాదశోద్ధదోర్ధణ్ణో ద్వాదశాస్తనికేతనః ॥ ౧౫౬ ॥
 త్రయోదశభిదాభిన్న విశ్వేదేవాధిదైవతమ్ ।
 చతుర్దశేన్ద్రియవరదశ్చతుర్దశమనుప్రభుః ॥ ౧౫౭ ॥
 చతుర్దశాదివిద్యాఢ్యశ్చతుర్దశజగత్ప్రభుః ।
 సామపఞ్చదశః పఞ్చదశిశితాంశునిర్మలః ॥ ౧౫౮ ॥
 షోడశాధారనిలయః షోడశస్వరమాతృకః ।
 షోడశాస్తపదావాసః షోడశేన్దుకలాత్మకః ॥ ౧౫౯ ॥
 కలాసప్తదశిసప్తదశః సప్తదశాక్షరః ।
 అష్టాదశదీపపతిరష్టాదశపురాణకృత్ ॥ ౧౬౦ ॥
 అష్టాదశోషధిసృష్టిరష్టాదశవిధిస్మృతః ।
 అష్టాదశలిపివ్యష్టినమష్టిజ్ఞానకోవిదః ॥ ౧౬౧ ॥
 ఏకవింశః పుమానేకవింశత్యఙ్గులిపల్లవః ।
 చతుర్వింశతితత్త్వాత్మా పఞ్చవిశాఖ్య పూరుషః ॥ ౧౬౨ ॥
 సప్తవింశతితారేశః సప్తవింశతియోగకృత్ ।
 ద్వాత్రింశద్భైరవాధీశశ్చతుస్త్రింశన్మహాహృదః ॥ ౧౬౩ ॥
 షట్త్రింశత్త్వనమూఞ్చిరష్టత్రింశత్కలాతనుః ।
 నమదేకోనపఞ్చాశన్మరుద్వర్గోనిరర్గలః ॥ ౧౬౪ ॥
 పఞ్చాశదక్షరశ్రేణీః పఞ్చాశద్దుద్రవిగ్రహః ।

పంచాశద్విష్ణుశక్తీశః పంచాశన్మాతృకాలయః ॥ ౧౬౫ ॥

ద్విపంచాశద్వపుఃశ్రేణీస్త్రీషష్టయక్షరసంశ్రయః ।

చతుఃషష్ట్యర్ణనిర్ణేతా చతుఃషష్టికలానిధిః ॥ ౧౬౬ ॥

చతుఃషష్టిమహాసిద్ధయోగినీవృన్దవన్దితః ।

అష్టషష్టిమహాతీర్థక్షేత్రభైరవభావనః ॥ ౧౬౭ ॥

చతుర్నవతిమన్త్రాత్మా షణ్ణవత్యధికఃప్రభుః ।

శతానన్దః శతధృతిః శతపత్రాయతేక్షణః ॥ ౧౬౮ ॥

శతానీకః శతమఖః శతధారవరాయుధః ।

సహస్రపత్రనిలయః సహస్రఫణభూషణః ॥ ౧౬౯ ॥

సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ।

సహస్రనామసంస్తుత్యః సహస్రాక్షబలాపహః ॥ ౧౭౦ ॥

దశసహస్రఫణిభృత్ ఫణిరాజకృతాసనః ।

అష్టాశీతినహస్రాఘమహార్షిస్తోత్రయన్త్రితః ॥ ౧౭౧ ॥

లక్షాధీశప్రియాధారో లక్షాధీశమనోమయః ।

చతుర్లక్షజపప్రీతః చతుర్లక్షప్రకాశితః ॥ ౧౭౨ ॥

చతురాశీతిలక్షాణాం జీవానాం దేహసంస్థితః ।

కోటిసూర్యప్రతీకాశః కోటిచన్ద్రాంశునిర్మలః ॥ ౧౭౩ ॥

శివాభవాధ్యుష్టకోటివినాయకధురన్ధరః ।

సప్తకోటిమహామన్త్రమన్త్రితావయవద్యుతిః ॥ ౧౭౪ ॥

త్రయస్త్రింశత్ కోటిసురశ్రేణీ ప్రణతపాదుకః ।

అనన్తదేవతాసేవ్యో హ్యనన్తమునిసంస్తుతః ॥ ౧౭౫ ॥

అనన్తానామానన్తశ్రీరనన్తానన్తసౌఖ్యదః ।

అనన్తశక్తినహితో హ్యనన్తమునిసంస్తుతః ।

అనన్తమునిసంస్తుత ఓం నమ ఇతి ।

ఓం ఇతి వైనాయకం నామ్నాం సహస్రమిదమీరితమ్ ॥ ౧౭౬ ॥

ఇదం బ్రాహ్మేముహూర్తే వై యః పఠేత్ ప్రత్యహం నరః ।

కరన్ధం తస్య సకలమైహికాముష్మికం సుఖమ్ ॥ ౧౭౭ ॥

ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం ధైర్య శౌర్య బలం యశః |
 మేధా ప్రజ్ఞా ధృతిః కాన్తిః సౌభాగ్యమతిరూపతా || ౧౭౮ ||
 సత్యం దయా క్షమా శాన్తిర్దాక్షిణ్యం ధర్మశీలతా |
 జగత్సంయమనం విశ్వసంవాదో వాదపాటవమ్ || ౧౭౯ ||
 సభాపాణ్డిత్యమౌదార్యం గామీభర్యం బ్రహ్మవర్చసమ్ ||
 ఔన్నత్యంచ కులం శీలం ప్రతాపో వీర్యమార్యతా || ౧౮౦ ||
 జ్ఞానం విజ్ఞానమాస్తిక్యం ధైర్యం విశ్వాతిశాయితా |
 ధనధాన్యాభివృద్ధిశ్చ సకృదస్య జపాదభవేత్ || ౧౮౧ ||
 వశ్యం చతుర్విధం నృణాం జపాదస్య ప్రజాయతే ||
 రాజ్ఞో రాజకలత్రస్య రాజపుత్రస్య మన్త్రిణః || ౧౮౨ ||
 జప్యేత యస్య వశ్యార్థే స దాసస్తస్య జాయతే ||
 ధర్మార్థకామమోక్షణామనాయాసేన సాధనమ్ || ౧౮౩ ||
 శాకినీడాకినీరక్షోయక్షోరగభయాపహమ్ ||
 సామ్రాజ్యసుఖదం చైవ సమస్తరిపుమర్దనమ్ || ౧౮౪ ||
 సమస్తకలహధ్వంసీ దగ్ధబీజప్రోహణమ్ |
 దుఃస్వప్నప్రశమనం క్రుద్ధస్వామిచిత్తప్రసాదనమ్ || ౧౮౫ ||
 షట్కర్మాష్టమహాసిద్ధిత్రికాలజ్ఞానసాధనమ్ |
 పరకృత్యోపశమనం పరచక్రవిమర్దనమ్ || ౧౮౬ ||
 సంగ్రామరణే సర్వేషామిదమేకం జయావహమ్ ||
 సర్వవన్ధ్యాత్వదోషఘ్నం గర్భరక్షైకకారణమ్ || ౧౮౭ ||
 పత్యతే ప్రత్యహం యత్ర స్తోత్రం గణపతేరిదమ్ ||
 దేశే తత్ర న దుర్భిక్షరమీతయో దురితాని చ || ౧౮౮ ||
 న తద్గేహం జహాతి శ్రీర్యత్రాయం జప్యతే స్తవః ||
 క్షయకుష్టప్రమేహార్హో భగన్దరవిఘాచికాః || ౧౮౯ ||
 గుల్మం ప్లిహానమశ్మాన మతిసారం మహౌదరమ్ ||

కాసం శ్వాసముదావర్తం శూలం శోఘాదిసమ్భవమ్ ॥ ౧౯౦॥

శిరోరోగం వమిం హిక్మాం గణ్డమాలామరోచకమ్ ॥

వాతపిత్తకఫద్వన్ద్యత్రిదోషజనితజ్వరమ్ ॥ ౧౯౧॥

ఆగన్తుం విషమం శీతముష్ణం చైకాహికాదికమ్ ॥

ఇత్యాద్యుక్తమనుక్తం వా రోగ దోషాదిసమ్భవమ్ ॥ ౧౯౨॥

సర్వం ప్రశమయత్యాశు స్తోత్రస్యాస్య సకృజ్జపః ॥

సకృత్ప్రాలేన సంసిద్ధః స్త్రీశూద్రపతితైరపి ॥ ౧౯౩॥

(ప్రాప్యతేఽస్య జపాత్ సిద్ధిః స్త్రీశూద్రపతితైఃసకృత్ ॥ ౧౯౩ ॥)

సహస్రనామమన్త్రోఽయం జప్తవ్యస్తు శుభాప్తయే ॥

మహాగణపతేః స్తోత్రం సకామః ప్రజపన్నిదమ్ ॥ ౧౯౪॥

ఇచ్ఛయా సకలాన్ భోగానుపభుజ్యేహ పార్థివాన్ ॥

మనోరథఫలైర్దివ్యైర్వ్యోమయానైర్మనోరమైః ॥ ౧౯౫॥

చన్ద్రేద్రభాస్కరోపేన్ద్రబ్రహ్మారుద్రాదిసద్ర్మసు ॥

కామరూపః కామగతిః కామతో విచరన్నిహ ॥ ౧౯౬॥

భుక్త్వా యథేప్పితాన్ భోగానభీష్టైః సహబన్ధుభిః ।

గణేశానుచరో భూత్వా మహాగణపతే ప్రియః ॥ ౧౯౭॥

నస్తిశ్వరాదిసానస్తి నన్దితః సకలైర్గణైః ॥

శివాభ్యాం కృపయా పుత్రనిర్విశేషం చ లాలితః ॥ ౧౯౮॥

శివభక్తః పూర్ణకామో గణేశ్వరవరాత్ పునః ॥

జాతిస్మరో ధర్మపరః సార్వభౌమోఽభిజాయతే ॥ ౧౯౯॥

నిష్కామస్తు జపన్నిత్యం భక్త్యా విఘ్నేశతత్పరః ॥

యోగసిద్ధిం పరాం ప్రాప్య జ్ఞానవైరాగ్య సంస్థితః ॥ ౨౦౦॥

నిరన్తరోదితానన్దే పరమానన్దసంవిది ॥

విశ్వోత్తిరే పరే పారే పునరావృత్తివర్జితే ॥ ౨౦౧॥

లీనో వైనాయకే ధామ్ని రమతే నిత్యనిర్వృతః ॥

యో నామభిః సహస్రైర్మామర్చయేతద్ పూజయేన్నరః ॥ ౨౦౨॥

రాజానో వశ్యతాం యాన్తి రిపవో యాన్తి దాసతామ్ ।

మన్త్రాఃసిద్ధ్యన్తి సర్వేపి సులభాస్తస్య సిద్ధయః ॥ ౨౦౩॥

మూలమన్త్రాదపి స్తోత్రమిదం ప్రియతరం మమ ॥

నభస్యే మాసి శుక్లాయాం చతుర్థ్యాం మమ జన్మని ॥ ౨౦౪॥

దూర్వాభిర్నామభిః పూజాం తర్పణం విధివచ్చరేత్ ।

అష్టద్రవ్యైర్విశేషేణ జహయాద్ భక్తిసంయుతః ॥ ౨౦౫॥

తస్యేప్సితా నిసర్వాణి సిద్ధ్యన్త్యత్ర న సంశయః ।

ఇదం ప్రజప్తం పఠితం పాఠితం శ్రావితం శ్రుతమ్ ॥ ౨౦౬॥

వ్యాకృతం చర్చితం ధ్యాతం విమృష్టమభినన్దితమ్ ॥

ఇహాముత్రచ సర్వేషాం సర్వైశ్వర్యప్రదాయకమ్ ॥ ౨౦౭॥

స్వచ్ఛన్దవారిణాఽవ్యేష యేనాయం ధార్యతే స్తవః ।

స రక్ష్యతే శివోద్భూతైర్గణైరప్యప్టకోటిభిః ॥ ౨౦౮॥

పుస్తకే లిఖితం స్తోత్రం మన్తభూతం ప్రపూజయేత్ ।

తత్ర సర్వోత్తమా లక్ష్మీః సన్నిధతే నిరన్తరమ్ ॥ ౨౦౯॥

దానైరశేషైరఖితైర్వృతైశ్చ తీర్థైరశేషైరఖితైర్మఖశ్చ ।

న తత్ఫలం విన్తి యద్ గణేశసహస్రనామ్నాం స్మరణేన సద్యః ॥ ౨౧౦॥

ఏతన్నామ్నాం సహస్రం పఠతి దినమణౌ ప్రత్యహం ప్రోజ్ఞహానే

సాయం మధ్యన్ధినే వా త్రిషవణమథవా సన్తతం వా జనో యః ।

స స్యాదైశ్వర్యధుర్యః ప్రభవతి వచసాం కీర్తిముచ్చైస్తనోతి

ప్రత్యాహం హన్తి విశ్వం వశయతి సుచిరం వర్ధతే పుత్రపౌత్రైః ॥ ౨౧౧॥

ఆకించనోఽవ్యేకచిత్తో నియతో నియతాశనః ।

జపేత్తు చతురో మాసాన్ గణేశార్చనతత్పరః ॥ ౨౧౨॥

దరిద్రతాం సమున్మూల్య సప్తజన్మానుగామపి ।

లభతే మహతీం లక్ష్మీమిత్యాజ్ఞా పారమేశ్వరీ ॥ ౨౧౩॥

ఆయుష్యం వీతరోగం కులమతివిమలం సమ్పదశ్చార్దదానాః

కీర్తిర్నిత్యావదాతా భణతిరభినవా కాన్తిరవ్యాజభవ్యా |
పుత్రాః సన్తః కలత్రం గుణవదభిమతం యద్యదేతచ్చ సత్యం
నిత్యం యః స్తోత్రమేతత్ పఠతి గణపతేస్తస్య హస్తే సమస్తమ్ || ౨౧౪ ||

ఓం గణజ్ఞాయో గణపతిర్హైరమ్బా ధరణీధరః |
మహాగణపతిర్లక్షపదః క్షిప్రసాదనః || ౨౧౫ ||

అమోఘసిద్ధిరమితో మస్త్రశ్చింతామణిర్నిధిః |
సుమజ్గతో బీజమాశాపూరకో వరదః శివః || ౨౧౬ ||

కాశ్యపో నన్దనో వాచా సిద్ధో ధుణ్ణిర్వినాయకః |
మోదకైరేభిరత్రైకవింశత్యా నామభిః పుమాన్ || ౨౧౯ ||

ఉపాయనం దదేద్ భక్త్యామత్ప్రసాదం చిక్రీర్షతి |
వత్సరం విఘ్నరాజస్య తథ్యమిష్టార్థసిద్ధయే || ౨౧౮ ||

యః స్తోతి మద్గతమనా మదారాధతత్పరః |
స్తుతో నామ్నాం సహస్రేణ తేనాహం నాత్ర సంశయః || ౨౧౯ ||

నమో నమః సురవరపూజితాఙ్ఘ్రియే నమో నమో నిరుపమమజ్గలాత్మనే |
నమో నమో విపులకరైకసిద్ధయే నమో నమః కరికలభాననాయ తే || ౨౨౦ ||

గణపాజేశ హేరమ్భ ద్వైమాతుర గజానన |
భానేన్దో ధూమకృద్ భానో లమ్బోదర వినాయక || ౨౨౧ ||

బ్రహ్మైకదన్త విఘ్నేశ విష్ణో కపిల నిర్గుణ ||

కాలాద్య సిద్ధిదానన్త త్రాహి మాం భవసాగరాత్ || ౨౨౨ ||

కిక్కిణీగణరచితస్తవచరణః ప్రకటితగురుమితిచారిత్రగణః |
మదజలలహరీకరితకపోలః శమయతు దురితం గణపతిస్సపనామ్నా || ౨౨౩ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే ఈశ్వరమహాగణపతిసంవాదే శ్రీమద్గణేశదివ్యసహస్రనామామృతస్స
షట్పుత్వారీంశోఽధ్యాయః || ౪౬ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౧౭౪౪ + ౨౨౩ = ౧౯౬౭

౧.౪౭ శివవిజయోనామ సప్తవత్సారింశత్తమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

నామ్నాం సహస్రే సమాప్యే ప్రసన్నే చ గజాననే ।

తతః కిమకరోత్ బ్రహ్మన్ హరస్తత్ కథయస్వ మే ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

గణేశవరదానేన నామ్నాం చైవోపదేశతః ।

ప్రహృష్టః శక్కురోఽన్యత్యద్ జగర్జ చ మహాస్వనః ॥ ౨॥

ఆహూయ స్వగణాన్దేవాన్ యుద్ధావసరమాదిశత్ ।

తే చ హర్షేణ మహతా యయుర్దేవాః శివాన్తికమ్ ॥ ౩॥

బ్రహ్మ కుబేరోఽథ పురన్దరోఽగ్నిర్వాయుశ్చ సోమోవరుణోఽర్యమాచ ।

గర్భర్వయజ్ఞా గ్రహకిన్నరాశ్చ సర్వే నమస్కృత్య శివం స్తువన్తః ॥ ౪॥

దేవా ఊచుః ।

మహాదేవ జగన్నాథ జగదానన్దదాయక ।

త్వయా హతం మహాదైత్యం కదా ద్రక్ష్యామహే వయమ్ ॥ ౫॥

స్థానభ్రష్టా వయం తేన కృతా విశ్వ విఘాతినా ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం దేవవచః శ్రుత్వా పినాకీ నిర్యయౌ ముదా ॥ ౬॥

గణేశం మనసా ధ్యాయన్ యుద్ధాయ కృతనిశ్చయః ।

వేగేన భవనం ప్రాప్య దేవగర్భర్వ సంయుతః ॥ ౭॥

తావచ్చ దైత్యం చారైస్తు వృత్తాన్తః సన్నిరూపితః ।

ఆగతః సురసైన్యేన యుద్ధాయ గిరిజా పతిః ॥ ౮॥

తస్యసైన్యాన్యనహ్యన్త శస్త్రైరస్త్రైశ్చ కణ్కుకైః ।

స చ దైత్యో మహానాదో యుద్ధభూషణభూషితః ॥ ౯॥

పీరానానన్దయామాస వాసః స్రగ్భూషణైర్ఘ్నైః ।

ఆనేకయానసంస్థేషు యోద్ధృషు త్రిపురం స్వయమ్ ॥ ౧౦॥

ఆరురోహ మహాదైత్యో నాదయన్ విదిశో దిశః ।

తతో యుద్ధం సమభవత్ సేనయోరుభయోర్మహత్ ॥ ౧౧॥

శస్త్రైర్నానావిధైర్బ్రాహ్మణైః మర్మభేదిభిరాయసైః ।
 ఆస్పృక్షుదీప్రవాహోఽభూన్ మార్గరోధనకారకః ॥ ౧౨ ॥
 శస్త్రాహతా బభుర్యోధాః పుష్పితాః కింశుకా ఇవ ।
 కేచిచ్ఛ దృఢవైరేణ జీవగ్రాహమమారయన్ ॥ ౧౩ ॥
 కేచిత్కచేషు ధృత్వైవ శిరాంసి చిచ్ఛిదుర్బలాత్ ।
 ధావతాం రథివీరాణామశ్వానాం కరిణామపి ॥ ౧౪ ॥
 అజ్ఞిపాతభవో రేణుర్వాసనశే రోదసీ క్షణాత్ ।
 అన్ధకారే ఘోరతరే న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ॥ ౧౫ ॥
 చక్రరేవం తదా యుద్ధం వీరా నానావిధా భృశమ్ ।
 జీవితాశాం పరిత్యజ్య మర్తవ్యే కృత నిశ్చయాః ॥ ౧౬ ॥
 అదృశ్యన్త మృతా దేవా గతే రజసి వాయునా ।
 విద్రుతే సురసైస్యే చ దైత్యసైస్యే చ హర్షితే ॥ ౧౭ ॥
 ఆయయా సమరశ్లాఘీ వజ్రహస్తః పురన్దరః ।
 శతకోటిం నిరీక్ష్యైవ దుద్రువురైత్యదానవాః ॥ ౧౮ ॥
 స వజ్రపాతైరసురాంశ్చూర్ణయామాస వజ్రభృత ।
 తత్యజ్జరీచితం తే తు చణ్డవజ్రప్రహారతః ॥ ౧౯ ॥
 కేచిచ్ఛ భగ్గుచరణాః కేచిద్ భగ్గుశిరోధరాః ।
 కేచిద్విదీర్ఘ జఠరాశ్చిన్నస్కన్ధభుజాః పరే ॥ ౨౦ ॥
 భిన్నాశ్వానాం చ వీరాణాం వాజినాం రథినాం తథా ।
 కేషాఞ్చిదురవో భిన్నా జఙ్ఘాసు చ హతాః పరే ॥ ౨౧ ॥
 భిన్నగుల్ఫాః పరేపేతుర్మిషాత్ పేతురథాపరే ।
 నిహతానామస్యక్వాత్తైర్జజ్ఞరే నిమ్నగా బహు ॥ ౨౨ ॥
 ఉత్సాహవర్ధనాస్తేషాం వీరాణాం జయకాఙ్క్షిణామ్ ।
 తతః శనైర్గర్జమానో దదర్శ త్రిపురాసురః ॥ ౨౩ ॥
 నిహతం బహుధా సైన్యం శక్రం యోద్ధుమథాయయా ।
 బభాణ శక్రం దృష్ట్యైవ కిమర్థం మర్తుమిచ్ఛసి ॥ ౨౪ ॥
 ఆపైహి యుద్ధాఙ్గివంస్త్యం న పృష్ఠం హన్మి వాసవ ।

కా తే శక్తిర్మయా యుద్ధం కర్తుం తవ శచిపతే || ౨౫||

అజః సింహేన కిం యుద్ధం కరిష్యతి వదస్య మే |

ఏహి యుద్ధస్య శక్తిశ్చేన్నోచేద్ గచ్ఛ యథాసుఖమ్ || ౨౬||

ఏవముక్తే స్థితే శక్రే వవర్షే సాయకాన్బహూన్ |

సజ్యజ్కృత్వా ధనుర్జైత్యో దేవనేనామతాడయత్ || ౨౭||

ఏకస్మాన్మన్త్రితాద్బాణాదసజ్యోతా యయుః శరాః |

మృగ్ధన్వో దేవగన్ధర్వాన్ రోదసి సమపూరయన్ || ౨౮|| (మృద్ధున్వో?)

అన్ధకారం పునరభూత్ బాణజాలైర్నిరన్తరమ్ |

తద్బాణైరపి తే దేవా వ్యజ్ఞాః పేతుర్ధరాతలే || ౨౯||

బలహాన్యపతత్ భూమౌ ప్రహారవపీడితః |

సర్వేషు దేవవర్యేషు మూర్చ్ఛితేషు మహేశ్వరః || ౩౦||

శ్లాఘన్తం బహుగర్జన్తం యుధ్యన్తం నాఽభ్యరోచయత్ |

మనసాఽపూజయచ్ఛమున్భస్య దైత్యస్య పౌరుషమ్ || ౩౧||

ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర నారదో ద్రష్టుమాయయా |

పూజితః ప్రావదచ్ఛముఖం శృణుష్య నీలలోహిత || ౩౨||

నారద ఉవాచ |

త్వయా చిన్తా న కర్తవ్యా త్రిపురస్య వధం ప్రతి |

వక్ష్యే తస్య వధోపాయం తం కురష్వ మహేశ్వర || ౩౩||

తేన పూర్వం తపోఽకారి దుష్కరం బ్రహ్మణోఽపి హి |

ఆరాధితో గణపతిః స తస్మై సర్వవాఙ్ఞాతమ్ || ౩౪||

యద్యతేన వృతం దేవో దత్తవానవిచారితమ్ |

పురత్రయం కామగమమేకబాణాశ్రితం మహత్ || ౩౫||

మరుద్గతివిహీనం తదభేద్యం సర్వనిర్ణరైః |

స ఏవముక్తవాన్ గుహ్యాం శరణైకేన యస్తవ || ౩౬||

పురత్రయం భేత్యతే తే తస్మాన్మృత్యుమవాప్స్యతి |

ఏవముక్త్యా గతే తస్మిన్నారదే మునిసత్తమే || ౩౭||

మూర్చ్ఛితాన్విబుధాన్ శర్వః సావధానమథాకరోత్ |

సంస్మారేభముఖం వాక్యం స్మారితో నారదేన తు || 3౮ ||

మహాప్రయత్నమారేభే దైత్యరాజవధాయ సః |

తేజసా సర్వనాశాయ శక్తో దేవో నిజేచ్ఛయా || 3౯ ||

రథం కురూపం శశిసూర్యచక్రం యం తారమింద్రివరజం చకార |

ధనుర్గిరీన్ద్రం శరమమ్యుతం స ధుర్యాశ్వినేయావయుజద్ గిరీశః || ౪౦ ||

ఆచమ్య దేవం మనసా విచిన్త్య తేనోపదిష్టం చ జజాప నామ్నామ్ |

సహస్రమేకాక్షరమన్తయుక్తమమన్తయత్తేన పినాకముగ్రమ్ || ౪౧ ||

అమన్తయన్మహాబాణం విష్ణురూపం యదా శివః |

చకమ్పే ధరణీ శేషో వనాని గిరయోఽపి చ || ౪౨ ||

బభ్రుముః ఖగణాః సర్వే చుకూజశ్చ మహారవాన్ |

శబ్దేనా జగవస్యాపి విభ్రాన్తాః సురమానుషాః || ౪3 ||

అముఞ్చుత్తం యదా బాణం తదా దగ్ధం నభస్తలమ్ |

భూమణ్డలం సపాతాలం జ్వాలామాలాభిరఙ్ఘసా || ౪౪ ||

దృష్ట్వా పపాల దైత్యేన్ద్రః ససైన్యః పురసంశ్రయః |

జవేనాగాచ్ఛరః సోఽప్య దహదైత్యం పురత్రయమ్ || ౪౫ ||

దైత్యదేహగతం తేజో భర్తదేహే లయం యయౌ |

పశ్యతాం సర్వ సైన్యానాం దైత్యదానవరక్షసామ్ || ౪౬ ||

తతోఽన్తరిక్షే వాగాసీన్ ముక్తో దైత్యః శివాహతః |

తతస్తే తుష్టువుర్దేవా మునయోఽపి త్రిలోచనమ్ || ౪౭ ||

జగుర్గన్ధర్వనిచయాశ్చారణాః శ్రుతితత్పరాః |

నతృతుశ్చాప్సరః సఙ్ఖాః కిన్నరా వాద్యవాదకాః || ౪౮ ||

ముముచుః పుష్పవర్షాణి నారదాద్యాః సురర్షయః |

యయుః శివాఙ్ఘ్రయా దేవాః స్వం స్వం స్థాన నిరాధయః || ౪౯ ||

నమస్కృత్య మహేశానం త్రిపురాసురఘాతినమ్ |

మునయోఽపి నిరుద్వేగాః స్వస్వానుష్ఠానతత్పరాః || ౫౦ ||

ఆసంస్తస్మిన్వతే దైత్యే వేదవేదాఙ్గశాలినః |

అగ్నిహోత్రాణి యఙ్గాంశ్చ దానాని చ వ్రతాని చ || ౫౧ ||

చక్రుః సర్వజనా భూమౌ పునరుత్సాహసంయుతాః ।

శైలాదిగణపస్కన్దైః సర్వైః పారిషదైరపి ॥ ౫౨ ॥

కృతావనామస్యక్షోఽపి విభజ్య తం మహారథమ్ ।

జయశబ్దైస్తూర్యశబ్దైర్దేవదున్దుభినిస్వనైః ॥ ౫౩ ॥

అలక్ష్మతం శైలరాజం శైలాసం ముదితో యయా ।

త్రిపురారితి స్పష్టం తతో నామాస్య పప్రథే ॥ ౫౪ ॥

ఏవం మహాగణపతేర్మన్త సామర్థ్యమీరితమ్ ।

సహస్రనామ్నామపి చ ప్రభావోఽయం నిరూపితః ॥ ౫౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

న విజ్ఞాతో మదన్యేన కస్యాపి న నివేదితః ।

పఠనాచ్ఛ్రవణాదస్య సర్వకామ ఫలం లభేత్ ॥ ౫౬ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే శివవిజయోనామ సప్తచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ॥

౪౭ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౧౯౬౭ + ౫౬ = ౨౦౨౩

౧. ౪౮ అమ్బావిరాభివోనామ అష్టచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

శ్రుతం మయా మహాఖ్యానం త్రిపురస్య వధాశ్రయమ్ ।

తథాపి శ్రోతుమిచ్ఛామి క్వ స్థితా జగదమ్బికా ॥ ౧ ॥

కథమావిర్భూభూవైషా తిథౌ దగ్ధః క్వ దైత్యరాట్ ।

ఏతత్సర్వం సవిస్తారం కథయస్వ పితామహ ॥ ౨ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

బాహులే పౌర్ణమాస్యాం స సాయం దగ్ధో మహాసురః ।

దివాయుద్ధం మహాఘోరం ప్రాగేవ వర్ణితం హి తత్ ॥ ౩ ॥

యతోఽర్చితః సురైః సర్వైర్జయశాలీ సురారిహా ।

అతస్తస్యాం దీపదానం కుర్వన్తి భువి మానవాః ॥ ౪ ॥

తస్యాం స్నానం చ దానం చ జపహోమాదికం చ యత్ ।

బహులం జాయతే యస్మాత్ తస్మాత్ సా బాహులీ స్మృతా ॥ ౫ ॥

తస్యాం యే తు న కుర్వన్తి త్రిపురారిమహోత్సవమ్ ।
 న లభన్తే జయం క్వాపి దగ్ధపుణ్యా భవన్తి తే ॥ ౬ ॥
 అతస్తస్యాం పౌర్ణమాస్యాం ప్రాతరర్చన్తి యే శివమ్ ।
 నిశి యత్యైః కృతం పాపం విలయం ప్రతిపద్యతే ॥ ౭ ॥
 ఆజన్మతః కృతం పాపం మధ్యాహ్నార్చనతస్తథా ।
 సప్తజన్మార్జితం పాపం ప్రదోషార్చనతో మునే ॥ ౮ ॥
 ఆవిర్భావం శివాయాస్త్యం కథ్యమానం మయా శ్రీణు ।
 తస్య మృత్యుం శివాజ్ఞాత్వాం భయాదన్తర్హితా శివా ॥ ౯ ॥
 ఆవిరాసీజగన్మాతా హిమాచలగుహాముఖాత్ ।
 దదర్శ పర్వతం ఘోరం సింహవ్యాఘ్రమృగాకులమ్ ॥ ౧౦ ॥
 అపశ్యన్తి శివం సా తు విరహాకులమానసా ।
 విలలాప భృశం భీతా హా తాత హా శివేతి చ ॥ ౧౧ ॥
 కథం మాం న విజానీషే సర్వజ్ఞః సన్ సదాశివ ।
 వన ఏకాకీనీం ఘోరే క్రన్దన్తి కురరీమివ ॥ ౧౨ ॥
 కదా మే దర్శనం తే స్యాత్ కిం మాం విస్మృతవానసి ।
 శక్తా న జీవితం ధర్తుం సోఢుం వా విరహం హర ॥ ౧౩ ॥
 తాత త్వమపి కుత్రాసి న మే శోకం శ్రుణోషి కిమ్ ।
 త్వాం వినా శరణం కం వా యామి కిం వా కరోమ్యహమ్ ॥ ౧౪ ॥
 యోజయస్వ పునర్మాం త్వం శివేన చ శివేన చ ।
 ఇదానీం పునరుత్పన్నాం జానీహి జఠరాత్ తవ ॥ ౧౫ ॥
 వరం తమేవ శీఘ్రం మే గవేషయ సదాశివమ్ ।
 నో చేద్ దేహపరిత్యాగం భృగోరస్మాత్ కరోమ్యహమ్ ॥ ౧౬ ॥
 క ఉవాచ ।
 ఏవం రుదన్త్యాస్తస్యాస్తు శ్రుత్వా తాం గిరముత్తమామ్ ।
 న్యవేదయద్ధిమవతే కశ్చిదాగత్య ధీవరః ॥ ౧౭ ॥
 ధీవర ఉవాచ ।
 కాచిన్నితమ్ప్రసీ బాలా సర్వాభరణభూషితా ।
 తాటకే బిభ్రతీ శ్రుతోర్మణ్ణలే ఇవ భాస్వతః ॥ ౧౮ ॥

నానారత్నలసద్దీప్తి ముకుటం మస్తకే భృశమ్ ।
లలాటే తు చతుష్కోణం ముక్తాషోడశశోభితమ్ ॥ ౧౯॥
పుష్పం కాంచనరత్నాథ్యం ముక్తాదామ విలమ్బితమ్ ।
సీమన్తాన్తర్గతం చారు నాసికే స్వరమాక్తికమ్ ॥ ౨౦॥
అజ్గదే చారుణీ బాహోర్వస్తయోర్వలయాని చ ।
లసత్కాంచనరత్నాథ్యం ప్రత్యేకమజ్జులీయకమ్ ॥ ౨౧॥
ముక్తాఫలమయాం మాలాం లసత్కాంచకసంశ్రితామ్ ।
హేమరత్నమయాం కాంచీం కటౌ క్షౌమావృతే శుభామ్ ॥ ౨౨॥
గుల్ఫయోః శృంఖలే హైమే సింజ్జుచ్ఛారూసునూపరే ।
పాదాజ్గలీష్వపి పృథక్ తత్తద్భూషణముత్తమమ్ ॥ ౨౩॥
ఏవం సర్వానవద్యాణ్ణీ రూదతీ విష్వలా భృశమ్ ।
దృష్టా పృష్టా న మాం వక్తి గృహ్ణాతి సా తవాభిధామ్ ॥ ౨౪॥
బ్రహ్మోవాచ ।
ఇత్థం నిశమ్య హిమవాంస్త్యరితస్తాం సుతాం యయా ।
సాన్వయన్ హేతుగర్భాభిర్వాగ్నిస్తామవదత్సుధీః ॥ ౨౫॥
హిమవానువాచ ।
కీమర్థం శోచసే సుభ్రు సృష్టిస్థిత్యన్తహేతుకే ।
సర్వలక్షణసమ్పూర్ణే సర్వశక్తియుతేననఘే ॥ ౨౬॥
అకర్తుమన్యథాకర్తుం కర్తుమిశే మహేశ్వరి ।
అవాప్తసర్వకామే చ సర్వప్రాణ్యన్తరం గతే ॥ ౨౭॥
న వియుక్తా శివేన త్వం సర్వాన్తర్యామిణీ శుభే ।
అథాపి యోజయిష్యే త్వాం శివేన శివకారిణా ॥ ౨౮॥
ఉత్తిష్ఠేతి గృహీత్వా తామాయయా నిజమన్దిరమ్ ।
ననన్ద పార్వతీ తత్ర దృష్ట్వా మేనాం సుతాన్వితామ్ ॥ ౨౯॥
నిశ్వాసపరమాఽప్యాసీచ్ఛివం ద్రష్టుం సముత్సుకా ।
ఉవాచ పితరం నత్వా సాధూపాయం వదస్వ మే ॥ ౩౦॥
వ్రతం దానం తపో వాపి దుష్కరం శివలబ్ధయే ।
కరిష్యే తమహం తాత పూర్వవత్తప ఉత్తమమ్ ॥ ౩౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

అవదజ్జనకస్తాం తు విచార్య మనసా సకృత్ ।

కార్యసిద్ధికరం శీఘ్రముపాయం శృణు తం మునే ॥ ౩౨॥

హిమవానువాచ ।

శృణు పార్వతి వక్ష్యామి సాధూపాయం శివాప్తయే ।

ఉపాస్తిం విఘ్నరాజస్య ధర్మార్థకామమోక్షదామ్ ॥ ౩౩॥

అనుష్ఠితాం మహేన్ద్రాద్వైః దేవైశ్చ నారదాదిభిః ।

ప్రాప్తాశ్చ సిద్ధయస్తాస్తాః శక్రాదిపదలక్షణాః ॥ ౩౪॥

బ్రహ్మణః సృష్టిసామర్థ్యం దత్తం తేన మహాత్మనా ।

విష్ణోశ్చావనసామర్థ్యం దత్తం సర్వేశ్వరణ హ ॥ ౩౫॥

శివస్యాపి చ తేనైవ సామర్థ్యం సంహృతౌ దృఢమ్ ।

శేషస్యాపి చ తేనైవ సర్వవిఘ్నహరేణ చ ॥ ౩౬॥

ధరాధరణసామర్థ్యం దత్తం సర్వేశ్వరేణ హ ।

యస్య స్వరూపం న విదుర్బ్రహ్మాద్యా మునయోఽపి చ ॥ ౩౭॥

వాచామగోచరో యోఽసౌ మనసోఽథాప్యగోచరః ।

గజాననస్వరూపేణ పరిదృష్యోఽయమీశ్వరః ॥ ౩౮॥

అతస్తేనైవ రూపేణ స్వారంభేషు పూజ్యతే ।

తముపాసస్య సర్వేశం మయా ప్రోక్తేన వర్తమా ॥ ౩౯॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే అమ్బావిర్భావోనామ అష్టచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

॥ ౪౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౨౦౨౩ + ౩౯ = ౨౦౬౨

౧.౪౯ గణేశ పార్థివపూజా నిరూపణం నామైకోన పఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

పార్వత్యువాచ ।

దయానిధే గిరీన్ద్ర త్వం పితర్మే వద సత్వరమ్ ।

ఉపాసనాం గణేశస్య సర్వేశస్య జగద్గురోః ॥ ౧॥

యయా శివం సమభ్యేత్య శివం ప్రాప్స్యామి శాశ్వతమ్ ।

మర్త్యలోకేఽపి లోకానాముపకారో భవిష్యతి ॥ ౨॥

హిమవానువాచ ।

తవన్నహవశాద్దేవి రహస్యం పరమం శుభమ్ ।
లోకానాం చోపకారాయ వక్ష్యే శృణ్వేకవేతసా ॥ ౩॥

ప్రత్యూషకాల ఉత్థాయ నైఋతీం దిశమావ్రజేత్ ।
ఆచ్ఛాద్య ధరణీం పూర్వం తృణకాష్ఠదలైరపి ॥ ౪॥

ఉర్వరాం వర్జయేత్ప్రస్తుత్సర్వన్నుచ బుద్ధిమాన్ ।
త్యక్త్వా మూత్రపురీషే తు యథోక్తం శౌచమాచరేత్ ॥ ౫॥

దస్తజిహ్వావిశుద్ధిం కృత్వా స్నాతుం తతో వ్రజేత్ ।
నదీం తడాగం వాపిం వా సరః కూపమథాపి వా ॥ ౬॥

కృత్వా పూర్వం మలస్నానం మస్త్రస్నానం తతశ్చరేత్ ।
మృదా వా చందనేనాపి తిలకం కుంజుమేన వా ॥ ౭॥

కుర్యాద్ధౌతే వాససీ వా పరిధాయ శుభాననే ।
ఉపవిశైకచిత్తస్తు సర్వం నిత్యం సమాప్య చ ॥ ౮॥

మృత్తికాం సుందరాం స్నిగ్ధాం క్షుద్రపాషాణవర్జితామ్ ।
సువిశుద్ధామవలీకాం జలసిక్తాం విమర్దయేత్ ॥ ౯॥

కృత్వా చారుతరాం మూర్తిం గణేశస్య శుభాం స్వయమ్ ।
సర్వావయవసంపూర్ణాం చతుర్భుజవిరాజితామ్ ॥ ౧౦॥

పరశ్వాదిస్వాయుధాని దధతీం సుందరాం ఘనామ్ ।
స్థాప్య పీఠే తతః పాణీ ప్రక్షాల్య మేలయేత్ సుధీః ॥ ౧౧॥

పూజాద్రవ్యాణి సర్వాణి జలాదీని ప్రయత్నతః ।
అష్టగన్ధానక్షతాంశ్చ రక్తపుష్పాణి గుగ్గులమ్ ॥ ౧౨॥

త్రిపళ్ళాచనప్తభిః పత్తైర్యుతాన్ దుర్వాఙ్కూరాన్ శుభాన్ ।
అష్టోత్తరశతం నీలాన్ శ్వేతానానీయ సుందరాన్ ॥ ౧౩॥

ఘృతదీపం తైలదీపం నైవేద్యం వివిధం శుభమ్ ।
మోదకాపూపలడ్డాకాన్ పాయసం శర్కరాయుతమ్ ॥ ౧౪॥

సూక్ష్మం చ తన్దులాన్నం చ వ్యఙ్గానాని బహుని చ ।
సచన్ద్రపూగచూర్ణాఢ్యం ఖాద్యఖాదిరసంయుతమ్ ॥ ౧౫॥

ఏలాలవజ్రసమ్మిశ్రం తామ్బూలం కేసరాన్వితమ్ |
 జమ్బూస్తుపనసాదీని ద్రాక్షారమ్భాఫలాని చ || ౧౬ ||
 తత్రదృతుభవానీశే నాలికేరాణి వానయేత్ | (నారికేలانی)
 బహుప్రకారమార్తిక్యం కాళ్చనీ దక్షిణాం తథా || ౧౭ ||
 ఏవం సమ్భృతసమ్భార ఏకాన్తస్థలమాస్థితః |
 చైలాజినే కుశమయే ఆసనే చ కృతాసనః || ౧౮ ||
 భూతశుద్ధి ప్రకుర్వీత ప్రాణానాం స్థాపనం తథా |
 దిగ్బంధపూర్వం దేవాంశ్చ గణేశాదీన్ నమేత్పురా || ౧౯ ||
 అన్తర్బహిర్మాతృకాశ్చ న్యసేదాగమమార్గతః |
 సన్నిధానాదికా ముద్రా దర్శయేద్గురూమార్గతః |
 మస్త్రన్యాసం తతః కృత్వా షడంగన్యాసమేవ చ || ౨౦ ||
 పూజాద్రవ్యాణి సంశోధ్య తతో ధ్యాయేద్ గజాననమ్ |
 ఏకదన్తం శూర్పకర్ణం గజవక్త్రం చతుర్భుజమ్ || ౨౧ ||
 పాశాఙ్కుశ ధరం దేవం మోదకాన్ బిభ్రతం కరైః |
 రక్తపుష్పమయీం మాలాం కణ్ఠే హస్తే పరాం శుభామ్ || ౨౨ ||
 భక్తానాం వరదం సిద్ధిబుద్ధిభ్యాం సేవితం సదా |
 సిద్ధిబుద్ధిప్రదం నృణాం ధర్మార్థకామమోక్షదమ్ |
 బ్రహ్మారుద్రహరీన్యాద్యైః సంస్తుతం పరమర్షిభిః || ౨౩ ||
 ఆగచ్ఛ జగదాధార సురాసురవరార్చితా |
 అనాథనాథ సర్వజ్ఞ గీర్వాణపరిపూజిత || ౨౪ ||
 స్వర్ణసింహాసనం దివ్యం నానారత్నసమన్వితమ్ |
 సమర్పితం మయాదేవ తత్ర త్వం సముపావిశ || ౨౫ ||
 దేవదేవేశ సర్వేశ సర్వతీర్థాహృతం జలమ్ |
 పాద్యం గృహాణ గణప గన్తపుష్పాక్షతైర్యుతమ్ || ౨౬ ||
 ప్రవాలముక్తాఫలపుగరత్న తామ్బూలజామ్బూనదమష్టగన్ధమ్ |
 పుష్పాక్షతాయుక్తమమోఘశక్తే దత్తం మయార్ఘ్యం సఫలీకురుష్వ || ౨౭ ||
 గణ్గాదిసర్వతీర్థేభ్యః ప్రార్థితం తోయముత్తమమ్ |
 కర్పూరైలాలవజ్రాదివాసితం స్వీకురు ప్రభో || ౨౮ ||

చమ్రుకాశోకబకులమాలతీమోగరాదిభిః ।
 వాసితం స్నిగ్ధతాహేతు తైలం చారు ప్రగృహయతామ్ ॥ ౨౯ ॥
 కామధేను సముద్భూతం సర్వేషాం జీవనం పరమ్ ।
 పావనం యజ్ఞహేతుస్తే పయః స్నానార్థమర్పితమ్ ॥ ౩౦ ॥
 ధేనుదుగ్ధసముద్భూతం శుద్ధం సర్వజనః ప్రియమ్ ।
 మయా౨౨నీతం దధివరం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౩౧ ॥
 నవనీతసముత్పన్నం సర్వసంతోషకారణమ్ ।
 యజ్ఞాం దేవతాహారో ఘృతం స్నాతుం సమర్పితమ్ ॥ ౩౨ ॥
 పుష్పసారఘసమ్భూతం సర్వతేజోవివర్ధనమ్ ।
 సర్వపుష్టికరం దేవ మధుస్నానార్థమర్పితమ్ ॥ ౩౩ ॥
 ఇక్షుసారసముద్భూతాం శర్కరాం సుమనోహరామ్ ।
 మలాపహారిణీ స్నాతుం గృహాణ త్వం మయా౨ర్పితామ్ ॥ ౩౪ ॥
 సర్వమాధుర్యసంధ్వాతః స్వాదుః సర్వ ప్రియఙ్కరః ।
 పుష్టికృత్ స్నాతుమానీత ఇక్షుసారభవో గుడః ౩౫ ॥
 కాంస్యే కాంస్యేన పిహితో దధి మధ్వాజ్యపూరితః ।
 మధుపర్కో మయా౨౨నీతః పూజార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౩౬ ॥
 సర్వతీర్థాహృతం తోయం మయా ప్రార్థనయా విభో ।
 సువాసితం గృహాణేదం సమ్యక్ స్నాతుం సురేశ్వర ॥ ౩౭ ॥
 రక్తవస్త్రయుగం దేవ లోకలజ్ఞానివారణమ్ ।
 అనర్హ్యమతిసూక్ష్మం చ గృహాణేదం మయార్పితమ్ ॥ ౩౮ ॥
 రాజతం బ్రహ్మసూత్రం చ కాఞ్చనం రత్నసంయుతమ్ ।
 భక్త్యోపపాదితం దేవ గృహాణ పరమేశ్వర ॥ ౩౯ ॥
 అనేకరత్నయుక్తాని భూషణాని బహూని చ ।
 తత్తదగ్నే కాఞ్చనాని యోజయామి తవాజ్ఞయా ॥ ౪౦ ॥
 అష్టగన్ధసమాయుక్తం రక్తచన్దనముత్తమమ్ ।
 ద్వాదశాఙ్గేషు తే దేవ లేపయామి కృపాం కురూ ॥ ౪౧ ॥

రక్తవస్తనసమ్మిశ్రాస్తణ్ణులాస్తిలకోపరి ।
 శోభాయై సమ్ప్రదాస్యామి గృహాణ జగదీశ్వర ॥ ౪౨॥
 పాటలం కర్ణికారం చ బన్ధూకం రక్తపజ్కుజమ్ ।
 మోగరం మాలతీపుష్పం గృహ్యాతాం పరమేశ్వర ॥ ౪౩॥
 నానాపజ్కుజపుష్పైశ్చ గ్రథితాం పల్లవైరపి ।
 బిల్వపత్రయుతాం మాలాం గృహాణ సుమనోహరమ్ ॥ ౪౪॥
 దశాంజం గుగ్గులం ధూపం సర్వసౌగంధ్యకారకమ్ ।
 సర్వపాపక్షయకరం త్వం గృహాణ మయాఽర్పితమ్ ॥ ౪౫॥
 సర్వజ్ఞ సర్వలోకేశు తమోనాశనముత్తమమ్ ।
 గృహాణ మజ్గలం దీపం దేవదేవ నమోఽస్తు తే ॥ ౪౬॥
 నానాపక్వాన్నసంయుక్తం పాయసం శర్కరాన్వితమ్ ।
 నానావ్యజ్జాన శోభాఢ్యం శాల్యోదనమనుత్తమమ్ ॥ ౪౭॥
 దధిదుగ్ధఘృతైర్మృత్కం లవణైలాసమన్వితమ్ ।
 మరీచిచూర్ణసహితం క్వథికావటకాన్వితమ్ ॥ ౪౮॥
 రాజికాధాన్యసంయుక్తం మేఢీపిష్ఠం సతక్రకమ్ ।
 హింజీరకకూష్మాణ్డమరీచిమాషపిష్ఠకైః ॥ ౪౯॥
 సమ్పాదితైః సుపక్వైశ్చ భర్జితైర్వటకైర్మృతమ్ ।
 మోదకాపూపలడ్డూకశక్కులీమణ్డకాదిభిః ॥ ౫౦॥
 పర్పటైరపి సంయుక్తం వైవేద్యమమృతాన్వితమ్ ।
 హరిద్రాహింజులవణసహితం సూపముత్తమమ్ ॥ ౫౧॥
 ససాముద్రం గృహాణేదం భోజనం కురు సాదరమ్ ।
 సుతృప్తికారకం తోయం సుగంధం చ పిబేచ్ఛయా ॥ ౫౨॥
 త్వయి తృప్తే జగత్తృప్తం నిత్యతృప్తే మహాత్మని ।
 ఉత్తరాపోశనార్థం తే దద్మి తోయం సువాసితమ్ ॥ ౫౩॥
 ముఖపాణివిశుద్ధ్యర్థం పునస్తోయం దదామి తే ।
 దాడిమం మధురం నిమ్బజమ్బూప్రపనసాదికమ్ ॥ ౫౪॥
 ద్రాక్షా రమ్భాఫలం పక్వకర్కన్ధూఖార్జురం ఫలమ్ ।

నారకేలం చ నారఙ్గమాఙ్గీరం జమ్బీరం తథా ॥ ౫౫ ॥
 ఉర్వారుకం చ దేవేశ ఫలాన్యేతాని గృహ్యతామ్ ।
 ముఖపాణి విశుద్ధయర్థం పునస్తోయం దదామి తే ॥ ౫౬ ॥
 గృహాణ చందనం చారు కరాఙ్గోద్వర్తనం శుభమ్ ।
 నానాపరిమలద్రవ్యైర్నిర్మితం చూర్ణముత్తమమ్ ॥ ౫౭ ॥
 సుగంధినామకం పుణ్యగంధి చారు ప్రగృహ్యతామ్ ।
 చారుశాలారసమ్భూతం వంశసారసముద్భవమ్ ॥ ౫౮ ॥
 సీమన్తభూషణం చూర్ణం లాఙ్ఘారఙ్గీతమస్తు తే ।
 సచంద్రపూగచూర్ణాఢ్యం ఖాద్యఖాదిర సంయుతమ్ ॥ ౫౯ ॥
 ఏలాలవఙ్గసమ్మిశ్రం తామ్బూలం కేసరాన్వితమ్ ।
 న్యూనాతిరిక్తపూజాయాః సమ్పూర్ణఫలహేతవే ॥ ౬౦ ॥
 దక్షిణాం కాఙ్ఘ్రీనీం దేవ స్థాపయామి తవగ్రతః ।
 సితపీతైస్తథారక్తైర్లజైః కుసుమైః శుభైః ॥ ౬౧ ॥
 గ్రథితాం సుందరాం మాలాం గృహాణ పరమేశ్వర ।
 హరితాః శ్వేతవర్ణా వా పఙ్ఘత్రిపత్రసంయుతాః ॥ ౬౨ ॥
 దూర్వాఙ్కురా మయా దత్తా ఏకవింశతీసమ్మితాః ।
 ఏకవింశతి సఙ్ఖ్యాకాః కుర్వే దేవప్రదక్షిణాః ॥ ౬౩ ॥
 పదే పదే తే దేవేశ నశ్యంతు పాతకాని మే ।
 ఔదుమ్బరే రాజతే వా కాన్యే కాఙ్ఘ్రనసమ్భవే ॥ ౬౪ ॥
 పాత్రే ప్రకల్పితాన్ దీపాన్ గృహాణ చక్షురర్పకాన్ ।
 పఞ్చారూర్తి పఙ్ఘదీప్తేర్దీపితాం పరమేశ్వర ॥ ౬౫ ॥
 చారుచంద్రనిభం దీపం గృహాణ వీచివారణమ్ ।
 యథాఽస్య నేక్ష్యతే భస్మ తథా పాపం వినాశయ ॥ ౬౬ ॥
 స్తోత్రైర్నానావిధైః సూక్తైః సహస్రనామభిస్తతః ।
 ఉపవిశ్య స్తువీతైనం కృత్వా స్థిరతరం మనః ॥ ౬౭ ॥
 దీనాధీశ దయానిధే సురగణైః సంసేవ్యమాన ద్విజ
 బ్రహ్మశాసనమహేన్ద్రశేషగిరిజాగన్ధర్వసిద్ధైః స్తుత ।
 సర్వారిష్టనివారణైకనిపుణః త్రైలోక్యనాథం ప్రభో

భక్తిం మే సఫలాం కురుష్వ సకలాం జ్ఞాన్వాఽపరాధాన్మమ ॥ ౬౮ ॥

ఇతి మూర్తి సమభ్యర్చ్య దణ్డవత్ప్రణిపత్య చ ।

జపేన్మన్తం తతో దేవి సర్వసిద్ధి ప్రదాయకమ్ ॥ ౬౯ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే గణేశపార్థివపూజానిరూపణం నామైకోనపఞ్చాశతమోఽధ్యాయః
॥ ౪౯ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః ౨౦౬౨ + ౬౯ = ౨౧౩౧

౧.౫౦ హిమవద్గిరిజా సంవాదే చతుర్దీవ్రత కథనం నామ పఞ్చాశతమోఽధ్యాయః

పార్వత్యువాచ ।

అహం మన్తే న జానామి గిరీన్ద్ర మే వద స్వయమ్ ।

అనుగ్రహం గణేశస్య యామి యామి శివం శివమ్ ॥ ౧ ॥

హిమావానువాచ ।

మన్తా నానావిధా దేవి నానాసిద్ధి ప్రదాయకాః ।

అసఙ్ఖ్యాతా గణేశస్య కాంక్షితీషు వదామి తే ॥ ౨ ॥

కృత్వా పద్మాసనం సమ్యక్ నియమ్య ఖాని సర్వశః ।

కృత న్యాసవిధిః పశ్చాజ్ఞపం కుర్యానిజేచ్ఛయా ॥ ౩ ॥

ఏకాక్షరస్య మన్తస్య లక్షం లక్షార్థమేవ చ ।

షడక్షరస్య మన్తస్య నియుతం చాయుతం తథా ॥ ౪ ॥

తథా పఞ్చాక్షరస్యాపి దశాష్టాక్షరయోరపి ।

అష్టావింశద్వర్ణమన్తో జప్తవ్యోఽయుతసఙ్ఖ్యయా ॥ ౫ ॥

ఏవం నానావిధాన్మన్తాన్ జపన్తి స్వేష్టసిద్ధయే ।

త్వం తు పార్వతి మే వాక్యం శృణుష్వైకాగ్రమానసా ॥ ౬ ॥

ఏకాక్షరం షడర్ణఙ్చ గృహోణ మన్తముత్తమమ్ ।

సభః శుక్ల చతుర్థ్యాం త్వమారమ్భం కురు సువ్రతే ॥ ౭ ॥

అనుష్ఠానం మాసమానం కురు కార్యం భవిష్యతి ।

శివం ప్రాప్సుసి సువ్యక్తమన్యద్యచ్ఛాపి వాఙ్ఛేతమ్ ॥ ౮ ॥

పార్థివీ పూజితా మూర్తిః స్త్రియా వా పురుషేణ వా ।

ఏకా దదాతి సా కామ్యం ధనపుత్రపశూనపి ॥ ౯ ॥

ఆసాధ్యం సాధయేన్మర్త్యో మూర్తిద్వయప్రపూజనాత్ |
 త్రిమూర్తిపూజనాద్రాజ్యం రత్నాని సర్వసమ్పదః || ౧౦ ||
 చతుమూర్తేః పూజయేద్యో ధర్మార్థకామమోక్షభాక్ |
 సార్వభౌమో భవేద్రాజా పంచమూర్తిప్రపూజనాత్ || ౧౧ ||
 షణ్మూర్తిపూజయా సృష్టిస్థితిప్రలయకృద్భవేత్ |
 సప్తాష్టనవమూర్తినాం పూజయా సర్వవిద్ భవేత్ || ౧౨ ||
 భూతం భవ్యం భవిష్యం చ వేత్తి దేవప్రసాదతః |
 త్రయస్త్రింశతోక్తిదేవా వహ్నిన్ద్రశివవిష్ణవః || ౧౩ ||
 సనకాద్యా మునిగణాః నేవన్తే దశపూజనాత్ |
 ఏకాదశార్చనాదేవ దశరుద్రాధిపో భవేత్ || ౧౪ ||
 ద్వాదశాదిత్య రాజ్యం చ లభేచ్ఛ ద్వాదశార్చనాత్ |
 అతిసంక్కుటవేలాసు కుర్యాద్ వృద్ధ్యా ప్రపూజనమ్ || ౧౫ ||
 అష్టోత్తరశతం యావత్తావత్ తత్తదవాప్నుయాత్ |
 మహాముక్తిమవాప్నోతి లక్షపూజనతోఽన్వహమ్ || ౧౬ ||
 కారాగృహాన్ముక్తికామః కారయేన్మూర్తిపంచకమ్ |
 త్రిఃసప్తరాత్రాన్మువ్యేత గణేశానుగ్రహాన్మునే || ౧౭ ||
 సప్తమూర్తిః ప్రకురర్వీత ప్రత్యహం పంచవత్సరమ్ |
 మహాపాపాత్ ప్రముచ్యేత గణేశే భక్తిమాన్సరః || ౧౮ ||
 ఆజన్మమరణాదేకాం పూజయేత్ పార్థివీం నరః |
 గణేశః స తువిజ్ఞేయో దర్శనాద్ విఘ్ననాశనః || ౧౯ ||
 తమేవ సర్వకామేష పూజయేన్న గణాధిపమ్ |
 తస్యైవ పూజయా ప్రీతో న దేవః స్యాత్తథా స్వయమ్ || ౨౦ ||
 సర్వరోగే ప్రపీడాసు మూర్తీనాం త్రయముత్తమమ్ |
 నవాహం పూజయేద్యస్తు సర్వపీడాం వ్యపోహతి || ౨౧ ||
 సావర్ణీ రాజతీ తాప్తీరీతికాంస్య సముద్భవా |
 మూర్తీకీ చ ప్రవాలీ చ సర్వమేతత్ ప్రయచ్ఛతి || ౨౨ ||

ఏవం కృతే వ్రతే దేవి సర్వాన కామానవాప్స్యసి ।

యావద్ భాద్రపదే మాసి చతుర్థీ పరిలభ్యతే ॥ ౨౩॥

తస్యాం మహోత్సవః కార్యో యథా విభవమాదరాత్ ।

రాత్రౌ జాగరణం కార్యం తత్కథావాద్యగాయనైః ॥ ౨౪॥

ప్రభాతే విమలే స్నాత్వా పూర్వవత్ పూజయేద్ విభుమ్ ।

గణేశం వరదం దేవం తతో హోమం సమారభేత్ ॥ ౨౫॥

కుణ్డే సాక్షే స్థణ్డీలే వా హూయాజ్జపదశాంశతః ।

పూర్ణాహుతిం తతః కుర్యాద్ బలిదానపురఃసరమ్ ॥ ౨౬॥

ఆచార్యం పూజయేత్ పశ్చాత్ గోభూవాసోధనాదిభిః ।

బ్రాహ్మణాం స్తోషయేత్ పశ్చాద్దోమశేషం సమాపయేత్ ॥ ౨౭॥

తర్పయేత్తద్దశాంశేన తద్దశాంశేన భోజయేత్ ।

బ్రాహ్మణాన్ వేదవిదుషః సపత్నీకాంశ్చ కాంశ్చన ॥ ౨౮॥

తేభ్యో భూషణవాసాంసి దద్యాచ్చక్రైశ్చ చ దక్షిణామ్ ।

దద్యాత్ స్త్రీణామలక్ష్మణాన్ యోషిద్యభ్యశ్చ సకశ్చుకాన్ ॥ ౨౯॥

తుష్టయే గణనాథస్య సిద్ధిబుద్ధియుతస్య హా ।

విత్తశాతయం న కుర్వీత యథావిభవమాచరేత్ ॥ ౩౦॥

తతః సుహృజ్జనయుతః స్వయం భుజ్జీత సాదరమ్ ।

అపరస్మిన్దినే మూర్తిం నృయానే స్థాపయేన్ముదా ॥ ౩౧॥

ఛత్రధ్వజపతాకాభిశ్చామరైరూపశోభితామ్ ।

కిశోరైర్దణ్యముద్ధేన యుధ్యద్ధిశ్చ పురఃసరమ్ ॥ ౩౨॥

మహాజలాశయం గత్వా విస్మజ్య నినయేజ్జలే ।

వాద్యగీతధ్వనియుతో నిజమస్థిరమావ్రజేత్ ॥ ౩౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే హిమవద్గిరిజాసంవాదే చతుర్థీవ్రతకథనం నామ
పంచాశతత్రయోధ్యాయః ॥ ౫౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః ౨౧౩౧+౩౩ = ౨౧౬౪

౧.౫౧ హిమవత్ పార్వతీ సంవాదో నామక పంచాశతమోఽధ్యాయః

పార్వత్యువాచ ।

తవ వాక్యామృతేనాఽహం పితః ప్రీతాఽస్మి సామృతమ్ ।
పరస్తు సంశయో మేఽస్తి తం నుదస్య హిమాలయ ॥ ౧ ॥

కేన కేన కృతం పూర్వం వ్రతమేతన్ మహీధరః ।
ఆఖ్యాతం కేన వా కస్మై కః కాం సిద్ధిమితోఽగమత్ ॥ ౨ ॥

ఏతత్సవిస్తరం బ్రూహి సంశయచ్ఛేదనాయ మే ।
యశ్చ పృచ్ఛతి యో వక్తీ గజాననకథా శుభాః ॥ ౩ ॥

శృణోత్యనోఽపి యో మర్త్యస్తయస్తే పుణ్యభాగినః ।
జీవితం సఫలం తేషాం జన్మ జ్ఞానం చ కర్మ చ ॥ ౪ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం తయా కృత ప్రశ్నో హిమవానభ్యభాషత ।
వరదస్య గణేశస్య నానాజనకృతం వ్రతమ్ ॥ ౫ ॥

హిమవానువాచ ।

శృణు పార్వతి వక్ష్యామి సంవాదం తే పురాతనమ్ ।
సేతిహాసం వ్రతస్యాస్య సర్వసిద్ధికరస్య హ ॥ ౬ ॥

కైలాసే గిరివర్యే తు సుఖాసీనం జగద్గురుమ ।
క్రీడమానం ముదా దేవైర్గన్ధర్వైః పరమర్షిభిః ॥ ౭ ॥

నత్వా స్తుత్వా మహాతేజాః పరిపప్రచ్ఛ షణ్ముఖః ॥ ౮ ॥

స్కన్ధ ఉవాచ ।

దేవదేవ జగన్నాథ భక్తానామభయఙ్కర ।
నానాఖ్యానాని దివ్యాని శ్రుతాని త్వత్ప్రసాదతః ॥ ౯ ॥

తృప్తిం తాత న గచ్ఛామి పాయం పాయం సుధామివ ।
అధునా బ్రూహి మే దేవ వ్రతం సర్వార్థసిద్ధిదమ్ ॥ ౧౦ ॥

అనుష్ఠానేన యస్యాథ కరస్థా సిద్ధయో నృణామ్ ।
జాయస్తే సాధకానాం తు వరదస్య ప్రసాదతః ॥ ౧౧ ॥

శివ ఉవాచ ।

సాధు పృష్టం త్వయా స్కన్ధ సర్వేషాం హితకారకమ్ ।

కథయామి తవ ప్రీత్యా మహాసిద్ధిప్రదం భువి || ౧౨||

వినాయకప్రియం తాత వ్రతానాముత్తమం వ్రతమ్ |
సర్వేశాం పురుషార్థానాం సాధకం కృత్తికాత్మజ || ౧౩||

వినాయకైస్తథా దానైర్జపహోమాదిభిర్వినా |
సర్వసిద్ధికరం స్కన్ధ పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనమ్ || ౧౪||

రాజానం రాజపుత్రం వా తన్మన్త్రిణమథాపి వా |
వశమానయతి క్షిప్రం వ్రతమేతన్మహాత్తమమ్ || ౧౫||

మహాపాపోపపాపైశ్చ బహుజన్మసు సఞ్జీతైః |
వ్రతస్యాస్య ప్రభావేణ తైః పుమాన్ ముచ్యతే క్షణాత్ || ౧౬||

భాజనం సర్వసిద్ధీనాం జాయతే మానవో భువి |
ప్రీతిదం తు గణేశస్య నానేన సదృశం క్షితౌ || ౧౭||

స్కన్ధ ఉవాచ |
తాత కస్మిన్ భవేన్మాసి వ్రతమేతన్మహాత్తమమ్ |
విధానం కీదృశం చాస్య కేన వాచచరితం పురా || ౧౮||

సర్వమేతన్మమాచక్ష్య యద్యస్మి కరుణా మయి |

శివ ఉవాచ |
నభిః శుక్ల చతుర్థ్యాన్తు స్నాత్వా గురుగృహం వ్రజేత్ |
ప్రణమ్య తం గురుం పశ్చాత్పూజయిత్వా యథావిధి || ౧౯||

పాద్యాచమనవస్త్రాద్వైర్భూషణశ్చ మహాత్తరైః |
తోషయిత్వా తు తం సమ్యగ్జ్ఞాయా ప్రారభేద్ వ్రతమ్ || ౨౦||

సర్వసిద్ధికరం తాత వ్రతం గాణేశ్వరం గురో |
త్వమేవ శ్రీగణేశోసి దిశకామప్రదం ప్రభో || ౨౧||

ఉపదిష్టే వ్రతే తేన సార్థం గణ్గాతటం వ్రజేత్ |
తడాగం వా దేవఖాతం తత్ర స్నాయాద్ యథావిధి || ౨౨||

శ్వేతసర్వపయుక్తేన తిలకలక్ష్మేన షణ్ముఖ |
స్నాత్వా ధాత్రియుతేనేహ కృత్వా నిత్యం గృహం వ్రజేత్ || ౨౩||

ఉపవిశ్యాసనే శుద్ధే పూజయిత్వా గణాధిపమ్ |

గురుపదిష్టమార్గేణ వ్రతం పశ్చాత్ సమారభేత్ || ౨౪ ||

మృదా మూర్తిం గణేశస్య చతుర్థ్యాం శ్రావణస్య తు |

ప్రత్యహం పూజయేత్కృవా యావద్భాద్రచతుర్థికా || ౨౫ ||

బ్రహ్మచర్యవ్రతే స్థిత్యా కర్తవ్యం వ్రతముత్తమమ్ |

ఉపవాసైక భక్తాభ్యాం నక్షేనాయాచితేన వా || ౨౬ ||

చతుర్థికాలే భుజ్జీత హవిష్యాన్నం సమాహితః |

అక్షరం మధురం భుజ్జాన్ భక్తిమానాచరేద్వ్యతమ్ || ౨౭ ||

జపన్ గాణేశ్వరీం విద్యాం షడానన షడక్షరీమ్ |

ద్విచతురక్షరాం వాపి తథైవైకాక్షరామపి || ౨౮ ||

దశాక్షరామథ స్కన్ధ ద్వాదశార్ణామథాపి వా |

నియుతం వాఽయుతం వాపి ప్రత్యహం జప ఇష్యతే || ౨౯ ||

తదర్థం వా తదర్థం వా దశాంశం హోమమాచరేత్ |

ధ్యాయన్ గజాననం దేవ మహోరాత్రమతస్త్రితః || ౩౦ ||

ప్రాప్తే ప్రోష్ఠపదే మాసి చతుర్థ్యాం తు గజాననమ్ |

సౌవర్ణపలమానేన తదర్థార్థేన వా పునః || ౩౧ ||

మయూరవాహనం కుర్యాదథవాఽఽఖుగతం శుభమ్ |

కృత్వా మణ్డపికాం తత్ర ధాన్యరాశిం ప్రకల్పయేత్ || ౩౨ ||

సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం కలశం స్థాపయేత్ తతః |

తస్యోపరి న్యసేత్పాత్రం రుక్మరాజతతామ్రకమ్ || ౩౩ ||

వస్త్రయుగ్మేన సంవేష్ట్య సపాత్రం కలశం తతః |

పశ్చాపల్లవ సంయుక్తం పశ్చారత్నసమన్వితమ్ || ౩౪ ||

పీఠపూజాం పురా కృత్వా స్థాపయేత్తత్ర తం విభుమ్ |

మూలమస్త్రైశ్చ వేదోక్తైః పూర్వోక్తైరపి షణ్ముఖ || ౩౫ ||

ధ్యాత్వా గజాననం దేవమావాహ్యా పరయా ముదా |

ఆసనం చ తథా పాద్యం దద్యాదాచమనీయకమ్ || ౩౬ ||

అర్ఘ్యం రత్నయుతం స్కన్ధ స్నానం పశ్చామ్నతైః శుభమ్ |

సువాసితాభిరద్భిశ్చ స్నాపయేత్ పరమేశ్వరమ్ |

రక్తవస్త్రయుగం దద్యాదుపవీతం తథోత్తమమ్ || 3౭||
 నానావిధైరాభరణైర్భూషయేత్ పరమేశ్వరమ్ |
 గన్ధాక్షతైర్ధూపదీపైర్నైవేద్యైర్వివిధైరపి || ౩౮||
 వటకాపూపలడ్డూకశాల్యన్నపాయసాదిభిః |
 పంచామృతైర్వ్యంజనైశ్చ భోజయేత్ పరమేశ్వరమ్ || ౩౯||
 ఉద్యర్తన కరే దద్యాత్ ఫలం తామూలమేవ చ |
 కాంబూసీం దక్షిణాం దద్యాచ్ఛత్రం వ్యంజనచామరే || ౪౦||
 నీరాజనం మస్త్రపుష్పం దత్వా స్తోత్రాణ్యుదీరయేత్ |
 సహస్రనామభిః స్తుత్వా బ్రాహ్మణాన్ పూజయేత్తతః || ౪౧||
 రాత్రౌ జాగరణం కృత్వా గీతనృత్యాది మజ్జలైః |
 ప్రభాతే విమలే స్నాత్వా నిత్యం కృత్వా యథావిధి || ౪౨||
 పూజయేత్పూర్వవద్దేవం తతో హోమం సమాచరేత్ |
 ద్రవైర్నానావిధైర్ద్భుత్వా కుర్యాదాచార్యపూజనమ్ || ౪౩||
 గోభూతిలహిరణ్యాద్యం గురవే తన్నివేదయేత్ |
 అన్యేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ ప్రదద్యాద్ భూరి దక్షిణామ్ || ౪౪||
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ పశ్చాచ్ఛత్రమష్టోత్తరం తథా |
 అధికాన్ యది శక్తిశ్చేదథవాఽప్యేకవింశతిమ్ || ౪౫||
 దీనాన్ కృపణేభ్యశ్చ దద్యాదన్నం సపాయసమ్ |
 పునశ్చ దక్షిణాం దద్యాత్ ప్రగృహ్యశిషముత్తమామ్ || ౪౬||
 సుహృద్భుస్థయంతో మానీ స్వయం భుజ్జీత సాదరమ్ || ౪౭||
 శివ ఉవాచ |
 ఏవం తే కథితం స్కన్ధ వరదస్య వ్రతం శుభమ్ |
 భుక్తిముక్తిప్రదం నృణాం సర్వకామఫలప్రదమ్ || ౪౮||
 పురాతనమితిహాసాస్మిన్నర్థే వదామి తే |
 మహాధర్మపరో రాజా పురాఽభూత్ కర్మమాభిధః || ౪౯||
 పాలయామాస వసుధాం సాగరాంతాం స్వతేజసా |
 గుణైర్యస్య హృతా దేవా నిత్యం యత్సదసి స్థితాః || ౫౦||

కదాచిద్ దైవయోగేన భృగుస్తస్య గృహం యయా |
 తత ఉత్థాయ రాజా స బహుమాన పురఃసరమ్ || ౫౧||
 ఉపవిశ్యాసనే శ్రేష్ఠే పూజితో గురువత్ తతః |
 భుక్త్వా స్థితం మునివరం రాజా వచనమబ్రవీత్ || ౫౨||
 రాజోవాచ |
 భగవన్ సర్వతత్త్వజ్ఞ కిఞ్చిత్ పృచ్ఛామి తద్ వద |
 పూర్వజన్మని కశ్చాహం కిం మయా సుకృతం కృతమ్ || ౫౩||
 యేనేదృశం మయా రాజ్యం ప్రాప్తం నిహతకణ్ఠకమ్ |
 ప్రాప్తం వైవ నృపైరన్వైర్ను చ ప్రాప్సున్తి చాపరే || ౫౪||
 దేవానామపి పూజ్యోఽహం గన్ధర్వోరగరాక్షసామ్ |
 కుబేరసమ్పదా తుల్యాం సమ్పదం పశ్యమే మునే || ౫౫||
 త్రిలోక్యాం రత్నభూతం యత్ తదాసీతం స్వతేజసా |
 యం యం పదార్థమిచ్ఛామి తం తం పశ్యామి వేశ్మని || ౫౬||
 కేనేత్థం కర్మణా ప్రాప్తం తద్ వదస్వ మమ ప్రభో |
 కామయే తత్పునః కర్తుం పుణ్యం పుణ్యవతాం వర || ౫౭||
 భృగురువాచ |
 కథయామి నృపశ్రేష్ఠ ప్రణిధానబలాదహమ్ |
 త్వమాసీః పూర్వజనుషి క్షత్రియో దుర్బలః శుచిః || ౫౮||
 కుటుమ్బభరణార్థం త్వం నానాకర్మాణ్యథాకరోః |
 క్రియమాణం చ తత్కర్మ న చాసీత్ ఫలదం తవ || ౫౯||
 అత్యన్తనిష్ఠురైర్వాకైర్దారాపత్యైశ్చ పీడితః |
 అపృష్టాః పుత్రదారాంస్త్యం గతవాన్ గహనం వనమ్ || ౬౦||
 విభ్రమన్ దిక్షు సర్వాసు దృష్టవాససి సౌభరిమ్ |
 సిద్ధాసనే సమాసీనం సేవితం మునిపుంజవైః || ౬౧||
 కథయన్త మహావిద్యాం శిష్యేభ్యో దుఃఖనాశినీమ్ |
 దృష్ట్వా తం సౌభరిం దివ్యమన్యాంశ్చర్షిగణాన్పుప || ౬౨||
 దణ్డవత్ పతితోఽసి త్వం భువి తైశ్చాభినన్దితః |
 ఉపవిష్టః స్వాసనే చ మునినా తేన దర్శితే || ౬౩||

పుష్టవానసి తం దివ్యం లభ్యాఽవసరమాదృతః ।

క్షత్రియ ఉవాచ ।

స్వామిన్ సంసారదుఃఖేన బహుధా క్లేశితో మునే ॥ ౬౪॥

దారాపత్యసుహృద్భిశ్చ వాగ్బాణైర్భృశతాడితః ।

న వైరాగ్యం మనో యాతి నిష్ఠరేషు సుహృత్సు చ ॥ ౬౫॥

శీతోష్ణక్షుత్పిపాసాభిః పీడితోఽపి భృశం మునే ।

ఉపాయం వద మే కింఞ్చిద్దుఃఖసాగరతారకమ్ ॥ ౬౬॥

శివ ఉవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య సౌభరిః కృపయా యుతః ।

ఉపాయం చింతయామాస నృపదుఃఖవినాశనమ్ ॥ ౬౭॥

తతస్తం క్షత్రియం ప్రాహ సర్వపాపవిమోచనమ్ ।

ఋషిరువాచ ।

వ్రతం యత్కథయిష్యామి కురు నిశ్చింతమానసః ॥ ౬౮॥

యస్యానుష్ఠానమాత్రేణ సర్వదుఃఖలయో భవేత్ ।

బ్రాహ్మణైః క్షత్రియైర్వైశ్యైస్తథా బ్రహ్మర్షిభిః కృతమ్ ॥ ౬౯॥

ముక్తాస్తే సర్వదుఃఖేభ్యః ప్రాప్తాః సిద్ధిమనుత్తామ్ ।

వరదస్య గణేశస్య ధర్మార్థకామమోక్షదామ్ ॥ ౭౦॥

క్షత్రియ ఉవాచ ।

కోఽసౌ గణేశః కింశిలః కింరుపః కింస్వభావవాన్ ।

కిం కర్మా కథముత్పన్నస్తత్సర్వం కథయస్వ మే ।

యది మే శ్రవణాయాలం యద్యనుగ్రాహయతా మయి ॥ ౭౧॥

ఋషిరువాచ ।

యద్బ్రహ్మ నిత్యం విరజం విశోకం జ్ఞానస్వరూపం పరమార్థభూతమ్ ।

అనాదిమధ్యాన్నమనన్తపారం గణాధిపం తం ప్రవదన్తి సన్తః ॥ ౭౨॥

యస్మాదోఽఙ్కారసమ్భూతిర్యతో వేదా యతో జగత్ ।

యేన సర్వమిదం వ్యాప్తం తం విద్ధి గణనాయకమ్ ॥ ౭౩॥

జగత్సర్జనకామేన బ్రహ్మణా యస్య తుష్టయే ।

అబ్ధానాం తు శతం పూర్ణం తపస్తప్తం సుదుష్కరమ్ ॥ ౭౪॥

తతో హృష్టమనా వేధాః ప్రసన్నం తమపూజయత్ |
 నానావిధోపచారైశ్చ దివ్యరత్నైః ఫలైస్తథా || ౭౫||
 సిద్ధిబుద్ధీ ఉభే కన్యే మనసా కల్పితే దదౌ |
 తుష్టో దేవో దదౌ తస్మై విద్యామేకాక్షరీం విభుః || ౭౬||
 తతో లబ్ధావరో బ్రహ్మ చకార సకలం జగత్ |
 షడక్షరేణ మస్త్రేణ విష్ణునా తోషితః పురా || ౭౭||
 కృత్వా మూర్తిం గణేశస్య పూర్వోక్తవిధినా వ్రతమ్ |
 అవ్యం వర్షమేకం తు నియమాన్ కృతవాన్ హరిః || ౭౮||
 వరం లబ్ధ్వా గణేశాత్తు పాలయామాస వై జగత్ |
 ఏవం విధం విజానీహి గణేశం భువి సంస్తుతమ్ || ౭౯||
 విశ్వరుపమనాదిం చ సర్వకారణకారణమ్ |
 తమారాధయ యత్సేన సర్వదుఃఖాద్ వియుజ్జ్యసే || ౮౦||
 క్షత్రియ ఉవాచ |
 కస్మిన్కాలే ప్రకర్తవ్యమేతద్వ వ్రతమనుత్తమమ్ |
 విధినా కేన మే బ్రూహి సామృతం మునిసత్తమ |
 కరిష్యే వచనాత్తేహం సర్వదుఃఖ ప్రశాంతయే || ౮౧||
 మునిరువాచ |
 శ్రావణేఽబహులే పక్షే చతుర్థ్యామారభేద్ వ్రతమ్ |
 కుర్వీత పరయా భక్త్యా యావద్ భాద్రవతుర్ధికా |
 ఉపచారైః షోడశభిః పార్థివం గణనాయకమ్ |
 ప్రత్యహం పూజయేద్ భక్త్యా బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ తతః || ౮౨||
 త్వమేతత్ కురు భూపాల సర్వాన్కామానవాప్స్యసి |
 ఇతి శ్రుత్వా వ్రతం తస్మాత్ కృతవానసి సువ్రత || ౮౩||
 సమాప్తే తు వ్రతే తత్ర సౌభర్యాశ్రమమణ్డలే |
 తావత్ తస్య గృహం దివ్యం గణేశస్య ప్రసాదతః || ౮౪||
 దివ్యనారీసరయుతం దాసీదాససమన్వితమ్ |
 వేదఘోషసమాయుక్తం జాతం గోధనసంజులమ్ || ౮౫||
 దివ్యవస్త్రసమాయుక్తా నానాలక్ష్మ్యారసంయుతా |

అపత్యైస్తాద్భుతైర్యుక్తా విస్మితాఽఽసీత్ ప్రతీక్షతీ || ౮౬ ||

ఆయాస్యతి కదా భరైత్యేవం చింతా పరాఽభవత్ |
తావత్త్వం మునిమామస్త్వ గతోఽసి నిజమాలయమ్ || ౮౭ ||

దివ్యం తచ్చరణం హిత్యా స్వగృహం పరిమార్గయన్ |
తావద్ భార్యాప్రేషితాస్తాస్త్వం నిన్యుస్తద్భవనం నరాః || ౮౮ ||

తతస్త్వయాఽపి విజ్ఞాతః ప్రభావో వరదస్య సః |
తద్వతస్య ప్రభావేణ రాజ్యభాగిహజన్మని || ౮౯ ||

శివ ఉవాచ |

ఇతి శ్రుత్వా భృగోర్వాక్యం కర్దమో హర్షనిర్భరః |
చకార సకలం రాజా భృగుణా యత్సమీరితమ్ || ౯౦ ||

వ్రతస్యాస్య ప్రభావేణ జ్ఞానవైరాగ్యవాన్స్పృహః |
భుక్త్వా భోగాన్ యథాకామం స్థాప్య పుత్రాన్నిజే పదే || ౯౧ ||

గతో గాణేశ్వరం ధామ యతో నావర్తతే పునః |
సర్వార్థమాధకం స్కన్ధ వ్రతానాం వ్రతముత్తమమ్ || ౯౨ ||

నైతాదృశం వ్రతం దానం శ్రుతమన్యత్కదాచన |
సర్వార్థసాధకం స్కన్ధ వ్రతం కురు యదీచ్ఛసి || ౯౩ ||

దేవదానవగన్ధర్వైః ఋషిభిర్మనుజైః కృతమ్ |
దమయన్త్యా నలేనాపి రాజ్ఞా చన్యాజదేన చ || ౯౪ ||

సంసృతాః సర్వకామాన్తే గతా గాణేశ్వరం పదమ్ |

గిరిరువాచ |

ఇతి తే కథితం సర్వం నేతిహాసం వ్రతం మహత్ |
కురు త్వం మనసా ధ్యాత్వా వరదం గణనాయకమ్ || ౯౫ ||

వ్రతమేతన్మహాభాగే శక్కరం ప్రాప్స్యసే తతః |
స్నేహేన కథితం తేఽద్య ప్రకాశం కురు మా వ్రతమ్ || ౯౬ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే హిమవత్పూర్వతీ సంవాదో నామైకపంచాశతత్రయోఽధ్యాయః
|| ౫౦ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౨౧౬౪ + ౯౬ = ౨౨౬౦

౧.౫౨ నలవ్రత నిరుపణం నామ ద్విపఞ్చాశ్చత్తమోఽధ్యాయః

పార్వత్యువాచ ।

నలనేదం కృతం కస్మాత్ కో నలో వద మే పితః ।

మనోవిశ్రాంతిమాయాతి శ్శృణ్వన్త్యా మే కథానకమ్ ॥ ౧॥

హిమవాసువాచ ।

నిషధేషు మహారాజో నలో నామాఽభవత్పురా ।

బ్రహ్మణ్యో వేదవిచ్చూరో దాసీ మాసీ ధసీ మునిః ॥ ౨॥

రథీ ఖడ్గీ శరీ చాపీ నిషక్లీ కవచీ బలీ ।

కృతాస్త్రో దేవపూజ్యశ్చ త్రిలోకీగమనః శుచిః ॥ ౩॥

శేషోఽపి మూకతాం యాతి వర్ణితుం యద్గుణానపి ।

న సఙ్ఖ్యో విద్యతేఽశ్వానాం గజానాం రథీనాం తథా ॥ ౪॥

ధానుష్కాణాం శస్త్రభృతాం అగ్నిశస్త్రభృతామపి ।

చకమ్పూర్వద్భయాద్దేవా ఇన్ద్రాద్యాః సదిగీశ్వరాః ॥ ౫॥

దమయస్తీతి భార్యోఽఽసీద్యస్య సౌందర్యమస్థిరమ్ ।

దమయిత్వాఽఖిలాన్ బ్రహ్మ సారం సారం ప్రగృహ్య చ ॥ ౬॥

దమయస్తీతి విఖ్యాతా యతస్తేనేతి నిర్మితా ।

దమయన్త్యై త్రిలోకస్థ నారీణాం చారుతామదాత్ ॥ ౭॥

నానాలక్ష్మీర సంయుక్తా నానామణివిభూషితా ।

ముక్తాహారలసత్కణ్ఠా సద్గుణాఢ్యా సుశోభనా ॥ ౮॥

యస్యామాత్యో మహానాసీత్ పద్మహస్తః పరాక్రమీ ।

బుద్ధయా బృహస్పతిసమో నయేనాఙ్గిరసా సమః ॥ ౯॥

తుఙ్గత్వే మేరుసదృశో గాఘ్నిర్యే చోదధేః సమః ।

కదాచిదుపవిష్టోఽసౌ నలో రాజా మహామనాః ॥ ౧౦॥

నిషసాద సభాగేహే నృపమణ్డల మధ్యగః ।

నృత్యన్త్యపసరన్తస్య పురతశ్చారుదర్శనాః ॥ ౧౧॥

స్తువన్తి వన్దినస్తం చ బ్రహ్మర్షిగణసంయుతమ్ ।

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు గౌతమౌ నృపతిం యయౌ ॥ ౧౨॥

ఉత్థాయ సాదరం రాజ్ఞా స్వాసనే వినివేశితః ।

పూజితః పరయా భక్త్యా తతః పప్రచ్ఛ తం నలః ॥ ౧౩॥

నల ఉవాచ ।

స్వామిన్ననుగృహీతస్తే దర్శనేన మహామునే ।
జన్మ రాజ్యం పితా మాతా కులం జీవితమద్య మే ॥ ౧౪॥

సఫలం స్వాగమే హేతుం వదతూర్ణం మహామునే ।

గౌతమ ఉవాచ ।

మమాసీన్మహాతి వాఙ్మా ద్రష్టుం తే వైభవం నృప ॥ ౧౫॥

స్తువన్తి దేవాః స్వర్గస్థా బ్రహ్మాన్ద్రహరిశూరినః ।

ధన్యోఽసి మర్త్యలోకస్థో మర్త్యైర్దేవైశ్చ శస్యసే ॥ ౧౬॥

నిత్యతృప్తోఽప్యహం తృప్తః పూజాం దృష్ట్వా చ వైభవమ్ ।
ఇదాసీమనుజాసీహి గమిష్యే స్వాశ్రమం ప్రతి ॥ ౧౭॥

నృప ఉవాచ ।

వేదవేదాఙ్గవిద్యుహ్మాన్ సర్వశాస్త్రప్రవర్తక ।
దయానిధే క్షణం స్థిత్యా ఛిన్తి మే సంశయం మునే ॥ ౧౮॥

మునిరువాచ ।

సాధు పృష్టం మహారాజ స్థితోఽహం స్నేహభావతః ।
నాగా నృపాశ్చ దేవాశ్చ యత్రే నాఙ్జావిలజ్ఘినః ॥ ౧౯॥

నృప ఉవాచ ।

మమైవ విస్మయో బ్రహ్మాన్ నిరీక్ష్య వైభవం స్వకమ్ ।
ఇత్యం మమాభవత్కేన పుణ్యేన తపసాఽపి వా ॥ ౨౦॥

వద తత్త్వేన కశ్చాహమభవం పూర్వజన్మని ।

మునిరువాచ ।

గౌణ్డేశాత్పరే దేశే పురే పిప్పలసంజ్ఞకే ॥ ౨౧॥

త్వమాసీః క్షత్రియః పూర్వం దరిద్రో జ్ఞానవాన్ శుచిః ।
జాయాపత్నయః సుహృద్భిశ్చ వాక్కురైస్తాడితో భృశమ్ ॥ ౨౨॥

రాత్రాపవృష్ట్యా సర్వాంస్తస్వం నిర్వేదాధ్గహనం వనమ్ ।

గతవాన్స్వక్షవల్లిభిః సింహవ్యాఘ్రగజైర్ముగైః ॥ ౨౩॥

సేవితం శీతలజలైః సరోభిర్జలజాదిభిః ।

ఆశ్రమోఽథ త్వయాఽదర్శి భ్రమతా భ్రమతా వనే ॥ ౨౫॥

తపోనిధేః కౌశికస్య వేదఘోషనినాదితః ।

తత్ర గత్వా మునిం తం త్వం ప్రణతో భక్తిభావతః ॥ ౨౫॥

ఉత్థాపితః కౌశికేన దీనానాథదయావతా ।

దుఃఖితం త్వాం విదిత్వా స ఆశీర్వాదమవీవదత్ ॥ ౨౬॥

గజాననో మే దేవేశో భవితా తే శుభజ్కరః ।

శ్రుత్వా తదాశిషం సౌమ్యాం ప్రాప్తోఽసి పరమాం ముదమ్ ॥ ౨౭॥

పుష్టవానసి తం విప్రముపాయం సర్వకామదమ్ ।

దారద్రయనాశకం రాజన్ భుక్తిముక్తిప్రదం శివమ్ ॥ ౨౮॥

గణేశారాధనం శుభ్యం కథయామాస కౌశికః ।

కౌశిక ఉవాచ ।

వ్రతం కురు గణేశస్య మాసమాత్రం నరాధిప ॥ ౨౯॥

కురు మూర్తిం గణేశస్య మృన్మయీం చారుదర్శనామ్ ।

పూర్వోక్త విధినా పూజాం కురు శ్శ్రణు కథానకమ్ ॥ ౩౦॥

దినే దినే మాసమాత్రం తతః సిద్ధిమవాప్స్యసి ।

మునిరువాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా కౌశికం తం పప్రచ్ఛ భూమిపః పునః ॥ ౩౧॥

నృప ఉవాచ ।

గజాననం న జానామి తత్స్వరూపం వదస్య మే ।

జ్ఞాత్వా తం దేవదేవేశం కరష్యే వ్రతముత్తమమ్ ॥ ౩౨॥

మునిరువాచ ।

ఇతి తేన కృతే ప్రశ్నే జగాద మునిసత్తమః ।

అనిర్వాచ్యస్వరూపస్య పరబ్రహ్మస్వరుపిణః ॥ ౩౩॥

వైకారికస్వరుపాణి గజాననకృతాని తమ్ ॥ ౩౪॥

కౌశిక ఉవాచ ।

యః కర్తా సర్వలోకానాం పితా మాతా జగద్గురుః ।

బ్రహ్మన్ద్రశివవిష్ణూనాం ధ్యేయో యః స గజాననః ॥ ౩౫॥

మునిరువాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా తు తద్వాక్యం ప్రణిపత్య మునీశ్వరమ్ ।

అనుజ్ఞాతస్తతస్తేన గతోఽసి నిజమన్దిరమ్ ॥ ౩౬॥

ఆరభ్య శ్రావణే శుద్ధ చతుర్థ్యాం వ్రతముత్తమమ్ ।

కృతవాన్ మృన్మయీం మూర్తిం గణేశస్య యథోదితామ్ ॥ ౩౭॥

స్థానే చ వచనే మానే గమనే శయనే భుజి ।

ధ్యాయన్గజాననం దేవం ప్రాయాః సిద్ధిమనుత్తమామ్ ॥ ౩౮॥

నానాగజరథాశ్వాద్వైర్గోధనైర్ధనసఞ్చితైః ।

దాసీదాసయుతః శ్రీమాన్ జాతో వ్రతప్రభావతః ॥ ౩౯॥

దత్తవానసి దానాని సర్వాణి దేవతుష్టయే ।

గణేశస్య మహామూల్యం ప్రాసాదం కృతవాన్ముదా ॥ ౪౦॥

భుక్త్వా భోగాన్ యథాకామం కాలేన నిధనం గతః ।

జాతోఽసి నిషధే దేశే నృపస్త్యం నలనామకః ॥ ౪౧॥

అతస్త్యయ్యచలా లక్ష్మీస్త్రీలోకీజనవన్దితే ।

ఇదాసీమనుజాసీహి యత్పృష్టం తన్నిరూపితమ్ ॥ ౪౨॥

హిమవానువాచ ।

ఏవం గతే గౌతమే తు వ్రతం చక్రే నలో నృపః ।

తద్వాక్యాజ్ఞాతవిశ్వాసో మూర్తిం కృత్వా సుశోభనామ్ ॥ ౪౩॥

శ్రుత్వా కథాం గణేశస్య ప్రత్యహం పూజ్య భక్తితః ।

అలభత్ సర్వకామాన్ స వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః ॥ ౪౪॥

ఇతి తే కథితం కన్యే నలేనేత్థం కృతం వ్రతమ్ ।

ఉపదిష్టం గౌతమేన పూర్వజన్మకృతం వ్రతమ్ ॥ ౪౫॥

యస్య ప్రభావః సమూర్ణో వక్తుం కేనాపి నేష్యతే ॥ ౪౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే నలవ్రతనిరుపణం నామ ద్విపఞ్చాశతత్రయోఽధ్యాయః

॥ ౫౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః ౨౨౬౦ + ౪౬ = ౨౩౦౬

౧.౫౩ చన్ద్రాజ్గదోపాఖ్యానే త్రిపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

హిమవాసువాచ ।

ఇదాసీం కథయిష్యామి రాజ్ఞా చన్ద్రాజ్గదేన చ ।

తత్ప్రత్యాప్య చ కృతం హ్యేతదిన్ద్రమత్యా శుభాననే ॥ ౧॥

మాలవే విషయే ఖ్యాతం నగరం కర్ణనామకమ్ ।

తత్ర చన్ద్రాజ్గదో రాజా బభూవాతిపరాక్రమీ ॥ ౨॥

అణిమాదిగుణాపేతః సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వవిత్ ।

యజ్ఞా దాసీ మహాజ్ఞాసీ వేదవేదాఙ్గ పారగః ॥ ౩॥

అతిక్రాంతా సభా యస్య సుధర్మామతిమానుషీమ్ ।

ముష్ణాతి చక్షుషస్తేజో రవికాన్తమరీచిభిః ॥ ౪॥

అతిస్యచ్ఛాని వాసాంసి రత్నస్తమ్భాశ్రయాత్పుత్రే ।

నీలలోహితపీతత్వాచ్చిత్తతాం యాన్తి కానిచిత్ ॥ ౫॥

అతిసాధ్వీ మహాభాగా పతిశుశ్రూషణేరతా ।

ధర్మశీలా వ్రతపరా శ్వశ్రూశ్వశురసేవినీ ॥ ౬॥

గృహకృత్యేషు చావ్యగ్రా దేవతాతిథిపూజకా ।

నామ్నా చేన్ద్రమతి ఖ్యాతా సర్వావయవసున్దరా ।

ధర్మశీలోఽపి నృపతిరమాత్యైః ప్రార్థితో భృశమ్ ।

జీవహింసా మహాఘోరాం పాపర్థిం పరివర్జయ ॥ ౭॥

కదాచిద్దైవయోగేన మృగయాం క్రీడితుం యయౌ ।

తరక్షురురువారాహమృగపక్షియుతం వనమ్ ॥ ౮॥

నీలకణ్చుకసంవీతో నీలోష్ఠిషోత్తరచ్ఛదః ।

బద్ధగోధాఙ్గులిత్రాణః శస్త్రైశ్చఖడ్గభేటవాన్ ॥ ౯॥

జవేనాశ్వసమారుఢో శరచాపకరో బలీ ।

తాద్భువైర్వీరనికరైరమాత్యైః సేవకైర్వృతః ॥ ౧౦॥

నిఘ్నన్ మృగాన్ వరాహాంశ్చ ప్రేషయన్నగరం ప్రతి ।

భ్రమమాణో వనే రాజా దృష్టో రాక్షసపుంజయైః ॥ ౧౧॥

చక్రమ్పే రాక్షసాన్ దృష్ట్వా శీతజ్వరయుతో యథా ।

దరీముఖాన్ గర్తనేత్రాన్ వ్యాదితాస్యాన్ నభస్పృశః ॥ ౧౨॥

దృష్టవా తాన్ విద్రుతాః సర్వే వీరాః నేవిజనా ఆపి ।
కేచిద్ యమక్షయం యాతా మూర్ఛితాః కేఽపి భూగతాః ॥ ౧౩॥

తత్రైకా రాక్షసీ క్రూరా దృష్ట్వా కామాతిసున్దరమ్ ।
తం నృపం పరిరభ్యైవ చుచుమ్పే కామమోహితా ॥ ౧౪॥

తస్యామాత్యాన్ భగే కృత్వా భక్షయామాస నేవకాన్ ।
ఏతస్మిన్నస్తరే రాజా పలాయనపరో యయౌ ॥ ౧౫॥

కాసారమధ్యే మగ్నోఽభూన్నాద్రాక్షీద్ రాక్షసీ చ తమ్ ।
స ధృతో నాగకన్యాభిరీతః పాతాలమన్దిరమ్ ॥ ౧౬॥

భూషితో నాగకన్యాభిర్వస్త్రాలంకారభూషణైః ।
పప్రచ్ఛుర్నాగకన్యాస్తం కుత ఆగమనం తవ ॥ ౧౭॥

కోఽసి కస్యాసి కిం నామ వద సత్యం నరోత్తమ ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా తాం జగాద నరాధిపః ॥ ౧౮॥

అహం చన్ద్రాంబుదో నామ హేమాంబుజదసుతో బలీ ।
మాలవే విషయే కర్ణనగరే వసతిర్మమ ॥ ౧౯॥

రాక్షసీభయవిత్రస్తః ప్రవిష్టః సలిలం మహత్ ।
భవతీభిరిహాసితో యత్ప్రష్టం తన్నివేదితమ్ ॥ ౨౦॥

భక్షితాః సర్వలోకా మే మృగయాభిరతస్య హా ।
సరోజలప్రసాదేన జీవంస్త్రిష్టామి సామ్ప్రతమ్ ॥ ౨౧॥

ఇతి తా వచనం శ్రుత్వా పునరూచుర్నృపం తదా ॥ ౨౨॥
తాఊచుః ।

భవాస్మాకం పతిరిహ సర్వంనేత్యుతి తే ప్రియమ్ ।
అస్మాకం నాగకన్యానాం భోగశ్చాతీవ దుర్లభః ॥ ౨౩॥

తాసామితి వచః శ్రుత్వా ప్రోవాచ నృపసత్తమః ।
ఏకపత్నివ్రతం మేఽస్తి మాతరస్తత్కథం త్యజే ॥ ౨౪॥

సోమవంశప్రసూతానాం రాజ్ఞాం ధర్మాన్ బ్రవీమి వః ।
పరద్రవ్యం పరద్రోహం పరదారాంస్తథైవ చ ॥ ౨౫॥

పరనిన్దాం చ నేచ్ఛన్తి నృపాః సౌమ్యాశ్చ సాధవః ।

అధీతిర్యజనం దానం శరణాగతపాలనమ్ ॥ ౨౬ ॥

నిషిద్ధాచరణం వైవ విధ్యర్థప్రతిపాలనమ్ ।

ఏతే ధర్మాస్త్రివర్ణానాం యాజనాది త్రయం ద్విజే ॥ ౨౭ ॥

అధికం సర్వవర్ణానామాతిథ్యం పరమం మతమ్ ।

ఇతి శ్రుత్వా నృపవచోఽఖిలా నాగకుమారికాః ॥ ౨౮ ॥

ప్రశేషుస్తం వియుక్తస్తవం బహుధా స్వప్త్రియా భవ ।

బబన్ధుర్నిగడైస్తం తా దుఃఖితాః కామవిప్లవాః ॥ ౨౯ ॥

రాక్షసీ తు జలం ప్రాశ్య తదర్థే తత్సరోగతమ్ ।

భక్షయత్వా జలచరాన్ నాతృప్యత్పరమం తదా ॥ ౩౦ ॥

ఇమం వృత్తాంతమశ్నోద్ రాజ్ఞి రాజీవ లోచనా ।

పర్యజ్కస్థా స్వదూతాత్ సా రాక్షసీతోఽవశేషితాత్ ॥ ౩౧ ॥

మగ్నం నిశమ్య నృపతిం దుఃఖితా పతితా భువి ।

మూర్ఛామవాప మహతీం సఖీభిః పరివీజితా ॥ ౩౨ ॥

సిక్తా శీతలతోయేన రుదన్నీభిర్ముహుర్ముహుః ।

ఉపవిష్టా ప్రరుదతీ ఘ్నతి వక్షః శిరో ముఖమ్ ॥ ౩౩ ॥

శుశోచ పరమాలాపైర్భర్త్రః కాన్తేతి జల్పతీ ।

క్వ గతః ప్రాణనాథో మే హిత్యా మాం ప్రియవాదినీమ్ ॥ ౩౪ ॥

సర్వావయవసమ్పూర్ణాం ప్రణతాం ప్రియకారిణీమ్ ।

భర్తృకార్యరతాం నిత్యం నిత్యం చాతిథిపూజికామ్ ॥ ౩౫ ॥

కుత్ర భోక్ష్యతి మే నాథో నిద్రాం వా కుత్ర యాస్యతి ।

కాచనం శయనం హిత్యా పరార్ధ్యాస్తరణైర్వృతమ్ ॥ ౩౬ ॥

కథం స్నాస్యతి కాన్తో మే హిత్యా తైలం సుగన్ధితకమ్ ।

లోకానాం పాలనం కోఽద్య వినా తేన కరిష్యతి ॥ ౩౭ ॥

ప్రజానాం సర్వలోకానాం బాణానాం రజ్జునం చ కః ।

అస్తం యాతో గుణనిధిః ప్రతాపనిధిరద్య కిమ్ ॥ ౩౮ ॥

దిశః శూన్యాః ప్రపశ్యామి వినా తేన మహాత్మనా ।

క్వాహం సుఖం ప్రపశ్యామి క్వ సుఖం సోఽపి యాస్యతి ॥ ౩౯ ॥

ఇహలోకేపరే వాపి న సుఖం కులయోషితామ్ ।

హీనానాం స్వామినాం దేవ యదేతత్ స్వామినా సహ ॥ ౪౦॥

శరణాగతగుప్తిం చ దీనానాం కః కరిష్యతి ।

ఏవం బహువిధం దీనా రుదతీ భృశవిప్లలా ॥ ౪౧॥

తత్యాజ త్రోటయిత్వా సా భూషణాని చ దూరతః ।

కఙ్కణాని చ సర్వాణి బభ్రజ్ఞః చ ముమూర్షు చ ॥ ౪౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే చన్ద్రాజ్ఞదోషాఖ్యానే త్రిపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ॥ ౫౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కైః ౨౩౦౬ + ౪౩ = ౨౩౪౯

౧.౫౪ ఇన్ద్రమతీ నారద సంవాదే చతుఃపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

పార్వత్యువాచ ।

తస్యాం తు మూర్చ్ఛితాయాం తు కిమకుర్వన్ జనాస్తదా ।

తన్మే విస్తరతో బ్రూహి హృదయానన్దనం పితః ॥ ౧॥

హిమవానువాచ ।

తదా సర్వే నాగరికా నానావాక్యవిశారదాః ।

ప్రమృజ్య స్వాని చాశ్రూణి సమాదధ్యుర్పుపస్త్రియమ్ ॥ ౨॥

జనా ఊఘః ।

మాతరుత్తిష్ఠ మా శోకం కురు పుత్రే మనః కృథాః ।

ప్రేతం దహతి శోకాశ్రు తస్మాద్భర్తృహితం కురు ॥ ౩॥

మర్త్యేషు న హి దృష్టోఽస్తి చిరజ్ఞోపీ శుభాననే ।

యథా జీర్ణం పరిత్యజ్య వాసోఽన్యధృహ్యతే జనైః ॥ ౪॥

వర్షాపి దేహినా తద్వత్ త్యక్తాన్యన్యద్ గుహ్యతే శుభమ్ ।

అత్యాశ్చర్యమిదం భద్రే స్వయం మృత్యుముఖే స్థితః ॥ ౫॥

శోచతే మృతమపరం స్వయం మరణ ధర్మవాన్ ।

స్వదేహేన వియోగం చ న వేత్తి భావినం జనః ॥ ౬॥

మదీయం మన్యతే సర్వం దైవకాలవశే స్థితమ్ ।

బ్రహ్మదిస్థావరాన్తం యద్ విశ్వం సాభిచరాచరమ్ ॥ ౭॥

జ్ఞాత్వా తం నశ్వరం శోకం త్యక్త్వత్తిష్ఠ సుపుత్రిణీ ।
 ధర్మవాన్ పుణ్యశీలస్తే భర్తా ముక్తిం గతో భవేత్ ॥ ౮॥
 జీవన్ యది భవేత్ స్వర్గే తదా యాస్యతి కర్హితే ।
 అతిపుణ్యాన్మానవోఽపి యాతి స్వర్గం గతః పునః ।
 అథవా పరిపృచ్ఛామో మునిం కఞ్చిదిహాగతమ్ ॥ ౯॥
 అతీతానాగతవిదం కథయిష్యతి సోఽఖిలమ్ ।
 అనన్తరం హి యత్కార్యం తత్సర్వం విదధామహే ॥ ౧౦॥
 హిమవానువాచ ।
 ఏవం ప్రబోధితా లోకైః క్షణమిన్ద్రమతీ తదా ।
 ఆశ్వస్తా సర్వవాక్యేన ప్రమృజ్యాశ్రూణి వాససా ॥ ౧౧॥
 విసర్జయామాస తదా లోకాన్ సర్వాన్ సమాగతాన్ ।
 త్యక్త్వా సౌభాగ్యచిన్తాని ప్రవేదే కృశతాం భృశమ్ ॥ ౧౨॥
 రుదతీ శోచతీ తస్థా శ్వసతీ మూర్ఛితా ముహుః ।
 తతో ద్వాదశవర్షాన్తే నారదో దివ్యదర్శనః ॥ ౧౩॥
 ఆజగామ గృహం తస్యా యదృచ్ఛావిచరన్మునిః ।
 దృష్ట్వా తం విలలాపాశు వదన్తీ భర్తృచేష్టితమ్ ॥ ౧౪॥
 దుఃఖ చాకథయత్తస్మై జాతం ద్వాదశవార్షికమ్ ।
 నిశమ్య రుదితం తస్యా హర్షయన్ మునిరబ్రవీత్ ॥ ౧౫॥
 నారద ఉవాచ ।
 క్వాపి తిష్ఠతి తే భర్తా న తం శోచితుమర్హసి ।
 శిరశ్చాదయ నీలేన వాససా కర్ణభూషణే ॥ ౧౬॥
 కర్ణయోః కురు భాలే త్వం బిభ్రతీ కుఙ్కుమం శుభమ్ ।
 వలయాని చ కరయోః కణ్ఠే మఙ్గలసూత్రకమ్ ॥ ౧౭॥
 హిమవానువాచ ।
 సర్వజ్ఞస్య మునేర్వాక్యాద్విశ్వస్తా సత్యవాదినః ।
 తత్కాలం సర్వమానాయ్య హర్షితా సా తథాఽకరోత్ ॥ ౧౮॥
 ఆకార్య బ్రాహ్మణాన్ సర్వాన్ సమ్పూజ్య నారదం పురా ।
 సమ్పూజ్య సకలాన్స్తాన్స్తు దదౌ దానాన్యనేకశః ॥ ౧౯॥

వాదయామాస వాద్యాని శర్కరాం చ గృహేగృహే ।
 ప్రేషయామాస చ తదా హర్షాదిస్తుమతీ శుభా ॥ ౨౦॥
 వస్త్రతామ్బూల దానేన దదావాజ్ఞాం జనస్య సా ।
 ప్రణీపత్య పునర్దేవ మునిం నారదమాదరాత్ ॥ ౨౧॥
 స్వభర్తృప్రాప్తయేఽపృచ్ఛదుపాయం రాజకన్యకా ।
 ఇస్తుమత్యువాచ ।
 కుత్ర తిష్ఠతి మే భర్తా కథం తిష్ఠతి వా మునే ॥ ౨౨॥
 కేనోపాయేన వేదజ్ఞ దర్శనం తస్య మే భవేత్ ।
 అనుగ్రహం కురు మునే తముపాయం వదస్య మే ।
 వ్రతం దానం తపో వాపి దుఃసాధ్యమపి యద్భవేత్ ॥ ౨౩॥
 నారద ఉవాచ ।
 వ్రతం తు పరమం తేఽహం కథయామి సమాసతః ।
 సభః శుక్లవతుర్ధ్యాం తదారభేత్ పరయా ముదా ॥ ౨౪॥
 నద్యాం తడాగే వాప్యాం వా దన్తధావనపూర్వకమ్ ।
 స్నానం ప్రభాతసమయే కురు సజ్కల్ప పూర్వకమ్ ॥ ౨౫॥
 శుక్లవాసా గృహం గత్వా మృన్మయీం మూర్తిముత్తమామ్ ।
 కుర్యాచ్చతుర్భుజాం సమ్యగ్గణేశస్య మనోరమామ్ ॥ ౨౬॥
 ఉపచారైః షోడశభిః పూజయేత్ స్థిరచేతసా ।
 ఏకాన్నమేకభుక్తం వా స్వయం కుర్యాత్ప్రయత్నతః ।
 ఉపోషణం వా కుర్వీత యావద్ భాద్రవతుర్థికా ॥ ౨౭॥
 గీతవాదిత్ర నృత్యాద్వైర్భ్రాహ్మణానాం చ భోజనైః ।
 మహోత్సవం ప్రకుర్ర్వీత విభవే సతి శోభనే ॥ ౨౮॥
 ఏవం వ్రతం కురు శుభే భర్తా సహ సమేష్యసి ।
 పాతాలే నాగకన్యాభిః రుద్ధేన జీవితా శుభే ॥ ౨౯॥
 సత్యం బ్రవీమి తే సత్యే నాన్యథా మమ భాషితమ్ ।
 హిమవానువాచ ।
 ఇత్యుక్తా తేన మునినా వ్రతం ప్రారమ్భదాదరాత్ ॥ ౩౦॥
 గతే మునౌ నభోమాసి దినైః కతిభిరాగతే ।

ద్విరదాననమూర్తిం సా చకార పార్థివీం శుభామ్ || ౩౧||

పూర్వోక్తవిధినా పూజాం చకార సుమనోహరామ్ |

దివ్యగన్ధర్ధివ్యవస్త్రైర్ధివ్యైశ్చ కుసుమైరపి || ౩౨||

దివ్యైర్నానావిదైశ్చైవ నైవేద్యైః ఫలకాఞ్చనైః |

దీప్తైః పుష్పాఞ్చలీభిశ్చ ప్రకమైర్నతిభిఃస్తవైః || ౩౩||

తన్నామస్మరణైర్ధ్యానైస్తోషయామాస తం విభుమ్ |

గీతవాదిత్రనృత్యాద్యైర్భ్రాహ్మణానాం చ భోజనైః || ౩౪||

పలమాత్రం పయో భుక్త్వా చకార వ్రతముత్తమమ్ |

నభః శుక్లచతుర్ధ్యాది చిరనష్టప్రియాస్తయే || ౩౬||

నారదస్య మునేర్వాక్యాద్ యావద్భారవతుర్ధికా || ౩౬||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే ఇన్ద్రమతీనారదసంవాదో వతుపఞ్చాశతత్రయోఽధ్యాయః
|| ౫౪||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౨౩౪౯ + ౩౬ = ౨౩౮౫

౧.౫౫ శివపార్వతీ సంయోగోనామ పఞ్చపఞ్చాశతత్రయోఽధ్యాయః

హిమవాసువాచ |

సమాప్తే తు వ్రతే తస్యా గణేశస్య ప్రసాదతః |

పాతాలే నాగకన్యానామన్యథాఽభూన్మతిస్తదా || ౧||

మోచయామాస రాజానం పుపూజశ్చ యథావిధి |

వస్త్రైరాభరణైశ్చైవ నానారత్నమహాధనైః || ౨||

ఆశ్వం మనోజవం దత్త్వా విససర్జుర్నృపం తదా |

కాసారాద్భూహిరాగత్య బధ్వా చాశ్వం మహాద్రుమే || ౩||

స్నాత్తి యావన్నాగరీకైః దృష్టః కతిపయైర్నృపః |

అపరే ప్రణిపత్యైనం పప్రచ్ఛుః కో భవానితి || ౪||

కుత్రత్యః కుత ఆయాతః కిం నామా వద నః ప్రభో |

ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా పప్రచ్ఛ నృపసత్తమః || ౫||

ఇన్ద్రమత్యాః కుమారస్య కుశలం ఖేదసంయుతః |

తతో బుబుధిరే తే తమాలిలిక్కుర్ముదా జనాః ॥ ౬ ॥

ఊచుశ్చ నృప తే భార్యా స్నాత్యేదాసీం గతా గృహమ్ ।
ఉపవాసవ్రతవతీ కృశా ధమనిసంయుతా ॥ ౭ ॥

కుమారే జీవమాస్థాయ జీవమాత్రావశేషితా ।
కేచిచ్చ నగరం గత్వా శుభాం వార్తామఘోషయన్ ॥ ౮ ॥

అత్యాప్తజనవాక్యేన శ్రుత్వా సా నృపమాగతమ్ ।
ఆనన్దాబ్ధో నిమగ్నాఽభూద్ బ్రహ్మజ్ఞానీవ యోగవిత్ ॥ ౯ ॥

తతోఽమాత్యాన్పురస్కృత్య వైన్యాన్యప్రేషయచ్చ తమ్ ।
చిత్రధ్వజపతాకాభిరశోభయత సా పురమ్ ॥ ౧౦ ॥

వీధీరాసింశ్చయామాస సభాః సమ్పాద్య యత్నతః ।
స్వాత్మానం భూషయామాస వాసోఽలక్ష్కార భూషణైః ॥ ౧౧ ॥

గోభూహిరణ్యదానాద్వైస్తోషయిత్వా ద్విజాన్ బహూన ।
ఆరార్తిక్యం కరే దత్వా పతివత్ప్రీజనస్య సా ॥ ౧౨ ॥

గీతవాదిత్రఘోషేణ పురాత్సర ఉపాగమత్ ।
అమాత్యాస్తు పురో గత్వా ప్రణమ్య నృపపుజ్వమ్ ॥ ౧౩ ॥

ఆలిలిక్కుర్ముదా సర్వే ప్రణేముశ్చ యథాక్రమమ్ ।
ఉపవిష్టే తు నృపతావుపవిష్టాస్తదాజ్ఞయా ॥ ౧౪ ॥

సర్వాన్ కుశలప్రశ్నాద్వైస్తోషయిత్వా యథాక్రమమ్ ।
మానయిత్వా తథా లోకాన్దత్వా తామ్బూలవాససీ ॥ ౧౫ ॥

స్వయం జగామ శిబిరమిన్దమత్యా నృపోత్తమః ।
కారయామాస స విధిం ద్వాదశాబ్దద్మశ్చైర్ద్విజైః ॥ ౧౬ ॥

పుణ్యాహవాచనం కృత్వా గణేశార్చనపూర్వకమ్ ।
సమ్పూజ్య శక్కరం సమ్యగ్ద్విజాంశ్చ దక్షిణాదిభిః ॥ ౧౭ ॥

బభ్రజ్ఞ శ్రీఫలం త్యక్త్యా తతస్తత్పురతో యయా ।
దదర్శ తత్రేన్దమతీమిన్దోః శేషాం కలామివ ॥ ౧౮ ॥

నీరాజయిత్వా రాజానం యువతీభిః సభర్తుభిః ।
లాజుపుష్పమయాం వృష్టిం తాభిఃసాఽకారయత్ తదా ॥ ౧౯ ॥

ప్రమృజ్య నయనే సమ్యగానన్దాశ్రుపరిప్లుతే ।
 హర్షశోకాన్వితౌ తౌ తు పరస్పరమథోచతుః ॥ ౨౦ ॥
 పరస్పర వియోగాధిం కథయామాసతుః శుచా ।
 అనివార్యప్రకృతిభిః సాన్విత్వౌ బహులోక్తిభిః ॥ ౨౧ ॥
 ఆనయిత్వా తు రాజానం సమారోహ్య మహాగజే ।
 నానాలక్ష్కారసంయుక్తే పతాకాచ్ఛత్రసంయుతే ॥ ౨౨ ॥
 పాదచూరైః పరివృతే చతుర్రణ్ణావిరాజితే ।
 శతం యష్టిధరాస్తస్య వారయన్తో యయుః పురః ॥ ౨౩ ॥
 అగ్నిశస్త్రధరాశ్చాశ్వరథారోహా అనేకశః ।
 సస్యదక్షిణతో రాజ్ఞో గజలక్షం యయుర్ద్రఘు ॥ ౨౪ ॥
 నటా నృత్యాఙ్గినా వాద్యవాదకా బన్దినః పురః ।
 తతః పశ్చాద్గజానీకాః పురం వివిశురాదరాత్ ॥ ౨౫ ॥
 సైన్యేన రజసా వ్యాప్తే దిననాథే హతప్రభే ।
 అలక్ష్మితే పురే తస్మిన్న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ॥ ౨౬ ॥
 తతః పరస్పరం నత్వా జగ్ముః స్వం స్వం నివేశనమ్ ।
 ముఖ్యా రాజగృహం నీతాః పునా రాజ్ఞా ప్రపూజితాః ॥ ౨౭ ॥
 వస్త్రతామ్బూలదానేన తేనాజ్ఞాతా గృహం యయుః ।
 రాజా౭ధ బ్రాహ్మణానోభిజ్య బుభుజే జ్ఞాతిభిః సహ ॥ ౨౮ ॥
 తతో రాత్రౌ సుషుప్తుః పర్యజ్కే చారునిర్మితే ।
 పరార్ధ్యాస్తరణోపేతే పరిచ్ఛదుపధాన్వితే ॥ ౨౯ ॥
 ఊచతుః స్వ స్వ దుఃఖం తౌ శోచన్తౌ చ పునః పునః ।
 పురోధనా సాన్విత్వౌ తౌ శయాతే స్మ సుఖం తతః ॥ ౩౦ ॥
 శ్రుత్వా వినాయకవ్రతమహిమానం నృపోత్తమః ।
 పత్న్యాఽనుభూతం సకలం స్వయం కర్తుం మనో దధే ॥ ౩౧ ॥
 ఆగతే శ్రావణే మాసి రాజా చన్ద్రాఙ్గదస్తదా ।
 మహోత్సవేన కృతవాన వ్రతమేతచ్చభాననే ॥ ౩౨ ॥
 ఋషిరువాచ ।
 ఏవం పితృవచః శ్రుత్వా పార్వతీ భృశహర్షితః ।

నభోమాసం సమాసాద్య చకార వ్రతమాదరాత్ || 33||

యథోక్తవిధినా మూర్తిం కృత్వా పూజాం చ యత్నతః |
భక్షయన్తి పయోమాత్రం ధ్యాయన్తి ద్విరదాననమ్ || 34||

తతశ్చఞ్చలతాం యాతం శక్కురస్యాపి మానసమ్ |
ఆససాదాశ్రమం తస్యాః పార్వత్యాః శూలభృత్ స్వయమ్ || 35||

గణేశస్య చతుర్థ్యాం తు సమూర్ణం తద్వ్యతే శుభే |
పశ్యతి స్మ హరం దేవీ వృషారుఢం నిజాశ్రమే || 36||

ఉత్థాయ ప్రణనామాస్య పాదామ్బుజ యుగం ముదా |
పూజయామాస విధివచ్ఛక్కురం తోకశక్కురమ్ || 37||

ఉవాచ చ మహాదేవం పార్వతీ ప్రేమవిప్లలా |

దేవ్యువాచ |

కథం మాం త్యజ్య గతవాన్ కిం మాం విస్మృతవానసి || 38||

త్వద్వియోగాన్నిమేషోఽపి కల్పకల్పోఽభవద్విభో |
గణేశస్య వ్రతమిదం పిత్రాఽఽదిష్టం కృతం మయా || 39||

వరదస్య ప్రసాదేన సమ్ప్రాప్తం దర్శనం తవ || 40||

బ్రహ్మోవాచ |

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు హిమవానుపజగ్మివాన్ |
సత్యాః కరం కరే తస్య న్యవేదయత సాదరమ్ || 41||

తతో దేవాః సగన్ధర్వా ద్విరదాననమాదరాత్ |
పూజయామాసురథ తౌ శివౌ శివకరో సతామ్ || 42||

దేవ దున్దభయో నేదుః పుష్పవృష్టిః పపాత హ |
సర్వే గజాననం నత్వా స్తుత్వా చ వివిధైః స్తుతైః || 43||

జయశబ్దైః శక్కురోఽపి తుష్టావ ద్విరదాననమ్ |
అర్థాణ్ణే పార్వతీం కృత్వా వృషమారుహ్య సత్వరః || 44||

యయాం కైలాస శిఖరం సర్వే స్వం స్వం పదం యయుః || 45||

బ్రహ్మోవాచ |

ఇతి తే కథితం సర్వ వ్యాస పృష్టం త్వయా తు యత్ |

మహాత్మ్యం గణనాథస్య వ్రతస్య చ మహామునే ॥ ౪౬ ॥

ఇదానీం పునరత్యజ్చ కథయామి కథానకమ్ ।
యచ్ఛుత్వా సర్వపాపేభ్యో ముక్తః కామాల్లభేనర ॥ ౪౭ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే శివపార్వతీసంయోగోనామ పంచపంచాశతత్రయోఽధ్యాయః
॥ ౫౫ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః ౨౩౮౫ + ౪౭ = ౨౪౩౨

౧.౦౫౬ షట్పంచాశతత్రయోఽధ్యాయః

భృగురువాచ ।

ఏవం తే కథితం రాజన్ మాహాత్మ్యం సకలం మయా ।
పునశ్చ శృణు వ్యాసేన యచ్ఛుతం బ్రహ్మణో ముఖాత్ ॥ ౧ ॥

సోమకాన్త ఉవాచ ।

కథం శ్రుతం బ్రహ్మముఖాద్వ్యాసేనామితబుద్ధినా ।
న తృప్తిమధిగచ్ఛామి తన్నే వద మహామునే ॥ ౨ ॥

భృగురువాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా కథాం వ్యాసోఽపృచ్ఛద్ బ్రహ్మణమాదరాత్ ।
స చాపి కథయామాస సాదరం పృచ్ఛతేఽనఘ ॥ ౩ ॥

వ్యాస ఉవాచ ।

పునః కథయ మే బ్రహ్మాన్ గణనాథకథాం పరామ్ ।
తృష్ణా మే వర్ధతే భూయః శ్రోతుం విఘ్నేశ సత్కథామ్ ॥ ౪ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

అపరాం శృణు మే వ్యాస కథాం కౌతుకసంయుతామ్ ।
శూరసేనప్రభృతిభిరనుభూతాం గజాననీమ్ ॥ ౫ ॥

మధ్యదేశేఽభవద్రాజా శూరసేనో మహాబలీ ।

సహస్రాఖ్య పురే రమ్యే వేదవేదాఙ్గపారగః ॥ ౬ ॥

ధనవాన్ రూపవాన్ దాతా హోతా పాతా జనస్య హా ।

శక్తిత్రయయుతో మాసీ షాఙ్గుణ్యపరినిష్ఠితః ॥ ౭ ॥

ఉపాయానాం చతుర్ణాఙ్చ చాలనే చతురోఽరిహా ।

చతుర్విధబలోపేతో ద్విజదేవేషు భక్తిమాన్ ॥ ౮ ॥
 పృథివీమణ్డలం యస్య వశవర్త్యభవత్సదా ।
 నగరం శక్రనగరాద్ విశిష్టం భాతి భూతలే ॥ ౯ ॥
 యస్య పత్నీ పుణ్యశీలా నామ్నాఽభూత్ పుణ్యశాలినీ ।
 యస్యా రూపేణ సదృశీ నాసీత్ త్రైలోక్యమణ్డలే ॥ ౧౦ ॥
 పాతివ్రత్యగుణైర్యస్యా లజ్ఞాం ప్రాప్తాఽప్యరున్ధతీ ।
 అనూయాత్యాగయోగేనాప్యనసూయాఽభవల్లఘుః ॥ ౧౧ ॥
 స కదాచిన్సుపోఽమాత్యైః సంవృతో వీరసత్తమైః ।
 ఉపవిష్టో నృపసభాం దదృశే గగనేవరమ్ ॥ ౧౨ ॥
 విమాన వహ్నిసదృశం నేత్రతేజోహరం పరమ్ ।
 గానశ్రవణసక్తాస్తే రాజ్ఞా సహ సభాసదః ॥ ౧౩ ॥
 విష్టలాస్తే కిం కిమితి జ్ఞాతుం దూతానచోదయన్ ।
 తే దూతాః ప్రాగమన్దృష్టుం విమానం సూర్యసన్నిభమ్ ॥ ౧౪ ॥
 కస్యచిద్ వైశ్యపుత్రస్య రాజదూతస్య కుష్ఠినః ।
 పతితం దృష్టిపాతేన తద్విమానం మహీతలే ॥ ౧౫ ॥
 తతో దూతాః సమాగమ్య శశంసుర్నృపతిం తదా ।
 తద్విమానం మహారాజ పుణ్యకృద్దేవసంయుతమ్ ॥ ౧౬ ॥
 దైదిప్యమానం పతితం దుష్టదృష్టయా మహీతలే ।
 తతోఽతిహర్షితో రాజా ప్రకృతిద్వయసంయుతః ॥ ౧౭ ॥
 అశ్వారుఢో యయౌ తత్ర విమానం ద్రష్టుముత్సుకః ।
 మన్యమానో మహాభాగ్యం స్వజనైః పరివారితః ॥ ౧౮ ॥
 అనేకవాద్యనిర్ఘోరైర్విమానస్యాన్తికం యయుః ।
 దదృశుస్తత్ర శక్రం తే నేమురుత్తీర్య యానతః ॥ ౧౯ ॥
 నానాలక్ష్కారసంయుక్తం సర్వదేవగణైర్యుతమ్ ।
 బద్ధాజ్ఞులిపుటో రాజా ప్రోవాచ బలసూదనమ్ ॥ ౨౦ ॥
 ధన్యేయమద్య ధరణీ ధన్యం జన్మ చ సమ్పదః ।
 పూర్వజాః సర్వచక్షూంషి ధన్యాన్యద్య శచీపతే ॥ ౨౧ ॥

యద్దర్శనం మృత్యులోకే భవతాం సానుగస్య మే ।
 యస్య తే వశగా లోకా బ్రహ్మశానాదయః సురాః ॥ ౨౨॥
 శతాశ్వమేధతో దృశ్యో నాన్యథా జాయతే క్వచిత్ ।
 న జానే కేన పుణ్యేన సోఽద్య దృష్టోఽఖిలైర్జనైః ॥ ౨౩॥
 ఇదం చ తే విమానం యత్ కథం నిపతితం భువి ।
 ఏతన్నే సంశయ దేవ ఛేత్తుమర్హసి సామృతమ్ ॥ ౨౪॥
 యాతవాన్ కుత్ర చ భవాన్ గన్తా వా శంస మే ప్రభో ।
 శక్ర ఉవాచ ।
 రాజన్ శృణు మహాశ్చర్యం కథితం నారదేన మే ॥ ౨౫॥
 తదహం కథయిష్యే త్వాం శృణుష్వైకమనా నృప ।
 నారద ఉవాచ ।
 మృత్యులోకం గతః శక్ర భ్రుశుణ్ణేరాశ్రమం ప్రతి ।
 గణేశస్య స్వరూపేణ తిష్ఠతో జపతోఽనిశమ్ ॥ ౨౬॥
 తద్ధ్యానాత్త్వస్వరూపస్య దృష్టం కౌతుకమద్భుతమ్ ।
 పూజితస్తేన మునినా గజాననస్వరుపిణా ॥ ౨౭॥
 నత్వా తం మునిమాపుచ్ఛ్య దర్శనార్థం తవాగతః ।
 భూమా సారూప్యతా వైవ దృష్టాఽన్యత్ర శతక్రతో ॥ ౨౮॥
 శక్ర ఉవాచ ।
 అహం చ నారదం పూజ్య విసృజ్య చ క్షణేన తమ్ ।
 అత్యుత్సుకతయా యాతో మునిం దృష్టం తథావిధమ్ ॥ ౨౯॥
 విమానవరమాస్థాయ మనోమరుతవేగవత్ ।
 మునిం దృష్ట్వా చ సమ్పూజ్య ద్వీరదాననరూపిణమ్ ॥ ౩౦॥
 భ్రుశుణ్ణి ప్రణిపత్యాఽథ తస్య పూజాం ప్రగృహ్య చ ।
 చలితః సపరీవారో గన్తుకామోఽమరావతీమ్ ॥ ౩౧॥
 యావత్తే నగరాభ్యాశే విమానమిదమాగతమ్ ।
 తావద్దూతస్య తే దృష్ట్వా కుష్ఠినః పాపకారిణః ॥ ౩౨॥
 పతితం భూమిభాగేఽస్మి సర్వం తే కథితం నృప ।

శూరసేన ఉవాచ ।

తపసా కేన వా శక్ర గజాననస్వరూపతా ॥ ౩౩॥

ప్రాప్తా భ్రుశుణ్డినా తేన తద్వదస్వ మమ ప్రభో ।

న హి మే తృప్తిరస్తీహ శృణ్వతస్తత్కథామృతమ్ ॥ ౩౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే ఇన్ద్రవిమానపతనం నామ షట్పంచాశతత్రయోధ్యాయః
॥ ౫౬ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౨౪౩౨ + ౩౪ = ౨౪౬౬

౧.౦౫౭ భ్రుశుణ్డ్యుపాఖ్యానం నామ సప్తపంచాశతత్రయోధ్యాయః

శక్ర ఉవాచ ।

హస్త తే కథయిష్యామి కథామేకాం పురాతనీమ్ ।

యథా తేనాఽఽపి సాదృశ్యం గణనాథస్య భక్తితః ॥ ౧॥

దణ్డకారణ్య దేశేషు నగరే నస్తురాభిధే ।

ఏకః కైవర్తకో దుష్టో నామ్నా నామైవ విశ్రుతః ॥ ౨॥

ఆబాల్యాచ్చౌర్వనిరతో యావనే జారకర్మకృత్ ।

ప్రత్యక్షం దృష్టివిగమాద్ధరతే చ శపత్యపి ॥ ౩॥

శపథాన్కురుతే మిథ్యా పరహృద్భేదకారకాన్ ।

తతో నిఃసారితో గ్రామాద్ధ్యూతమద్యరతో యతః ॥ ౪॥

లోకైర్బహిర్దూరతరం గిరికన్దరకాననే ।

స్థితః కాంతాయతో మార్గే జఘాన పథికాన్బహూన్ ॥ ౫॥

ఏవం బహుధనో జాతో నానాలంకరణైః స్త్రియమ్ ।

భూషయామాస ససుతాం తోషయామాస మాయయా ॥ ౬॥

శస్త్రం ఖడ్గం చ ఖేటం చ పాశాన్ధానురనుత్తమమ్ ।

దణ్డం చోభయతో లోహం వహన్సూర్ణే మహేషుధీ ।

వృక్షాగ్రే కోటరే వాపి స్థితో మారయతే బహూన్ ॥ ౭॥

నానావిధాని వస్తూని వాసాంస్యాభరణాని చ ।

గృహే సఞ్చయతే నీత్వా విక్రీణాతి పురాన్తరే ॥ ౮॥

యథేష్టం భజతే నిత్యం విషయాన్మన్దిరే నిజే ।

ఏవం పాపసమాచారో హస్త్యరణ్యే పశూనపి ॥ ౯ ॥
 ఏకదా కస్యచిత్ పృష్టే ధావితో యోజనావధి ।
 స తు తస్మాద్గతో దూరం స్థలిత్వా పతితో భువి ॥ ౧౦ ॥
 తత ఉత్థాయ కష్టేన శనైః శనైర్యయా ఖలః ।
 అపశ్యత్పథి గచ్ఛన్ స తీర్థం గాణేశ్వరం శుభమ్ ॥ ౧౧ ॥
 ఆకరోన్మజ్జనం తత్ర శ్రమమేవ వ్యపోహితుమ్ ।
 తతోఽగచ్ఛన్ స్వవిషయం దదర్శ పథి ముద్గలమ్ ॥ ౧౨ ॥
 జపంతం గణనాథస్య మన్తం నామసమన్వితమ్ ।
 ఖడ్గముద్యమ్య నిష్కేశం ముద్గలస్యాన్వితకం యయా ॥ ౧౩ ॥
 కైవర్తకో నామ నామా హస్తుం కృతమతిస్తదా ।
 జగలుస్తస్య శస్త్రాణి ఖడ్గోఽపి దృఢముష్టితః ॥ ౧౪ ॥
 అన్యథా చాభవద్ బుద్ధిస్తస్య దుష్టస్య తత్క్షణాత్ ।
 ద్విరదాననభక్తస్య ముద్గలస్య ప్రభావతః ॥ ౧౫ ॥
 జహాస మునిముఖ్యోఽసౌ దృష్ట్వా తం తు తథావిధమ్ ।
 పప్రచ్ఛ సంయతః కస్మాచ్ఛస్త్రాణి గలితాని తే ॥ ౧౬ ॥
 బద్ధాన్యపి చ సర్వాణి పతితాని కుతో వద ।
 ఇన్ద్ర ఉవాచ ।
 గణేశతీర్థస్నానేన మునేరాలోకనేన చ ।
 జ్ఞానవైరాగ్యయుక్తోఽసావబ్రవీన్ ముద్గలం వచః ॥ ౧౭ ॥
 కైవర్తక ఉవాచ ।
 ఆశ్చర్యం పరమం మన్యే కుఞ్జస్నానేన మే మతిః ।
 విపరీతాఽభవద్బ్రహ్మాన్ విశేషాద్దర్శనేన తే ॥ ౧౮ ॥
 బాల్యాత్ ప్రభృతి మే దుష్టా బుద్ధిః పాపరతాఽభవత్ ।
 అసంఖ్యాతాని పాపాని కృతాన్యద్యావధి ప్రభో ॥ ౧౯ ॥
 ఇదానీమేవ నిర్విణ్ణా మతిర్మే త్వప్రసాదతః ।
 నాదాన్యే పునరేతాని శస్త్రాణి పతితాని మే ॥ ౨౦ ॥
 కురూ మేఽనుగ్రహం పూర్ణముద్గరస్య భవార్ణవాత్ ।

సాధవో హ్యనుగృహ్ణాన్తి దీనాన్ దుష్కృతినోఽపి చ || ౨౧||

న సాధుసంజమః క్వాపి వృథా దృష్టో మహామునే |
యథా శేవధిసంస్కృన ధాతుషు వృథా భవేత్ || ౨౨||

శక్ర ఉవాచ |

ఏవముక్తో ముద్గలోఽసౌ తం జగాద కృపాన్వితః |
శరణాగతసంత్యాగే స్మరన్దోషం విశేషతః || ౨౩||

ముద్గల ఉవాచ |

విధిప్రయుక్తే దానాదౌ నాధికారోఽస్తి కుత్రచిత్ |
తథాపి తే నామజపం కథయామి ప్రసాదతః || ౨౪||

గజాననస్య పరమం సర్వసిద్ధికరం నృణామ్ |

తతః ప్రణామమకరోత్ కైవర్తో ముద్గలం మునిమ్ || ౨౫||

(స కరం స్థాపయామాస తస్య మూర్ధ్నస్య భయంకరమ్)

గణేశాయ నమ ఇతి నామమస్తముపాదిశత్ || ౨౬||

స్వయంప్లిం రోపయామాస పురస్తస్య ధరాతలే |

ఉవాచ చైనం సమ్ప్రీత్యా యావదాగమనం మమ || ౨౭||

తావజ్జపస్వ నామేదం యావద్యష్టిశ్చ సాంకూరా |

ఏకాసనగతో వాయుభక్ష ఏకాగ్రమానసః || ౨౮||

సాయం ప్రాతర్జలం దేహి యష్టిమూలే నిరస్తరమ్ || ౨౯||

శక్ర ఉవాచ |

ఉపదిష్టో ముద్గలేన నామా కైవర్తకస్తదా |

నిరాశో జీవితే తస్థా తస్మిన్నస్తర్హితే మునౌ || ౩౦||

ఏకాసనగతోఽరణ్యే జజాప నామమస్తకమ్ |

పురోధాయ మునేంఝస్థిం వృక్షచ్ఛాయాసమాశ్రితః || ౩౧||

నిరాహారో నిరీహశ్చ జితేన్ద్రియగణో వశీ |

ఏవం సహస్రవర్షాన్తే సా యష్టిః సాంకూరాఽభవత్ || ౩౨||

తతః ప్రతీక్షామకరోన్మునేంరాగమనస్య యః |

వశ్మీకవేష్టితతనుర్లతాజాలసమన్వితః || ౩౩||

తతో మునిర్ముద్గలోఽపి దైవాత్తం దేశమాయయౌ |

సంస్కార చ తదా యష్టిం తం చ కైవర్తకం యదా ॥ ౩౪ ॥

దదర్శ భ్రమమాణః స సాంకూరాం యష్టిముత్తమామ్ ।
వల్మీకాక్రాంత దేహం చ తం చ కైవర్తకం మునిః ॥ ౩౫ ॥

దుశ్చరం మునిభిః సర్వైరాస్థితం తప ఉత్తమమ్ ।
లక్షితం నేత్రమాత్రేణ యతతా మునినా తదా ॥ ౩౬ ॥

ఉత్సాద్య తస్య దేహస్థం వల్మీకం మునిసత్తమః ।
మన్త్రితేన జలేనాస్య సిషేచాఙ్గం చ సర్వశః ॥ ౩౭ ॥

తదైవ దివ్యదేహం తం జగాద మునిసత్తమః ।
ప్రాప్తవన్తం గణేశస్య సారూప్యం కరయోగతః ॥ ౩౮ ॥

ద్వికరం ప్రజపన్తం చ నామ వైనాయకం శుభమ్ ।
ఉస్మీలీతే తదా నేత్రే మునినా బోధితస్తు సః ॥ ౩౯ ॥

తస్య నేత్రోద్భవే వహ్నిర్విద్యుద్వద గగనం గతః ।
త్రిలోకీముద్యతో దగ్గుం మునినా వారితో యతః ॥ ౪౦ ॥

సోఽపి తం మునిమానమ్య స్వగురుం కరూణాయుతమ్ ।
ఆలిలిఙ్గ ముదా యుక్తస్తనయః పితరం యథా ॥ ౪౧ ॥

ఉపదిష్టో ముద్గలేన నామ కైవర్తకస్తదా ।
వల్మీకాత్ పునరూత్పన్నం మానయామాస తం సుతమ్ ॥ ౪౨ ॥

చకార నామ కర్మాస్య ముద్గలో మునిరాదరాత్ ।
భూమధ్యాన్నిర్గతా శుణ్ణా భ్రుశుణ్ణీతితతో నృప ॥ ౪౩ ॥

ఏకాక్షరం చ మన్తం చ తస్మై ప్రాహాథ ముద్గలః ॥ ౪౪ ॥

వరానస్మై దదౌ పశ్చాద్భవ త్వం మునిసత్తమః ।
ఇన్ద్రాదిదేవగన్ధర్వైః సిద్ధైరర్చ్యతమో భవ ॥ ౪౫ ॥

యథా గజాననో దేవో ధ్యాతో దృష్టోఽఘనాశనః ।
తథాహి త్వమపి మునే భ్రుశుణ్ణిః ప్రథితో భవ ॥ ౪౬ ॥

యస్య తే దర్శనం స్యాత్స కృతకృత్యో భవేన్నరః ।
ఆయుశ్చ కల్పలక్షం తే భవితా మమ వాక్యతః ॥ ౪౭ ॥

ఏవం బహువిధాన్ తస్మై వరాన్ యచ్ఛతి ముద్గలే ।

యయురిన్ద్రాదయో ద్రష్టుం మునయో నారదాదయః || ౪౮ ||

ఊచుస్తం ప్రణీపత్యైవ భ్రుశుణ్ణే తవ దర్శనాత్ |
సార్థకం జన్మ నో విద్యా పితరౌ చ తపో యశః || ౪౯ ||

త్వమేవ గణనాథోఽసి పూజనీయోఽసి నో మునే |
స తు సమ్పూజ్య తాన్ సర్వాన్ ప్రణమ్య చ విసృజ్య చ || ౫౦ ||

పునః పద్మాసనగతో జజాపైకాక్షరం మనుమ్ |
పురో మూర్తిం ప్రతిష్ఠాప్య గణేశస్య మనోహరామ్ || ౫౧ ||

ఉపచారైః షోడశభిరపూపుజద్ధినేదినే |
ఆశ్రమశ్చ బభౌ వాపీసరోవృక్షలతాదిభిః || ౫౨ ||

త్యక్తవైరైః సింహమ్మగైర్నకులైర్భుజగోత్రమైః |
తతో వర్షశతస్యాన్తే ప్రసన్నోఽభూద్గజాననః || ౫౩ ||

ఉవాచ మత్స్వరూపస్త్యం కిమర్థం తపసే తపః |
కృతకృత్యోఽసి సాయుజ్యమాయుషోఽన్తే చ లప్స్యసే || ౫౪ ||

ఇదం క్షేత్ర సువిఖ్యాతం నామలేతి భవిష్యతి |
అనుష్ఠానకృతామస్త్ర నానాసిద్ధిప్రదం నృణామ్ || ౫౫ ||

మన్మూర్తిదర్శనాదత్ర న పునర్జన్మభాగ్ భవేత్ |
అపుత్రశ్చ లభేత్ పుత్రాన్ విద్యార్థీ జ్ఞానమాపున్నయాత్ || ౫౬ ||

శక్ర ఉవాచ |
ఇతి తే కథితం సర్వం శూరసేన నృపోత్తమ |
యత్వయా పరిపృష్టం మే కిమన్యచ్ఛోతుమిచ్ఛసి || ౫౭ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే భ్రుశుణ్ణ్యపాఖ్యానం నామ సప్తపంచాశతత్రయోఽధ్యాయః
|| ౫౮ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః ౨౪౬౬ + ౫౭ = ౨౫౨౩

౧.౦౫౮ సజ్కృష్ట చతుర్థి వ్రత కథనం నామాష్ట పంచాశతత్రయోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ |
ఏవం శ్రుత్వా శూరసేనో మరుత్వద్వాక్యముత్తమమ్ |
పునః పప్రచ్ఛ తం వ్యాస ప్రీతః శ్రుత్వా కథామృతమ్ || ౧ ||

శూరసేన ఉవాచ ।

కేసోపాయేన దేవేశం యానం తే గగనం వ్రజేత్ ।
తముపాయం కురు విభో వద వా కిం కరోమి తే ॥ ౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం పునః కృతం ప్రశ్నం నృపం ప్రాహ సురారిహా ।
శృణ్వతాం సర్వలోకానాం స్మయమాన ఇదం వచః ॥ ౩॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

కశ్చిత్స్యాదిహ సజ్కష్టచతుర్ధీవ్రతకారకః ।
విప్రో వా క్షత్రియో వాపి నగరే తే నృపోత్తమ ॥ ౪॥

తస్యాబ్ధకృతపుణ్యేన సమ్యగ్దత్తేన భూభుజ ।
ఇదాసీం ప్రచలేదేతన్నాన్యథాఽయుతపురూషైః ॥ ౫॥

నృప ఉవాచ ।

కథం వ్రతం తు సజ్కష్టచతుర్థ్యా వద మే మునే ।
కిం పుణ్యం కిం ఫలం తస్య కో విధిః కస్య పూజనమ్ ॥ ౬॥

పురా కేన కృతం చాత్ర సిద్ధిర్యస్మిన్ కృతేఽభవత్ ।
ఏతత్సర్వం శునాసీర కృపయా వద విస్తరాత్ ॥ ౭॥

శక్ర ఉవాచ ।

అత్రాప్యదాహారస్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
కృతవీర్యస్య సంవాదం నారదేన మహాత్మనా ॥ ౮॥

బభూవ బలవాన్ రాజా కృతవీరోఽమహీతలే ।
సత్యశీలో వదాన్యశ్చ యజ్ఞా మాసీ మహారథః ॥ ౯॥

జితేన్ద్రియో మితాహారో దేవద్విజనిషేవకః ।
యన్యాశ్వగజయోధానాం రథీనాం సర్వధన్వినామ్ ॥ ౧౦॥

న సజ్ఞ్యా విద్యతే రాజన్ సహయాద్రివిషయాసినామ్ ।
మన్దిరే యస్య సౌవర్ణాః పర్యకా భాజనాని చ ॥ ౧౧॥

నాసీద్దౌదుమ్పరం పాత్రం పాకార్థమపి సర్వదా ।
యమ్య ద్వాదశసాహస్రై బ్రాహ్మణాః పక్షిభోజినః ॥ ౧౨॥

సుగన్ధా నామ యస్యాసీత్ పత్నీ ధర్మపరాయణా ।
 పతివ్రతా పతిప్రాణా త్రైలోక్యేఽతిమనోరమా ॥ ౧౩॥
 నానాలక్ష్మీరసుభగా ద్విజదేవాతిథిప్రియా ।
 ఏవం తౌ దమృతీ రాజన్నపుత్రౌ సమ్భభూవతుః ॥ ౧౪॥
 పుత్రార్థం సర్వదానాని వ్రతాని చ తపాంసి చ ।
 చక్రతుర్నియమానన్యాన్ యజ్ఞాంశ్చ బహుదక్షిణాన్ ॥ ౧౫॥
 నానాతిర్థాని క్షేత్రాణి జగ్ముతుః పుత్రలిప్సయా ।
 తథాపి నాభవత్ పుత్రో జన్మాన్తరకృతైనసోః ॥ ౧౬॥
 ఏకదా దుఃఖితో రాజా సమాహూయ సమన్వితః ।
 రాజ్యం ముద్రాం చ కోశం చ జనాన్ జనపదాన్స్తథా ॥ ౧౭॥
 తేభ్యో నివేద్య సర్వం తౌ జగ్ముతుర్వనముత్తమమ్ ।
 వల్కలాజనసంవీతౌ దమృతీ తప ఆస్థితౌ ॥ ౧౮॥
 జతేన్ద్రియౌ జితాహారౌ జీర్ణపర్ణానిలాశినౌ ।
 చక్షుర్మాత్రేణ లక్ష్మ్యౌ తౌ దృష్టవాఽథ నారదో మునిః ॥ ౧౯॥
 జనకం కృతవీర్యస్య పితృలోకస్థమబ్రవీత్ ।
 అపుత్రత్వాత్ ప్రాయగతో విద్యతే తనయస్తవ ॥ ౨౦॥
 కృతవీర్యో మృత్యులోకే శ్వఃపరశ్వో మరిష్యతి ।
 యది తస్య భవేత్పుత్రో నాకలోక ప్రదర్శకః ॥ ౨౧॥
 కృతవీర్యస్తదా జీవేన్మృతో వా స్వర్గమాప్నుయాత్ ।
 ఇత్యుక్తౌ నారదో యాతః పశ్యతిస్మాద్భుతం భువి ॥ ౨౨॥
 భ్రశుణ్ణేః పితరౌ పుత్రౌ తస్య పత్నీం సకన్యకామ్ ।
 అగ్నిజ్వాళాకులే ఘోరే కుమ్భిపాకే హ్యథోముఖాన్ ॥ ౨౩॥
 యామ్యదూతైస్తాడ్యమానాన్ క్రన్తన్తో వివిధాన్ రవాన్ ।
 తేషామాక్రన్దితం శ్రుత్వా నారదః కరుణానిధిః ॥ ౨౪॥
 ఆగత్య కథయామాస తేషాం దుఃఖ భ్రశుణ్ణయే ।
 నారద ఉవాచ ।
 శక్రాదయో దేవగణా మునయః కపిలాదయః ॥ ౨౫॥

యస్య తే దర్శనం కర్తుం యాన్తి హేరమ్భరూపిణః ।
తత్కథం పితరౌ పత్నీ పుత్రాః పుత్ర్యశ్చ కింకరాః ॥ ౨౬ ॥

యమలోకే కుమ్భిపాకే పవ్యన్తే తవ దోషతః ।
త్వం చాపి జ్ఞానసమ్పన్నః కథం తన్నావబుధ్యసే ॥ ౨౭ ॥

పూర్వజానాం త్వముద్ధారే యత్నం కురు మహామనీ ।

శక్ర ఉవాచ ।

భ్రుశుణ్డిరతిసంతప్తో వాక్యం శ్రుత్వా మునీరితమ్ ।
దుఃఖితః పితృదుఃఖేన భృశం జజ్ఞాస్వల వహ్నివత్ ॥ ౨౮ ॥

ఉపాయం చింతయామాస తేషాముద్ధారకారకమ్ ।
దదౌ శ్రేయః స సజ్కష్టచతుర్ధీవ్రతజం తదా ॥ ౨౯ ॥

విలోక్య ప్రణిధానేన భ్రుశుణ్డి స పరోక్షవిత్ ।
ధ్యాత్వా గజాననం దేవం కరే ధృత్వా శుభం పయః ॥ ౩౦ ॥

ఉవాచ పితృనుద్దిశ్య యాచన్దేవం గజాననమ్ ।

భ్రుశుణ్డిరువాచ ।

యది భక్త్యా కృతం మేఽస్తి గణనాథ వ్రతం తవ ॥ ౩౧ ॥

తదా తస్య ప్రభావేన శిష్రుముద్ధర పూర్వజాన్ ।
ఏవముక్త్యా తు తత్తోయం గజానన కరేఽక్షిపత్ ॥ ౩౨ ॥

క్షిప్తమాత్రే తదా తోయే గజానన ప్రసాదతః ।
విమానాని సమారుహయ సర్వే తే దేవరూపిణః ॥ ౩౩ ॥

సేవ్యమానా అప్సరోభిః స్తూయమానాశ్చ చారణైః ।
గన్ధర్వైర్గీయమానాస్తే గణేశస్థానమాప్పువన్ ॥ ౩౪ ॥

అన్యేఽపి కుమ్భిపాకే చ నరాదుష్కృతినోఽభవన్ ।
తేఽపి సర్వే విమానస్థాః పదం గాణేశ్వరం యయుః ॥ ౩౫ ॥

ఏవం వ్రతస్య మహిమా మయా తే పరికీర్తితః ।
యదేకదినపుణ్యేన సర్వే తే సద్గతిం గతాః ॥ ౩౬ ॥

జన్మావధి కృతం యేన సజ్కష్టం వ్రతమాదరాత ।
శేషోఽపి తస్య పుణ్యస్య సజ్ఞ్యా కర్తుం న వై క్షమః ॥ ౩౭ ॥

అతస్తస్య ప్రభావేన విమానం ప్రచలేన్మమ ॥ ౩౮॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే సజ్కష్టచతుర్ధీవ్రత కథనం నామాష్టపఞ్చాశతమోఽధ్యాయః
॥ ౫౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౨౫౨౩ + ౩౮ = ౨౫౬౧

౧.౦౫౯ చతుర్ధీవ్రతకథనం నామైకోనషష్టితమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ ।

కుమ్భీపాకాద్ వినిఃసృత్య తేషు యాతేషు వై దివమ్ ।

కముపాయం స కృతవాన్ కృతపీర్యపితా తదా ॥ ౧॥

శక్ర ఉవాచ ।

బ్రహ్మలోకం జగామాశు దదర్శ కమలాసనమ్ ।

దుఃఖితో నారదాచ్ఛృత్వా వంశవిచ్ఛేదమాత్మనః ॥ ౨॥

ప్రణమ్య తమపుచ్ఛత్ స వంశవిచ్ఛేదకారణమ్ ।

మమ పుత్రోఽతిధర్మాత్మా వదాన్యో యజ్ఞకారకః ॥ ౩॥

దేవతాతిథిభక్తశ్చ మాన్యమానయితా భృశమ్ ।

నానావిధప్రయత్నం స పుత్రార్థం కృతవాన్ విధే ॥ ౪॥

తథాపి నాభవత్ కస్మాత్ తస్య పుత్రః సురేశ్వర ।

రాజ్యం ప్రకృతిసాత్ కృత్వా వాయుభక్షః స్థితో వనే ॥ ౫॥

అస్థిమాత్రావశేషోఽసావద్య శ్వో వా మరిష్యతి ।

జన్మాన్తరీయం తస్యైవో యేన గచ్ఛేల్లయం ప్రభో ॥ ౬॥

తముపాయం దయాం కృత్వా వద మే కమలాసన ।

తం ప్రాపయిష్యే తత్రాహం స్వవంశస్య వివృద్ధయే ॥ ౭॥

ఏవం సులలితాం వాణీం శ్రుత్వోచాచ తథా విధిః ।

శ్రూయతాం తవ పుత్రస్య పూర్వజన్మ మయేరితమ్ ॥ ౮॥

సామనామ్నాభవత్ పూర్వం తత్రైవ నగరోఽన్త్యజః ।

దుష్కర్మాఽతితరాం యస్య దర్శనం పుణ్యనాశకృత్ ॥ ౯॥

ఏకదా తేన విత్తస్య లోభేన పథి ఘాతితాః ।

ద్వాదశ బ్రాహ్మణాః శాన్తాస్త్వక్తాన్తేన గుహాన్తరే ॥ ౧౦॥

సర్వం తదీమాదాయ నిశి స్వగృహమాగతః ।
 మాఘకృష్ణచతుర్థ్యాం స ఉదయే శశినో నృప ॥ ౧౧ ॥
 గణేశేతి గణేశేతి పుత్రమాహూయ సత్వరమ్ ।
 అలభాన్న జలస్తేన సహైవ బుభుజే ముదా ॥ ౧౨ ॥
 కాలేన తస్య పుత్రోఽసౌ పఞ్చత్వమగమన్నిశి ।
 చంద్రోదయే చతుర్థ్యాం తు కృష్ణాయామేవ భూభుజ ॥ ౧౩ ॥
 అజ్ఞానకృతసంకృష్ట చతుర్థీవ్రతసమ్భవాత్ ।
 పుణ్యాద్వైనాయకం ధామ జగామ సుఖదం తు సః ॥ ౧౪ ॥
 విమానవరమారుఢో వీక్ష్యమాణోఽప్సరైగణైః ।
 వైమానికైః స్తుయమానో దివ్యపుష్పైరధార్చితః ॥ ౧౫ ॥
 తేనైవ పుణ్యశేషేణ కృతవీర్యాభిధో నృపః ।
 తవ పుత్ర సమాపేదే పుత్రత్వమధునా భువి ॥ ౧౬ ॥
 తదఘోషక్షయాత్ తస్య పుత్ర ఉత్పత్స్యతేఽనఘ ।
 ఇతి బ్రహ్మవచః శ్రుత్వా చకమ్పే స నృపోత్తమః ॥ ౧౭ ॥
 పప్రచ్ఛ పునరేవాసాపుపాయం పాపనాశనమ్ ।
 కృతవీర్య పితోవాచ ।
 బ్రహ్మహత్యాకృతస్తస్య పాపం నశ్యేత్కథం విధే ॥ ౧౮ ॥
 తద్ వదస్వ దయాసిన్ధో యద్యపి స్యాత్ సుదుష్కరమ్ ।
 బ్రహ్మోవాచ ।
 స చేదే వ్రతం తు సంకృష్టచతుర్థీసంజ్ఞకం తవ ॥ ౧౯ ॥
 సుతః కరిష్యతే సమ్యక్తేన పాపాత్ ప్రమోక్ష్యతే ।
 రాజోవాచ ।
 కథం తక్మిర్యుతే బ్రహ్మన్ కస్మిన్మాసే వ్రతం శుభే ॥ ౨౦ ॥
 తత్సర్వం వద మే స్వామిన్ యేన పాపం లయం వ్రజేత్ ।
 బ్రహ్మోవాచ ।
 చతుర్థీ భౌమవారే తు మాఘే కృష్ణే భవేద్యది ॥ ౨౧ ॥

శుభే ముహూర్తే చన్ద్రే చ కుర్యాత్ ప్రారమ్భమస్య హా ।
దస్తధావనపూర్వాణి స్నానాని చైకవింశతిమ్ ॥ ౨౨॥

కుర్వీత నిత్యకర్మాణి జపేన్మత్రం తతః పరమ్ ।
నిరాహారో భవేన్స్థాని పరనిన్దావివర్జితః ॥ ౨౩॥

దుష్టకర్మ చ తామ్బూలం వర్జయేన్నియమేన చ ।
వర్జయేజ్జలపానం చ పరద్రోహం చ పైశునమ్ ॥ ౨౪॥

తీలామలకకక్కేన దినాస్తే స్నానమాచరేత్ ।
ఏకాక్షరం షడర్ణం వా జపేద్వా వైదికం మనుమ్ ॥ ౨౫॥

గణేశప్రీతయే తస్య నామమన్త్రం యథావిధి ।
ధ్యాయేత్ స్థిరేణ మనసా దేవదేవం గజాననమ్ ॥ ౨౬॥

ముహూర్తమాత్రేణ తతః పూజయేద్ గణనాయకమ్ ।
ఉపవారైః షోడశభిర్నైవేద్యర్వివిధైరపి ॥ ౨౭॥

మోదకాపూపశమ్కూలీలడ్డూకైర్వట్కైరపి ।
పాయసైర్వివిధైర్నైర్వ్యజ్ఞైర్నైర్లహ్యచోష్యకైః ॥ ౨౮॥

ఫలైర్నానావిధైః పూగతామ్బూలైర్దక్షిణాదిభిః ।
ఏకవింశతీదూర్వాభిరీపైశ్చ కుసుమైరపి ॥ ౨౯॥

చన్ద్రోదయేఽర్ఘ్యదానేన తిథయే మన్తపూర్వకమ్ ।
గజాననాయ పశ్చాత్తు చన్ద్రాయ చ తతః పరమ్ ॥ ౩౦॥

నివేద్య పూజనం నత్వా క్షమాప్య చ తతః పునః ।
బ్రాహ్మణానోఽభిజయేద్ భక్త్యా శక్త్యా వా చైకవింశతిమ్ ॥ ౩౧॥

దశ ద్వాదశ వాఽశక్తో దక్షిణాభిః సుతోషయేత్ ।
కథాం శ్రుత్వా తతః సమ్యక్ స్వయం భుజ్జీత వాగ్యతః ॥ ౩౨॥

గీతవాదిత్రహిషేణ శేషాం రాత్రిం తతో నయేత్ ।
ఏవం వ్రతం చైకవర్షం కృతం చేద్ యత్నతో నృప ॥ ౩౩॥

సర్వపాపక్షయాత్తస్య భవితా పుత్ర ఉత్తమః ।
అన్య వా చిన్తయేత్కామం యం యం తం ప్రాప్నుయాన్నరః ॥ ౩౪॥

సర్వసంకృటనాశః స్యాత్ పరచక్రాద్ భయం న హి ।
శమీమూలే జపంస్తిష్ఠన్నుపవాసపరాయణః ॥ ౩౫॥

ఆచన్ద్రోదయపర్వస్తం వ్రతమేతత్ సమాచరేత్ |

అన్దో మూకో జడః పఙ్గుస్తదీప్సితమవాప్పుయాత్ || 3౬ ||

దారాన్ పుత్రాన్ ధనం రాజ్యం లభతే నాత్ర సంశయః |

శ్రావణాదిషు మానేషు ఘృతలడ్డవాదికం పృథక్ || 3౭ ||

భక్షేయద్ వర్షపర్వస్తం తస్య సిద్ధిరనుత్తమా |

శ్రావణే సప్తలడ్డుకాన్నభస్యే దధిభక్షణమ్ || 3౮ ||

ఆశ్వినే చోపవాసం చ కార్తికే దుగ్ధపానకమ్ |

మార్గశీర్షీ నిరాహారం పౌషే గోమూత్రపానకమ్ || 3౯ ||

తిలాఞ్చ భక్షయేన్మామే ఫాల్గునే ఘృతశర్కరామ్ |

చైత్రమానే పఞ్చగవ్యం వైశాఖే శతపత్రికామ్ || ౪౦ ||

ఘృతస్య భోజనం జ్యేష్ఠే ఆషాఢే మధుభక్షణమ్ |

కృతవీర్యపితో వాచ |

అఙ్గారకచతుర్థ్యాం తు విశేషోఽభిహితః కుతః || ౪౧ ||

వద త్వం కృపయా బ్రహ్మన్ ప్రశ్రయావనతాయ మే |

శ్శృణ్వతో న చ మే తృప్తిగ్రజానన కథాం శుభామ్ || ౪౨ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే చతుర్థీవ్రతకథనం నామైకోనపష్టితమోఽధ్యాయః ||

౫౯ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౨౫౬౧ + ౪౨ = ౨౬౦౩

౧.౦౬౦ అఙ్గారక చతుర్థీ వ్రతోపాఖ్యేన పష్టితమోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ |

అఙ్గారకచతుర్థ్యాస్తు మహిమానం మహిపతే |

శ్శృణ్వస్వావహితో భూత్వా కథయామి సమాసతః || ౧ ||

అవస్తినగరే రాజన్ భారద్వాజో మహాముని |

వేదవేదాఙ్గవిత్ ప్రాఙ్ఞః సర్వశాస్త్రవిశారదః || ౨ ||

అగ్నిహోత్రరతో నిత్యం శిష్యాధ్యయనతత్పరః |

నదీతీరగతస్తిష్ఠన్ననుష్ఠానరతో మునిః ॥ ౩॥
 ఏకస్మిన్నేవ సమయే దృష్టా తేనాప్సరోవరా ।
 తాం దృష్ట్వా చకమే భౌక్తుం భారద్వాజో మహామునిః ॥ ౪॥
 ఆకస్మాత్ కామినీం దృష్ట్వా కామాసక్తోఽభవన్మునిః ।
 కామబాణాభిభూతః సన్నిపపాత మహితలే ॥ ౫॥
 ఆతివిష్టలగాత్రస్య తస్య రేతః ప్రచస్థలే ।
 ప్రవిష్టం తస్య తద్ రేతః పృథివీబలమధ్యతః ॥ ౬॥
 తత ఏకః కుమారోఽభూజ్జపాకుసుమసన్నిభః ।
 తం ధరిత్రీన్నేహవశాత్ పాలయామాస సాదరమ్ ॥ ౭॥
 జనుః స్వం తేన ధన్యం సా మను తే పితరౌ కులమ్ ।
 తతః స సప్తవర్షస్తాం పప్రచ్ఛ జననీం నిజామ్ ॥ ౮॥
 మయి లోహితిమా కస్మాన్మానుషం దేహమాస్థితే ।
 కశ్చ మే జనకో మాతస్తన్మమాచక్ష్య సామ్ప్రతమ్ ॥ ౯॥
 ధరణ్యువాచ ।
 భారద్వాజమునే రేతః స్థలితం మయి సజ్గతమ్ ।
 తతో జాతోఽసి రే పుత్ర వర్ధితోఽసి మయా శుభమ్ ॥ ౧౦॥
 స ఉవాచ ।
 త్సర్ది తం మే మునిం మాతర్దర్శయస్వ తపోనిధిమ్ ।
 బ్రహ్మోవాచ ।
 తమాదాయ తదా దేవీ భారద్వాజం జగామ కుః ॥ ౧౧॥
 ఉవాచ ప్రణిపత్యైనం త్వద్వీర్యప్రసవం సుతమ్ ।
 వర్ధితం తం పురోధార్య స్వికురుష్వ మునేఽధునా ॥ ౧౨॥
 తదాయజ్ఞా యయౌ ధాత్రీ స్వధామ రుచిరం తదా ।
 భారద్వాజః సుతం లభా ముముదే చాలిలిజ్గ తమ్ ॥ ౧౩॥
 ఆఘ్రాయ శిర ఉత్సజ్గే స్థాపయామాస తం ముదా ।
 సుముహూర్తే శుభే లగ్నై చకారోపనయం మునిః ॥ ౧౪॥
 వేదశాస్త్రాణ్యుపాదిశ్య గణేశస్య మనుం శుభమ్ ।

ఉవాచ కుర్వనుష్ఠానం గణేశప్రీతయే చిరమ్ ॥ ౧౫ ॥
 సస్తుష్టో దాస్యతే కామాన్ సర్వాంస్తవ మనోగతాత్ ।
 తతః స నర్మదాతీరే పద్మాసనగతో మునిః ॥ ౧౬ ॥
 సన్నియమ్యేన్ద్రియాణ్యాశు ధ్యాయన్ హేరమ్భమస్తరా ।
 జజూప పరమం మన్తం వాయుభక్షో భృశం కృశః ॥ ౧౭ ॥
 ఏవం వర్షసహస్రం స తపస్తేపే సుదారుణమ్ ।
 మాఘకృష్ణవతుర్ధ్యాం తముదయే శశినోఽమలే ॥ ౧౮ ॥
 దర్శయామాస రూపం స్వం గణనాథోఽథ దిగుభజమ్ ।
 దివ్యామృతం భాలచన్ద్రం నానాయుధలసత్కరమ్ ॥ ౧౯ ॥
 చారుశుణ్ణం లసద్దత్తం శూపకర్ణం సకుణ్ణలమ్ ।
 సూర్యకోటిప్రతికాశం నానాలక్ష్మీరమణ్ణీతమ్ ॥ ౨౦ ॥
 దదర్శ రూపం దేవస్య స బాలః పురతః స్థితమ్ ।
 ఉత్థాయ ప్రణిపత్యైనం తుష్టావ జగదీశ్వరమ్ ॥ ౨౧ ॥
 భౌమ ఉవాచ ।
 నమస్తే విఘ్ననాశాయ నమస్తే విఘ్నకారిణే ।
 సురాసురాణామీశాయ సర్వశక్త్యుపబృంహిణే ॥ ౨౨ ॥
 నిరామయాయ నిత్యాయ నిర్గుణాయ గుణచ్ఛిదే ।
 నమో బ్రహ్మవిదాం శ్రేష్ఠ స్థితిసంహారకారిణే ॥ ౨౩ ॥
 నమస్తే జగదాధార నమస్తైతోక్యపాలక ।
 బ్రహ్మాదయే బ్రహ్మవిదే బ్రహ్మణే బ్రహ్మరూపిణే ॥ ౨౪ ॥
 లక్ష్మ్యలక్ష్మ్యస్వరూపాయ దుర్లక్షణభిదే నమః ।
 నమః శ్రీగణనాథాయ పరేశాయ నమో నమః ।
 ఇతి స్తుతః ప్రసన్నాత్మా పరమాత్మా గజాననః ॥ ౨౫ ॥
 ఉవాచశ్లక్షయా వాచా బాలకం సమ్ప్రహర్షయన్ ।
 గజానన ఉవాచ ।
 తవోగ్రతపసా తుష్టో భక్త్యా స్తుత్యాఽనయాఽపి చ ॥ ౨౬ ॥
 బాలభావేఽపి ధైర్యాత్తే దదామి వాఙ్ఘోతాన్ వరాన్ ।

ఏవముక్తో భూమిపూత్రో వచ ఉచే గజాననమ్ ॥ ౨౭॥

భౌమ ఉవాచ ।

ధన్యా దృష్టిరజననమపి మే దర్శనాత్తే సురేశ

ధన్యం జ్ఞానం కులమపి విభోః భూః సశైలా౭ద్య ధన్యా ।

ధన్యం చైతత్సకలమపి తపో యేన దృష్టో౭ఖిలేశో

ధన్యా వాణీ వసతిరపి యయా సంస్తుతో మూఢభావాత్ ॥ ౨౮॥

యది తుష్టో౭సి దేవేశ స్వర్గే భవతు మే స్థితిః ।

అమృతం పాతుమిచ్ఛామి దేవైః సహ గజానన ॥ ౨౯॥

కల్యాణకారి మే నామ ఖ్యాతిమేతు జగత్త్రయే ।

దర్శనం మే చతుర్థ్యాం తే జాతం పుణ్యప్రదం విభో ॥ ౩౦॥

అతః సా పుణ్యదా నిత్యం సర్వసంకృష్టహారిణీ ।

కామదా వ్రతకర్తృణాం త్వత్ప్రసాదాత్ సదా౭స్తు చ ॥ ౩౧॥

గణేశ ఉవాచ ।

అమృతం పాస్యసే సమ్యగ్ దేవైః సహ ధరాసుత ।

మఙ్గలేతి చ నామ్నా త్వం లోకే ఖ్యాతిం గమిష్యసి ॥ ౩౨॥

అఙ్గారకేతి రక్తత్వాద్ వసుమత్యా యతః సుతః ।

అఙ్గారకచతుర్థీం యే కరిష్యన్తి నరా భువి ॥ ౩౩॥

తేషామబ్ధసమం పుణ్యం సంకృష్టివ్రతసమ్భవమ్ ।

నిర్విష్నుతా సర్వకార్యే భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౩౪॥

అవన్తినగరే రాజా భవిష్యసి పరస్తప ।

వ్రతానాముత్తమం యస్మాత్ కృతం తే వ్రతముత్తమమ్ ॥ ౩౫॥

యస్య సఙ్కీర్తనాన్మర్త్యః సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి దత్వా వరోదేవః పిదధే ద్విరదాననః ॥ ౩౬॥

తతస్తు మఙ్గలో దేవం స్థాపయామాస భక్తితః ।

శుణ్డాముఖం దశభుజం సర్వాంవయవసున్దరమ్ ॥ ౩౭॥

ప్రాసాదం కారయామాస గజాననముదావహమ్ ।

సంజ్ఞాం మఙ్గలమూర్తీతి దేవదేవస్య సో౭కరోత్ ॥ ౩౮॥

తతోఽభవత్ కామదాతృక్షేత్రం సర్వజనస్య తత్ |
 అనుష్ఠానాత్ పూజనాచ్చ దర్శనాత్ సర్వమోక్షదమ్ || ౩౯ ||
 తతోఽవినాయకో దేవో విమానవరముత్తమమ్ |
 ప్రేషయామాస స్వగణైర్భౌమమానేతుమన్తికమ్ || ౪౦ ||
 తే గత్వా తేన దేహేన తం భౌమమానయన్ బలాత్ |
 గణేశస్యాన్తికం రాజంస్తదదుభృతమివాభవత్ || ౪౧ ||
 తతో భౌమోఽభవత్ ఖ్యాతస్త్రైలోక్యే సచరాచరే |
 యతో భౌమేన సజ్కుష్టచతుర్థీ భౌమసంయుతా || ౪౨ ||
 కృతా ప్రాప్తం చ స్వర్గే చామృతపానం సురైః సహ |
 అతశ్చాఙ్గారకయుతా చతుర్థీ ప్రథితా భువి || ౪౩ ||
 చిన్తితార్థప్రదానేన చిన్తామణిరితి ప్రథామ్ |
 ప్రయాతో మఙ్గలమూర్తిః సర్వానుగ్రహకారకః || ౪౪ ||
 పారినేరాత్తు నగరాత్ పశ్చిమే ప్రథితోఽభవత్ |
 చిన్తామణిరితిఖ్యాతః సర్వ విఘ్ననివారణః || ౪౫ ||
 అధునా సిద్ధగన్ధర్వైః పూజ్యతే స విధూదయే |
 దదాతి వాఙ్చితానర్థాన్ పుత్రపౌత్రాది సమ్పదః || ౪౬ ||
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే అఙ్గారకచతుర్థీవ్రతోపాఖ్యేన షష్ఠితమోఽధ్యాయః ||
 ౬౦ ||
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౨౬౦౩ + ౪౬ = ౨౬౪౯

౧.౦౬౧ చన్ద్రశాపానుగ్రహవర్ణనం నామైకషష్ఠితమోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ |
 ఏకదాఽహం గతో రాజన్ కైలాసం గిరిశాలయమ్ |
 ఉపవిష్టః సభామధ్యేఽపశ్యన్నారదమాగతమ్ || ౧ ||
 తనాఽపూర్వం ఫలం చైక శక్కురాయ నివేదితమ్ |
 యయాచే గణపస్తత్తు కుమారోఽపి చ శమభవే || ౨ ||
 కస్మై దేయం ఫలమిదం అపృచ్ఛచ్ఛం కరోఽపి మామ్ |
 అహం ప్రోవాచ బాలాయ కుమారాయేతి తం తదా || ౩ ||

దత్తం శివేన తస్మై తచ్చుక్రోధ చ గజాననః ।

తతో బ్రహ్మ స్వభవనం గత్వా స్రష్టుమియేష సః ॥ ౪॥

తత్రో విఘ్నకరో విఘ్నం చకార పరమాద్భుతమ్ ।

ఉగ్రరూపం సమాస్థాయ భీషయామాస మాం తదా ॥ ౫॥

మయి భ్రాస్తేఽథ స విధుర్ధృష్ట్యా క్రూరతరం తు తమ్ ।

అహసత్ పరమం చన్ద్ర స్వగణైర్విరదానమమ్ ॥ ౬॥

తతః పరమక్రుద్ధోసాఽవశపత్తం విధుం తదా ।

అదర్శనీయస్త్రైలోక్యే మద్వాక్యాత్వం భవిష్యసి ॥ ౭॥

కదాచిత్కేన దృష్టః స మహాపాతకవాన్ భవేత్ ।

ఏవం శప్తావో గతో దేవో నిజధామ గణైర్వృతః ॥ ౮॥

చన్ద్రస్తు మలినో దీనో లీనశ్చిన్తామయే హృదే ।

అణిమాదిగుణోపేతే జగత్కారణకారణే ॥ ౯॥

కథమాచరితం దౌష్ట్యమజ్ఞానాద్ బాలవన్మయా ।

అదర్శనీయః సర్వేషాం వివర్ణో మలినోఽభవమ్ ॥ ౧౦॥

కథం సురూపో వన్యశ్చ కలాభిః సురతోషకః ।

ఏతస్మిన్నన్తరే దేవైః శ్రుతః శాపో మహాన్ విధోః ॥ ౧౧॥

తత్రేయుర్వహ్నిశక్రాద్యా యత్రాస్తేఽసౌ గజాననః ।

విజిజ్ఞఘః సురోఘాస్తే విఘ్నకారణకారిణే ॥ ౧౨॥

దేవా ఊచః ।

త్వం దేవదేవ జగతామసి వన్దనీయస్త్యం పాసి హంసి విదధాసి యథేష్టమీశ ।

త్వం నిర్గుణోఽపి గుణకృద్ గుణినాం త్ర్యధీశ ! త్వామేవ దేవ ! శరణం వయమద్య
యాతాః ॥ ౧౩॥

పాహీశ ! నోఽఖిలజగత్ తవ శాపభీతం చన్ద్రేఽపరాధిని కథం పతితం సుకష్టమ్ ।

తస్మాద్ వయం చ జగదీశ జగచ్చ చన్ద్రః శర్మాప్పుయామ భువనేశ ! తథా విధేహి ॥
౧౪॥

కష్టే నిపతితం విశ్వమదృశ్యే శశిని స్రభో ।

అనుగ్రహం చ చన్ద్రేఽస్మిన్స్త్రైలోక్యే కర్తుమర్హసి ॥ ౧౫॥

నాజ్ఞాసీద్ యస్య తే రూపం మహిమానం శ్రుతిత్రయమ్ ।
స కస్య స్తవనీయః స్యాత్ తథాపి స్తూయనేఽఖిలైః ॥ ౧౬ ॥

కృతకృత్యా వయం తేఽద్య దర్శనాద్ భాషణాదపి ।
శరణం తే ప్రపన్నాః స్మః ప్రపన్నార్తిహారావ్యయ ॥ ౧౭ ॥

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా జగాద ద్విరదాననః ।
సుప్రసన్నః స్తవేస్తేషాం ధర్మకామార్థ మోక్షదః ॥ ౧౮ ॥

వికట ఉవాచ ।
ప్రసన్నోఽహం సురాఃస్తుత్యా వృణుధ్వం వాఞ్చితం మహత్ ।
అసాధ్యమపి వో దద్యాం త్రిషు లోకేషు యద్ భవేత్ ॥ ౧౯ ॥

దేవా ఊచుః ।
సుధాకరేఽనుగ్రహం తే సర్వ ఈహామహే వయమ్ ।
అనుగృహీతే తస్మింస్తు నిఖిలానుగ్రహో భవేత్ ॥ ౨౦ ॥

గణేశ ఉవాచ ।
ఏకాబ్దం వా తదర్థం వా తదర్థార్థ మథాపి వా ।
అదర్శనీయోఽస్తు శశీ బ్రూతాన్యం వా వరం సురాః ॥ ౨౧ ॥

తతస్తే దణ్డవత్ సర్వే ప్రణేముర్ద్ధ్వరదాననమ్ ।
ఉవాచ ప్రణతాస్త్రాస్తు వికటో భావపూర్వకమ్ ॥ ౨౨ ॥

అప్రమాణం కథమహో వచనం కర్తుముద్యతాః ।
శరణం చ ప్రపన్నానాం న త్యాగం కర్తుముత్సహే ॥ ౨౩ ॥

మేరూశ్చలేత్ పతేత్ సూర్యో వహ్నిః శీతో భవేత్ యది ।
మర్యాదాముత్సృజేత్ సిన్ధుర్వచో మే నాన్యతం భవేత్ ॥ ౨౪ ॥

అథాపి గదతో వాక్యం శ్చృణుధ్వం సురసత్తమాః ।
భాద్రశుక్లవతుర్థ్యాం యో జ్ఞానతోఽజ్ఞానతోఽపి వా ॥ ౨౫ ॥

అభిశాపీ భవేచ్ఛన్ద్రదర్శనాద్ భృశదుఃఖభాక్ ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా దేవా ముముదిరేఽఖిలాః ॥ ౨౬ ॥

ఓమితి ప్రణిపత్యోచుః పుష్పవృష్టిం చ చిక్షిపుః ।
తదనుజ్ఞాం గృహీత్వేయుర్దేవాశ్చన్ద్రమనం ప్రతి ॥ ౨౭ ॥

తమూచుస్త్యం మూఢతరో యోఽహసద్ ద్విరదాననమ్ ।

త్రైలోక్యం సజ్కుటే ఊష్టం త్వయా శ్రేష్ఠాపరాధినా || ౨౮||

త్రైలోక్యనాయకే దేవే జగత్త్రయవిధాయని ।

అవ్యయే నిర్గుణే నిత్యే పరబ్రహ్మస్వరూపిణి || ౨౯||

గజాననేఽఖిలగురావపరాధం యతోఽచరః ।

ఏవం నియమితం తేన సర్వలోకహితేష్ఠనా || ౩౦||

అస్మాభిః పరమక్లేశాత్ ప్రసన్నోఽసౌ కృతో విభుః ।

భాద్రపదచతుర్థ్యాం త్వం న ద్రష్టవ్యః కదాచన || ౩౧||

త్వం వాపి శరణం యాహి దేవదేవం గజాననమ్ ।

తత్ప్రసాదాచ్ఛుద్ధతనుః పరాం ఖ్యాతిమవాప్స్యసి || ౩౨||

ఇతి చన్ద్రో వచఃశ్రుత్వా దేవానాం హితమాత్మనః ।

జగము శరణం దేవం శరణాగతవత్సలమ్ || ౩౩||

గజాననం సురేశానం మహేశానాదివన్దితమ్ ।

జజూప పరమం మన్తమేకాక్షరమఘాపహమ్ || ౩౪||

విధురిన్ద్రోపదిష్టం స పరమేణ సమాధినా ।

దశద్వాదశవర్షాణి తపస్తేపే సుదారూణమ్ || ౩౫||

గణ్ఱాయా దక్షిణే తీరే సర్వసిద్ధిప్రదాయని ।

తతః ప్రసన్నో భగవాన్ పురో యాతో గజాననః || ౩౬||

రక్తమాల్యామృరధరో రక్తచన్దనచర్చితః ।

చతుర్భుజో మహాకాయః సిన్ధూరారూణవిగ్రహః || ౩౭||

ప్రభయా భాసయన్లోకాన్ కోటిసూర్యాధికప్రభః ।

తేజః సమూహం దృష్ట్వా తం ప్రచకమ్పే భృశం శశీ || ౩౮||

పరమం ధైర్యమాస్థాయ కృతాఙ్గులిపుటః పురః ।

తర్కయామాస మనసా ప్రాయోఽయం ద్వీరదాననః || ౩౯||

వరం దాతుమిహాయాత ఇతి మత్వా ననామ తమ్ ।

తుష్టావ పరయా భక్త్యా దేవదేవం గజాననమ్ || ౪౦||

చన్ద్ర ఉవాచ ।

నమామి దేవం ద్వీరదాననం తం యః సర్వవిఘ్నం హరతే జనానామ్ ।

ధర్మార్థకామాన్తనుతేఽఖిలీనాం తస్మై నమో విఘ్నవినాశనాయ || ౪౧||

కృపానిధే బ్రహ్మమయాయ దేవ విశ్వాత్మనే విశ్వవిధానదక్ష ।
 విశ్వస్య బీజాయ జగన్మయాయ త్రైలోక్యసంహారకృతే నమస్తే ॥ ౪౨॥
 త్రయీమయాఽఖిలబుద్ధిదాత్రే బుద్ధిప్రదీపాయ సురాధిపాయ ।
 నిత్యాయ సత్యాయ చ నిత్యబుద్ధే నిత్యం నిరీహాయ నమోఽస్తు నిత్యమ్ ॥ ౪౩॥
 అజ్ఞానదోషేణ కృతోఽపరాధస్తం క్షన్తుమర్హోఽసి దయాకర త్వమ్ ।
 తవాపి దోషః శరణాగతస్య త్యాగే మహాత్మన్ కురు మేనుకమ్పామ్ ॥ ౪౪॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సుప్రసన్నో గజాననః ।
 తస్మై వరాన్ దదౌ దేవః స్తుత్యా సత్యా సుతోషితః ॥ ౪౫॥
 యథాపూర్వం స్థిత రూపం తథా తత్ తే భవిష్యతి ।
 భాద్రశుక్లవతుర్థాం త్వాం యో నరః సమ్ప్రపశ్యతి ॥ ౪౬॥
 తస్యాభిశాపో నూనం స్యాత్ పాపం హానిశ్చం మూర్ఖతా ।
 తస్యామదర్శనీయోఽసి యదుక్తం మే సురైః సహ ॥ ౪౭॥
 కృష్ణవక్షే చతుర్థ్యాం తు వ్రతం యత్ క్రియతే నరైః ।
 తవోదయేఽహం పూజ్యస్త్యం పూజనీయః ప్రయత్నతః ॥ ౪౮॥
 దర్శనీయః ప్రయత్నేన విపరీతే వ్రతం వృథా ।
 లలాటే కలయా తిష్ఠ మమ ప్రీతికరః శశిన్ ॥ ౪౯॥
 ప్రతిమాసం ద్వితీయాయాం నభస్యశ్చ భవిష్యసి ।
 ఏవం లబ్ధవరశ్చన్ద్రో యథాపూర్వోఽభవత్ తదా ॥ ౫౦॥
 స్థాపయామాస వరదమూర్తిం దేవర్షిభిః సహ ।
 భాలచన్ద్రేతి నామాఽస్య చక్రస్తే మునయః సురాః ॥ ౫౧॥
 ప్రాసాదం కారయామాస కాఞ్చనం రత్నసంయుతమ్ ।
 ఉపచారైః షోడశభిః పూజయాయాస సాదరమ్ ॥ ౫౨॥
 పూజయిత్వా సురాః సర్వైః మునయశ్చ వరాన్ దదుః ।
 సిద్ధిక్షేత్రమిదం లోకే విఖ్యాతం తు భవిష్యతి ॥ ౫౩॥
 అనుష్ఠానవతామత్ర సర్వసిద్ధికరం భవేత్ ।
 తత్సే దేవ మునయో సత్యా తం ద్విరదాననమ్ ॥ ౫౪॥

యయుః ప్రసన్నమనసః స్వం స్వం స్థానం ముదా యుతాః ।
యాతేషు దేవమునిషు దేవోఽపి పిథదే వపుః ॥ ౫౫ ॥

అన్తర్హితే భాలచన్ద్రే చన్ద్రౌ హృష్టమనా ఇవ ।
స్వం ధామ ప్రతిపద్వైవ స్వం ధామ ప్రయయా తదా ॥ ౫౬ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే చన్ద్రశాపానుగ్రహవర్ణనం నామైకషష్ఠితమోఽధ్యాయః
॥ ౬౦ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౨౬౪౯ + ౫౬ = ౨౭౦౫

౧.౦౬౨ దూర్వోపాఖ్యానం నామ ద్విషష్ఠితమోఽధ్యాయః

కృతపీర్య పితోవాచ ।
చతుర్థ్యాం కృష్ణపక్షే తు భుక్తిశ్చన్ద్రోదయే యతః ।
క్రిమితే తన్నిమిత్తం యత్పృష్టం తన్నే నిరూపితమ్ ॥ ౧ ॥

దుర్వాఙ్కురార్పణస్యాపి శ్రోతుమిచ్ఛామి కారణమ్ ।
కిమర్థం గణానాథస్య ప్రియా దూర్వాఙ్కురా వద ॥ ౨ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
హస్త తే కథయిష్యామి దూర్వాఙ్కురసమర్పణణే ।
యత్ ఫలం గణానాథస్య శ్రూయతాం తన్నప్రోత్తమ ॥ ౩ ॥

జామేత్పి నగరీ ఖ్యాతా దేశే దక్షిణతోఽభవత్ ।
క్షత్రియః సులభోఽస్యాం తు గణీ దానీ ధనీ బలీ ॥ ౪ ॥

వివేక్యాసీన్ మాన్యమానీ శమీ దమపరాయణః ।
సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞః సర్వవేదార్థతత్త్వవిత్ ॥ ౫ ॥

వికటే భక్తిమాన్ నిత్యం స్తుతిస్తోత్ర పరాయణః ।
తస్య భార్యా సుముద్రాఽఽసీన్నామ్నా పరమవిశ్రుతా ॥ ౬ ॥

అత్యన్తసున్దరీ సాధీవ స్వరుపాద్ధిక్కుతాప్సరాః ।
దేవవిప్రాఽతిథిపరా పత్యుశ్చితానువర్తినీ ॥ ౭ ॥

పతివ్రతానాం సర్వాసాం మాన్యా శ్రేష్ఠతమా నృప ।
ఏకస్మిన్ దివసే తౌ తు దమృతీ స్నాననిర్మతౌ ॥ ౮ ॥

ఉపవిష్టౌ పురాణార్థం పరస్పరమనోనుగౌ ।
 యావత్తావత్ సమాయాతో బ్రాహ్మణో మధుసూదనః ।
 భిక్షాభిలాషీ సతతం పరమేశ్వరచిన్తకః ॥ ౯ ॥
 కువైలశ్చ దరిద్రత్వాత్ సాంబురోఽపి దిగమ్బరః ।
 సులభస్తం తు దృష్టైవ ప్రణనామముదా యుతః ॥ ౧౦ ॥
 జహాస చైనం సహసా మోహావిష్టో ద్విజోత్తమమ్ ।
 స ఉవాచ తతః శాపం ప్రతిక్షుభ్ధో మహామునిః ॥ ౧౧ ॥
 క్రోధసంరక్తనయనస్త్రోక్యం ప్రదహన్నివ ।
 హలకర్షణకో నిత్యం నిత్యం దుఃఖనమన్వితః ॥ ౧౨ ॥
 వృషో భవ కుబుద్ధే త్వం యోఽహసద్ వివృత్తైర్ద్విజైః ।
 భర్తుః శాపం పరిశ్రుత్య సుముద్రా క్రోధమూర్ఛితా ॥ ౧౩ ॥
 అశపత్ తం ద్విజం రుష్టా సర్పిణీవ పదాహతా ।
 యతస్త్యయాఽవివేకేన శాపో దత్తః పతేర్మమ ॥ ౧౪ ॥
 అతస్త్యం చక్రివాన్ భూత్వా విష్టాశీ భవ కుద్విజ ।
 సోఽపి తామశపత్ క్రూరం శ్రుత్వా శాపం తదీరితమ్ ॥ ౧౫ ॥
 స్త్రీత్వాత్ త్వమశపో యస్మాత్త్వం చాణ్డాలీ భవిష్యసి ।
 దరిద్రా దోషబహులా విణ్మూత్రాదాఽశుభఙ్కరీ ॥ ౧౬ ॥
 ఏవం పరస్పరం శప్తా త్యక్త్వా దేహాన్ సుదుర్లభాన ।
 సులభో వృషభో జాతో హలకర్షణవాన్ భవన్ ॥ ౧౭ ॥
 న విశ్రాన్తిః క్షణం తస్య విప్రశాపాత్ తదాఽభవత్ ।
 ద్విజోఽపి రాసభేర్యోనౌ జాతోఽసౌ మధుసూదనః ॥ ౧౮ ॥
 జాతా సుముద్రా చాణ్డాలీ దుష్టా ప్రాణివిహింసికా ।
 దరిద్రా పైశాచవతీ విణ్మూత్రాశనతత్పరా ॥ ౧౯ ॥
 అతి శుష్కశరీరా సా దన్తురా వికటాననా ।
 కదాచిదటమానా సా దక్షిణే నగరస్య తు ॥ ౨౦ ॥
 ప్రాసాదం గణనాథసస్య దదర్శ పరమాద్భుతమ్ ।
 నానావృక్షలతాజాలైర్నానా పక్షిగణైర్యుతమ్ ॥ ౨౧ ॥

యత్ర యోగీశ్వరాః కేచిదనుష్ఠానరతాః సదా ।
 ఉపాసకా గణేశస్య నియమస్థా వసన్తి హి ॥ ౨౨॥
 కేచిత్ కామార్థినః కేచిత్ పుత్రమోక్షధనార్థినః ।
 కదాచిద్ భాద్రమాసస్య చతుర్థ్యాం తు గృహే గృహే ॥ ౨౩॥
 తస్మిన్పురే సమ్ప్రవృత్తో గణనాథమహోత్సవః ।
 అతివృష్టిః ప్రవృత్తా చ మహాప్రలయసూచికా ॥ ౨౪॥
 చాణ్డాలీ వృష్టి భీతా సా యాతి యద్ యన్నివేశనమ్ ।
 తతస్తతోఽఖిలజనైర్నిరస్తా తాడనాదిభిః ॥ ౨౫॥
 తతో దేవాలయం యాతా పాణావగ్నిం ప్రగృహాయ సా ।
 తత్రాప్యతాడయన్ కేచిత్ యోగిభిస్తే నిరాకృతాః ॥ ౨౬॥
 ప్రజ్వాల్య సా తృణైరగ్నిముష్ణాన్యజ్ఞాని కుర్వతీ ।
 ఆకస్మాద్ వాయునా ప్రాగాదేకో దూర్వాఙ్కురస్తదా ॥ ౨౭॥
 పతితో గణనాథస్య మస్తకే దైవయోగతః ।
 స రాసభః శీతభీతో యాతో దేవాలయం తదా ॥ ౨౮॥
 తదా వృషో లాఙ్గలాత్ తు ముక్తో దైవాత్ సమాయయౌ ।
 ప్రాసాదం గణనాథస్య భావినోఽర్థస్య గౌరవాత్ ॥ ౨౯॥
 ఉభావపి తృణం తస్యాశ్చాణ్డాల్యాస్తౌ బభక్షతుః ।
 పరిసుప్తే జనే తత్ర తయోర్ముద్ధమవర్తత ॥ ౩౦॥
 లత్రాభ్యాం చైవ శ్చృణ్డాభ్యాం గజానన సమీపతః ।
 తయోరాస్యాన్నిపతితౌ శుణ్డాయాం చ పదే తదా ॥ ౩౧॥
 దూర్వాఙ్కురౌ గణేశస్య తుతోష చ గజాననః ।
 తతః సా యష్టిమాదాయ దేవాన్తికముపాగమత్ ॥ ౩౨॥
 అహనన్ తౌ ఖరవృషౌ స్వయం పూజాం బభక్ష చ ।
 ఖరశబ్దం తయోః శ్రుత్వా బుబుధే నిద్రితో జనః ॥ ౩౩॥
 బహిశ్చకార దణ్డేన ముష్టికూర్పరఘాతతః ।
 పలాయనపరా సాఽపి తాడితా శర్కరాదిభిః ॥ ౩౪॥
 చాణ్డాల్యా రాసభస్యాపి స్పర్శశక్కాకులైర్జనైః ।
 స్నాపితస్తీర్థతోయేన మన్త్రితేన గజాననః ।

పూజితః పరయా భక్త్యా నానాద్రవ్యైరనేకతః ॥ ౩౫॥

వృషరాసభవాణ్ణాలీరతిదుష్టా జనాః పునః ।

తాడయామాసురవ్యగ్రా లగుడైర్జానుభిస్తతైః ।

దేవద్వారే చ పిహితే గతిస్తేషాం న విద్యతే ॥ ౩౬॥

భ్రమతాం క్రన్తతాం తేషాం త్రయాణాం దారూణైః స్వరైః ।

మనస్త దేవదేవస్య వికటస్య తదా హృతమ్ ॥ ౩౭॥

ఏతేషాం తు ప్రసక్లేన పునః పూజా మమాభవత్ ।

ఏతైశ్చ పూజితశ్చాహమేకదూర్వాఙ్కురాదిభిః ॥ ౩౮॥

ప్రదక్షిణా బహుతరా కృతా దుష్టేషు సత్స్వపి ।

భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాం మే దూర్వామేకాం సమర్పయేత్ ॥ ౩౯॥

స మే మాన్యశ్చ పూజ్యశ్చ యశ్చ కుర్యాత్ ప్రదక్షిణామ్ ।

తస్మాదేతాన్ విమానేన స్వధామ ప్రాపయామ్యహమ్ ॥ ౪౦॥

ఏవం విమానమప్రేషీత్ స్వగణైరూపలక్షితమ్ ।

స్వరూపధారిభిర్దేవో గన్ధర్వాప్సరసాం గణైః ॥ ౪౧॥

యుతం వాదిత్రనిచయైః పుష్పైః పరిమలైరపి ।

దివ్యభోగసమాయుక్తం పతాకాధ్వజమణ్ణితమ్ ॥ ౪౨॥

తానాదాయ గణాస్తే తు గజాననస్వరూపిణః ।

తస్మిన్ విమానే నిక్షిప్య దివ్యదేహాన్ ముదాయుతాన్ ॥ ౪౩॥

గజాననాఙ్ఘ్రయా తస్య ధామ సమ్ప్రాపయన్ జవాత్ ।

పశ్యతాం సర్వ లోకానామాశ్చర్యమభవద్భృదీః ॥ ౪౪॥

ఏతేషాం పూర్వపుణ్యేన గతిరేషేతి చాబ్రువన్ ।

తతో యోగీశ్వరాః కేచిత్ త్యక్త్వా ధ్యానం గతా గణాన్ ॥ ౪౫॥

పప్రచ్ఛు కథమేతేషాం బ్రూత పుణ్యా గతిర్భ్రువా ।

అతిపాతకీనామేషాం పుణ్యలేశో న విద్యతే ॥ ౪౬॥

గతిః సుదుర్లభా కస్మాత్ ప్రాప్తా నో వదతానఘాః ।

తదేవాశు చరిష్యామస్త్యక్త్వానుష్ఠానమాత్మనః ॥ ౪౭॥

అసంఖ్యాతో గతః కాలో న దేవో దృక్పథం గతః ।

విరక్తానాం వాయుభుజామనుష్ఠానవతాం సదా ॥ ౪౮॥

ధామప్రాప్తిః కదా నః స్యాద్ గణేశస్య వదన్తు నః || ౪౯||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే దూర్వోపాఖ్యానం నామ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః ||
౬౨||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౨౭౦x + ౪౯ = ౨౭౫౪

౧.౦౬౩ దుర్వామాహాత్యై త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః

గణా ఉమః |

శృణుధ్వం యోగినః సర్వే స్థిరీకృత్య మనశ్చలమ్ |

యన్న శేషో భవేద్ వక్తుం సమర్థశ్చతురాననః || ౧||

తద్ వక్తుం కః సమర్థఃస్యాద్ యథాశక్తి వదామ చ |

కుర్వన్తి స్తవనం యస్య సర్వదాఽజశివాదయః || ౨||

తస్య కో గణనాథస్య మహిమానం వదేత్ స్ఫుటమ్ |

ఇత్యం తదీయాం లీలాం వా తథాపి శృణుతానఘాః || ౩||

దుర్వాఙ్కరాణాం మహిమా న జ్ఞాతో మునిభిః సురైః |

యజ్ఞైర్దావైస్తపోభిశ్చ వ్రతైరోమైర్న వాప్యతే || ౪||

అత్రాప్యదాహరన్తిమమితిహాసం పురాతనమ్ |

వాసవస్య చ సంవాదం నారదస్య మహాత్మనః || ౫||

ఏకదా నారదోఽగచ్ఛద్ వాసవం ద్రష్టుముత్సుకః |

పూజితా పరయా భక్త్యా కృతానన పరిగ్రహమ్ || ౬||

మునిం పప్రచ్ఛ బలహో దుర్వామాహాత్యమాదరాత్ |

ఇన్ద్ర ఉవాచ |

కిమర్థం దేవదేవస్య గణేశస్య మహాత్మనః |

విశేషతః ప్రియా బ్రహ్మాన్ మహాదుర్వాఙ్కరా మునే || ౭||

మునిరూవాచ |

కథయామి యథాజ్ఞాతం దుర్వామాహాత్యముత్తమమ్ |

స్థావరే నగరే పూర్వం కౌణ్డిన్యోఽభూన్మహామునిః || ౮||

ఉపాసకో గణేశస్య తపోబలసమన్వితః |

రమణీయతరస్తస్య గ్రామదక్షిణభాగతః ॥ ౯ ॥

ఆశ్రమః సుమహానాసీల్లతావృక్షసమన్వితః ।

సరాంసి ఫుల్లపద్మాని యత్రాసన్ సుమహాన్తి చ ॥ ౧౦ ॥

భ్రమరైరుపజుష్టాని హంసకారణ్ణకైరపి ।

చక్రవాకైర్భుకైశ్చైవ కచ్చపైర్జల కుక్కుటైః ॥ ౧౧ ॥

స తు ధ్యానరతస్తత్ర ప్రారభత్ తప ఉత్కటమ్ ।

పురః స్థాప్య మహామూర్తిం గణేశస్య చతుర్భుజామ్ ॥ ౧౨ ॥

సుప్రసన్నాం సువరదాం దూర్వాయుక్తాం సుపూజితామ్ ।

జుజుప పరమం మన్తం షడర్ణం దేవతోషకమ్ ॥ ౧౩ ॥

పప్రచ్ఛ సంశయావిష్టా పత్నీ నామ్నాఽఽశ్రయాఽస్య తమ్ ।

ఆశ్రయోవాచ ।

స్వామిన్ గజాననే దేవే దూర్వాభారం దినే దినే ॥ ౧౪ ॥

సమర్చయసి కస్మాత్ త్వం తృణైః కోఽపి న తుష్యతి ।

అస్తి చేత్ పుణ్యమేతేన తస్మై త్వం కృపయా వద ॥ ౧౫ ॥

కౌణ్డిన్య ఉవాచ ।

శ్శృణు ప్రియే ప్రవక్ష్యామి దూర్వామాహాత్యముత్తమమ్ ।

ధర్మస్య నగరే పూర్వమాసీదుత్సవ ఉత్తమః ॥ ౧౬ ॥

సర్వే దేవాః సగన్ధర్వా ఆహూతాశ్చాస్పరో గణాః ।

సిద్ధచారణనాగాశ్చ మునయో యక్షరాక్షసాః ॥ ౧౭ ॥

తితోత్తమాయా నృత్యన్త్యాః ప్రావారో న్యపతత్ భువి ।

దదర్శ తస్యాః స యమః కుచౌ చారూ బృహత్తమౌ ॥ ౧౮ ॥

అభవత్ కామసన్తప్తోఽవిశ్రాన్తో నిరపత్రపః ।

ఇయేషాఽఽలిక్లితుం తస్యాశ్చుమ్బితుం చ తదాననమ్ ॥ ౧౯ ॥

సదసో నిర్గతస్తస్మాల్లజ్జయాఽఽధోముఖో యమః ।

గచ్ఛతస్తస్య రేతశ్చ స్థలితం పతితం భువి ॥ ౨౦ ॥

జ్వాలామాల్యభవత్తస్మాత్ పురుషో వికృతాననః ।

కుర్వన్ దంష్ట్రాగ్రవం క్రూరం త్రాసయన్ భువనత్రయమ్ ॥ ౨౧ ॥

దదాహ పృథివీం సర్వాం జటాభిర్గగనం స్పృశత్ |
 చకమ్పే తస్య శబ్దేన త్రిలోకిమానసం భృశమ్ || ౨౨ ||
 తదైవ విష్ణుమగమస్తే తు సర్వే సభాసదః |
 స్తుతిం నానావిధాం కృత్వా నానాస్తోత్రైర్యథామతి || ౨౩ ||
 ప్రార్థయామాసురవ్యగ్రాః సర్వలోకహితాయ తమ్ |
 స త్తైః స్తర్వైః సమగమద్ గజాననమనామయమ్ || ౨౪ ||
 తస్య నాశం తతో జ్ఞాత్వా తుష్టువుః సర్వ ఏవ తమ్ |
 దేవా మునయశ్చోచుః |
 నమో విఘ్నస్వరుపాయ నమస్తే విఘ్నహారిణే || ౨౫ ||
 నమస్తే సర్వరూపాయ సర్వసాక్షిన్ నమోఽస్తుతే |
 నమో దేవాయ మహతే నమస్తే జగదాదయే || ౨౬ ||
 నమః కృపానిధే తుభ్యం జగత్పాలన హేతవే |
 నమస్తే పూర్ణతమనే సర్వసంహారకారిణే || ౨౭ ||
 నమస్తే భక్తవరద సర్వదాత్రే నమో నమః |
 నమస్తేఽనన్యశరణ సర్వకామప్రపూరక || ౨౮ ||
 నమస్తే వేదవిదుషే నమస్తే వేదకారిణే |
 కమన్యం శరణం యామః కోను నఃస్యాద్భయాపహః || ౨౯ ||
 అకాల ఏవ ప్రలయః కథం లభ్యో జనైరయమ్ |
 హా గజానన దేవేశ హా హా విఘ్నహరావ్యయ || ౩౦ ||
 సర్వేషాం మరణే ప్రాప్తే కథమస్మానుపేక్షసే |
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా కరూణాభిర్గజాననః || ౩౧ ||
 ఆవిరాసీత్ పురస్తేషాం శిశురూపోఽరిభీతిహా |
 బిభ్రత్ కమలనయనే శతచన్ద్రనిభాననమ్ || ౩౨ ||
 కోటిసూర్యప్రభాజాలః కోటికన్దర్పజిద్వపుః |
 కున్దకుడమలశోభాజిద్దశనోఽధరబిమ్బిజిత్ || ౩౩ ||
 ఉన్నసో భృకుటీచారునయనః కమ్బుకణ్ఠయుక్ |
 విశాలవక్షా జానుస్సృగ్భుజద్వయయుతో బలీ || ౩౪ ||

గమ్భీరనాభివిలసదుదరోఽతిలసత్కటిః ।
 రమాభోభాపరిస్పర్ధిగురూరూశ్చాసజానుయుక్ ॥ ౩౫॥
 సువారూజఙ్గాగుల్ఫశ్రీవిలసత్పాదపద్మకః ।
 నానాలక్ష్మారశోభాఢ్యో మహార్ఘవసనావృతః ॥ ౩౬॥
 ఏవం దేవం నిరీక్ష్యైవ నగరస్య పురో భువి ।
 ఉత్తస్థుర్దేవమునయో జయశబ్దపురఃసరమ్ ॥ ౩౭॥
 ప్రణేముర్దణ్ణవద్ భూమా శక్రం దేవగణా యథా ।
 దేవా ఋషయః ఊచుః ।
 కో భవాన్ కుత ఆయాతః కిం కార్యం వద నో విభో ॥ ౩౮॥
 వయమేవం విజానీమో బ్రహ్మైవ బాలరూపధృక్ ।
 అనలాసురనస్త్రాసాత్ త్యక్త్వా కర్మాణి సంస్థితాన్ ॥ ౩౯॥
 ఆవిర్భూతం తు నస్త్రాతుం దుష్టసంహారకారకమ్ ।
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా శిశురూపీ గజాననః ॥ ౪౦॥
 బభాషే హాస్యవదనః సర్వాన్ దేవమునీన్ ప్రతి ।
 బాల ఉవాచ ।
 భవన్తో జ్ఞానసమృన్నా యదుక్తం సత్యమేవ తత్ ॥ ౪౧॥
 ఆహం తస్య వధాయైవ దుష్టస్య పరపీడినః ।
 నిజేచ్ఛయా బాలరూపీ వేగేనాగాం సురర్షయః ॥ ౪౨॥
 ఉపాయం వచ్చి వస్తస్య వధేతం కురుతానఘాః ।
 సర్వైర్భవద్భిస్తం దృష్ట్వా నోదనీయో బలాదహమ్ ॥ ౪౩॥
 ద్రష్టవ్యం కౌతుకం తస్య మమ చైవ మహత్తరమ్ ।
 ఏవం శ్రుత్వా కృపావాక్యం సర్వే తే హర్షనిర్భరాః ॥ ౪౪॥
 ఉచుః పరస్పరం సర్వే న జానీమోఽస్య పౌరుషమ్ ।
 ఈశ్వరో బాలరూపేణ కర్తుమస్య వధం ను కిమ్ ॥ ౪౫॥
 అవతీర్ణో భవేత్ త్రాతుం పీడితం భువనత్రయమ్ ।
 ఇత్థముక్త్వా తు తే సర్వే ప్రణేముః సాదరం చ తమ్ ॥ ౪౬॥
 ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు కాలానలస్వరూపధృక్ ।

దహన్ దశదిశో భక్షన్నరలోకం స ఆయయౌ || ౪౭||

కోలాహలో మహానాసీల్లోకానాం క్రందతాం తదా |
దృష్టైవ సర్వే మునయః పలాయనపరా యయుః || ౪౮||

తం చ తే మునయః ప్రోచుః శీఘ్రం కురూ పలాయనమ్ |
నో చేద్ధింసిష్యతే త్వాద్య సుమహాననలో ధ్రువమ్ || ౪౯||

తిమిఙ్గిలో యథా మీనానురగాన్ గరూడో యథా |
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా పరమాత్మా గజాననః || ౫౦||

బాలరూపధరోఽతిష్ఠత్ పర్వతో హిమవానివ |
సురర్షయో యయుర్దూరాత్ త్యక్త్వా తత్రైవ బాలకమ్ || ౫౧||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే దుర్వామాహాత్యునిరూపణం నామ త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః
|| ౬౩||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౨౭౫౪ + ౫౧ = ౨౮౦౫

౧.౦౬౪ దుర్వామాహాత్యు వర్ణనం నామ చతుఃషష్టితమోఽధ్యాయః

ఆశ్రయోవాచ |

దేవర్షిషు ప్రయాతేషు బాలే చాచలవత్ స్థితే |
కిమాసీత్ కౌతుకం తత్ర బాల కాలానలోద్భవమ్ || ౧||

తత్సర్వం విస్తరాన్మహ్యాం కథయాశు మహామునే |

నారద ఉవాచ |

ఏవం తయా కృతః ప్రశ్నః కౌఙ్ఠిన్యో మునిసత్తమః || ౨||

యదబ్రవీచ్ఛచీభర్తస్తత్త్వం శృణుమయోదితమ్ |

కౌఙ్ఠిన్య ఉవాచ |

అవలేఽచలవద్ బాలే స్థితే తస్మిన్ గజాననే || ౩||

కాలానల ఇవాఙ్కోభ్య ఆయయౌ సోఽనలాసురః |

తస్మిన్మణేఽచలా వాఽపి చచాలాచలసంయుతా || ౪||

నభోదధ్వాన సదృశ ఘనగర్జితనిఃస్వనైః |

నిపేతుర్వృక్షశాఖాభ్యః పక్షివృన్దాని భూతలే || ౫||

నిర్వారిర్వారిధిర్జాతో వృక్షా ఉన్ములితాస్తదా ।
 ప్రకమ్పనేన మహతా న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ॥ ౬ ॥
 తస్మిన్నేవ క్షణే దేవో బాలరూపి గజాననః ।
 దధారానలరూపం తం దైత్యం మాయాబలేన హి ॥ ౭ ॥
 ప్రాశత్ సర్వేషు పశ్యత్సు జలధిం కుమ్భజో యథా ।
 తతః సోఽచింతయ ద్దేవో యద్యయం జలరే గతః ॥ ౮ ॥
 దహేత్ త్రిభువనం కుక్షౌ దృష్టమాశ్చర్యముత్కటమ్ ।
 తతః శక్రో దదౌ చన్ద్రం తస్య వహ్నిః ప్రశాన్తయే ॥ ౯ ॥
 భాలచన్ద్రేతి తం దేవాస్తుష్టువుర్మునయోఽపి చ ।
 తథాపి న చ శాన్తోఽభూదనలః కఠమధ్యగః ॥ ౧౦ ॥
 తతో బ్రహ్మ దదౌ సిద్ధిబుద్ధీ మానస కన్యకే ।
 రమ్భోరుపద్మనయనే కేశశైవలసంయుతే ॥ ౧౧ ॥
 చన్ద్రవక్త్రేఽమృతగిరౌ కూపనాభీ సరిధతీ ।
 మృణాలమధ్యే ప్రవాల హస్తే శైత్యస్య కారణే ॥ ౧౨ ॥
 ఉవాచే మే సమాలింజ్య తవ శాన్తోఽనతో భవేత్ ।
 తయోరాలింజనే శాన్తః కిఞ్చిదేవ హుతాశనః ॥ ౧౩ ॥
 దదౌ సుకోమలం తస్మై కమలం కమలాపతిః ।
 పద్మపాణిరితి ప్రోచుస్తం సర్వే సురమానుషాః ॥ ౧౪ ॥
 అశాన్తేఽగ్నౌ తు వరూణః సిషేచ శీతలైర్జలైః ।
 సహస్రఫణినం నాగం గిరిశోఽస్మై దదావథ ॥ ౧౫ ॥
 తేన బద్ధోదరో యస్మాద్ వ్యాలబద్ధోదరోఽభవత్ ।
 తథాపి శైత్యం నాపేదే కణ్ఠోఽస్యానలసంయుతః ॥ ౧౬ ॥
 అష్టాశీతిసహస్రాణి మునయస్తం ప్రపేదిరే ।
 అమృతా ఇవ దూర్వాస్తే ప్రత్యేకం సేకవింశతిమ్ ॥ ౧౭ ॥
 ఆరోపయన్ మస్తకేఽస్య తతః శాన్తోఽనతోఽభవత్ ।
 తుతోష పరమాత్మాఽసౌ దూర్వాఙ్కూరమరార్చితః ॥ ౧౮ ॥
 ఏవం జ్ఞాత్వా తు తే సర్వే పుపూజస్తం గజాననమ్ ।

దూర్వాఙ్కరైరనేకైస్తైర్జహర్షాసౌ గజాననః ॥ ౧౯ ॥

ఉవాచ చ ముసీన్ దేవాన్ మత్పూజా భక్తినిర్మితా ।
మహతీ స్వల్పికా వాపి వృథా దూర్వాఙ్కరైర్వినా ॥ ౨౦ ॥

వినా దూర్వాఙ్కరైః పూజాఫలం కేనాపి నాప్యతే ।
తస్మాదుషసి మద్భక్తైరేకా వాఽప్యేకవింశతిః ॥ ౨౧ ॥

భక్త్యా సమర్పితా దూర్వా దదాతి యత్ఫలం మహత్ ।
న తత్య్రతుశతైర్దానైర్వృతానుష్ఠాన సఙ్ఖయైః ॥ ౨౨ ॥

తపోభిర్గుర్నిర్నియమైః కోటిజన్మార్జితైరపి ।
ప్రాప్యతే మునయో దేవా యద్ దూర్వాభిరవాప్యతే ॥ ౨౩ ॥

కౌణ్డిన్య ఉవాచ ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా దేవా దూర్వాఙ్కరైః పునః ।
ఆనర్చుః పరమాత్మానం దేవదేవం గజాననమ్ ॥ ౨౪ ॥

జగర్జానన్దయుక్తోఽసౌ నాదయన్ రోదసీ భృశమ్ ।
హృష్టానాం సర్వ దేవానాం ముసీనాం చ నృణామపి ॥ ౨౫ ॥

అనేకశో వరాన్ దత్వా పిదధే బాలరూపధృక్ ।
కాలానలప్రశమన ఇతి తం తే సమూచిరే ॥ ౨౬ ॥

ప్రాసాదే నిర్మితే సర్వే స్థాప్య మూర్తిం గజాననీమ్ ।
విఘ్నహరోఽయమిత్యస్యాభిధాం చక్రుర్ముదా సురాః ॥ ౨౭ ॥

అత్ర స్నానం తథా దానం తపోఽనుష్ఠానమేవ చ ।
అనన్తం జాయతే విఘ్నహరస్యాస్య ప్రసాదతః ॥ ౨౮ ॥

జయః ప్రాప్తో యతస్సేన పురం చ విజయాభిధమ్ ।
సర్వేషాం చ హతా విఘ్నా విఘ్నహరైతి సోఽభవత్ ॥ ౨౯ ॥

కౌండిన్య ఉవాచ ।
ఇతి తే కథితం సర్వ దూర్వామాహాత్మ్యముత్తమమ్ ।
శ్రవణాత్ పఠనాచ్ఛాస్య సర్వపాపక్షయో భవేత ॥ ౩౦ ॥

పురాతనమితిహాంసం శ్శృణు మే గదతః ప్రియే ॥ ౩౧ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే దూర్వామాహాత్మ్యవర్ణనం నామ చతుఃషష్ఠితమోఽధ్యాయః
॥ ౬౪ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః ౨౮౦౫ + ౩౧ = ౨౮౩౬

౧.౦౬౫ పంచపష్టితమోఽధ్యాయః

కౌడిన్య ఉవాచ ।

కస్మింశ్చిత్సమయే దేవి సుఖాసినం గజాననమ్ ।

నారదో మునిరభ్యాగాద్ ద్రష్టుం తం బహువాసరైః ॥ ౧ ॥

సాష్టాంగం ప్రణీపత్యైనం ప్రాహనః సార్థకం జనుః ।

యత్ పుణ్యనిచయైర్జాతం దర్శనం తే గజానన ॥ ౨ ॥

ఇత్యుక్త్వా స్యాజ్జాలిం బధ్వా తస్థౌ తత్ పురతో మునిః ।

ధృత్వా కరేణ తత్పాణిముపావేశయదాసనే ॥ ౩ ॥

గజాననో మహాభాగో మహాభాగం మహామునిమ్ ।

నారదో భగవాన్సేన సస్తుష్టో మునిపుజవః ॥ ౪ ॥

ఉవాచ తం గణాధీశమాశ్చర్యం హృదిమేస్తియత్ ।

తన్నివేదితుమాయాతో నత్వా త్వాం పునరావ్రజే ॥ ౫ ॥

గజానన ఉవాచ ।

కిమాశ్చర్యం త్వయా దృష్టం హృది కిం తేఽభివర్తతే ।

వద సర్వం విశేషేణ తతో వ్రజ నిజాశ్రమమ్ ॥ ౬ ॥

నారద ఉవాచ ।

మైథిలే విషయే దేవ జనకో రాజసత్తమః ।

అతిమాసీ వదాన్యశ్చ వేదవేదాఙ్గపారగః ॥ ౭ ॥

అన్నదానరతో నిత్యం బ్రాహ్మణాన్ పూజయత్యసౌ ।

నానాలఙ్కారవాసోభిర్దక్షిణాభిరనేకశః ॥ ౮ ॥

దీనాన్ధకృపణేభ్యశ్చ బహు ద్రవ్యం దదాత్యసౌ ।

యాచకైర్యాచ్యతే యద్ తత్ తత్ తేన ప్రదీయతే ॥ ౯ ॥

తథాపి న వ్యయం యాతి ద్రవ్యం తస్య మహాత్మనః ।

గజాననస్య సస్తుష్ట్యా ద్రవ్యం తద్వర్ధతే ను కిమ్ ॥ ౧౦ ॥

ఇత్యాశ్చర్యం మహాద్రష్టుం ప్రయాతస్తద్భృహానహమ్ ।

బ్రహ్మజ్ఞానాభిమానేన ఉపహాసం మమాకరోత్ ॥ ౧౧॥

అహం చ తమువాచేత్థం ధన్యోఽసి నృపసత్తమ ।

చిన్తితం తేఽపి భక్త్యాఽయం ప్రయచ్ఛతి గజాననః ॥ ౧౨॥

స తు గర్వాదువాచేత్థమహమీశో జగత్త్రయే ।

అహం దాతా చ భోక్తా చ పాతా దాపయితా తథా ॥ ౧౩॥

మత్స్వరూపం వినా నాన్యద్ విద్యతే భువనత్రయే ।

కర్తా చ కారణం చాహం కరణం మునిసత్తమ ॥ ౧౪॥

నారద ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా క్రోధేనాహం జగాద తమ్ ।

ఈశ్వరాజ్జగతః కర్తా నాన్యః కశ్చన విద్యతే ॥ ౧౫॥

త్వం తు ధర్మమిమం రాజన్ దమ్భేనైవ కరోషి కిమ ।

దర్శయిష్యే సాక్ష్యమస్య స్వల్పకాలేన తేఽనఘ ॥ ౧౬॥

ఇత్యుక్త్వా తమహం యాతస్త్వదన్తికమిభానన ।

కౌణ్ఠీన్య ఉవాచ ।

ఆకర్ణ్యేత్థం మునేర్వాక్యం పూజయామాస తం విభుః ॥ ౧౭॥

అర్హ్యాదిభిరలక్ష్కారైర్దివ్యైఃపుష్పైః సచన్దనైః ।

మునిరాజ్ఞాం ప్రగృహ్యైవ వైకుణ్ఠం విష్ణుమభ్యగత్ ॥ ౧౮॥

గజాననోఽపి మిథిలాం రాజభక్తిం పరీక్షితుమ్ ।

కుత్పితం వేషమాదాయ సర్వజ్ఞోఽపి సమాయయౌ ॥ ౧౯॥

ఆనేకక్షతసంయుక్తం స్త్రవద్రక్తమమగ్గలమ్ ।

మక్షికానిచయాక్రాన్తం రదహీనమివాతురమ్ ॥ ౨౦॥

గచ్ఛన్తం తాదృశం దృష్ట్వా నరా నాసానిరోధనమ్ ।

కుర్వన్తి వాససా కేచిత్ స్థీవనం చ యథాతథా ॥ ౨౧॥

స్థలన్ మూర్ఛన్ పతన్ గచ్ఛన్నర్భకావలినంయుతః ।

నృపద్వారం సమాగమ్య ద్వారపాలానువాచ సః ॥ ౨౨॥

రాజ్ఞే నివేద్యతాం దూతా అతిథి మాం సమాగతమ్ ।

బ్రాహ్మణం క్షుధితం వృద్ధమిచ్ఛాభోజనకాఙ్క్షిణమ్ ॥ ౨౩॥

తే తద్వాక్యం తథాచఖ్యుర్గత్వా తం జనకం నృపమ్ |
 ఆనీయతామితి ప్రాహ దూతా ద్రష్టుం తు కౌతుకమ్ || ౨౪||
 తే దూతా ప్రాపయామాసుః కుచైల మలినం నృపమ్ |
 దదర్శ దూరాజ్జనకో కమ్పంతం మక్షికావృతమ్ || ౨౫||
 అస్పక్ష్మవస్తం వృద్ధం తం బ్రాహ్మణం శ్రమవారిణమ్ |
 తర్కయామాస జనక ఈశ్వరో రూప ధృక్ ను కిమ్ || ౨౬||
 చలితుం మాం సమాయాతో యది పుణ్యం భవేన్మమ |
 సమాధాస్యే మనో హ్యస్య భవిష్యం నాన్యథా భవేత్ || ౨౭||
 ఇత్యేవం చిన్తయత్యేవ జనకే నృపసత్తమే |
 ప్రవేశితో ద్వాపరాపాలైర్బ్రాహ్మణః పర్యదృశ్యత || ౨౮||
 బ్రాహ్మణ ఉవాచ |
 చన్ద్రాంశుధవలాం కీర్తిం శ్రుత్వా తేఽహం సమాగతః |
 దేహి మే భోజనం రాజన్ క్షుధితస్య చిరాద్ భృశమ్ || ౨౯||
 మమ తృప్తిర్భవేద్ యావత్ తావదన్నం ప్రదీయతామ్ |
 తవ క్రతుశతం పుణ్యం భవిష్యతి నరేశ్వర || ౩౦||
 కౌణ్డిన్య ఉవాచ |
 ఇతి వాచం నిశమ్యాసౌ గృహమధ్యే నినాయ తమ్ |
 సమ్పూజ్య విధివచ్చైనం స్వాదవన్నముపవేషయత్ || ౩౧||
 ఏకగ్రాసేన సర్వం స జగ్రాస ద్విజసత్తమః |
 అయాచదన్నమన్యత్ స నృపోఽదాత్ పర్యతోపమమ్ || ౩౨||
 తదప్యేకేన జగ్రాస కవలేన ద్విజోత్తమః |
 యావదన్నం స్థితం సిద్ధం పర్వాస్తమయుతస్య యత్ || ౩౩||
 తద్దత్తం పురతస్తస్య బభక్ష తత్క్షణేన సః |
 అసన్ఖ్యాతేషు పాత్రేషు పక్తుం క్షిప్తాః సుతణ్డలాః || ౩౪||
 దీయతే పురతస్తస్య యః సిద్ధశ్చోదనోఽభవత్ |
 స భక్షయతి సర్వం తం తతః ఊచే జనో నృపమ్ || ౩౫||
 రాక్షసోఽయం భవేత్ప్రాయః కిమర్థం దీయతే బహు |
 రాక్షసేభ్యః ప్రదానేన న కిఞ్చిత్ పుణ్యమాప్యతే || ౩౬||

కేచిదూచుస్త్రిభువనే భక్షితేఽప్యస్య నో భవేత్ |
 తృప్తిః పరమికా రాజన్ ధాన్యమన్యై ప్రదీయతామ్ || 3౭||
 తతో ధాన్యాని సర్వాణి గృహే భూమా స్థితాని చ |
 ఆనీయ చిక్షిపుస్తస్య పురగ్రామగతాని చ || ౩౮||
 పుంసోఽస్య ద్విజరూపస్య సర్వభక్షస్య చాతి థేః |
 న తృప్తిమగమత్సోఽథ భక్షితేషు చ తేషు చ || ౩౯||
 తతో దూతా నృపం ప్రోచుర్ధాన్యం క్వాపి న లభ్యతే |
 ఇతి దూతవచః శ్రుత్వా జనకేఽధోముఖే స్థితే || ౪౦||
 స్వస్తీత్యుక్త్వాఽగమద్ విప్రో న తృప్తోఽసౌ గృహం గృహమ్ |
 దీయతామన్నమిత్యాహ తే జనాస్తం జగుస్తదా || ౪౧||
 సర్వేషాం గృహగం ధాన్యం సర్వం రాజ్ఞా సమాహృతమ్ |
 జగ్ధం త్వయాఽఖిలం బ్రహ్మాన్ గమ్యతాం యత్ర తే రుచిః || ౪౨||
 ద్విజ ఉవాచ |
 కీర్తిరస్య శ్రుతా లోకాన్ న దాతా జనకాత్పరః |
 తృప్తికామః సమాయాతో హ్యతృప్తోఽహం కథం వ్రజే || ౪౩||
 తూష్ణిం భూతేషు లోకేషు బభ్రుమన్ స దదర్శ హా |
 విరోచనాత్రిశిరసోర్మునిరం ద్విజయోర్వరమ్ || ౪౪||
 తన్మధ్యం ప్రావిశత్ సోఽపి గృహస్వామీవ సత్తయా |
 సర్వోపస్కారరహితం ధాతుపాత్ర వివర్జితమ్ || ౪౫||
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే పంచషష్ఠితమోఽధ్యాయః || ౬౫||
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః ౨౮౩౬ + ౪౫ = ౨౮౮౧

౧.౦౬౬ షట్షష్ఠితమోఽధ్యాయః

కౌడిన్య ఉవాచ |
 ధరామాత్రాసనౌ తౌ తు నభఃప్రావారసంయుతైః |
 దిగమ్బరో సర్వధాతుసంస్పర్శవర్జితావుభౌ || ౧||
 అయాచితభుజౌ నిత్యం జలేనైవాఖిలాః క్రియాః |

ద్విజరూపధరోఽపశ్యత్ కుర్వాణౌ సత్త్వశుద్ధయే ॥ ౨॥

గృహం చ మక్షికాపుష్కారృశకైరభితో వృతమ్ ।

మూర్తిం చ గణనాథస్య పూజితాం పుష్పపల్లవైః ॥ ౩॥

ఆనన్యభక్త్యా తాభ్యాం చ తత్పరాభ్యాం దదర్శ సః ।

తావూచే శ్రూయతాం వాక్యం యన్మయా ప్రోచ్యతేఽనఘా ॥ ౪॥

మిథిలాధిపతేః కీర్తిం శ్రుత్వాహం ఊధితో భృశమ్ ।

తృప్తికామః సమాయాతో న స తృప్తిం సమాకరోత్ ॥ ౫॥

కర్మణా దామ్భికేనైవ సత్త్వం న పరిరక్ష్యతే ।

మమ తృప్తికరం కిఞ్చిద్ గృహే చేదస్తి దీయతామ్ ॥ ౬॥

దమ్పతీ ఊచతుః ।

చక్రవర్తీ నృపో యోఽసౌ తేన తృప్తిర్న తే కృతా ।

ఆవాభ్యాం తు దరిద్రాభ్యాం కిం దేయం తృప్తికారకమ్ ॥ ౭॥

నదీ నద జలైరభిరసశ్శ్చైర్యో న పూర్యతే ।

బిన్దుమాత్రేణ పయసా స కథం పూర్యతే వద ॥ ౮॥

ద్విజ ఉవాచ ।

భక్త్యా దత్తం స్వల్పమపి బహుతృప్తికరం మమ ।

అభక్త్యా వాఽథ దమ్భేన బహు దత్తం వృథా భవేత్ ॥ ౯॥

తావూచతుః ।

ఆవయోర్న గృహే కిఞ్చిచ్ఛపథస్తే ద్విజోత్తమ ।

పూజాయై గణనాథస్య ప్రాతర్ధూర్వాఙ్కూరా హృతాః ॥ ౧౦॥

పూజితో గణనాథస్తైస్తత ఏకోఽవశిష్యతే ।

ద్విజ ఉవాచ ।

భక్త్యా దత్తః స ఏకోఽపి తృప్తయే స్యాత్ ప్రదీయతామ్ ॥ ౧౧॥

కౌడిన్య ఉవాచ ।

విరోచనా దదౌ తస్మై శ్రత్వా వాక్యం తదీరితమ్ ।

ఏకం దూర్వాఙ్కూరం భక్త్యా తేన తృప్తోఽభవద్విజః ॥ ౧౨॥

శాల్యన్నం పాయసాన్నం చ నానా పక్వాన్నమేవ చ ।

వ్యజ్జానాని చ సర్వాణి లేహ్యచోష్యాన్యనేకథా ॥ ౧౩॥

విరోచనా దదౌ కల్ప్య తస్మిన్ దూర్వాఙ్కురే చ తమ్ ।
 గృహీత్వా బ్రాహ్మణస్తం తు బభక్ష పరయా ముదా ॥ ౧౪ ॥
 తస్మిన్ దూర్వాఙ్కురే భక్త్యా దత్తే తేనాథ భక్తితః ।
 ప్రతతామ ద్విజస్యాస్య తక్షణాఙ్జరరానలః ॥ ౫ ॥
 తృప్తిశ్చ పరమా తేన ప్రాప్తా తత్ క్షణమాత్రతః ।
 ఆలిలిఙ్గ త్రిశిరసం తృప్తో హర్షాద్ ద్విజస్తదా ॥ ౧౬ ॥
 తత్యాజ కుత్సితం రూపం ప్రకటోఽభూద గజాననః ।
 చతుర్భుజోఽరవిన్దాక్షః శుణ్ణాదణ్ణవిరాజితః ॥ ౧౭ ॥
 కమలం పరశుం మాలాం దస్తం కరతలైర్దధత్ ।
 మహార్హముకుటో రాజత్కర్ణకుణ్డలమణ్డితః ॥ ౧౮ ॥
 దివ్యవస్త్రపరీధానో దివ్యగన్ధానులేపనః ।
 ఉవాచ తౌ ప్రసన్నాత్మా దమ్పతీ స గజాననః ॥ ౧౯ ॥
 వృణోతం తం వరం శీఘ్రం మనసా యం యమిచ్ఛథః ।
 తాపూచతుః ।
 జన్మనీ యత్ర నౌ స్యాతాం తత్ర తే దృఢభక్తితా ॥ ౨౦ ॥
 ముక్తిర్వా దీయతాం దేవ దుస్తరాద్ భవసాగరాత్ ।
 నావయోశ్చిత్తయోరన్యరపేక్షితమిభానన ॥ ౨౧ ॥
 కౌణ్డిన్య ఉవాచ ।
 ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య తథేత్యుక్త్యా గజాననః ।
 పునరాలిఙ్గ్య పిదధే భక్తం త్రిశిరసం ముదా ॥ ౨౨ ॥
 ఏతస్మాత్కారణాద్ దూర్వాఙ్కురోఽస్మై దీయతే మయా ।
 అసఙ్ఖ్యభక్షణాద్ యో న తృప్తిం దేవః సమాయయౌ ॥ ౨౩ ॥
 దూర్వాఙ్కురేణ వైకేన స తృప్తిం పరమాం యయౌ ।
 ఇతి తే కథితః సమ్యగాశ్రయే మహిమా శుభః ।
 దూర్వాసమర్పణభవః శ్రవణాత్ సర్వకామదః ॥ ౨౪ ॥
 ఇతిహాసమిమం భక్త్యా శృణుతే శ్రావయేచ్ఛ యః ।
 స పుత్ర ధనకామాఢ్యః పరశ్రేహా చ మోదతే ॥ ౨౫ ॥
 గజాననే లభేద్ భక్తిం నిష్కామో ముక్తిమాఘ్నయాత్ ।

గణా ఉఃచుః ।

శ్రుత్వాపీతమితిహాసమాశ్రయా సంశయం పునః ॥ ౨౬ ॥

ప్రవేదే హృది తం జ్ఞాత్వా కౌణ్డిన్యః పునరబ్రవీత్ ।

ఆశ్రయే శ్శృణు మే వాక్యం సంశయస్యాపనుత్తయే ॥ ౨౭ ॥

యద్ బ్రవీమి హృదిస్థస్య మయా జ్ఞాతస్య తేనఘే ।

ఏకం దూర్వాఙ్కరం గృహ్య గచ్ఛ శీఘ్రం బిడౌజసమ్ ॥ ౨౮ ॥

వదాశీర్వచనం పూర్వం పశ్చాద్ యాచస్య కాఙ్ఞునమ్ ।

దూర్వాఙ్కరేణ తులితం గృహీత్వా తదిహానయ ॥ ౨౯ ॥

న న్యూనం నాధికం గ్రాహయం తస్య భారాచ్ఛభావనే ॥ ౩౦ ॥

గణా ఉఃచుః ।

ఇతి వాణీం తస్య శ్రుత్వా గృహీత్వైకం తదాశ్రయా ।

దూర్వాఙ్కరం యయౌ శక్రం భర్తృవాక్య పరాయణా ॥ ౩౧ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే దూర్వామహిమాకథనం నామ షట్షష్టితమోఽధ్యాయః
॥ ౬౬ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౨౮౮౧ + ౩౧ = ౨౯౧౨

౧.౦౬౮ వ్రతనిరూపణం నామాష్టషష్టితమోఽధ్యాయః

శూరసేన ఉవాచ ।

అన్యాయం కథయ శక్ర త్వం గణనాథకథాం పునః ।

కృతపీర్యస్య జనకః కిం చకార తతః పరమ్ ॥ ౧ ॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

శ్రుత్వాఽఖ్యానం తు సఙ్కష్టచతుర్థ్యాం రాజసత్తమః ।

దూర్వాఖ్యానం తు సంశ్రుత్వా చిన్తావిష్టో నృషోఽభవత్ ॥ ౨ ॥

అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి పుత్రో మే భవితా కథమ్ ।

స్వప్నే దదర్శ పితరం కార్తవీర్యస్తథావిధః ॥ ౩ ॥

సగద్గదాభ్యాం కణ్ఠాభ్యాం నోచతుస్తా పరస్పరమ్ ।

ఆలిలిఙ్గతురన్యోన్యం ప్రేమవిష్టలచేతసా ॥ ౪ ॥

తతః పుత్రం కరే ధృత్వా పర్యజ్ఞేఽస్థాపయత్ పితా ।
ఉవాచ చ త్వయా పుత్ర పుత్రార్థం బహుధా శ్రమః ॥ ౫॥

క్రియతే చాహమప్యేకముపాయం వచ్చి తేఽనఘ ।
మృత్యుతోకాదాగతేన కథితం నారదేన మే ॥ ౬॥

తదైవాహం గతః పుత్ర బ్రహ్మణః సదనం ప్రతి ॥ ౭॥

పప్రచ్ఛాహంఽ నమస్కృత్య బ్రహ్మణం సర్వవేదినమ్ ।
కథం మే భవితా పుత్రః సంతతిః కమలాసన ॥ ౮॥

కథితం తేన సజ్కష్టచతుర్థీవ్రతముత్తమమ్ ।

క ఉవాచ ।

అస్మిన్ వ్రతే కృతే పాపక్షయే జాతే నృపోత్తమ ॥ ౯॥

సంతతిస్తవ పుత్రస్య భవిష్యతి న సంశయః ।

పితోవాచ ।

తదా తద్దైవ లిఖితం బ్రహ్మణా కథితం యథా ॥ ౧౦॥

గృహాణ పుస్తకం చైతద్ యథావత్ కురు తద్ వ్రతమ్ ।
యావదబ్దం సమాప్యేత తావత్ సిద్ధివినాయకః ॥ ౧౧॥

ప్రసన్నో భవితా దేవః సర్వసజ్కష్టహారకః ।
తస్మిన్ ప్రసన్నే పుత్రస్తే భవితా నాత్ర సంశయః ॥ ౧౨॥

ఇత్యుక్త్వాఽన్తర్హితస్తస్య పుత్రస్య జనకో నృపః ।
జజ్ఞాగార తతో రాజా కృతపీర్యస్తు వై బలీ ॥ ౧౩॥

దదర్శ పుస్తకం హస్తే స్వప్నార్థాన్ పరిసస్మరే ॥ ౧౪॥

ముమోచాశ్రాణి నేత్రాభ్యాం శోకానన్దపరిప్లవతః ।
పితుర్వియోగాచ్ఛోకార్తః పుస్తకాప్తేశ్చ హర్షితః ॥ ౧౫॥

అమాత్యాస్తావదాయాతాః పరివార్యాఽబ్రువన్ నృపమ్ ।

అమాత్యాః ఊచుః ।

జహి ప్రమాదం రాజన్ త్వం సావధానమనా భవ ॥ ౧౬॥

త్యజ శోకం వదాస్మాన్ కిం కారణం శోకకారకమ్ ।

అస్మానపి సమావిష్టస్త్వచ్ఛోకాచ్ఛోక ఉత్కటః ॥ ౧౭॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

శ్రుత్వా వాక్యమమాత్యానాం కృతవీర్యో జగాద తాన్ ।
మయా స్వప్నే పితా దృష్టస్తేన మే విష్ణులం మనః ॥ ౧౮ ॥

పుస్తకం చైవ సజ్కష్టచతుర్థీవ్రతబోధకమ్ ।
దత్తం మమ కరే తేన పిదధే తక్షణాచ్చ సః ॥ ౧౯ ॥

తద్వియోగేన శోచామి గతార్థం నిర్ధనో యథా ।
ఉక్తం చ తేన మే వాక్యం పుత్రార్థం కుర్విదం వ్రతమ్ ॥ ౨౦ ॥

ప్రబుద్ధోఽహం యదామాత్యా హస్తే దృష్టం చ పుస్తకమ్ ।
ఆశ్చర్యహర్షశోకైశ్చాప్స్యశ్ర ముఞ్చామి నాన్యథా ॥ ౨౧ ॥

అమాత్యా ఊచుః ।

యః పితా సర్వలోకానాం మనుష్యోరగరక్షసామ్ ।
స ఏవ పితృరూపేణ పరితుష్టో గజాననః ॥ ౨౨ ॥

ఉపాయమవదత్ తే స సన్నత్యై రాజసత్తమ ।
ఆన్యథా పుస్తకం క్వత్యం స్వప్నార్థః క్వ ప్రమా భవేత్ ॥ ౨౩ ॥

వినా ప్రసాదం స్వప్నోఽపి విపర్యయముదాహృతః ।

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

ఇత్యమాత్యవచః శ్రుత్వా సావధానమనా నృపః ॥ ౨౪ ॥

ఆహూయ పరిపప్రచ్చ పణ్ణితాన్ సుహృదోఽపి చ ।
వదన్తు పుస్తకస్యార్థం ప్రసాదాత్తస్య భో ద్విజాః ॥ ౨౫ ॥

త ఊచుః పుస్తకం దృష్ట్వా తస్యార్థం సర్వసంసది ।

ద్విజా ఊచుః ।

బ్రహ్మణః కృతవీర్యస్య సంవాదోఽత్ర మహాన్ నృప ॥ ౨౬ ॥

చతుర్థీ సర్వసజ్కష్టనాశిన్యత్ర నిరూపితా ।

చన్ద్రోదయే గణేశశస్య పూజా ప్రోక్తా సవిస్తరా ॥ ౨౭ ॥

అఙ్గారకచతుర్థాస్తు మహిమా బహుశోఽపి చ ।

తిథిదేవవిధూనాం చ అర్ఘ్యదానం సమస్త్రకమ్ ॥ ౨౮ ॥

ఏకవింశతివిప్రాణాం భోజనం చైవ పూజనమ్ ।

నానాదానాని తేభ్యశ్చ దేయాసీతి నిరూపితమ్ || ౨౯ ||

దూర్వాసమర్పణఫలం శ్వేతదూర్వాఫలం పృథక్ |
 ఏతద్ వ్రతం మహాభాగ భాగ్యాత్ ప్రాప్తం త్వయాఽనఘ || ౩౦ ||

న దుష్టం న శ్రుతం లోకే భవిష్యత్సుపకారకమ్ |
 శ్రవణాత్ స్మరణాచ్చాపి సజ్కష్టహరణం నృణామ్ || ౩౧ ||

ఇన్ద్ర ఉవాచ |
 శ్రుత్వా తత్పణ్ణితముఖాద్ రాజా సర్వజనశ్చ హ |
 ఆశ్చర్యానన్దసంయుక్తః పుపూజే స ద్విజోత్తమాన్ || ౩౨ ||

వస్త్రాలక్ష్కారతాన్ని ధనం ధాన్యం దదౌ బహు |
 అత్రిమాహూయ రాజాఽపి గురుం నిజకులస్య చ || ౩౩ ||

సుముహూర్తే తతోఽగృహ్ణాత్ పరిపూజ్య యథావిధి |
 దేవం వినాయకం తం చ విద్యామేకాక్షరాం శుభామ్ || ౩౪ ||

జజాప మన్తం తమనన్యభక్త్యై ధ్యాయన్ గణేశం విజితేన్ద్రియః స |
 వ్రతం చ చక్రే గణనాథతుష్ట్యై సుతాప్తయే సజ్కటనాశనం తత్ || ౩౫ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే వ్రతనిరూపణం నామాష్టషష్ఠితమోఽధ్యాయః || ౬౮ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౨౯౭౧ + 3x = 3౦౦౬

౧.౦౬౯ ఏకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః

శూరసేన ఉవాచ |
 బ్రహ్మణా కథమాదిష్టం కృతవీర్యాయ సిద్ధిదమ్ |
 తన్మమాచక్ష్య సజ్కష్ట చతుర్థీ వ్రతముత్తమమ్ || ౧ ||

ఇన్ద్ర ఉవాచ |
 సత్యలోకే సుఖాసీనం సర్వజ్ఞం చతురాననమ్ |
 కృతవీర్యపితా గత్వా పప్రచ్ఛ ప్రణతో నృపః || ౨ ||

కృతవీర్యపితా ఉవాచ |
 దేవదేవ జగద్ధాతః ప్రణతార్చినివారణ |
 వర్తతే హృదయే యన్నే పృచ్ఛామి త్వాం వదస్య తత్ || ౩ ||

ఆపత్సు వర్తమానానాం నృణాం వ్యాకులచేతసామ్ |

చిన్తయా వ్యగ్రమనసాం వియోగే సుహృదాం తథా ॥ ౪ ॥

దుర్లభప్రాప్తయే నృణాం కార్యసిద్ధిః కథం భవేత్ ।
అర్థసిద్ధిః కథం నిత్యం పుత్రసౌభాగ్యసమ్పదామ్ ॥ ౫ ॥

సర్వసంకృష్టనాశార్థం కార్య కిం మానవైః ప్రభో ।

బ్రహ్మోవాచ ।

శృణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి సర్వసిద్ధిప్రదం వ్రతమ్ ॥ ౬ ॥

యస్యానుష్ఠానమాత్రేణ చిన్తితం ప్రాప్నుయాన్నరః ।

ఓషధీభిః శుక్లతిలైర్దివా స్నాయాత్ ప్రసన్నధీః ॥ ౭ ॥

సంకల్పం కారయేత్ సమ్యగ్ ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ ।

గణేశం పూజయేద్ భక్త్యా మస్త్రైరాగమసమ్భవైః ॥ ౮ ॥

కృష్ణపక్షే చతుర్థ్యాం చ నిశి చన్ద్రోదయేఽపి చ ।

నృప ఉవాచ ।

కథం సమూజయేద్ బ్రహ్మాన్ దేవదేవం గజాననమ్ ॥ ౯ ॥

విస్తరేణ మమ బ్రూహి ప్రణయాత్ పరిపృచ్ఛతే ।

బ్రహ్మోవాచ ।

నిత్యకర్మ సమాప్యాఽథ నిశాయాముదయే విధోః ॥ ౧౦ ॥

శుచౌ దేశే గోమయేన లిప్తే మణ్డపికాన్వితే ।

తత్ర పీఠం గణేశస్య పూజయేత్ కుంకుమాక్షతైః ॥ ౧౧ ॥

స్థాపయేత్ కలశం తత్ర పంచరత్నసమన్వితమ్ ।

తస్యోపరి న్యసేత్పాత్రం సౌవర్ణంకలశాన్వితమ్ ॥ ౧౨ ॥

తదభావే తు రౌప్యం వా తామ్రం వైణవమేవ చ ।

తస్యోపరి న్యసేద్వస్త్రం క్షౌమం వా శక్తీనంయుతః ॥ ౧౩ ॥

తస్యోపరి లిఖేద్వస్త్రమాగమోక్తవిధానతః ।

తత్ర మూర్తిం గణేశస్య సౌవర్ణీం లక్షణాన్వితామ్ ॥ ౧౪ ॥

ధ్యానమ్ ।

ఏకదంతం మహాకాయం తప్తకాంచనసన్నిభమ్ ।

లమ్బోదర విశాలాక్షం జ్వలత్పావకలోచనమ్ ॥ ౧౫ ॥

ఆఖుప్యష్టసమారూఢం చామరైర్వీజితం గణైః ।
 శేషయజ్ఞోపవీతం చ చిన్తయేత్ తం గజాననమ్ ॥ ౧౬ ॥

ఆవాహనమ్ ।
 ఆగచ్ఛ దేవదేవేశ సజ్కటాన్మాం నివారయ ।
 యావద్ వ్రతం సమాప్యేత తావత్ త్వం సన్నిధౌ భవ ॥ ౧౭ ॥

సహస్రశీర్షేత్యావాహనమ్ ।
 (పురుషసూక్తే
 ఓం సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ।
 స భూమిః సర్వత స్పృత్వాఽత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గాలమ్ ॥)

ఆసనమ్ ।
 గణాధీశ నమస్తేఽస్తు సర్వ సిద్ధిప్రదాయక ।
 ఆసనం గృహ్యతాం దేవ సజ్కటాన్మాం నివారయ ॥ ౧౮ ॥

అథవా పురుష ఏవేం ఆసనమ్ ।
 (పురుష ఏవేదః సర్వం యద్భూతం యచ్ఛ భావ్యమ్ ।
 ఉతామృతత్వస్యేశానో యదన్నేనాతిరోహతి ॥)

పాద్యమ్ ।
 ఉమాపుత్ర నమస్తేఽతు నమస్తే మోదకప్రియ ।
 పాద్యం గృహాణ దేవేశ సజ్కటం మే నివారయ ॥ ౧౯ ॥

ఏతావానస్య పాద్యమ్ ।
 (ఏతావానస్య మహిమాతో జ్యాయాశ్చ పూరుషః ।
 పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥)

అర్ఘ్యమ్ ।
 లమోబదర నమస్తేఽస్తు రత్నయుక్తం ఫలాన్వితమ్ ।
 అర్ఘ్యం గృహాణ దేవేశ సజ్కటం మే నివారయ ॥ ౨౦ ॥

త్రిపాదూర్ధ్వత్యర్ఘ్యమ్
 (త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహాభవత్ పునః ।
 తతో విష్వజ్ వ్యక్రామత్సాకనానశనే అభి ॥)

ఆచమనీయమ్ ।
 గంగాది సర్వతీర్థేభ్యః ఆహృతం తోయముత్తమమ్ ।

గృహాణాఽఽచమనీయార్థం సజ్కటం మే నివారయ ॥ ౨౧॥

తస్మాద్విరాళ్ ఆచమనీయమ్ ।

(తతో విరాడజాయత విరాజో అథి పూరుషః ।

స జాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥)

పశ్చామ్మతమ్ ।

పయో దధి ఘృతం చైవ శర్కరామధుసంయుతమ్ ।

పశ్చామ్మతం గృహాణేదం సజ్కటం మే నివారయ ॥ ౨౨॥

అథవా పయః పృథివ్యామ్ ।

స్నానమ్ ।

నర్మదా చన్ద్రభాగా చ గణ్గాసజ్గమజైరజ్జైః ।

స్నాపితోఽసి మయా భక్త్యా సజ్కటం మే నివారయ ॥ ౨౩॥

యత్పురుషేణేతి ।

(యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞమతన్వత ।

వసన్తోఽస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మః శరద్ధవిః ॥)

వస్త్రయుగ్మమ్ ।

ఇభవక్త్ర నమస్తుభ్యం గృహాణ పరమేశ్వర ।

వస్త్రయుగ్మం గణాధ్యక్ష సజ్కటం మే నివారయ ॥ ౨౪॥

(తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రాక్షన్ పురుషం జాతమగ్రతః ।

తేన దేవా అయజన్త సాధ్యా ఋషయశ్చ యే ॥)

యజ్ఞోపవితమ్ ।

వినాయక నమస్తుభ్యం నమః పరశుధారిణే ।

ఉపవీతం గృహాణేదం సజ్కటం మే నివారయ ॥ ౨౫॥

(తస్మాద్ద్యజ్ఞాత్ సర్వహుతః సమ్భృతం పృషదాజ్యమ్ ।

పశూస్తాశ్చక్రే వాయవ్యానారణ్యా గ్రామ్యాశ్చ యే ॥)

చన్దనమ్ ।

ఈశపుత్ర నమస్తుభ్యం నమో మూషకవాహన ।

చన్దనం గృహ్యాతాం దేవం సజ్కటం మే నివారయ ॥ ౨౬॥

(తస్మాద్ద్యజ్ఞాత్ సర్వహుతః ఋచః సామాని జజ్ఞిరే ।

ఛన్దాసి జజ్జరే తస్మాద్యజస్తస్మాదజాయత ॥)

అక్షతాః ।

ఘృతకుఙ్కుమసంయుక్తాస్తన్దలః సుమనోహరాః ।

అక్షతాస్తే నమస్తుభ్యం సఙ్కటం మే నివారయ ॥ ౨౭॥

అథవా అక్షన్నమీమదన్త ।

పుష్యమ్ ।

చవ్చకం మల్లికా దూర్వాః పుష్యజాతిరనేకశః ।

గృహాణ త్వం గణాధ్యక్ష సఙ్కటం మే నివారయ ॥ ౨౮॥

(తస్మాదశ్వా అజాయన్త యే కే చోభయాదతః ।

గావో హ జజ్జరే తస్మాత్తస్మాజ్జాతా అజావయః ॥)

ధూపమ్ ।

లమ్బోద్దర మహాకాయ ధూప్రకేతో సువాసితమ్ ।

ధూపం గృహాణ దేవేశ సఙ్కటం మే నివారయ ॥ ౨౯॥

(యత్పురుషం వ్యదధుః కతిథా వ్యకల్పయన్ ।

ముఖం కిమస్యాసీత్ కిం బాహూ కిమూరూ పాదా ఉచ్యేతే ॥)

దీపమ్ ।

విఘ్నాన్ధికారసంహారకారక త్రిదశాధిపః ।

దీపం గృహాణ దేవేశ సఙ్కటం మే నివారయ ।

(బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీద్బాహూ రాజన్యః కృతః ।

ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యః శూద్రో అజాయత ॥)

నైవేద్యమ్ ।

మోదకాపూపలడ్డూకపాయసం శర్కరాన్వితమ్ ।

పక్వాన్నం సఘృతం దేవ నైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౩౦॥

(చన్ద్రమా మనసో జాతశ్చక్షోః సూర్యో అజాయత ।

శ్రోత్రాద్వాయుశ్చ ప్రాణశ్చ ముఖాద్గ్నిరజాయత ॥)

ఫలమ్ ।

నారీకేల ఫలం ద్రాక్షాం రసాలం దాడిమం శుభమ్ ।

ఫలం గృహాణ దేవేశ సఙ్కటం మే నివారయ ॥ ౩౧॥

(నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షః శీరో ద్యౌః సమవర్తత ।
పద్భ్యాం భూమిర్దిశః శ్రోత్రాత్తథా లోకాఃకల్పయన్ ॥)

తామూలమ్ ।
క్రముకైలా లవణ్గాది నాగవల్లిదలాని చ ।
తామూలం గృహ్యతాం దేవ సజ్కటం మే వినాశయ ॥ ౩౩॥

సర్వప్రీతికరం దేవ హిరణ్యం సర్వసిద్ధిదమ్ ।
దక్షిణార్థం గృహణేదం సజ్కటం మే వినాశయ ॥ ౩౪॥

(సప్తాస్యాసన్నితి పరిధయస్త్రిః సప్త సమిధః కృతాః ।
దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానా అబధ్నన్ పురుషం పశుమ్ ॥)

ఏకవింశతిదూర్వాఙ్కరమర్పణమ్ ।
తతో దూర్వాఙ్కరాన్ గృహ్య వింశత్యేకం చ భక్తితః ।
ఏభిర్నామపేదైర్దేవమర్పయేత్ సు సమాహితః ॥ ౩౫॥

దూర్వాపణమన్తాః ।

గణాధిపతయే నమః । ౧. ఉమాపుత్రాయ నమః । ౨. అఘనాశనాయ నమః । ౩.
ఏకదన్తాయ నమః । ౪. ఇభవక్త్రాయ నమః । ౫. మూషకవాహనాయ నమః । ౬.
వినాయకాయ నమః । ౭. ఈశపుత్రాయ నమః । ౮. సర్వసిద్ధిప్రదాయ నమః । ౯.
లమ్బోదరాయ నమః । ౧౦. వక్రతుణ్డాయ నమః । ౧౧. మోదకప్రియాయ నమః । ౧౨.
విఘ్నవిధ్వంసకర్త్రే నమః । ౧౩. విశ్వవన్ధ్యాయ నమః । ౧౪.
అమరేశాయ నమః । ౧౫. గజకర్ణాయ నమః । ౧౬.
నాగయజ్ఞోపవీతినే నమః । ౧౭. భాలచన్ద్రాయ నమః । ౧౮.
పరశుధారిణే నమః । ౧౯. విఘ్నాధిపాయ నమః । ౨౦. విద్యాప్రదాయ నమః । ౨౧.

సీరాజనమ్ ।

కర్పూరానలసంయుక్తం శేషాఘోఘవినాశనమ్ ।
సీరాజనం గృహణేశ సజ్కటాన్మాం విమోచయ ॥ ౩౬॥

పుష్యాఙ్ఘ్రిః ।
చమృకాశోకబకులపారిజాతభవైః శుభైః ।
పుష్యాఙ్ఘ్రిం గృహణేమాం సజ్కటాన్మాం విమోచయ ॥ ౩౭॥

(యజ్ఞేన యజ్ఞమయజ్ఞన్త దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ ।
తే హ నాకం మహిమానః సచన్త యత్ర పూర్వే సాధ్యః సన్తి దేవాః ॥)

స్తుతిః ।

త్వమేవ విశ్వం సృజసిభవక్త్ర త్వమేవ విశ్వం పరిపాసి దేవ ।
త్వమేవ విశ్వం హరనేఽఖిలేశ త్వమేవ విశ్వాత్మక ఆవిభాసి ॥ ౩౮॥

ఇతి స్తుతిః ।

నమస్కారాః ।

నమామి దేవం గణనాథమీశం విఘ్నేశ్వరం విఘ్నవినాశదక్షమ్ ।
భక్తార్తిహం భక్తివిమోక్షదక్షం విద్యాప్రదం వేదనిధానమాద్యమ్ ॥ ౩౯॥

ప్రదక్షిణాః ।

ఏవం స్తువీత విధివత్ ప్రణమేత పునః పునః ।
ప్రదక్షిణాం ప్రకుర్వీత యథా శక్త్యైకవింశతిమ్ ॥ ౪౦॥

ప్రార్థనాః ।

యే త్వామసమ్పూజ్య గణేశ నూనం వాఙ్చుతి మూఢా విహితార్థసిద్ధిమ్ ।
త ఏవ నష్టా నియతం హి లోకే జ్ఞాతో మయాతే సకలః ప్రభావః ॥ ౪౧॥

వాయనమ్ ।

ఆచార్యస్తవం ద్విచాధ్యక్ష సర్వసిద్ధిప్రదాయక ।
వాయనం గృహ్యాతాం బ్రహ్మాన్ సజ్కటాన్మాం నివారయ ॥ ౪౨॥

విశేషార్ఘ్యమ్ ।

ఫలపుష్పాక్షతైర్యుక్తం జలం తే దక్షిణాన్వితమ్ ।
విశేషార్ఘ్యం మయా దత్తం సజ్కటాన్మాం నివారయ ॥ ౪౩॥

॥ ఇతి షోడశోపచారార్చనమ్ ॥

ఓం నమో హేరమ్బ మదమోదిత మమ సజ్కటం నివారయ స్వాహా ।
ఇన్ద్రాది లోకపాలంశ్చ సమన్తాత్ పూజయేత్ సుధీః ॥ ౪౪॥

పక్వముద్గతిలైర్యుక్తాన్ మోదకాన్ ఘృతపాచితాన్ ।
భక్ష్యాన్యన్యాని తామ్బూలం యథాశక్తి ప్రకల్పయేత్ ॥ ౪౫॥

తతో దూర్వాఙ్కురాన్లహ్మ్య వింశత్యైకం చ భక్తితః ।
ఏభిర్నామపదైర్దేవమర్చయేత్ సుసమాహితః ॥ ౪౬॥

గణాధిప నమస్తుభ్యముమాపుత్రాభయప్రద ।

ఏకదన్నేభవక్రేతి తథా మూషక వాహన ॥ ౪౭॥

వినాయకేశపుత్రేతి సర్వసిద్ధి ప్రదాయక ।

లమ్బోదర నమస్తుభ్యం వక్రతుణ్ణాఘనాశన ॥ ౪౮॥

విఘ్నవిధ్వంసకర్త్రేతి విశ్వవన్ద్యామరేశ్వర ।

గజవక్ర నమస్తుభ్యం నాగయజ్ఞోపవీతినే ॥ ౪౯॥

భాలచన్ద్ర నమస్తుభ్యం నమః పరశుధారిణే ।

విఘ్నాధిప నమస్తుభ్యం సర్వవిద్యాప్రదాయక ॥ ౫౦॥

ఏవం సమ్నూజయద్దేవం దూర్వాభిశ్చ పృథక్ పృథక్ ।

యదుద్దిశ్య కృతం సమ్యగ్య యథాశక్తి ప్రపూజనమ్ ॥ ౫౧॥

తేన తుష్టో భవాశు త్వం హృత్థాన్కామాన్ప్రపూరయ ।

విఘ్నాన్నాశయ మే సర్వాన్ దుష్టాంశ్చ సముపస్థితాన్ ॥ ౫౨॥

త్వత్ప్రసాదేన సర్వాణి కార్యాణిహ కరోమ్యహమ్ ।

శత్రూణాం బుద్ధినాశం చ మిత్రాణాముదయం కురు ॥ ౫౩॥

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం ప్రణిపత్య పునః పునః ।

తతో హోమం ప్రకుర్వీత శతమష్టోత్తరం వ్రతీ ॥ ౫౪॥

మోదకైర్వాయనం కార్యం వ్రతసమ్మూర్తహేతవే ।

లడ్డూకైర్వటకాద్వైర్వా త్రిసప్తఫలసంయుతమ్ ॥ ౫౫॥

రక్తవస్త్రేణ సజ్ఞాద్య స్వాచార్యాయ నివేదయేత్ ।

గణాధిప నమస్తుభ్యం సర్వ సజ్కల్పసిద్ధిద ॥ ౫౬॥

వాయనస్య ప్రదానేన సజ్కటాన్మాం నివారయ ।

ఇతి వాయనమన్తః ।

తిథ్యర్ఘ్యమ్ ।

కథాం శ్రుత్వా తతః పుణ్యాం దద్యాదర్ఘ్యం సమాహితః ॥ ౫౭॥

తిథీనాముత్తమే దేవి గణేశప్రియవల్లభే ।

సజ్కటం హర మే దేవి గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తుతే ॥ ౫౮॥

ఇతి తిథ్యర్ఘ్యః ।

దేవార్ఘ్యమ్ ।

లమ్బోదర నమస్తుభ్యం సతతం మోదకప్రియ ।
సజ్కటం హర మే దేవ గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే ॥ ౫౯॥

ఇతి దేవార్ఘ్యః ।

చన్ద్యార్ఘ్యమ్ ।

చన్ద్యాయ సప్తవారం తు మన్తేణానేన పార్థివ ।

క్షీరోదారవసమ్భూత అత్రిగోత్రసముద్భవ ।

గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం రోహిణ్యా సహితః శశిన్ ॥ ౬౦॥

తతః క్షమాపయేద్దేవం తతో విప్రాంశ్చ భోజయేత్ ।

స్వయం భుజ్జీత తచ్ఛేషం బ్రాహ్మణభ్యో యదర్చితమ్ ॥ ౬౧॥

సప్తగ్రాసాన్ మానయుక్తో యథాశక్త్యా యథాసుఖమ్ ।

ఇత్థం కుర్యాత్తు మాసేషు చతుర్వపి విధానతః ॥ ౬౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే సజ్కటవతుర్ధీవ్రతాన్తర్గత పూజావిధిర్నామైకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః
॥ ౬౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః 300౬ + ౬౨ = 30౬౮

౧.౦౬౭ దూర్వామాహాత్యేయ సప్తషష్టితమోఽధ్యాయః

గణా ఊచుః ।

ఆజ్ఞప్తా తేన మునినా స్వాభిప్రేతార్థసిద్ధయే ।

ఏక దుర్వాఙ్కూరం గృహ్య శక్రసన్నిధిమాయయౌ ॥ ౧॥

తమువాచాఽశ్రయా శక్ర దేహి మే కాఞ్చనం శుభమ్ ।

యాచితుం త్వాం సమాయాతా భర్తృవాక్యాత్ సురేశ్వర ॥ ౨॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

కిమర్థం త్వమిహాయాతా యద్యాజ్ఞా ప్రేషితా భవేత్ ।

మయా సమ్ప్రేషితం స్యాత్తే జాతరూపం స్వశక్తితః ॥ 3॥

ఆశ్రయో వాచ ।

దూర్వాఙ్కూరస్య తులయా యద్భవేత్ కాఞ్చనం సుర ।

తత్ గ్రహిష్యే శచీభర్తృర్నూనానం న చ వాధికమ్ ॥ ౪॥

శక్ర ఉవాచ ।

దూతైనాం నయ శీఘ్రం త్వం కుబేరభవనం ప్రతి ।
స దాస్యతి సువర్ణం చ దూర్వాఙ్కూరమితం శుభమ్ ॥ ౫॥

గణాః ఊచుః ।

ఆఙ్గాయా దేవరాఙ్గస్య దేవదూతస్తయా సహ ।
ప్రాయాత్ కుబేరభవనం శక్రస్య వచనాత్తదా ॥ ౬॥

అస్యై దూర్వాఙ్కూరమితం జాతరూపం ప్రదీయతామ్ ।
ఇన్ద్రేణ ప్రేషితా సాధ్వీ మునిపత్ని మయా సహ ।
ప్రాపితా భవనం తేఽద్య యామి దేవ నమోఽస్తు తే ॥ ౭॥

కుబేర ఉవాచ ।

అత్యాశ్చర్య మహం మన్యే మునిః శక్రస్తథాఽఽశ్రయా ।
మోహావిష్టా న జానన్తి దూర్వాఙ్కూరమితం కియత్ ॥ ౮॥
కాఙ్ఘనం తేన కిం వా స్యాత్ బహులం కిం న యాచితమ్ ।

గణాః ఊచుః ।

ఏవమేవ దదౌ తస్యై బహులం కాఙ్ఘనం సహ ॥ ౯॥

న జగ్రాహ భయాద్ భర్తుర్నూనాధికవిశఙ్కయా ।
స్వర్ణకారతులాయాన్తం దూర్వాఙ్కూరమధారయత్ ॥ ౧౦॥

నాభవత్ తులయా తస్య పర్యాప్తం తత్తు హాటకమ్ ।
వణిక్తులా సమానీతా తత్రాపి నాభవత్ సమమ్ ॥ ౧౧॥

తైలకారతులాయాం తు దూర్వాఙ్కూరసమం న చ ।
ఘటో బద్ధస్తతస్త్ర హాటకం దత్తమేకతః ॥ ౧౨॥

దూర్వాఙ్కూరోఽపరత్రాపి యాతి పత్రమధస్తదా ।
అన్యదన్యద్ దధౌం తత్ర కుబేరః కాఙ్ఘనం బహు ॥ ౧౩॥

తచ్ఛాపి నాభవత్తేన సమం దూర్వాఙ్కూరేణ చ ।
సర్వ కోశగతం ద్రవ్యం దత్తం తేన గిరీన్ద్రవత్ ॥ ౧౪॥

తథాపి నాభవత్ సామ్యం తేన దూర్వాఙ్కూరేణ తత్ ।
పత్నిమాహూయః తాం ప్రాహ కుబేరః కౌతుకాన్వితః ॥ ౧౫॥

కురూ మద్వాక్యతః సుఖ్యు ఘటారోహణమగ్రతః ।
న సమం చేత్ సమారోఙ్యే నిజసత్త్వరిరక్షయా ॥ ౧౬॥

పతివ్రతాఽఽజ్ఞయా తస్య ఘటమారురుహే తదా ।
 న సమా సాఽపి తేనాసీత్ తతః సర్వాం పురీ దదౌ ॥ ౧౭ ॥
 ఘటమధ్యే కుబేరోఽసౌ న చోర్ధ్వం జాయతేఙ్కరః ।
 శ్రుత్వా దూతముఖాద్ద్వీప్తో గజారూఢః సమాయయౌ ॥ ౧౮ ॥
 స్వకీయద్రవ్యసహితో ఘటమారురుహే స్వయమ్ ।
 దూర్వాఙ్కరో న చోర్ధ్వం స తథాపి సమజాయత ॥ ౧౯ ॥
 అథోముఖో గతశ్చింతాం కిమేతదితి చిన్తయన్ ।
 విష్ణుం హరం చ సస్మార తత్రారోహణకామ్యయా ॥ ౨౦ ॥
 తత్రాగతౌ స నగరౌ ఘటమారుహతాం తదా ।
 తథాపి నోర్ధ్వమగమత్ తదా దూర్వాఙ్కరం స్ఫుటమ్ ॥ ౨౧ ॥
 తతస్తే తత ఉత్తేరుః శివవిష్ణుధనేశ్వరాః ।
 వరుణేన్ద్రాగ్నిమరుతః కౌణ్డిన్యమభితో యయుః ॥ ౨౨ ॥
 దేవా దేవర్షయశ్చైవ సిద్ధవిద్యాధరోరగాః ।
 దినాస్తే సమనుప్రాప్తే స్వం నీడమివ పక్షిణః ॥ ౨౩ ॥
 నమస్కృత్య మునిం సర్వే ప్రోచురూద్విగ్నచేతసః ।
 సర్వ ఊచుః ।
 వృజినం విలయం యాతం దర్శనాత్ తవ భో మునే ॥ ౨౪ ॥
 పూర్వపుణ్యభవాదగ్రే కల్యాణం నో భవిష్యతి ।
 తవ పత్న్యా హృతం సత్త్వం సర్వేషామద్య నః స్ఫుటమ్ ॥ ౨౫ ॥
 మహిమానం న జానీమో దూర్వాఙ్కరసముద్భవమ్ ।
 ఏకదూర్వాఙ్కరతులాం త్రైలోక్యమపి నాలభత్ ॥ ౨౬ ॥
 గజాననశిరస్థస్య త్వయా భక్త్యాఽర్పితస్య చ ।
 జానీయాన్మహిమానం కః సమ్యక్ దూర్వాఙ్కరస్య హ ।
 యజ్ఞదానవ్రతతపః స్వాధ్యాయోఽపి న తత్సమః ॥ ౨౭ ॥
 గజాననైకభక్తస్య జపతస్తపతోఽనిశమ్ ।
 తవాపి మహిమానం కో జానీయాత్ సర్వదేహినః ॥ ౨౮ ॥
 ఏవముక్త్యా మునిం సర్వే పూర్వం పూజ్య గజాననమ్ ।
 సర్వే సభార్య పుపూజస్తుష్టువుర్ననృతుర్జగుః ॥ ౨౯ ॥

న బ్రహ్మ న హరిఃశివేన్ద్రమరుతో నాగ్నిర్వివస్వాన్ యమః ।
 శేషోఽశేషకలానిధిశ్చ వరుణో నో చన్ద్రమా నాశ్వినౌ ।
 నో వాచామధిపో న చైవ గరూడో నో యక్షరాట్ నాగ్గిరా ।
 మాహాత్మ్యం పరివేద దేవ నియమైరజ్ఞాతరూపస్య తే ॥ ౩౦॥

ఏవం సన్తోష్య సర్వే తే దేవదేవం గజాననమ్ ।
 మునిం చ సమనుజ్ఞాప్య యయుః స్వం స్వం నికేతనమ్ ॥ ౩౧॥

ఆశ్రయాఽపి తతో జ్ఞాత్వా దూర్వామాహాత్మ్యముత్తమమ్ ।
 విశ్వస్తా భర్తువాక్యే సా దూర్వాభిః ప్రత్యపూజయత్ ॥ ౩౨॥

విఘ్నేశ్వరం సర్వదేవం సర్వైర్దూవాభిరర్చితమ్ ।
 ప్రణనామ చ కౌణ్డిన్యం భర్తారం సత్యవాదినమ్ ॥ ౩౩॥

ఉవా చ సుప్రసన్నా సా స్వాత్మానం నిస్తతి భృశమ్ ।

ఆశ్రయోవాచ ।
 మాదృశీ నైవ దుష్టాఽస్తి యాతే వాక్యే ససంశయా ॥ ౩౪॥

విశేషవిదుషా స్వామిన్ విశేషవిదుషా త్వయా ।
 సమ్యక్ కృతం మమ విభో సర్వభూతదయావతా ॥ ౩౫॥

తత్ క్షమస్వాపరాధం మే త్వామహం శరణాగతా ।
 తతః ప్రాతః సముత్థాయ దూర్వామాదాయ సత్వరో ॥ ౩౬॥

స్నాత్వా దేవం సమభ్యర్చ్య దూర్వార్పణమకుర్వతామ్ ।
 అనన్యభక్త్యా జ్ఞాత్వా తౌ దూర్వామాహాత్మ్యముత్తమమ్ ॥ ౩౭॥

సాయం ప్రాతర్దేవదేవం పూజయంతౌ నిరన్తరమ్ ।
 త్యక్త్వా యజ్ఞ వ్రతం దానం జ్ఞాత్వా దేవో గజాననః ॥ ౩౮॥

కృపయా పరయాఽఽవిష్టః స్వధామ ప్రత్యపాదయత్ ।

గణాః ఊచుః ।
 అగాధం వర్ణితం దూర్వామాహాత్మ్యమిదముత్తమమ్ ॥ ౩౯॥

అశేషవర్ణనే శేషో నేశో వైశౌ హరీశ్వరో ।
 త్రైలోక్యం తులయా యస్యాః పత్రేణైవాఽఽభవత్ సమమ్ ॥ ౪౦॥

దూర్వేతిస్మరణాత్ పాపం త్రివిధం విలయం వ్రజేత్ ।

తత్స్మృతౌ స్మర్యతే దేవో యతః సోఽపి గజాననః ॥ ౪౧॥

ఇతి చింతామణిక్షేత్రమహిమా వర్ణితః స్ఫుటమ్ ।

శ్రవణాత్ కీర్తనాత్ ధ్యానాద్ భుక్తిముక్తిఫలప్రదః ॥ ౪౨॥

ఏతస్మాత్ కారణాద్ యానం త్రయాణాం ప్రేషితం శుభమ్ ।

రాసభస్య ముఖాద్ దూర్వా గతా దేవే వృషస్య చ ॥ ౪౩॥

చాణ్డాల్యా శీతనాశాయ త్వానీతా తృణభారతః ।

వాయునా ప్రబలేనాపి గతా దూర్వా గజాననే ॥ ౪౪॥

యతస్తస్య ప్రియా దూర్వా సస్తుష్టోఽసౌ వినాయకః ।

నిష్పాపత్వాత్ త్రయాణాం స సాన్నిధ్యం దత్తవాన్నిజమ్ ॥ ౪౫॥

గన్ధమాత్రేణ దూర్వాయాః సస్తుష్టో జాయతే విభుః ।

ప్రసక్తేన తు భక్త్యా వా కిం పునర్మస్తకార్పణాత్ ॥ ౪౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి దూత ముఖాద్ రాజ్ఞా స శ్రుతో మహిమా తదా ।

దూర్వాయా మునిభిః సర్వైర్న దృష్టో న చ సంశ్రుతః ॥ ౪౭॥

స్నాత్వా దూర్వాఙ్కరాన్ గృహ్య పుపూజస్తే వినాయకమ్ ।

నేవకాశ్చాపి దుర్వాభిరానర్చుః శ్రీగజాననమ్ ॥ ౪౮॥

ఆనన్ సర్వే దివ్యదేహోస్తేజసా సూర్యవర్చసః ।

శృణ్వన్తో దేవవాద్యానాం నానారావాన్ సమన్తతః ॥ ౪౯॥

విమానవరమారూఢా దివ్యవస్త్రానులేపినః ।

యాతా వైనాయకం ధామ కేచిత్ తద్రూపధారిణః ॥ ౫౦॥

నరా నాగరికాః కేచిదాగతాస్తం మహోత్సవమ్ ।

ద్రష్టుం దూర్వాభిరానర్చురేకవింశతిభిః పృథక్ ॥ ౫౧॥

భుక్త్యాం భోగాంశ్చ తే సర్వే గాణేశంస్థానమాగమన్ ।

విమానం చాపి చలితమూర్ధ్వం తత్ పుణ్యపుష్పతః ॥ ౫౨॥

తస్మాద్ గణేశభక్తేన కార్యం దూర్వాభిరర్చనమ్ ।

న కరోతి నరో యస్తు ప్రమోదాత్ తాభిరర్చనమ్ ॥ ౫౩॥

స చాణ్డాలస్తు విజ్ఞేయో నరకాన్ ప్రాప్నుయాద్ బహూన్ ।

న తన్ముఖం నిరీక్షేత కదాచిదపి మానవః ॥ ౫౪॥

యస్తు దూర్వాభిరరేచ్యే తం దేవదేవం గజాననమ్ ।

తస్య దర్శనతోఽన్యోఽపి పాపః శుద్ధిమవాప్నుయాత్ ॥ ౫౫॥

అలాభే బహూదూర్వాణామేకయైవాఽభిపూజయేత్ ।

తేనాపి కోటిగుణితా కృతా పూజా న సంశయః ॥ ౫౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి నానావిధో రాజన్ మహిమా కథితస్తవ ।

సేతిహాసస్తు దూర్వాణాం శ్రవణాత్ పాపనాశనః ॥ ౫౭॥

నాఖ్యేయో దుష్టబుద్ధేస్తు ప్రియే పుత్రే నివేదయేత్ ।

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

ఇతి బ్రహ్మముఖాచ్ఛ్వాత్వా పరమాఖ్యానముత్తమమ్ ॥ ౫౮॥

ననన్ద పరమప్రీతో ననామ కమలాసనమ్ ।

తదాజ్ఞయా యయా స్థానం స్వకీయం విస్మయాన్వితః ॥ ౫౯॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే దూర్వామాహాత్మ్యం నామ సప్తషష్ఠితమోఽధ్యాయః ॥
౬౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౨౯౧౨ + ౫౯ = ౨౯౭౧

౧.౦౭౦ చతుర్థీ వ్రతోపాఖ్యానం కృతవీర్య నామ సప్తతితమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ ।

వ్రతం పురా కృతం కేన భువి కేన ప్రకాశితమ్ ।

కిం పుణ్యం కిం ఫలం చాస్య కరుణాద్ వద మే ప్రభో ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

పురా స్కన్ధే గతే చైవ పార్వత్యైవ కృతం వ్రతమ్ ।

చతుర్షపి చ మాసేషు శివవాక్యేన పార్థివ ॥ ౨॥

పశ్చామే మాసి దృష్టస్తు కార్తికేయో హ్యపర్ణయా ।

అగస్త్యేన కృతం పూర్వం సముద్రం పాతుమిచ్ఛతా ॥ ౩॥

త్రిషు మాసేషు విఘ్నేశప్రసాదాత్ పీతవాసముమ్ ।

షణ్మాసావధి రాజేన్ద్ర దమయన్త్యా పురా కృతమ్ ॥ ౪॥

నలమన్వేషయన్త్యా తు తతో దృష్టో నలస్తయా ।
 ప్రద్యుమ్నస్య సుతం రాజంశ్చిత్రలేఖానయత్పురా ॥ ౫॥
 క్వ గతః కేన నీతో వా ఇతి శోచన్తమాకులమ ।
 ప్రద్యుమ్నం పుత్రశోకార్త రుక్మిణీ ప్రత్యభాషత ॥ ౬॥
 శృణు పుత్ర ప్రవక్ష్యామి యద్ వ్రతం స్వస్య మన్దిరే ।
 శమ్భురేణ పురాననీతే బాలకే త్వయి షట్దినే ॥ ౭॥
 త్వద్వియోగజదుఃఖేన హృదయం మే వ్యదూయత ।
 కదా ద్రక్ష్యామ్యహం పుత్రమపూర్వమతిసున్దరమ్ ॥ ౮॥
 అన్యస్త్రీణాం సుతం దృష్ట్వా మమ చేతసి జాయతే ।
 మమాపి పుత్రో భవితా సమోననేన ప్రమాణతః ॥ ౯॥
 ఇతి చిన్తాకులాయా మే గతాన్యబ్ధాని భూరిశః ।
 తతో మే దైవయోగాత్ తు లోమశో మునిరాగతః ॥ ౧౦॥
 తేనోపదిష్టం సజ్కుష్టచతుర్థీవ్రతముత్తమమ్ ।
 సర్వ చిన్తాహరం పుత్ర చతుర్వారం కృతం మయా ॥ ౧౧॥
 తత్ప్రసాదాత్ త్వమాయాతో హత్వా శమ్భురమాహవే ।
 త్వమప్యేతత్ కురూ వ్రతం తతో జ్ఞాన్యసి తం సుతమ ॥ ౧౨॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ప్రద్యుమ్నన కృతం పూర్వం గణనాథ సుతోషకమ్ ।
 శ్రుతో బాణాసురపురే నిరుద్ధో నారదాత్ పురా ॥ ౧౩॥
 ఉద్ధవస్యాజ్ఞయా కృష్ణః కృతవాన్ వ్రతముత్తమమ్ ।
 భీత ఈశ్వరసంక్రామాదేకవారం యథావిధి ॥ ౧౪॥
 గత్వా స శోణితపురం జిత్వా బాణాసురం మృధే ।
 ఆనీతః ఉషయా సార్ధమనిరుద్ధః క్షణాన్స్పృశః ॥ ౧౫॥
 మయాపి సృష్టికామేన కృతమేతన్నుపోత్తమ ।
 కృతా నానావిధా సృష్టిర్వృతస్యాస్య ప్రభావతః ॥ ౧౬॥
 అన్యైర్దేవాసురనరైః కృతం విఘ్నాపశాన్తయే ।
 ఋషిభిర్దానవైర్యక్షైః కిన్నరోరగరాక్షసైః ॥ ౧౭॥
 ఆపద్యపి చ కష్టాయాం కుర్యాత్ తచ్ఛాన్తయే వ్రతమ్ ।

నానేన సదృశం లోకే సర్వసిద్ధికరం వ్రతమ్ || ౧౮ ||

తపో దానం జపస్తీర్థం మస్త్రో విద్యా న చ క్వచిత్ |

ఇమాం శ్రుత్వా కథాం రాజన్ స్వయం భుజ్జీత వాగ్యతః || ౧౯ ||

జానుమధ్యే కర కృత్వా గణేశం హృది చింతయేత్ |

ద్విజాతీనాం చ యచ్ఛేషం భోక్తవ్యం సహ బాన్ధవైః || ౨౦ ||

కార్యం బహులమాసైస్తు సిద్ధ్యతే నాత్ర సంశయః |

బహునాత్ర కిముక్తేన నాన్యత్ స్యాచ్ఛీఘ్రసిద్ధిదమ్ || ౨౧ ||

నోపదేశ్యమభక్తాయ నాస్తికాయ శరాయ చ |

దేయం పుత్రాయ శిష్యాయ భక్తియుక్తాయ సాధవే || ౨౨ ||

మమ ప్రియోఽసి రాజేన్ద్ర ధర్మిష్ఠః క్షత్రియర్షభః |

కార్యకర్తాఽసి లోకానాముపదిష్టమథో వ్రతమ్ || ౨౩ ||

తస్మాత్ సర్వవ్రతేష్వేతత్ కర్తవ్యం ప్రథమం త్వయా |

సిద్ధిం యాస్మన్ని కార్యాణి నాన్యథా భాషితం మయా || ౨౪ ||

యదా యదా పశ్యతి కార్యముద్యతం, నారీ నరో వా విదధాతు సద్వ్రతమ్ |

సిద్ధ్యన్ని కార్యాణి మనీషితాని కిం దుర్లభం విఘ్నహరే ప్రసన్నే || ౨౫ ||

సూత ఉవాచ |

ఇత్థం స శ్రుత్వా విధివన్నుపోత్తమో వ్రతం చకారాఽఖిల దుఃఖశాన్తయే |

వ్రతప్రభావాజ్జితవాన్ స వైరిణో బుభోజ రాజ్యం స సుతైరకణ్ణకమ్ || ౨౬ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే చతుర్థివ్రతోపాఖ్యానే కృతవీర్యవిజయో నామ

సప్తతితమోఽధ్యాయః || ౭౦ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః 30౬౮ + ౨౬ = 30౯౪

౧.౦౭౧ ఏకసప్తతితమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ |

ఉద్యాపనం కథం కార్యం వ్రతస్యాఽస్య మహామతే |

తన్నే విస్తరతో బ్రూహి లోకానాం హితకామ్యయా || ౧ ||

బ్రహ్మోవాచ |

ప్రథమే మాసి కర్తవ్యం పశ్చిమే సప్తమేఽథవా |

ఉద్యాపనం మనుష్యేన్ద్ర వ్రతసమ్పూర్తిహేతవే ॥ ౨॥
 పూర్వోక్తేన విధానేన పూజయేద్ భక్తిమాన్సురః ।
 పుష్పమణ్డపికాం కృత్వా నానావస్త్రవిచిత్రితామ్ ॥ ౩॥
 కృత్వా తు సర్వతోభద్రం నానారజ్గవిచిత్రతమ్ ।
 పూజయేత్ తత్ర దేవేశం కలశోపరి పూర్వవత్ ॥ ౪॥
 చందనేన సుగంధేన పుష్పైర్నానావిధైరపి ।
 నారికేలఫలేనైవ దద్యాద్ధర్ష్యం సమాహితః ॥ ౫॥
 తిథీనాముత్తమే దేవి గణేశప్రియవల్లభే ।
 సజ్కటం హర మే దేవి గృహాణార్ష్యం నమోఽస్తు తే ॥ ౬॥
 లమ్బోదర నమస్తుభ్యం సతతం మోదకప్రియ ।
 సజ్కష్టం హర మే దేవ గృహాణార్ష్యం నమోఽస్తు తే ॥ ౭॥
 క్షీరోదార్ణవసమ్భూత అత్రిగోత్రసముద్భవ ।
 గృహాణార్ష్యం మయా దత్తం రోహిణ్యా సహితః శశిన్ ॥ ౮॥
 భోజ్యం భక్ష్యం చ లేహ్యం చ పేయం చోష్యం నివేదయేత్ ।
 ఫలైరన్యైశ్చ బహుభిస్తోషయేద్ గణనాయకమ్ ॥ ౯॥
 ఆచార్యం వరయేత్ తత్ర ఋత్విజుక్తైకవింశతిమ్ ।
 గణానాన్వేతి మన్త్రేణ హ్యాయుతం హోమమాచరేత్ ॥ ౧౦॥
 అథవా మూలమన్త్రేణ సహస్రం వా తదర్ధకమ్ ।
 అష్టోత్తరశతం చాపి బలిదానం తతశ్చరేత్ ॥ ౧౧॥
 పూర్ణాహుతిం తతః కుర్యాద్ వసోర్ధారాజ్ఞు పాతయేత్ ।
 హోమశేషం సమాప్యైవం బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ తతః ॥ ౧౨॥
 వస్త్రయుగ్మం చ కలశాన్ దక్షిణాసనసంయుతాన్ ।
 తేభ్యో దద్యాద్ యథాశక్తి విత్తశాత్యం న కారయేత్ ॥ ౧౩॥
 ఆచార్యం పూజయేత్ పశ్చాద్ వస్త్రాలంకారణాదిభిః ।
 తస్మై భుక్తవతే దద్యాద్ వాయనం ఫలసంయుతమ్ ॥ ౧౪॥
 శూర్ప పాయససమ్పూర్ణ రక్తవస్త్రేణ వేష్టితమ్ ।
 సౌవర్ణం తం గణాధీశం తస్మై దద్యాత్ సదక్షిణమ్ ॥ ౧౫॥

తిలనామాధకం దద్యాద్ వ్రతసమ్పూర్తిహేతవే ।
 తతో గాం కపిలాం దద్యాత్ సవత్సాం సవిభూషణామ్ ॥ ౧౬ ॥
 తతః క్షమాపయేద్ విప్రాన్ విష్ణుశః ప్రీయతామితి ।
 వ్రతస్యోద్యావనం కృత్వా హయమేధఫలం లభేత్ ॥ ౧౭ ॥
 కృతపీర్యపితోవాచ ।
 ఏవం మే బ్రహ్మణాదిష్టం వ్రతం లోకోపకారతః ।
 తదేతత్ కథితం తేఽద్య కురూ పుత్రార్థమాదరాత్ ॥ ౧౮ ॥
 ఇన్ద్ర ఉవాచ ।
 యథాయథా సమాదిష్టం పిత్రా తేన మహావ్రతమ్ ।
 తథా తథా కృతం తేన కార్తవీర్యేణ ధీమతా ॥ ౧౯ ॥
 వ్యాఖ్యాయ కథితం సమ్యక్ పణ్ణితైర్వ్రతముత్తమమ్ ।
 సిద్ధిబుద్ధియుతాం మూర్తిం స్థాప్య కాఞ్చననిర్మితామ్ ॥ ౨౦ ॥
 మహామణ్ణపికామధ్యే బ్రాహ్మణైః పఠ్యతే క్వచిత్ ।
 క్వచిత్ పురాణం పాణ్ణిత్యం క్వచిత్ గాయననర్తనే ॥ ౨౧ ॥
 నానావిధానాం వాద్యానాం ధ్వనయో నిర్గతా దివమ్ ।
 వివదన్తే జనాః క్వాపి మధ్యస్థాః కేచనాఽభవన్ ॥ ౨౨ ॥
 స తు రాజా మహాధీమాన్ జజాప పరమం మనుమ్ ।
 జప్త్వా హుత్వా పూజయిత్వా భోజయిత్వా ద్విజాన్ బహూన్ ॥ ౨౩ ॥
 గా దదావయుతం తేభ్యోఽలఙ్కృతేభ్యో హ్యలఙ్కృతః ।
 దీనాన్ధకృపణేభ్యోఽన్నం దదౌ దానాన్యనేకశః ॥ ౨౪ ॥
 సన్తుష్టానామాశిషం స పుత్రస్య జగ్రహే పునః ।
 తేషాం ద్విజానాం తపతాం సర్వదా సత్యవాదినామ్ ॥ ౨౫ ॥
 ఆశిర్భిః స్వల్పకాలేన ససత్త్వాఽభూన్నుపాజనా ।
 సుషువే శుభవేలాయాం పుత్రం లక్షణసంయుతమ్ ॥ ౨౬ ॥
 దదౌ దానాన్యనేకాని పుత్రజన్మప్రహర్షితః ।
 వ్రతబంధం వివాహం చ కాలే తస్యాఽకరోన్నుపః ॥ ౨౭ ॥
 జ్ఞానవిజ్ఞానసమ్మన్నం పుత్రం రాజ్యేఽభిషిచ్య చ ।
 సత్పుత్రో భోగసమ్పన్నో జగమాన్తే పదం విభోః ॥ ౨౮ ॥

ఋత్విగ్భిః పణ్ణితైః సార్థం ప్రేక్షకైః సకలైరపి ।

తస్య పుణ్యేన తే సర్వే గాణేశం ధామ చాగమన్ ॥ ౨౯ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే వ్రతోద్ధ్యపనవిధినిరూపణం నామైకసప్తతితమోఽధ్యాయః

॥ ౭౧ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః 3౦౯౪ + ౨౯ = 3౧౨3

౧.౦౭౨ ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః

శూరసేన ఉవాచ ।

వ్రతే జాతే కథమభూ తయోః పుత్రః శతక్రతో ।

తత్సర్వం మే వద విభో విస్తరాత్ పరిపృచ్ఛతః ॥ ౧ ॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

కిం కిం న జాయతే రాజన్ పరితుష్టే గజాననే ।

ప్రసాదాత్ తస్య సా రాజ్ఞీ గర్భం దధే నృపస్య యత్ ॥ ౨ ॥

ప్రనూతా నవమే మాసి మఙ్గలం పుత్రమైక్షత ।

ద్విస్కన్ధం చారువదనం బాహుహస్తవివర్జితమ్ ॥ 3 ॥

సునాసం పద్మనయనమూరూజానువివర్జితమ్ ।

జఙ్ఘాపాదవిహీనస్తం దృష్ట్వా మాతా రుదోద హ ॥ ౪ ॥

సా ఉవాచ ।

దుర్భగాయాః కథమభూదీదృశో బాలకో మమ ।

కరపాదవిహీనోఽయం కథం దత్తో గజానన ॥ ౫ ॥

ఆసం శుభాఽహం వస్త్యైవ కిమీదృక్పుత్రవత్యహమ్ ।

కథం న జాతో నాశో మే పూర్వజన్మకృతైనసః ॥ ౬ ॥

కథం ప్రసాదః ఫలితస్తవాపి ద్విరదానన ।

కథం బ్రాహ్మణవాక్యాని నిష్ఫలానీదృశాని మే ॥ ౭ ॥

పాణిభ్యాం నిఘ్నతీ వక్షో లలాటం చ ముహుర్ముహుః ।

తస్యాం రుదత్యాం సర్వాస్తా రురుదుస్తత్ర యాస్థితాః ॥ ౮ ॥

తాసాం కోలాహలం శ్రుత్వా నృపోఽపి తత్ర చాగమత్ ।

తస్యాపి రుదితం శ్రుత్వా ప్రధానా అపి చాగమన్ ॥ ౯ ॥

తేషాం చ రుదీతం శ్రుత్వా నాగరా రురుదుస్తదా ॥ ౧౦॥

రాజోవాచ ।

కథం దీనానుకమ్పిత్యం తవ దేవ గజానన ।

కథం దయా కృతా తేఽద్య మహ్యమేవం ప్రదర్శితా ॥ ౧॥

కథం స్మరణమాత్రేణ పాపాని హరసేఽనఘ ।

జపస్తపః స్మృతిర్దానం పూజనం ద్విజతర్పణమ్ ॥ ౧౨॥

అనుష్ఠానం తథా హోమః సర్వం వ్యర్థజ్గతం మమ ।

తస్మాద్ దైవం హి బలవత్ ప్రయత్నస్తు నిరర్థకః ॥ ౧౩॥

న జ్ఞాయతే కర్మగతిః కదా కిం వా భవిష్యతి ।

మూషక ప్రాప్యతే యద్వత్ పర్వతస్య విదారణాత్ ॥ ౧౪॥

తథా మేఽజని పుత్రేఽయమాజన్మకృతయత్నతః ।

తత ఊచుః ప్రకృతయో నృపం శోకాకులం తదా ॥ ౧౫॥

ప్రధానా ఊచుః ।

అలం శోకేన భూపాల కథం భావ్యన్యథా భవేత్ ।

రామః కిం న మృగం వేద తత్పుష్టం గత ఏవ సః ॥ ౧౬॥

ధర్మరాజో న కిం వేద నిషిద్ధం ద్యూతకర్మ తత్ ।

తథాపి స గతో రస్తుం సర్వం హిత్వా వనం గతః ॥ ౧౭॥

చారుతా న భవేదస్య భృశమాక్రందితే సతి ।

అదృష్టం చేద్భవేత్ సమ్యగగ్రే చారురయం భవేత్ ॥ ౧౮॥

పుష్పం ఫలం వా కాలేన యథా యాతి మహీరూహమ్ ।

తథా కాలేన భవితా సమ్యక్ చ పృథివీపతిః ॥ ౧౯॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

ఇత్యమాత్య వచః శ్రుత్వా సావధానోఽభవన్నృపః ।

ఉవాచ నృపపత్నిం తాముత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ మా శుచః ॥ ౨౦॥

స్వయం చ సుమనా రాజా సమాహూయ ద్విజోత్తమాన్ ।

గణేశపూజనం చక్రే స్వస్తివాచనమేవ చ ॥ ౨౧॥

కృత్వాఽభ్యుదయిక శ్రాద్ధం దదౌ దానాన్యనేకశః ।

మాల్యాలక్ష్కారవాసాంసి గావో రత్నాన్యనేకశః ॥ ౨౨॥

సుహృత్సమృద్ధిభృత్యేభ్యో వస్త్రాణి వివిధాని సః ।

నానావాదిత్రజీవేభ్యో దదౌ రాజా యథార్హతః ॥ ౨౩॥

బన్ధిచారణదీనాన్ధకృపణేభ్యశ్చ సర్వశః ।

గృహే గృహే చ తామ్బూల శర్కరాం దాపయచ్ఛ సః ॥ ౨౪॥

కార్తవీర్యేతి నామాస్య చకారైకాదశేఽహని ।

భోజయామాస నగరం మహోత్సాహపురఃసరమ్ ॥ ౨౫॥

తతో ద్వాదశ వర్షాణి వ్యతితానీ సుతస్య హా ।

ఆయయా స్వేచ్ఛయా తస్య దత్తాత్రేయస్తదా గృహమ్ ॥ ౨౬॥

పాదయోః స్వశిరః స్థాప్య కృతవీర్యో ననామ తమ్ ।

ఆలిలిఙ్గ మునిస్తం స ఉత్థాయ నృపసత్తమమ్ ॥ ౨౭॥

ఉపవిశ్యాసనే రమ్యే పూజయామాస సాదరమ్ ।

విష్టరం పాద్యమర్ఘ్యం చ గాం చ వస్త్రోపవీతకమ్ ॥ ౨౮॥

దదౌ ధూపం చ దిపం చ నైవేద్యం వివిధం ఫలమ్ ।

ఉద్వర్తనం చ తామ్బూలం రత్నకాఞ్చనదక్షిణామ్ ॥ ౨౯॥

సుప్రసన్నం సుఖాసీనం పాదసంవాహనాదిభిః ।

ఉవాచ రాజా సమ్యక్ తం దత్తాత్రేయం మహామునిమ్ ॥ ౩౦॥

జన్మజన్మాతరీయం మే పుణ్యం ఫలితమద్య వై ।

యచ్ఛర్మచక్షుషాం జాతం సాఙ్గాత్రే దర్శనం మునే ॥ ౩౧॥

అగ్రే శుభతరం భావి ప్రసాదాత్తవ సువ్రత ।

యతో భవాదృశాం నైవ దర్శనం పాపకర్మణామ్ ॥ ౩౨॥

కృతవీర్యవచః శ్రుత్వా దత్తాత్రేయస్తమబ్రవీత్ ।

అపూర్వం తనయం తేఽద్య ద్రష్టుకామోఽహమాగతః ॥ ౩౩॥

తత ఆనన్దయుక్తోఽసౌ నృపః ప్రాహ మునిం పునః ।

నృప ఉవాచ ।

అనుష్ఠానం తపో దానం వృథా మమ గతం వ్రతమ్ ॥ ౩౪॥

జగదీశేన దత్తోఽయం పుత్రో హృచ్చల్య ఏవ సః ।

అనేనాఽదర్శనీయేన గతశ్చాదర్శనీయతామ్ ॥ ౩౫॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

ఆనీయ బాలకం తస్మై మునయేఽదర్శయన్నుపః ।

ఆచ్ఛాదయన్నేత్రకణ్ణో తత్సుతం వీక్ష్య సన్మునిః ॥ 3౬ ॥

జ్ఞాత్వా ధ్యానేన తత్కర్మ మునిస్తం పునరబ్రవీత్ ।

అయమేవ సుతో రాజన్ కర్తా సర్వాన్ విజిత్య హా ॥ 3౭ ॥

నాచాన్తోఽసి విజృమ్భ్య త్వం సజ్కష్టివ్రతజాగరే ।

నిద్దితో వ్రతరాజస్తు సర్వసజ్కష్టనాశనః ॥ 3౮ ॥

అఙ్గహీనః సుతో జాత ఉపాయాత్ సాఙ్గతామియాత్ ।

రాజోవాచ ।

ఋతముక్తం త్వయా స్వామిన్ కృపాం కృత్వా వదస్వ మే ॥ 3౯ ॥

యేనోపాయేన సాఙ్గో మే త్వత్ప్రసాదాత్ సుతో భవేత్ ।

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

మునిః స కృపయావిష్టస్తత్సుతాయ తదాఽబ్రవీత్ ॥ ౪౦ ॥

మన్తమేకాక్షరం సాఙ్గం తత ఊచే పునశ్చ తమ్ ।

ఆరాధనం గణేశస్య మన్తేణానేన భక్తితః ॥ ౪౧ ॥

ఉపవాసైకభక్తానాం నియమాన్ కురూ సువ్రత ।

ద్వాదశాబ్దం తతస్తుభ్యం దర్శనం స చ దాస్యతి ॥ ౪౨ ॥

తద్ధృష్టిపాతమాత్రేణ దివ్యదేహో భవిష్యసి ।

ఇత్యుక్త్వా నృపమామన్త్య పిదధే మునిపుఙ్గవః ॥ ౪౩ ॥

గతే మునౌ తతః పుత్రః పాదహీనో మహామనః ।

జగాద కృతవీర్యం స గహనం ప్రాపయసస్వ మామ్ ॥ ౪౪ ॥

గజానన ప్రసాదార్థమనుష్ఠానం కరోమ్యహమ్ ।

రుదిత్వా పితరో తస్య శ్చత్వా వాణీం తదీరితామ్ ॥ ౪౫ ॥

అప్రేషయద్ వనం చారు నరయానేన తం పితా ।

భృత్యాః పర్ణకుటీమధ్యే సంస్థాప్య నగరం యయుః ॥ ౪౬ ॥

తస్థౌ తత్ర స్వయం సమ్యక్ తపసే కృతనిశ్చయః ॥ ౪౭ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే కార్తవీర్యప్రాదుర్భావో నామ ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః
 || ౭౨ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః 3౧౨3 + ౪౭ = 3౧౭౦

౧.౦౭౩ చతుర్థీ వ్రతమాహాత్మ్యం నామత్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

గురుపదిష్టం మన్తం జజాప నియమేన సః ।
 ధ్యాయనన్ గజాననం దేవం నిష్ఠామాస్థాయ శైష్ఠికీమ్ ॥ ౧ ॥

వాయుభక్షో నిరాహారో లోష్ఠపాషాణసన్నిభః ।
 ఏవం ద్వాదశవర్షాణి వ్యతీతాని తపస్యతః ॥ ౨ ॥

హస్తపాదవిహీనస్య బాలకస్య మహాత్మనః ।
 నిర్వాణం తస్య తదృష్ట్వా ద్వాదశాబ్దం గజాననః ॥ ౩ ॥

తడాగమధ్యదుత్తస్థౌ ప్రవాలమయమూర్తిగః ।
 ఉవాచ సమ్ముఖో భూత్వా నిష్ఠాభక్తిసుతోషితః ॥ ౪ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

నిర్జనేఽస్మిన్ వనే యస్మాత్ సింహవ్యాఘ్రనిషేచితే ।
 నికుంజ బచులేఽతిష్ఠద్ యతో ద్వాదశవార్షికమ్ ॥ ౫ ॥

అతస్తేఽహం వరం దాస్యే శృణు యత్రే మనోగతమ్ ।
 శ్రుత్వా వాణీం తదుదితామాస్థితో దేహభావనామ్ ॥ ౬ ॥

కృతవీర్యసుతో నత్వా ప్రోవాచ ద్విరదాననమ్ ।
 శృణ్వుత్సు సర్వమునిషు విమానస్థేషు భూరిశః ॥ ౭ ॥

పుత్ర ఉవాచ ।

త్వత్పాదయుగలే దేవ భక్తిరవ్యభిచారిణీ ।
 అస్తు మే సతతం నాన్యదుత్సాహో మే ప్రయాచితుమ్ ॥ ౮ ॥

తథాపి యాచే దేవేశ పిత్రోః సన్తోషహేతవే ।
 శరీరే చారుతాం దేహి సర్వ సన్తోషకారిణీమ్ ॥ ౯ ॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

శ్రుత్వా వాక్యం తదీయం తు మాయావీ స గజాననః ।

అణిమానం సమాస్థాయ వివేశోదరమాదరాత్ ॥ ౧౦ ॥

తస్మాన్ ప్రవిష్టే పుత్రోఽసౌ దివ్యదేహోఽభవన్నృప ।
సహస్రభుజవాన్ జాతః కృతవీర్యాత్మజస్తదా ॥ ౧౧ ॥

ఋజుపాదద్వయయుతః స్థితః పర్వతసన్నిభః ।
వవర్షుః పుష్పవర్షాణి దేవా దేవర్షయోఽపి చ ॥ ౧౨ ॥

తుష్టువస్తం చ దేవం చ గీతవాదిత్రనిస్వనైః ।
జగర్ణ కార్తవీర్యోఽసౌ సహస్రభుజమణ్డితః ॥ ౧౩ ॥

తస్య శబ్దం సమాకర్ణ్య ఘనగర్జితసన్నిభమ్ ।
సమవర్తీ భృశం త్రస్తః పరేషాం గణనా కుతః ॥ ౧౪ ॥

పృథివ్యాం సర్వరాజానః సమకమ్పంత తద్భయాత్ ।
అయం పఞ్చశతం బాణాన్ సజ్జామే మోచయేదితి ॥ ౧౫ ॥

బ్రహ్మాదయస్తతో యానాదుత్తీర్యాథ తమబ్రువన్ ।
సృరణాత్తవ దేవానాం ప్రాప్తిః స్యాద్ గతవస్తునః ॥ ౧౬ ॥

హృదిస్థం సర్వలోకానామామయం త్వం వినేష్యసి ।
యతః సాక్షాద్ విష్ణురూపః సహసస్రార్జునసంజ్ఞయా ॥ ౧౭ ॥

త్రిషు లోకేషు విఖ్యాతో యావత్కల్పం భవిష్యసి ।
సాధుత్రాణే చ నిరతః శరణాగతపాలకః ॥ ౧౮ ॥

విజేతా సర్వశత్రూణాం పృథివీ మణ్డలాధిపః ।
ఇతి నానా వరాన్ దత్వా పిదధురేవతాగణాః ॥ ౧౯ ॥

హస్త్యశ్వ నరయానాని ఛత్రచామర దీపికాః ।
రథానుపాయనాన్యన్యాన్యాజప్తరఖిలా నృపాః ॥ ౨౦ ॥

తతః సంస్థాపయామాస మహాప్రాసాదమధ్యగామ్ ।
ప్రావాలీం గణనాథస్య మూర్తిం ద్విజపురఃసరః ॥ ౨౧ ॥

ప్రవాలగణపశ్చేతి తస్య నామ దధుర్ద్విజాః ।
దదౌ గ్రామాన్ బ్రాహ్మణేభ్యః పూజాయై స్థాపితాశ్చ యే ॥ ౨౨ ॥

ప్రవాలక్షేత్రమితి తత్ పప్రథే భువి సిద్ధిదమ్ ।
తత్ర శేషో ధరాం ధర్తుమనుష్ఠానపరోఽభవత్ ॥ ౨౩ ॥

ప్రాప తస్మాద్గణేశాత్ తు వరాన్ బహుతరాసపి ।

ధరాధరణసామర్థ్యం సర్వజ్ఞత్వం తదైవ చ ॥ ౨౪॥

మూర్ధ్నా సహస్రం త్రైష్యం చ నవనాగకులేష్యపి ।

అతి సన్నప్త మనసా తేన యత్ స్థాపితం పురా ॥ ౨౫॥

ధరణీధర ఇత్యేవం ద్వితీయం నామ పప్రథే ।

స్మరతాం శృణ్వతాం చాపి సర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ ౨౬॥

సమూజ్య సర్వాన్ ద్విజపుంగ్లవాన్స్తాన్ రాజ్ఞశ్చ సర్వాననుపృచ్ఛ్య చైతాన్ ।

సహస్రబాహుర్నగరం స్వకీయం ద్రష్టుం స్వమాతాపితరావథాగాత్ ॥ ౨౭॥

తౌ తం జహృషతుర్ద్వష్టా నగరం చ తథావిధమ్ ।

దదతుర్ద్విజముఖ్యేభ్యో నానాదానాని సర్వశః ॥ ౨౮॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

అభ్యధాయి తు సజ్కష్టవతుర్ధీమహిమాఽదభుతః ।

కృతపీర్య సుతాచ్ఛాయం మృత్యులోకం గతః శుభః ॥ ౨౯॥

అనుభూతః సురగణైశ్చన్ద్రసేనాదిభిర్నృపైః ।

అతిపుణ్యతమశ్చాయం స్మరణాదపి సిద్ధిదః ॥ ౩౦॥

ఏతత్ప్రసాదాత్ సమ్ప్రాప్తా రావణేనాఖిలాజ్ఞతా ।

ఏతత్ ప్రసాదాత్ సమ్ప్రాప్తా పురా రాజ్యం చ పాణ్డవైః ॥ ౩౧॥

ఏతద్ వ్రతస్య యత్పుణ్యం హస్తే మే దీయతే యది ।

తదైవ తద్ విమానం తు ప్రచలేదమరావతీమ్ ॥ ౩౨॥

క ఉవాచ ।

ఇతి శక్రముఖాత్తస్య వ్రతస్య మహిమా శ్రుతః ।

శూరసేన భూషేన స్వానన్దాభౌ నిమజ్జతా ॥ ౩౩॥

వన్దితే పాదకమలే శక్రస్య ప్రతిగర్జితా ।

తమువాచ తతః ప్రీతః శూరసేనో నృపోత్తమః ॥ ౩౪॥

శ్రుత్వా కథాం దివ్యరూపాం చతుర్ధీవ్రతసమ్భవామ్ ।

స ఉవాచ ।

ఫలితం పూర్వపుణ్యం మే యేనాశ్రాపిదృశం వ్రతమ్ ॥ ౩౫॥

న హ్యేతస్మాత్ పుణ్యతరం త్రిషు లోకేషు కిన్ఞ్చన ।

ఇత్యుక్త్వా శక్రమారేభే వ్రతం కర్తుం స్వయం తతః ॥ ౩౬ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే చతుర్థీవ్రతమాహాత్మ్యం నామత్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః
॥ ౭౩ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౩౧౭౦ + ౩౬ = ౩౨౦౬

౧.౦౭౪ చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

బ్రహ్మన్ కథం కృతం తేన శూరసేనన భూభుజా ।

సేతిహాసం శక్రముఖాత్ శ్రుత్వా సాదరముత్తమమ్ ॥ ౧ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతఃస్వదూతాన్ ప్రాహేదం గచ్ఛన్తు నగరం ప్రతి ।

స ఆనేయస్తు సజ్కష్టచతుర్థీవ్రతకారకః ॥ ౨ ॥

తే దూతాస్త్యరయా యాతాః పప్రచ్ఛన్తే గృహం గృహమ్ ।

దదృశుర్భ్రమమాణాస్తే విమానం సుందర శుభమ్ ॥ ౩ ॥

యాఽభవద్ దుష్టచాణ్డాలీ గలత్కుష్ఠా స్త్రవన్ముఖా ।

మక్షికాకృమిభారేణ దుర్గనేన సమావృతా ॥ ౪ ॥

శుష్కోదరీ దీర్ఘకేశా శుష్కదంతాక్షినాసికా ।

అత్యంతమలినా దీర్ఘశ్రోత్రరథ్నాః ఘనస్వనా ॥ ౫ ॥

నేతుం తామీదృశీం దూతైరాసీతాం గణపస్య హి ।

అత్యాశ్చర్యమిదమితి రాజదూతాః ప్రణమ్య తామ్ ॥ ౬ ॥

ఊచుస్తే దేవదూతాస్త్రాన్ గణనాథస్య కింకరాన్ ।

అత్యంతం కుత్పితా జాత్యా హీనేయం స్వర్గగా కథమ్ ॥ ౭ ॥

కేయమాసీత్పురా దూతాః కథమీదృగ్ బభూవ చ ।

కేన పుణ్యేన యుష్మాభిః స్వర్గం తు నియతే కథమ్ ॥ ౮ ॥

ఏతద్ వదన్తు సర్వం నో యది వక్తుం క్షమం భవేత్ ।

దేవదూతా ఊచుః ।

ఆసీత్ బంజాలవిషయే శారఙ్గధరనామతః ॥ ౯ ॥

క్షత్రియస్తస్య కన్యేయం సున్దరా నామ సున్దరీ ।
 పికకణ్ణా శశిముఖీ రతిలావణ్యజిత్వరీ ॥ ౧౦॥
 యద్దాస్య కరణే నార్హాః ప్రసిద్ధా అష్టనాయికాః ।
 యోగినామపి యా చేతః కటాక్షేన విమోహయేత్ ॥ ౧౧॥
 యువానో ముముచుః శుక్రం కేచిత్ తద్రూపవీక్షణాత్ ।
 జారమార్గేషు నిరతా సాఽభవద్ విశ్వమోహినీ ॥ ౧౨॥
 మహార్హవస్త్రాలంకారా నానావిషయభోగినీ ।
 బంజ్గలనగరే ఖ్యాతా వేశ్యేవాసీద్ గతత్రపా ॥ ౧౩॥
 భర్తారం చిత్రనామానం వజ్జుయత్యేవ సర్వదా ।
 వ్యయాదసంక్లయద్రవ్యస్య పిత్రా సమ్పాదితం పురా ॥ ౧౪॥
 కదాచిచ్ఛయనే తం సా హిత్యా సున్దరవేషభృత్ ।
 నిశీధే చలితా తేన హస్తేఽధారి రూషావశాత్ ॥ ౧౫॥
 ఉవాచ భర్త్యయంస్తాం చ చిత్రనామా పతిస్తదా ।
 ధిక్ త్వాం పాపసమాచారే యా జారే నిరతాఽనిశమ్ ॥ ౧౬॥
 తద్వాక్యమిత్థమాకర్ణ్య శాన్తకోపాఽభవత్ తదా ।
 అభక్ష్యభక్షణేనాసౌ మత్తా బలవతీ భృశమ్ ॥ ౧౭॥
 అన్ధే తమసి సజ్గుహ్య శస్త్రీకాం దక్షహస్తతః ।
 తయా తదుదరం భిత్వా చిత్రనామపతేస్తదా ॥ ౧౮॥
 గతా తం పురుషం రస్తుం యో జారో మనసి స్థితః ।
 యావత్సా రమతే తత్ర తావత్పర్వస్తవాసినా ॥ ౧౯॥
 జాగ్రతా చరితం తస్యా జ్ఞాత్వా రాజ్ఞే నివేదితమ్ ।
 తదదూతాస్తమసి స్థిత్యా తావత్ సా గృహమాగతా ॥ ౨౦॥
 దధుస్తాం రాజదూతాస్తే నిన్యూ రాజసమీపతః ।
 నిజఘ్నుస్తాం బహిర్నిత్వా దూతా రాజాజ్ఞయా తదా ॥ ౨౧॥
 సా నీతా నరకే ఘోరే యమదూతైస్తదాయజ్ఞా ।
 అధోముఖీ స్థితా తత్ర సప్తష్టా కృమిభిర్భృశమ్ ॥ ౨౨॥
 అత్యంతం బుభుజే దుఃఖం స్మరన్తీ పూర్వచేష్టితమ్ ।

కల్పాన్తే మృత్యులోకేఽభూచ్ఛాన్డాలీ దుర్భగా భృశమ్ ॥ ౨౩॥

ఏకదా మదిరాం పీత్వా మత్తా సుప్తా దివైవ సా ।

నిశాయాం ప్రథమే యామే ప్రబుధ్ధా క్షుధితా భృశమ్ ॥ ౨౪॥

తదైవ భిక్షితుం యాతా గృహం సా వ్రతకారిణః ।

తేనాన్నమస్యై దత్తం యత్ తయా భుక్తం విధూదయే ॥ ౫॥

గణేశేతి చ జల్పన్త్యా నేచ్ఛయా దైవయోగతః ।

తదైవ గణనాథేన విమానం ప్రేషితం శుభమ్ ॥ ౨౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

దేవదూతవచః శ్రుత్వా పునరూచుర్నమస్య తే ।

రాజదూతా ఉచః ।

ఇదమత్యద్భుతం దృష్టమస్మాభిః కార్యకారిభిః ॥ ౨౭॥

రాజ్ఞా యదుపదిష్టం నో వాక్యమేతన్నిబోధత ।

శక్రో గృత్సమదం దృష్టుం విమానవరమాస్థితః ॥ ౨౮॥

భృశణ్డిమాయయౌ దేవైర్దృష్ట్యా నత్వా ప్రపూజ్య తమ్ ।

తదనుజ్ఞాం చ పూజాం చ గృహీత్వా స్వాం పురీం యయౌ ॥ ౨౯॥

గచ్ఛతస్తస్య యానం తచ్ఛూరసేనపురేఽపతత్ ।

కుష్ఠినో వైశ్యపుత్రస్య దృష్టిపాతేన తత్ క్షణాత్ ॥ ౩౦॥

శూరసేనో గతస్తత్ర నమస్కృత్య ప్రపూజ్య తమ్ ।

విమాన పతనేఽప్యచ్ఛదుపాయం గమనేఽపి చ ॥ ౩౧॥

ఇన్ద్రోక్తం తు సజ్కష్టచతుర్థీ వ్రత సమ్భవాత్ ।

పుణ్యాత్ ప్రస్థాస్యతే యానం తదర్థే యత్నమాచర ॥ ౩౨॥

వయం తదాజ్ఞయా దూతాస్తం గవేషితుమాగతాః ।

అనయా చేద్ వ్రతమిదం దేవదూతాః కృతం యది ॥ ౩౩॥

తర్హీయం నీయతాం శూరసేనం భూమిపతిం ప్రతి ।

శ్రేయో దాస్యతి చాణ్డాలీ సజ్కష్టివ్రతసమ్భవమ్ ॥ ౩౪॥

పునర్ద్విగుణపుణ్యేయం విమానం ప్రతి యాస్యతి ।

విమానమపి శక్రస్య స్వపురీమాగమిష్యతి ॥ ౩౫॥

యుష్మాకమస్యా అస్మాకం కార్యం రాజ్ఞః శచీపతేః |
 ఏవం కృతే తు భవితా క్రియతాం యది రోచతే || 3౬ ||

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వాఽభిదధుర్దేవసేవకాః |
 ఆజ్ఞానో నో గణేశస్యాస్త్రీమాం దాతుం పరస్య హి || 3౭ ||

ఇత్యుక్త్వా తాం సముత్థాయ విమానే నిదధుర్యదా |
 తదైవ సా దివ్యకాన్తిర్దివ్యవస్త్రాఙ్గభూషణా || 3౮ ||

దేవదూతైస్తు సా సీతా దివ్యవాదిత్రనిఃస్వనైః |
 గజాననసమీపే సా రాజదూతా యథాగతమ్ || 3౯ ||

యయుస్తే శూరసేనం తం వృత్తాన్త సమనుబ్రువన్ |
 బ్రువత్సు తేషు తద్యానం చాణ్డాల్యా సహ సంవ్రజేత్ || ౪౦ ||

తదృశుస్తే దీప్యమానం భాసయత్ ప్రదిశో దిశః |
 తస్యా దృష్టిర్నిపతితా తస్మిన్ యానే శచీపతేః || ౪౧ ||

విమానవాయుసంస్పర్శాద్ విమానమూర్ధ్వమాయయౌ |
 పశ్యత్సు సర్వలోకేషు విస్మితేషు సురర్షిషు || ౪౨ ||

స్వం స్వం స్థానం యయుః సర్వే శక్రే యాతేఽమరావతీమ్ |
 సాఽపి వైనాయకం ధామం సమ్ప్రాప్తా దివ్యదేహభాక్ || ౪౩ ||

పాపం హిత్యా తు సఙ్కష్టచతుర్థీవ్రతపుణ్యతః |
 ఇదం యః శృణోయాత్ సమ్యక్ శ్రావయేద్ వా ప్రయత్నతః || ౪౪ ||

ప్రాప్నుయాత్ సకలాన్ కామాన్ సఙ్కష్టనాశనం నరః || ౪౫ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే చాణ్డాల్యుపాఖ్యానం నామ చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః
 || ౭౪ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః 3౨౦౬ + ౪౫ = 3౨౫౧

౧.౦౭౫ పంచసప్తతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ |

శ్రుత్వా దృష్ట్వా శూరసేనో మహిమానం వ్రతోద్భవమ్ |
 స్వయం కర్తుమనాః ప్రాహ వసిష్ఠం మునిపుంజవమ్ || ౧ ||

రాజోవాచ ।

ముహూర్తం వద సజ్కుష్టచతుర్ధీవ్రత హేతవే ।

వ్రతం కర్తుమిహేచ్ఛామి సద్యః ప్రత్యయకారకమ్ ॥ ౨॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

మాఘే కృష్ణే భౌమవారే కురుష్య వ్రతముత్తమమ్ ।

సర్వసిద్ధికరం సర్వకామదం రాజసత్తమమ్ ॥ ౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।

రాజా సమృద్ధతసమ్భారః సపత్నీకోఽతి భక్తిమాన్ ।

అచిరేణైవ సమ్ప్రాప్తే వసిష్ఠోక్తదినే శుభే ॥ ౪॥

ప్రారీప్సమానః సజ్కుష్టచతుర్ధీవ్రతముత్తమమ్ ।

ప్రాప్తఃస్నానం విధాయాథ నిత్యకర్మ సమాప్య చ ॥ ౫॥

గణేశం పూజయిత్వైవ స్వస్తివాచ్యద్విజర్షభాన్ ।

పూజయిత్వా వసిష్ఠం స తతోఽనుజ్ఞాం సమాప్య చ ॥ ౬॥

గణేశే మన ఆధాయ తన్నామజపతత్పరః ।

ఏకాంకుష్ఠస్థితస్తావద్ యావదస్తమియాద్ రవిః ॥ ౭॥

పునఃస్నానం చకారాశు సాయంసన్ధ్యాముపాస్య చ ।

ప్రారభత్ పూజనం సమ్యగ్వసిష్ఠేన సమన్వితః ॥ ౮॥

మహామణ్డపికాం కృత్వా కదలీస్తమ్భమణ్డితామ్ ।

నానాలక్ష్మీరవస్త్రాధ్యాం ఛత్రచామరశోభితామ్ ॥ ౯॥

ఆదర్శపక్షిరుచిరాం పుష్పమాలావిభూషితామ్ ।

నానామణిప్రభాయుక్తాం దీపమాలావిరాజితామ్ ॥ ౧౦॥

తన్మధ్యే స్వర్ణకలశే స్థాపయిత్వా గజాననీమ్ ।

సౌవర్ణీం ప్రతిమాం చారుసర్వావయవసున్దరామ్ ॥ ౧౧॥

నానాలక్ష్మీరరుచిరాం నానారత్నవిభూషితామ్ ।

పతత్సు ద్విజముఖ్యేషు గాయత్సు గాయకేషు చ ॥ ౧౨॥

నదత్సు సర్వతూర్యేషు నృత్యత్సు నర్తకేషు చ ।

వైదికైశ్చైవ పోరాణై స్తాం మూర్తిం సమపూజయత్ ॥ ౧౩॥

ఉపచారైః షోడశభిః పఞ్చామృతపురఃసరమ్ ।

మోదకాపూపలడ్డూకపాయసాన్నం సశర్కరమ్ || ౧౪||

నానావ్యజ్ఞానశోభాధ్యం పఞ్చామృత సమన్వితమ్ |
నైవేద్యం పురతః స్థాప్య జలం చ వారూగన్ధయుక్ || ౧౫||

సమర్పయామాస నృపో గజాననసుతుష్టయే |
ఫలాని పూగతామ్బాలం దక్షిణాం రత్నకాఞ్చనీమ్ || ౧౬||

దూర్వాం నీరాజనం మస్త్రపుష్పాఞ్జలీననేకథా |
తిథయే గణనాథాయ చన్ద్రాగ్ర్యం దదావథ || ౧౭||

బ్రాహ్మణాన్ పూజయామాస సాదరం చాప్యబూభుజత్ |
అయుతం గా దదౌ తేభ్యో వస్త్రాలఙ్కారదక్షిణాః || ౧౮||

తతః సుహృద్బంధుయతః స్వయం చ బుభుజే నృపః |
రాత్రౌ జాగరణం చక్రే గీతవాద్యకథాదిభిః || ౧౯||

ప్రభాతే విమలే స్నాత్వా పునః సమ్పూజ్య పూర్వవత్ |
మూర్తి తాం గణనాథస్య వసిష్ఠాయ సదక్షిణామ్ || ౨౦||

సోపస్కరాం దదౌ రాజా తతస్తుష్టో గజాననః |
విమానం ప్రేషయామాస సర్వసమ్పద్ విరాజితమ్ || ౨౧||

తద్దూతైః స్థాపితస్తత్ర గజాననస్వరూపవాన్ |
పశ్యతాం సర్వలోకానాం మన ఆనన్దయన్ ముహుః || ౨౨||

చలితో దేవలోకాయ రాజా పుణ్యప్రభావతః |
తమూచుర్దేవదూతాస్తే గజాననస్వరూపిణః || ౨౩||

నానాలఙ్కారశోభాధ్యా ముకుటాక్రాన్తమస్తకాః |
వినాయకేన తుష్టేన విమానం ప్రేషితం తవ || ౨౪||

త్వద్ధర్మనౌతుక్యవతా తతో వయముపాగతాః |
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ముమోచాశ్రుణి భూమిపః || ౨౫||

జగాద గద్గదగిరా రోమాఞ్చాఞ్చితవిగ్రహాః |
తానువచ తతో రాజా శూరసేనః స్మయన్నివ || ౨౬||

అవ్యక్తస్యాప్రమేయస్య నితస్యజగదీశితుః |
వాఙ్మనోఽగోచరస్యాపి న హేతుర్మమ దర్శనే || ౨౭||

న సమర్థాశ్చ యం వేదాః శాస్త్రాణి చ నిరూపితమ్ ।
 యం చ స్మరన్తి సతతం కేశాద్యా దేవతాగణాః ॥ ౨౮॥
 తేనాహం చేత్ స్మృతోం దూతాస్తర్హి భాగ్యం మహాన్మమ ।
 ఇత్యాకర్ణ్య తు తద్వాక్యం దూతా ఊచః పునర్నృపమ్ ॥ ౨౯॥
 మహిమానం న జానీమో భక్తానాం నృపతే వయమ్ ।
 నిర్గుణం యన్నిరాకారం యేన సాకారతామియాత్ ॥ ౩౦॥
 రాజోవాచ ।
 ఏకా మే మహతీ వాఙ్మా తుష్టే దేవే భవతుస్స చ ।
 తుష్టేషు నగరీం హిత్యా కథం యాయాం గజాననమ్ ॥ ౩౧॥
 న భక్షితం వినాఽప్యేతైర్మయా హాలాహలం క్వచిత్ ।
 స కథం పరమానందం భోక్ష్య ఏతైర్వినాఽనఘాః ॥ ౩౨॥
 పునరూచుశ్చ తం దూతాస్త్వదిచ్చా పరిపూర్యతామ్ ।
 న చేద్ గజాననః క్రోధాత్ తాడయిష్యతి నోఽఖిలాన్ ॥ ౩౩॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 తతః సర్వం జనం నేతుం విమానే నిదధుః క్షణాత్ ।
 చతురాకరజా బ్రహ్మాన్ నిక్షిప్తాః సర్వజన్తవః ॥ ౩౪॥
 సర్వే దివ్యామ్బరా దివ్యవస్త్రాలంకారశోభినః ।
 ఊచః పరస్పరం సర్వే కిమేతదదుభతం మహాత్ ॥ ౩౫॥
 అస్మాభిర్న కృతం పుణ్యం విమానం కథమీదృశమ్ ।
 అపరే చాబ్రువంస్తత్ర రాజపుణ్యబలాదిదమ్ ॥ ౩౬॥
 యథా నిధిబలాద్ ధాతుమాత్రస్య హాటకం భవేత్ ।
 అతిపాపో యథా సాధువచసా సిద్ధిమాప్పుయాత్ ॥ ౩౭॥
 తథైవ రాజపుణ్యేన వయం సర్వే సముద్భృతాః ।
 తతో వైనాయకా దూతా గతిమూర్ధ్వామకల్పయన్ ॥ ౩౮॥
 జడిభూతం విమానం తన్నోదతిష్ఠన్ మహీతలాత్ ।
 తతః సంశయితం సర్వం కథమేతద్ దివం వ్రజేత్ ॥ ౩౯॥
 ఊచుః పరస్పరం లోకా నిర్లైవస్య నిధిః కుతః ।
 ఆరుక్షేత్ కథం భిక్షాపాత్రం శిక్యం మహత్తరమ్ ॥ ౪౦॥

దదృశుః సర్వతః కేచిత్ కుష్ఠీ దృష్టివధం గతః |

ఉవాచ కశ్చిద్రాజానం కుష్ఠినం త్వమిమం త్యజ || ౪ ||

అస్మిన్నథో గతే యానమూర్ధ్వమేతద్ భవిష్యతి |

శూరసేన ఉవాచైతాన్ దూతాస్తం త్యక్తుమిచ్ఛతః || ౪౨ ||

అహం పాపసమాచారస్యాజ్యో నేయః ఇమేఽఖిలాః |

అథవా కథ్యతామస్య పూర్వపాపం చ జన్మ చ || ౪౩ ||

మత్స్నేహాత్ సర్వవేత్సత్వాదుపాయం కృపయాఽపి చ |

దూతా ఉచుః |

న కార్యా నృపతే చింతా వదిష్యామో వయం తవ || ౪౪ ||

జన్మపాపమపాయం చ కుష్ఠినో దుష్ట కర్మ చ || ౪౫ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే శూరసేనకృతచతుర్థీవ్రతఫలనిరూపణం నామ
పంచసప్తతితమోఽధ్యాయః || ౭౫ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౩౨౫౧ + ౪౫ = ౩౨౯౬

౧.౦౭౬ షట్సప్తతితమోఽధ్యాయః

దూతా ఉచుః |

గౌడే తు విషయే గౌడనగరేఽభూత్ పూరా ద్విజః |

తపస్వీ జ్ఞానవాన్ ప్రాజ్ఞో దేవబ్రాహ్మణ పూజకః |

తస్య పుత్రోఽయమజని జననీ చాస్య శాకినీ || ౧ ||

తస్య పత్నీ తు సావిత్రి సావిత్రివ పతివ్రతా |

ఏకపుత్రస్నేహావశాదలక్ష్మ్యైరైరలక్ష్మ్యుతః || ౨ ||

అత్యన్తసున్దరతరో రతిభర్తేవ శోభతే |

తస్మాతాపితరో తస్య వియోగం నేచ్ఛతః క్షణమ్ || ౩ ||

స తు యౌవనమాపన్నో నిజభార్యాం విహాయ తామ్ |

పరదారరతో నిత్యం పరనిన్దాపరాయణః || ౪ ||

అభవత్ పాపనిష్ఠశ్చ పితృవాక్యావమర్దనః |

ఏకదా నగరే తస్మిన్ వేశ్యా నరవిమోహినీ || ౫ ||

ఆగతా తద్గతమనా యచ్ఛక్తేఽసౌ శృణుష్య తత్ |
స్వాంలక్ష్మోరాన్ పేటికాయాం నిష్కాస్యాఽస్థాపయత్ బలాత్ || ౬ ||

మాతాపిత్రోః సమక్షం చ పశ్చాచ్ఛృణ్యం పునశ్చ తాన్ |
వేశ్యాయై ప్రతిపాద్యైతాంశ్చిక్రీడ సుభృశం తయా || ౭ ||

హిత్వేన్ద్రియార్థాన్ సకలాన్ సుగంధద్రవ్యసంయుతః |
తదేకనిష్ఠః సజ్జాతో యోగీ బ్రహ్మపరో యథా || ౮ ||

కామాగ్ని విష్టలశ్చాసీత్ క్షీణో మద్యబలాద్ యథా |
పితా తు ఖేదసమ్పన్నః క్షుత్తుడాభ్యాం పరివర్జితః || ౯ ||

విలోకయామాస సుతం నగరే ప్రతిమన్దిరమ్ |
అలబ్ధదర్శనస్తస్య శ్వాసోచ్ఛ్వాసపరాయణః || ౧౦ ||

నిశీధే స్వప్రియాం ప్రాహ బుధః పుత్రో గతః క్వ ను |
వినా తేన వృథా గేహం వినా దీపం యథా నిశా || ౧౧ ||

వినా జలం వృథా వాపీ వినాపత్యం యథాఽబలా |
కదా ను దర్శనం తస్య భవితా ప్రాణరక్షకమ్ || ౧౨ ||

శాకిన్యవాచ |
క్షుధా తృషా పరిశ్రాంతా చింతాశోకసమన్వితా |
తిష్ఠామి నాథ నో జానే క్వ గతః ప్రియబాలకః || ౧౩ ||

యది మే దర్శనం తస్య స్యాజ్జీవామి న చాన్యథా |
పునశ్చచాల దూర్వః స యష్టిమాదాయ ముష్టినా || ౧౪ ||

యం యం పశ్యతి మార్గేఽస్మిం స్తం తం పృచ్ఛతి చాత్మజమ్ |
యదా శ్రాన్తః క్షుధాశ్రాన్తస్తదా భ్రాన్తశ్చ సోఽభవత్ || ౧౫ ||

అతివృద్ధో మహాభీమో నామ్నా భీమోఽన్త్యవర్ణజః |
స తేన పృష్టస్తనయం తేనాప్యుక్తం పరం స్ఫుటమ్ || ౧౬ ||

భీమ ఉవాచ |
వేశ్యాగృహే తే తనయో బుధోఽసౌ, బుధః సుఖం క్రీడతి కామసక్తః |
కస్యాత్మజో వా జననీ పితా వా వృథైవ ఖేదం కురుషే ద్విజేన్ద్ర || ౧౭ ||

దూర్వ ఉవాచ |

కథం మమ సుతో జాతో వేశ్యాయాం నిరతో బుధః |
 తస్యా గృహం జగామాశు దృష్ట్వాస్త్రత తం సుతమ్ || ౧౮||
 ఉన్మత్తం మదిరారక్షనయనం మదవిష్టలమ్ |
 పితా దధార తం హస్తే రుషాఽశిక్షాపయత్ సుతమ్ || ౧౯||
 త్వత్తః కణ్ణకవృక్షోఽయం పాషాణో వా మతోఽధికః |
 కథం న త్యజసే ప్రాణాన్ కిం స్యాత్తైర్జీవితం ఖలు || ౨౦||
 బ్రహ్మోవాచ |
 పితృవాక్యం సమాకర్ణ్య రోషావిష్టో బుధః సుతః |
 తలప్రహారం తుణ్ణేఽస్య దత్తవాన్ పితరేవ సః || ౨||
 ఉక్తవాన కృమికీటాదీ సాధారణముఖే కథమ్ |
 కృతవానసీ మే విఘ్నం క్రీడాకాలే నరాధమ || ౨౨||
 అకస్మాత్ కాకస్య శకృత్ పతితం మయి వా కథమ్ |
 పునర్లతాప్రహారేణ ప్రాణాస్తస్య గృహీతవాన్ || ౨౩||
 పిత్రా ప్రాణేషు త్వక్నేషు హరేశ్వరేతి సోఽవదత్ |
 ననన్ద స సుతః పాదే బద్ధ్వా తం దూరతోఽక్షిపత్ || ౨౪||
 మధు పీత్వా పునా రేమే వేశ్యయా స యథేచ్ఛకమ్ |
 ప్రాతరణ్ణామ స్వగృహం దదర్శ జనసీ చ తమ్ || ౨౫||
 ఆలిలిక్ల సుతం హర్షాత్ స్నేహస్సుతపయోధరా |
 బభాణ క్వ గతశ్చాఽసి క్వ స్థితః కిం కృతం త్వయా || ౨౬||
 వద మే విస్తరాద్ వత్స పితా తే దుఃఖితో భృశమ్ |
 అహం చాపి నిరాహారా నిర్జలా నిశి జాగ్రతీ || ౨౭||
 ప్రతీక్షమాణా వత్స త్వాం పితాఽన్వేష్టుం గతశ్చిరాత్ |
 గచ్ఛ త్వం పితరం ద్రష్టుం ఇత్యువాచ పునఃపునః || ౨౮||
 తయాజ్ఞప్తమితి క్రోధాచ్ఛుష్కకాష్ఠేన తాం సుతః |
 తాడయామాస శిరసి పతితా సా ధరాతలే || ౨౯||
 నిశ్చేతనాం పరిజ్ఞాయ బద్ధ్వా పాశేఽక్షిపద్ బహిః |
 స్వయం వేశ్యాగృహం గత్వా చిక్రీడ భృశహర్షితః || ౩౦||
 దదహుస్తే జనాః సన్తో దమృతీ స్వస్వకాష్టతః |

న శాస్తి రాజా దణ్డ్యం తం బ్రాహ్మణత్వాద్ ద్విజాధమమ్ ॥ ౩౧॥
 పునర్గృహాగతం తం తు పత్నీవాక్యం శనైర్జగౌ ।
 సావిత్త్యువాచ ।
 ప్రాణనాథ వదామ్యేకం తద్ భృణుష్య మహామతే ॥ ౩౨॥
 అతిఖ్యాతేఽతివిమలే వర్ణే జన్మ భవాదృశామ్ ।
 ఆచారశ్చాన్యథా దుష్టస్త్యక్తవ్యః స వివేకతః ॥ ౩౩॥
 ఇహ లోకే తు తత్కార్యం యేన సౌఖ్యం పరే భవేత్ ।
 పూర్వ వయసి తత్కార్యం యేన శం వార్ధకే భవేత్ ॥ ౩౪॥
 అష్టమాసేషు తత్కూర్యాద్ యేన వర్షాసు శం భవేత్ ।
 దివసే కర్మ తత్కార్యం యేన రాత్రౌ సుఖం భవేత్ ॥ ౩౫॥
 పితుః ప్రియత్వాద్ రాజాఽపి బ్రాహ్మణత్వాత్ క్షమత్యసౌ ।
 సర్వావయవసమ్పూర్ణా సున్దరీమనుసారిణీమ్ ॥ ౩౬॥
 త్యక్త్వా మాం ధర్మపత్నిం త్వం వేశ్యాయాం నిరతః కథమ్ ।
 లోకో నిన్దతి సర్వత్ర భయాత్త్వాం న వదత్యసౌ ॥ ౩౭॥
 స మాం జనః ప్రతిబ్రూతే పతిస్తే కీదృశః శుభే ।
 లజ్జయాఽధోముఖీ ప్రాణాన్స్త్యక్తుమీహ తదైవ చ ॥ ౩౮॥
 యథేష్టం చేన్మయా సార్థం రమసేఽహర్నిశం పతే ।
 న కోఽపి కిచ్ఛిద్ బ్రూయాత్ త్వాం దోషో వా న భవేన్మహాన్ ॥ ౩౯॥
 హితం చేత్కూరూ మద్వాక్యం త్యక్త్వా తాం స్వవివేకతః ।
 అజ్ఞానాద్ వా ప్రమాదాద్ వా కృతం కర్మ త్యజేద్ బుధః ॥ ౪౦॥
 ఇదం కృతం మమైవ స్యాదిష్టం నైవ కృతం యది ।
 ఆనిష్టం సర్వథా మే స్యాత్ తన్న కార్యం వినిశ్చయాత్ ॥ ౪౧॥
 అన్యథా కుర్వతః పుంస ఇహలోకో న వా పరః ।
 ఇతి స్త్రియా వాక్యబాణైర్బుధో విద్ధో హి మర్మసు ॥ ౪౨॥
 రోషావిష్టో మహాకూరో జగాద ప్రజ్వలన్నివ ।
 బుధ ఉవాచ ।
 నిర్లజ్జే నిఘ్నోః ప్రాణే దుష్టే రుష్టే మయి స్ఫుటమ్ ॥ ౪౩॥

గమిష్యసి గతిం తాం త్వం యథా తౌ పితరౌ గతౌ ।

సావిత్రువాచ ।

యేన పిత్రోర్న మర్యాదా శిక్షితోశ్చ స్వతస్త్రయోః ॥ ౪౪॥

రక్షితా తద్విపరీతాం స మాం త్రాతా కథం భవేత్ ।

భర్తుహస్తాన్మృతిః శ్రేయః పరత్రేహ చ సత్త్రియాః ॥ ౪౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం బ్రువన్త్యాం పత్న్యాం స ధమ్మిల్లం సహసాఽగ్రహీత్ ।

కౌష్ఠైర్లోష్ఠైర్ముష్ఠిభిశ్చ పాషాణైస్తామతాడయత్ ॥ ౪౬॥

సా రామం భర్తురూపేణ సంస్మార పూర్వపుణ్యతః ।

ప్రాణాంస్తత్యాజ సహసా భిన్నా మర్మసు తేన హ ॥ ౪౭॥

స్వర్గం గత్వా దివ్యదేహో బుభుజే పరమం సుఖమ్ ।

ఆకృష్య చరణే తాం స చిక్షేప దూరతో నిశి ॥ ౪౮॥

నిరఙ్కుశో హర్షయుతో రేమే వేశ్యాసమన్వితః ।

త్వదర్థం నాశితాః సర్వే బుధస్తామితి సోఽబ్రవీత్ ॥ ౪౯॥

తతో బహుగతే కాలే బుధోఽగాత్ కాలభేర్గృహమ్ ।

తస్మిన్ స్నాతుం గతే దుష్టో భార్యాం తస్యాఽగ్రహీత్ కచే ॥ ౫౦॥

అత్యంతం సుందరతరామాలిలిజ్జ చుచుమ్బు చ ।

నిఃశఙ్కం శయనే నీత్వా మర్మద కుచమణ్డలీమ్ ॥ ౫౧॥

రేమే యా యథేష్టం స తతః సా తం శశాప హ ।

సులభోవాచ ।

కథం నామ కృతం దుష్టం పితృభ్యాం సులభేతి మే ॥ ౫౨॥

అహం తే సులభా జాతా దుష్టబుద్ధే నరాధమ ।

స్నాతుం గతే భర్తరి మే కాలభౌ మునిపుజవే ॥ ౫౩॥

బలాత్కారో మయి కృతో దుష్టః కుష్ఠీ భవిష్యసి ।

జన్మాన్తరే తే నామాపి న గృహ్ణీయాజ్జనః క్వచిత్ ॥ ౫౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతో భితో యయా వేశ్యాగృహమేవ బుధః పునః ।

రమేతే తయా సురాం పీత్వా న కిఞ్చిదపి చిన్తయన్ ॥ ౫౫॥

ఏవం దుష్టాని కర్మాణి వక్తవ్యాని కథం మయా ।
 పుణ్యక్షయో భవేత్తస్య పరదోషం య ఈరయేత్ ॥ ౫౬ ॥
 స కాలాన్నిధనం ప్రాప్తో దూతైర్నీతో యమాలయమ్ ।
 యమేనోక్తం కిమాసీతో నీయతాం నరకేష్వయమ్ ॥ ౫౭ ॥
 యమవాక్యం సమాకర్ణ్య దూతా నిన్యున్నదైవ తమ్ ।
 చిక్షిపుర్నరకే తావద్ యావదాభూతసప్లువమ్ ॥ ౫౮ ॥
 భుక్తభోగః స వైశ్యస్య గృహే జన్మ సమాప్తవాన ।
 ఋషిపత్న్యాః స శాపేన కుష్ఠీ జాతో భృశం తదా ॥ ౫౯ ॥
 పితృహా మాతృహా స్త్రీహా మద్యపీ గురూతల్పగః ।
 తస్య సంస్పర్శనాదేవ సచైలం స్నానమాచరేత్ ॥ ౬౦ ॥
 నామాప్యేతస్య న గ్రాహయం మహాదోషకరం యతః ।
 ఏతాదృశోఽయం దుష్టాత్మా యదా త్యక్త ఇతస్తదా ॥ ౬౧ ॥
 విమానం యాస్యతే చోర్ధ్వం నూనం నాన్యత్త సంశయః ॥ ౬౨ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 శ్రుత్వేత్థం వచనం తేషాం దూతానాం భృశకమృతః ॥ ౬౩ ॥
 శూరసేన ఉవాచైతాన్న మయాఽజ్ఞాయ దుష్కృతమ్ ।
 పునరుత్థాయ రాజాఽసౌ ప్రణనామ భృశాతురః ॥ ౬౪ ॥
 ప్రాహ తాన్ దేవదూతాన్ స కృపాం కృత్వా వదన్తు మే ।
 ఉపాయమస్య దుష్టస్య సర్వదోషాపనుత్తయే ॥ ౬౫ ॥
 దూతా ఊచుః ।
 ఉత్తిష్టోత్తిష్ట నృపతే బ్రూమో దోషాపనుత్తయే ।
 ఉపాయం రాజశార్దూల శృణుష్వైకమనా భవ ॥ ౬౬ ॥
 గణేశస్య భవేన్నామ యత్ ఖ్యాతం చతురక్షరమ్ ।
 జప తత్ కర్ణరన్ధ్రేఽస్య సర్వదోషక్షయో భవేత్ ॥ ౬౭ ॥
 ఉదయే దిననాథస్య యథా సర్వతమః క్షయః ।
 నాన్యోపాయేఽధికారోఽస్య యతో నామైవ జప్యతామ్ ॥ ౬౮ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।

శూరసేనో దూతవాక్యాజ్జయపూర్వం జజాప హ |

త్రివారం వైశ్యకరే తు నామ యచ్ఛతురక్షరమ్ || ౬౯||

గజాననేతి శ్రుత్వైవ దివ్యదేహోఽభవచ్ఛ సః |

భాసయన్వైజసా సర్వమరుణో భువనం యథా || ౭౦||

సర్వపాపక్షయే జాతే నామశ్రవణమాత్రతః |

దీపయన్ సర్వ దిగ్దేశాన్ విమానం చాధ్యరోహత || ౭౧||

తద్విమానం క్షణాద్ దూతైః సర్వలోకసమన్వితమ్ |

నీతం వైనాయకం ధామ విఘ్నరాజస్య శాసనాత్ || ౭౨||

ఇతి సర్వం సమాఖ్యాతం యద్ యత్పుష్టం త్వయాఽనఘ || ౭౩||

మహాపుణ్యం చ సజ్కష్ట చతుర్ధీవ్రతముత్తమమ్ |

ధర్మ్యం యశస్యమాయుష్యం శ్రవణాత్ సర్వ సిద్ధిదమ్ || ౭౪||

సర్వపీడాప్రశమనం సర్వవిఘ్న వినాశనమ్ |

దూర్వానామప్రభావశ్చ కిమన్యచ్ఛోతుమిచ్ఛసి || ౭౫||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే సజ్కష్టచతుర్ధీమాహాత్యక్రథనం నామ షట్సప్తతితమోఽధ్యాయః

|| ౭౬ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౩౨౯౬ + ౭౫ = ౩౩౭౧

౧.౦౭౭ సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ |

అన్యేనాకారి కేనేదం వద తత్ కౌతుకం మహత్ |

బ్రహ్మోవాచ |

జామదగ్న్యైన రామేణ వ్రతమేతత్ పురా కృతమ్ || ౧||

సోఽపి కీర్తిం జయం జ్ఞానమాయుర్ధీర్ఘం చ లబ్ధవాన్ |

వ్యాస ఉవాచ |

రామః కథం సముత్పన్నః కస్మాత్ కస్యాం పితామహా || ౨||

ఏతత్సర్వం సువిస్తార్యం బ్రూహి త్వం మమ ప్రచ్ఛతః |

బ్రహ్మోవాచ |

శ్వేతద్వీపేఽవిఖ్యాతో జమదగ్నిర్మహామునిః ॥ ౩ ॥

మనసా సృష్టిసంహారాన్ నిగ్రహానుగ్రహానపి ।

యః కరోతి త్రికాలజ్ఞస్తతో దేవాశ్చకమ్పరే ॥ ౪ ॥

యస్యాసీత్ పత్న్యపి తథా రేణుకా నామ నామతః ।

యస్యా లావణ్యగుణ్ణాపి పత్న్యః కామస్య నాభవత్ ॥ ౫ ॥

రతిరిత్యేవ లోకేషు విఖ్యాతాఽభూ తతస్తు సా ।

యయా సమ్నోహ్యాయతే సర్వం క్షమస్తద్వర్ణనే తు కః ॥ ౬ ॥

యన్నేత్రశోభాసమ్ప్రైస్యై చకోరా జలవాసినః ।

హరిణాశ్చ తపశ్చేరుర్వనే ఛన్దతృణాశినః ॥ ౭ ॥

యదాస్యశోభాసమ్ప్రైస్యై సేవతే చన్ద్ర ఈశ్వరమ్ ।

అనాదినధనా దేవీ మూలప్రకృతిరిశ్వరీ ॥ ౮ ॥

యస్యామజని రామోఽసౌ విష్ణుర్యోగేశ్వరో యథా ।

జమదగ్నిర్మహాభాగాత్ సాక్షాదీశ్వరరూపిణః ॥ ౯ ॥

అతిసున్దరగాత్రోఽసౌ సాక్షాన్మన్మథమన్మథః ।

మాతాపితృవచః కర్తా విఖ్యాతబలపౌరుషః ॥ ౧౦ ॥

దేవద్విజగురుప్రాణ్ణగోబోధిపూజనే రతః ।

వేదవేదాఙ్గశాస్త్రాణాం స్మృతీనామపి పాఠకః ॥ ౧౧ ॥

వాక్యేబృహస్పతి సమః క్షమయా పృథివిసమః ।

గామీభర్యేఽభీసమో యస్తు పిత్రోర్వాక్యపరాయణః ॥ ౧౨ ॥

పిత్రోరాజ్ఞాం గృహీత్వా స నిమేషారణ్యమాయయౌ ।

అనేకవిద్యాభ్యసనే మతిం కృత్వా పరాం స్థిరామ్ ॥ ౧౩ ॥

తస్మిన్ గతే తదా రాజా కార్తవీర్యో మహాబలః ।

యస్య ప్రతాపాదభవద్ వశ్యం భూమణ్డలం సదా ॥ ౧౪ ॥

యస్మిన్లక్ష్మీ స్థిరా విష్ణోరంశభూతేఽఖిలార్థదే ।

ఆజౌ పశ్చాశతం బాణాన్ సృజతే రిపుఘాతకాన్ ॥ ౧౫ ॥

ఇన్ద్రాదివృన్ద సేవ్యోఽసౌ విఖ్యాతబలపౌరుషః ।

అసంఖ్యేతా గజా యస్య రథవాజిపదాతయః ॥ ౧౬ ॥

యస్య నిర్గమనే సైన్యాశ్చాదయన్తి మహీతలమ్ |
 వర్షాకాలే యథా మేఘా ధారాభిర్వ్యోమమణ్డలమ్ || ౧౭ ||
 యస్య కమ్బుస్వనం శ్రుత్వా ద్విషో యాన్తి దిశో దశ |
 యథా సింహరవం శ్రుత్వా మత్తమాతఙ్గకోటయః || ౧౮ ||
 యదా తాలీపఞ్చశతం స్వేచ్ఛయా కురుతే నృపః |
 తదా సనాదం బ్రహ్మణ్డం కమ్పతే మునిసత్తమ || ౧౯ ||
 ఆసౌ యదృచ్ఛయా యత్తశ్చతురఙ్గబలాన్వితః |
 నీలవస్త్రధరో నీల ఛత్రస్తాదృశసైనికః || ౨౦ ||
 వనాని సరితో దుర్గాన్ పర్వతాంశ్చ విలోడయన్ |
 నానామృగగణాన్వీక్ష్య వినిఘ్నన్నపి కాంశ్చన || ౨౧ ||
 తతః సహయాద్రిశిఖరేఽపశ్యదాశ్రమముత్తమమ్ |
 యథా కైలాసశిఖరే గిరిశాలయముత్తమమ్ || ౨౨ ||
 అపృచ్ఛత్ సేవకాన్ రాజా కన్యేదముత్తమం స్థలమ్ || ౨౩ ||
 భృత్య ఉవాచ |
 జమదగ్నిరితి ఖ్యాతః సాక్షాత్సూర్య ఇవాపరః |
 మునిరాస్తే మహాభాగః శాపానుగ్రహకారకః || ౨౪ ||
 యస్య దర్శనతః పాప కోటయో యాన్తి సంక్షయమ్ |
 ఇచ్ఛా చేత్తత్ర గన్తవ్యం దర్శనం తే భవిష్యతి || ౨౫ ||
 తవప్రసాదాత్ సర్వేషాముపకారో భవిష్యతి |
 బ్రహ్మోవాచ |
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా గమనాయోద్యతో నృపః || ౨౬ ||
 న్యషేధయత్ సర్వబలం శ్రేష్ఠానాదాయ తత్ క్షణాత్ |
 యయౌ తం మునిశార్దూలం జమదగ్నిం తపోనిధిమ్ || ౨౭ ||
 దశర్శ తం కుశాసీనం జ్వలన్తమివ పావకమ్ |
 ప్రణనామ స సాష్టాఙ్గం తే సర్వ సహాయినః || ౨౮ ||
 నానావిశాలశాలాసు కుఙ్కువృక్షావలీఘ చ |
 నిషేదుః సైనికాస్తే తు రాజా తస్థౌ మునేః పరః || ౨౯ ||

ఆసనే మునినాదిష్టే చతుర్భుః పరివారితః ।
 నిషసాద తదా రాజా కృతపీర్యసుతో బలీ ॥ ౩౦॥
 అపూజయత్ తాన్ సర్వాన్ పాద్యార్ఘ్యవిష్టరాదిభిః ।
 సు మునిః ప్రదదౌ గాశ్వ శిష్యైః సర్వానపూజయత్ ॥ ౩౧॥
 నానాసరోవరజలే నిర్మలే చారూశీతలే ।
 అమజ్జన్త తదా సర్వే సైనికా మృగయార్ధితాః ॥ ౩౨॥
 శృణ్వన్ వేదనినాదాంశ్చ శాస్త్రశబ్దాంశ్చ పుష్కలాన్ ।
 అభితో వాదశబ్దాశ్చ తచ్ఛిష్యైః సముదీరితాన్ ॥ ౩౩॥
 అబ్రవీన్మునిముఖ్యం తం రాజా రాజీవలోచనః ।
 అద్య మే పితరౌ ధన్యౌ జన్మ జ్ఞానం తథా తపః ॥ ౩౪॥
 పుణ్యవృక్షోఽద్య ఫలితో యజ్ఞాతం తవ దర్శనమ్ ।
 అద్య మే సమృద్ధో ధన్యాః కుల ధన్యం యశోఽపి మే ॥ ౩౫॥
 పరబ్రహ్మౌతి యత్ ప్రోక్తం తదేవ త్వం న సంశయః ।
 ఆతిథ్యం తవ దృష్టైవం పరితుష్టం మనో మమ ॥ ౩౬॥
 ఇతి శ్రుత్వా తు తదబ్బ్రాహ్మీం స్మయన్నివ ప్రసన్నధీః ।
 కోఽసి కస్యాసి కిం నామ కిం కార్యం తవ వర్తతే ॥ ౩౭॥
 ఇతి తం పరిపప్రచ్ఛ జానన్నపి మునిస్తదా ।
 రాజోవాచ ।
 రాజ్ఞాం స్వకార్యకర్తృణాం భవాదృశనిరీక్షణాత్ ॥ ౩౮॥
 నాన్యత్ ప్రయోజనమురూశ్రేయసాఽజని తత్సుఖమ్ ।
 కృతపీర్యసుతోఽహం చ కార్తవీర్య ఇతి శ్రుతః ॥ ౩౯॥
 అనుజ్ఞాతో గమిష్యామి తతోఽహం నగరం ప్రతి ।
 మునిరువాచ ।
 మయాఽశ్రావి మహాకీర్తిస్తవ రాజన్యసత్తమ ॥ ౪౦॥
 ఆసీత్ త్వద్దర్శనాకాఙ్క్షా జాతా పుర్ణ్యన సత్ఫలా ।
 దేహ ఆత్మా తపో జ్ఞానమాశ్రమో మమ సామృతమ్ ॥ ౪౧॥
 అభూత్ త్వదాగమాద్ రాజన్ సార్థకాః సర్వసమ్పదః ।

అకృత్వా భోజనం కిచిత్ కథం త్వం గన్తుమర్హసి ॥ ౪౨ ॥

మమ శ్లాఘా భవేత్లోకే న్యూనం కిం తవ విద్యతే ।
కిఞ్చిద్ భుక్త్వా ప్రజ విభో సనాథం కురు మాం ప్రభో ॥ ౪౩ ॥

రాజోవాచ ।

సత్యం భోజనకాలోఽస్తి భోక్తవ్యం చ తవాజ్ఞయా ।
అన్నాభావే శ్రోత్రియాణాం జలం యాచ్ఛ పిబేదపి ॥ ౪౪ ॥

తథాఽప్యేతాన్ విహాయాహం సైనికాన్ గణనాతిగాన్ ।
జలం పాతుం న శక్నోమి కథం భోక్తుం సముత్సహే ॥ ౪౫ ॥

జానేఽహం మనసా బ్రహ్మాన్ న శక్తిః సర్వభోజనే ।
భవద్దర్శనమాత్రేణ కృతకృత్యో వ్రజేఽధునా ॥ ౪౬ ॥

మునిరువాచ ।

చింతాం మా కురూ రాజర్షే భోజయిష్యే ససైనికమ్ ।
చతుర్విధేన చాన్నేన కిమసాధ్యం తపస్వినామ్ ॥ ౪౭ ॥

గృహే తే వాహినీ యా స్యాత్ తామప్యాకారయ ప్రభో ।
క్షణం విశ్రామ్యతాం తీరే నద్యాశ్చారుతరే శుభే ॥ ౪౮ ॥

యావత్ సిద్ధం భవేదన్నం పశ్చాద్ ద్రక్ష్యసి కౌతుకమ్ ।

క ఉవాచ ।

అన్తః స విస్మయావిష్టో జగామ కృతవీర్యజః ॥ ౪౯ ॥

వాక్యమాకర్ణ్య తు మునేర్నదీతీరం సుశోభనమ్ ।
ముని పత్నీం సమాహూయ వృత్తాన్తం తం జగాద తామ్ ॥ ౫౦ ॥

ఆహూయ కామధేనుం తౌ పుపూజతుః క్షణేన తామ్ ।
ప్రార్థయామాసతురుభౌ లజ్ఞాం నౌ రక్ష ధేనుకే ॥ ౫౧ ॥

అసంఖ్యాతబలో రాజా భోజనాయ నిమన్త్రితః ।
యథారూచి భవేత్తస్య స సైన్యస్య భుజః శుభే ॥ ౫౨ ॥

తథా కురూ క్షణేన త్వం నో చేత్ సత్యం లయం వ్రజేత ।
అక్రిత్తృశ్చ భవేత్లోకే యథేచ్ఛసి తథా కురూ ॥ ౫౩ ॥

ఏవం సమృద్ధితా తాభ్యాం కామధేనుర్మహాపురమ్ ।

నిర్మాయ స్వప్రభావేణ నానామన్దిరసున్దరమ్ || ౫౪||

నానారత్నమయస్తమ్భశోభి నానాసభాగృహమ్ |

నానాపుష్పలతాచారూ వాటికారామమణ్ణితమ్ || ౫౫||

నానాధ్వజపతాకాఢ్యం నానావాదిత్రనిస్వనమ్ |

అష్టాపదానాం భాణ్ణానాం నానా పక్ష్యవిరాజితమ్ || ౫౬||

చతుర్విధాన్నసమ్పన్నం నానాభోజనపక్ష్యమత్ |

మహాతోరణశోభాఢ్యం పరిఖావలయాఙ్కితమ్ || ౫౭||

అనేకదాసదాసీభిర్విలసచ్ఛారూ వేదికమ్ |

నివారయన్తి లోకాంశ్చ యత్ర తత్ర స్థితా నరాః || ౫౮||

పురో గన్తుం న చాజ్ఞాఽస్తి జమదగ్నిమునేరితి |

పరివిష్టేషు పాత్రేషు సఙ్ఖ్యాతీతేషు సర్వతః || ౫౯||

దీపప్రభాభాసురేషు నానావ్యజ్ఞానశాలిషు |

సూపపాయసపక్వాన్నపఞ్చామృతయుతేషు చ || ౬౦||

సఖాద్యలేహ్యాచోష్యాది పేయపక్ష్యవిరాజిషు |

సాముద్రపక్వనిమ్బామ్రామృత బిల్వాదిశాలిషు |

చన్ద్రైలాహిజ్గుమారీచ క్వథికాపాత్రశాలిషు || ౬౧||

సిద్ధేషు పాత్రేషు మునిస్తదాఽసావాకారయచ్ఛిష్యగణం తదాసీమ్ |

శ్రీకామధేనోః పరిపూర్ణ తోషాద్ భోక్తుం ససైన్యం కృతవీర్యపుత్రమ్ || ౬౨||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే జమదగ్నిమహిమావర్ణనం నామ సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః
|| ౭౭||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః 33౭౧ + ౬౨ = 3౪33

౧.౦౭౮ కార్తవీర్యోపాఖ్యానం నామాష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ |

తతో మునిః శిష్యగణమువాచ త్వరయా వ్రజ |

ఆకారయితుం నృపతిం నదీతీరనివాసినమ్ || ౧||

తే శిష్యాస్తం నృపం గత్వా గృహ్య తత్ ప్రణతిం పురా |

దత్వాఽఽశీర్షర్చనం తస్మై మునేరాజ్ఞాం తథాఽబ్రువన || ౨||

చల రాజన్నవహితో భోజనాయ ససైనికః ।
పాత్రాణి పరివిష్టాని సజ్ఞ్యాతీతాని షడ్రస్తిః ॥ ౩॥

క ఉవాచ ।

తత ఉత్థాయ రాజాఽసౌ సమాహూయ ససైనికాన్ ।
సుస్నాతః సర్వసైన్యేన కార్తవీర్యో నృపో యయా ॥ ౪॥

మునివేశ్య తతోఽపశ్యన్న దృష్టం న చ వై శ్రుతమ్ ।
ఏతాదృశం త్రిలోకేషు గృహతోరణమాప సః ॥ ౫॥

స నిషిద్ధో వేత్రధరైర్మునిసజ్కేతకాముకైః ।
తే నిషిద్ధాః శిష్యగణైస్తతోఽగాద్ భోజనాలయమ్ ॥ ౬॥

స్థిత్యా మధ్యే పశ్యతి స్మ రాజాఽసౌ సమ్పదం మునేః ।
అమన్యత తదా స్వాన్తే నేదృశీ శ్రీర్ద్రా హరే ॥ ౭॥

పాలకేఽపాలకే స్త్రష్టర్యపి బ్రహ్మణి నేదృశీ ।
తతో మునిః పురో భూత్వా ప్రతిపాత్రే న్యవేశయత్ ॥ ౮॥

రాజానుమతిమాజ్ఞాయ పజ్ఞైః పజ్ఞైః ససైనికాన్ ।
దాపయామాస పాత్రాణి యే బహిరోఘ్రిణినశ్చ తాన్ ॥ ౧౦॥

ఉపవిష్టేషు సర్వేషు రాజానముపవేశయత్ ।
బుభుజస్తే తదా వాద్యే వాదితే సర్వ ఏవ హి ॥ ౧౦॥

అదృష్టపూర్వాణ్యున్నాని స్వాదుమూలఫలాని చ ।
పరస్పరం చ పప్రచ్ఛుః కిమిదం కిమిదన్వీతి ॥ ౧౧॥

ఆశ్చర్యం మేనిరే సర్వే యామేనేత్యం కథం కృతమ్ ।
యథేష్టం భుజ్జాతే సర్వే తృప్తాశ్చాన్నాని తత్యజః ॥ ౧౨॥

తే ప్రజ్ఞాలనపాత్రాణి ప్రతిపాత్రే న్యవేశయన్ ।
మునిశిష్యాజలం చాపి శలాకా అపి చారవః ॥ ౧౩॥

గజాశ్వవృషవృన్దేభ్యః శిష్యాః శేషాన్నమర్చయన్ ।
తతోఽన్యస్మిన్ గృహే సర్వే విస్తీర్ణే కృతసంస్తరే ॥ ౧౪॥

ఇక్షుద్రాజామ్రపనస దాడిమాని బభక్షిరే ।
ఏలాలవజ్జకర్పూర చూర్ణఖాదిరపూగకాన్ ॥ ౧౫॥

జగృహుర్మునిదత్తాన్తే నాగవల్లిదలైర్యుతాన ।
 తతో దదావలక్ష్మారాన్ వాసాంసి చ ముదా మునిః ॥ ౧౬ ॥
 తేభ్యో యథార్హం సర్వేభ్యో రాజేనర్హ్యతరాణి చ ।
 మునిరువాచ ।
 కిం మయా భోజనం దేయం మునినా వన్యవృత్తినా ॥ ౧౭ ॥
 అవాప్తసర్వకామాయ రాజ్ఞే తే విష్ణురూపిణే ।
 యశోఽకారి త్రిలోకే మే త్వయా మద్వాక్యకారిణా ॥ ౧౮ ॥
 జమదగ్నైర్గృహే రాజ్ఞా ససైన్యేన భుజిః కృతా ।
 అతిపుణ్యవతో లోకే సాధుశబ్దః ప్రయుజ్యతే ॥ ౧౯ ॥
 మహాన్ ఋద్రస్య వాక్యం చేత్ కురూతే సోఽపి సాధుతామ్ ।
 ప్రాప్నోతి సర్వలోకేషు కీర్తిం స్ఫీతాం సముత్కటామ్ ॥ ౨౦ ॥
 మద్వాక్యకరణే తేఽపి దూరేఽరిష్టం గతం మహత్ ।
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతి వాణీం సమాకర్ణ్య జమదగ్నిసమీరితామ్ ॥ ౨౧ ॥
 పప్రచ్ఛ రాజా తం తత్ర విస్మయావిష్టమానసః ।
 రాజోవాచ ।
 నాదర్శి ప్రథమం కిఞ్చిదిదం కిం మాయయా కృతమ్ ॥ ౨౨ ॥
 తపః ప్రభావాద్ వాఽకారి సత్త్వం మే వద సువ్రత ।
 మునిరువాచ ।
 అన్యతం నోక్తపూర్వం మే పరిహానేఽపి వా నృప ॥ ౨౩ ॥
 అతః సత్యం బ్రవీమి త్వాం కామధేన్వాఽఖిలం కృతమ్ ।
 బ్రహ్మోవాచ ।
 కుమతిస్తస్య భవతి యస్య దైవమదక్షిణమ్ ॥ ౨౪ ॥
 అనిష్టం బలవద్ భావి దుష్టగ్రహకృతం మునే ।
 భుక్త్యా తృప్తోఽపి రాజాఽసౌ సమ్యక్ స బలవాహనః ॥ ౨౫ ॥
 ఆదానే కామధేనోః స మతిం చక్రేఽబ్రవీదిదమ్ ।

రాజోవాచ ।

ముసీనాం శాస్త్రబితానాం కన్దమూలఫలాశినామ్ ॥ ౨౬ ॥

మనసా సృష్టిసంహారకర్తృణామస్పృహావతామ్ ।

జితేన్ద్రియాణాం విజ్ఞానాం నేక్షే ధేన్వా ప్రయోజనమ్ ॥ ౨౭ ॥

వన్యమారుతభిక్ష్యాణాం మోక్షసాధనకారిణామ్ ।

వేదాభ్యసనశీలనాం సమ్పదా కిం ప్రయోజనమ్ ॥ ౨౮ ॥

శాస్త్రపాఠనశీలనాం ధర్మశాస్త్రార్థవేదినామ్ ।

యోగాభ్యాసరతానాం చ కామధేనోః ప్రయోజనమ్ ॥ ౨౯ ॥

కార్యాయ మహతే స్యాత్తు మహద్వస్తు మహద్గతమ్ ।

అరణ్యవాసినే తుభ్యం మహద్ద్రత్నం చ నోచితమ్ ॥ ౩౦ ॥

తస్మాద్ దేయా కామధేనుర్మమ బ్రహ్మాన్ ముదా త్వయా ।

మయి స్థితా తవైవాస్తి చేతసి త్వితి ధార్యతామ్ ॥ ౩౧ ॥

మర్యాదాం రక్ష తాం బ్రహ్మన్నుక్తమేవం పురస్తవ ।

నో చేద్ రాజ్ఞాం కిమగ్రాహ్యం లోకేషు బలశాలినామ్ ॥ ౩౨ ॥

స్వరాష్ట్రే పరరాష్ట్రే వా చతురంగబలైః సహ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్రుత్వైవం వచనం తస్య కార్తవీర్యస్య దుర్మతేః ॥ ౩౩ ॥

ప్రతిజిజ్ఞాస రోషేణ జమదగ్నిర్మహామునిః ।

సర్పిషా బహులైవైవ జాతవేదా యథా ద్విజః ॥ ౩౪ ॥

ఉవాచారక్తనయనః శిక్షయన్నివ భూమిపమ్ ।

మునిరువాచ ।

సాధుః శుద్ధో మహాన్ రాజా ప్రార్థితో భోజనాయ హి ॥ ౩౫ ॥

కౌటిల్యం తవ న జ్ఞాతం బకన్యేవ హృది స్థితమ్ ।

యథా వా కోకీలా కాకబాలం పుష్టాతి మాయయా ॥ ౩౬ ॥

అన్తే తత్కాకభావేన భిక్ష్యాభిక్ష్యరతిం వ్రజేత్ ।

అహమేవాభవం భ్రాన్తో య ఇమాం రాజమిత్రతామ్ ॥ ౩౭ ॥

న దృష్టాం న శ్రుతాం లోకే నానుభూతాం చ కేనచిత్ ॥ ౩౮ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే కార్తవీర్యోపాఖ్యానం నామాష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥
౭౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౩౪౩౩ + ౩౮ = ౩౪౭౧

౧.౦౭౯ కార్తవీర్యోపాఖ్యానే ఏకోనాశీతితమోఽధ్యాయః

మునిరువాచ ।

ఉపకారస్త్వయాఽఽరమ్భి సాధువృత్తానుసారిణా ।

ఆత్మఘాతం పురస్కృత్వా కామధేనుం త్వమిచ్చసి ॥ ౧॥

భ్రాన్తోఽసి నృప సత్యం త్వమప్రాప్యం యోఽభివాఞ్ఛసి ।

త్రైలోక్యనాశజం పాపం తవ మూర్ధ్ని పతిష్యతి ॥ ౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి వాక్పరవిద్ధోఽసౌ ప్రలయానలసన్నిభః ।

రాజా బభూవ రోషేణ ముఖాదనలముద్వమన్ ॥ ౩॥

ఉవాచ పరమక్రుద్ధో జమదగ్నిం మునిం తదా ।

రాజోవాచ ।

న మయా దుష్టవచనం కస్యాపి శ్రూయతే శత ॥ ౪॥

కిం కరోమి ద్విజోఽసి త్వమితి జ్ఞాన్తం వచః కటు ।

క ఉవాచ ।

తత ఉత్థాయ రాజాఽసౌ దూతానాజ్ఞాప్య సత్వరమ్ ॥ ౫॥

ముక్త్వా కీలాత్ కామధేనుం శీఘ్రం యాన్తు మమాన్తికమ్ ।

ఆవేష్టయంస్తదా దూతాః కామధేనుం తదాజ్ఞయా ॥ ౬॥

పూత్కారేణైవ తస్యాస్తే త్యక్త్వా ప్రాణాన్ద్రివం యయుః ।

అన్యాన్స్కృధానలేనాసౌ రాజదూతాన్ దదాహ వ ॥ ౭॥

శ్వాసమారుతవేగేన వ్యోమ్ని వీరాః పరేఽభ్రమన్ ।

అచాచ్ఛద్య మణ్డలం భానోర్న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ॥ ౮॥

దిశః సతిమిరా జాతా వ్యోమాపి న చ భాసతే ।

ధరాకమ్పః సమభవద్ వృషాః పేతుః ప్రకమ్పితాః ॥ ౯॥

సైనికాశ్చ తతో భీతా యాన్తి సర్వే దిశో దశ ।
 కేనచిత్తాడితా సా గౌః కశాఘాతేన దూరతః ॥ ౧౦ ॥
 ఉడ్డీయోడ్డీయ సా ధేనురధావత్ సైన్యమేవ తత్ ।
 గజవృన్దం యథా సింహో గరుత్మానురగానివ ॥ ౧౧ ॥
 హాహాకారో మహానాసీద్ వీరాణాం తత్ర ధావతామ్ ।
 తానువాచ న భీః కార్యా కార్తవీర్యో మహాబలీ ॥ ౧౨ ॥
 మయా ధ్రాతే ముదా శఙ్ఖే భీతా యాస్యతి మన్దిరమ్ ।
 కామధేనుః కియచ్ఛాన్తి పశ్యన్తు కౌతుకం మమ ॥ ౧౩ ॥
 తతో దధ్మా మహాశఙ్ఖం త్రైలోక్యం పూరయన్ రవైః ।
 న బిభ్యత్ కామధేనుస్తాం తాడయామాసురోజసా ॥ ౧౪ ॥
 యష్టిభిర్లోహనివయైః సర్వే తే రాజసేవకాః ।
 యత్ర యత్ర ప్రహారోఽస్యాః శరీరే జాయతే తతః ॥ ౧౫ ॥
 సన్నద్ధాః సర్వశస్త్రాఢ్యా నానావీరాః వినిఃసృతాః ।
 శకాశ్చ బర్భరా ఆసంస్తస్యా కేశసముద్భవాః ॥ ౧౬ ॥
 పటచ్చరాః పాదదేశాదేవం సర్వై ప్రజజ్జరే ।
 నానాయవనజాతీయా నానావీరాస్తథాఽపరే ॥ ౧౭ ॥
 వాజివారణసఙ్ఖాశ్చ రథినో బలవత్తరాః ।
 తే చైవ యుయుధుస్తత్ర కార్తవీర్యస్య సైనికైః ॥ ౧౮ ॥
 న్యపతన్ కార్తవీర్యస్య సైనికాస్తైః ప్రహారితాః ।
 అపరే మిలితాస్తత్ర నిశి వృక్షే పతజ్వత్ ॥ ౧౯ ॥
 పరస్పరాఘాతహతా నిపేతుః శతశో నరాః ।
 భక్తైః శస్త్రైశ్చ శస్త్రాణి మల్లయుద్ధం ప్రచక్రరే ॥ ౨౦ ॥
 ఏవం సుతుములే జన్యే శస్త్రేషు నిపతత్సు చ ।
 స్వీయో వా పరకీయో వా న ప్రాజ్ఞాయత కిచ్ఛున ॥ ౨౧ ॥
 రజసాచ్ఛాదితే సూర్యే జఘ్నురేవం పరస్పరమ్ ।
 కోలాహలో మహానాసీద్ హన్యతాం హన్యతామితి ॥ ౨౨ ॥
 హేషితైర్బ్రుంహితైఃక్షేణైర్నిబిడో రథనేమిభిః ।

మృదఙ్గతాల వేణూనాం భేరీణాం నినదైరపి ॥ ౨౩ ॥
 ఏవం గవ్యైః కార్తవీర్యైః రథ్యశ్వగజపత్తిభిః ।
 అభవత్ సుమహద్ యుద్ధం భూతరాక్షసభీతిదమ్ ॥ ౨౪ ॥
 పక్షిజమ్బూకసుఖదం వీరపత్నీభయప్రదమ్ ।
 కేషాఞ్చిజ్ఞానుసీ భగ్నో కేషాఞ్చిచ్చ శిరాంసి చ ॥ ౨౫ ॥
 ఖడ్గఖేటకభల్లాన్నాం శరాణాం ధనుషామపి ।
 భగ్నానాం న చ సఙ్ఖ్యాఽస్తి వీరాణాం రథినామపి ॥ ౨౬ ॥
 ప్రపేతుః కార్తవీర్యస్య శేషా యే సైనికాస్తదా ।
 పృష్ఠలగ్నా యయుర్గవ్యా హసన్తో న చ జఘ్నిరే ॥ ౨౭ ॥
 నినిస్తర్మునినా కిం వోఽనిష్ఠం కృతమితిహ తే ।
 పూర్వదోషప్రసజ్ఞేన రాజ్ఞో జాతా సుదుర్మతిః ॥ ౨౮ ॥
 ఏవం ప్రభగ్నో సైన్యే స ఉత్తస్థౌ కృతవీర్యజః ।
 హస్తయోర్జగృహే పఞ్చ శతం బాణాన్ ధనూంపిచ ॥ ౨౯ ॥
 దత్త్వా భూమా వామజానుం ధనూంష్యాకృష్య వేగవాన్ ।
 చిక్షేప శరజాలం స గవ్యే సైన్యే మహాభుజః ॥ ౩౦ ॥
 ఫలహీనమభూత్తస్య శరజాలం నృపస్య తత్ ।
 అనీతేశ్చరితం తద్వద్ వన్ధ్యాయాః సురతం యథా ॥ ౩౧ ॥
 పునః పునరహౌ బాణాంస్తావతో రాజసత్తమః ।
 కామధేనోర్న చైకోఽపి వీరో భగ్నోఽభవత్తదా ॥ ౩౨ ॥
 శరజాలే వృథా యాతే సస్త్రోఽభూన్నృపస్తదా ।
 క్వ గతం మమ సామర్థ్యమితి చింతాతురోఽభవత్ ॥ ౩౩ ॥
 వ్యాకులే న ప్రహర్తవ్యమితి సర్వం యయుర్దివమ్ ।
 కామధేనుర్మదా యుక్తా కిం యుద్ధం లఘునా సహ ॥ ౩౪ ॥
 గతాయాం కామధేనౌ స కార్తవీర్యో మునిం యయా ।
 రోషేణోవాచ తే బ్రహ్మన కాపట్యం విదితం మయా ॥ ౩౫ ॥
 న స విప్రోఽభిమన్తవ్యో యస్య స్యాత్కపటం హృది ।
 ఇత్యేకం బాణమాదాయ వివ్యాధ ద్విజపుజివమ్ ॥ ౩౬ ॥

లగ్నే హృది మహాబాణే ప్రాణత్యాగం చకార సః |
 రేణుకా తం నృపం ప్రాహ బ్రహ్మహత్యా వృథా కృతా || 3౭||
 స ఊవే రక్షనయనః క్రోధావిష్టో నృపస్తు తామ్ |
 తూష్టిం తిష్ఠ న చేద్ హన్మి త్యామపీహ మునిప్రియే || 3౮||
 ఏకవింశతిబాణైస్తాం దుష్టో రాజాఽహనద్ రుషా |
 సస్మార మనసా సాఽపి జమదగ్నిం మునిం తదా || ౩౯||
 పశ్చాదువాచ నృపతిం దుష్ట చాణ్డాల కిం కృతమ్ |
 అపరాధం వినా కస్మాదావాం నిహతవానసి || ౪౦||
 తవాపి భవితా నాశో భుజానాం నాత్ర సంశయః |
 శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్యాస్తతో యాతో నృపస్తదా || ౪౧||
 అల్పవశిష్టస్నేన చింతాక్రాంతో యయౌ పురీమ్ |
 విన్నిదన్ హృది చాత్మానం శోచంశ్చ మృతస్సైనికాన్ || ౪౨||
 నిరుత్సాహో నిరుద్యోగో వివేశ నిజమన్దిరమ్ || ౪౩||
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే కార్తవీర్యపాఖ్యానే ఏకోనాశీతితమోఽధ్యాయః ||
 ౭౯||
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః 3౪౭౧ + ౪3 = 3x౧౪

౧.౦౮౦ రామోపాఖ్యానే అశీతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ |
 రేణుకా తు గతే తస్మిన్ శుశోచ భృశవిష్టలా |
 క్వ గతా మమ పుత్రాస్తే సంహారేఽస్మిన్నుపస్థితే || ౧||
 మృతే భర్తరి కిం కుర్యాం బాణజాలసమావృతా |
 క్వ గతోఽసౌ మహాక్రోధీ రామో మే ప్రియబాలకః || ౨||
 తస్మిన్ దృష్టే మమ ప్రాణా గమిష్యన్తి సురాలయమ్ |
 స్మృతమాత్రస్తయా రామో యయౌ మాతుస్తదాఽన్తికమ్ || 3||
 బాణజాలచితాం తాం చ పితరం మృతమైక్షత |
 కార్తవీర్యేణ దుష్టేన దృఢబాణహతం హృది || ౪||
 పపాత మూర్ఛయా భూమౌ వాతభగ్న ఇవ ద్రుమః |

పితరం మాతరం చైవ రురోద భృశదుఃఖితః ॥ ౫ ॥

రామ ఉవాచ ।

అద్యాన్ధకారః సర్వత్ర అద్య శూన్యా దిశో దశ ।

మేరూర్వినా యథా పృథ్వీశక్రహీనాఽమరావతీ ॥ ౬ ॥

నాశ్రమః శోభతే తద్వత్ పిత్రా హీనోఽయమద్య మే ।

త్రిలోకీ గజయా హీనా తద్వదాశ్రమ మణ్డలీ ॥ ౭ ॥

న శోభతే రేణుకయా హీనాఽప్యాశ్రమణ్డలీ ।

గతం భయం తు దేవానాం మునయోఽద్య నిరీశ్వరాః ।

యదాసీ త్తపసా చాస్య కిమయం వా గ్రహిష్యతి ॥ ౮ ॥

ఏవం బహువిధాకారం చక్ర ఆక్రందనం తు సః ।

అచేష్టత భృశం రామో మత్స్యో నీరం వినా యథామ్ ॥ ౯ ॥

తతః పునర్మాతరం స రుదన్నేవ సమాయయా ।

నిష్కాసయామాస శరాసక్కే కృత్వా శిరోధరామ్ ॥ ౧౦ ॥

చక్రన్ద చ పునా రామో మాతృదుఃఖేన దుఃఖితః ।

త్రిలోక్యం భస్మసాత్ కర్తుం యా క్షమా జననీ మమ ॥ ౧౧ ॥

సా కథం పతితా భూమౌ దుష్టబాణప్రపీడతా ।

న విస్మరసి మాం నిత్యం క్షణం క్రీడాగతం పురా ॥ ౧౨ ॥

త్యక్త్వా మాం కథమద్య త్వం కుత్ర వా గన్తుముద్యతా ।

దదాసి మే పయో భూరి వస్త్రాణ్యన్నాని శోభనే ॥ ౧౩ ॥

ఫలమూలాని చారూణి యాసి త్యక్త్వా కథం ను సా ।

మాతాపితృభ్యాం హీనస్య ధిజ్ఞే జీవితమద్య మే ॥ ౧౪ ॥

బ్రహ్మోవాజ ।

ఇతి పుత్రవచః శ్రుత్వా రేణుకా భృశదుఃఖితా ।

ప్రమృజ్యాశ్రూణి పుత్రస్య జగాద భృశవిప్లలా ॥ ౧౫ ॥

అహం తే నికటే స్థాస్యే న శోకం కర్తుమర్హసి ।

శృణు వార్తాం పురా వృత్తాం రాజాఽసౌ కృతవీర్యజః ॥ ౧౬ ॥

మధ్యాన్తే సహ సైన్యేన ప్రాప్తః ఆశ్రమమణ్డలమ్ ।

పిత్రా తే మానితః సమ్యగ్ భోజితో బలసంయుతః ॥ ౧౭ ॥

కామధేనోః ప్రసాదేన భుక్త్వాఽయాచత ధేనుకామ్ |
 తూష్ణం భూతే మునౌ కోపాత్ కామధేనుం ముమోచ సః || ౧౮||

స్పృష్టమాత్రా చ సా ధేనుః ససర్జ బలముత్కటమ్ |
 చతురణ్ణం తతో యుద్ధమభవద్ రాజస్సైనికైః || ౧౯||

భగ్నాస్తేఽప్యపలన్ సర్వే రాజా యుద్ధమథాకరోత |
 స చ పశ్చాశతం బాణాన్ వారం వారమథాస్పృజత్ || ౨౦||

సోఽపి భగ్నో గృహం యాతః కామ ధేనుర్దివక్లతా |
 పునరాగత్య దుష్టోఽసౌ బాణేనైకేన వక్షసి || ౨౧||

జఘాన పితరం కోపాదేకవింశతిసాయకైః |
 అపరాధం వినా మాం చ తాడయిత్వా ఖలో గతః || ౨౨||

తస్మాత్త్వయాఽద్య దుష్టస్య నాశః శీఘ్రం విధీయతామ్ |
 ఏకవింశతి వారం చ కురు నిఃక్షత్రియాం ధరామ్ || ౨౩||

ఏకవింశతి బాణా మే దేహే తేన యతోఽర్పితాః |
 అన్యదేకం వదే పుత్ర తత్కురుష్వ వచో మమ || ౨౪||

సంస్కారం కురు నౌ తత్ర యత్ర కోఽపి న దాహితః |
 దత్తాత్రేయం మునివరమాకార్య సర్వవేదినమ్ || ౨౫||

కురు కర్మాస్తరం నౌ త్వం త్రయోదశదినావధి |
 తదైవ గతిమాప్స్యోవో నాన్యో వక్తాస్తి తాదృశః || ౨౬||

ఇత్యుక్త్వా రేణుకా దేహం త్యక్త్వా ధామాప దుర్గమమ్ |
 రామస్తత్ సర్వమకరోత్ తయాదిష్టం మహామనాః || ౨౭||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే రామోపాఖ్యానే ఔర్ధ్వదైహికసంస్కారోపదేశోనామ
 ఆశీతితమోఽధ్యాయః || ౮౦||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః 3x౧౪ + ౨౭ = 3x౪౧

౧.౦౮౧ రామోపాఖ్యానే ఏకాశీతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ |
 రామస్తు వపనం కృత్వా స్నాత్వా సమ్యగ్ విధానతః |
 ఉత్థాన శ్రాద్ధమకరోద్ బ్రాహ్మణైః కథితం యథా || ౧||

విశ్రాన్తిస్థానమారభ్య మన్త్రాగ్నిముఖయోరదాత్ |
 తదైవ ప్రయయౌ తం తు దత్తాత్రేయం మునిం ప్రతి || ౨||
 కువేషం శిష్యసహితం శ్వహస్తం మలినం కృశమ్ |
 ధ్యానేనాలోక్య తం రామో ననామ మునిపుష్కవమ్ || ౩||
 బద్ధాఙ్గులిపుటోఽతిష్ఠద్ యామార్థం తత్పురో ద్విజః |
 దత్తాత్రేయోఽపి సర్వజ్ఞో జ్ఞాత్వా తస్యాశయం ముని || ౪||
 ఉవాచ రామమామన్త్య జ్ఞాతం తవ ప్రయోజనమ్ |
 అథాపి పృచ్ఛే విజ్ఞాతుం కిమర్థం త్వమిహాగతః || ౫||
 క ఉవాచ |
 స ఉవాచ తతో రామో వృత్తాన్తమాదితః స్ఫుటమ్ |
 రామ ఉవాచ |
 కృతవీర్యాత్మజో రాజా పితురాశ్రమమాగతః || ౬||
 భోజితః పరమాన్నేన నానాపక్వాన్నశాలినా |
 భుక్తః స సేనయా సార్థం కామధేనుమయాచత || ౭||
 యదా న దత్తా పిత్రా మే బలాన్నేతుం మనో దధే |
 సా తాడీతాఽథ సుషువే సైనికానాం గణాన్ బహూన || ౮||
 తైర్భగ్నో బలిభీ రాజా ససైన్యోఽగాన్నిజాలయమ్ |
 కామధేనుర్గతా స్వర్గం తతో రాజా రూషాన్వితః || ౯||
 జమదగ్నేర్హృది శరమహనద్ దృఢమోజసా |
 ఏకవింశతికాన్ బాణాన్ మాతురణ్ణేఽహనద్ రుషా || ౧౦||
 నాహం తత్ర స్థితో బ్రహ్మన్ పశ్చాదాగత్య దృష్టవాన్ |
 మన్త్రాగ్నినా తు దగ్ధౌ తౌ మాతుర్వాక్యాదిహాగతః || ౧౧||
 దత్తాత్రేయం వినా నాన్యో వక్తా కార్యోఽత్ర కర్మణి |
 కృతే కర్మణి సర్వస్మిన్ప్రయోదశదినావధి || ౧౨||
 పశ్చాద్రాజా నిహన్తవ్యః కృతవీర్యాత్మజో బలి |
 ఏకవింశతి వారం చ కార్యా నిఃక్షత్రియా మహి || ౧౩||
 ఇతమాఙ్గాపయన్మహ్యం జననీ రేణుకా మమ |

ఇత్యర్థమిహ సమప్రాప్తస్తస్మాత్కురు కృపాం మయి ॥ ౧౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి రామవచః శ్రుత్వా రేణుకాయాః సఖా మునిః ।

శోకసంవిగ్నహృదయో రామమూచ ఇదం వచః ॥ ౧౫॥

దత్తాత్రేయ ఉవాచ ।

యద్గృహే భుక్తమత్యంతం తేన నేష్టా విరోధితా ।

యది దుష్టేన సాఽకారి ద్రష్టా తత్ఫలమస్తకాత్ ॥ ౧౬॥

ఇదానీం తు తయోః సమ్యగౌర్ధ్వదేహికమాచర ।

బ్రహ్మోవాచ ।

తత ఆశ్రమమాగత్య దత్తాత్రేయయుతస్తు సః ॥ ౧౭॥

రామశ్చకార భక్త్యైవ పిత్రోరుత్తరకర్మ తత్ ।

దత్తాత్రేయోక్తమన్తైః స ద్వితీయదివసావధి ॥ ౧౮॥

సమాప్తే కర్మణి మునిర్గన్తుం కోల్లాపురం మనః ।

చక్రే తదాఽబ్రిద్ రామః కదా యాతి భవాన్ పునః ॥ ౧౯॥

మునిః ప్రోచే యదా త్వం మే స్మరణం వై కరిష్యసి ।

ఏహి దత్తాత్రేయ ఇతి తదా మాం ద్రక్ష్యసేఽనఘ ॥ ౨౦॥

కృత్వా కర్మ వ్రజత్యేవ భిక్షితుం స దినే దినే ।

అశౌచినో న భోక్తవ్యమన్నమిత్యభిచిన్తయన్ ॥ ౨౧॥

పఞ్చమే దివసే కర్మ సమాప్య మునిపుజవః ।

గృహితాఽఽజ్ఞాం గతో యావత్ తావద్ వ్యాఘ్రః సమాయయౌ ॥ ౨౨॥

మాతర్మాతః క్వ యామ్యద్యేత్యేవం చుక్రోశ తద్భయాత్ ।

ఆవిరాభూత్తదా మాతా రేణుకా రామవాక్యతః ॥ ౨౩॥

అసమ్పూర్ణశిరోమాత్రా పుత్రస్నేహవశేన హి ।

యది ద్వాదశరాత్రాత్ సాఽఽహూతా స్యాద్ భార్గవేణ తు ॥ ౨౪॥

ఆగతా స్యాత్ సా సమ్పూర్ణా సర్వావయవశోభినీ ।

ఉవాచ తం కిమాహూతా వద బాల ప్రయోజనమ్ ॥ ౨౫॥

ఆలిలిక్త తదా స్నేహోద్ రామం స్తుతపయోధరా ।

దత్తాత్రేయః పునరగాత్ షష్ఠేఽథ దివసే మునిః ॥ ౨౬॥

అపశ్యద్ రేణుకాం తత్ర తాదృశీం రామమబ్రవీత్ |
మధ్యఏవ కిమాహూతా న్యూనదేహా సమాగతా || ౨౭||

సపిణ్డీకరణాదూర్ధ్వం యద్వాహూతా తదాఽఖిలా |
ఆగతా స్యాద్ రేణుకేయం తవ స్నేహాద్ ద్విజర్షభ || ౨౮||

రామ ఉవాచ |

బాలభావాద్ భయాద్ బ్రహ్మాన్ స్వభావాన్ మాతరిత్యహమ్ |
ఉక్తవాన్ మునిశార్దూలం దృష్టవానీదృశీమిమామ్ || ౨౯||

వృషోత్సర్గం చ కృత్వానేకాదశదినే ద్విజః |
సపిణ్డీకరణం చైవ ద్వాదశే కృతవాన ద్వయోః || ౩౦||

తతః పరేఽన్తి పాశేయం శ్రాద్ధం పుణ్యాహవాచనమ్ |
దదౌ దానాన్యనేకాని బ్రాహ్మణేభ్యో యథార్హతః || ౩౧||

జమద్గ్నిర్దివ్యదేహో బ్రహ్మలోకమథాగమత్ |
తస్థా సా రేణుకా భూమా స్థానే స్థానే చ తాదృశీ || ౩౨||

పూరయత్యఖిలాన్ కామాన్ జనానాం భక్తికారిణామ్ |
మాహాత్మ్యం విస్తృతం తస్యాః స్కాన్దే ప్రోక్తం విశేషతః || ౩౩||

అతివిస్తారభీత్యాఽత్ర న ప్రోక్తం మునిసత్తమ || ౩౪||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే రామోపాఖ్యానే ఔర్ధ్వదైహికసంస్కారసమ్పాదనం
నామైకాశీతితమోఽధ్యాయః || ౮౧||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౩x౪౧ + ౩౪ = 3x౭x

౧.౦౮-౨ రామవరదానం నామ ద్వయశీతితమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ |

కథం రామో బాల ఏవ కృతవీర్యసుతేన హ |
ఏకాకీ బహుసైన్యేన సహస్రభుజశాలినా || ౧||

అజయత్ తం మహావీరం తన్నే కథయ విస్తరాత్ |

క ఉవాచ |

ఏకస్మిన్ దివసే రామో మాతరం పరిపృష్టవాన్ || ౨||

రామ ఉవాచ ।

యస్మాద్ద్విన్ద్యాదయో దేవా బిభ్యతి త్రాసకమ్పితాః ।
అనన్తం యస్య సైన్యం తచ్చతురజ్గనమన్వితమ్ ॥ ౩॥

కథం విజ్ఞేష్యే తం మాతరుపాయం మేఽఖిలం వద ।
ఏకవింశతివారం చ కథం నిఃక్షత్రియాం ధరామ్ ॥ ౪॥

కరిష్యే వద తత్సర్వం త్వత్ప్రసాదాజ్జయో భవేత్ ।
అతులా మమ కీర్తిశ్చ సర్వ లోకేషు విశ్రుతా ॥ ౫॥

మాతోవాచ ।

విజయస్తే భవేత్పుత్ర శక్కురారాధనం కురు ।
తుష్టే తస్మిన్ మహాదేవే సర్వం సేత్స్యతి వాఙ్ఘోతమ్ ॥ ౬॥

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా రామః కైలాసమాయయౌ ।
ప్రణమ్య మాతృచరణావాశిషం ప్రతిగృహ్య చ ॥ ౭॥

తత్రాపశ్యన్ మహాదేవం రత్నసింహాసనే స్థితమ్ ।
బద్ధాజ్జులి పుటో రామో నత్వా తుష్టావ తం తదా ॥ ౮॥

రామ ఉవాచ ।

నమో దేవదేవేశ గౌరీశ శమ్భో ।
నమో విశ్వకత్త్రే నమో విశ్వభద్రే ।
నమో విశ్వహర్త్రే నమో విశ్వమూర్తే ।
నమో విశ్వధామ్నే నమఃశ్చన్ద్రధామ్నే ॥ ౯॥

నమో నిర్గుణాయామల జ్ఞానహేతో నిరాకార సాకార నిత్యాయ తేఽస్తు ।
నమో వేదవేదాన్తశాస్త్రాతిగాయ నమోఽవ్యక్తవ్యక్తాత్మనే సత్స్వరూమ ॥ ౧౦॥

గుణత్రయప్రబోధాయ గుణాతీతాయ తే నమః ।
నమః ప్రపంచవిదుషే ప్రపంచరహితాయ తే ॥ ౧౧॥

క ఉవాచ ।

ఇతి స్తోత్రం సమాకర్ణ్య పరితుష్టో మహేశ్వరః ।
ఉవాచ రామమామస్త్య తృప్తో వాక్యామృతేన తే ॥ ౧౨॥

వరం వృణీష్య మత్తస్త్వం యం యం కామయసే హృది ।
జానామి జామదగ్న్యం త్వాం రేణుకాతనయం ద్విజ ॥ ౧౩॥

రామ ఉవాచ ।

కార్తవీర్యేణ దుష్టేన కామధేనుమపేక్షతా ।
జమదగ్నిర్హతో రోషాదాపరాధం వినా ప్రభో ॥ ౧౪॥

రేణుకా తాడితా బాణైః సమన్తాజ్జననీ మమ ।
ఏకవింశతిసంఖ్యైర్భుక్తైఃపి సేనయా సహ ॥ ౧౫॥

జహీ తం దుష్టన్పుపతిమితి మాత్రా నియోజితః ।
త్వామహం శరణం యాత ఉపాయం వద తద్వధే ॥ ౧౬॥

త్రిసప్తవారం తేనైవ కుర్యాం నిఃక్షత్రియాం మహీమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం విదితతత్త్వార్థో మహాదేవో జగద తమ్ ॥ ౧౭॥

ఆలోక్య ప్రణిధానేన జయోపాయం సుఖావహమ్ ।
షడక్షరం మహామన్తం ద్వీరదాననతోషకమ్ ॥ ౧౮॥

కథయామాస రామాయ జపం కురూ ప్రయత్నతః ।
లక్షమాత్రం చ హోమం చ దశాంశేన సమాచార ॥ ౧౯॥

తర్పణం తద్ దశాంశేన తద్ దశాంశేన భోజనమ్ ।
బ్రాహ్మణానాం మహాభక్త్యై ప్రసన్నో భవితా భువి ॥ ౨౦॥

గజాననో దేవదేవః సర్వకార్యం కరిష్యతి ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రణమ్య భవమాదరాత్ ॥ ౨౧॥

ఆజ్ఞాం గృహీత్వా రామోఽసావచలాయాం భ్రమన్ భ్రమన్ ।
కృష్ణాయా ఉత్తరే దేశేఽపశ్యత్ స్థానమనుత్తమమ్ ॥ ౨౨॥

నానావృక్షలతాజాలైరభిరామం సుసిద్ధిదమ్ ।
తత్రాఽకరోదనుష్ఠానం యథోక్తం తే న శమ్భునా ॥ ౨౩॥

ఇన్ద్రియాణాం చ మనసో వృత్తిం స్థాప్య గజాననే ।
ఆవర్తయన్ మహామన్తమేకాఙ్గష్ఠస్థితో ద్విజః ॥ ౨౪॥

జహావ తర్పయామాస భోజయామాస వై ద్విజాన్ ।
దశాంశేన దశాంశేన దశాంశేన యథాక్రమమ్ ॥ ౨౫॥

తతః ప్రసన్నో భగవానావిరాసీద్ గజాననః ।

చతుర్భుజో మహాకాయో మహామాయోఽతి సుందరః ॥ ౨౬ ॥

నాగయజ్ఞోపవీతీ చ నానాలక్ష్మ్యార శోభితః ।

ముకుటీ కుణ్డలీ భ్రాజచ్చారుగణ్డో లసన్ముఖః ॥ ౨౭ ॥

ముక్తాప్రవాలమాలాభిర్భ్రాజద్వజ్ఞా మహాభుజః ।

పరశుం కమలం దన్తం మోదకాంశ్చ దధద్ భుజైః ॥ ౨౮ ॥

పుష్కరం పుష్కరే ధృత్వా భ్రామయన్ నేచ్ఛయా విభుః ।

ప్రభయా భాసయన్ సర్వా దిశో విదిశ ఏవ చ ॥ ౨౯ ॥

దదర్శ రామోఽకస్మాత్ తం న్యమీలయత చాక్షిణీ ।

తత్రేజసా ప్రతిహతే తతస్తుష్టావ తం ద్విజః ॥ ౩౦ ॥

రామ ఉవాచ ।

సహస్రాదిత్యసంకాశ నమస్తే జగదీశ్వర ।

నమస్తే సర్వవిద్యేశ సర్వసిద్ధిప్రదాయక ॥ ౩౧ ॥

విఘ్నానాం పతయే తుభ్యం నమో విఘ్ననివారణ ।

సర్వాన్తర్యామిణే తుభ్యం నమః సర్వప్రియంకర ॥ ౩౨ ॥

భక్తప్రియాయ దేవాయ నమో జ్ఞానస్వరూపిణే ।

నమో విశ్వస్య కర్త్రే తే నమస్తత్పాలకాయ చ ॥ ౩౩ ॥

నివారయ మహావిఘ్నం తపోనాశకరం మమ ।

క ఉవాచ ।

ఇతి స్తుతిం సమాకర్ణ్య సౌమ్యతేజా గజానన ॥ ౩౪ ॥

ఉవాచ రామం సమాభ్రాన్తం స్వస్యైవ తిగ్మతేజసా ।

గణేశ ఉవాచ ।

యం ధ్యాయసి దివారాత్రౌ మన్తం జప్త్వా షడక్షరమ్ ॥ ౩౫ ॥

వరం దాతుం సమాయాతః సోఽహం రామ తవాధునా ।

వరం వృణీష్య మత్తస్త్వం యద్ యద్ వాఞ్ఛసి చేతసా ॥ ౩౬ ॥

బ్రహ్మణ్ణానామనేకానాం సృష్టా పాతాఽపహారకః ।

వైవ జానన్తి మే రూపం బ్రహ్మోద్యా మునయోఽపి చ ॥ ౩౭ ॥

రాజర్షయశ్చ సర్వేఽపి సోఽహం తే దర్శనం గతః ।

రామ ఉవాచ ।

యోఽప్రమేయోఽఖిలాధారః సృష్టిసంహారకారకః ॥ ౩౮ ॥

యో న వేదైర్న తపసా న యజ్ఞైర్వృతసంశ్చయైః ।

న దాన్వైర్నైవ యోగైశ్చ జనానాం దృష్టిగోచరః ॥ ౩౯ ॥

సోఽహం త్వం హి మయా దృష్టోఽనుగ్రాహోత్తమ విఘ్నప ।

కిమన్యద్ వరయే దేవ భక్తిం దేహి నిజాం దృఢామ్ ॥ ౪౦ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

భవితా మమ భక్తిస్తే దృఢా రామ ద్విజోత్తమ ।

ప్రలోభితస్యాపి వరైర్న తే బుద్ధిః సువిష్టలా ॥ ౪౧ ॥

పరశుం మే గృహాణ త్వం సర్వశత్రునిబర్హణమ్ ।

నామ తే పరశురామేతి త్రైలోక్యే ఖ్యాతిమేష్యతి ॥ ౪౨ ॥

క ఉవాచ ।

ఏవం తస్మై వరం దత్త్వా పరశుం చ గజాననః ।

పశ్యతాం సర్వలోకానామన్తర్ధానం యయౌ తదా ॥ ౪౩ ॥

రామోఽపి స్థాపయామాస మహాగణపతిం తదా ।

బ్రాహ్మణైర్వేదవేదాఙ్గశాస్త్రవిద్భిః సమం ముదా ।

బ్రాహ్మణాన్ భోజయామాస దత్త్వా దానాన్యనేకకః ॥ ౪౪ ॥

ప్రాసాదం కారయామాస రత్నస్తమ్భయుతం దృఢమ్ ।

సమ్పూజ్య తం పరిక్రమ్య ప్రణిపత్య గజాననమ్ ॥ ౪౫ ॥

రామః ప్రసన్నమనసా ప్రయయౌ నిజమన్దిరమ్ ।

తతో రామో జహావోఽభ్యైః కార్తవీర్యధరాపతిమ్ ॥ ౪౬ ॥

యుద్ధే తు శాతయామాస రాజ్ఞో బాహుసహస్రకమ్ ।

నిఃక్షత్రియాం చ పృథివీం చక్రే త్రిసప్తవారతః ॥ ౪౭ ॥

బ్రాహ్మణేభ్యో దదౌ పృథీవీం యజ్ఞం కృత్వా సదక్షిణమ్ ।

పుపూజస్తం తదా లోకా జ్ఞాత్వా విష్ణు తమిశ్వరమ్ ॥ ౪౮ ॥

దృష్ట్వా పరాక్రమం తస్య సర్వదేవతిగం దృఢమ్ ।

ఏవం నానావిధో బ్రహ్మాన్ మహిమా తే నిరూపితః ॥ ౪౯ ॥

గజాననస్య దేవస్య సజ్జేపేణ మయా సుత ।

నిఖిలేన న శేషోఽపి క్షమో వక్తుం మునిశ్వర ॥ ౫౦॥

ఉపాసనాఖణ్డమిదం శృణుయాన్మానవో భువి ।

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి గణేశం ధామ చాప్పుయాత్ ॥ ౫౧॥

యథేష్టం రమతే తత్ర యావదాభూత సమ్ప్రవమ్ ॥ ౫౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే రామవరదానం నామ ద్వయశీతితమోఽధ్యాయః ॥

౮౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - 3౫౭౫ + ౫౨ = 3౬౨౭

౧.౦౮౩ త్ర్యశీతితమోఽధ్యాయః

మునిరువాచ ।

కస్మిన్ స్థానే తపోఽకారి రామేణ పరమాద్భుతమ్ ।

తస్మై కథయ లోకేశ తృప్తిం మే నాస్తి శృణ్వతః ॥ ౧॥

క ఉవాచ ।

మయూరేశ్వర నామ్నా యత్క్షేత్రం ఖ్యాతం చతుర్యుగే ।

యత్రావతీర్ణో దేవేశో మయూరారుఢ ఏవ సః ॥ ౨॥

కమలాసూరనామానమహద్ దైత్యపుఙ్గవమ్ ।

యస్మాన్ మయూరమారూఢో మయూరేశ ఇతి స్ఫుటమ్ ॥ 3॥

సంస్తుతో దేవమునిభిర్లోకే తాం ఖ్యాతిమాగమత్ ।

తత్రానుష్ఠానమకరోదవాప పరశుం తతః ॥ ౪॥

స్వయం పరశురామోఽభూన్నామ్నా ఖ్యాతస్త్రివిష్టవే ।

ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి శృణు తం మునిసత్తమ ॥ ౫॥

తారకోనామ దైత్యోఽభూన్మహాబల పరాక్రమః ।

దివ్యవర్ష సహస్రం స తపస్తేవే సుదారుణమ్ ॥ ౬॥

తతః ప్రసన్నో బ్రహ్మాఽస్మై దదౌ సర్వాభయం ద్విజ ।

దేవర్షియక్షగన్ధర్వోరగరాక్షసహస్తతః ॥ ౭॥

తచ్చస్త్రాస్త్రగణాన్ మృత్యుర్న తే క్వాపి భవేదితి ।

ఉత్పత్యతే యదా స్కన్దస్తతస్తే మరణం భవేత్ ॥ ౮॥

ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య బలగర్వసమాయుతః ।
 తారకోఽపీడయల్లోకాన్స్త్రైలోక్యే వసతో మునే ॥ ౯ ॥
 వేదాధ్యయననిష్ఠాంశ్చ తపోఽనుష్ఠానకారణః ।
 అగ్నిహోత్రరతానన్యాన్ కారాగారేఽక్షిపద్ ద్విజాన్ ॥ ౧౦ ॥
 సర్వాన్ రాజ్ఞోఽథ నాగాంశ్చ వశే కృత్వా దివం యయౌ ।
 ఇన్ద్రియస్తదా దేవా హిమాచలగుహాం గతాః ॥ ౧౧ ॥
 తద్ భాయాన్నాభవత్ క్వాపి యజనం పూజనం తథా ।
 అహమేశ్వరో దేవో బ్రాహ్మణః కులదేవతా ॥ ౧౨ ॥
 అహం నమస్య పూజ్యశ్చ నానోఽజగతి వర్తతే ।
 యశ్చాన్యాన్ ప్రణమేత్ క్వాపి పూజయేద్వా కదాచన ॥ ౧౩ ॥
 స దణ్డయస్తాడసీయః స్యాద్ గచ్ఛేద్ వా యమసాదనమ్ ।
 ఏవం సర్వేషు లోకేషు ఖ్యాపయామాస దూతతః ॥ ౧౪ ॥
 తతః సర్వే జనా రిక్తా జాతాః సజ్జనవర్జితాః ।
 నిఃస్వాధ్యాయ వషట్కారా యజ్ఞదానవివర్జితాః ॥ ౧౫ ॥
 ఉచ్చిన్నకులధర్మాశ్చ స్వాచారరహితాః ఖలాః ।
 మునయః సాధవః సవై గిరిగర్హరమాశ్రితాః ॥ ౧౬ ॥
 దేవం తే ప్రార్థయామాసుః కథం దైత్యో వివర్జితః ।
 వినా త్వాం శరణం శమ్భో యామః కం జగదీశ్వరమ్ ॥ ౧౭ ॥
 నిర్మాతా రక్షితా ధాతా సంహర్తా జగతాం విభో ।
 దావానలో వనమివ దహతేఽస్మాన్ స దర్పతః ॥ ౧౮ ॥
 యది తే సజ్జహీర్షా స్యాత్ సంహరస్వ స్వయం జగత్ ।
 నోచేత్ సంహర దైత్యం త్వం తారకం సర్వపీడకమ్ ॥ ౧౯ ॥
 ఏవం సమృద్ధ్య తేషుస్తే దుష్కరం తప ఉత్తమమ్ ।
 పత్రభక్ష్యో వాయుభక్ష్యో నిరాహారా జలాశినః ॥ ౨౦ ॥
 ఏవం స్థితేషు మునిషు తేనాజ్ఞాతేషు దైత్యరాట్ ।
 బన్ధ్రిం పదం సమాస్థాయ బ్రహ్మణం సమతాడయత్ ॥ ౨౧ ॥
 విష్ణుస్తతోఽగమత్ క్షీరసాగరం నిద్రితుం మునే ।
 త్యక్తైవ కైలాసమగమచ్ఛక్రరోఽపి గుహాన్తరమ్ ॥ ౨౨ ॥

దిక్పాలా దిగ్గజాశ్చాపి నానాగవ్హరమాశ్రితాః ।
 తేషాం స్థానేఽస్థాపయత్ స దైత్యానన్యాంశ్చ దైత్యరాట్ ॥ ౨౩॥
 అచలామచలస్త్రిప్తన్ పాలయామాస వై ప్రజాః ।
 గర్జతే స్వస్వభావేన కమ్పతేఽథ త్రివిష్టపమ్ ॥ ౨౪॥
 తత ఇన్ద్రాదయో దేవాస్తుష్టువుర్రిగవ్హరే ।
 గిరిశం గిరిజానాథం గిరా గమ్భీరయా ముదా ॥ ౨౫॥
 దేవా ఊచుః ।
 దేవాధిభూమిగగనేనశశిస్వరూప !
 వాయ్వగ్నిరూపయజమానజలస్వరూప ।
 త్వం స్థావరానథ చరాన్ సృజనేఽవసీశ !
 త్వం సర్వమేవ హరనే నిజయేచ్ఛయేశ ॥ ౨౬॥
 తన్నోచితం త్వయి పరే పరదుఃఖహారిన్ ।
 స్వీయం యశఃపరగతం బహుధాఽద్య కర్తుమ్ ।
 తన్నాశయైనమథవా సకలాన్ మునీంశ్చ (తన్నాశయైనమవ తాన్)
 దేవాన్ ద్వయోశ్చ భజనే పరివిష్టచిత్తాన్ ॥ ౨౭॥
 కం వా వ్రజేమ శరణం త్వదృతే గిరిశ ।
 కం వా భజేమ భగవంస్త్యదృతే మహేశ ।
 కం వా వదేమ వృజినార్దన పార్వతీశ ।
 కో వాఽవితుం ప్రభవతి త్వదృతేఽఖిలేశ ॥ ౨౮॥
 క ఉవాచ ।
 ఏవం తే తుష్టువుర్యావచ్ఛ్రుస్తావదేవ హి ।
 నభోవాణీం సర్వదేవా హరపుత్రో యదా భవేత్ ॥ ౨౯॥
 తదాఽస్య నాశో భవితా యత్నం కురూత తత్ర వై ।
 నభోవాణీం సమాకర్ణ్య సర్వే హర్షసమన్వితాః ॥ ౩౦॥
 కైలాసం దేవనిలయమాపురిన్ద్రాదయః సురాః ।
 నాపశ్యన్ శక్కరం తత్ర దదృశుః పురతోఽమరాః ॥ ౩౧॥
 మూలప్రకృతిరూపాం తాముమాం సర్వే విజిజ్ఞుః ।
 తారకే తారకజ్ఞానప్రదే తారయ తారకాత్ ॥ ౩౨॥

త్రైలోక్యపీఠకాద్ దుష్టాత్ పదభ్రష్టాన్ మునీన్ సురాన్ ।

తథా విచిన్త్యతాం మాతస్త్వస్య నాశో భవేద్ యథా ॥ ౩౩॥

మాతస్త్వాం ప్రణమామ దేవజననీం త్రైలోక్యరక్షాకరే

శర్వాణి త్రిపురే పరాత్పరకలే బ్రహ్మాదిభిః సంస్తుతే ।

త్వం వేదైరనిరూపితే కురూ జగత్ కల్యాణమీశప్రియే

స్వేచ్ఛోపాత్తసువిగ్రహేఽసురహరే వైశ్వాదిభూతేఽనఘే ॥ ౩౪॥

క ఉవాచ ।

ఏవం సమృద్ధితా దేవీ విశ్వమాతా జగద తాన్ ।

సభోవాణీ మయా జ్ఞాతా శక్కురః శం కరిష్యతి ॥ ౩౫॥

సహైవ యాస్తు సర్వేఽపి మయా యత్ర స శక్కురః ।

పరం నియమమాస్థాయ కురుతే పరమం తపః ॥ ౩౬॥

ఇత్యుక్త్వా సర్వదేవాన్ సా భిల్లివేశమధారయత్ ।

యాం దృష్త్వా పరమో యోగీ కామబాణార్ధితో భవేత్ ॥ ౩౭॥

దేవా అపి తదా కేజ్జాతా మదనవిప్లవాః ।

ఉర్వశీ మేనకా రమ్భా పూర్వచితీ రతిస్తథా ॥ ౩౮॥

లజ్జితాస్తాం నిరీక్ష్యైవ సర్వావయవసుందరామ్ ।

తే దేవా సా చ గిరిజా ప్రాప్తా బ్రహ్మాన్ శివాన్తికమ్ ॥ ౩౯॥

స్థాణుం తం స్థాణుభూతం చ ధ్యాననిశ్చలలోచనమ్ ।

ధ్యాయంతం మనసా బ్రహ్మ జపంతం నిష్పరిగ్రహమ్ ॥ ౪౦॥

దదృశుః సర్వదేవాస్తే భిల్లి చాపి త్రిలోచనమ్ ।

తతః ఊచేఽఖిలాన్ దేవానుమోషాయం సుఖావహమ్ ॥ ౪౧॥

దేహతీత ఇవాస్తేఽసౌ తపోనిష్ఠః సదాశివః ।

ఏతస్య దేహభావార్థం కామం విజ్ఞాపయన్తు చ ॥ ౪౨॥

తేనేషుణా యదా విద్ధ ఏకనిష్ఠః సదాశివః ।

యాస్యతే దేహభావం స తదా కార్యం భవిష్యతి ॥ ౪౩॥

తతో దేవాః సర్వ ఏవ కామం సస్మరూరుత్కటమ్ ।

సమాగతం తమూచుస్తే స్వకార్యం కృతనిశ్చయాః ॥ ౪౪॥

ప్రార్థయామాసురపరే స్వకార్యాయ మనోభవమ్ ।

విభుస్తవమసి లోకానాం చరేషు స్థావరేషు చ || ౪౫||

త్వయైవ జాయతే సృష్టిస్తవయా వ్యాప్తమిదం జగత్ |
అబలాః కామినః సర్వే త్వయైవ బలవత్తరాః || ౪౬||

త్వయా వినా వృథా సర్వం జగత్సావరజ్జుమమ్ |
అతస్తవయైవ కర్తవ్యం సర్వేషాం కార్యముత్కృటమ్ || ౪౭||

కామ ఉవాచ |

యద్యప్యహం విసామగ్నిస్తథా యుష్మత్ప్రసాదతః |
కరిష్యామి వచః కార్యమాదేహపతనావధి || ౪౮||

సుమం ధనుర్మరాలా జ్యేష్ఠః కటాక్షోఽథ యోషితః |
విజేష్ఠేఽథాపి సకలానమరాన్ శక్కురావధి || ౪౯||

వసంతం ప్రతిలభ్యైవ సహాయం సకలం సురాః |

క ఉవాచ |

ఏవముక్త్యా గతః కామో యత్రాస్తేఽసౌ సదాశివః || ౫౦||

మోహితుం శక్కురం దేవం దేవానాం కార్యసిద్ధయే || ౫౧||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే తారకోపాఖ్యానం నామ త్ర్యశీతితమోఽధ్యాయః ||
౮౩||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః 3౬౨౭ + ౫౧ = 3౬౭౮

౧.౦౮౪ కామదహనో నామ చతురశీతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ |

ఏవముక్త్యా గతః కామః సురకార్యార్థసిద్ధయే |

అపశ్యచ్ఛక్కురం స్థానం వృక్షవల్లీసమాకులమ్ || ౧||

సింహశార్దూలజుష్టం చ పక్షిశ్వాపదసంయుతమ్ |

స్వయం చ నిర్మమే మాయావాటికాం తత్క్షణేన సః || ౨||

సరోవరాణి భూరీణి సుధారూపజలాని చ |

అనేకకుసుమాన్ వృక్షానాగవ్యూతి సుగంధినః || ౩||

జమ్బూవృద్ధరీవృక్షాన్ సుపక్వఫలశాలినః |

తదైవ రమ్భాపనసౌ నారికేలీః సఖర్జురీః ॥ ౪॥

ఏలాలవక్రమారీచవృజ్ఞానన్యాననేకశః ।

అగృహ్యమాణో గన్ధోఽసౌ హరనాసాపుటం యయౌ ॥ ౫॥

ఉషఃకాలే హరోఽపశ్యజ్ఞోస్యత్సజలమనోహరమ్ ।

అనేకఫలపుష్పాఢ్యం కామకాననమద్భుతమ్ ॥ ౬॥

తదైవ భేదయామాస మానసం శూలినస్తు సః ।

స్వీయామశోకవనికాం ధిక్పక్రే మనసా శివః ॥ ౭॥

దేహభావం గతో దేవశ్చిన్తయామాస కారణమ్ ।

కృతం కేన తపోవిఘ్నం కృతమేతద్దనం శుభమ్ ॥ ౮॥

అకస్మాద్ద్రచితం కేన దుష్టేనేదం గతాయుషా ।

అబద్ధయ భ్రుకుటీం రోషాదారక్షనయనోదరః ॥ ౯॥

కామస్తు భయసన్తస్తో లీనః క్వాపి న గృహ్యతే ।

ఇన్ద్రాదీనాం స సంస్కార స్మృతాస్తేనాత్ర తే యయుః ॥ ౧౦॥

విమానాని సమారూఢాః కార్యసిద్ధీచ్ఛయా సురాః ।

శివేన దదృశే తావన్ మదనోఽతిలఘుః కృశః ॥ ౧౧॥

దగ్ధం మనోభవం నేత్రం తృతీయముదఘాటయత్ ।

చక్రమ్పే పృథివీ సర్వా స్వర్గః పాతాలమేవ చ ॥ ౧౨॥

మా జహీత్యబ్రువన్దేవా యావత్ తావత్ స నేత్రజః ।

చకార భమ్మసాత్ కామం భస్మమాత్రావశేషితమ్ ॥ ౧౩॥

తతో భిల్లీ మహేశానం ప్రార్థయామాస సాదరమ్ ।

నమస్కృత్వాన్జులిం బద్ధ్వా త్రైలోక్యహితకామ్యయా ॥ ౧౪॥

త్రైలోక్యదాహకం వహ్నిముపసంహర శక్జర ।

బ్రహ్మాలబ్ధవరో దైత్యస్తారకోఽతిమహాబలీ ॥ ౧౫॥

ఆక్రాన్తం తేన త్రైలోక్యం నిఃస్వాధ్యాయం నిరాహుతి ।

స్థానచ్యుతాః సురాః సర్వే త్వాం దృష్ట్వా తపసి స్థితమ్ ॥ ౧౬॥

త్వరయా కామమామస్త్య దేహభావాయ తేఽనఘ ।

అప్రేషయన్ స వై భస్మ జాతః శ్రేష్ఠాపరాధతః ॥ ౧౭॥

ఇదానీం దేవ రక్షాస్మాంస్తామేవ శరణం గతాన్ |
విఖ్యాతస్త్రిషు లోకేషు శరణాగత పాలకః || ౧౮||

క్షమస్వ కృపణానాం త్వం దేవానాం శరణైషిణామ్ |
అపరాధం మహాదేవ కరుణాకర శఙ్కర || ౧౯||

క ఉవాచ |

ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా స్వాఙ్ఘ్రిస్థశిరసో మునే |
జగాద హాస్యవదనో వహ్ని సంహృత్య శఙ్కరః || ౨౦||

ఉత్తిష్టోత్తిష్ఠ దేవానాం రక్షణం కృతమద్య మే |
పాదయోః పతితాయాస్తే వచసా ప్రణయేన చ || ౨౧||

తత ఆలిఙ్గ్య సహసా భిల్లీమఙ్కమథానయత్ |
వృషభారుహ్య చ తయా సార్థం కైలాసమాగమత్ || ౨౨||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే కామదహనో నామ చతురశీతితమోఽధ్యాయః ||
౮౪||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః 3౬౭౮ + ౨౨ = 3౭౦౦

౧.౦౮౫ స్కన్దోపాఖ్యానం నామ పఞ్చాశీతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ |

శివస్యాలిఙ్గనాద్ భిల్లీ మదనానలదీపితా |
నాప క్వాపి సుఖం దేవీ నిర్జలే శఫరీ యథా || ౧||

పతితా జలమధ్యే సా శీతలోశిరశాలినీ |
న శర్మ లేభే తత్రాపి స్థలే నిద్రాం న చాలభత్ || ౨||

కర్పూరచందనం తస్యా అధికం తాపమాదధే |
న శీతలపదార్థోఽస్యాః కోఽపి సంతోషమాదధే || 3||

ఏవం బహుతిథే కాలే సాఽస్థిచర్మావశేషితా |
తతో గిరిశమాగమ్య గిరిజా గిరమబ్రవీత్ || ౪||

న త్వం మృశసి మాం దేవ కామవస్థాం గతాఽస్మి హ |
దగ్ధోఽపి మదనో మహ్యమత్యంతం పిడయత్యహో || ౫||

నానోపాయాః కృతాస్తస్య శాస్తయే న చ సాఽభవత్ |

యేనోపాయేన శాన్తిః స్యాత్ స తం కురు మమ ప్రభో ॥ ౬ ॥

ఇతి వాక్యం సమాకర్ణ్య ప్రియాయాః ప్రియకృద్ధరః ।
రహస్యేతాం కరే కృత్వా పర్యజ్ఞే పర్యవేశయత్ ॥ ౭ ॥

రేమే తయా యథేష్టం స మదనేన వశీకృతః ।
మృతేనాపి కృతం తేన మహత్కార్యం సురేరితమ్ ॥ ౮ ॥

అనజ్ఞేన సమో నైవ ధన్వీతి యశ ఆప్తవాన్ ।
తయోఽస్తు క్రీడతోర్యాతాః షష్ఠిసాహస్రవత్సరాః ॥ ౯ ॥

భ్రష్టస్థానా మునిసురాః శ్రుత్వా మదనచేష్టితమ్ ।
కైలాసం పునరాయాతాస్తత్ర క్రీడారతం హరమ్ ॥ ౧౦ ॥

జ్ఞాత్వా తూష్ఠీం స్థితాస్తత్ర చింతావ్యాకులచేతసః ।
తారకాసురభీతాస్తే పునర్గహ్వరమాగతాః ॥ ౧౧ ॥

కదా వధో భవేదస్య కదా స్థానాని యామ చ ।
కరిష్యతి కదా శమ్భురస్మాకం దుఃఖనాశనమ్ ॥ ౧౨ ॥

ఇతి చింతార్ణవే మగ్నా యావద బ్రహ్మాదయః సురాః ।
తావదూచే సురాచార్యో వాక్యం మే శృణుతానఘాః ॥ ౧౩ ॥

ప్రేషయన్ త్వఖిలా వహ్ని రూపాస్తరధరం హరమ్ ।
స హరం బోధయిత్వాఽఽశు భవత్కార్యం భవిష్యతి ॥ ౧౪ ॥

తతస్తే వహ్నిమాకార్య తుష్టువుర్వివిధైః స్తవైః ।

దేవా ఊచుః ।

త్వత్తో యజ్ఞక్రియా బ్రహ్మాన్ సంస్కారాః సర్వ ఏవ హి ॥ ౧౫ ॥

అపాం త్వమసి హేతుశ్చ దేవానాం ముఖమేవ చ ।
అగ్నిహోత్రప్రణేతా త్వం గార్హపత్యాదినామభిః ॥ ౧౬ ॥

త్వమేవ పిబసీశాబ్ధివారి నిత్యం మహత్తరమ్ ।
త్వమేవ పచసే నృణాం జతరే షడ్సానపి ॥ ౧౭ ॥

త్వమేవ సర్వజన్మానాం సన్ధౌ సన్ధౌ విచేష్టనే ।
త్వయా త్వక్తం ప్రేతసంజ్ఞాం లభతే దహ్యతే త్వయా ॥ ౧౮ ॥

హేతుస్త్వమసి దేవేశ జన్మానాం ప్రాణధారణే ।

త్వయాద్భిశ్చ వినా నాన్నం పక్షుం శక్యం న చ క్వచిత్ |
త్వమేవ బ్రహ్మ రుద్రశ్చ సూర్యశ్చాచనేకరూపధృక్ || ౧౯ ||

త్వమేవ జాయసే మూలం క్రోధస్య జగదీశ్వర |
యత్ర తత్ర భవేత్ తేజస్తత్ తద్రూపం తవైవ చ || ౨౦ ||

అతస్త్రాస్తిం ప్రార్థయామోఽద్య త్రిలోక్యా ఉపకారక |
త్రైలోక్యాక్రమణం తేన తారకేణ కృతం విభోః || ౨౧ ||

జానాసి తన్నభోవాణీం కామస్యాపి చ తాం గతిమ్ |
పార్వతీహరయోర్బంధం చిరక్రీడానిమగ్నయోః || ౨౨ ||

కురు గత్వాఽన్యరూపేణ భిక్షాం యాచస్వ తత్ర వై |
ఏవం కృతే జగత్కార్యస్మాకం చ భవిష్యతి || ౨౩ ||

బ్రహ్మోవాచ |

ఇతి దేవవచః శ్రుత్వా కాషాయవసనో ద్విజః |
భూత్వా శుష్మా యయౌ తత్ర యత్రాస్తాం పార్వతీశ్వరౌ || ౨౪ ||

క్రీడాసక్తౌ బహిః స్థిత్యా భిక్షాం దేహీత్యువాచ సః |
త్రివారం ప్లుతశబ్దేన ద్వాభ్యామపి శ్రుతః స్వనః || ౨౫ ||

ఊచతుర్విస్మితౌ తౌ తు పరస్పరముఖౌ వచః |
పరిధత్తాంశుకే స్వే స్వే కుతోఽత్రాయం సమాగతః || ౨౬ ||

కిమస్మై చ ప్రదాతవ్యమితి చింతాం చ చక్రతుః |
ఉమాజ్జులావధాద్ వీర్యమక్షమా తస్య ధారణే || ౨౭ ||

జానతీ భావినం చార్థం దదౌ సా భిక్షుకాయ తత్ |
భూమౌ త్యక్తం దహేదేతత్ త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ || ౨౮ ||

హరవీర్యమిత్యపిబద్ వహ్నిః శాపభయాత్ తయోః |
గర్భవాననలో జాతో లజ్జావానపి తాపవాన్ || ౨౯ ||

తత్ర యత్ర యయౌ వహ్నిః శర్మ లేభే న తత్ర వై |
ఉషస్సుత్రాయ గఙ్గాయాం తులాసంస్థే దివాకరే || ౩౦ ||

స్నాతుం యావత్ స శౌచాది కురుతే తావదేవ హ |
ఆగతాః షట్ స్త్రియస్తత్ర స్నాతుమూర్జే సమాహితాః || ౩౧ ||

అగ్నినా యత్ సముత్సుప్తం గజేయం చ హరప్రియా ।

ధారయిష్యతి శక్తా చేజ్జలరూపా సుశీతలా ॥ ౩౨॥

శితవీర్యఞ్చ తత్తాభిః ప్రాశితం షడ్విభాగతః ।

తస్మిన్నేవ క్షణే సోఽగ్నింరన్తర్ధిం సమపద్యత ॥ ౩౩॥

అఙ్కుశాని చ యాతాని దూరదేశం గతేఽనలే ।

పరిధాయ స్వవస్త్రం తాస్తతో యాతా నిజం గృహమ్ ॥ ౩౪॥

దదృశుః పతయస్తాసాం ముఖాన్యత్యుజ్జ్వలాని చ ।

గర్భిణ్య ఇతి తే జ్ఞాత్వా జ్ఞానదృష్టయా మునీశ్వరాః ॥ ౩౫॥

బహిశ్చక్రుర్గృహాత్ సర్వా న ప్రదర్శ్యం ముఖం త్విదమ్ ।

తాః సమేత్య పునర్గంగాం తీరే శరసుశోభితే ॥ ౩౬॥

ముముచుః స్వ స్వ గర్భం తాః శుద్ధాః స్నాతా గృహాన్యయుః ।

షట్సు తాసు ప్రయాతాసు స్వం స్వం గర్భం విముచ్య వై ॥ ౩౭॥

షణ్ముఖో ద్వాదశభుజో బాలస్తత్ర వ్యజాయత ।

తస్య హుక్కారమాత్రేణ నిపేతుర్భానిఖాత్ భువి ॥ ౩౮॥

చ కమ్పే ధరణీ సర్వా శేషః పాతాలమేవ చ ।

ద్రుమా ఉన్మీలితాః సూర్యో నీహారాచ్ఛాదితోఽభవత్ ॥ ౩౯॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర నారదో దివ్యదర్శనః ।

కైలాసం గిరిశం ద్రష్టుం గచ్ఛన్మార్గే దదర్శ తమ్ ॥ ౪౦॥

అతిదీప్తతరం బాలం దుర్దర్శం బలవత్తరమ్ ।

ప్రణిధానేన తం జ్ఞాత్వా తూష్టిం కైలాసమాయయౌ ॥ ౪౧॥

ఉవాచ పార్వతీం శమ్భుం వృత్తాన్తం సర్వమేవ చ ।

జహర్ష పృథివీ సర్వా జ్ఞాత్వా తం గిరిశాత్మజమ్ ॥ ౪౨॥

దేవదున్ధుభయో నేదుర్గన్ధర్వా జగురద్భుతమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

ఆగచ్ఛతా మయా దృష్టో గౌరి మార్గే తవాన్మజః ॥ ౪౩॥

షణ్ముఖో ద్వాదశభుజో సూర్యకోటిసమప్రభః ।

గఙ్గాతీరే నిపతితస్త్వక్షనే షణ్ముఖో ను కిమ్ ॥ ౪౪॥

కోటికన్దర్పశోభాఢ్యో గర్జితక్షోభితాఖిలః ।

కథం నిఘరతాఽకారి గౌరీ సున్దరబాలకే ॥ ౪౫॥

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్తాఽన్తర్జితే తస్మిన్ గౌరీ బాలకమభ్యగత్ ॥ ౪౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే స్కన్ధోపాఖ్యానం నామ పఞ్చాశీతితమోఽధ్యాయః ॥
౮౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః 3,౭౦౦+౪౬=3,౭౪౬

౧.౦౮౬ స్కన్ధోపాఖ్యానే షడశీతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

దృష్టవా సా తాదృశం బాలం స్నేహస్నుతపయోధరా ।

ఆలిలింగ ముదా బాలం తద్ధస్తహృదయా సతీ ॥ ౧॥

తామూచే మమ బాలోఽయం గణ్ఠా గమ్భిరనిస్వనా ।

మమాయమితి తాం ప్రాహ వహ్నిర్పాలో గిరేః సుతామ్ ॥ ౨॥

కృత్తికాద్యాశ్చ తాం ప్రాహురస్మజ్ఞాతోఽయమర్భకః ।

అస్మాకమేవ బాలోఽయమితి చుక్రుశురాతురాః ॥ 3॥

ఏవం వివదమానాస్తా యాతా వహ్నిపురోగమాః ।

కైలాసే దేవనిలయే గిరిశం చన్ద్రశేఖరమ్ ॥ ౪॥

గౌరీ వివేశ ప్రథమం కటిన్యస్తస్వబాలకా ।

శివో గృహిత్వా తం స్వాఙ్కే శిరస్యాఘ్రాయ మన్తతః ॥ ౫॥

రమయామాస పరయా ముదా దేవస్త్రిలోచనః ।

గణ్ఠా వహ్నిః షట్ప్రియస్తా గృహం జగ్ముర్యథాగతమ్ ॥ ౬॥

తన్నామకరణార్థాయ బ్రహ్మణం చ బృహస్పతిమ్ ।

ఆహూయ శివ ఊచే తౌ నామాస్య క్రియతామితి ॥ ౭॥

బ్రహ్మీ బృహస్పతీ ఊచతుః ।

కార్తికే మాసి జాతోఽయం కార్తికేయ ఇతి స్ఫుటమ్ ।

నామాస్య ప్రథమం దేవ పార్యతీనన్దనోఽపి చ ॥ ౮॥

శరద్యేపేఽయముత్పన్నః శరజన్మా తతోఽపి చ ।

కృత్తికాభ్యోఽపి జాతత్వాత్ కార్తికేయ ఇతి స్మృతః ॥ ౯ ॥

యతోఽస్య మాతరః షట్ తా స షాణ్మాతుర ఇత్యపి ।
అయం పుత్రస్తారకజిత్ తారకం చ విజేష్యతి ॥ ౧౦ ॥

దేవసేనాపతిర్భావీ సేనాసీరితి శబ్దితః ।
తత ఏవ మహాసేనః షణ్ముఖత్వాత్ షడాననః ॥ ౧౧ ॥

స్కన్నం త్రివారం రేతో యత్ తేన స్కన్దోఽయముచ్యతే ।
తయోఽస్తు వదతోరేవం శక్రాద్యా ఆయయు సురాః ॥ ౧౨ ॥

ఆనననుశ్చ నేముస్తం పుపూజస్తుష్టువుర్జగుః ।
వ్యానశే రోదసీ దివ్యవాద్యశబ్దో రసాతలమ్ ॥ ౧౩ ॥

తతస్తే ప్రార్థయామాసుః సేనాన్యం ప్రణిపత్య చ ।
త్రైలోక్యకణ్ఠకం దేవ జహి త్వం తారకాసురమ్ ॥ ౧౪ ॥

నానాభిషేకసమ్భారైః సేనాపత్యేఽభిషిచ్య తమ్ ।
వైదికైస్త్రాన్త్రైర్మన్తైర్నానామనిసమీరితైః ॥ ౧౫ ॥

తతోఽనుజ్ఞాం గృహీత్వా తే దేవాః స్వస్థానమాగమన్ ।
ఋషయోఽపి నిరుద్యోగాస్తపస్తేపుర్యథా పురా ॥ ౧౬ ॥

సేనాన్యాం విద్యమానే నో న భయం విద్యతే క్వచిత్ ।
స బాలో వవృధేఽత్యంతం శుక్లవక్షే యథా శశీ ॥ ౧౭ ॥

ఏకదా బాలభావాత్ స ఉడ్డీయ శశినం యయౌ ।
గృహీతుం బ్రహ్మణాఽవారి నేదృశం సాహసం కురూ ॥ ౧౮ ॥

బుద్ధ్యా బృహస్పతి శక్త్యా జిగాయేన్ద్రం చ సోఽర్భకః ।
ఏకదా సుఖమాసీనం పార్వత్యా సహితం శివమ్ ॥ ౧౯ ॥

ప్రణమ్య పరిపప్రచ్ఛ సర్వకామార్థసిద్ధయే ॥

స్కన్ద ఉవాచ ।
పితర్మయాఽశ్రావి మహాకథా నానావిధాః శుభాః ॥ ౨౦ ॥

సర్వసిద్ధికరం దేవ పుత్రసమ్పత్ప్రవర్ధనమ్ ।
సర్వపాపహరం చైవ ధర్మార్థకామమోక్షదమ్ ॥ ౨౧ ॥

త్రైలోక్యస్య గురోస్త్యత్తస్తుప్తిర్నాస్తి తథాపి మే ।

వద మే సర్వశత్రూణాం జయకారి వ్రతం శుభమ్ || ౨౨||

ఈశ్వర ఉవాచ |

సమ్యక్ప్రజ్ఞం త్వయా స్కన్ధ సర్వతోకోపకారకమ్ |

వ్రతం తేఽహం ప్రవక్ష్యామి సర్వసిద్ధికరం నృణామ్ || ౨౩||

సర్వపాపక్షయకరం ధర్మార్థకామమోక్షదమ్ |

సర్వశత్రుక్షయకరం పుత్రసమృత్పృవర్ధనమ్ || ౨౪||

అలక్ష్మీసంకృటహరం గణనాథస్య తోషకృత |

యః కరోతి నరో భక్త్యా సపూజ్యస్త్రీదశైరపి || ౨౫||

ఇచ్ఛావిహారీ భవతి సృష్టిస్థిత్యన్తకృచ్ఛ సః |

దర్శనాత్ తస్య చాన్యేషాం మహాపాపం లయం వ్రజేత్ || ౨౬||

నాన్యేషాం స్కన్ధ వరదచతుర్ధీవ్రతతుల్యతా |

ఏవమాకర్ణ్య వచనం నేనానీః శంకరేరితమ్ || ౨౭||

పునః పప్రచ్ఛ పితరం మహిమానం వ్రతస్య సః |

స్కన్ధ ఉవాచ |

విస్తరేణ మమ బ్రూహి మాహాత్మ్యం వ్రతసమ్భవమ్ || ౨౮||

కస్మిన్మాసి దినే చాస్య ప్రారమ్భః క్రియతే హర |

కో విధిః కిం ఫలం చాస్య కస్యాభూత్ ప్రత్యయోఽస్య చ || ౨౯||

ఏతన్మే సకలం బ్రూహి యది తుష్టోఽసి శంకర |

సర్వతోకోపకారాయ వ్రతస్యాస్య ప్రసిద్ధయే || ౩౦||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే స్కన్ధోపాఖ్యానే శివస్కన్ధసంవాదో నామ
షడశీతితమోఽధ్యాయః || ౮౬||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - 3౭౪౬ + 30 = 3౭౭౬

౧.౦౮౭ తారకవధో నామ సప్తాశీతితమోఽధ్యాయః

శంకర ఉవాచ |

అహం తే కథయిష్యామి వ్రతస్యాస్య విధిం పరమ్ |

శ్రావణే తు సితే పక్షే చతుర్ధ్యామారభేద్ వ్రతమ్ || ౧||

తిలామలకకల్కేన ప్రాతఃస్నానం విధాయ చ ।
 నిత్యమైమిత్తికం సర్వం సమాప్య క్రోధవర్జితః ॥ ౨॥
 శుచౌ మణ్డిపికాం కృత్వా కదలీస్తమ్భమణ్డితామ్ ।
 ఇక్షుచామరపుష్పాఢ్యామాదర్శావలిశోభితామ్ ॥ ౩॥
 తన్మధ్యే కలశం స్థాప్య వస్త్రయుగ్మేన వేష్టితమ్ ।
 తత్ర చాష్టదలం పద్మం కారయేచ్ఛన్దనేన తు ॥ ౪॥
 గురోరాజ్ఞాం గృహీత్వా చ పూజాద్రవ్యాణి ప్రోక్షయేత్ ।
 ఉపచారైః షోడశభిః పూజయేద్ గణనాయకమ్ ॥ ౫॥
 కాఞ్చినం రాజతం వాపి స్వస్వశక్త్యా వినిర్మితమ్ ।
 ఏకవింశతిపక్వాన్నైరేకవింశతి సఙ్ఖ్యకైః ॥ ౬॥
 గజాననాయ దేవాయ నైవేద్యం పరికల్పయేత్ ।
 ఏకవింశతి ముద్రాస్తు దక్షిణార్థం నివేదయేత్ ॥ ౭॥
 సావర్ణీ రాజతీర్వాపి విత్తశారయం వివర్జితః ।
 ఏకవింశతిదూర్వాశ్చ శ్వేతా వా హరితా ఆపి ॥ ౮॥
 అర్పయేద్ దేవదేవాయ మస్త్రపుష్పాఞ్జులిం తథా ।
 బ్రాహ్మణాన్ వేదవిదుషః పూజయేదేకవింశతిమ్ ॥ ౯॥
 భోజయేత్ తాదృశాన్నేన తావద్ దానాని దాపయేత్ ।
 నమేత్ క్షమాపయేత్ పశ్చాదచ్ఛిద్రమితి వాచయేత్ ॥ ౧౦॥
 పార్థివస్య గణేశస్య విధానం కథితం పురా ।
 పూజాప్రకారః సోఽప్యత్ర సర్వ ఏవ ఉదాహృతః ॥ ౧౧॥
 కథాం తామేవ శృణుయాత్ పశ్చాద్ బన్ధుయుతః స్వయమ్ ।
 ధ్యాయన్ గణేశం భుజ్జీత మోనేర్నోపవసేత వా ॥ ౧౨॥
 ఏవం మాసవ్రతం కుర్యాద్ యావద్ భాద్రచతుర్థికా ।
 తస్యాం మహోస్తవః కార్యో యథావిభవమాదర్శాత్ ॥ ౧౩॥
 పూర్వోక్తేన విధానేన పూజయేద్ గణనాయకమ్ ।
 రాత్రౌ జాగరణం కార్యం గీతవాదిత్రనిఃస్వనైః ॥ ౧౪॥
 పురాణశ్రవణైరన్వైర్నానాఖ్యానవరైరపి ।

సహస్రనామమస్త్రేణ స్తువీత ద్విరదాననమ్ ।
 ప్రభాతే విమలం స్నాత్వా పూజయేత్ ద్విరదాననమ్ ॥ ౧౫ ॥
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్ భక్త్యా శతం చైవైకవింశతిమ్ ।
 గోభూకాఞ్చనవస్త్రాణి భూషణాని ధనాని చ ॥ ౧౬ ॥
 తేభ్యో దద్యాద్ యథాశక్తి దీనాన్థ కృపణేషు చ ।
 అశక్తో భోజయేదేకవింశత్యేకం తు వాడవాన్ ॥ ౧౭ ॥
 బ్రాహ్మణాయ ప్రదాతవ్యా మూర్తిశ్చేద్ధాతునిర్మితాః ।
 ఆన్యథా పరమోత్సాహైర్బలమధ్యే విసర్జయేత్ ॥ ౧౮ ॥
 దివ్యవాదిత్రనిర్హోషైర్నరయానస్థితాం చ తామ్ ।
 ఛత్రద్వజపతాకాభిర్వేదగీతాదినిఃస్వనైః ॥ ౧౯ ॥
 బాలానాం దణ్డయుద్దేశ్చ తాం విసృజ్య గృహం వ్రజేత ।
 వ్రతమేవం తు యః కుర్యాదేకవార షడానన ॥ ౨౦ ॥
 సర్వాన్ కామానవాప్యైవ గాణేశం పదమాప్పుయాత్ ।
 బ్రహ్మణాఽకారి సృష్టయర్థమేకార్ణం జపతా మనుమ్ ।
 ప్రత్యక్షో వికటస్తస్య సామర్థ్యం వివిధం దదౌ ॥ ౨౧ ॥
 విష్ణునాఽప్రాపి శక్తిశ్చ పాలనే కుర్వతా వ్రతమ్ ।
 షడక్షరం మహామస్త్రం జపతా పరమాద్భుతమ్ ॥ ౨౨ ॥
 స్వేచ్ఛావతారసామర్థ్యం తతః ప్రాప్తం షడానన ।
 మయాఽప్యకారి పుత్రైతజ్జపతాఽష్టాక్షరం మనుమ్ ॥ ౨౩ ॥
 వృత్రం చ శంబురం దైత్య శక్రేణ మదనేన చ ।
 జిహూంసతాఽకారి వ్రతం తౌ తౌ జేతుం చ శేకతుః ॥ ౨౪ ॥
 నానాసామర్థ్యవానస్మి సంహరామి జగత్త్రయమ్ ।
 యక్షగన్ధర్వమునిభిః కిన్నరోరగరాక్షసైః ।
 ఆకారి స్వేష్టసిద్ధ్యర్థం సిద్ధచారణమానవైః ॥ ౨౫ ॥
 ఏతత్ త్వం స్కన్ధ వరదచతుర్థీవ్రతమాచర ।
 భవిష్యసి రణేఽజేయో విఖ్యాతో భువనత్రయే ॥ ౨౬ ॥
 షడక్షరం చ మస్త్రం తే దదామి వరదస్య హా ।

బ్రహ్మోవాచ ।

సుముహూర్తే దదౌ తస్మై శివో దీక్షాం షడక్షరీమ్ ॥ ౨౭॥

తదైవ స యయా స్కన్ధస్తపస్తప్తం ద్విజోత్తమ ।

సునిర్మలతరే దేశే వృక్షవల్లినమాకులే ॥ ౨౮॥

బహుమూలఫలే రమ్యే సరోవాపీనుశోభితే ।

ఏకపాదస్థితః స్కన్ధస్తపస్తేపే సుదారుణమ్ ॥ ౨౯॥

వ్రతం చకార విధివద్ యథోక్తం శమ్భునా పురా ।

అనుష్ఠానాచ్చ మన్తస్య వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః ॥ ౩౦॥

ప్రసన్నోఽభూత్ తదైవాస్య పరమాత్మా గజాననః ।

దర్శయామాస సేనాన్యే యోగిధ్యేయమనుత్తమమ్ ॥ ౩౧॥

నిజం రూపం మహాతేజాశ్చతుర్భుజవిరాజితమ్ ।

మహాముకుటసంశోభి కుణ్డలాఙ్గదశోభితమ్ ॥ ౩౨॥

ఏకదంతం భాలచన్ద్రం శుణ్డాదణ్డవిరాజితమ్ ।

పాశాఙ్కుశకరం మాలాదన్తహస్తం సుశోభనమ్ ॥ ౩౩॥

ముక్తామణిగణోపేతం సర్పరాజయుతోదరమ్ ।

దివ్యస్త్రపరీధానం దివ్యగన్ధానులేపనమ్ ॥ ౩౪॥

అనేకసూర్యసంకాశం తేజోజ్వాలాసుదీపితమ్ ।

దదర్శ షణ్ముఖస్త్ర విస్మయోత్ఫుల్లలోచనః ॥ ౩౫॥

వ్యాకులీభూతచిత్తోఽసౌ కిమేతదిత్యచిన్తయత్ ।

మయా యచ్చిన్యతేఽన్యద్వా తద్వా విన్ద్యాన్న చాప్యహమ్ ॥ ౩౬॥

తతః పప్రచ్చ తూష్ణిం స కో భవాన్ కిఞ్చ నామ తే ।

గజానన ఉవాచ ।

చిన్త్యతే యో దివారాత్రౌ త్వయైకాగ్రేణ చేతసా ॥ ౩౭॥

సోఽహం ప్రాప్తో వరం దాతుం వద తే హృది వాఙ్చితమ్ ।

దదామి తుష్టస్తపసా షడానన గజాననః ॥ ౩౮॥

స్కన్ధ ఉవాచ ।

విదుర్న దేవా న చ శాస్త్రకారా బ్రహ్మోదయః శేషముఖాశ్చ నాగాః ।

తవ స్వరూపం జగదీశ సమ్యగదర్శి తన్నే ద్విరదాననాద్య ॥ ౩౯॥

తేనైవ జాతః పరిపూర్ణకామః తథాపి యాచే తవ దేవవాక్యాత్ |
పరాజయో మే న కదాపి భూయాత్ ప్రత్యక్షతామేహి విచిన్త్యమానః || ౪౦||

అవిస్మృతిః స్వాత్ తవ పాదపద్మే సర్వేషు దేవేషు వరిష్ఠతా చ |
అలక్ష్యో లక్ష్యతాం యాతః తతో లక్షవినాయకః |
నామ్నా ఖ్యాతో భవత్ర త్వం భక్తకామసురద్రుమః || ౪౧||

లక్ష ఉవాచ |
సర్వ తద్ భవితా స్కన్ధ యద్యత్ ప్రార్థితమద్య మే || ౪౨||

అవిస్మృతిశ్చ సాన్నిధ్యం చిన్త్యమానస్య మే భవేత్ |
పరాజయో రిపూణాం తే దేవశ్రేష్ఠ్యం భవిష్యతి || ౪౩||

బ్రహ్మోవాచ |
ఏవం వరాన్ దదౌ దేవో మయూరం నిజవాహనమ్ |
దదౌ స్కన్ధాయ సుప్రీతో వినయాచ్చ తపోబలాత్ || ౪౪||

మయూరధ్వజ ఇత్యేవం నామ ఖ్యాతం తతోఽభవత్ |
గజానన ఉవాచ |
మృతిం యాస్యన్తి హస్తాత్ తే తారకాద్యా మహాసురాః || ౪౫||

లక్షవినాయక ఇతి నామ్నాఽహం భక్తవత్సలః |
భవిష్యామి చిరాదత్ర క్షేత్రే త్వద్వాక్యతోఽనఘ || ౪౬||

బ్రహ్మోవాచ |
ఏవముక్త్యా తు వికటస్తత్రైవాన్తర్హితోఽభవత్ |
తతః స్కన్ధో మహామూర్తిం కృత్వా స్థాప్య ద్విజైః సహ || ౪౭||

లక్షవినాయక ఇతి నామ చక్రే శుభం తదా |
మోదకైర్లక్షసంఖ్యకైః పుష్పైర్ధూర్వాకృరైరపి || ౪౮||

పూజయామాస తాం మూర్తిమన్యైర్భ్యైస్థతావిధైః |
బ్రాహ్మణాన్ భోజయామాస తావత్ సంఖ్యాయుతాన్ ద్విజాన్ || ౪౯||

స్తుత్వా నత్వా యయౌ స్కన్ధః శక్కురం లోకశక్కురమ్ |
మయూరమారూహ్య తతః సర్వం చాకథయచ్చ తమ్ || ౫౦||

మయూరధ్వజ ఇతి చ నామ దేవకృతం జగౌ |

౧.౦౮౮ అష్టాశీతితమోఽధ్యాయః

మునిరువాచ ।

శ్రుతమాఖ్యానకం బ్రహ్మన్ గజాననవ్రతాశ్రయమ్ ।
దగ్ధశ్చేన్మదనస్తేన శఙ్కరేణ రుషాగ్నినా ॥ ౧॥

దృశ్యతే సర్వలోకేషు మదనోఽద్యాపి తత్కథమ్ ।
ఏతత్ కథయ మే సర్వం విస్తరాచ్ఛతురానన ॥ ౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తృతీయం తు తదా నేత్రం రుషోద్ధాటితవాన్ హరః ।
అపరాధం తు విజ్ఞాయ మదనస్య రతిస్తదా ॥ ౩॥

ఆక్రందతీ మృతం కామం హరాన్తికముపాగమత్ ।
సాష్టాంగ ప్రణిపత్యైనం తుష్టావ చ యథామతి ॥ ౪॥

రతిరువాచ ।

నమామి దేవం గిరిజాసహాయం వృషధ్వజం భాలవిలోచనం చ ।
యః పాతి లోకాన్ ఖలు సత్త్వయుక్తో నిర్మాతి లోకాన్ రజసా గుణేన ॥ ౫॥

యః స్వేచ్ఛయా సంహరతేఽఖిలేశో జగత్ తమోవిష్టతనుర్మహేశః ।
యో నుః కపాలం వహతే జనానాం భిక్షాశనః పూరయతేఽఖిలార్ధాన్ ॥ ౬॥

దీనానుకమ్పి భగవాన్ మహేశో గతప్రియాయాః శరణం మమాస్తామ్ ।
కర్తుం తథాఽకర్తుమదీనసత్త్వః శక్తోఽన్యథా కర్తుమపీహ దేవః ॥ ౭॥

స మే విధత్తాం శరణం గతాయా సౌభాగ్యముచ్చైర్మృతజీవనేన ।
నో చేదహం ప్రాణవిసర్జనేన యశః కరీష్యే విపరీతమిశ ॥ ౮॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం తయా స్తుతః శమ్భుః ప్రసన్నస్తామథాబ్రవీత్ ।

శమ్భురువాచ ।

వరం వృణు మహాభాగే కామపత్ని శుభాననే ॥ ౯॥

దదామి తుష్టః స్తోత్రేణ సర్వాన్ కామాన్ హృది స్థితాన్ ।
ఇత్థం శివవచః శ్రుత్వా రతిర్మృష్టా ప్రణమ్య తమ్ ॥ ౧౦॥

సౌభాగ్యకామా తం దేవం నిజగాద భృశాతురా ।

రతిరువాచ ।

స్వామిన్ యది ప్రసన్నశ్చేచ్ఛుచ్ఛుణు మే పరమం వచః ॥ ౧౧ ॥

రసాయాం దివి భూమౌ వా కాంతాః స్యుః కామినీగుణాః ।

మమ లావణ్యలేశో న తేషు క్వాఽపి త్రిలోచన ॥ ౧౨ ॥

మాం దృష్ట్వా ముముచుః శక్రముఖ్యా వీర్యమపత్రపాః ।

తతో మే మహతీ లజ్జా జాతా మే తామపాకురూ ॥ ౧౩ ॥

లావణ్యం చ వృథా జాతం వినా కామేన శక్కుర ।

అయశో దహతే మహ్యాం రతిః సా విధేవతి చ ॥ ౧౪ ॥

భర్తుర్దానేన దేవేశ మాం జీవయ దయానిధే ।

ఏవం తయా ప్రాథితోఽసౌ శక్కురో లోకశక్కురః ॥ ౧౫ ॥

ఉవాచ శ్లక్ష్యయా వాచా హర్షయన్ కామయోషితమ్ ।

శివ ఉవాచ ।

చింతా మాం కురూ కల్యాణి న లజ్జాం కర్తుమర్హసి ॥ ౧౬ ॥

స్మృతమాత్రస్త్వయా బాలే కామః స్యాద్దృష్టిగోచరః ।

మనసా చింతితో వాపి మనోభూరితి సంజ్ఞితః ॥ ౧౭ ॥

పూరయిష్యతి తే కామాన్ మాన్యా త్వం చ భవిష్యసి ।

విష్ణోః సకాశాదుత్పత్తిం రమాయాం ప్రాపస్యతే యదా ॥ ౧౮ ॥

భర్తా తవ జనే ఖ్యాతో నామ్నా ప్రద్యుమ్న సంజ్ఞితః ।

భవిష్యతి మహాభాగే గచ్ఛేదాసీం నిజాలయమ్ ॥ ౧౯ ॥

సాఽగతా శివవాక్యేన మన్దిరం భృశసున్దరమ్ ।

సస్మార తం పతిం సా తు పురోఽనన్జః సమాయయౌ ॥ ౨౦ ॥

ఈశ్వరేచ్ఛావశాత్ తస్యాః ప్రత్యక్షం సమజాయత ।

ఇతిశ్చాశ్చర్యయుక్తా సా జహృషే పతినా సహ ॥ ౨౧ ॥

తతోఽనన్జో యయౌ శమ్భుం ప్రణమ్యాభిదధే వచః ।

అనన్జ ఉవాచ ।

వినాఽపరాధం దేవేశ గమితోనన్జతాం కథమ్ ॥ ౨౨ ॥

ఇన్ద్రియదేవతావృన్దైస్తారకాసురపీడితైః ।

మునిభిశ్చ విశాఖస్య త్వత్త ఉత్పత్తివేదిభిః ॥ ౨౩ ॥

ప్రార్థితస్తవ నిష్ఠాయా భక్తిం కర్తుమహం విభో ।
ఉపకారాయ సర్వేషామకార్ష కర్మ తాదృశమ్ ॥ ౨౪ ॥

ఉపకారసమం పుణ్యం న చాస్తి భువనత్రయే ।
విపరీతం తు తజ్జాతం మమ దైవాద్ సురేశ్వర ॥ ౨౫ ॥

త్రయస్త్రింశతోఽఽటిదేవేష్వహం చారుతరః పురా ।
ఉపమా చారుపురుషే మమైవ దీయతేఽఖిలైః ॥ ౨౬ ॥

కథం తిష్ఠామి దేవేశ స్వాఙ్గహీనః పరేతవత్ ।
అతో మయి మహాదేవ కృపయాంఽనుగ్రహం కురూ ॥ ౨౭ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
తత ఏకాక్షరం మన్తం గణేశస్య దదౌ శివః ।
అనఙ్గాయ ప్రణమతేఽనుష్ఠానం చాదిశచ్చ తమ్ ॥ ౨౮ ॥

తతోఽనఙ్గో యయౌ రమ్యం జనస్థానం సుసిద్ధిదమ్ ।
తత్రానుష్ఠానమకరోదనఙ్గః శఙ్కరాఙ్జయా ॥ ౨౯ ॥

సంవత్సరశతం పూర్ణం తతాప స తపో మహత్ ।
ఏకాక్షరం జపన్ మన్తం గణేశధ్యానతత్పరః ॥ ౩౦ ॥

వాయుమాత్రాశనో నిత్యం సదా రతి సహాయవాన్ ।
తతః ప్రసన్నో భగవాన్ దేవదేవో గజాననః ॥ ౩౧ ॥

ఆవిరాసీద్ దశభుజో మహాముకుటశోభితః ।
జ్వలద్రత్నప్రభాచారూకుణ్డలాఙ్గద మణ్ణితః ॥ ౩౨ ॥

కోటిసూర్యప్రతీకాశో ముక్తామాలావిభూషితః ।
దివ్యమాల్యామ్బురధరో దివ్యగన్ధానులేపనః ॥ ౩౩ ॥

సిన్ధూరారుణశుణ్ణాస్యో దశాయుధలసత్కరః ।
శేషాలఙ్కృతనాభిశ్చ నానాలఙ్కారరాజితః ॥ ౩౪ ॥

సింహస్కన్ధో మహాశ్రీమాంశ్చీత్కారత్రాసితాఖిలః ।
ఇన్ద్రాదయోఽపి మునయ ఆవిర్భూతే గజాననే ॥ ౩౫ ॥

ఆయయురప్పరోభిశ్చ యక్షగన్ధర్వకిన్నరైః ।

దివ్యవాదిత్రనిర్ఘోషైః పుపూజస్తే గజాననమ్ ॥ ౩౬ ॥

ఉపచారైః షోడశభిర్భక్త్యా దేవం పృథక్పృథక్ ।

కామోఽపి తత ఉత్థాయ ప్రణిపత్యాఖిలాన్ సురాన్ ॥ ౩౭ ॥

వస్తే దేవచరణౌ పూర్వం నత్వా ముసీనపి ।

ప్రశశంస తదా దేవం వికటం కరూణాకరమ్ ॥ ౩౮ ॥

కామ ఉవాచ ।

ధన్యస్తవమసి దేవేషు పరబ్రహ్మస్వరూపవాన్ ।

నిరాకారోఽపి సాకారో జాతోఽసి భక్తవత్సల ॥ ౩౯ ॥

అద్య ధన్యం మమ జనుస్తపో ధన్యతరం చ మే ।

యత్ తవాజ్ఞీయుగం దృష్టం సర్వదుఃఖవిమోచనమ్ ॥ ౪౦ ॥

కారణం సర్వసిద్ధినాం ధర్మార్థకామమోక్షదమ్ ।

ధన్యే నేత్రయుగే మేఽద్య యాభ్యాం దృష్టః పరః పుమాన్ ॥ ౪౧ ॥

యం న జానన్తి వేదాన్తాః సాంఖ్యైః పాతంజలాయః ।

నేతి నేతి వదన్ తూష్టిం వేదోఽపి యత్ర కుణ్ఠితః ॥ ౪౨ ॥

అనన్తకోటిబ్రహ్మాణ్డరోమకూపోఽఖిలేశ్వరః ।

యేన మన్త్రేణ సోఽదర్శి మన్త్రో ధన్యతరోఽపి సః ॥ ౪౩ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

సమ్యగుక్తం రతిపతే న మాం బ్రహ్మాదయో విదుః ।

యదా సాకారతాం యామి తేఽపి జానన్తి మాం తదా ॥ ౪౪ ॥

మమైవానుగ్రహాత్ కామ దృష్టవానసి మాం తదా ।

యతోఽహం పరితుష్టస్తే తపసా మనునా తథా ॥ ౪౫ ॥

వృణు యత్రేఖిలాన్ కామాన్ కామ కామం దదామి తే ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి దేవవచః శ్రుత్వా పునరుచే మనోభవః ॥ ౪౬ ॥

ఆనుపూర్వ్యేణ సకలం వృతాన్తం శివకారితమ్ ।

తస్మై చాకథయత్ కామః ప్రసన్నార్థప్రదాయినే ॥ ౪౭ ॥

అనన్గతాం స్వస్య రతేరాక్రన్దం మనుమేవ చ ।

అనుష్ఠానం చిరకృతం శివదత్తం వరం తథా ॥ ౪౮ ॥

వృణోతి స్మ వరం తస్మాత్ సుప్రసన్నాద్ గజాననాత్ ।

కామ ఉవాచ ।

యది ప్రసన్నో భగవాన్స్తస్మే దేది సదేహతామ్ ॥ ౪౯॥

మాన్యతాం సర్వ దేవేషు ప్రాగ్వల్లావణ్యమేవ చ ।

భక్తి దృఢాం త్వచ్చరణే త్రైలోక్య విజయం తథా ॥ ౫౦॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే కామవరయాచనం నామాఽష్టాశీతితమోఽధ్యాయః ॥ ౮౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - 3౮3౭ + ౫౦ = 3౮౮౭

౧.౦౮౯ ఏకోననవతితమోఽధ్యాయః

గణేశ ఉవాచ ।

యద్ యత్ తే ప్రార్థితం కామ తత్ తత్ తే భవితాఽఖిలమ్ ।

రమోదరాజునిం ప్రాప్య సాజుస్త్యం సర్వసుందరః ॥ ౧॥

భవితా సర్వమాన్యశ్చ త్రైలోక్యవిజయీ తథా ।

పుష్పం ఫలం కిసలయం కామిన్యవయవా మరుత్ ॥ ౨॥

ఉద్బోధకాని తే సన్తు జ్యోత్స్నా చందననీరజే ।

మరాలాణ్ణజశబ్దశ్చ జేతాస్యేత్తైర్లరాదికాన్ ॥ 3॥

దర్శనాత్ స్మరణాదేషాం మనస్యపి భవిష్యసి ।

మనోభూః స్మృతిభూరేవం నామాపి స్యాజ్జనేషు తే ॥ ౪॥

అవిస్మృతిర్మచ్చరణే దృఢా భక్తిశ్చ తే భవేత్ ।

స్మృతోఽహం పురతః స్యాం తే మహత్కార్య ఉపస్థితే ॥ ౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం తస్మై వరాన్ దత్త్వా కామాయాఽథ గజాననః ।

అన్తర్దధే మహాభాగ పశ్యత్సు చ సురర్షిషు ॥ ౬॥

తత్ర కామో మహామూర్తిం గణేశస్య తథావిధామ్ ।

సమాద్య స్థాపయామాస పూజయామాస తాం తదా ॥ ౭॥

రతినిర్మితపక్షాన్నైర్మోదకైః లడ్డుకాదిభిః ।

మహోత్కటేతి నామాస్య తేజస్విత్వాత్ తథాఽకరోత్ || ౮ ||

ప్రాసాదం నిర్మమే కాంతం రత్నస్తమ్భవిరాజితమ్ |

రూక్మిణ్యా ఉదరాజ్ఞాతస్యక్తో దైత్యేన వారిధౌ || ౯ ||

మత్స్యేన గిలితస్తత్ర స మత్స్యో ధీవరైస్తతః |

శమ్భురాయార్పితేనాపి మాయావత్స్యై నివేదితః || ౧౦ ||

విభిన్నేఽస్మింస్తుదుదరాన్నిర్గతో వర్ధితస్తయా |

నారదోఽకథయత్తస్యై కామోఽయం వర్ధితస్తయా || ౧౧ ||

ఉపదిష్టోఽనేకమాయాః శమ్భురం స తతోఽవధీత్ |

గణేశస్య ప్రసాదేన బహునేకో వ్యజిగ్యత || ౧౨ ||

మాయావత్యా శిషితాభిర్మాయాభిర్బహుభిశ్చ సః |

ప్రద్యుమ్న ఇతి విఖ్యాతః సరస్వత్యాః పురం యయౌ || ౧౩ ||

సర్వదేవేషు మాన్యశ్చ త్రైలోక్యజయకారకః |

గజాననప్రసాదేన బభూవాఽఽనన్దనిర్వృతః || ౧౪ ||

రుక్మిణీప్రభృతిస్త్రీభిర్బృష్టః కృష్ణ ఇవాపరః |

తత ఉత్థాయ యాతాభిర్లజ్జితాభిః సమస్తతః || ౧౫ ||

బుద్ధా పుత్రం నారదస్య వాక్యేన ముముదుశ్చ తాః |

ఆలిలింజస్తమభ్యేత్య ప్రణనామ రతిశ్చ తాః || ౧౬ ||

సర్వా పురీ హర్షయుతా తస్మిన్ జ్ఞాతే బభూవ సా |

క ఉవాచ |

ఏవం జనస్థానగత గణేశస్య మహామునే || ౧౭ ||

మహిమా కథితో యత్ర రామేణాచ్ఛేది నాసికా |

శూర్పణఖ్యాస్తతస్తత్తు నామ్నా ఖ్యాతం తు నాసికమ్ || ౧౮ ||

తత్రాద్యాపి హి దృశ్యన్త ఉపలా మోదకా ఇవ |

ఏవం నారాధితస్నేన కామేనాసౌ గజాననః || ౧౯ ||

షడక్షరేణ మస్త్రేణ శేషేణారాధితో యథా |

రతిశ్చ మదనశ్చాపి ననన్దతురుభౌ యథా || ౨౦ ||

వ్యాస ఉవాచ |

కథమారాధితో బ్రహ్మాన్ శేషేణాసౌ గజాననః ।
 కిమర్థం కిం చ తేనాస్తం సుప్రసన్నాద్ గజాననాత్ ॥ ౨౧॥
 ఏతత్ సవిస్తరం బ్రూహి పృచ్ఛతశ్చతురానన ।
 ప్రప్లుః శ్రోతుశ్చ వక్తుశ్చ యతః పుణ్యం వివర్ధతే ॥ ౨౨॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 సమ్యక్ పృష్టం త్వయా బ్రహ్మాన్ కథయామి కథామృతమ్ ।
 శృణుష్వాపహితో భూత్వా సర్వం సత్యవతీ సుత ॥ ౨౩॥
 కస్మింశ్చిత్సమయే శమ్ముః పార్వత్యా సహితో మునే ।
 సుఖాసీనో గిరివరే రమ్యసానుశిలోచ్ఛయే ॥ ౨౪॥
 నానాద్రుమలతాకీరే నిర్ఘరావశబ్ధితే ।
 గుణ్ణాన్తి భ్రమరా యత్ర రుక్మపక్ష్మజవాసినః ॥ ౨౫॥
 చమ్రకాశోకబకులమాలతీకుసుమానిలః ।
 ఆనన్దయతి చిత్తాని వసతాం యస్య శేఖరే ॥ ౨౬॥
 ఆయయుస్తత్ర గన్ధర్వా అప్సరోయక్షకిన్నరాః ।
 దేవాశ్చ మునయో నాగాస్తం దృష్టుం గిరిజాపతిమ్ ॥ ౨౭॥
 కేచిత్ తం ప్రణిపాతేన సాష్టాజ్ఞేనాభ్యవదయన్ ।
 ఉచ్చైర్జగుశ్చ గన్ధర్వా ననృతుశ్చాప్సరోగణాః ॥ ౨౮॥
 పుపూజుస్తం దశభుజం వ్యాపూజినధరం హరమ్ ।
 నన్దిభృజ్గణాకీర్ణం భాలచన్ద్రం త్రిశూలినమ్ ॥ ౨౯॥
 భస్మాజ్గం శేషశిరసం శక్కురం వృషభధ్వజమ్ ।
 అపరైరర్చితం దేవముపచారైర్మనోమయైః ॥ ౩౦॥
 నిమీల్య నయనే తస్థః కేచిద్ధ్యానపరాయణాః ।
 వసిష్ఠో వామదేవశ్చ జమదగ్నిస్త్రితో ద్విజః ॥ ౩౧॥
 అత్తిః కణ్ఠో భరద్వాజో గౌతమాద్యా మునీశ్వరాః ।
 తుష్టువుర్వివిధైః స్తోత్రైస్తత్ర తం పార్వతీపతిమ్ ॥ ౩౨॥
 స్తువన్తు తేషు మునిషు శేషో గర్వం పరం యయౌ ।
 అహమేవ శ్రేష్ఠతరో లోకేషు త్రిషు నాపరః ॥ ౩౩॥

యతః శ్రేష్ఠతరః శమ్భుస్తస్యాహం శిరసి స్థితః ।

ధరాధరణసామర్థ్య మయి నాన్యత్ర కుత్రచిత్ ॥ ౩౪॥

వాసుకే రజ్జుభూతాన్ మత్కులీనాదమృతం సురైః ।

ప్రాప్తం తతోఽమరత్వం చ తస్మాన్నాన్యోఽస్తి మత్పురః ॥ ౩౫॥

తద్ హృదిస్థం తదా గర్వం జ్ఞాత్వా శమ్భుస్త్రిలోకకృత్ ।

విజ్ఞాయాఖిలదృక్ తూష్టిముత్తస్థౌ సహసా శివః ॥ ౩౬॥

ఆస్ఫాలయద్ ధరాప్యష్టే శేషం తాదృశగర్వితమ్ ।

ఏకైకో మస్తకస్తస్య దశథా దశథాఽభవత్ ॥ ౩౭॥

మూర్ఛితః ప్రహరార్థం స గతప్రాణ ఇవాభవత్ ।

తతః ప్రభృత్యసౌ జాతః సహస్రఫణిమణ్డితః ॥ ౩౮॥

జీవశేషః శుశోచాఽథ శేషోఽశేషాహిభూషణః ।

అలక్ష్మరణభూతోఽహం త్రైలోక్యేశహరస్య హ ॥ ౩౯॥

ఇమావమస్థాం సమ్ప్రాప్తో న జానేం కేన కర్మణా ।

చలితుం వైవ శక్నోమి పక్షహీన ఇవాణ్ణజః ॥ ౪౦॥

కిం కరోమి క్వ గచ్ఛామి కో మే త్రాతాఽధునా భవేత్ ।

కో మే నిజపదప్రాప్తాపుపాయం కథయేచ్ఛభమ్ ॥ ౪౧॥

కో వా మేఽపనయేన్దుఃఖమితి చిన్తాపరస్తు సః ।

దదర్శ తేన మార్గేణ గచ్ఛంతం నారదం మునిమ్ ॥ ౪౨॥

జహర్ష కిఞ్చిన్నాగేన్ద్రః స్వప్నం ప్రాప్యేవ భిక్షుకః ।

అతికష్టామవస్థాం తాం నారదోఽలోకయత్పురః ॥ ౪౩॥

నిశ్చేష్టం నిరనుశ్వాసం ధ్యాననిష్ఠం యథా మునిమ్ ।

అశేష విషయజ్ఞోఽపి శేషం పప్రచ్ఛ నారదః ॥ ౪౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే శేషోపాఖ్యానం నామైకోననవతితమోఽధ్యాయః ॥

౮౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౩౮౮౭ + ౪౪ = ౩౯౩౧

౧.౦౯౦ శేషోపాఖ్యానం నన్నవతితమోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ ।

కిమర్థమేవం జాతోఽసి నిస్తేజా దుఃఖితో భృశమ్ ।

కథం భగ్నుశిరాః కస్యాచరోఽప్రియతరం మునే ॥ ౧ ॥

కిం వా క్షుభ్దో గిరీశస్తేఽకారి గర్వస్త్వయాఽథ కిమ్ ।

వద యత్కారణం శేష ప్రతీకారం పురా వదే ॥ ౨ ॥

త్వాం వినా ధారయేత్ కో ను చరాచరయుతాం ధరామ్ ।

అనుక్తవతి తస్మింస్తు స్వయమేవాబ్రవీన్నునిః ॥ ౩ ॥

ఉపాయం నాగరాజస్య స్వస్థానప్రాపకం శుభమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

అవధారయ మే వాక్యం శేషాశేషకలానిధే ॥ ౪ ॥

సుపర్వాణశ్చ కేశాద్యా యేన స్యుః కింకరా ఇవ ।

ధరిష్యసే ధరాం మూర్ధ్ని పుష్పమాలామివార్భకః ॥ ౫ ॥

శేష ఉవాచ ।

కించీత్ పురాతనం పుణ్యమాసీచ్ఛేద్ దర్శనం తవ ।

అజన్యకస్మాదగ్రేఽపి సమ్యజ్ మే స్యాన్న సంశయః ॥ ౬ ॥

అన్యథాఽకృతపుణ్యానాం దర్శనం తు కథం భవేత్ ।

అతి విప్లవగత్రత్వాదశక్తో భూమిధారణే ॥ ౭ ॥

తం ప్రయత్నం వద మునేం యేనాహం స్యాం యథా పురా ।

నారద ఉవాచ ।

భణే మహామనుం తేఽద్య తస్య దేవస్య నాగరాట్ ॥ ౮ ॥

యస్య ప్రసాదాద్విద్యాద్వాస్తత్తత్ పదమవాప్నువన్ ।

కేశా యదాజ్ఞయాఽశేషసృష్టిస్థిత్యన్తకారిణః ॥ ౯ ॥

యస్మిన్ ప్రసన్నే సర్వేశే పూర్వావస్థానమవాప్స్యసి ।

కారుణ్యం తవ దృష్టైవ క్లిన్నం మే సర్వమానసమ్ ॥ ౧౦ ॥

అతః షడక్షరం మన్తం గణేశస్య దదామి తే ।

అస్యానుష్ఠానమాత్రేణ ప్రత్యక్షస్తే గజాననః ॥ ౧౧ ॥

సర్వాన్ విధాస్యతే కామాన్ యాన్ యాస్తస్యం వృణుషే తతః ॥ ౧౨॥

క ఉవాచ ।

కృత్వోపదేశం శేషాయ నారదోన్వర్ణితోఽభవత్ ।

శేషోఽపి తపసే కృత్వా నిశ్చయం పరమం శుభమ్ ।

నిరూధాఽశేషకరణో ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ ॥ ౧౩॥

జజాప పరమం మన్తం సహస్రపరివత్సరమ్ ।

తదన్తే పురతోఽపశ్యద్దేవదేవం గజాననమ్ ॥ ౧౪॥

సింహారూఢం త్రినేత్రం దశభుజమురగం కుణ్డలే చాఙ్గదే చ

ముక్తామాలాం వహన్తం సులలితముకుటం రత్నముద్రాక్షనూత్రమ్ ।

నానాదేవర్షివృన్దైరనుగతమనిశం వక్రతుణ్డం గజాస్యం

భక్తిచోఽఛాత్తదేహం సురనరపరదం చిన్తయేదేకదన్తమ్ ॥ ౧౫॥

ఏవం గజాననస్తస్య దర్శనార్థం సమాయయౌ ।

సిద్ధిబుద్ధియుతస్తాద్భృగ్ ధ్యాతోఽహినా పురా ॥ ౧౬॥

సహస్రసూర్యసదృశో దీప్త్యాక్రాన్తదిగన్తరః ।

తేజసా తస్య శేషోఽపి ధర్షితోఽన్ధ ఇవాభవత్ ॥ ౧౭॥

చ కమ్పే భయసంవిగ్నో వ్యగ్రచిత్తోఽతి విప్లవః ।

స్వస్థో ముహూర్తమాత్రేణ చిన్తయామాస చేతసి ॥ ౧౮॥

కిమిదం తేజ ఆయాతం ప్రలయానలసన్నిభమ్ ।

తచ్ఛేద దహేత్ సర్వలోకానిదం మామేవ ధక్ష్యతి ॥ ౧౯॥

కల్యాణే కర్మణి కథం క్రియమాణే శుభం భవేత్ ।

అథవా నారదేనోక్తం ద్రక్ష్యామి గణనాయకమ్ ॥ ౨౦॥

ఏవం చిన్తాతురే తస్మిన్నువాచ ద్విరదాననః ।

మా భైః కుతర్కకుశల వరదోఽహం సమాగతః ॥ ౨౧॥

యం ధ్యాయసి దివారాత్రౌ వృణు యత్తే హృది స్థితమ్ ।

అహమేవ జగత్కర్తా పాతా హర్తాఽఖిలేశ్వర ॥ ౨౨॥

మత్తేజసా భాతి చన్ద్రో వహ్నిః సూర్యశ్చ భాని చ ।

పరబ్రహ్మస్వరూపోఽపి తపసా తవ తోషితః ॥ ౨౩॥

ఆవిర్భూతో వరం దాతుం లోకోపకృతయేఽపి చ ।

త్వం తు మత్తో వరానూబ్రుహి యాన్ యాన్ కామయనేఽఖిలాన్ || ౨౪||

శేష ఉవాచ |

తేజసా ధర్షితో దేవ ద్రష్టుం వక్తుం చ నోత్సహే |

అనుగ్రహశ్చ పూర్ణస్తే మయి సౌమ్యో భవానఘ || ౨౫||

క ఉవాచ |

ఏవం సమృద్ధిర్థితస్తేన కరూణాబ్ధిర్గజాననః |

అభవత్ కోటిచన్ద్రాభః సౌమ్యతేజాః సురేశ్వర || ౨౬||

తతో వవ్రే వరాన్ శేషో నత్వా స్తుత్వాఽఖిలేశ్వరః |

అనాదినిధనం దేవం వందేఽహం గణనాయకమ్ || ౨౭||

సర్వవ్యాపినమీశానం జగత్కారణకారణమ్ |

సర్వస్వరూపం విశ్వేశం విశ్వవన్ద్యం నమామ్యహమ్ || ౨౮||

గజాననం గణాధ్యక్షం గరూడేశస్త తం విభుమ్ |

గుణాధీశం గుణాతీతం గణాధీశం నమామ్యహమ్ || ౨౯||

విద్యానామధిపం దేవం దేవదేవం సురప్రియమ్ |

సిద్ధిబుద్ధిప్రియం సర్వసిద్ధిదం భుక్తిముక్తిదమ్ || ౩౦||

సర్వవిఘ్నహరం దేవం నమామి గణనాయకమ్ |

క ఉవాచ |

ఏవం స్తుత్వా తు దేవేశం వరదం ద్విరదానననమ్ || ౩౧||

వరయామాసయాన్ కామాంస్తాన్ శృణుష్వ మహామునే |

శేష ఉవాచ |

అద్య ధన్యం తపో జ్ఞానం పితా మాతా జనుర్మమ || ౩౨||

దేహో నేత్రాణి భూరీణి మస్తకాని బహూని చ |

త్వాం స్తోత్రం సమృద్ధివృత్తా యా ధన్యస్యా రసనా మమ || ౩౩||

కులం శీలం చ ధన్యం మే త్వజ్ఞియుగదర్శనాత్ |

అఖణ్డిత తే భజనం దేహి మేఽఖణ్ణవిక్రమ || ౩౪||

దుఃఖం కిం కి ను వక్తవ్యం సర్వజ్ఞే త్వయి విఘ్నరాట్ |

అఖర్వగర్వకరణాత్ స్ఫుటితా మస్తకా మమ || ౩౫||

మహారుషా మహేశేనాఽఽస్ఫాలితస్య మహీతలే ।
నారదస్య ప్రసాదేన దృష్టం తే చరణామ్బుజమ్ ।
ఇదానీం దేవ మే దేహి శ్రేష్ఠతాం భువనత్రయే ॥ ౩౬ ॥

పాటవం సర్వశిరసి సామర్థ్యం ధారణే భువః ।
అచలం దేహి మే స్థానం దర్శన తే నిరన్తరమ్ ॥ ౩౭ ॥

సాన్నిధ్యం శక్కరస్యాపి కులశత్రైష్ఠ్యం శివే రతిమ్ ।

గణపతిరువాచ ।

యది తే దశధా జాతో మస్తకో భుజగాధిప ॥ ౩౮ ॥

తదా సహస్రవదనః సహస్రఫణిమణ్డతః ।
భవిష్యసి జనే ఖ్యాతో యావచ్చన్ద్రార్కతారకాః ॥ ౩౯ ॥

ధరాధరణసామర్థ్యం దృఢం తవ భవిష్యతి ।
పంచాస్యపంచాశిరసి మత్ప్రసాదాత్ స్థితి స్థిరామ్ ॥ ౪౦ ॥

లప్స్యసే భుజగశ్రేష్ఠ మత్సాన్నిధ్యం నిరన్తరమ్ ।
అన్యత్రై వాఞ్చితం శేష తదశేష భవిష్యతి ॥ ౪౧ ॥

క ఉవాచ ।

ఏవం వరాన్ దదౌం తస్మై స్వోదరే తం బబన్ధ హా ।
వ్యాలబద్ధోదర ఇతి నామ ప్రాప గజాననః ॥ ౪౨ ॥

శేషస్య మస్తకే హస్తమభయార్థం దదౌం విభుః ।
స్వయం విరాట్స్వరూపం స్వం శేషాయాదర్శయన్ ముదా ॥ ౪౩ ॥

శబ్దేనాపూరయద్వ్యోమ భూతలం విదిశో దిశః ।
యస్య పాదతలే భూమిర్దిశఃశ్రోత్రేఽక్షిణీ రవిః ॥ ౪౪ ॥

ఓషధోఽ యస్య రోమాణి నఖాయస్య ధరాధరాః ।
మేఘాః స్వేదోదకం యస్య ప్రజనశ్చతురాననః ॥ ౪౫ ॥

కుక్షౌ యస్య జగత్సర్వం చత్వారశ్చైవ సాగరాః ।
అనన్తానన ఏకో యోఽప్యనన్తనయనః స్వరాట్ ॥ ౪౬ ॥

అనన్తరూపీ చానన్తశక్తిరత్యన్తదీప్తిమాన్ ।

యద్రోమకూపే భాన్తి స్మ బ్రహ్మాణ్ణాని సహస్రశః ॥ ౪౭ ॥

దృష్ట్వా తం తాదృశం శేషో భీత్యా భ్రాన్త ఇవాభవత్ |
ప్రార్థయామాస విఘ్నేశం పునః సౌమ్యో భవేతి చ || ౪౮||

తతో దశభుజో దేవః సింహారూఢోఽభవచ్ఛ సః |
ఉవాచ వరదో దేవో నేదృగ్ దృష్టః సురైరపి || ౪౯||

మదనుగ్రహతోఽదర్శి త్వయా శేషాద్య భాగ్యతః |
అచలం మయి తే స్థానం పాతాలేఽపి శివేఽపి చ |
మయా దత్తం ప్రసన్నేన ధర పుష్పమివాద్య గామ్ || ౫౦||

శేష ఉవాచ |

ధరే ధరాం స్వశిరసి ధరణీధర ఇత్యపి |
మమాపి తేఽపి విఖ్యాతం నామ లోకేతివిశ్రుతమ్ || ౫౧||

అస్మిన్ క్షేత్రే స్థిరో భూత్వా భక్తకామాన్ ప్రపూరయ |

బ్రహ్మోవాచ |

ఓమితి తమఢోవక్త్యాఽసౌ విఘ్నేశోఽన్తర్గఢే స్వయమ్ || ౫౨||

శేషోఽపి తాదృశిం మూర్తిం కృత్వాఽస్థాపయదాదరాత్ |
అకరోద్ బహురత్నాఢ్యం ప్రాసాదం కాఞ్చనం శుభమ్ || ౫౩||

ధరణీధర ఇత్యేతన్నామాస్య పరికల్పయత్ |
హరేః శయనతాం ప్రాయాదవహాత్ పుష్పవద్ధరామ్ || ౫౪||

స్థిరోఽభూన్నాభివద్మేఽపి విఘ్నరాజస్య భూషణమ్ |
ఏవం తే కథితో వ్యాస విఘ్నేశమహిమాఽదుభుతః || ౫౫||

ప్రవాలనగరే ఖ్యాతో గణేశో ధరణీధరః |
ఏతదర్థం హి శేషేణ కృతమారాధనం విభోః || ౫౬||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే శేషోపాఖ్యానం నామ నవతితమోఽధ్యాయః || ౯౦||

ఆదిత శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః = 3౯3౧ + ౫౬ = 3౯౮౭

౧.౦౯౧ ఏకనవతితమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ |

అన్యత్ కథయ మే దేవ గణేశస్య కథాన్తరమ్ |

శృణ్వతో మే మనోఽత్యన్తముత్సుకుం భవతి ప్రభో || ౧||

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏకదా ప్రలయే వృత్రేజ్ఞాపయన్మాం గజాననః ।

సృష్టిం నానావిధాం బ్రహ్మీన కురూ త్వం హి మమాజ్ఞాయా ॥ ౨॥

అహం ప్రకల్పయామాస పుత్రాన్ సప్త హృదా తదా ।

తేషాం నామాని తే వచ్చి కశ్యపో గౌతమోఽపి చ ॥ ౩॥

జమదగ్నిర్వసిష్ఠశ్చ భరద్వాజోఽత్రిరేవ చ ।

విశ్వామిత్రశ్చ సప్తైతే సర్వవిద్యావిశారదాః ॥ ౪॥

సర్వే మామబ్రువన బ్రహ్మీన్నాజ్ఞాపయ సురేశ్వర ।

మయా తు కశ్యపోఽజ్ఞాపి బుద్ధిమాస్తేషు చాధికః ॥ ౫॥

మత్కార్యం వివిధాం సృష్టిం కుర్విత్యాజ్ఞాపితస్తదా ।

అనాసోమితి మాముక్త్వా జగామ తపసే వనమ్ ॥ ౬॥

జజ్ఞాపైకాక్షరం మన్తం దివ్యవర్షసహస్రకమ్ ।

తతః ప్రసన్నో భగవాన్ ద్విరదానన ఈశ్వరః ॥ ౭॥

చతుర్భుజోఽరవిందాక్షో మహాముకటమణ్డితః ।

పాశాఙ్కుశధరో మాలాదన్తహస్తః శుభాఙ్గదః ।

సువర్ణమణిరత్నాఢ్యో ముక్తామాలాలసద్గలః ॥ ౮॥

సర్పాదరః కోటిసూర్య విలసద్దీప్తిమణ్డలః ।

వికసన్నేత్రవిభ్రాజచ్చారూశుణ్ణాలసన్ముఖః ॥ ౯॥

ఆవిరాసీత్ కశ్యపస్య పుర ఏవం గజాననః ।

క్షుద్రఘణ్ణానూపురాణాం రవాన్ ముఖరితాఙ్గియుక్ ॥ ౧౦॥

దృష్ట్వా ననర్త తం దేవం కశ్యపో హర్షనిర్భరః ।

నత్వా సమ్పూజయామాస నానామఙ్గలవస్తుభిః ॥ ౧౧॥

బద్ధాఙ్గలిరూవాచేదం సుప్రసన్నో గజాననమ్ ।

ధన్యో మే జనకో మాతా తపోజ్ఞానం వపుశ్చ దృక్ ॥ ౧౨॥

ధన్యేయం ధరణీ తాత వీరూదృష్టక్షఫలాని చ ।

ధన్య ఏకాక్షరో మన్రో యేన దృష్టోఽఖిలేశ్వరః ॥ ౧౩॥

గజాననః ప్రసన్నాత్మా పరమాత్మా పరాత్పరః ।

యత్ర కుణ్డాశ్చతుర్వేదా వేదాంతా మూకతాం గతాః ॥ ౧౪ ॥

అగోచరో మనస్తర్కైః సోఽయం దేవోమయేక్షితః ।

యస్మాదావిర్భవస్తీమే హరేశాగ్నిముఖాః సురాః ॥ ౧౫ ॥

పాతాలాని చ సప్తైవ భువనాని చతుర్దశ ।

యత్రైతాని లయం యాన్తి సోఽయం దేవో మయేక్షితః ॥ ౧౬ ॥

యో నిర్గుణో నిరాధీశో గురూగమ్యో నిరాకృతిః ।

బ్రహ్మతి యం విదుః కేచిత్ సోయం దేవో మయేక్షితః ॥ ౧౭ ॥

క ఉవాచ ।

ఏవం వాక్యామృతరస్యైః పరితుష్టో గజాననః ।

ఉవాచ కశ్యపం నమ్రం స్తువంతం వివిధైః స్తవైః ॥ ౧౮ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

భక్తేఃస్తవాదనుష్ఠానాత్ ప్రీతస్తేఽహం మునేఽధునా ।

వరం వరయ మత్తస్త్వం యం యం స మనసేచ్ఛసి ॥ ౧౯ ॥

కశ్యప ఉవాచ ।

సృష్టిం నానావిధాం కర్తుం సామర్థ్యం దేహి మే ప్రభో ।

త్వదజ్ఞీకమలే భక్తిమవిస్మరణమేవ చ ॥ ౨౦ ॥

యాయాః ప్రత్యక్షతాం తత్ర స్మరే త్వాం యత్ర చాప్యహమ్ ।

తాదృశం దేహి మే పుత్రం నామ్నా కశ్యపనన్దనమ్ ॥ ౨౧ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

సర్వం తే వాఙ్మితం మత్తో భవితాఽశు మహామునే ।

భక్తిర్మేఽవిస్మృతి స్యాత్ తే సజ్కటే చాన్తికం వ్రజే ॥ ౨౨ ॥

కరిష్యసి విచిత్రాం త్వం సృష్టిం మమ ప్రసాదతః ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా మునిర్దేవస్తత్రైవాన్తరథీయత ।

కశ్యపోఽపి ముదా యుక్తో నిజస్థానం తదా యయా ॥ ౨౩ ॥

కదాచిత్ కశ్యపోఽకస్మాదశరీరప్రపీడితః ।

న చాలభత్ క్యాపి శర్మ గృహమధ్యం తతోఽగమత్ ॥ ౨౪ ॥

నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం కర్మ ధ్యానం చ నాస్మరత్ ।

తం తథా విష్ణులం దృష్ట్వా యోషితోఽస్య చతుర్దశ ॥ ౨౫॥

దిత్యదితిర్దనుకద్రుర్విసతాద్యాః పురః స్థితాః ।

బుభుజే క్రమశస్తాస్తు నానాగారేషు కశ్యపః ॥ ౨౬॥

కాలే యథోక్తే సుషువే దితిరైత్యాననేకశః ।

అదితిర్దేవగన్ధర్వాన్ దనుశ్చ దానవానథ ॥ ౨౭॥

క్రమేణ కిన్నరా యక్షాః సిద్ధచారణగుహ్యాకాః ।

పశవశ్చ తథారణ్యా గ్రామ్యాశ్చాసన్ననేకశః ॥ ౨౮॥

పృథివీ పర్వతా వృక్షాః సముద్రాః సరితో లతా ।

ధాన్యాని ధాతవో రత్నముక్తాకృమిపిపీలికాః ॥ ౨౯॥

సర్పాః పక్షిగణాస్తాభ్యః సర్వమాసీచ్ఛరాచరమ్ ।

ఏవం దృష్ట్వా స సంతానం జాతం నానావిధం తదా ॥ ౩౦॥

జహర్ష కశ్యపో ధీమాన్ నానామత్రాన్ సమాదిశత్ ।

శోధాయిత్యా ఋణధనం సిద్ధారిచక్రమీక్ష్య చ ॥ ౩౧॥

షోడశార్ణం చ కస్మైచిత్ తథాఽష్టాదశవర్ణకమ్ ।

ఏకాక్షరం చ కస్మైచిదస్యస్మై చ షడక్షరమ్ ॥ ౩౨॥

పశ్చార్ణమష్టాక్షరం చ ద్వాదశాక్షరమేవ చ ।

కస్మైచిచ్ఛ మహామన్తం దదౌ స మునిపుంగవః ॥ ౩౩॥

కుర్వన్ త్వనుష్ఠితం తావద్ యావద్దేవో నిరీక్ష్యతే ।

గజాననోఽఖిలాధారః సర్వసిద్ధిప్రదాయకః ॥ ౩౪॥

ఏవమాజ్ఞాపయత్ తాశ్చ తే చ జగ్ముస్తదైవ హి ।

తపసే బహుశో దేశాన్ జేపుః స్వం స్వం మనుం తదా ॥ ౩౫॥

ఆసనే భోజనే దేవం నిద్రాయాం జాగరేఽపి చ ।

అనన్యభక్త్యా దేవేశం సంస్మరుస్తే గజాననమ్ ॥ ౩౬॥

దివ్యవర్షసహస్రాస్తే పరితుష్టో గజాననః ।

ఆవిరాసిదనేకాత్మా తత్పురః కరూణానిధిః ॥ ౩౭॥

యో యథా ధ్యాతవాన్దేవం తాదృశస్తత్పురోఽభవత్ ।

కస్యచిత్ పురతశ్చాసీన్ మేఘాభోఽష్టమహాభుజః ॥ ౩౮॥

కస్యచిత్ పురతస్తాస్వసీచ్ఛశివర్ణశ్చతుర్భుజః ।

అగ్రే కస్యచిదారక్తః షడ్భుజోఽసౌ గణేశ్వరః ॥ ౩౯ ॥

సహస్రనయనస్తావద్భుజోఽసౌవపి కస్యచిత్ ।

భాతి బాలస్వరూపోఽపి యువా వృద్ధోఽపి భాసతే ॥ ౪౦ ॥

దశద్వాదశదోర్దణ్ణో ధూమ్రవర్ణో మహాన్మహాః ।

అష్టాదశభుజోఽప్యాసీత్ కోటిసూర్యసమప్రభః ॥ ౪౧ ॥

తేజోరూపో మహాకాయ ఆఖువాహనప్పృష్ఠగః ।

సింహగో బర్హిగో వాపి గజాస్యోఽనేకవక్త్రవాన్ ॥ ౪౨ ॥

దృష్ట్వా దేవం తు తే సర్వేఽనేకథా తుష్టువుర్ముదా ।

బద్ధాఙ్గులిపుటా నమ్రా భక్త్యా దేవం గజాననమ్ ॥ ౪౩ ॥

సర్వే ఊమః ।

యతోఽనస్తశక్తేరనస్తాశ్చజీవా యతో నిర్గుణాదప్రమేయాద్గుణాస్తే ।

యతో భాతి సర్వం త్రిధా భేదభిన్నం సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥ ౪౪ ॥

యతశ్చాచిరసీఙ్గుగతే సర్వవేత్తుస్తథాఽభ్జాసనో విశ్వగో విశ్వ గోష్టా ।

తథేన్ద్రాదయో దైత్యసంక్షా మనుష్యాః సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥ ౪౫ ॥

యతో వహ్నిభానూ భవో భూర్జలం చ యతః సాగరాశ్చన్ద్రమా వ్యోమ వాయుః ।

యతః స్థావరా జిఙ్గమా వృక్షసంక్షాః సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥ ౪౬ ॥

యతో దానవాః కిన్నరా యక్షసంక్షా యతశ్చారణా వారణాః శ్వాపదాశ్చ ।

యతః పక్షికిటా యతో వీరుఘశ్చ సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥ ౪౭ ॥

యతో బుద్ధిరజ్ఞాననాశో ముముక్షోయతః సమ్పదో భక్తసన్తోషికాః స్యుః ।

యతో విఘ్ననాశో యతః కార్యసిద్ధిః సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥ ౪౮ ॥

యతః పుత్రసమ్పద్ యతో వాఙ్మౌత్యార్థో యతో భక్తివిద్యాస్తథాఽనేకరూపాః ।

యతః శోకమోహౌ యతః కామ ఏవ సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥ ౪౯ ॥

యతోఽనస్త శక్తిః స శేషో బభూవ ధరాధారణేఽనేకరూపే చ శక్తః ।

యతోఽనేకథా స్వర్గలోకా హి నానా సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥ ౫౦ ॥

యతో వేదవాచో వికుణ్ఠా మనోభిః సదా నేతి నేతీతి తా యం గృహ్లాన్తి ।

పరబ్రహ్మరూపం చిదానన్దభూతం సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥ ౫౧ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే కశ్యపస్మష్టివర్ణనం నామైకనవతితమోఽధ్యాయః ॥
౯౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః - ౩౯౮౭ + ౫౧ = ౪౦౩౮

౧.౦౯౨ బ్రహ్మవ్యాస భృగుసోమకాంత సంవాదే గజానననామనిరూపణం నామ
ద్వినవతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

ఏవం నత్వా చ స్తుత్వా చ సర్వే తే తు గజాననమ్ ।

పునరుచుర్గణాధ్యక్షమద్య ధన్యతమా వయమ్ ॥ ౧॥

ధన్యం తపో నో దానం చ జ్ఞానం యజ్ఞశ్చ పూర్వజాః ।

అద్య నో దృష్టయో ధన్యా యాభిర్దృష్టో గజాననః ॥ ౨॥

ఏవం వాక్యామృతైస్తేషాం స్తుతిభిః పరితోషితః ।

ఉవాచ శృణ్వతాం తేషాం గామ్భీర్యాద్ ద్వీరదాననః ॥ ౩॥

నైతాదృశం మయాఽదర్శి బ్రహ్మవిష్ణుశివాదిషు ।

యత్ సాక్షాద్ దృశ్యతే సర్వై రూపం మే నిర్గుణస్య యత్ ॥ ౪॥

అతితుష్టోఽనయా స్తుత్వా వరాన్ దాతుమిహాగతః ।

యద్ యద్ వో వాఞ్చితం తత్ తద్ వృణుధ్వమఖిలం తు యత్ ॥ ౫॥

ఏవముక్తాస్తదా తేన వికటేన మునీశ్వర ।

యస్య యద్ వాఞ్చితం తత్ తద్ వస్తుస్తస్మాద్ గజాననాత్ ॥ ౬॥

అసంఖ్యత్వాత్ తద్వరాణాం నాస్తి శక్తిశ్చతుర్ముఖైః ।

గదితుం సర్వథా తస్మాదుక్తం సక్షేపతో మయా ॥ ౭॥

తాఃస్నాన్ దదౌ వరాన్ యాన్ యాన్ సర్వై వస్తుర్గజాననమ్ ।

పునరప్యవదత్ సర్వానిదం స్తోత్రం మమ ప్రియమ్ ।

త్రిసంస్యం యః పఠేదేతద్ విద్యావాన్ పుత్రవాన్ భవేత్ ।

ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం యశో వృద్ధిం జయోదయమ్ ।

ప్రాప్నుయాద్ వాఞ్చితానర్థానస్తే చ పరమం పదమ్ ।

పునరూచే గణాధీశః స్తోత్ర మేతజ్జపేన్నరః ।

త్రిసంస్యం త్రినిదం తస్య సర్వ కార్యం భవిష్యతి ॥ ౮॥

యో జపేదష్టదివసం శ్లోకాష్టకమిదం శుభమ్ ।
 అష్టవారం చతుర్థ్యాం తు సోఽష్టసిద్ధిరవాప్నుయాత్ ॥ ౯ ॥
 యః పఠేన్మాసమత్రం తు దశవారం దినే దినే ।
 స మోచయేద్ బన్ధనాత్ తం రాజబద్ధం న సంశయః ॥ ౧౦ ॥
 విద్యాకామో లభేత్ విద్యాం పుత్రార్థీ పుత్రమాప్నుయాత్ ।
 వాఙ్చతం లభతే సర్వమేకవింశతివారతః ॥ ౧౧ ॥
 యో జపేత్ పరయా భక్త్యా గజాననపరో నరః ।
 ఏవముక్త్యా తతో దేవః సర్వేషామేవ పశ్యతామ్ ॥ ౧౨ ॥
 అన్తర్ధేఽఖిలాధారః సుముఖోఽసౌ గజాననః ।
 తే చ చక్రుస్తదా మూర్తిం గణేశస్య శుభాననామ్ ॥ ౧౩ ॥
 ప్రతిష్ఠాప్య చ తాం స్థాలే ప్రాసాదే రత్ననిర్మితే ।
 సుముఖేతి చ తస్యాస్తే నామ చక్రుఃసువిశ్రుతమ్ ॥ ౧౪ ॥
 సమ్పూజ్య చ నమస్కృత్వా స్వం స్వం స్థానం యయుః సురాః ।
 సర్వే తే మునయో లోకాః సర్వకార్యరతాస్తదా ॥ ౧౫ ॥
 కేచిత్తస్యా నామ చక్రరేకదన్త ఇతి స్ఫుటమ్ ।
 గన్ధర్వైః కిన్నరైరన్యా స్థాపితా మూర్తిరుత్తమా ॥ ౧౬ ॥
 ప్రాసాదే కాఙ్చనే శ్రేష్ఠేఽనేకధా పరిపూజ్య చ ।
 కపిలే తి చ నామాస్యాః స్థాపయామాసురుత్తమమ్ ॥ ౧౭ ॥
 గుహ్యాకాశ్చారణాః సిద్ధా మూర్తిమన్యాం ప్రచక్రే ।
 మహాలయే ప్రతిష్ఠాప్య నేముశ్చ పుపుజుశ్చ తామ్ ॥ ౧౮ ॥
 గజకర్ణేతి నామాస్యాశ్చక్రుస్తే తు స్ఫుటార్థకమ్ ।
 తత్ ప్రభావాద్విమానస్థాః సర్వే తే దివమాక్రమన్ ॥ ౧౯ ॥
 లమ్బోద్దరేతి నామ్నా చ స్థాపితా సర్వ మానవైః ।
 శ్వాపదైరఖిలైరన్యా స్థాపితా మూర్తిరుత్తమా ॥ ౨౦ ॥
 వికటేతి చ నామ్నా తాం పుపూజుస్తే యయుర్వనమ్ ।
 గిరయశ్చ ద్రుమాశ్చాన్యాం మూర్తిం స్థాప్య ప్రపూజ్య చ ॥ ౨౧ ॥
 విఘ్ననాశన ఇత్యేవం నామ కృత్వా స్థితాస్తు కౌ ।

తత్ప్రసాదచ్చ తే ఖ్యాతాః పర్వతాశ్చ ద్రుమాస్తథా ॥ ౨౨॥

సర్వైః పక్షిగణైర్మూర్తిః స్థాపితా రత్నకాఞ్చనీ ।
గణాధిపేతి నామ్నా తైః పూజితా చ నమస్కృతా ॥ ౨౩॥

సర్వైర్విషధరైకా స్థాపితా గణనాయకీ ।
యస్యా హూతిః కృతా తైస్తు ధూమకేతురితి స్ఫుటా ॥ ౨౪॥

సర్వైర్జ్వలశయైరేకా ప్రతిమా స్థాపితా శుభా ।
గణాధ్యక్షేతి నామ్నా సా పూజితా పరమోత్సవైః ॥ ౨౫॥

కృమికీటాదినీచయైర్వనస్పత్యోషధీగణైః ।
స్థాపితా పరమా మూర్తిర్భులచన్ద్రేతి విశ్రుతా ॥ ౨౬॥

అన్వైః సచేతనైరన్యా రత్నప్రాసాదమధ్యగా ।
వైనాయకీ మహామూర్తిః పూజితా భక్తిభావతః ॥ ౨౭॥

గజాననాఖ్యయా ఖ్యాతా సర్వేషాం సర్వకామదా ।
తే తే జగత్త్రయే ఖ్యాతాస్తత్తజ్జాత్యా బభూవిరే ॥ ౨౮॥

సుఖినః స్వస్వకార్యేషు దక్షా దేవ ప్రసాదతః ।
ప్రత్యేకనామకథనేన శక్తిర్మమ వర్తతే ॥ ౨౯॥

సారం సారం ప్రగృహ్యైవ కృతం నామ్నా సహస్రకమ్ ।
తతోఽపి సారభూతాని ప్రోక్తాని ద్వాదశైవ తు ॥ ౩౦॥

సముద్రమథనాద్ యద్వద్ రత్నానీ వ చతుర్దశ ।
ఏవం సజ్జేపతో బ్రహ్మన్ మహిమా తేఽభివర్ణితః ॥ ౩౧॥

విస్తరాద్ గదితుం శేషో నేశో నేశోఽప్యహం హరిః ।
ఇన్ద్రాదిమశకానాం చ జీవానాం యక్షరక్షసామ్ ॥ ౩౨॥

తత్ర కా గణనా కార్యా మయా సత్యవతీసుత ।
తస్మాత్ సర్వేషు కార్యేషు పూజనీయో గజాననః ॥ ౩౩॥

యో న పూజయతే దేవదేవం విఘ్నవినాశనమ్ ।
స దురాత్మా పరిత్యాజ్యశ్చాన్డాల ఇవ దూరతః ॥ ౩౪॥

మునిరువాచ ।
అనుక్రమేణ కథయ నామాని ద్వాదశైవ మే ।
శ్రవణాత్ పఠనాదేషాం సర్వం నిర్విఘ్నతామియాత్ ॥ ౩౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

సుముఖశ్చైకదంతశ్చ కపిలో గజకర్ణకః ।

లంబోదరశ్చ వికటో విఘ్ననాశో గణాధిపః ॥ ౩౬ ॥

ధూమ్రకేతుర్గణాధ్యక్షో భాలచన్ద్రో గజాననః ।

ద్వాదశైతాని నామాని యః పఠేచ్ఛృణుయాదపి ॥ ౩౭ ॥

విద్యారమ్భే వివాహే చ ప్రవేశే నిర్గమే తథా ।

సంక్రామే సజ్గుఢే చైవ విఘ్నస్తస్య న జాయతే ॥ ౩౮ ॥

శుక్లామ్బరధరం దేవం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ ।

ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్ సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ॥ ౩౯ ॥

కోటికన్యాప్రదానాని కోటియజ్ఞం వ్రతాని చ ।

తపాంసి యాని సర్వాణి తీర్థాన్యాయతనాని చ ॥ ౪౦ ॥

స్వర్ణభారసహస్రాణి కోటిదానాని యాన్యపి ।

కృచ్ఛాణి తప్తకృచ్ఛాణి పరాకేన్ద్రవ్రతాని చ ॥ ౪౧ ॥

శతాంశమేషాం పుణ్యస్య తాని నామ్నాం న యాన్తి చ ।

ఇమాని ప్రాతరుత్థాయ శుచిర్భుజ్జ్వాసమాహితః ॥ ౪౨ ॥

యః పఠేన్మానవో భక్త్యా విఘ్నా నో యాన్తి తం నరమ్ ।

సిద్ధయన్తి సర్వకార్యాణి మోక్షమన్తే వ్రజత్యసౌ ॥ ౪౩ ॥

తస్య దర్శనతో లోకా దేవాః పూతా భవన్తి చ ।

అత ఏవ మునే సౌరాః శాక్తాః శైవాశ్చ వైష్ణవాః ॥ ౪౪ ॥

ఉక్త్వా ద్వాదశ నామాని సర్వకార్యాణి కుర్వతే ।

గాణేశా అపి కుర్వన్తి కిమత్రాపి చ కౌతుకమ్ ॥ ౪౫ ॥

న సిద్ధన్తి హి కార్యాణి ద్వాదశాన్యతమస్య హా ।

ఉచ్ఛారణం వినా బ్రహ్మస్తస్మాదేకం సముచ్ఛరేత్ ॥ ౪౬ ॥

దుష్టానాం నాస్తికానాం చ కార్యం యద్ యద్ధిసిద్ధ్యతి ।

తేఽపి బీజం సముచ్ఛార్యమజ్ఞానాదపి కుర్వతే ॥ ౪౭ ॥

ఏవం తే మహిమా సర్వః కథితో లేశతో మునే ।

ఉపాసనాఫలం నానా యథామతి నిరూపితమ్ ॥ ౪౮ ॥

విష్ణునాం కథితం యావత్ తావత్ తవ నిరూపితమ్ ।

సోఽపి నాస్తం జగమాస్య గణేశోపాసనస్య హా ॥ ౪౯॥

గణేశనామ మహిమా పూర్ణో జ్ఞాతో న తేన చ ।

భృగురువాచ ।

ఏవం తే కథితాం రాజన్నద్భుతో మహిమా మయా ॥ ౫౦॥

బ్రహ్మణా సుప్రసన్నేన యో వ్యాసాయ నిరూపితః ।

ఉపాసనాఖణ్డమిదం వర్ణితం నృపతే మయా ॥ ౫౧॥

యది తే శ్రవణే శ్రద్ధా తదాన్యదపి వర్ణయే ।

చరితం గణనాథస్య సోమకాంతాఘనాశనమ్ ॥ ౫౨॥

సూత ఉవాచ ।

ఇతి వః కథితం నానాకథాన్తరసమన్వితమ్ ।

ఉపాసనం గణేశస్య శౌనకాద్యా మహర్షయః ॥ ౫౩॥

వేదవ్యాసాయ మునయే బ్రహ్మణా యత్ సమీరితమ్ ।

భృగుణా సోమకాంతాయ వర్ణితం పాపనాశనమ్ ॥ ౫౪॥

శృణుయాద్ యో గణేశస్య పురాణమిదముత్తమమ్ ।

స సర్వామాపదం హిత్వా భుక్త్వా భోగాననేకశః ॥ ౫౫॥

పుత్రపౌత్రసమాయుక్తో జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుతః ।

లభతే పరమాం ముక్తిం గణేశస్య ప్రసాదతః ॥ ౫౬॥

న తస్య పునరావృత్తిః కల్పకోటిశతైరపి ।

యః శ్రావయేన్ మహాభక్త్యా యథోక్తఫలభాగ్భవేత్ ॥ ౫౭॥

యథాస్తం సోమకాన్తేన శృణ్వతాపరమాదరాత్ ।

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే బ్రహ్మవ్యాసభృగుసోమకాన్తసంవాదే గజాననామనిరూపణం

నామ ద్విసవతితమోఽధ్యాయః ॥ ౯౨॥

శ్రీమద్గజాననార్పణమస్తు । శ్రీశంవన్దే ॥

ఇతి శ్రీమద్గణేశమహాపురాణే పూర్వఖణ్డం (ఉపాసనాఖణ్డం) సమాప్తమ్ ।

ఆదిత శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః = ౪౦౩౮ + ౫౮ = ౪౦౯౬

(Continued with the second part శ్రీడాఖణ్డమ్ in a separate file.)

Proofread by Manish Gavkar

——
Shri Ganesha Puranam 1 purvakhaNDam or Upasanakhandam
pdf was typeset on October 27, 2025

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

